

21. Tiistaina 17 päivänä maaliskuuta 1992

kello 14

Päiväjärjestys

Ilmoituksia

Ulkopuolella päiväjärjestyksen

jatketaan Euroopan yhteisön jäsenyydestä annetun valtioneuvoston tiedonannon käsittelyä

Pöydällepanoa varten esitellään:

1) Ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 3 sen johdosta, että eduskunnan tietoon on saatettu asetus kehityksmaista peräisin olevien tavaroiden tulli- ja tuontimaksu-etuuksista (A 9/1991 vp)

2) Hallintovaliokunnan mietintö n:o 3 hallituksen esityksestä laeiksi valtion virkamieslain ja valtion tulo- ja menoarviosta annetun lain muuttamisesta (HE 237/1991 vp)

3) Talousvaliokunnan mietintö n:o 5 hallituksen esityksestä laiksi mittayksiköistä ja mittaamisvälineiden vakaamisesta annetun lain muuttamisesta (HE 6)

4) Lakivaliokunnan mietintö n:o 3 hallituksen esityksen johdosta yhdyskuntapalvelun kokeilemista koskevan lainsäädännön muuttamisesta (HE 1)

5) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 9 hallituksen esityksen johdosta EFTA-valtioiden ja Turkin välillä tehdyn sopimuksen ja siihen liittyvän Suomen ja

S.

Turkin välillä tehdyn maataloustuotteiden kauppaa koskevan pöytäkirjan eräiden määräysten hyväksymisestä (HE 17) 775

S. Puhetta johtaa puhemies Suominen.

634 Nimenhuudossa merkitään poissa oleviksi edustajat R. Aho, Andersson, Astala, Biaudet, Björkenheim, Hacklin, Jansson, Kanerva, Kuuskoski, Mäkelä, Norrback, S. Pietikäinen, Rauramo, E. Rehn, Rossi, Ryynänen, Rätty, Suhonen, Tiuri, Törnqvist ja Vuorensola.

Nimenhuudon jälkeen ilmoittautuvat edustajat Andersson, Jansson, Kuuskoski, Rossi, Tiuri, Björkenheim, Mäkelä, Suhonen, Vuorensola, Rauramo, Rätty ja Norrback.

775

Ilmoitussasiat:

Lomanpyynnöt

„ Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tästä päivästä virkatehtävien vuoksi edustajat Kanerva ja S. Pietikäinen sekä yksityisasioiden vuoksi tästä päivästä ed. Vuorensola sekä tästä ja huomista päivästä ed. Törnqvist.

„

Kirjalliset kysymykset

„ Puhemies: Ilmoitetaan, että eduskunnalle ovat, puhemiehelle osoitettuna, saapuneet vastaukset kirjallisiin kysymyksiin n:ot 442 ja 443, molemmat vuoden 1991 valtiopäiviltä, sekä n:ot 1, 15 ja 33. Nämä kysymykset vastauksineen on nyt jaettu edustajille.

Suomen Pankin tilintarkastajat

P u h e m i e s : Luetaan Suomen Pankin tilintarkastajien vaalia koskeva eduskunnan valitsijamiesten kirjelmä.

Sihteeri lukee:

”Eduskunnan valitsijamiehet
17. päivänä maaliskuuta 1992
N:o 1

Eduskunnalle

Eduskunnan valitsijamiehet kunnioittaen ilmoittavat, että he ovat tänään 17. päivänä maaliskuuta 1992 toimittaneet Suomen Pankin tilintarkastajien ja heidän varajäsentensä vaalin vuodeksi 1992, jolloin on valittu

tilintarkastajiksi:

listalta n:o 1

kaupunkitarkastaja Kalevi Mattila
oikeustieteen kandidaatti Ben Zyskowitz
kauppätieteiden maisteri Olavi Ala-Nissilä

listalta n:o 2

sairaanhoitaja Arja Alho
valtiotieteen kandidaatti Paavo Lipponen

tilintarkastajien varajäseniksi:

listalta n:o 1

maanviljelijä Markku Koski
varatuomari Kimmo Sasi
rakennusmestari Jarmo Laivoranta
hallintopäällikkö Hannu Suhonen

listalta n:o 2:

kunnankamreeri Asko Apukka

Valitsijamiesten puolesta:

Kimmo Sasi
Puheenjohtaja

Eila Mäkipää
Sihteeri”

Valtakunnanoikeuden täydennys

P u h e m i e s : Luetaan valtakunnanoikeuden täydennysvaalia koskeva eduskunnan valitsijamiesten kirjelmä.

Sihteeri lukee:

”Eduskunnan valitsijamiehet
17. päivänä maaliskuuta 1992
N:o 2

Eduskunnalle

Eduskunnan valitsijamiehet kunnioittaen ilmoittavat, että he ovat tänään 17. päivänä maaliskuuta 1992 valinneet valtakunnanoikeuteen varatuomari Carl-Olaf Homénin henkilökohtaiseksi varajäseneksi edesmenneen kihlakunnan- tuomari Gunnar Joutsensaaren sijaan vuonna 1990 alkaneen nelivuotiskauden jäljellä olevaksi ajaksi varatuomari, kansanedustaja Raimo Vistbackan.

Valitsijamiesten puolesta:

Kimmo Sasi
Puheenjohtaja

Eila Mäkipää
Sihteeri”

P u h e m i e s : Eduskunta päättäneen ilmoittaa vaalista hallitukselle ja valtakunnanoikeuden puheenjohtajalle.

Hyväksytään.

Valtioneuvoston tiedonanto Euroopan yhteisön jäsenyydestä

P u h e m i e s : Ulkopuolella päiväjärjestyksen jatketaan viime istunnossa keskeytetyn, Euroopan yhteisön jäsenyyttä koskevan valtioneuvoston tiedonannon käsittelyä.

Keskustelu jatkuu:

Ministeri Salolainen: Herra puhemies! ”Euroopan yhteisö on taloudellinen jättiläinen, poliittinen kääpiö ja puolustuskyvyltään mato.” Näillä sanoilla luonnehti Euroopan yhteisöä Belgian ulkoministeri Eyskens ennen Maastrich-

tin huippukokousta. Meillä on nyt edessä oma määrittelytehtävä: On mietittävä, millaisen yhteisön jäseneksi olemme menossa. (Ed. Skinnari: Mitä ehdotatte?)

Maastrichtissa hyväksytty sopimus raha- ja talousliiton luomisesta teki talousjätistä entistäkin vahvemman ja vetovoimaisemman. Sopimus poliittisesta unionista nostaa EY:n pois poliittisesta kääpiösarjasta. On kuitenkin muistettava, että yhteisön puolustuskyky perustuu vielä Maastrichtin jälkeenkin kunkin jäsenmaan kansallisiin turvallisuuspoliittisiin perusratkaisuihin, Nato-jäsenyyteen tai itsenäiseen puolustukseen.

Kun päätämme hakea yhteisön jäsenyyttä, meidän on tehtävä se täysin tietoisina siitä, että hyppäämme liikkuvaan junaan. Tietyllä tarkkuudella tiedämme jo nyt, mihin tuo juna on menossa. Maastricht oli vain yksi pysäkki matkalla kohti Euroopan unionia. Euroopan unioni ei ole yhteisön historiallisen kehityksen loppupiste. Se on juhlapuheisiin ja papereihin kirjattu ylevä idea, jonka konkreettinen sisältö, muoto ja aikataulu määritellään vasta jäsenmaiden yhteisin päätöksin. EY-integraation syventyminen on finalistisuudessaan ja siitä huolimatta luonteeltaan avoin prosessi, johon jokainen jäsenmaa voi vaikuttaa.

EY-jäsenyyden hakeminen on Suomelle kansallinen linjavalinta. Kyse on Suomen koko kansainvälisen aseman uudelleenmäärittelystä, ei vain markoista ja penneistä. Uudessa Euroopassa EY-jäsenyyden on vähintään yhtä perusteltu kansallinen linjaratkaisu kuin Suomen pysyttäytyminen EY:n ulkopuolella oli kylmän sodan jakamassa Euroopassa. Olen vakuuttunut siitä, että jäsenyyden Euroopan yhteisössä on Suomen kansallisen hyvinvoinnin ja turvallisuuden kannalta selvästi paras vaihtoehto. Se ei tule olemaan helppo tie, mutta kaikista eteen tulevista sopeutumisongelmista huolimatta se vie oikeaan suuntaan.

Lähtiessämme jäsenyysneuvotteluihin emme saa sortua itsepetokseen neuvottelutavoitteiden osalta. Me emme pyri jäseneksi sopeuttaaksemme koko yhteisöä omiin reunaehtoihimme (Ed. Zyskiewicz: Hyvä!), vaan saavuttaaksemme integraatiohyötyjä EY:n täysivaltaisena ja tasavertaisena jäsenenä. Yhdentymisen perustotuus on ehkä yllättävänkin yksinkertainen. Integraatiosta hyötyvät eniten ne, jotka nopeimmin oppivat pelaamaan ja menestymään yhteisillä pelisäännöillä. Mitä suuremman määrän kansallisia poikkeuksia me katsomme tarvitsevamme, sitä

vähemmän me myös voimme odottaa saavamme integraatiohyötyjä. Kansalliset erityisehdot ja siirtymäajat on pikemminkin minimoitava kuin maksimoitava. Meidän pitää tehdä se oman etumme takia. Neuvotteluponnistukset — ja tätä korostan — onkin keskitettävä meille tärkeisiin yksityiskohtiin, joissa on mahdollisuus saada erityisjärjestelyjä. Suomen leijona ei muutu uhri-lampaaksi vain sen takia, ettei se neuvottelupöydässä murahda jokaisessa asialistan kohdassa.

Maastrichtin huippukokouksessa päätetty ulko- ja turvallisuuspoliittinen yhteistyömalli sopii hyvin Suomen ulkopoliittiseksi viitekehykseksi. Epu-sopimuksessa määritellyt ulkopoliittiset periaatteet: YK:n peruskirja, Etykin päätöksiä ja Pariisin asiakirja sekä demokratian ja oikeusvaltiojärjestelmän lujittaminen sekä ihmisoikeuksien ja perusvapauksien kunnioittaminen, ovat myös Suomen ulkopoliittikan kulmakiviä. Ne ovat koko uuden Euroopan yhteinen arvoperusta, joka sopii erityisen hyvin myös Suomelle.

Meillä ei ole mitään syytä haikailla entisen puolueettomuuspolitiikan perään. Päinvastoin meidän on oltava avoimen tyytyväisiä siitä, että perinteisen puolueettomuuspolitiikkamme perustana olleet suurvaltaristiriidat ovat väistyneet yhteistyötahtoisuuden turvallisuuden tieltä. Sotilaallisen vastakkainasettelun sijasta Euroopan uusi turvallisuuspoliittinen arkkitehtuuri rakentuu monen rinnakkaisen rakenteen varaan: Etyk, Nato, Pohjois-Atlantin yhteistyöneuvosto, Weu, EY ja Ivy.

Liittyessämme Euroopan yhteisön jäseneksi omaksumme eurooppalaisen identiteetin oleelliseksi osaksi Suomen ulkopoliittikkaa. Me osallistumme täysivaltaisena jäsenenä niin oikeuksien kuin velvollisuuksienkin suhteen EY:n yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan muotoilemiseen, mikä edellyttää myös lojaalisuutta yksimielisesti tehtyjä päätöksiä kohtaan. Se, ovatko ratkaisut helppoja vai vaikeita, riippuu aivan keskeisesti ja oleellisesti Euroopan yleistilanteen kehityksestä. Koska Euroopan yhteisö ei ole sotilasliitto, Suomi olisi edelleen sotilaallisesti liittoutumaton ja vastaisi itse omasta puolustuksestaan. Vain tässä rajoitetussa merkityksessä Suomi olisi edelleen puolueeton, kuten hallituksen tiedonannossa todetaan.

EY teki Maastrichtin huippukokouksessa sitovan päätöksen talous- ja rahaliiton muodostamisesta sekä täysin kiinteisiin valuuttakursseihin siirtymisestä viimeistään vuoteen 1999 mennessä.

sä. Emu-maiden muodostama yhteinen valuuttalue parantaa oleellisesti sisämarkkinoiden toimivuutta. Jos jäisimme yhteisen eculueen ulkopuolelle, merkitsisi se vakavaa kilpailuhaistaa suomalaiselle vientiteollisuudelle. Paitsi ulkomaisten investointien houkuttelu Suomeen myös suomalaisen teollisuuden investointihalukkuus kotimaahan riippuu ensi sijassa siitä, olemmeko EY:n jäseniä vai emme. Ilman sitoutumista emun edellyttämään eurooppalaiseen talouskuuriin emme ole kiinnostava investointikohde sen enempää ulkomaisille kuin kotimaisillekaan yrityksille. Vain investointien kasvun kautta voimme päästä ylös nykyisestä talouskurimuksesta ja kehittyä eurooppalaisena teollisuusmaana jatkossakin.

Yhteinen raha- ja talouspolitiikka tulevat olemaan suomalaiselle talouspolitiikalle varsinainen koetinkivi. Me joudumme luopumaan siitä inflaatio — devalvaatio-vetoisesta talouspolitiikasta, johon yhteiskuntamme on negatiivisin seurauksin vuosikymmenien aikana tuudittautunut. Jatkossa meidän on pakko pyrkiä sopeuttamaan perinteisesti suhdanneherkkää talouttamme aivan uudella joustavuudella koko yhteiskunnassa. Meidän on opittava sekä kiihdyttämään että painamaan jarrua oikea-aikaisesti, ennakoimaan tuleva tilanne paremmin kuin aikaisemmin. On vaikea ajatella, että Suomi voisi ilman vahingollisia kauppapoliittisia seuraamuksia säilyttää oikeuden devalvaatiopeliin samalla, kun koko muu läntinen Eurooppa sitoutuu yhä tiiviimmin kiinteän valuuttakurssin politiikkaan. Devalvaatio kaataa poikkeuksetta vaikeudet muiden syliin.

Voimme lohduttautua sillä, että Emu-jäsenyydellä ja ecuympäristöön sopeutumisella menetämme itse asiassa vain oikeuden huonoon talouspolitiikkaan: hallitsemattomaan kustannuskehitykseen, liialliseen julkiseen velkaantumiseen ja kilpailijamaita korkeampaan korkotasoon. Ainakin omasta näkökulmastani talous- ja rahaliiton perustajaksi eli vakaaseen talouskehitykseen tähtäävä, alhaisen inflaation, vakaan valuutan, eurooppalaisen korkotason ja tasapainoisen julkistalouden politiikka on juuri oikeaa, hyvinvointia, kasvua ja työllisyyttä tukevaa talouspolitiikkaa.

On syytä korostaa, että inflaation varaan rakennettu talouskasvu devalvaatioineen on tuhon tie myös Eta-ympäristössä. Valtion taloudellisen tutkimuskeskuksen Vattin selvityksessä todettiin tässä suhteessa osuvasti, että ilman kustannustason sopeutusta sekä Eta-ratkaisu

että EY-jäsenyys johtavat tuotannon laskuun, mittavaan maastamuuttoon ja elintason laskuun.

Mikään integraatoratkaisu ei ratkaise kotimaisen talouspolitiikan puutteita ja ongelmia, joiden kunniallinen hoitaminen vaatii uhrauksia jokaiselta suomalaiselta. Ainakaan tällä hetkellä kenelläkään ei ole mitään uutta lisää jaettavaa, päinvastoin.

Suomen tavoitteisiin tulevissa EY-neuvotteissa kuuluvat ratkaisut, jotka turvaavat kilpailukykyisen maataloustuotannon harjoittamisen edellytykset Suomessa osana EY:n yhteistä maatalouspolitiikkaa. On täysin selvää, että tämän tavoitteen saavuttaminen edellyttää kotimaiselta maatalouselinkeinolta laajaa rakennesopeutusta. Tilakokoja on suurennettava, tuotannossa on erikoistuttava ja kustannustaso on saatava alenemaan. Toisin sanoen maatalouden harjoittaminen on tulevaisuudessa ymmärrettävä yritystoiminnaksi, jonka elinkelpoisuuden ratkaisee sen kannattavuus. Tämä edellyttää myös yritystaloudellisen osaamisen vahvistamista.

Jäsenyysneuvotteluissa on välttämätöntä muistaa se tosiasia, että EY:n yhteinen maatalouspolitiikka perustuu paitsi yhteiseen tuki- ja sääätelyjärjestelmään myös yhteisiin maataloustuotteiden markkinoihin. Tuotteita voidaan myydä yhteisöhintaan koko EY:n alueella eikä tällä markkina-alueella voi olla merkittäviä sisäisiä raja-aitoja. Tämä rajoittaa mahdollisuuksia kansallisiin poikkeusjärjestelyihin.

Pysyvät erityisjärjestelyt ovat Suomen maataloudelle mahdollisia vain tarkkaan rajatuissa tapauksissa kuten pohjoisen sijaintimme huomioiden viljanviljelyssä ja ehkä eräillä muilla viljelyn ja maataloustuotannon alueilla. Neuvotteluissa on realistista pyrkiä riittävän pitkiin siirtymäaikoihin, joiden kuluessa meidän on pystyttävä täyttämään yhteisön maatalouspolitiikan yleiset periaatteet. Tämän vuoksi maatalouden rakennesopeutus on aloitettava välittömästi. Sitä on jo viivytetty liiankin kauan. Sen edellyttämä julkinen tuki on mitoitettava tarkkaan ja kohdistettava mahdollisimman tehokkaasti. Rakennesopeutus on toteutettava hallitusti ja tukien sitä osaa maataloustuotannostamme, joka myös EY-ympäristössä on kilpailukykyistä. On noudatettava hallitusohjelman määrittelemää linjaa ja budjettimäärärahojen rajauksia. Maa-seudun elinvoimaisuus ei riipu vain maataloustuotannon kohtalosta, vaan painopistettä on siirrettävä myös muiden kannattavien elinkeino-

jen synnyttämiseen. Se edellyttää uudenlaista elinkeino-ohjelmaa, jonka mukaan maaseutua kehitetään sekä kansallisen että yhteisötason aluetuen turvin.

Hallitus ei ole unohtanut palkansaajia valmistautuessaan EY-jäsenyyshakemuksen jättämiseen. Palkansaajien ja kuluttajien näkökulma on yksi Euroopan yhteisön peruspilareista. Yhteisö pyrkii kaikissa olosuhteissa turvaamaan jäsenmaidensa ja niiden kansalaisten edut.

Maastrichtissa valmisteltu jäsenmaiden sopimus antaa työmarkkinoille entistä paremman mahdollisuuden tulla kuulluksi yhteisölainsäädäntöä valmisteltaessa. Työmarkkinajärjestöjen olisikin valmisteltava pian oma toimenpideohjelmansa, jolla pyritään ennakoimaan integraatiosta johtuvia ja siihen liittyviä rakenteellisia sekä sosiaalisia ongelmia. Suomalainen palkansaaja ei joudu heitteille Euroopan yhteisön jäsenenä. Vaikka EY tuo Suomen työmarkkinoille kaivatua joustoa, se ei pakota meitä luopumaan omasta työmarkkinamekanismistamme, joka sekin tosin kaipaa uudistumista jo pelkästään omista kansallisista syistämme.

Eta-sopimus ja varsinkin EY-jäsenyyss tulevat hämärtämään ulko- ja sisäpolitiikan perinteistä rajaa. Se, mikä aiemmin on mielletty ulkosuhteiden hoitamiseksi, muuttuu osallistumiseksi yhteisön päätöksentekoon. Sisä- ja ulkopoliittikan väliin syntyy ns. harmaa alue, jota voidaan kutsua yhteisöpolitiikaksi. Vastuu yhteisöpolitiikan hoitamisesta kuuluu koko hallitukselle. Hallituksen on sitouduttava toteuttamaan Suomessa sitä politiikkaa, jota Suomi on ajanut tai josta pahimmissa tapauksissa on päätetty EY:n ministerineuvostossa vastoin meidän kantaamme.

Olemalla mukana yhteisötason päätöksenteossa hallitus sitoutuu saattamaan Eta- ja EY-tason päätökset voimaan kansallisesti. Tämä merkitsee myös eduskunnan vaikutusmahdollisuuksien rajoittumista niissä kysymyksissä, jotka ovat perinteisesti kuuluneet eduskunnan lainsäädäntövaltaan.

Suomen linjaksi Euroopan yhteisön jäsenenä sopisivat hyvin seuraavat tavoitteet: kyllä taloudellisesti ja poliittisesti vahvalle yhteisölle, ei keskusjohtoiselle byrokratialle; kyllä avoimelle ja yhteistyöhakuiselle yhteisölle suhteessa muuhun maailmaan, ei protektionistista Euroopan linnaketta; kyllä sosiaalisesti ja ekologisesti vastuulliselle markkinataloudelle, ei ylikansallista holhousmentaliteettia; kyllä toimivalle yhteisöpolitiikalle, ei päätöksenteon tarpeetonta keski-

tystä; kyllä kansalaisten ja kansakuntien Euroopalle, ei eristäytyen vaan yhtyen; kyllä EY:lle, ei hurmahenkisyydelle. (Ed. Aittoniemi: Entä lobbareille?)

Herra puhemies! Suomi on valtavan historiallisen päätöksen edessä. Olen varma, että pian otettava askel on vakaa ja harkittu. Aina joudutaan ratkaisut tekemään siinä historiallisessa tilanteessa ja niillä tiedoilla, jotka kulloinkin ovat. Kun jäsenyyshakemus on jätetty, on tehostettava neuvotteluihin valmistautumista. On tärkeää, että löydetään kansalaiskonsensus, joka perustuu tiedon eikä tunteiden ja pelotteen varaan. Hallituksen tehtävä on huolehtia siitä, että suomalaisille kerrotaan koko neuvottelujen ajan avoimen rehellisesti, millainen instituutio Euroopan yhteisö on, miten se toimii, mitkä ovat jäsenmaan velvollisuudet ja oikeudet ja ennen kaikkea, mitä se Suomelle merkitsee.

Ed. Andersson merkitään läsnä olevaksi.

Ed. L o u e k o s k i (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Maastrichtin ehkä eniten täällä painoa saanut päätös koskee ulkopoliittikkaa. Toinen päätös oli Emua koskeva päätöskokous. Tässä päätöksessä puhutaan korkojen, inflaation, julkisen velan ja julkisen alijäämän oikeasta suhteesta kansantaloudessa sekä ennen muuta vakaasta valuuttapolitiikasta.

Hallituksen selonteossa, jota herra ulkomaankauppaministeri korosti, on puhuttu teollisuuden ja kaupan tarpeista. Ne edellyttävät EY-jäsenyyttä sekä myös elinkeinoelämän rakenneuutoksen välttämättömyyttä, johon annetaan pohja EY-jäsenyydellä.

Luin muutama päivä sitten ulkoministerin kannanottoja näistä asioista. Hän yksiselitteisen selvästi esittää kaikissa näissä keskeisissä kohdissa hallituksen virallisesta linjasta poikkeavia näkökohtia. Tämä on eriskummallista, sanoisin suorastaan eduskunnan harhaanjohtamista. Meillehän jää hyvin epäselvä kuva siitä, mikä hallituksen linja neuvottelujen aikana on, osallistuneehan ulkoministeri hyvin keskeisesti neuvotteluihin hallituksen edustajana.

Hallitus on mielestäni näissä asioissa meille selityksen velkaa. On kerrottava, mikä hallituksen neuvottelutaktiikka on tärkeissä kysymyksissä ja kuinka vakavasti selonteko ja tiedonantoteksti on otettava näissä keskeisissä kohdissa,

joissa ulkoministeri on näkyvästi esittänyt jyrkästi poikkeavia käsityksiä.

Edustajat Jansson, Kuuskoski ja Rossi merkitään läsnä oleviksi.

Ed. Skinnari (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ministeri Salolaisen puheenvuoro oli hyvä verrattuna hallituksen tiedonantoon. Hallituksen tiedonanto on täynnä maataloutta, mutta ministeri Salolaisen puheenvuorossa oli sentään hyvin paljon muutakin, joka liittyy tähän asiaan. Viitaten hänen sitaattiinsa en tiedä, onko tämä tiedonanto sitten enemmän kana, sika tai lehmä, mutta ei se nyt ainakaan mikään Suomen joutsen ole, millä hallitus on menossa Euroopan yhteisön jäsenneuvotteluihin.

Ministeri Salolainen ei käyttänyt nytkään tilaisuutta kuten ei eilenkään eikä kertonut, minkä hän on yrittänyt erilaisilla tiedotteilla välittää, että EY ei ole mikään uhka suomalaiselle palkansaajalle, ei hänen sosiaaliturvalleen eikä yleensääkään hänen elämisen ehdoilleen. Tämä olisi myös ollut erittäin hyvä kuulla, sillä ministeri Salolainen on varapääministeri ja kokoomuksen puheenjohtaja. Kokoomus on kuitenkin olevinaan palkansaajien puolue. Miten hallituksessa voidaan tehdä sellaisia suunnitelmia kuin tällä hetkellä on tehty? Kuitenkin käytännössä tilanne on se, että mitä terveempi fyysisesti ja henkisesti ja mitä paremmin sosiaalisesti turvattu Suomen kansa on, sitä vahvempi ja sitä kilpailukykyisempi se on Euroopassa ja koko maailmassa. Tänä on myös yksi kilpailuvalttimena.

Ministeri Salolainen puhui ulkomaisista sijoituksista ja siitä, tukeeko se yrityksiä vai ei, niin tämäkin näkökohta pitää ottaa huomioon. Muutoinkin neuvotteluissa pitäisi tavoitteet, jotka nyt asetetaan eri valiokunnissa, ottaa todella vakavasti ja käytännössä pitää huoli siitä, että eduskunta on kaikissa eri vaiheissa ajan tasalla.

Ed. Tiuri merkitään läsnä olevaksi.

Ed. Laine (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ministeri Salolainen varoitti äsksen neuvottelutavoitteiden asettamisesta. Hän sanoi, että ei pidä tehdä itsepetosta ja kehotti keskittymään vain tärkeimpiin asioihin. Ministeri Salolainen,

kun olen seurannut teidän toimintaanne Eta-neuvottelujen yhteydessä, joudun kyllä tekemään sellaisen johtopäätöksen, että eduskunnan tulisi vielä tarkemmin kuin silloin perehtyä siihen, millaiset neuvottelutavoitteet asetetaan, ja valvoa, että suomalaiset neuvottelijat pitävät tavoitteista kiinni. Te ette ole toistaiseksi kyllä kertonut, miten neuvotteluissa Etan osalta on käynyt.

Te sanoitte äsksen, että puolueettomuuspolitiikka on muuttunut, ja ymmärsin sen niin, että te käsitätte Suomen tähän asti harjoittamalla puolueettomuuspolitiikalla vain puolueettomuutta suurvaltojen välisissä ristiriidoissa, jotka nyt olennaisesti ovat poistuneet. Suomen puolueettomuuspolitiikalla on ollut huomattavasti laveampi sisältö, kuin te annoitte äsksen ymmärtää. Te sanoitte, että Suomi tulee olemaan sotilaallisesti liittoutumaton. Maastrichtin kokouksen päätösten toteutumisen vaiheessa mielestäni ajatustanne ei ole mahdollista toteuttaa. Olen havainnut suomalaisten sotilas-asiantuntijoiden mielipiteen olevan toisenlainen kuin teidän.

Herra ministeri, minä en oikein usko, että Maastrichtin päätökset sopivat hyvin Suomelle, ja en myöskään yhdy teidän eilen tässä suhteessa käyttämäänne puheenvuoroon ja siinä esitettyihin tulkintoihin.

Ed. Palohermo (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ministeri Salolaisen toivoisi ottavan kantaa pariin melko perustavaan kysymykseen.

Ensinnäkin EY:stä puuttuu perustuslaki ja puuttuvat ne metodit, millä voidaan päätöksenteokmekanismeja muuttaa EY:ssä, ellei sitten oteta huomioon, että tapana on ollut muuttaa niitä konsensuksella, yksimielisesti. Siitä syystä on melko arveluttavaa ja pelottavaa, että on joukko asioita, jotka voidaan päättää vain yksimielisellä päätöksellä, ja sitten on joukko asioita, jotka voidaan päättää vain huomattavilla enemmistöpäätöksillä ministerineuvostossa.

Toinen seikka, joka on vielä äskeistä perustavampi, on se, että vallitsee epäselvyys siitä, millä tavoin mahdollinen sopimus on irtisanottavissa. Jotkut lainoppineet ovat sitä mieltä, että sitä ei voi irtisanoa, jotkut taas ovat sitä mieltä, että se on irtisanottavissa yksipuolisella ilmoituksella.

Haluaisin kysyä ministeri Salolaiselta: Ennen kuin sopimus tehdään, onko tarkoitus tyhjentävästi selvittää nämä kaksi kysymystä ja onko tarkoitus vaikuttaa niihin jollain tavoin ja jos,

niin miten? Siis nämä kaksi kysymystä ovat eräänlaisen perustuslain puuttuminen ja irtisanomiskysymyksen epäselvyys.

Ed. K a r h u n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Salolainen sanoi puheenvuorossaan ehdottoman "ein" tarpeettomasti keskittyyvälle päätöksenteolle Euroopan yhteisössä. Kaikki kuitenkin tiedämme, että Euroopan yhteisö kehittyy koko ajan kohti Euroopan unionia ja 10 maata 12:sta kannattaa tällä hetkellä integraation syventämistä.

Olen huolestuneena viime aikoina seurannut yksittäisten kansanedustajien ja ministereiden federalismin vastaisia kannanottoja. Kysyisinkin ministeri Salolaisen käsitystä: Millainen on tarpeeton päätöksenteon keskittyminen? Saksa ja Ranska ovat ilmaisseet tukensa Suomen jäsenhakemukselle, ja pidän ilmaista tukea hyvin arvokkaana ja tärkeänä Suomen kannalta. Federalismin vastaisille kannanotoillehan me saamme puolellemme varsin konservatiivisen Englannin, mutta Englannin tukea kutsutaan yleisesti Euroopan yhteisön piirissä kuoleman suudelmaks, jota Suomi tuskin tässä vaiheessa kaipaa.

Lisäksi haluaisin kysyä: Mikä painoarvo tiedonannon tekstillä, jota täällä nyt hallituspuolueiden kansanedustajat ovat kritisoineet, on suhteessa ulkoasiainvaliokunnasta valmistuvaan selontekomietintöön, jonka eduskunta tulee hyväksymään? Valiokunnat tekevät hyvin paljon ja tarkkaa työtä mietinnön parissa ja paneutuvat siihen. Ovatko ne niitä neuvottelutavoitteita vai ovatko neuvottelutavoitteita ne, mitä tiedonantopaperissa lukee? Monet valiokunnat ovat päätyneet hyvin yksimielisiin kantoihin näissä mietinnöissä ainakin verrattuna täällä käytyyn keskusteluun.

Ed. S-L. A n t t i l a (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ministeri Salolainen puheenvuorossaan totesi, että jos Suomi jää EY-jäsenyyden ulkopuolelle, se aiheuttaa vakavaa kilpailuhaittaa teollisuudelle. Hän perusteli väitettä sillä, että investoinnit Suomeen eivät suomalaisten eivätkä ulkomaalaistenkaan toimesta tule silloin toteutumaan. Näin sanoessaan ministeri Salolainen unohtaa, että Eta-sopimus on ilmeisesti vielä mahdollisuus. Toivon ainakin niin ja tiedän, että ministeri Salolainenkin toivoo sitä. Tässä on käymässä nyt niin, että Efta-maat itse omalla toiminnallaan ovat murentamassa Eta-sopimuksen mahdollisuuden.

Edelleen ministeri Salolaisen puheenvuoro

osoittaa jälleen kerran sen, että hän uskoo EY:n ratkaisevan Suomen nykyiset talousongelmat. Tässä unohdetaan sellainen tärkeä seikka, että meidän kilpailukykyämme tänä päivänä on todella surkeassa jamassa. Me olemme 25 — 30 prosenttia korkeamman kustannustason maa kuin EY. En usko ikinä siihen, että kahdessa kolmessa vuodessa kykenisimme taloutemme saamaan kuntoon. Me olemme kuitenkin nyt valmiita avautumaan Eurooppaan. Käyköhän tässä loppujen lopuksi kuitenkin niin, että Suomesta tuleekin Euroopan markkina-alue? Meidän on tässä kunnossa erittäin helppo vallata. Minusta hallituksen olisi pitänyt selonteossaan ja tiedonannossaan enemmän kiinnittää huomiota siihen, onko meillä kykyä yhdyntä kilpailukyky mielessä. Minä en valitettavasti usko siihen.

Ed. I i v a r i (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Osaltani haluan yhtyä niihin käsitelmiin, joiden mukaan ulkomaankauppaministeri Salolaisen puhe oli erinomaisen ansiokas. Sitäkin vasten tuntuu hyvin surulliselta, että kokoomus on joutunut alistumaan tiedonannosta päätettäessä maalaisliitto-keskustan apupuolueksi.

Haluan kiinnittää huomiota ministeri Salolaisen puheessa siirtymäaikoja koskevaan kohtaan ja samalla esittää toivomuksen, että hallitus hankkisi kunnollisia selvityksiä siitä, minkälaisia vaikutuksia siirtymäaikojen eri pituuksilla olisi meidän kansantalouteemme. Tuntuu nimittäin siltä, että jos me hyvin pitkään siirtymäaikojen kautta pidämme isoja suljetun sektorin saarekkeita kansantaloudessamme, samalla kun kansainvälinen kilpailu kiristyy, Suomelta jää saavuttamatta EY-jäsenyyden aiheuttama hyöty.

Aivan samoin kuin ed. Louekoski kiinnittän huomiota myös ministeri Salolaisen päättävään esiintymiseen siinä, että Suomessa tulisi astua terveen talouspolitiikan tielle ja lopettaa haikailu inflaatio — devalvaatio-keinojen käytöstä.

Valitettavasti pääministeri Ahon eilinen puheenvuoro ei antanut vastauksia ilmassa leijuviin kysymyksiin siitä, mikä hallituksen linja on ulkoministeri Väyrysen viimeaikaisten esiintymisten jälkeen. Toivonkin, että vielä tämän keskustelun aikana pääministeri Aholta tai ylipäättänsä keskustan puolelta tulisi selkeä kanta myös siihen, minkälaista talouspolitiikkaa tässä maassa jo tästä lähtien tulee harjoittaa, jotta Suomi voisi olla täysipainoinen EY:n jäsen tulevaisuudessa.

Ed. L a a k k o n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Salolainen mainitsi, että maatalouden sopeutuminen on aloitettava välittömästi. Tämä taas merkitsisi sitä, että meidän neuvotteluasemamme maatalousasiassa vaikeutuu. Maa- ja metsätalousvaliokunnassa oli kuultavana Helsingin yliopiston tutkija Petri Ollila. Hän mainitsi, että liian nopea sopeutuminen merkitsee neuvotteluvalttien menettämistä. Onkin esitetty epäily, että maatalous halutaan ajaa eurokuntoon, minkä jälkeen ei voidakaan tehdä sitten mitään muuta kuin nostaa tumput ylös ja antautua EY:lle. Haluan ministeri Salolaiselta uudelleen kysyä: Mikä nyt olisi Suomen ja koko maataloutemme etu tulevia neuvotteluja ajatellen?

Ed. H e l l e (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Salolainen totesi, että jokaisen tulee kantaa vastuuta nykyisessä taloudellisessa tilanteesta, ja näyttää siltä, että hallitus on ajamassakin tilanteen siihen, että jokainen suomalainen veronmaksaja joutuu maksamaan yksityisten pankkien töppäilyt lähivuosien aikana.

Mutta kun ministeri Salolainen puhui neuvottelutavoitteista ja siitä, miten niitä pitää noudattaa vai eikö pidä noudattaa, meidän tulisi tässä salissa muistaa, että kuten jokainen kai nyt jo tietää eduskunta ei päättä siitä, aloitetaanko hakemusneuvottelut, eduskunta ei myöskään päättä neuvottelutavoitteista lopullisesti, vaan tasavallan presidentti on se, joka määrää neuvottelijat, antaa heille ohjeet neuvotteluja varten ja voi ottaa huomioon sen, mitä eduskunta on sanonut, mutta hänen ei tarvitse ottaa sitä huomioon.

On syytä muistuttaa myös siitä, että kun Euroopan talousalueen Etan neuvotteluja käytiin, presidentti asetti neuvottelijat ja hoiti sillä tavalla neuvotteluja ja ohjeet, joita hän on antanut, ovat salaisia, joten eduskunta ei asiallisesti nykyisen hallitusmuodon mukaan voi edes seurata, miten näitä asioita on tosiasiaa hoidettu.

Ed. L a x (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ministeri Salolainen kosketteli sekä turvallisuuspolitiikkaa että EY:n päätöksentekoa. Näistä molemmista, puolustuksesta ja päätöksenteosta, on esitetty mitä mielikuvituksellisimpia käsityksiä. Esimerkiksi ed. Aittoniemi oli eilen sitä mieltä, että olemme puolustusliitossa ja Saksa sanelee meidän päätöksemme. Näinhän ei suinkaan ole. EY on sellainen konstruktio, jonka

puitteissa mikään maa ei sanele toiselle ratkaisuja.

Epätietoisuutta näyttää myös vallitsevan siitä, mistä Maastrichtissa on päätetty ja mistä ei. Siellä on nimenomaan todettu, että tarkkailijajäsenyyttä Länsi-Euroopan unionissa tulee mahdolliseksi, ja on myös päätetty kunnioittaa jäsenmaiden erityisratkaisuja puolustuspolitiikan saralla. Tämä käy aivan yksi yhteen sen kanssa, mitä ministeri Salolainen totesi sotilaallisesta liittoutumattomuudesta. Eihän tarkkailijajäsenellä ole minkään näköisiä sotilaallisia velvoitteita.

On myös hyvä tietää, että Nato aivan Maastrichtin päätösten mukaan säilyy Länsi-Euroopan keskeisimpänä sotilaallisena organisaationa, ja se johtuu tietysti siitä, että Yhdysvalloilla on tärkeät strategiset ydinaseet. Tätä vastapainoroolia idälle mahdollisen konfliktin varalta ei voi Länsi-Euroopan unioni ottaa itselleen. Se merkitsisi, että Saksa joutuisi ottamaan ydinasekantajan roolin Euroopassa, ja tähän ei tule suostumaan USA eivätkä muut EY-maatkaan.

Ed. L u u k k a i n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! EY:n talouspolitiikasta ja Euroopan rahaliiton roolista olen täysin samaa mieltä kuin ministeri Salolainen. Nyt vain taitaa olla niin, että hallitus ei ole tästäkään asiasta yksimielinen, kuten ed. Louekoski jo aiemmin toi esiin. Ulkoministeri Väyrynenhän on vastikään lausunut haastattelussaan, että Suomi onnistuu EY:n jäsenenä vain, jos se jättyy sivuun Euroopan rahaliitosta Emusta. Väyrynen on ilmaissut haluavansa pitää kiinni vanhoja elinkeinorakenteita ylläpitävästä devalvaatio — inflaatio-politiikasta.

Mikä nyt oikein on hallituksen linja EY:n talouspolitiikan ja Suomen mahdollisen Emuun eli Euroopan rahaliittoon liittymisen suhteen?

Ed. W a h l s t r ö m (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Minustakin eräiltä osin ministeri Salolaisen puhe oli hyvin rehellinen. Hän nimittäin totesi nimenomaan asian, jota on kovin paljon kierrelty, eli sen, että sopeutuminen on meidän roolimme eikä suinkaan se, että me päättäisimme tai muuttaisimme EY:tä, päättäisimme sen kohtaloista. Hän tosin käytti **ak**uksi sanontaa, että meidän pitäisi nyt määritellä, mikä EY on. Me emme sitä voi määritellä. Me voimme ehkä arvioida, mikä se on ja mihin se kehittyy. Sen vuoksi minä ihmettelen, miksi

hallituksen kannanotoissa tähän saakka on pääosin arvioitu, että kehitys kulkee muuhun suuntaan kuin Maastrichtissa on päätetty.

Eikö olisi aivan luonnollisinta arvioida, että kun vuosikausien neuvottelujen jälkeen Maastrichtissa on jotakin sovittu, pääosin siihen suuntaan kulkee kehitys Euroopan unionin sisällä eikä toiseen suuntaan. Sehän merkitsee tietysti sitä, että myös ulko- ja turvallisuuspolitiikka ja puolustuspolitiikka astuvat kuvaan. Se on aivan selvä asia. Nimittäin kun asiakirjoissa, selonteossa ja tiedonannossa, puhutaan siitä, että Suomen turvallisuuspolitiikan eräänä osana on itsenäinen puolustus, miten se nyt olisi sitten mahdollista, että Euroopan unionin ulko- ja turvallisuuspolitiikassa ei olisi puolustusta? Miten se voisi olla erilaista turvallisuuspolitiikkaa kuin Suomen turvallisuuspolitiikka?

Jos katsotaan, että tämä on turvallisuutta Suomen kannalta, niin silloin se pitäisi sanoa eikä höpötellä puolueettomuudesta, koska puolueettomuus ja jopa liittoutumattomuus on mahdotonta. Jos Euroopan yhteisön puolustuspolitiikka on tällä hetkellä mato, on turha kuvitella, että siinä vaiheessa, kun Suomi liittyy, Suomen leijona söisi matoa. Voi käydä pikemminkin niin, että se joutuu monipäisen lohikäärmeen kynsiin.

Ed. S a s i (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Mielestäni ministeri Salolaisen puheenvuoro oli erittäin hyvä siitä syystä, että hän oli jälleen askeleen edellä muita. Hän hahmotteli jo niitä näkemyksiä, joita Suomella tulisi olemaan Euroopan yhteisön sisällä ja mihin suuntaan kehittäisimme myös Euroopan yhteisöä tai mihin suuntaan antaisimme oman panoksemme, että se kehittyisi. Hän oli myös varsin realistinen puheenvuorossaan, ja kaikki kiitos siltä osin.

Kun on puhuttu ministeri Väyrysen kannanotoista koskien valuuttakurssipolitiikkaa, mielestäni ratkaisu tältä osin on varsin selvä. Nimittäin kun menemme Euroopan yhteisöön, tietysti sitoudumme, kuten pääministeri Ahokin eilen totesi, niihin tavoitteisiin, joita Euroopan yhteisöllä on. Tietysti siellä on omat rahapolittiset tavoitteensa, jotka pitkällä tähtäyksellä johtavat Euroopan valuuttaunioniin ja siihen, että päästäisiin Euroopassakin yhteiseen valuuttaan. On täysin selvää, että tuossa tilanteessa ei ole mitään valuuttakurssivaihteluita enää ja tällä tavalla päästään vakaaseen valuutan arvoon.

Jos ministeri Väyrynen tässä sisäpoliittisessa tilanteessa esittää tiettyjä talouspoliittisia näke-

myksiä, täytyy kuitenkin nähdä se, että EY kehittyy tiettyyn suuntaan ja joka tapauksessa talouspoliittinen kehitys Suomessa esitetyistä poliittista mielipiteistä huolimatta menee vääjäämättä samaan suuntaan siinä tilanteessa, kun Suomi on Euroopan yhteisön jäsen.

Haluan myös korostaa sitä, kun ed. Wahlström puhui itsenäisestä puolustuksesta, että todellakin tarkoitus on se, että pidämme huolta omasta puolustuksestamme. Sen keskeisin ydin on nimenomaan se, että emme ota vieraita joukkoja Suomen alueelle vaan Suomen alueella on ainoastaan Suomen armeija ja Suomen armeijan joukot. Tästä kokoomus ehdottomasti lähtee.

Kysyn kuitenkin ed. Wahlströmilä: Kohdistuuko Suomeen jokin erityinen uhka, jonka vuoksi puolustuskysymys on niin kauhean tärkeä? Minä näen, että Euroopasta luodaan vakaa alue, jolla rauha vallitsee ja uhkia ylipäättänsä merkittävällä tavalla ei ole. Haluan vain tietää, mistä ed. Wahlström katsoo sen uhkan Suomeen kohdistuvan.

Ed. U k k o l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ulkoministeri Salolainen on saanut niin paljon kiitosta puheestaan, että tulee vielä ylpeäksi, mutta joka tapauksessa puhetta on pidettävä linjakkaana ja ansiokkaana ja tietyllä tavalla Salolaisen presidenttikampanjan avauksena. Nimenomaan pidän erinomaisena ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan liittyvää analyysiä. Samalla tavalla kuin pääministeri Aho eilen siinä ensimmäistä kertaa hallituksen taholta ilmaistiin selkeästi, että Suomi EY:n jäseneksi pyrkiessään hyväksyy kaikki ne EY:n tavoitteet, joita Maastrichtissa on sovittu. Tämä osoittaa, että ainakin ministeri Salolainen ja pääministeri Aho ovat tietyllä tavalla mielessään analysoineet ne uhkakuvat, vaikka niistä ei vielä kukaan kerrota, joiden perusteella selkosanalla tehty tulkinta nyt tehdään.

Hieman epäilen, onko ulkoministeri Väyrynen samalla kannalla. Aivan samoin kuin erimielisyyttä on talouspolitiikassa saattaa myös olla erimielisyyttä turvallisuus- ja puolueettomuuspolitiikan tulkinnassa. Olen samaa mieltä kuin ministeri Salolainen siitä, että meidän ei ole syytä enää haikailla entisen puolueettomuuspolitiikkamme perään ja tulee olla tyytyväinen siitä, että EY:n jäsenenä luomme oman asemamme Euroopassa ja teemme selväksi oman viitekehiksemme eli sen, minkälaisen valtioiden joukossa Suomi seisoo. Tästä huolimatta ei pidä unohtaa, mikä on se asema, mihin juna menee. Siihen

liittyy puolustuspoliittinen yhteistyö, ministeri Salolainen.

P u h e m i e s (koputtaa): Kaksi minuuttia!

Ed. Ala-Nissilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Salolainen totesi puheenvuorossaan, että olisi pyrittävä kansallisten poikkeusten minimointiin Suomen EY-jäsenyysneuvotteluissa. Omalta osaltani haluan korostaa reunaehtoja, jotka sisältyvät hallituksen tiedonantoon. Osa niistä olisi nähtävä nimenomaan kynnyskysymyksinä Suomen jäsenyydelle. EY-neuvottelut ja EY-jäsenyys ovat jatkuvaa Suomen etujen puolustamista, ja jatkuvaa aamu- ja iltatylsyä Suomen etujen puolesta EY:ssä meidän pitäisi harjoittaa.

Mitä tulee yhteiseen talous- ja rahapolitiikkaan, johon ministeri Salolainen mukaan meidän tulisi nopeasti pyrkiä, siinä varmasti tulee meille ongelmia. Mehän tiedämme, että keskeinen kansantalouden tukipilari metsäteollisuus on hyvin suhdanneherkkä. Tiedämme myös, että tulopoliittikka, joka jäisi ainoaksi talouspolitiikan välineeksi, on ainakin tähän saakka toiminut hyvin huonosti tässä korporatiivien maassa. Näin ollen mielestäni kyllä olisi järkevää tutkia, jäisikö meille joitakin muita talouspolitiikan keinoja EY-jäsenyyden ollen, ja myös valuuttakurssipoliittikan jonkinasteinen joustavuus olisi ainakin mielestäni tutkimisen arvoinen asia. Eikö se olisi tutkimisen arvoinen asia, haluan ministeriltä kysyä.

Mitä tulee omaan puolustukseen, siihen liittyy keskeisesti tietysti oma elintarvikehuolto, ja tässä mielessä emme voi maataloudelta mahdolltomia vaatia, mitä mielestäni ministerin puheenvuorossa vähän vaadittiin. Ei Suomen sijaintia, ilmastoa ja satokautta voi muuttaa, vaan kyllä meidän täytyy maltillisesti näissä asioissa edetä.

Ed. V. Laukkanen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Salolainen jatkuvasti puhuu ulkomaisten investointien houkuttelusta EY-jäsenyyden avulla Suomeen. Minusta tämä argumentointi jää kyllä aivan puolitiehen sen takia, että en ymmärrä, miksi pelkää EY-jäsenyys millään tavalla vaikuttaisi tosiasiallisesti siihen, että ulkomaiset yritykset investoisivat Suomeen.

Euroopan yhteisössähän olisi Suomen lisäksi 12 muuta valtiota eikä Suomi olisi edes aakkosjärjestyksessä ensimmäinen, johon investoinnit pitäisi tehdä. Jos samanaikaisesti suomalaiset

yritykset pyrkivät investoimaan ja avaamaan yrityksiä Keski-Euroopassa, jossa suurimmat markkina-alueet ovat, minusta olisi todella hyödyllistä selvittää, olisiko tosiasiallisesti mitään mahdollisuuksia saada investointeja tänne Euroopan reunaa-alueille, vaikka Suomi olisi Euroopan yhteisön jäsen.

Toisaalta haluan painottaa sitä, että imago-kysymyksen osalta jatkuvasti unohdetaan se, että Euroopan talousaluesopimuksen myötä Suomen imago muotoutuisi sisämarkkinoiden täysivaltaisena jäsenenä aivan eri tavalla kuin se tällä hetkellä on. Tämän vuoksi en näe imagosakaan mitään niin olennaista eroa verrattuna Eta-ratkaisuun ja painotus mielestäni ei ole oikeutettu tosiasioihin nähden.

Ed. Hautala (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Salolainen puhui hyvin osuvasti puheensa loppupuolella siitä, miten perinteisen ulko- ja sisäpolitiikan välille muodostuu harmaa alue, jota hän sanoi yhteisöpolitiikaksi. Olen aivan samaa mieltä.

Tästä herää kuitenkin se kysymys, että kun — niin kuin ministeri Salolainenkin sanoi — tämä yhteisöpolitiikka eli se harmaa alue kuuluu koko hallitukselle, niin miten aiotaan nyt hoitaa nämä neuvottelut. Aiotaanko nyt antaa ulkoministeriön muodostua tällaiseksi harmaaksi linnakeeksi, jossa harmaat veljet, mm. ministeri Salolainen ja ministeri Väyrynen, sitten pitävät näitä neuvotteluja ikään kuin sen ministeriön yksinoikeutena? Vai onko ajateltu, että muitakin ministereitä pitää ottaa mukaan siihen poliittiseen johtoryhmään, joka vie näitä neuvotteluja eteenpäin ja katsoo, että ne sujuvat?

Pidän itse erittäin tärkeänä, että kun tämä yhteisöpolitiikka todellakin koskettaa kaikkia elämän alueita, siinä olisi myös molempien sukupuolten edustus mukana. Onko ajateltu, miten tämä järjestetään?

Ed. Vistbacka (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Oli mielenkiintoista kuunnella ministeri Salolaisen suhteellisen hyvää puheenvuoroa, mutta aina tulee mieleen se, että siinä tuodaan esiin ainoastaan positiiviset seikat eli se, kuinka kansallisen hyvinvoinnin kannalta on perusteltua ja erittäin tärkeää liittyä nyt EY:hyn.

Kun itse sain olla eduskunnan parlamenttivaltuuskunnan mukana ja kun siellä kuuntelin EY-parlamentaarikkoja, esimerkiksi Johanna-Christina Grundin mielipiteitä, ne olivat kyllä hyvin kaukana siitä, mitä ministeri Salolainen täällä

sanoi. Minä uskon, että hän, joka on itse EY-parlamentaarikko, näkee sisältä sen toiminnan. Muun muassa maatalouden osalta hän totesi, että Saksassa poistuvat kaikki pienet tilat, koska eurooppalaiset suuryritykset jyräävät ne alleen.

Mitä tulee myös EY:n sotilasliittoasemaan, niin siellä kerrottiin nimenomaan se, että noin vuonna 1995, kun uudelleen käsitellään Weu:ta, riippuen siitä tilanteesta, miten lähivuosien aikana USA vetää joukkojaan pois Euroopasta ja sen kautta Nato heikentyy, sen jälkeen mitä ilmeisimmin, näin ainakin meille informoitiin, saattaa olla, että Weu:sta tulee nimenomaan se sotilasliitto, joka korvaa suurelta osin Naton, koska Nato heikentyy niin paljon. Mikä on sitten 2—3 vuoden päästä Suomen tilanne, silloin kun Suomi liittyy EY:hyn?

Ed. O. Ojala (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olisin halunnut kiinnittää huomiota tähän puolueettomuus-käsitteeseen ja siitä aiheutuneeseen sekamelskaan täällä keskustelussa. Ministeri Salolainen totesi hyvin selkeästi oman kantansa ja totesi, ettei ole mitään syytä pitää kiinni vanhasta puolueettomuuskäsityksestä.

Eilen ministeri Aho täällä totesi, että ”pyrkimyksenämme on puolueettomuus lähialueillamme mahdollisesti syntyvissä selkkauksissa”. Sen sijaan sekaannusta aiheuttaa keskustan ryhmäpuheenjohtajan, ed. Kääriäisen puheenvuoro ja kenties siellä takana ministeri Väyrysen näkökanta. Nimittäin ed. Kääriäinen täällä totesi, että ”ei ole syytä luopua puolueettomuudesta”. Ja hän totesi, että ”puolueettomuus-käsitteen hylkäämiselle ei ole käydyssä keskustelussa esitetty yhtään painavaa syytä”. Hän korosti sitä, että ”Suomen linja tunnetaan maailmalla eikä meillä ole tarvetta sovittautua erityiseen EY-asentoon ulkopoliitikassa”. Edelleen hän totesi, että ”jos puolueettomuutemme sisältö vaatii maailmalla selvittämistä, on se sentään kevyttä työtä siihen nähden, mitä kansallista etua sillä saavutetaan”. Tästä voi vetää sen johtopäätöksen, että ainakin ed. Kääriäinen keskustan ryhmäpuheenvuorossa lähtee vanhasta puolueettomuuskäsityksestä ja näkee sen tarpeelliseksi vielä tänäänkin.

Ministeri Salolainen kuitenkin totesi aivan toisin, ja olisi nyt kyllä syytä kuulla, mikä käsitys hallituksessa on vallitsevana. Se toteamus, mikä täällä selonteossa on, on kuitattu sillä, että todetaan, että puolueettomuutemme ytimenä on sotilaallinen liittoutumattomuus ja itsenäinen

puolustus. Sekin on saanut monta tulkintaa. Mutta haluan kysyä, onko nimenomaan ministeri Salolaisen lähtökohta se vanha käsitys, joka on ollut laajempi, ei ainoastaan suurvaltojen konfliktien ulkopuolella pysyminen, vaan tulkinna siitä, että puolueettomuutemme merkitsee sitä, että emme osallistu toisten valtioiden väliin konflikteihin, emme sovelle muita kuin YK:n turvallisuuspakotteita ja että me ylipääntänsä suhtaudumme tasapuolisesti kaikkiin valtioihin. Onko tämä ministeri Salolaisen tarkoittamaa puolueettomuutta?

Ed. Björkenheim merkitään läsnä olevaksi.

Ed. Laakso (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Hallitus on typistänyt Suomen puolueettomuuden sotilaalliseksi liittoutumattomuudeksi ja itsenäiseksi puolustukseksi. Eduskunnan puolustusvaliokunta on omassa EY:n selonteossaan käsitellyt tätä hallituksen kantaa ja todennut, että tämä määritelmä ei estä Suomen jäsenyyttä Euroopan unioniksi muuttuvassa Euroopan yhteisössä. Mutta valiokunta yksimielisesti kiinnittää huomiota siihen, että kun laaja-alaisempi integraatio Euroopan unionin myötä toteutuu, niin saattaa käydä niin, että kyetäkseen vielä tällöinkin määrittelemään itsensä puolueettomaksi maaksi Suomi voi EU:n jäsenenä joutua tinkimään jopa puolueettomuuden ytimeksi tässä vaiheessa toteamistaan näkökohdista.

Haluankin esittää omana kantanani sen, että tuntuu aika oudolta, että hallitus ei yksiselitteisessä muodossa ole kirjannut edes tätä typistettyä puolueettomuus-määritelmäänsä reunaehdoksi. Tämä saattaa minut tekemään sen johtopäätöksen, että tarkoituksena voi olla Euroopan unionin kehityksen myötä se, että Suomi tinkii myös sotilaallisesta liittoutumattomuudestaan. Näinhän Suomi on pakotettu tekemään, jos esimerkiksi Suomen on pakko liittyä Länsi-Euroopan puolustusliiton Weu:n täysjäseneksi. Puolustusvaliokunta toteaaakin, että täysjäsenyyssä Weu:ssa ei mahdollista myöskään Suomen liittoutumattomuutta.

Ed. Vähänäkki (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Ukkola luonnehti ministeri Salolaisen puheenvuoroa jopa presidentilliseksi, mutta en kuitenkaan noin pitkälle menisi, sinne on vielä hänellä liian pitkä matka, mutta sanoisin, että se oli sikäli virkistävä, että se poikkisi

hieman tiedonantotekstistä, koska tiedonannossahan his master's voice eli isännän ääni oli päällimmäisenä ja kokoomuksen sanomiset olivat rivien välistä ehkä löydettävissä, ja nyt ne sitten kuultiin.

Ehkä hän nyt uskalsi sanoa huonon omantunnon vuoksi jotakin muutakin kuin sen, että Suomessa on noin 150 000 maataloustyöntekijän paikkaa. Hän uskalsi viitata siihen, että täällä on noin kaksi miljoonaa toimihenkilöä ja työntekijää, joiden edut tulisi myös näissä neuvotteluissa ottaa huomioon. Minusta on erittäin tärkeää, että kun hän nähtävästi yhtenä Suomen leijonana tulee siellä esiintymään, hän tuo myös näitä näkemyksiä esiin, joita tänään kuultiin. Silloin kokoomus saattaa lunastaa pari vuotta sitten viljelemänsä sanonnan, että kokoomus on toimihenkilöiden ja jopa työläisten puolue. Viime vaalit osoittivat, että kokoomuksen harjoittama politiikka ei niissä piireissä kovin suurta kannatusta saanut.

Ed. M. Laukkanen (vastauspuheen-vuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustajat Luukkainen ja Iivari kyselivät, millaista talouspolitiikkaa maassamme tulisi harjoittaa, jotta se johtaisi EY:n täysjäsenyyteen. Siihen on hyvin helppo vastata: juuri sellaista talouspolitiikkaa, jota tämä hallitus harjoittaa. Se tarkoittaa lyhyesti sanottuna yliihavan julkisen talouden saneerausta ja kaikkinaisia toimia, joilla kohennamme suomalaisen talouselämän tänä päivänä heikkoa kilpailukykyä. Siihen puolestaan ei sovi edellisen hallituksen valtiovarainministerin, ed. Louekosken löysä budjettipolitiikka. Siihen ei sovi myöskään sosialidemokraattien ajama valtionvelan lisääminen, siihen ei sovi myöskään valtion vaihtotaseen alijäämän kasvattaminen, joita kaikkia kysymyksiä sosialidemokraatit omassa talouspolitiikassaan haluaisivat ajaa. Tässä sosialidemokraattien perusdilemma tämän asian piirissä onkin. Te kannattatte samanaikaisesti menoa EY:n täysjäseneksi, mutta haluatte harjoittaa sellaista talouspolitiikkaa, jonka myötä meillä ei EY:n täysjäseneksi ole mitään asiaa.

Lyhyesti sanottuna meillä ei ole mitään paluuta inflaatio — devalvaatio-tielle, vaan ainoa mahdollisuus on jatkaa kurinalaisen talouspolitiikan tiellä. On hauska kuulla, että ed. Iivarikin on mukana syksyllä julkisen talouden saneeraus-talkoissa, joihin kaikki joudumme osallistumaan. Herra puhemies! Löysät pois -talouspolitiikka tarkoittaa kovaa, kivistä tietä kaikille suomalaisille. Siksi minusta on erittäin tärkeää,

että maahan saataisiin aikaan laajapohjainen kansallinen sopeutumisen ohjelma, johon nyt ei kuitenkaan näytä sosialidemokraattien taholta olevan kykyä tulla. Olen hieman pettynyt siitä, että vihreät ovat aikaisemmin olleet kurinalaisen talouspolitiikan kannalla. He ovat nyt sosialidemokraattien ...

P u h e m i e s (koputtaa): Kaksi minuuttia!

Edustajat Mäkelä ja Suhonen merkitään läsnä oleviksi.

Ministeri Salolainen: Herra puhemies! En usko, että pystyn vastaamaan kaikille sillä perusteellisuudella, jolla haluaisin vastata, mutta toisaalta minua on helpottamassa se, että eräät kysymykset osuivat muille valtioneuvoston jäsenille kuin minulle. Koska ministeri Väyrysen suuntaankin kysymyksiä tuli, hän varmaan vastaa omalta osaltaan.

Ed. Louekosken kysymykseen totean, että oma näkemykseni on varsin selvä. Minä näen, että EY tuo suomalaisen talouspolitiikkaan sellaista kuria, jota sieltä on puuttunut. En kuitenkaan näe asiaa sellaisena, että EY ratkaisisi meidän ongelmamme. Ratkaisut on täällä tehtävä omasta toimestamme viime kädessä, mutta kuri löytyy hyvin monessa tapauksessa EY:n puolelta.

Ed. Skinnari puhui palkansaajien asemasta. Ed. Vähänäkki puheenvuorossaan kyllä huomasi, että kiinnitin tähän asiaan huomiota. Palkansaajien osa oli varsin selkeästi otettu huomioon, ja esimerkiksi Ecosocissa eli talous- ja sosiaalikomiteassa työmarkkinapartit ovat kaikki mukana vaikuttamassa EY:n kehitykseen. Niillä on varsin keskeinen asema. (Ed. Stenius-Kaukonen: Ecosochan on YK:n elin! Ei Ecosoc ole EY:n, vaan YK:n elin!)

Ed. Laine mainitsi siitä, että Eta-neuvottelut osoittavat, että pitää valvoa hyvin tarkkaan neuvottelijoita. Minusta eduskunnalla on erittäin tärkeä valvoa tehtävä. Nyt täytyy vain muistaa, että Eta-neuvottelut käytiin kollektiivisesti. Toisin sanoen kaikista hyödyistä ja haitoista, joita Efta-maat saivat, päätettiin yhdessä. Eli on kohtuutonta sanoa, että Suomi olisi antanut periksi jne., vaan koko Efta antoi periksi tai voitti, paitsi sellaisissa kysymyksissä, jotka olivat puhtaasti kansallisia kuten jokin Itävallan tai Sveitsin läpiajoliikenne tai Norjan ja Islannin

kalastus jne., jotka eivät olleet sellaisia ongelmia, jotka olivat meillä esillä.

Ed. Paloheimo väitti, että EY:ltä puuttuu perustuslaki. Mielestäni on hyvä asia, että EY:ltä puuttuu perustuslaki, koska silloin meillä voi edelleenkin olla kaikilla kansalliset perustuslait. Sen sijaan kannattaa kiinnittää tietysti huomiota siihen, että tämä ns. *aquis communautaire* eli lainsäädäntöpohja heijastaisi mahdollisimman hyvin korkealuokkaisia kansallisia perustuslakeja ja että noudatetaan niitä yleisiä kansainvälisiä sopimuksia, joiden pohjalle tämä rakentuu: Pariisin sopimusta, ihmisoikeuksia jne. Tavallaan voi sanoa, että näistä kansainvälisistä ja eurooppalaisista sopimuksista muodostuu eräänlainen perustuslaki myös EY:lle, koska se on koko Euroopalle samanlainen. Samoihin ihanteisiin me haluamme sitoutua.

Mitä tulee irtisanomiseen, sen osalta myönnän, että täytyy vielä harjoittaa aika paljon juristeriaa. Kokemushan on osoittanut, että Grönlanti on pystynyt irtautumaan jäsenyydestä, mutta asia ei ole kyllä aivan yksiselitteinen. Mutta oma näkemykseni on se, että jäsenyydestä voidaan irtautua yksipuolisesti.

Ed. Karhunen esitti varsin mielenkiintoisen ja tärkeän kysymyksen, josta on keskusteltu yllättävän vähän suomalaisessa integraatiokeskustelussa eli näistä kahdesta vastapuolesta: federalismista ja nationalismista, jos asia tällä tavalla halutaan pelkistää ja yksinkertaistaa. Itse myönnän kernaasti kuuluvani nationalisteihin eli en ole sitä mieltä, että tulisi kovin voimakasta federalistista rakennetta rakentaa. Oma arvioni on se, ajatellen tätä historiallista kehitystä, että vaikka tällä hetkellä on vielä vallalla voimakas euroeforia, niin että halutaan mennä mahdollisimman pitkälle kaikilla alueilla, niin uskon, että ennen pitkää kansallisten parlamenttien vastaisku tulee ja kansalliset parlamentit tulevat sanomaan: ei, tämä ei käy näin, noin pitkälle ei tulla menemään. Tätä uskon tapahtuvaksi ennen pitkää. Tällä hetkellä se on kanavoitunut sillä tavalla, että Euroopan parlamentti haluaa itselleen lisää oikeuksia. Mutta täytyy muistaa, että jos niitä annetaan europarlamentille, ne valtuudet ovat helposti myös kansallisilta parlamenteilta pois. Tämäntapaista sisäistä painia varmasti tulee tapahtumaan pitkällä tähtäyksellä.

Mikä on selonteon asema? Selonteon asema on se, että eduskunta siinä erittäin arvokkaalla tavalla ilmaisee kantansa. Haluan korostaa, mitä sanoin ed. Laineelle aikaisemmin, että nyt on huomattava ero sillä, mitä eduskunta sanoo

verrattuna siihen, mitä se sanoi Eta-neuvottelujen osalta, koska niin kuin sanoin, Eta-neuvottelut olivat kollektiiviset. Nyt ovat tosin rinnakkaiset neuvottelut, mutta jokainen kansakunta ja valtio neuvottelee yksin.

Joten voi sanoa, että neuvottelijat ovat tämän jälkeen aivan uudenaikaisessa vastuussa tälle eduskunnalle, koska neuvotellaan kansallisella pohjalla eikä voi sanoa, että koska Efta ei pysty pitämään näistä kiinni, niin se ei meiltäkään onnistunut. Tämä ero kannattaa panna merkille. Neuvottelijat ovat aivan toisenlaisen paineen alaisina tässä uudessa neuvottelutilanteessa.

Ed. Anttila sanoi, että Salolainen uskoo, että EY ratkaisee Suomen ongelmat. Salolainen ei usko, että EY ratkaisee Suomen ongelmat. Minä vain sanoin, että sieltä tulee ulkopuolista kuria, mutta itse meidän on tajuttava, että me emme voi jatkaa tällä tavalla, vaan meillä on ihan toisenlaiset ratkaisut ja lääkkeet edessä tästä eteenpäin. Eihän EY ole syyppä siihen, että meillä on 350 000 työtöntä. Ei EY ole syyppä siihen, että meillä on maatalous kurimuksessa. Ei EY ole siihen syyppä, että meillä on pankkien kriisi tällä hetkellä. Voisin luetella pitkän listan asioita. Eivät ne ole EY:n syytä. Ne eivät ole edes Etan syytä, koska emme ole vielä edes Etan jäseniä. Kyllä me olemme olleet niin loistavan taitavia, että me olemme pystyneet ihan itse aikaansaamaan nämä hankaluudet itsellemme, ja omin nokkinemme meidän on myös ne hankaluudet korjattava.

Ed. Iivari totesi, että kokoomus on joutunut alistumaan. Mielestäni kokoomus ei ole alistunut näissä neuvotteluissa. Ei tarvitse kuin vilkaista muutamien kuukausien takaisia sanomalehtiä, niin uskon, että sieltä löytyy vastauksia siihen, miten tässä jäsenyyshakemuksessa todellisuudessa kävi. (Ed. Skinnari: Missä lehdesä? — Ed. Zyskowitz: Tämä oli Etelä-Suomen Sanomissa!) Kyllä väitän, jos tässä sen verran puhtaasti puoluepolitiikkaa sanon, kun täällä eduskunnassa saa vähän politikoidakin, mikä on aika harvinaista, että kokoomukselle on huomattava saavutus, että olemme näin pitkällä tässä asiassa. Se ei ole ainoastaan meidän saavutuksemme. Se on kansallinen kysymys, mutta väitän, että me olemme olleet keskeisellä tavalla myötävaikuttamassa siihen, että tätä jäsenyyttä nyt haetaan. Kiistäköön ken haluaa.

Ed. Iivari teki hyvän kysymyksen siirtymäaikojen vaikutuksesta. Nimenomaan Eta on erittäin tärkeä tämän siirtymäkauden toteuttaja, koska siinä me ajaudumme tosiasiallisesti

monelta osin jo EY:n jäsenyyteen sisään ja toteutamme lainsäädäntöpohjaa hyvinkin laajalti niin, että merkittävien sisäajajo- ja siirtymäkausi EY-jäsenyyteen on Eta-sopimus. (Ed. Lahti-Nuuttila: Koska se tulee?) Siirtymäkaudet, jotka tulevat eri lohkoille kuten maatalouteen jne., tietenkin täydentävät pitkällä tähtäyksellä tätä kuvaa. — Etupenkistä kysyttiin, koska se tulee. Sen minäkin haluaisin tietää. Olen yhtä masentunut tästä pitkittymisestä ja prosessin vaikeutumisesta kuin ed. Lahti-Nuuttila. Toivon vain, että se saataisiin voimaan mahdollisimman nopeasti. — Eräässä asiassa kyllä voin sanoa, että kädet ovat puhtaat. Ei tämä ainakaan Eftan vika ole, että me olemme tässä pisteessä. Se vain osoittaa, kuinka komplisoitu ja hankala kaveri tämä EY on kaikissa neuvotteluissa. Se ei ole mikään yksinkertainen. Minä vakuutan, että vuosien varrella tulemme näkemään monenlaisia vaihetta vielä ennen kuin se jäsenyykskään on kotona, että ei tämä yksinkertaista tule olemaan. Kaikki resurssit tarvitaan tähän prosessiin.

Ed. Laakkonen kritisoi sitä, kun sanoin, että sopeutuminen on aloitettava välittömästi, ja sanoin että ei näin pitäisi olla. Oma näkemykseni on, että me joudumme nimenomaan liian nopeaan sopeutumiseen, jos me lykkäämme ratkaisuja tästä eteenpäin. Mitä nopeammin aloitamme sopeutumisen, sitä parempi.

Ed. Helle sanoi, että neuvotteluohjeet ovat salaisia. Varmasti tulee olemaan sellaisia neuvotteluohjeita, joita taktisista syistä ei levitellä julkisuuteen. Uskoisin, että näin on asianlaita, enkä usko, että kukaan menee neuvotteluun paljastamalla kaikki korttinsa etukäteen, koska mistä silloin neuvoteltaisiin. Kyllä Suomella on tällaisissa neuvotteluissa monia taktisia yksityiskoh-
tia, etuja, joita yksinkertaisesti ei voi, sitten kun mennään puhumaan tullipreferensseistä jne., etukäteen julistaa. Eikä se ole eduskunnan vähättelyä, vaan se on neuvottelutaktiikkaa.

Ed. Luukkainen kysyi, mikä on hallituksen linja inflaatio- ja devalvaatiokysymyksiin. Oman kantani olen selkeästi ilmoittanut siihen kysymykseen.

Ed. Wahlström kysyi, miksi me omaksumme vain sen tulkinnan Maastrichtista, että sen jälkeen asiat kehittyisivät vain puhtaasti myönteiseen ja helpompaan suuntaan. Itse en missään tapauksessa halua tulkita asiaa sillä tavalla, vaan näen, että meillä ei yksinkertaisesti ole mitään syytä mennä näihin kaikkiin uhkakuviin tällä hetkellä kantaa ottamaan, vaan meidän on järkevää katsoa, minkälaiseksi Eurooppa muotou-

tuu ja olla sitten yhtenä EY:n jäsenenä 90-luvun puolivälin paikkeilla ratkaisemassa senhetkises-
sä todellisessa reaali maailmassa niitä asioita, jotka silloin ovat olemassa. Mitä järkeä meillä olisi nyt jo jokaiseen uhkakuvaan ja skenaarioon ottaa ulkopoliittista kantaa ja sanoa, että me teemme siinä tapauksessa näin, tässä tapauksessa näin jne. Ei sellaista mielestäni kannata tehdä tällaisessa muuttuvassa Euroopassa ja tällaisessa muuttuvassa maailmassa, jossa tänä päivänä elämme. Kuka meistä olisi uskonut pari vuotta sitten, mitä tänään on? Ja sama varmaan on 90-luvun puolivälissä. Olen varma siitä, että Eurooppa on toisenlainen kuin tällä hetkellä.

Tämä sama oikeastaan on vastauksena ed. Ukkolalle, eli vaikka analysoikin uhkakuvat, niihin ei välttämättä tarvitse uskoa. On hyvä, että ne analysoi, ja minä en halua vähätellä uhkakuvia. Meillä on todella huolestuttaviakin skenaarioita uhkakuviksi Euroopassa tulevaisuudessa, ei vähiten Itä-Euroopan ja entisen kommunistisen maailman asioita seurattaessa. Siellä voi tapahtua melkein mitä tahansa, mutta ei meidän ole jokaiseen uhkakuvaan tässä vaiheessa löydettävä ratkaisua. On hyvä, että me tiedämme, että uhkakuvat ovat tällaiset ja tällaiset, mutta lopulliset ratkaisut on jätettävä 90-luvun puolivälin paikkeille.

Ed. Ala-Nissilä sanoi, että pitää korostaa reunaehtoja ja että niitä pitää olla, jos ymmärsin oikein, mahdollisimman paljon. Siitä olen kyllä eri mieltä ja sanoin sen siinä puheessanikin. Jos Suomen leijona murahtaa jokaisen agendan kohdalla, se ei varmaan anna kovin vakuuttavaa kuvaa meidän neuvottelutavoitteistamme. On parempi, että me valitsemme ne, jotka ovat kansallisesti meille täysin keskeisiä ja välttämättömiä. Murahtamme sitten, karjaisemme siltä kohdalta niin, että kuuluu. Se on ehkä tehokkaampi tapa.

Ed. V. Laukkaselle sanon vain yksinkertaisesti, kun hän sanoi, että ei imagolla ole merkitystä, ei EY-jäsenyydellä ole merkitystä ulkomaisten investointien houkuttelemiseksi, sanoisin sen kääntäen: Jos me emme ole EY:n jäseniä, jos emme edes pyri EY:n jäseneksi, emme myöskään tänne mitään investointeja saa. Kyllä se on aivan selvä asia, että se heikentää meidän mahdollisuuksiamme ja uskottavuutta normaalin eurooppalaisen taloudellisen toiminnan tyyssijana.

Ed. Hautala kiinnitti huomiota yhteisöpolitiikan alueeseen. On hyvin tärkeää, miten neuvottelut hoidetaan. Tuo perusstruktuuri neuvottelujen organisoimisessa tulee olemaan hyvin saman-

lainen kuin Eta-sopimuksessa valtionhallinnon puolella ottaen kuitenkin huomioon se, että tässä toimintakenttä on laajempi. Tässä ovat raha- ja finanssikysymykset sekä ulkopoliittikka keskeisesti mukana, niin että neuvottelurintama on tässä leveämpi. Vastauksena ed. Hautalan kysymykseen: Ajatuksena on se, että kukin ministeri olisi mukana, vaikka on tietysti neuvottelujohto, mutta kukin ministeri ja kukin ministeriö olisi mukana omalla panoksellaan omaa tonttiaan koskevilla kysymyksillä.

Ed. Vistbacka totesi, että vain positiiviset seikat mainitaan. Se ei pidä paikkaansa. Olen ainakin itse näkevinäni monia uhkakuvia ja hankaluuksia tässä ratkaisussa, emmekä ole missään tapauksessa rähmällämme EY:n edessä, vaan me tulemme olemaan varsin kova vastaneuvottelija EY:lle.

Ed. Laakso kysyi, miksi puolueettomuutta ei asetettu reunaehdoksi. Kyllä minusta ensinnäkin tämä puolueettomuuden määritelmä on hyvin selkeästi sanottu tiedonannossa eikä ole kenellekään epä tietoista se, että me kävimme hallituksen sisällä keskustelua siitä, miksi sotilaallista liittoutumattomuutta ja oman alueen puolustamista pitäisi kutsua, tuleeko sitä vain kutsua ulkopoliitikaksi vai tuleeko sitä kutsua puolueettomuuspolitiikaksi. Eihän sitä tarvitse salailla, että tällaista keskustelua kävimme. Siitä emme olleet lainkaan erimielisiä, mikä on Suomen ulkopoliittikan nykyinen sisältö eli sotilaallinen liittoutumattomuus ja oma itsenäinen puolustus. Siitä olimme täysin yhtä mieltä, ja ongelman muodostaa mielestäni se, että puolueettomuuskäsite on kytketty niin vahvasti yya-sopimuksessa aikaisemmin määriteltyyn pyrkimykseen olla suurvaltojen ristiriitojen ulkopuolella ja sillä on niin vahva sitoutuminen siihen asiaan. Kun se asia on tällä hetkellä historiaa, niin siitä voi tulla turhaa väärinkäsitystä. (Ed. Gustafsson: Eihän Ruotsilla ole yya:ta!)

Lopputuloshan aina ratkaisee. Myönnän kernaasti, että itse olen valmis myös siihen, että kutsun edelleenkin näitä kahta käsitettä yleisnimityksellä puolueettomuuspolitiikka. En millään tavalla pakene vastuuta. Olen siis yhtynyt tiedonannossa tästä asiasta esiteltyyn kantaan.

Ulkoasiainministeri Väyrynen: Herra puhemies! Käytän lyhyen vastauspuheenvuoron käsitelläkseni aivan äskettäin tässä salissa esitetyt puheenvuorot.

Ensinnäkin hallituksen yhteinen ulko-, turvallisuus- ja puolustuspoliittinen linja on hyvin

selkeästi ilmaistu selonteossa, tiedonannossa ja pääministeri Ahon eilen käyttämässä eduskuntapuheenvuorossa. Olen ollut omalta osaltani virkani puolesta keskeisellä tavalla muotoilemassa asianomaisia kannanottoja ja täysin niihin yhdyn.

Julkisuudessa on keskusteltu viime aikoina aika paljon puolueettomuudesta. Julkisuudessa on esitetty ajatuksia, että puolueettomuudesta tai ainakin tästä käsitteestä olisi luovuttava. Kuten ministeri Salolainen kertoi, tällaista keskustelua käytiin myös hallituksen piirissä, kun tiedonantotekstiä laadittiin. Selonteko ja tiedonanto osoittavat, että hallitus pitää edelleen kiinni Suomen puolueettomuudesta. (Ed. Paasio: Ministeri Salolainen ei pidä!)

Tässä keskustelussa on kysytty, onko puolueettomuudella enää merkitystä uudessa Euroopassa. (Ed. Laine: Kyllä on!) On viitattu siihen, että Euroopan kahtiajako on murtunut, vastakainasettelu on päättynyt. On kysytty, minkä suhteen Suomi olisi puolueeton. Nämä kysymykset osoittavat, että kysyjä ei ole ymmärtänyt puolueettomuuden ydintä.

Puolueettomuuden käsite on peräisin kansainvälisestä oikeudesta, ja se on satoja vuosia vanha. Alun perin sillä on tarkoitettu valtiota, joka on toisten valtioitten välisen sodan tai kriisin ulkopuolella. Puolueettomuuspolitiikalla puolestaan on tarkoitettu sellaista rauhanajan toimintaa, joka tekee puolueettomuuden sotatilan tilanteesta mahdolliseksi. Tällainen puolueettomuuspolitiikka on edelleen Suomelle ajankohtaista.

Suomen puolueettomuudella on geopolitiinen, sotilasmaantieteellinen, luonne, mikä myös on tullut selvästi esiin tiedonannossa, selonteossa ja pääministerin eilisessä puheenvuorossa. Nimenomaan tästä näkökulmasta katsoen Suomen puolueettomuuden säilyminen näyttää olevan ymmärrettävä ja tavoiteltava asia myös EY:n piirissä.

Vanhassa Euroopassa tilanne oli sellainen, että meidän lähialueillamme naapurinamme oli Neuvostoliitto, jolle Murmankin ja Pietarin-Leningradin alueet olivat hyvin merkittäviä strategisesti. Tuossa tilanteessa Pohjois-Euroopan vakaan tilanteen kannalta oli tärkeää, että Neuvostoliiton naapurina oli kaksi puolueetonta maata — Suomi ja Ruotsi — minkä lisäksi Norja ja Tanska olivat omaksuneet Nato-yhteistyössä itselleen omaehtoisia rajoituksia, joiden mukaan ne eivät rauhan aikana ottaneet alueelleen vieraita tukikohtia eivätkä ydinaseita.

Uudessa Euroopassa Neuvostoliiton paikalla on Venäjä, uusi suurvalta, joka pyrkii kohti demokratiaa ja markkinataloutta mutta jonka kehitykseen liittyy monia epävarmuustekijöitä. Venäjälle Murmanskin ja Pietarin alueet ovat sotilaallisessa mielessä vähintään yhtä tärkeitä kuin ne olivat aikanaan Neuvostoliitolle. Näissä oloissa on Suomen etujen mukaista ja, niin ymmärrämme, koko Euroopan etujen mukaista, että Pohjois-Euroopan turvallisuuspoliittisesti vakaata tilannetta ei horjuteta. Siksi on tärkeää, että Suomi ja Ruotsi jatkavat perinteisellä turvallisuuspoliittisella linjallaan.

Tämä on tilanne nyt ja näköpiirissä olevassa tulevaisuudessa. Me emme voi tietenkään sulkea pois sitä mahdollisuutta, etteikö Euroopan tuleva yhdentymiskehitys muuta olosuhteita Pohjois-Euroopassa tavalla, joka vaikuttaisi meidänkin asemaamme ja politiikkaamme. Mutta tässä tilanteessa ja näköpiirissä olevassa tulevaisuudessa meidän on syytä jatkaa puolueettomuuspolitiikkaamme ja myös kutsua sitä sen oikealla nimellä, jonka kaikki ymmärrämme.

EY näyttää hyväksyvän tällaisen Suomen aseman ja politiikan. On syytä mainita, että vaikka Ruotsissa nykyään harvemmin puhutaan puolueettomuudesta, niin heidän tosiasiallinen asemansa ja politiikkansa on sama kuin meillä. Heillä on sama käsitys kuin meilläkin, että EY:n piirissä tällä tavoin ymmärretty puolueettomuus ei ole ongelma jäsenyyttä ajatellen. Se, mitä on tapahtunut siirryttäessä kylmän sodan kaudesta uuteen Eurooppaan, on se, että meidän puolueettomuudestamme on poistunut sellaisia piirteitä ja ulottuvuuksia, jotka kuuluivat vanhaan Eurooppaan, mutta ydin on edelleen jäljellä ja siitä on syytä pitää kiinni.

Täällä on myös useissa puheenvuoroissa jo eilen otettu kantaa talous- ja rahaunionikysymykseen ja tässä yhteydessä minunkin vaatimaton persoonani on tullut mainituksi. (Naurua, hälinää) Toteaisin ensinnäkin, että tiedonannossa on kirjoitettu tästä asiasta hyvin lyhyesti. Sanotaan: "Hallitus selvittää talous- ja rahaunionin eri vaiheiden vaikutukset Suomen kansantalouteen ja päättää tarvittavista talouspoliittisista toimenpiteistä." Tämän lyhyen virkkeen taakse kätkeytyy varsin pitkä keskustelu tiedonantoa hallituksessa valmistelleissa ministeriryhmässä. Tuossa keskustelussa todettiin, että nimenomaan raha- ja talousunionin kolmas vaihe voi olla Suomen kannalta ongelmallinen, mutta tässä vaiheessa ei tästä asiasta vielä voitu enempää kirjoittaa. Todettiin, että tarvitaan li-

sää selvityksiä ja keskustelua.

Se haastattelu, jonka annoin äskettäin Kaupalehden Optio-lehdelle, oli osa tätä keskustelua. Siinä tuli esille näkökohtia, jotka tulivat esille myös hallituksen piirissä silloin, kun tiedonannon tekstiä laadittiin. Mainittakoon, että kirjoitin Helsingin Sanomiin yliörtikkelin viime vuoden lopulla samasta aihepiiristä.

Optio-lehden haastattelun pääosoite olivat ekonomistit, joilta toivoin kannanottoja siihen, millä tavalla Suomen talouspolitiikka tulotaiisiin hoitamaan, jos Suomi olisi Emun kolmannen vaiheen toteuttamisessa mukana. Sehän merkitsee sitä, että meillä ei olisi enää omaa keskuspankkia, ei omaa valuuttaa eikä myöskään vaihtotasetta. Mitkä olisivat ne keinot, joilla hyvin suhdanneherkän Suomen kansantalouden tasapainoinen kehitys noissa oloissa voitaisiin turvata? Erittäin pätevät ekonomistit ovat myöntäneet, että tämä on suuri ongelma. Tästä on keskusteltava, tätä on käsiteltävä. Tällaista keskustelua pyrin tällä haastattelulla omalta osaltani viritteämään ja toivon, että sellaista keskustelua syntyy.

Sitä ei kuitenkaan näytä syntyvän tässä salissa. Ne edustajat, jotka ovat viitanneet tähän haastatteluun, eivät ole ilmeisesti lainkaan lukee-neet sitä tai eivät ole lukemaansa ymmärtäneet. Tältä pohjalta ei voida talouspoliittista keskustelua käydä. Täällä käytetyissä puheenvuoroissa on väitetty minun sanoneen tuossa haastattelussa sellaisia asioita, mitä siinä haastattelussa ei ole. Siltä pohjalta en suostu keskustelemaan, mutta jos joku vaivautuu sen lukemaan ja käyttää puheenvuoron, jossa esittää argumentteja argumentteja vastaan, niin olen valmis omiani puolustamaan, mutta tältä pohjalta talouspoliittista keskustelua ei voida, ikävä kyllä, käydä.

On sinänsä masentavaa, että Suomi on historiansa ehkä pahimmassa taloudellisessa kriisissä tekemässä ratkaisua, joka merkittäväällä tavalla vaikuttaa siihen, millaista talouspolitiikkaa me voimme harjoittaa, ja tässä tilanteessa vakavaksi tarkoitettu ja aika pitkälle mietitty talouspoliittinen puheenvuoro saa kohtelun, joka tuo mieleen noitavainot keskiajalla. Tältä pohjalta ei talouspolitiikkaa Suomessa voida hoitaa. Ulkopoliittinen keskustelu Suomessa on jo vapaata. Toivon, että myös talouspoliittinen keskustelu vapautuisi.

Ed. Stenius - Kaukonen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ministeri Salolaisen puheenvuoro osoitti, että eurohuuma on

ulottunut jo aika pitkälle, kun hän teki Ecosocista elikkä YK:n elimestä EY:n elimen. Tämä osoittaakin sen ongelman, että nyt hallitus pitää EY:tä ainoana elimenä, jossa kansainvälisiä asioita voidaan käsitellä, ja laajemmat yhteydet ovat unohtuneet hallitukselta kokonaan. Nimenomaan kolmannen maailman maiden ongelmat tahtovat unohtua. Se ei ole ongelma pelkästään näille kolmannen maailman maille, vaan myös Suomelle ja EY:lle. Nyt jo Espanjaa myöten yritykset siirtyvät Kaakkois-Aasiaan ja ulkopuolelle EY:n, niin että sitä ratkaisua, mitä EY:stä on lähdetty hakemaan, ei suinkaan pitäytymällä pelkästään EY:hyn ei pystytä saamaan.

Vielä demokratiavajeesta haluaisin sanoa muutaman sanan. Se on mielestäni suurin EY:n ongelma. Olikin erittäin hyvä, että ministeri Salolainen vähän patisti ja viittasi kansallisten parlamenttien vastaiskuun. Tästä parlamentista ei ainakaan mihinkään vastaiskuun nykyisissä oloissa ole. Se on havaittu tästä keskustelusta, ja vähän tuntui Strasbourgissakin viime viikolla siltä, että ollaan sellaisia jees-jees-miehiä. Myöskään hallitus, kun se hyväksyy kaikki Maastrichtin päätökset sellaisinaan, ei ole uskottava. Tässä mielessä, kuten ministeri sanoi, EY on hankala neuvottelija. Kannattaisi olla vähän itsetuntoa ja asettaa omat tavoitteensa ja lähteä vasta sitten neuvottelemaan, jos haluaa neuvotella. Euroopan parlamenttihan taistelee nimenomaan samasta vallasta kuin kansalliset parlamentit, ja Eta-sopimus on puhdas tämän valtataistelun väline.

P u h e m i e s (koputtaa): Kaksi minuuttia!

Ed. Kasurinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pyysin puheenvuoron ministeri Salolaisen käyttämän puheenvuoron johdosta. Ministeri Salolainen mainitsi puheenvuorossaan johtamansa puolueen ansioksi sen, että olemme tässä vaiheessa. Tämä pitääkin varmasti paikkansa, ja se voidaan mainita nimenomaan ministeri Salolaisen ansioksi.

Sen sijaan tiedonantotekstin sisältö on valitettavan yksipuolinen. Tiedonanto on epätasapainossa talouspolitiikan, palkansaajien, kuluttajien ja veronmaksajien kannalta. Sen kokemuksen perusteella, mikä minulla on ministeri Salolaisen työskentelystä, nämä asiat ovat häntä aina kiinnostaneet ja hänellä on ollut niihin kanta. On merkittävä se, että tiedonantoteksti, josta nämä sisällöt tulevat ulos, on rakennettu pelkästään keskustapuolueen reunaehdoille. Siinä kokoo-

mus puolueena on epäonnistunut. Ne tavoitteet ovat varmaan unohtuneet.

Ed. Pulliainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun olen kuunnellut ministerien Salolainen ja Väyrynen kannanottoja puolueettomuuspolitiikasta, olen voinut päätyä johtopäätökseen, että te olette yksimielisiä siitä, että ministerivaliokunnassa käytettiin paljon aikaa tämän asian tiimoilta. Sen sijaan lopputuloksesta te näytätte olevan täysin eri mieltä.

Ministeri Salolainen kokoomuksen linjapuheenvuorossa sanoi yksiselitteisen selvästi hyvästit puolueettomuuspolitiikalle. Ministeri Väyrynen äskeisessä puheenvuorossaan perusteellisesti selvitti, millä tavalla tässä asiassa tulee puolueettomuuspolitiisella linjalla — hyvinkin paljon perinteisellä linjalla — jatkaa ja mitkä ovat jatkamisen perusteet. Olen ministeri Väyrysen kanssa samaa mieltä, mutta samalla totean, että hallituksessa on syytä jatkaa pitkiä istuntoja tämän asian tiimoilta mahdollisimman pian, että löytyisi edes tässä merkittävässä asiassa hallituksen yhteinen poliittinen linja. Yleisestihän sitä on ollut hyvin vaikea löytää, mutta ehkä se nyt sitten löytyisi.

Ministeri Salolainen oli puheenvuoroissaan välillä uhkakuvia esittämässä, välillä ilmoittamassa, että hän ei ota niihin kantaa ja lopulta ilmoittamassa taas, että kyllä niitä sittenkin on, mutta ei nyt oikein tiedä, mitä niiden kanssa pitäisi tehdä. Kiinnitän ainoastaan yhteen kohtaan huomiota, johon liittyy selvä kysymys: Vattin selvitykseen viitaten hän totesi, että jollei mennä EY:hyn jäseneksi, niin tapahtuu maastamuuttoa merkittävästi. Kysyn arvoisalta ministeri Salolaiselta: Mihin päin tuo muutto tapahtuu? Otetaan esimerkiksi EY potentiaalisena alueena. Viime vuonna työttömyys oli 8,6 prosenttia, neljä kuukautta myöhemmin se on 9,3 prosenttia, eilisten tietojen mukaan. Olisiko EY potentiaalinen alue, mihin porukat lähtee lätkimään täältä, kun ei olla EY:n jäseniä?

Ed. Aittoniemi (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Salolaisen puheenvuorojen sisältö on samanlainen kuin ed. Sasin eilen käyttämä ryhmäpuheenvuoro sillä erotuksella, että ed. Sasi on kylmä teknokraatti, sen sijaan ministeri Salolaisen puheista paistaa tietynlainen lämmin lapsenomainen usko siihen, mitä hän puhuu.

Minä sanoisin, että Suomen olosuhteissa puolueettomuudelle ei ole vaihtoehtoa. Itsenäisyy-

delle ei ole vaihtoehtoa. Molemmat joko ovat olemassa tai eivät sitten ole. Ei voi näillä sanoilla lähteä leikkimään sillä tavalla kuin ministeri Väyrynen on tehnyt: Muutamia kuukausia sitten hän sanoi varmana asiana, että Suomi voi EY:n jäsenenä pysyä puolueettomana, sen jälkeen hän liukui sitoutumattomuus-käsitteen jälkeen sotilaalliseen liittoutumattomuuteen, sen jälkeen lähialueita koskevaan ja nyt ollaan jo, kuten olen sanonut, Käkisalmen alueella. Tänä päivänä hän on palannut jälleen täydelliseen puolueettomuuteen ja mahdollisuuteen sen säilyttämiseksi. Jos näitä käsitteitä ei selvitetä, tapahtuu tämän tyyppistä ratomista edestakaisin.

Tänään olen asiantuntijoilta kuullut, että liittyminen EY:hyn merkitsee automaattisesti tulevaisuudessa myös Euroopan unionin jäsenyyttä. Kuulin myös, että Euroopan unioni tulee olemaan puolustusliitto ja säännöiltään sellainen, että jokainen hyökkäys Euroopan unionin jäsenmaata kohtaan laukaisee puolustusmekanismin, joka velvoittaa jäsenmaita auttamaan sotilaallisesti sitä maata, jonka kimppuun on hyökätty. Näin ollen ei auta Käkisalmen alueet. Jos menemme Euroopan unioniin, me olemme poliittisesti ja sotilaallisesti liittoutuneita äsken mainitulla tavalla.

Totean vielä asiantuntijoiden sanomana, että kun Weu:n puolustusjärjestelmää aletaan luoda, se tulee hirmuisen kalliiksi. Kuinka paljon se yhdessä Itä-Saksan kohentamisen kanssa, arvoisat ministerit, tuo mm. Suomelle lisää menoja nettomaksajana?

Ed. K o r k e a o j a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan todeta aluksi ministeri Väyrysen todella ansiokkaan talouspoliittisen puheenvuoron johdosta sen, loogisesti tulkiten se pitää sisällään aika kovan neuvottelutavoitteen, mitä tulee Euroopan yhteisön jäsenyysneuvotteluihin.

Tästä voi jatkaa ministeri Salolaisen puheenvuoroon, jossa hän sanoi, että jos emme ole jäsenenä, emme tänne mitään investointeja saa. Minusta tämä on vaarallista yhden kortin varassa pelaamista. Kyllä kai meidän Suomessa olisi viisasta lähteä siitä, että saattaa käydä niin, ettei neuvotteluissa löydy Suomea tyydyttävää ratkaisua ja joudumme turvautumaan johonkin muuhun. Jos täältä etukäteen sanotaan, että jos ei olla jäsenenä, niin ei ole mitään mahdollisuuksia, se ei liene viisasta politiikkaa. Pitäisi toimia niin, että kaikissa tilanteissa meillä olisi vähintään kaksi vaihtoehtoa käytettävissä.

Haluaisin sanoa vielä, mitä tulee puolueettomuuskeskusteluun, että tiedonannossa todetaan puolueettomuus-sana ja todetaan, mikä on sen ydin. Kun näin sanotaan, se tarkoittaa mielestäni sitä, että siinä on muutakin kuin ydin. Se on osa sitä perinteistä puolueettomuuspolitiikkaa, mitä olemme harjoittaneet, joka koskee muuta kuin sotilaallista toimintaa.

Ed. H a a v i s t o (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hyvä, että puolueettomuus-käsitettä edes tässä keskustelussa vähän problematisoidaan. Mielestäni ongelma on se, että vanha Suomen puolueettomuuden määritelmä piti sisällään myös erikoissuhteemme Neuvostoliittoon ja mm. voimassa olleen yvasopimuksemme sekä siihen liittyvät sotilaalliset konsultaatiot. On aivan selvää, että kun tänä päivänä puolueettomuutta määritellään, täytyy joko vaihtaa käsitteen sisältöä tai sitten käsitettä. Niin laajaa puolueettomuutta kuin sen aikaisemmin ymmärsimme, ei varmasti ole syytä uudessa Euroopassa käyttää.

Sen sijaan ongelmaksi varmaankin tulee se, että mikäli olisimme EY:n jäsenenä, niin EY saattaisi joissakin olosuhteissa käynnistää esimerkiksi kauppasaartotoimenpiteitä. Jos ne kohdistuisivat Venäjää vastaan, niin yhteinen pitkä maarajamme olisi se raja, jota tällä EY:n kauppasaartoa Venäjää kohtaan valvottaisiin. Vaikka itse olisimme tällaisten toimien ulkopuolella, niin Suomen rajalla kuitenkin näitä kontrollitoimia tapahtuisi. Olisimme sillä tavalla joka tapauksessa mukana ainakin välillisesti myös Venäjään kohdistuvissa konflikteissa, jos tällaisia päätöksiä EY:n puolelta tehtäisiin.

Sen sijaan mielestäni on hyvä, että sen tyyppisissä kysymyksissä, joita viime vuosina ovat olleet esimerkiksi Irakin — Kuwaitin kriisi, Jugoslavian tapaus ja muut, ollaan luomassa yhteistä eurooppalaista turvallisuuspolitiikkaa. Ymmärrän EY:n puolella sen pelon ja epäilyn, että Suomi näissä aikoo olla jonkinlainen vapaa- matkustaja tai olla ottamatta kantaa. Mielestäni olisi hyvä tehdä EY:n suuntaan selväksi se, että me olemme valmiit kantamaan oman osuutemme tämän tyyppisestä Euroopan kollektiivisesta turvallisuudesta.

Ed. K o s k i n e n (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Hallituksen taholta on nyt selkeytetty puolueettomuuden määrittelyä, ja se alkaa ilmeisesti saavuttaa sen kaltaisen hienostu-

neisuuden asteen, että se on laajemminkin hyväksyttävissä.

Ulkoministeri Väyrysen puheenvuorosta toteaisin kaksi seikkaa tämän ekonomistiseksi väitetyn Kauppalehden Option haastattelun johdosta. Siinähan on kahteen seikkaan kiinnitetty huomiota.

Toisaalta tähän aikaan ja tässä tilanteessa, jolloin usko ja luottamus Suomen talouspolitiikkaan horjuu sekä kansainvälisesti että kansallisesti, uuden spekulatiivisen käynnistämisen Suomen valuuttapolitiikan luotettavuudesta käy kovin kalliiksi kansantaloudelle. On ilmeisesti valittava foorumi erikseen, jos haluaa tällaisia pitkälle meneviä ekonomistisia tulevan vuosikymmenen näkymiä avalla.

Toiseksi tuossa haastattelussa on kiinnitetty huomiota siihen, että siinä lähdettiin sellaisella asenteella EY:n jäsenyysneuvotteluja käymään, että Suomen kannattaa lisätä maataloustuotantoaan, jopa ylituotantoaan, jos vain saavutamme sellaiset ehdot maatalouspolitiikallamme, että saamme EY:n rahastoista mahdollisimman suuren osuuden takaisin Suomeen. Tämähän on näin maallikon mielestä aika outoa ja negatiivista neuvottelutaktiikkaa, jos tällainen kuva halutaan antaa juuri neuvottelujen ja EY:n komission maaselvityksen käynnistyessä.

Ed. Paasio (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Aittoniemi kohdisti ministeri Salolaiseen moitteen, että tämä uskoo, mitä puhuu. Jos ed. Aittoniemi pitää sitä huonona, niin me alamme ymmärtää, miksi hän puhuu sellaisia kuin hän puhuu.

Ministeri Väyrysen puheenvuoron johdosta toteaisin, että ei kysymys ole mistään noitavainoista. Kun olen yksi niitä, joka puuttui tuohon Option haastatteluun eilissä keskustelussa noin kello 21:n maissa, jolloin hallituksella ei enää ollut edustusta täällä, niin emme niinkään peräänkuuluttaneet ministeri Väyrysen linjaa, koska se ilmeni tuosta haastattelusta, vaan sitä, onko se hallituksen linja. Hallituksella nimittäin pitää olla talouspoliittinen linja. Ministeri Väyrysellä oli kolme kohtaa: Yksi oli se, että Suomen teollisuuden yksipuolinen rakenne tulee jopa korostumaan Euroopan yhteisön olosuhteissa. Toinen oli se, että olisi pyrittävä edelleen harjoittamaan joustavaa valuuttakurssipolitiikkaa eli devalvaatiopolitiikkaa mm. Kolmas oli se, että tulisi pyrkiä Euroopan yhteisön maataloustuen turvin kasvattamaan maatalouden ylituotantoa.

Me huolestuimme tästä nimenomaan sen takia, että puheenvuoro oli Suomen EY-neuvottelujen johtavan ulkoministerin. Me huolestuimme siitä vastaanotosta, jonka tämän tyyppiset kannanotot juuri neuvottelujen alla Euroopassa mahdollisesti Suomen neuvotteluasemien kannalta synnyttävät. Me peräänkuulutamme edelleenkin sitä, onko hallitus tätä mieltä. Ellei pääministeri vastaa, niin ehkä pääministerin sijainen, joka toivottavasti saapuu kohta keskuuteemme, vastaa hallituksen puolesta tähän asiaan.

Ed. Korva (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Kun keskustelemme Euroopan yhteisön liittymisestä, niin meiltä samaan aikaan unohtuu se tosiasia, että liittyminen ei poista yhtään niistä meidän akuuteista ongelmistamme, jotka olisivat tärkeimpiä.

Salissa on herättänyt naureskelua mm. se, kun puhutaan valuuttakurssipolitiikasta. Samalla unohdetaan, että meillä on vaihtotaseen alijäämä suuruusluokkaa 20—25 miljardia vuodessa. Meillä on samaan aikaan 350 000 työttömää ja kaikki talouselämää kuvaavat käyrät edelleen menevät huonompaan suuntaan. Silloin minusta pitäisi olla enemmän avarakatseisuutta siihen, että jos kerran emme saa tässä valtakunnassa kustannustasoa alentavia ratkaisuja aikaan, niin on aika lailla pään pensaaseen panemista, että me hamaan tulevaisuuteen jo nyt alamme vannota kiinteitten valuuttakurssien nimeen, ikään kuin ne olisivat suomalaisille ratkaisu kaikkiin ongelmiin. Siinä mielessä voi ihmetellä aika paljon sitä, että tästä asiasta ei kestäisi kenenkään käyttäen puheenvuoroa. Se pyritään ylimielisyydellä vaientamaan. Se ei paranna eikä pelasta Suomessa yhtään mitään.

Myös keskustelupuheenvuoroista tulee mieleen, että sosialidemokraateilla näyttää olevan eräänlainen maatalousneuroosi, koska tästä asiasta ei kestäisi puhua mitään. Tiedän, että eteneminen Euroopan talusalsopimuksessa Euroopan yhteisön täysjäsenyyteen koskee kaikkien eniten maataloutta. (Ed. Vähänäkki: Kenelähän se neuroosi on?)

Ed. Zyskowitz (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Edustajien Iivarin ja Kasurisen kanssa olen samaa mieltä siitä, että ministeri Salolaisen puheenvuorot ovat olleet hyvin ansiokkaita ja perusteltuja, mutta kansanne olen täysin eri mieltä siltä osin, mitä molemmat sanoitte kokoomuksen roolista EY-hakemuspää-

töksenteossa. Totean vielä kerran, että oleellisin päätös, joka tämän asian tiimoilta on tehty hallituksessa ja joka tulee tehtäväksi eduskunnassa, on tietysti päätös EY-jäsenyyden hakemisesta. Toiseksi oleellisin on päätös siitä, missä aikataulussa ja milloin jäsenhakemus tehdään. Nämä molemmat päätökset, tämän asian ydin, keskeisimmät ratkaisut on tehty, kuten hyvin tiedätte, kokouksen näkemysten mukaisesti.

Toinen asia on, että tiedonannon teksti sinänsä meidänkin mielestämme on sillä tavoin sanoisiko epätasapainossa, että siinä maatalouden osuus ylikorostuu eräiden muiden yhteiskunnan sektoreiden kustannuksella. (Ed. Halonen: Tulihan se!) Mutta tällekin asialle ovat hyvin luonnolliset selityksensä, jotka eivät johdu siitä, että kokoomus olisi unohtanut puolustaa näkökantojaan tiedonannon käsittelyssä. On aivan selvää, että tiedonantoteksti tällaisena kuin hallitus on sen eduskunnalle esittänyt, on toki aivan toisen näköinen kuin se, jota keskusta hallituksessa ajoi. Näitä luonnollisia syitä siihen, miksi maatalous on tässä ylikorostunut, on ensinnäkin se, että suurin muutospaine Eta-sopimukseen verrattuna kohdistuu juuri maatalouteen. Toinen syy on se, että kun tässä maassa vaaditaan laaja konsensus EY-jäsenyyden kannalle, jotta jäsenyydestä mitään tulee, niin tuolle kannalle on myös saatava tämän maan maatalousväestö ja sen poliittinen edustaja Suomen keskusta. On aivan luonnollista, että tiedonannossa nämä asiat ovat korostuneet. (Ed. Laine: Ei keskusta yksin maataloutta edusta!)

P u h e m i e s (koputtaa): Kaksi minuuttia!

Ulkoasiainministeri Väyrynen: Puemies! Vielä lyhyt vastaus, kun vastauspuheenvuorossa tuli esille sellaista, mikä kaipa kommentointia.

Täällä todettiin, että Suomen puolueettomuuspolitiikkaan kuuluu muutakin kuin sen ydin eli sotilaallinen liittoutumattomuus ja itsenäinen puolustus. Näin todellakin on, ja tämän "muun" oleellinen sisältö on itse asiassa kirjoitettu tiedonannon asianomaiseen kappaleeseen ja se kuuluu näin: "Muuttuneessa Euroopassa, jossa ei ole enää kylmän sodan kahtiajakoa, Suomen puolueettomuuden ydintä voidaan luonnehtia sotilaalliseksi liittoutumattomuudeksi ja itsenäiseksi puolustukseksi. Tämän politiikan keskeinen tavoite on Pohjois-Euroopan vakauden ja turvallisuuden ylläpitäminen ja vahvistaminen. Tätä tavoitetta tukevat naapurisuus-

suhteiden kehitys Venäjän kanssa, Pohjoismaiden yhteisön vahvistuminen sekä Itämeren yhteistyön luominen."

Tästä käy kirkkaasti esille, mitä puolueettomuus-termillä tarkoitetaan. Se tarkoittaa sitä, että jos meidän lähialueillamme syntyy sota tai kriisi, me pyrimme pysyttämään sen ulkopuolella eli puolueettomana sekä harjoittamaan rauhan aikana politiikkaa, joka tekee sodan tai kriisin aikaisen puolueettomuuden mahdolliseksi. Sitä kutsutaan puolueettomuuspolitiikaksi, ja siihen sisältyy todella tämän ytimen, sotilaallisen liittoutumattomuuden ja itsenäisen puolustuksen, lisäksi myös ennen muuta aktiivinen työ lähialueitten rauhan lujittamiseksi ja turvallisuuden vahvistamiseksi, mutta vielä muitakin. Tätä on turha ryhtyä sen tarkemmin käsittelemään.

Toiseksi mainittiin, että erikoissuhde Neuvostoliittoon olisi ollut jotenkin oleellinen osa Suomen puolueettomuutta vanhassa Euroopassa. Osittain tähän voi yhtyä, mutta ei kovin pitkälle. Nimittäin kyllä Suomen puolueettomuus on vanhempi asia kuin yya-sopimus. Se on peräisin jo toista maailmansotaa edeltäneeltä aikakaudelta, ja yya-sopimus kyettiin laatimaan sellaiseksi, että se oli sopusoinnussa Suomen puolueettomuusaseman kanssa; niiden välillä ei ollut ristiriitaa, vaikka monien oli niinä aikoina vaikeaa tätä asiaa täysin ymmärtää.

Mitä tulee Optio-lehden haastatteluun, jos tämän haastattelun johdosta on syntynyt jotain spekulatioita, se ei johdu haastattelusta vaan niistä tulkinnoista, joita on esitetty. Minä tässä haastattelussa nimenomaisesti sanoin mm. tämän: "Uutta devalvaatiota ei nyt enää tarvita, vaan nyt käynnistetyllä tulo- ja finanssipolitiikalla saadaan riittävät tulokset aikaan. Edessä on kuitenkin puolisenkymmentä vuotta nollaratkaisujen aikaa sekä tulopolitiikassa että julkisen talouden puolella." Ei tätä sen selvemmin voi sanoa. Koko haastattelun muu sisältö kohdistuu talous- ja rahanunionin kolmannen vaiheen toteuttamiseen liittyviin ongelmiin Suomen kannalta, joka on kymmenen vuoden päässä edessä oleva asia. Selvästi koko haastattelu pyrki olemaan periaatteellista talouspoliittista keskustelua. Jos te haluatte tästä keskustella, menkää lukemaan juttu, ja keskustellaan sitten.

Kuitenkin kävi ilmi, että ed. Paasio oli lue-
nut, koska hän havaitsi, että siellä oli muutakin kuin valuuttakurssipolitiikkaa koskeva kohta. Tosin siitä hänkin antoi väärän tulkin. En minä ole missään kannattanut inflaatio — deval-

vaatio-politiikkaa. Lukekaa se juttu, jos haluatte siitä keskustella. Puhutaan sitten lisää.

Sen sijaan ed. Paasio viittasi kahteen muuhun kohtaan tuossa haastattelussa. Hän moitti sitä, että totesin, että integraatiologiikan mukaisesti meidän elinkeinoelämämme rakenne tuskin monipuolistuu. Minusta tämä on aivan päivänselvä asia eikä sen sanomisen pitäisi kenenkään kulkumarvoja kohottaa. Tämä on integraation lojikka: Kun markkinat avataan, niin jokainen kansantalous menestyy niillä aloilla, joilla se on vahva, ja niillä, millä se on heikompi, se joutuu kokemaan tappioita. Suomen kohdalla, vaikka me kuinka ponnistamme — niin kuin meidän pitää ponnistella — teollisuuden rakenteen monipuolistamiseksi, on todennäköistä, että meidän riippuvuutemme metsäteollisuudesta ja siihen liittyvistä muista teollisuuden aloista pikeminkin kasvaa kuin vähenee. Se merkitsee puolestaan sitä, että meidän suhdanneherkkyttemme tulee olemaan tulevaisuudessakin suuri ongelma.

Ed. Paasio oli lisäksi kiinnittänyt huomiota siihen, että olin todennut, että meidän pitäisi EY:n jäsenenä pyrkiä ylläpitämään mahdollisimman korkeaa maataloustuotantoa, ja hän peräsi tietoa, onko tämä hallituksen kanta vai minun kantani. Luen tiedonannosta yhden virkkeen: ”Jäsenenä Suomen etujen mukaista on säilyttää maataloustuotanto ja elintarvikejalostus kotimarkkinoita varten mahdollisimman korkeana ja myös hyödyntää laajoja yhteismarkkinoita ja siten pitää maaseutu asuttuna ja elinvoimaisena.” Kun tämä sanotaan lyhyemmin, se tarkoittaa, että mahdollisimman korkealla meidän on järkevää pitää maataloustuotanto, jos olemme EY:n jäsenenä. Tämä pitää paikkansa.

Minua hämmästyttää se, että eduskunnassa maatalouspoliittisen keskustelun taso tässä yhteydessä on ollut suhteellisen matala. Nimittäin ei ole riittävästi paneuduttu siihen, kuinka iso periaatteellinen muutos maatalouden asemassa koko yhteiskunnassa tapahtuu, jos me olemme EY:n jäsen. Jo neuvottelujen kuluessa on kysymys siitä kansallisesta intressistä, voimmeko me yhdessä neuvotella Suomen maatalouteen ja aluepolitiikkaan tukea EY:n suunnalta niin, että nettorahavirta EY:n ja Suomen välillä tulee mahdollisimman hyväksi. Mitä enemmän me saamme rahaa EY:ltä maatalouteen ja aluepolitiikkaan, sitä vähemmän me joudumme käyttämään näihin tarkoituksiin omia varojamme ja meiltä säästyy rahaa muihin yhteiskunnallisiin tarpeisiin.

Todellakin, jos me olemme jäsen, niin yhteisessä maatalouspolitiikassa Suomen kansantalouden intressi on se, että me tuotamme mahdollisimman paljon. Riippuu neuvottelujen lopputuloksesta ja meidän kilpailukyvystämme, mihin me tässä yllämme. Tämä on mielestäni myös selvä tosiasia, joka on monille epämiellyttävä tosiasia, koska maatalouden huono kohtalo tuntuu olevan monien mielestä tavoiteltava asia tässä yhteydessä.

Ministeri S a l o l a i n e n : Herra puhemies! Otan aina silloin nöyrästi opetusta vastaan, jos huomaan, että en tunne jotain asiaa. Mutta ed. Stenius-Kaukonen opetti minua, että Ecosoc on YK:n elin ja että sillä ei ole mitään tekemistä tämän järjestelyn kanssa. Haluaisin nyt todeta, että esimerkiksi selvityksessä ”Euroopan talousalue, Eta-sopimuksen keskeinen sisältö” todetaan seuraavasti: ”Parlamentaarista yhteistyötä varten perustetaan Efta-valtioiden parlamentaarikkojen ja Euroopan parlamentin yhteinen Etan parlamentaarikkokomitea sekä talous- ja sosiaaliosapuolten yhteistyötä varten Eta-valtioiden ja EY:n etujärjestöjen yhteinen Etan konsultatiivinen komitea.” Tämä EY-osapuolen elin on nimennomaan Ecosoc (Economic and Social Committee), josta mainitsin. En välttämättä tässä asiassa ota vieriovetusta vastaan, vaan totean, että kantani oli tässä oikea.

Mitä tulee ed. Pulliaisen mainitsemaan maastamuuttoasiaan, niin koko tämän teeman osalta oma näkemykseni on se, että meillä on suuri vaara siihen työvoiman vapaan liikkuvuuden olosuhteissa, että menettäisimme Suomesta parasta työvoimaamme. Tällä parhaalla, asettamatta mitään erityisiä arvojärjestyksiä, kyllä tarkoitan sitä, että he olisivat nuoria ihmisiä, jotka ovat erittäin hyvän koulutuksen omaavia, kielitaitoisia ja jonkun verran kansainvälistä kokemusta ja toimintakykyä omaavia henkilöitä, joita me juuri tarvitsisimme tulevaisuudessa. On hyvä, jos he käyvät ulkomailla, hankkivat siellä tietoja ja taitoja ja tulevat sitten kotimaahan ja hyödyttävät kotimaan elinkeinoelämää. Mutta aika kalliina vientinä pidän sitä, jos joudumme viemään tämän sortin ihmisiä enemmän ulkomaille, toisin sanoen meidän elinkeinoelämämme ei pysty takaamaan heille riittäviä työpaikkoja. Tämä on minusta suurin uhka.

Kun keskustelea ja haastattelee tämän päivän nuoria, niin aika moni pitää ihanteena sitä, että kun pääsisi ulkomaille joko opiskelemaan tai töihin. Niin kuin sanottu, ei se sinän-

sä huono asia ole. Mutta jos siihen liittyy se, että he aikovat sinne jäädä ihan olemaan enemmäksikin aikaa, silloin se on aika kallista vientiä, että me koulutamme tällaisia ihmisiä. Tämä on melkoinen uhka, jota pidän kaikkein pahimpana.

Ed. Paasio (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Toistan sen, että emme edelleenkään peräänkuuluttaneet ministeri Väyrysen kantaa, vaan nimenomaan hallituksen kantaa tähän asiaan. Jos voidaan todeta, että tiedonannossa on tuontapainen maatalouspassus, kuin mihin ministeri viittasi, me olemme siitäkin eri mieltä. Se, mihin ministeri viittaa tässä Optio-lehdessä, on se, että me ikään kuin ennakolta ilmoitamme EY:lle, että me tulemme nyt jäseneksi ja tulemme rohmuaamaan enemmän teidän maataloustukeanne, jotta me voisimme tuottaa omia tuotteitamme teidän markkinoillenne mahdollisimman paljon teidän tuellanne. Se on huonoa neuvottelaktiikkaa nimenomaan, kun se tulee noin korkealta taholta.

Mitä tulee ns. devalvaatiopolitiikkaan, jota Option toimittajakin kutsuu devalvaatiopolitiikaksi — hän siis yhtyy minun kantaani siitä, mitä ministeri sanoi — niin ministeri ei lukenut sitä lausuntoa kokonaan tuolta korokkeelta äsken. Siinä on muutakin. Se vielä puuttuisi, että ministeri olisi sanonut, että nyt tarvitaan taas devalvaatio, vaan kyseessä oli se, että pidetään hyvänä tulevaisuudessa turvautumista joustavaan valuuttakurssipolitiikkaan, mitä ministeri Salolainen ei ole pitänyt mahdollisena. Tässä on ristiriita, ja me peräänkuulutamme hallituksen politiikkaa tässä asiassa.

Mitä tulee maatalouspoliittisen keskustelun tasoon tässä talossa, siinä voin kyllä yhtyä ministerin käsitykseen ja todeta, että hänen äskeinen puheenvuoronsa ei mainittavasti sitä tasoa kyllä kohottanut.

Ed. Takala (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Toistamiseen täällä olen hämmästyntynyt ministeri Väyrysen sananselityksestä tai sekoittamisesta. Nimittäin ed. Paasion kanssa olen kiinnittänyt samalla tavalla huomiota Optio-lehden haastattelun maatalouskohtaan ja saanut lukemalla tekstiä tavallisella tavalla aivan saman käsityksen kuin ed. Paasio siitä, että ministeri Väyrynen esittää EY:n maataloustuen turvin kasvatettavan ylituotantoa Suomessa vähintään entiseen malliin, jopa niin, että hän esitti suomalaisten saavan kiittää nimenomaan maa-

taloutta siitä koko tuesta, mitä Suomelle EY:n aluepolitiikan myötä mahdollisesti tulee.

Ymmärrän hyvin ed. Paasion kysymyksen, mikä on sitten hallituksen kanta, eli mikä hänelle on selvä ministeri Väyrysen kanta. Minä ihmetelen tätä kahdenlaista esitystä, täällä ja lehdesä. Tämä ei ole ensimmäinen kerta, kun näin käy.

Valitan sitä, että ministeri Väyrynenkin esittää, että täällä toivottaisiin maataloudelle huonoa tulevaisuutta. Näin ei suinkaan ole, vaan nimenomaan täytyy erityisesti pitää huoli siitä, että maatalous tulee saamaan siirtymäajat ja sellaisen tuen, että täällä pystytään tuottamaan ainakin ne peruselintarvikkeet, mitä suomalaiset tulevat saamaan, puhumattakaan siitä, että täytyy maatalouden erikoistua ja kehittää tuotantoansa ja tuotteitansa ja ...

Puhemies (koputtaa): Kaksi minuuttia!

Ed. Rajamäki (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Voi todella ihmetellä ministeri Väyrysen maatalouspoliittisen keskustelun lähestymistapoja ja tiedonannon tekstiä siltä osin, että tuotantoa pyritään saamaan mahdollisimman korkeaksi. Se tulee olemaan sellaista edunvalvontaa, että kansantalous ei sitä kestä. Se tulee tuottamaan kyllä surkean lopun nykyisen maatalouspolitiikan kautta myös maataloustuottajille. Tälläkin hetkellä miljardin kilon rehuviljavarastot odottavat uutta satoa, rahoitus ei ole kunnossa, 4 000 miljoonaa markkaa käytetään vientitukiin, tasapainottamiseen 1 500 miljoonaa markkaa ja tuottajat maksavat 1 725 miljoonaa markkaa.

Tämä kaikki johtuu vain siitä, että meillä on hintaan ja määrään sidottu tukijärjestelmä ja ministeri haluaa edelleen tuotannon pitää korkeana. Nyt pitäisi vihdoinkin nähdä se, että näistä kiintiöistä ja holhouksesta on päästävä eroon, on suunnattava tukea sillä tavalla, että nuoret, tilojaan kehittämään haluavat nuoret pääsevät sitä tekemään ja että nämä yli 3 000 miljoonan markan rahat, jotka maaseutu ja kansantalous vie turhaan ulos kankkulan kaivoon, käytettäisiin tässä maassa sosiaaliturvan, maaseudun ja aluepolitiikan rahoitukseen.

Tuontiesteet ovat ongelma. Nimenomaan rajoitustoimenpiteet suojaavat kotimaista maataloutta ja elintarviketeollisuutta kuluttajien kustannuksella. Tämän maan palkansaajilla ei ole valinnanvaraa muuta kuin elintarvikkeiden korkeat hinnat. Toisaalta maatalouden tehokkuus

on viety todella heikoksi. Edelleen kilpailun puute on johtanut siihen, että maaseutuelinkeinoilla ei ole kilpailukykyä. Tässä suhteessa tarvittaisiin todella rakenteen parantamista ja kustannusten säästämistä.

Todella, jos Suomen maataloutta halutaan hoitaa, oltiin EY:ssä tai ei, meidän on maataloustulolaki ja koko tukijärjestelmä revittävä auki. Sen nuoremmat ja fiksummat tuottajatkin erittäin hyvin tajuavat, kuten tänne alkaa jo sosialidemokraateille tulla soittoja kentältä. Te viette poliittisten pisteiden keruulla maatalouden tuhoon.

Ed. H a l o n e n (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Jos edelleen mennään tähän haastatteluun, niin joustavuus valuuttakurssipolitiikassa olisi ministeri Väyrysen mukaan tapa, jolla Suomi voisi päästä parempiin tuloksiin kuin yrittämällä väkisin ylläpitää täysin kiinteää valuuttakurssia. Tässä on aivan oikein todettu se, että ministeri Väyrysen myös haastattelijoille kiisti tämän seikan mutta ei myöskään sitten selostanut, mikä olisi vaihtoehto, jota voitaisiin käyttää, jos vanhoja nimityksiä ei saa enää ääneen lausua.

Toinen asia, arvoisa puhemies, on se, että mielestäni, mitä Suomen puolueettomuuspolitiikkaan tulee, on tietysti hyvä, että ulkoministeri kertoo, että siihen kuuluu muutakin kuin ydin. Mutta toisaalta olisi hyvä näiden positiivisten lausumien osalta kuulla myös, mitä siihen ei kuulu, koska toisaalta, jos Itävallan tietä katsotaan, on aika todennäköistä, että Suomelta tullaan kysymään, olisimmeko me sellaisen tien vastustajia, jos yhteisön jäsenet haluaisivat luoda itselleen nykyistä kiinteämpää ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa. Seuraava kysymys lienee sitten se, mikä meidän oma suhtautumisemme olisi Weu:hun tai muihin vastaaviin organisaatioihin, jos niistä tulisi yhteisen turvallisuuspolitiikan muotoja.

Onko siis teidän mielestänne niin, ministeri Väyrynen, että Suomen kohdalla raja kulkee nimenomaan siinä, että ei edes tarkkailijajäsenyys ole mahdollista?

Ed. P a l o h e i m o (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä en puutu nyt ministeri Väyrysen ja hallituksen käsityskantojen ristiriitoihin vaan ministeri Väyrysen ja ministeri Väyrysen käsityskantojen ristiriitoihin.

Ensimmäisessä puheenvuorossanne te, ministeri Väyrynen, sanoitte, että puolueettomuus

edellyttää kahta toisiaan vastaan kiistelevää osapuolta ja kolmas osapuoli, joka on kantaa ottamaton tässä yhteydessä, on puolueeton. Ainakin vihreiden ryhmäpuheenvuorossa tämä määriteltiin juuri tällä tavoin. Sitten sanoitte, että tilanne on muuttunut. Entisen Neuvostoliiton paikalla on nykyisin Venäjä. Sanoitte, että tulevaisuudessa tilanne saattaa olla toisenlainen, mutta nyt se on nähtävä vielä tällä tavoin. Tästä on pääteltävä, että katsotte, että Venäjä on kiistan toinen osapuoli ja toinen kiistan osapuoli olisi sitten ilmeisesti kaikki muut.

Toisessa puheenvuorossanne sanoitte, että Euroopassa ei ole enää kylmän sodan kahtiajakoa. Siis jos ei ole kylmän sodan kahtiajakoa, mitä tarkoittaa silloin Neuvostoliiton paikalla Venäjä? Tämä on ensimmäinen kysymys. Toinen kysymys on sitten se, että jos Venäjän suhde siihen kokonaisuuteen, joka tällä hetkellä muodostuisi Länsi-Euroopan maista, entisistä itäblokin maista, Ukrainasta, Valko-Venäjältä, Baltiasta jne., olisi sama kuin entisen itäblokin ja entisen länsiblokin välinen suhde, mikä ei ole ilmennyt tiedotusvälineistä, onko tämä jotakin salaista tietoa, joka on nimenomaan ulkoministerin hallinnassa, että Venäjä haluaa säilyttää tämän tyyppisen kiistelevän aseman Euroopassa, joka aikaisemmin koko itäblokillä oli.

Ulkoasiainministeri V ä y r y n e n : Puhemies! Arvoisat kansanedustajat! Minusta alkaa tuntua siltä, että jos tämä replikointi ei vähitellen ala laantua, meidän hienosti rakennettu aikataulumme alivaltiosihteeri Sundbäckin lentolippuja myöten pettää, joten ajattelin vielä kerran vastata ja sitten joudun poistumaan salista erääseen kokoukseen.

Mitä ensinnäkin tulee maatalouspolitiikkaan, käytetyt vastauspuheenvuorot edelleen osoittavat, että puheenvuoron käyttäjät eivät ole ymmärtäneet, että Suomen mukanaolo Euroopan yhteisössä ja sen yhteisessä maatalouspolitiikassa muuttaa periaatteellisesti kaiken, mikä liittyy maatalouteen. Jos me olemme EY:n jäsenenä, me maksamme EY:lle sen budjetin rahoittamiseen huomattavia jäsen- ja rahastomaksuja, joista tällä hetkellä 60 prosenttia käytetään maataloustukeen. Minusta on hyvin omituista ajatella, että Suomi Euroopan pohjoisimpana maatalousmaana, missä olosuhteet ovat vaikeammat kuin missään muualla, voisi olla Euroopan yhteisössä maatalouspolitiikan nettomaksaja. Totta kai meidän pitää lähteä siitä, että Suomi, joka on näin vaikeassa asemassa maataloustuotantoaan

ylläpitämässä, saa EY:ltä enemmän maatalouteen kuin me maksamme. Suomen kansantalouden, myös ed. Rajamäen, etu on se, että me kykenemme neuvotteluissa saamaan niin hyvän sopimuksen kuin mahdollista oman maataloutemme ja oman maamme kannalta. Se on veronmaksajien, se on palkansaajien, se on kaikkien etu.

Mitä tulee tuotantotilanteeseen, kun olemme EY:n jäsenenä, silloin me olemme yhteisessä maatalouspolitiikassa mukana. Silloin kilpailaan markkinoista. Jos me saamme hyvän sopimuksen niin, että meidän luonnonolosuhteemme otetaan huomioon, meidän on periaatteessa mahdollista tuottaa enemmän kuin nyt. Jos me saamme huonon sopimuksen tai emme pärjää, me tuotamme vähemmän kuin nyt. Maakohtainen omavaraisuus ei tuolloin enää ole mikään merkittävä tekijä. Tuotekohtaisesti tapahtuu muutoksia. Joissakin tuotteissa tuotanto varmasti vähenee Suomessa, mutta joidenkin tuotteiden tuotanto saattaa lisääntyä. Mutta oleellista tässä kaikessa on se, että se tapahtuu yhteisen maatalouspolitiikan puitteissa eikä samalla tavalla rasita kotimaisen veronmaksajan kukkaroa kuin nyt.

Mitä paremman sopimuksen me saamme neuvoteltua, sitä enemmän rahaa Suomen valtion budjetissa liikenee muihin tarkoituksiin kuin maatalous- ja aluepolitiikkaan. Koetakaan nyt, hyvät sosialidemokraatitkin, päästä tämän kauden asenteen yli näkemään, että tilanne, jossa me nyt olemme, on kokonaan uusi ja meidän yhteinen kansallinen etumme on, että me pärjäämme neuvotteluissa Brysselin suuntaan mahdollisimman hyvin. Loppujen lopuksi suomalaiset tuottajat ja heidän kilpailukykynsähän ratkaisevat sen, mikä on lopputulos.

Toiseksi totean, että hallituksen puoleltahan on selvästi todettu, että hallitusohjelmassa sovittu maatalouspolitiikasta pidetään kiinni. Me emme ole vielä EY:n jäsen, ja sen takia ylituotanto rasittaa sekä veronmaksajia että viljelijöitä, ja sen takia tuotantoa tullaan tasapainottamaan hallitusohjelman mukaisesti ja muutenkin toimitaan maatalouspolitiikassa, niin kuin hallitusohjelmassa on sovittu. Tästä ei ole pienintäkään epäilystä.

Ed. Halonen kyseli vielä valuuttakurssipolitiikasta, mikä voisi olla vaihtoehto. Minä yritin haastattelussa sanoa, että sellainen vaihtoehto, joka on Emun ulkopuolella oltaessa tai kolmannen vaiheen ulkopuolella oltaessa, voi olla se, mikä on tällä hetkellä Ison-Britannian, Portuga-

lin ja Suomenkin periaatteellinen tilanne, eli se, että meillä on kytkentä eurovaluuttaan, että meillä on valuuttaputki, jonka sisällä on liikkumavaraa. Portugalilla ja Englannilla se on tällä hetkellä 12 prosenttia, meillä muistaakseni 6.

Eräs varsin hyvä tapa hoitaa talouspolitiikkaa on se, että meillä on keskimäärin vakaat valuuttakurssit mutta riittävän suuri liikkumavara valuuttaputken sisällä, jolloin voidaan tasata suhdanteita niin, että korkeasuhdanteessa, jolloin talous uhkaa ylikuumentua, voidaan revalvoitumalla hillitä ylikuumentumista ja vastaavasti matalasuhdannetilanteessa devalvoitumalla elvyttää taloutta. Keskimäärin meillä olisi vakaat kurssit. Ei tämä ole mitään devalvaatio — inflaatio-politiikkaa.

Minä toivon, että ekonomistit löytävät sellaisen talouspolitiikan, jolla suhdanneherkkä Suomi voisi selviytyä, jos meidän keskuspankkimme lakkaa olemasta, omasta valuutasta luovutaan ja meiltä loppuu myös oma vaihtotase. Tätä keskustelua minä haastattelulla peräsin. Ekonomistit, lakatkaa hymistelemästä, kuinka tämä Emu ratkaisee Suomen talouden ongelmat, ja kertonkaa, miten Suomi selviytyy, millaisella talouspolitiikalla se selviytyy Emun kolmannesta vaiheesta. Siihen tiedonannossa viitataan, kun sanotaan, että asiaa pitää selvittää ja päättää tarvittavista talouspoliittisista toimenpiteistä. Meillä on nyt jonkinlainen vaihtoehto olemassa. Tulevaisuudessa meidän ongelmamme kasvavat, jos me olemme Emun kolmannessa vaiheessa mukana.

Tämä, jos mikään, on oleellista talouspoliittista keskustelua, ja se kohdistuu kymmenen vuotta tästä eteenpäin. Samassa haastattelussa sainoin, että nyt ei tarvita devalvaatiota vaan hallituksen politiikka riittää, kunhan tulo- ja finanssipolitiikassa toimitaan hyvin tiukalla tavalla.

Ed. Halonen vielä kyseli siitä, mitä puolueettomuuteen ei kuulu, ja sitten hän itse jatkoi kysymystä, miten me suhtaudumme yhteiseen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan. Se on täysin selvästi hallituksen puolelta sanottu. Suomi hakiessaan jäsenyyttä on valmis omaksumaan ne velvoitteet, osallistumaan siihen yhteistyöhön, josta Maastrichtin kokouksessa on päätetty. Sitä toteamme, että tämä ei sulje pois meidän puolueettomuuttamme ja että jäsenyyksineuvottelujen yhteydessä on selvítettävä, voimmeko me tulevaisuudessakin säilyttää puolueettomuutemme ottaen huomioon, että EY:ssä turvallisuus- ja puolueettomuuspoliittinen dimensio kehittyi.

Tässä vaiheessa ei ole mielestäni tarpeellista ottaa vielä kantaa Länsi-Euroopan unioniin. Se

on kehittymässä. Koko EY on kehittymässä niin, että vasta myöhemmässä vaiheessa tähän kysymykseen on syytä palata.

Ed. Paloheimo oli vähän huolimattomasti kuunnellut puheenvuoroani. En minä puhunut puolueettomuudesta suhteessa kiistoihin toisten valtioiden välillä, vaan kysymys on kansainvälisen oikeuden käsitteestä, joka lähtee sota-oikeudesta, jossa lähtökohtana on se, että valtio, joka on toisten valtioiden sodan tai kriisin ulkopuolella, on puolueeton. Rauhanaikainen puolueettomuuspolitiikka on politiikkaa, jolla pyritään tekemään puolueettomuus mahdolliseksi tällaisessa kriisitilanteessa.

Tämän puolueettomuuspolitiikan ydin on sotilaallinen liittoutumattomuus, itsenäinen puolustus, mutta siihen kuuluu muukin sellainen toiminta, joka tähtää siihen, että valtio ei joutuisi sotaan tai kriisiin ja sellaisen osapuoleksi. Minusta tämä on päivänselvä määritelmä, enkä näe tässä mitään ristiriitaa. Tämä määritelmä on myös sellainen, ettei tarvitse keskustella, minkä suhteen ollaan puolueettomia, kuka hyökkää ketäkin vastaan. Tämä on periaatteellinen linja, joka on meillä paljon vanhempi kuin kylmän sodan kausi, kuten puheenvuorossani totesin.

Ed. Haavisto (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Värysen edellisen puheenvuoron johdosta vielä Suomen vanhasta ja uudesta puolueettomuuspolitiikasta. Olen samaa mieltä siitä, että yya-sopimus on Suomen omien tulkintojen mukaan saatu mahdolluttua Suomen omaan puolueettomuuskäsitykseen sodanjälkeisenä aikana, mutta on toisaalta myönnettävä, että Neuvostoliitossa hyvin pitkään todettiin Suomen vain pyrkivän puolueettomuuteen ja vasta Gorbatshevin Suomen-vierailun yhteydessä tunnustettiin, että Suomi on puolueeton Pohjoismaa. Sama epäluulo lännessä on ollut Suomen ratkaisua kohtaan. Meillä on ollut hyvä selitys, mutta valitettavasti välillä on ollut tilanne, että me uskomme siihen vain itse. Siihen ei ole tullut voimakasta tukea toisissa tilanteissa lännestä tai idästä.

Mielestäni tässä tilanteessa, kun puolueettomuutta uudelleen määritellään, tulemme lähemmäksi eurooppalaista puolueettomuuskäsitystä. Nähdäksemme tilanteemme on hyvin samanlainen kuin Ruotsin, ja määritelmäme voi olla siinä samanlainen. On ehkä ymmärrettävä menneiden vuosikymmenten kritiikkiä myös Suomea kohtaan ja ajateltava, että ehkä siinä on ollut myös joitakin omia perusteita. Uskon, että siitä

kritiikistä saattaa nousta joitakin epäluuloja tänä päivänä sitä kohtaan, mitä Suomi tarkoittaa tällä hetkellä puolueettomuuspolitiikalla, onko se sitä vanhaa vai onko se jotakin uutta.

Ed. Ukkola (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minun tarkoitukseni oli jossakin vaiheessa kysyä, onko hallituksen ministeriöiden välillä ja hallituksen sisällä ristiriitaa niin ulko- ja turvallisuuspolitiikasta kuin talouspolitiikastakin. Enää ei tarvitse kysyä. Kyllä on. Ensimmäistä kertaa minä kuulin ministeri Värysen nyt viime puheenvuorossaan ilmoittavan henkilökohtaisesti, että hän hyväksyy ne tiedonannon perustelut, että Maastrichtin päätökset hyväksytään täysimääräisesti. Mutta siitä huolimatta hänen omat aikaisemmat puheensa puolueettomuuden määrittelystä jättävät mieleeni sellaisen kuvan, ettei Värysen vieläkään ole päässyt irti siitä vanhasta laajasta puolueettomuuden määritelmästä, joka liittyy yya-sopimukseen ja sen tuomiin tulkintaristiriitoihin.

Ilmeisesti kysymys on siitä, että me kansallaiset käsitämme puolueettomuuden nyt sillä tavalla, millä se käsitettiin kylmän sodan aikana. Ehkä tämä on se, minkä vuoksi tästä asiasta nyt on hieman epäselvyyttä. Eiväthän tärkeintä ole sanat vaan se politiikka, jota hallitus tai valtio harjoittaa. Sanat eivät ole tärkeitä. Jos ulko- ja turvallisuuspolitiikan päämääränä on pitää huoli kansallisista eduista, Suomen itsenäisyydestä, tältä perustaltahan politiikan on nyt lähdettävä. On ihan sama, onko se puolueettomuutta tai millä nimellä sitä kutsutaankin. Tärkeintä on, että politiikan tuloksena Suomi kaikissa tapauksissa pystyy turvaamaan oman itsenäisyytensä.

Ed. S-L. Anttila (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Värysen oli sikäli oikeassa, että Suomen kansantalouden kannalta maatalouden merkitys muuttuu, jos olemme EY:n jäsenenä, ja otan vain yhden esimerkin. Koska EY rahoittaa sen viennin, mikä EY:n alueella on, niin sen jälkeen yhden juustotonnin vienti Suomesta EY-alueen ulkopuolelle on kansantaloudellisesti aivan yhtä arvokas asia kuin vietäisiin sellua tai vastaavaa.

Edelleen ongelmana kuitenkin on se, että en itse näe, että semmoinen visio on mahdollinen, kun tiedän, että EY-alueella jo tänä päivänä maatalouden ylituotanto on äärettömän suuri ongelma. Suomella ei ole mahdollisuutta omaksumaan Tanskan tietä, niin kuin maa- ja metsätalousvaliokunnan valtuuskunta kävi toissaviikol-

la toteamassa. Tanska on liittynyt siinä vaiheessa EY:hyn, kun siellä ei vielä ollut kiintiöjärjestelmiä. Muun muassa maidon tuotanto tullaan EY-jäsenyydessä kiintiöimään, eli se sulkee pois sen mahdollisuuden, että Suomeen voitaisiin rakentaa iso ja korkea maataloustuotanto, ja toisaalta meidän kilpailukykyimme myös rajoittaa sitä. Nämä olosuhteet ovat sen verran karut, että sen tyyppistä tulevaisuutta valitettavasti maataloudelle en tänä päivänä kykene näkemään, ja se onkin yksi syy, miksi suhtaudun hyvin skeptisesti koko ajatukseen.

Ulkoministeri Väyrynen oli myös oikeassa siinä, mikä on se integraation syvin ajatus. Hän sanoi sen julki: Se on työnjako. Sen alueen sisällä kukin tekee sitä, missä on paras. Tätä asiaa vain täällä aikaisemmin ei ole kovin selkeästi todettu. Integraation syvin ajatus on se, että jatkossa Suomi jalostaa puuta, jos emme muuhun kykene.

Talouselämyksistä totean vain sen, että Suomessa on tehty todella kohtalokkaita virheitä valuuttapolitiikalla. Tämän päivän työttömien armeija on yksi seuraus siitä. Sitä vain eivät halua sinipunapuolueet myöntää.

Ed. Seivästö (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pyysin vastauspuheenvuoron ministeri Salolaisen maastamuuttoon liittyneeseen vastaukseen. Kysyn ministeriltä: Näkeekö hän, että yhteinen valuutta, yhteinen raha, tulevaisuudessa tulee lisäämään halukkuutta lähteä Suomesta? Toisaalta näkeekö ministeri Salolainen sellaisen mahdollisuuden, että Euroopan rahaunioni, yhteinen valuutta, jatkossa kulkee siihen suuntaan, että raha poistuu kokonaan Euroopassa käytöstä ja siirrytään kortti- ja koodisysteemiin rahataloudessa?

Ed. Metsämäki (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kysymykseni olisi oikeastaan ministeri Väyrykselle, mutta ehkä ministeri Salolainenkin voi siihen vastata. Mikäli oikein ymmärsin, ministeri Väyrynen sanoi jotenkin siihen tyyliin, että kun emme ole vielä EY:n jäsen, on sen takia vielä jatkettava hallitusohjelmassa olevaa maatalouspolitiikkaa ja tuotantoa supistettava. Kuitenkin hänen puheenvuorostaan kuului aivan selvästi läpi sellainen oletamus, että me EY:n jäsenenä saattaisimme jatkaa nykyisenlaisen maatalouspolitiikkaa ja saada EY:n maksamaan tukiaiset suomalaisten veronmaksajien puolesta. Oikeastaan ed. S-L. Anttila vastasi jo puheenvuorossaan, että tämä ei ole mahdollista,

mutta kuulisin myös mielelläni ministeri Salolaisen näkemyksen.

Ed. Takala (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan ministeri Väyrykseltä vielä kysyä perusteluita hänen ajatukselleen, mikä minusta on ajatusnyrjähdys, siis sille ajatukselle, että kun nyt ne tukiaiset, mitkä suomalaiset veronmaksajat nykytuotannosta maksavat, eivät tule jatkumaan, koska se ei ole järkevää, niin millä perusteella hän ajattelee, että EY:n veronmaksajat olisivat halukkaita maksamaan tänne vielä suuremman ylituotannon. Minusta tässä on kysymys realismista ja asioiden tiedottamisesta ja myös maanviljelijöille on oikein tiedotettava tulevaisuuden kuvista, jotta he pystyvät oikein niihin varautumaan.

Ed. Luukkainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten ministeri Väyrysen puheenvuorossa moneen otteeseen tuli esille, Suomen talouden ongelma on sen yksipuolinen elinkeinorakenne. Minusta tätä rakenteellista ongelmaa voidaan korjata vain korjaamalla rakenteita. Talouden rakenne on saatava muuttumaan sellaiseksi, että sen suhdanneherkkyyks vähenee. Jos suhdannepolitiikkaa jatkossakin aina vain hoidetaan valuuttakursseja korjaamalla, se tarkoittaa sitä, että rakenteet ja niihin liittyvät ongelmat tulevat aina vain säilymään. Suomen on todella korkea aika tehdä selväksi talouspoliittinen työnjako, koska esimerkiksi kaikkialla kehittyneissä maissa on jo luovuttu valuuttakurssien käytöstä suhdannepoliittisena välineenä. Talouden käyttäytyminen on saatava muuttumaan kiinteiden kurssien mukaiseksi. Tämähän tarkoittaa sitä, että hinnat saadaan sopeutumaan, ei niin kuin meillä on aina ollut tapana, että määrät sopeutuvat. Määrien sopeutuminen on tullut varsin kalliiksi Suomen kansantaloudelle, kuten on nähty. Hintojen sopeutuminen tarkoittaa myös kantohintojen sopeutumista.

Mitä tulee erityisesti metsäteollisuuteen, sen suhdannesykleihin ja muihin, kannattaisi muistaa, että yhtä hyvin se voisi hyvinä vuosina laittaa jemmaan rahaa, jota sitten huonoina vuosina voitaisiin käyttää ilman, että se heiluttelee koko maan taloutta.

Ed. Rajamäki (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Me sosialidemokraatit olemme entistä enemmän huolissamme maaseudun tulevaisuudesta kuultuamme ministeri Väyrysen ja keskustan lähestymistavan eli sen, että Euroo-

pan yhteisö oikeuttaa vanhan maatalouspolitiikan linjan jatkamisen, ilman että lainkaan puhutaan tuotantorakenteisiin liittyvistä ongelmista, ilman että lainkaan puututaan hinta- ja vientitakuujärjestelmän luomaan ongelmaan tuotantosuunnittain. Meidän on ehdottomasti, niin kuin me sosialidemokraatit vaadimme, tehtävä maataloustulolakiin rehuviljaa ja viljaa koskeva muutos. On saatava ylituotanto näiltä osin pois ja on saatava hintaa alemmas. Sillä tavalla vapautuvia jopa 3:a miljardia markkaa vuodessa voidaan käyttää maaseutu- ja maataloustaloustalouden rahoitukseen ja myös suunnata tukea enemmän kotieläin- ja maidontuotannolle, joka on alue- ja sosiaalipoliittisesti ainut tapa nyt ja EY-jäsenyydessä turvata maataloustuotannon rakennetta.

Kun täällä on puhuttu EY:n maatalouspolitiikasta, että se on hyvä ratkaisu meille, niin Tanskan malli ei sitä todella ole. Tanskalaiset käyttävät EY:n sinänsä vinoutunutta saman tyyppistä maatalouspolitiikkaa hyväksi maksamalla 7—8 miljardia kruunua vuosittain ja saamalla ehkä noin 10 miljardia kruunua ylituotannostaan. Tanskahan vie noin 2/3 tuotannostaan ulos. Tämä ei voi olla ratkaisu myöskään EY:lle, jossa maatalouskomissaari on itse ilmoittanut, että suoran tulotuen ym. muutoksen suuntaan on pakko sielläkin lähteä. EY:n budjetista menee todella 60 prosenttia, 55 prosenttia ainakin tänä vuonna, maatalouden ylituotannon aiheuttamiin kustannuksiin, 1/5:n tästä summasta EY käyttää aluepolitiikkaan, jonka osuus on rajusti kasvamassa, ja 1/10:n teknologian kehittämiseen. Voi kysyä, minkälainen Eurooppa on se, joka lehmänkuvalla vastaa USA:n ja Japanin talous- ja teknologiamahdittien kilpailuun. Tältä osin todella on syytä kysyä, miten Suomi aikoo myös pärjätä, jos näin jatketaan EY:ssä.

Ed. Vuorensola merkitään läsnä olevaksi.

Ed. P. Leppänen: Arvoisa puhemies! Täytyy huomauttaa työtovereita siitä, että meidän huomenna emme äänestä EY:hyn menosta vaan siitä, mikä on hallituksen, joka nyt istuu, sisäpolitiikka. Siitähän me käytännössä äänestämme. (Ed. Louekoski: Olette oikeassa!) Se on erittäin ikävää, koska Suomen kansa on saanut sen kuvan, että meillä olisi jonkinlainen mielipide jo tässä vaiheessa EY:stä ja ehkä sen sisällöstä myös. Nyt tässä kun entistä enemmän kuuntelee

vallankin ministereitä, niin tuntuu siltä, että hallituksen sisällä on erilaisia näkemyksiä EY:n sisällöstä ja erilaisia poliittisia painotuksia. Saat- taan olla, että näin on, mutta silloin se osoittaa myös sitä, että pallo on hukassa myös hallituksella.

Nyt kun meidän arvokasta, rikasta maataamme ollaan myymässä EY:n ylikansallisen päätöksentekuelimen armoille, tulee mieleen se, että siinä vaiheessa, kun me olemme päättämässä lopullisesti jäsenyydestä jonkin vuoden kuluttua, niin ellei meidän perustuslakejamme muuteta, sehän ei tule onnistumaan, koska ei Suomen eduskunta eivätkä valtioneuvoston jäsenet voi myydä päätösvaltaa Brysseliin, sen kieltää meidän perustuslakimme. Siitä ei yksinkertaisesti tule mitään nykyisellä lainsäädännöllä. Tämänkin asia, vaikka tätä ei ole nostettu esille, on hyvin tärkeä seikka, koska siinä tulee vastaan se tekijä, että jos joku yrittää sellaista tehdä, jo yritys voidaan lukea valtiopetokseksi, saati sitten, jos sitä täällä tullaan esittämään. Olisi hyvin mielenkiintoista, jos oikeusministeri olisi paikalla, kuulla hänen mielipiteensä. Onko hän sitä mieltä, että me voisimme näillä eväillä tai näillä laeilla myydä kansallisen päätösvalan, joka kuuluu Suomen kansalle, jonka edustajia me olemme täällä, (Ed. Seppänen: Kelpaako asun- toministeri?) ylikansalliselle organisaatiolle?

Kun täällä vielä jotkut uskottelevat, että Suomen ääni kuuluisi EY:ssä, niin me hyvin näimme, mitä tapahtui Eta-neuvotteluissa. Siihen palaan hieman myöhemmin, koska asiantuntijaministeri ei ole paikalla.

Kun monissa maissa puretaan tällä hetkellä keskusjohtoisuutta, niin jostakin syystä Suomessa on nyt liputettu yhä suuremmalle keskusjohtoisuudelle, ja siitähän ei hyvää seuraa kenellekään, sen varmasti tiedämme jo Suomessa, kun puhutaan, että päätösvaltaa pitäisi pistää maakuntiin ja kuntiin.

Tanskan ulkoministeri Ellemann-Jensen Suomen vierailunsa aikana totesi, että Suomelta tulee vaatia lupaus ennen lopullista jäsenyyden hyväksymistä, ettei Suomi käytä veto-oikeutta EY:ssä, vaan kulkee uskollisesti siihen suuntaan, mihin meidät narutetaan. Täällä on joku korostanut sitä, että onhan meillä mm. veto-oikeus, kun mennään EY:hyn, vastustaa jotain asiaa. Jos tällä hetkellä jo EY-parlamentaarikot sanovat, että Suomi ei pysty käyttämään sitä, jos se on EY:n täysjäsen ja jos se haluaa olla yhteistyössä mukana, niin tämä tiehän on suljettu jo pois.

Sitten täällä on keskusteltu hyvin paljon sotilaspoliittisesta liitosta ja maamme puolueettomuudesta. Mielestäni kun tätä asiaa on tarkastellut, niin silloin kun Suomi tulee EY:n täysjäseneksi, se ei ole puolueeton maa, ei missään merkityksessä, koska se ei sitä voi olla. Eiliseen pääministeri Ahon tulkintaan, ettei puolueettomuus koskisi kuin lähialueita, kyllä haluaisin tarkennuksen. Ovatko lähialueet tulkittavissa niin, että Suomen puolueettomuus koskee niitä maita, joiden kanssa tällä hetkellä on yhteinen raja? (Ed. Rinne: Se tarkoittaa Kehä kolmosta!)

Mutta jos ajatellaan esimerkiksi sillä tavoin tätä puolueettomuutta, että me olemme EY:n jäsenenä ja jotain EY-maata koskee esimerkiksi öljynsaantivaikeus, mm. saksalaisia, ja saksalaiset rupeavat hyökkäämään jossakin öljyvaltion suunnalla saadakseen öljyä ja me suomalaiset olemme EY:n jäseniä ja Naton jäseniä sen kautta, tarvitaan myös öljyä vallankin talvikuukausina, niin EY:ltä saattaa tulla käsky meille vuosituhannen lopulla, että tulkaas suomalaiset, joilla on kokemusta, tänne talkoisiin. Minusta tämä on aika hurja ajatus, mutta näinhän tässä nähtävästi käy. Mikäli me olemme EY:ssä, me emme voi olla sotilasliittoa vastaan, mm. Natoa vastaan, koska EY:hän ei sitä tule hyväksymään. Näin tänä päivänä väitetään, mutta mikä on tilanne vuosikymmenen lopulla? Sitten sitä selitetään ehkä tästä aitiosta ihan toisella tavalla: että nyt kun olemme saaneet jotain etua sieltä EY:stä, niin meidän täytyy myös kunnioittaa sotilaallisesti EY:tä. No, sen näkee sitten se, joka elää siinä vaiheessa.

Myös monet korkeat sotilaspoliittiset asiantuntijat ovat sanoneet, että Suomi joutuu ratkaisemaan 5 — 6 vuoden päästä asemansa, mikäli se on Naton jäsen. Mikäli se on EY:n jäsen, se on myös Naton jäsen. Mikäli Nato ei ole koossa, niin se on jonkin muun sotilaspoliittisen liiton jäsen. Näin myös liittokansleri Kohl totesi tältä puhujakorokkeelta, siitä ei kai liene tulkintaa enää. Minusta hän on henkilö, joka täytyy myös tässä yhteisessä Euroopassamme ottaa hyvin vakavasti. Enkä usko monien kysymysten osalta, että EY:ssä annettaisiin Suomen pompotella eri tahtiin jonkun sotilasliittoutuman sisällä, oli se sitten Nato, EY tai jokin muu.

EY:ssähän lähdetään pääasiassa siitä, että talouspoliittiset näkemykset ovat a ja ihmisten perusarvot ovat b. Eli Suomi joutuu harkitsemaan, ajetaanko Suomessa kansalaiset kahteen kastiin. Nykyinen hallitus on sitä valmistellut, mikä johtaa siihen, että Suomessa ns. perustur-

vallisuus yleisemmin ottaen tullaan ajamaan huonompaan suuntaan lähivuosina. Silloin ihmiset ovat a- ja b-kansalaisia. EY taas lähtee siitä, että rikkaat rikastuvat ja köyhät köyhtyvät.

Täällä puhutaan mm. siitä, että sosiaaliturvamme ei kapene EY:hyn menon myötä. Eihän se kapene, koska tällä hetkellä EY-lainsäädäntö ei käske meitä tekemään mitään, mutta meidän porvarihallituksemme tekee jo. Tämä on juuri sitä, mitä EY taustatekijöinensä pakottaa myös meidät jatkossa tekemään.

Täällä on puhuttu mm. suurtyöttömyydestä, jossa me voitamme nyt jo EY:n keskimääräisen työttömyyden. Meistä EY-jäsenyyden myötä tulisi ehkä parempiosaisia kansalaisia Pohjolassa. En henkilökohtaisesti usko siihen, koska EY:n alueella eivät ihmiset jaksakaan eikä heillä ole ostovoimaa kohta kantaa tavaraa, jota on kaikissa tehtaissa liikaa, kaatopaikoille ja maksamalla siitä välistä. Täytyy etsiä muita alueita, mihin tavaraa myydään, niin Suomessa kuin muuallakin.

Mitä tulee kysymykseen, mikä on Suomen ay-liikkeen tulevaisuus EY:ssä, totta kai ne tahot jäävät tappiolle, jotka nauttivat siitä, että suomalainen järjestelmä, joka on monien mielestä hyvä, toimii. Ammattiyhdistysliike pystyy neuvottelemaan ja se on perustunut kolmikantaisuuteen. Se on romuttumassa. Sitä ei tänä päivänä tunnusteta, mutta muutama vuosi eteenpäin ne työntajatahot, jotka ovat tehneet jo parikymmentä vuotta tämän asian eteen työtä Euroopassa, ovat saavuttaneet sen tuloksen, jota minä veikkaan tällä hetkellä. Ay-liike on hyvin hajalla EY-maissa, ja se on myös työnantajapiirien hyväksymä, mutta se ei välttämättä ole kaikkien suomalaisten työnantajien kanta.

Mitä tulee ruoan hinnan alenemiseen, paljon on keskusteltu, että ihmiset odottavat, että ruoan hinta alenee, kun päästään EY-ihanuuteen mukaan. Jos se alenee parikymmentä prosenttia ja elintaso laskee saman verran, ei se välttämättä ole yksi yhteen. Mutta ainakin tulee se, että jatkossa tulemme syömään EY-jäsenyyden myötä paljon huonompilaatuista ruokaa kuin tällä hetkellä, koska kuitenkin ylikansalliset ketjut tuovat tänne ruokatavaroita, jotka on osin viljelty ja kasvatettu saastuneessa Euroopassa. Sieltä on hyvin huonoja esimerkkejä, kun mm. vihanneksia kasvatetaan öljynjalostamon viereisellä tontilla ja kaikki saaste laskeutuu ympäristöön. Henkilökohtaisesti haluaisin syödä jatkossakin kotimaista puhdasta ruokaa.

Monet tänä päivänä kysyvät, missä suomalaisten itsetunto on. Jotkut pelkäävät, että me emme tule toimeen, jos emme liity Euroopan yhteiseen junaan ja ensimmäiseen vaunuun. On aika ihmeellistä, että emme pysty ajattelemaan muuta kuin sitä, että jokin ylikansallinen kaupallinen elin on saanut hurraantumaan, että sinne pitää väkisin mennä. En ymmärrä tätä. Uskoisin, että jos me tekisimme omat ratkaisumme, pitäisimme ulkopoliittiset ja sisäpoliittiset asiat kunnossa, tekisimme hyvää tuotetta, se kelpaa myös EY-maissa, mutta ellei siellä, sitten muualla.

Viime aikoina monet veteraanit ovat ottaneet yhteyttä ja kysyneet, onko tähän pakko alistua. On syytä ajatella näiden ihmisten tunteja, jotka olivat pääosin keski-ikäisen väestön isiä, pappoja, jotka taistelivat verellään, osa hengellään, tämän maan itsenäiseksi; tätä ollaan nyt myymässä. Joku puhui sitä, että emme me menetä mitään, mutta totta kai me menetämme, koska jonkin liiton sisällä toimiminen ei voi onnistua sillä tavoin, että siellä joku on eri mieltä jatkuvasti, vaan siellä toimitaan niin kuin ylikansalliset organisaatiot päättävät. Tässä tapauksessa päätöksen tekevät pääasiassa Saksa ja Ranska, Englanti taustalla. Tämä on hyvin kova ratkaisu Suomelle, ja olisi toivonut, että olisi otettu aikalisä. Sen vuoksi olen sitä mieltä, että EY-hakemusta ei tulisi tässä tilanteessa jättää vaan keskustelua pitäisi jatkaa ja antaa myös kansalaisille oikea tieto. Mutta niin kuin olemme tänäänkin ja eilen hyvin pitkän päivän kuulleet, ministerit hoipertelevat näissä kysymyksissä. Kun valtioneuvosto ei ole edes päässyt yksimielisyyteen, silloin on jotain pielessä.

Arvoisa puhemies! Asiantuntija, ministeri Salolainen äsken poistui. Olisin häneltä kysynyt vielä lopuksi samaa kuin kysyin kirjallisesti vuonna 90: Miksi eduskunnan esittämät varaukset eivät menneet Eta-neuvotteluissa lävitse? Niistähän ei mennyt Suomen osalta yhtään. Eli me jouduimme alistumaan Efta-maitten kanssa ja sen jälkeen myös EY-neuvottelijoiden kanssa, koska niitä varauksia ei hyväksytty. Nyt me puhumme, että asetetaan jotain varauksia, onko se maatalouspolitiikassa, aluepolitiikassa, sotilaspolitiikassa tai jossain muussa. Nähtävästi käy näin, että tulee joku siirtymäkausi maatalouspolitiikassa, että sopeutukaa tämän ajan puitteissa ja piste. Kaikki muu on toisarvoista. Sen jälkeen EY-päätöksentekokoneisto, mikäli EY on kasassa, säätelee suomalaisten elämää hyvin suurelta osin ja tämän eduskunnan arvovalta on

silloin mennyt. Se on annettu Brysseliin. Minusta perustuslakikiistaan tulee palata sen vuoksi, että tällä eduskunnalla tai sen jäsenillä ei ole oikeutta antaa päätöksentekoa tämän talon ulkopuolelle.

Ed. Vä h ä n ä k k i (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Minä kauheasti ihmettelen, niin kuin Hietanen Tuntemattomassa, tätä hyvän ystäväni ed. P. Leppäsen puheenvuoroa jälleen kerran. Miten on mahdollista, että vasemmistoliitosta eräät edustajat jurraavat ankarasti ja jatkuvasti sitä vastaan, että Suomen metsä- ja metalliteollisuus säilyttäisi läntiset markkinansa, jotka ovat pitäneet meidät hengissä noin 75 vuotta. Minä luulen, että ed. Leppäsen kannattajakunnassa on hyvin paljon väkeä, ellei peräti suuri enemmistö, joka on hänen kanssaan täysin eri mieltä siinä, pitääkö Suomen metsä- ja metalliteollisuuden tuotteiden mennä kaupaksi vai ei. Hän maalailee meille tulevaisuutta maatalous-Suomesta, joka käy kauppaa Venäjän kanssa, eli suunnilleen saman tyyppinen maa kuin Turkki tai Portugali, vaikkakin kaupakumppanina siellä on joku muu lähinaapuri kuin Venäjä.

Olen mietiskellyt, mikä voi olla vasemmistoliiton aiheena tähän. Olen ajatellut, olisiko siellä muutama edustaja niitä todella ainoita muukalaisia, jotka eivät tiedä, mitä Itä-Euroopassa on viime vuosina tapahtunut. Siellä ei ole enää entinen valta, vaan siellä on erilaisia puolueita, joista mikä hyvänsä voi nousta — aivan yllättäviä ideoita omaava — puolue valtaan. Mahtaa-ko vasemmistoliiton piirissä olla itsepintainen käsitys, että siellä sittenkin se vanha valta vielä nousee ja meidän pitäisi olla valmiina uusiin sopimuksiin.

Ed. H ä k ä m i e s (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Tämän keskustelun aikana on jo varmasti useastikin todettu, että on käytetty puheenvuoroja, joissa järkiargumenttien sijasta käytetään tunneargumentteja. Tämä ed. P. Leppäsen puheenvuoro oli tyypillisimmillään sellainen. Jos siitä jotain positiivista löytäisi, niin tietysti sen, että jos vasemmistoliitto viimeinkin on veteraaniasialle kypsyssä, niin sen näen tietysti positiivisena. Mutta pikemminkin luulen, että veteraaniasiaakin tässä puheenvuorossa vain käytettiin keppihevosenä.

Varsinaisesti halusin puuttua siihen asiakokonaisuuteen, joka liittyy ammattiyhdistysliikkeen tai työmarkkinajärjestöjen asemaan Euroopan yhteisössä. Ed. Leppänen totesi heitonomaisesti, että Euroopan yhteisössä suomalainen ammatti-

yhdistysliike hajoaa. Mutta yhtään argumenttia tämän väitteensä tueksi hän ei esittänyt. Kyllä asia kuitenkin niin on, ed. Leppänen, että edelleenkin tässä maassa senkin jälkeen, kun me olemme Euroopan yhteisön täysjäsen, suomalaiset työnantajat ja suomalaiset työntekijäjärjestöt tekevät sopimukset keskenään. Hän sanoi myös, että Euroopassa nämä asiat ovat huonosti. Minä olisin kovastikin eri mieltä. Jos me vertaamme suomalaisen työntekijän asemaa kehittyneitten eurooppalaisten maitten asemaan, niin miten on, ed. Leppänen, onko esimerkiksi Saksassa työntekijän asema millä tahansa mittarilla mitattuna jollain lailla huono?

Tosiasiasta tietyksi on se, että Euroopan yhteisön jäsenyyden yhteydessä on paljon puhuttu palkajoustosta, mutta se on tietysti asia, joka ei sinänsä liity pelkästään Euroopan yhteisön jäsenyyteen, vaan ylipäätään siihen, kuinka suomalaisilla yrityksillä menee, ja niiden etu on ehdottomasti tämä jäsenyys.

Ed. L a i n e (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Vähänäkin äskeisessä vastauspuheenvuorossa oli mielestäni pyrkimystä asiaan, mutta myös asian viereen. Minä kiistan esimerkiksi sen osan hänen puheenvuorostaan, jossa hän väitti vasemmistoliiton ja ed. P. Leppäsen miettivän sitä mahdollisuutta, että itäisessä naapurissa palautuisi vanha valta. En ymmärrä lainkaan, miten se liittyy ed. Leppäsen puheenvuoroon, miten ed. Vähänäkki tällaisen näkökannan yhdistää esillä olevaan asiaan. Mutta jos ed. Vähänäkki kuitenkin tätä näkökantaa haluaa korostaa, niin haluan vastauksena todeta, että ei esimerkiksi Suomen ja itäisen naapurin kauppa ole milloinkaan ollut neljänneestä enempää Suomen ulkomaankaupasta. Yleensä se on ollut jossain 15—18 prosentin seutuvilla. Ei siis ole mitenkään loogista ymmärtää asiaa siten kuin ed. Vähänäkki.

Mutta mitä tulee tähän mielestäni asiallisempaan osaan, missä oli kysymys Suomen puutavaraiteollisuustuotteiden viennistä, olen vankasti sitä mieltä, että läntiset maat tarvitsevat Suomen puuteollisuuden tuotteita, olemme sitten nykyisen vapaakaupan olosuhteissa, Eta-sopimuksen vaiheessa tai minkälaisessa tilanteessa tahansa. Aina läntinen Eurooppa tarvitsee Suomesta puuteollisuuden tuotteita.

Ed. P. L e p p ä n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nähtävästi ed. Vähänäkki on siinä oikeassa, että kannattajakuntaani kuuluu

paperi- ja metallimiehiä. Olen kyllä perillä heidän ajatuksistaan, mutta olen monia argumentteja tänäänkin heittänyt, miksi olen toista mieltä EY-jäsenyydestä. Minä en ajattele ihan sillä tavoin puhtaasti, mitä Paperille ja Metallille ehkä tapahtuu tai on tapahtumatta.

Mitä Moskovan ja Brysselin erilaisiin tavoiteisiin tulee, niin en ole rähmällään Moskovan suuntaan, mutta en halua olla myöskään Brysselin suuntaan rähmällään.

Ed. Häkämies puhui ay-liikkeen tulevaisuudesta. Kyllä minä olen kuullut niin Euroopassa kuin Suomessakin eräiden työnantajatahojen tavoitteita, mitä suomalaiselle ay-liikkeelle pitäisi tehdä EY:hyn mentäessä. Se nähtävästi myöskin on porvareiden tavoite Suomessa, koska se on ollut pidemmän aikaa, että ay-liikkeen oikeuksia pitäisi kaventaa, niin kuin nyt nähtävästi tullaan esittämään Suomessakin. Tämä on juuri sitä, mitä en voi hyväksyä. Uskoisin, että tähän tilanteeseen tulee lähivuosina aika paljon sellaisia ratkaisuja, jotka saattavat johtaa myöskin hyvin suuriin ristiriitoihin Suomessa, jos täällä aiotaan ruvetaan leikkaamaan sillä tavoin kuin EY:n suunnalla on aiottu, että heikennetään ay-liikkeen sitä toimintatapaa, joka Suomessa on hyväksi nähty. Muun muassa Saksassahan on kahdet ay-liikkeen markkinat, kun toiset ovat tehtaan sisällä ja toiset ulkopuolella, koska työnantaja ei päästä tehtaan sisälle ulkopuolisia työmarkkinoita.

Ed. P y k ä l ä i n e n : Arvoisa herra puhemies! Ministeri Salolaisen aikaisemmin iltapäivällä esittämä kyllä — ei-lista oli yhtä utopistinen kuin se, mistä näitä EY-vastustajia on usein syytetty. Ei-puolella listattujen asioiden suhteen tuntuu, että siellä ovat kaikki ne periaatteet, joilla EY tällä hetkellä toimii, ja kyllä-lista kuulosti visiolta siitä, miten kaikkien valtioiden omaksi ja koko maapallon parhaaksi tulisi toimia. Mutta valitettavasti tuntuu siltä, että poliittista yksimielisyyttä tällaiselle visiolle ei maailmasta löydy.

Hallituksen tiedonanto EY-jäsenyyden hakeemisesta jättä historiaan surullisena esimerkkinä siitä avuttomuudesta ja ylimielisyydestä, jolla Ahon hallitus suhtautuu kansakunnan tulevaisuuden kannalta tällä hetkellä tärkeimmän kysymyksen synnyttämään kansalaiskeskusteluun ja tammikuussa asiasta käytyyn eduskuntakeskusteluun, puhumattakaan siitä, kuinka suuresti tässä salissa keskustelun tasoa siivittävät iltapäivä- ja aikakauslehtien köykäiset jutut.

Tiedonanto ei anna kunnollisia vastauksia keskustelussa esille nousseisiin kysymyksiin eikä anna minkäänlaisia eväitä Suomen oman selviytymisstrategian rakentamiseen sen enempää EY:n kainalossa kuin siitä riippumattakaan. Se on yksinkertaisesti epäonnistunut markkinointiyritys, jossa ala-arvoisen mainonnan tavoin hallituksen EY-uskomukset ja mielipiteet on esitetty tosiasioina ja painotukset valittu epäluuloisimman eturyhmän käännättämiseksi. Näin toimiessaan hallitus on hukannut mahdollisuuden rakentavaan vuoropuheluun EY-jäsenyyteen kriittisesti suhtautuvien kanssa ja kansalaisten vakuuttamiseen siitä, että Suomi todella on myös käytännössä demokraattisesti toimiva maa, jossa kansalaisten mielipiteille annetaan arvoa.

Päähallituspuolueiden johto on pohjustanut jäsenyyshakemuksen eduskuntakäsittelyä omien edustajiensa julkisella uhkailulla ja painostusta lähentelevällä suostuttelulla. Moni poliitikon urastaan huolestunut on kääntänyt takkinsa ja äänestää huomenna kuuliaisena ryhmänsä johdon haluamalla tavalla.

Eduskuntakäsittelystä on tulossa farssi muutoinkin. Kikkailu ponsilla tuottanee hallituksen haluaman lopputuloksen, mutta estää tehokkaasti selkeän mielipiteenilmaisun itse pääasiasta, jätetäänkö EY-hakemus vai ei. Onneton kyläpolitiikointi koko kansakunnalle keskeisessä asiassa on todella surkukupaisaa.

Kansalaiset saavat tämän prosessin yhteydessä havainto-opetusta siitä, miten suomalainen poliittinen kulttuuri pahimmillaan toimii ja miten valtiopäiväjärjestyksen turvaama kansanedustajan riippumattomuus romutetaan sujuvasti tärkeissä päätöksentekotilanteissa. Tällainen tapa toimia nakertaa tehokkaasti kansalaisten luottamusta politiikkaan, eikä kehitys valitettavasti tähän lopu. Eduskunnan muuttuminen Brysselin päätösten kumileimasimeksi vie aikanaan lopunkin arvostuksen.

Arvoisa herra puhemies! Tämä EY-jäsenhakemuksen jättämisen ympärille rakennettu peli ja eduskunnan itsenäisyyttä väheksyvä toimintatapa jo sinänsä on hallituksen kaatamisen arvoisen. Poliitiikan pelurit jatkavat mutasarjakeinojen käyttöä niin pitkään kuin sen vastenmielisyyttä ei kouriintuntuvasti opeteta. Poliittinen kulttuuri ei muutu kansliatoimikunnan ohjeilla eikä kehittämällä sanoille uusmerkityksiä. Siihen tarvitaan ennakkoluulottomia asenteita. Kun tätä päätöksentekopeliä täydentää itse selonteon näköalattomuus, toivon todella, että hallitus-

puolueista löytyy niin monta itsenäistä ja itsekunnioitustaan arvostavaa EY-epäilijää, että Suomen tulevaisuuden valintojen valmistelua jatketaan uuden joukkueen johdolla.

Arvoisa puhemies! Suomessa talven mittaan käyty EY-keskustelu, täällä eduskunnan valio-kunnissa läpiviety integraatiopohdinta ja hallituksen tiedonanto ovat vain vahvistaneet käsitystäni siitä, että EY ei vastaa arvomaailmaani eikä jäsenhakemusta pidä jättää, ja äänestän sitä vastaan.

Kuten tammikuun EY-keskustelussa jo totesin, en vastusta Suomen kansainvälistymistä sinänsä. Vain maan rajoja avaamalla voimme käsitellä ja ratkaista niin Suomen omia kuin koko maapalloakin koskevia ongelmia. Mutta on oleellinen ero, avataanko rajat antamalla keskeinen osa kansallisesta päätöksenteosta maan ulkopuolella toimivalle epädemokraattiselle virkamiesarmeijalle vai perustuuko kansainvälistyminen suvereenien valtioiden yhteistyölle koko maailman mitassa, jolloin otamme vastuuta myös ns. kolmannelle maailmalle.

En ole vakuuttunut siitä, että EY-Eurooppaan ankkuroituminen on paras tie Suomen ja suomalaisten selviytymiselle nopeasti muuttuvassa ja blokkirajojen murruttua ennen kaikkea monimutkaistuvassa maailmassa. Ainakaan se ei ole niin itsestäänselvä valinta kuin hallituksen selonteossa uskotellaan. Tämä koskee kaikkia EY-ratkaisun seurauksia ja maatalouden ohella erityisesti turvallisuuspolitiikkaa, talouspolitiikkaa ja sosiaalipolitiikkaa.

Turvallisuuspolitiikassa peruskysymys on, haluammeko säilyttää liittoutumattomuutemme ja puolueettomuutemme suhteessa suurvaltariitituihin. Tiedämme varmasti, että EY:ssä se ei tule onnistumaan. Se vie meidät väijäämättä suurvallan osaksi ja ennen pitkää myös sotilasliitoksi muuttuvaan puolustusliittoon. Se voi olla etu suhteessa pahimpiin uhkakuviin entisen Neuvostoliiton tulevaisuudesta, mutta myös riskit ovat yhtä suuret. Vahvana talousmahtina EY tai EU joutuu todennäköisesti jossakin vaiheessa konfliktiin talouskilvassa hävinneiden kanssa, eivätkä nekään näkymät houkuta.

Mielestäni turvallis in vaihtoehto on rakentaa Suomen turvallisuuspolitiikkaa myös tulevaisuudessa puolueettomuuden ja liittoutumattomuuden perustalle ja se onnistuu nykytiedolla parhaiten pysymällä EY:n ulkopuolella. Nyt on otollinen hetki määritellä puolueettomuus uudelleen. Se on jatkossakin ilmoitus aikomuksista pysyä suurvaltakonfliktien ulkopuolella erityi-

sesti, jos ne uhkaavat meitä lähialueella. Mutta kylmän sodan jälkeen puolueettomuus voi olla muutakin, mm. esimerkillistä aseiden riisuntaa, jonka voisi jo nyt aloittaa, vaikka hävittäjähankinnoista luopumisella.

Arvoisa puhemies! Talouselämän mielipiteenmuodostajien odotukset EY-ratkaisusta osoittavat, että olemme menossa entistä kovempien arvojen aikaan. Markkinoiden ja kilpailun yhteiskunnassa ei ole sijaa pehmeille valinnoille. Vaikka EY sinänsä ei viedäkään meiltä sosiaaliturvaamme, se antaa siihen hyvät mahdollisuudet. Kiusaus sopeuttaa talouselämän ja välttämättömän lainsäädännön ohella myös sosiaaliturvaa kasvaa moninkertaisesti, kun esimerkiksi voi valita muiden Pohjoismaiden sijasta vaikkapa Britannian tai Portugalin. Tällaisesta esimerkkinä hakemisesta on jo nyt näyttöjä.

Koviin arvoihin liittyen olen sosiaaliturvan ohella erityisen huolissani naisten asemasta. EY:n käytävillä naiset kelpaavat vaikutusvaltaisimmillaan sihtereiksi ja tulkeiksi. Varsinainen valta on tukevasti harmaantuvien euroherrojen käsissä. EY:n jäsenmaiden parlamenteissa naisia on selvästi vähemmän kuin meillä. EY:n päätöksentekokoneiston rakenne johtaa siihen, että myös suomalaiset europoliitikot tulevat olemaan pääasiassa miehiä. Vaikka hyvinkoulutettuja naisia löytyy EY-maissa tietysti myös johtopaikoilta, naiset ovat tavallisesti EY-Euroopassa perhepolitiikan seurauksena paljon osapäivätyössä tai kotirouvina. Työttömyyden kasvaessa he muuttuvat ensimmäisinä työvoimareserviksi. EY-jäsenyys toisi takatalven meidän pyrkimyksillemme kohti todellista tasa-arvoa. Edistyksellisistä tasa-arviodirektiiveistä huolimatta naisten arki tulee olemaan EY:ssä harmaa. Siitä pitävät Euroopan harmaatukkaiset herrat kyllä huolta.

Arvoisa rouva puhemies! Vastustan EY-jäsenhakemuksen jättämistä tänä keväänä ja kannatan ed. Pulliaisen tekemää ehdotusta päiväjärjestykseen siirtymisen sanamuodoksi.

Puhetta on ryhtynyt johtamaan ensimmäinen varapuhemies Paakkinen.

Ed. O. R e h n : Rouva puhemies! Pienen kansan voima on jatkuvassa kyvyssä uudistua tilanteen vaatimusten mukaisesti. Elämme Euroopassa parhaillaan yhtä rajua murrosta kuin viimeksi 40-luvun lopulla, olkoonkin että laadullisesti erityyppistä. Nytkin on tunnistettava oi-

kein Euroopan uudet realiteetit ja toimittava sen mukaisesti.

Näiden Euroopan uusien realiteettien edessä Esko Ahon hallitus on päätnyt oikeisiin johtopäätöksiin, kun se toteaa tiedonannossaan, että uudessa tilanteessa Suomen kansalliset edut voidaan parhaiten turvata Euroopan yhteisön jäsenmaana. Myös tiedonannon reunaehdot keskittyvät suomalaisten kannalta EY-jäsenyyden keskeisiin edellytyksiin.

Nyt on syytä katsoa eteenpäin, pohtia sekä kansallisia toimenpiteitä että Suomen tulevaa yhteisöpolitiikkaa. Edessämme on ainakin kaksi tai kolme EY-politiikan peruskysymystä. Ensinnäkin, kuinka meidän tulee uudistaa kansallisen talouspolitiikkamme peruslinjaa, jotta pärjäämme ehkä syntyvässä Euroopan raha- ja talousunionissa? Toiseksi, kuinka Euroopan unionin päämäärät sopivat Suomelle puolustuspolitiikan ja yhteisen puolustuksen osalta? Ja kolmanneksi voidaan vielä kysyä: Kuinka Suomi EY:n jäsenvaltiona kehittäisi syntyvää Euroopan unionia, erityisesti sen poliittista unionia? Mikä olisi suomalaisten Eurooppa-politiikan linja? Keskityn näistä kahteen ensimmäiseen kysymykseen, jotta pääsemme puhujalistalla kohtuullisesti eteenpäin.

EY:n raha- ja talousunionin lähtökohta on, että Euroopan sisämarkkinat, siis markkinavoi-
mien vapauttaminen, vaativat rinnalleen koordinoitun raha- ja talouspolitiikan, siis poliittisen ohjauksen, jotta eurooppalaiset voivat parhaiten hyötyä etenevästä taloudellisesta integraatiosta. Tämä sopii myös Suomen lähtökohdaksi.

Suomen kannalta raha- ja talousunioni eli Emu poistaisi kurssi- ja korkoriskit ecurahoituksesta ja valtaosasta ulkomaankauppaa. Emun myötä vaihtotaseongelman merkitys vähenisi ja oman valuuttavarannon ylläpitäminen tulisi näin ollen tarpeettomaksi. Lopulta tärkeimpänä Emu, jos se koskaan toteutuu, painaisi ajan myötä korot myös Suomessa eurooppalaiselle tasolle. Sillä pitäisi kaiken järjen mukaan olla myönteinen vaikutus investointeihin Suomessa ja sitä kautta suomalaisten työpaikkojen syntymiseen.

Kaikki tämä kuitenkin edellyttää, että Suomi täyttää ne sängen tiukat kriteerit, jotka Emuun pyrkiville on asetettu. On siis saavutettava alhainen inflaatio, rajoitettu julkisen talouden alijäämä ja nettovelka, vakaa korkotaso ja vakaa valuutta. Olennaista on kuitenkin, että näihin kriteereihin pitää käytännössä sopeutua joka tapauksessa kansainvälisen talouden paineiden

ja myös Eta-sopimuksen vuoksi. (Ed. Vähänäki: Ei tämän hallituksen aikana koskaan!)

Ulkoministeri Paavo Värynen on eräissä kirjoituksissaan ja haastatteluissaan esittänyt epäilyjä siitä, kannattaisiko Suomen suhdanneherkän teollisuutensa ja sen yksipuolisen rakenteen vuoksi liittyä Emuun, jos se koskaan syntyy. Tämän vuoksi SDP:n ryhmäpuhujia, ed. Liisa Jaakonsaari syytti ministeri Väyrystä devalvaatiospekulaatiosta. En voi pitää ed. Jaakonsaaren asennetta erityisen suvaitsevana tai rakentavana. Puolustan ministeri Värysen periaatteellista oikeutta eritellä lähes 10 vuoden päästä ehkä syntyvän raha- ja talousunionin vaikutuksia, ilman että heti joutuu noitavainojen kohteeksi tai saa niskaansa syytteen epäisänmaallisuudesta. (Ed. Gustafsson: Jäljet pelottavat vain!) — Ministeri Värynen kaikesta huolimatta, ed. Gustafsson, kiinnittää huomion suureen suomalaisen kohtalonkysymykseen, olkoonkin että hänen kritiikkinsä perustuu vanhentuneeseen näkemykseen kansainvälisestä taloudesta, mikä seurauksena myös johtopäätökset suuntautuvat sivuraiteille.

Vaikka en olekaan ekonomisti, uskallan panna likoon vaatimattoman persoonani ja siltä pohjalta eritellä eräitä näkökohtia asiaan. Olen myös lukenut ministeri Värysen artikkelin Helsingin Sanomissa sekä haastattelut Kauppalehti Optiossa ja Turun Sanomissa. En tosin tiedä, olenko niitä välttämättä ymmärtänyt. (Ed. Luukkainen: Ei varmaan Värynenkään!) Ministeri Värysenhän esitti, että Suomen markan ulkoisen arvon vaihteluvälillä eli ns. valuuttaputkea voitaisiin väljentää esimerkiksi 12 prosenttiin. Suomella olisi kiinteä keskimääräinen valuuttakurssi suhteessa Eurooppaan, mutta valuuttaputken sisällä meillä olisi joustoa, siis kansallista liikkumavaraa. Nopeasti tarkastellen ehdotuksessa on oma pettämätön logiikkansa. Suhdanneherkkä vientiteollisuus pakottaa kansantaloudessa joustavuuteen, mutta siitä huolimatta on pakko tuoda esiin kolme suurta muttaa, jotka tähän ehdotukseen sisältyvät.

Ensinnäkin ulkoministerin oletus, että integraation logiikan mukaisesti Suomi tulee entistä riippuvaisemmaksi metsäteollisuudesta, ei näytä empiirisen aineiston perusteella pitävän paikkaansa. Kun metsäteollisuuden osuus viennistä oli noin 60 prosenttia vuonna 1970, on se tällä hetkellä hieman vajaat 40 prosenttia, taitaa olla 38 prosenttia. Toki metsäteollisuuden osuus oli välillä alhaisempikin ja muiden teollisuuden alueiden siis vastaavasti korkeampi, mutta se johtui

ennen kaikkea 1980-luvun alun poikkeuksellisen korkeasta Neuvostoliiton-kaupan tasosta, kun itään päin meni suhteellisesti enemmän metalliteollisuuden ja esimerkiksi tekstiiliteollisuuden tuotteita. Pitkä trendi kuitenkin on aika selkeä eli metsäteollisuuden osuus on suhteessa laskenut, vaikka se edelleenkin on teollisuutemme selkäranka.

Sitä paitsi Eec-vapaakauppasopimuksen olisi pitänyt kansainvälisen kaupan perinteisen teorian mukaan entisestään yksipuolistaa Suomen teollista rakennetta, jos ministeri Värysen logiikka pitäisi kutinsa. Näin ei kuitenkaan käynyt, mikä johtuu siitä, että koulutettu työvoima, teknologinen osaaminen ja luovat yritysstrategiat ovat paljon tärkeämpiä tuotannontekijöitä nykyisessä kansainvälisessä taloudessa kuin esimerkiksi luonnonvarat. Sen vuoksi samojen teollisuudenalojen keskinäinen ristikkäiskauppa on lisääntynyt tahtiin, joka kumooa tämän kansainvälisen talouden perinteisen, väyrysläisen teorian ja siten myös ulkoministerin väitteen Suomen teollisen rakenteen todennäköisestä yksipuolisuudesta. Se ei ole mitenkään väistämätöntä.

Toiseksi kelluvassa valuuttakurssipolitiikassa on myös omat ongelmansa. Esimerkiksi jos laskusuhdanteessa kilpailukykyä pyritään parantamaan antamalla markan devalvoitua, devalvoitumisen mahdollisuus johtaisi pelkkänä odotusarvona kuitenkin pysyvästi kilpailijamaita korkeampaan korkotasoon ja inflaatioon. Nämä tekijät yhdessä mitätöisivät hyödyn, joka markan heikkenemisestä seuraisi. Siitä meillä pitäisi olla riittävästi ajankohtaista kokemusta.

Vielä arveluttavampaa on usko siihen, että markan revalvoituminen noususuhdanteessa hyljitsisi talouden ylikuumenemista. Markan ulkoisen arvon nousu nimittäin alentaa kotimaista korkotasoa. Jos noususuhdannetta halutaan hyljittää, niin vaikutus olisi sama kuin heittäisi bensiniä tuleen. Siitäkin meillä on riittävästi kokemusta.

Kolmanneksi meidän on joka tapauksessa, kuten edellä totesin, ryhdyttävä noudattamaan kurinalaista eurooppalaista talouspolitiikkaa, jos mielimme pärjätä kansainvälisessä integraatiotaloudessa. Siinä suhteessa kelluvaa valuuttakurssipolitiikkaa parempi linja on lisätä palkkojen ja muiden tulojen joustavaa sopeutumista kansainvälisen talouden suhdannevaihteluihin.

Näiltä osin pidän erittäin lupaavana SAK:n puheenjohtajan Lauri Ihalaisen ja tutkija Turo Bergmanin esittämää näkemystä tuoreessa kirjoituksessaan TTT:n katsauksessa 1/92, joka

ilmestyi eilen. Otan lainauksen tästä kirjoituksesta: "Kansainvälinen kehitys ja erityisesti Euroopan yhdentyminen aiheuttaa haasteita sopimusjärjestelmän ylläpidossa. Työelämässä ja tuotannossa meneillään oleva muutos johtaa työpaikkatason sopimustoiminnan merkityksen lisäämiseen. Keskusjärjestötasoinen raamisopimus voisi palkkojen osalta käsittää vain kustannusvaikutuksista sopimisen ja palkkausta koskevan solidaarisuuden asteen määritykset. Sen sijaan yksityiskohtaisempi jako jäisi alemmille tasoille." Näin siis Lauri Ihalainen ja Turo Bergman kirjoituksessaan.

Siinä olisi ehkä pikku vihje myös sosialidemokraateille ja vaikkapa ed. Gustafssonille, joiden tähänastinen integraatiopolitiikka ja talouspolitiikka ovat olleet suorastaan ratkaisemattomassa ristiriidassa keskenään. Ehkä Suomen hallituksen kannattaisi selvittää lopulta, kuinka Suomeen verrannolliset pienet eurooppalaiset valtiot kuten Sveitsi, Itävalta tai Tanska ovat rakentaneet talouspolitiikkansa peruslinjan yhentyvää Eurooppaa silmälläpitäen. Esitänkin, että hallitus käynnistäisi joko komiteatyönä tai selontekona nopealla aikataululla sellaisen perusteellisen selvityksen, joka nimenomaan käsittelee Suomen kansantalouden pitkän tähtäyksen strategiaa ja sopeutumista EY:n raha- ja talousunioniin.

Pitää sanoa jo nyt, että joka tapauksessa Esko Ahon hallituksen on pian saatava rivinsä suoraksi myös näissä suurissa talouspolitiikan linjakysymyksissä. Suomi ei voi mennä EY-neuvotteluihin ja vielä vähemmän EY:n jäseneksi näin pahasti suksat ristissä. Sitä ei kestä kansantaloutemme uskottavuus eikä eduskunnan sietokyky.

Puhemies! Koskien puolustuspolitiikkaa ja pyrkimystä yhteisen puolustukseen, mitkä olivat osaltaan kirjattuna Maastrichtin asiakirjaan, katson, että Suomen kannalta EY:n ulko- ja turvallisuuspolitiikka ei ole ongelma, koska tavoitteet ovat samat kuin mm. Etykissä ja Suomen oman politiikan peruslinjassakin.

Sen sijaan kysymys puolustuspolitiikasta ja yhteisestä puolustuksesta on monimutkaisempi asia. Näiltä osin pidän ydinkysymyksenä sitä, varaudummeko jatkossakin huolehtimaan itse alueemme koskemattomuudesta kriisitilanteesta vai pyrimmekö hankkimaan turvallisuustakuut laajemmasta liittokunnasta. Vastaus on mielestäni nykytilanteesta selvä: Suomen tulee nojata itsenäiseen puolustuskykyyn huolehtiessaan kansallisesta turvallisuudestaan. Sitä paitsi kannattaa ottaa sekin huomioon, että tuskin esimer-

kiksi EY tai Länsi-Euroopan unioni voisivat tarjotakaan Suomelle muita kuin kovin rajoitettuja turvallisuustakuita, poliittista tukea kylläkin. Nykyisellään Weu on toki puolustusliitto, jonka peruskirjassa kylläkin on periaatteessa sitova keskinäinen avunantovelvoite. Mutta käytännössä Weu on sikäli paperitiikeri, ettei sillä ole omia taisteluyksiköitä eikä yhteistä johtamisjärjestelmää. Naton johtamisjärjestelmän hyödyntäminen edellyttäisi vastaavasti sellaista päätöstä, jonka mm. Yhdysvallat voisi osaltaan hyväksyä.

Nykytilanteessa Suomen puolueettomuus kietyykin sotilaalliseen liittoutumattomuuteen ja suorituskykyiseen kansalliseen puolustukseen. Pyrkimyksemme olkoon pysytellä puolueettomana suhteessa lähialueillamme ehkä puhkeaviin sotiin tai selkkauksiin, toisin sanoen pysytellä tällaisten selkkausten ulkopuolella.

Pohjolan strateginen merkitys on kasvanut viimeisten vuosikymmenien aikana. Euroopan uusi arkkitehtuuri liittää osaltaan Pohjolan entistä kiinteämmin koko Eurooppaan ja tämä edellyttää luovia ratkaisuja kaikilta Pohjoismailta. Siihen liittyen onkin herätetty keskustelua siitä, pitäisikö Suomen ja Ruotsin ulottaa turvallisuuspoliittista yhteistyötään myös puolustusyhteistyön alueelle. Suomen ja Ruotsin välillä on nyt ja jatkossakin puolustuspoliittista yhteistyötä mm. varustehankinnoissa, rauhan- turvatoiminnassa ja turvallisuuspoliittisessa vuoropuhelussa. Puolustusministeri Elisabeth Rehn on jopa ehdottanut Suomen ja Ruotsin yhteistä puolustusta tai puolustusliittoa. Ehdotusta ei voi edellisen valossa pitää erityisen onnistuneena, eikä se myöskään anna viimeisen päälle vakuuttavaa kuvaa puolustusministerin ammattitaidosta.

Nyt muotoutuvassa uudessa Euroopassa ei näet ole syytä eikä tarvetta uusiin kahdenvälisiin ja muita poissulkeviin sotilaallisiin liittositoumuksiin. Koska Suomenkin puolustusratkaisun tulee olla ensisijaisesti ennalta ehkäisevä, saattaisi uuden sotilaallisen liittorakenteen tuominen Pohjolan alueelle aiheuttaa nykyisessä muutoksen Euroopassa enemmänkin epävakautta kuin vastaavasti lisätä stabiilitettä. Eurooppalaisen turvallisuuspolitiikan merkitys siis kasvaa verrattuna puhtaasti kansalliseen turvallisuuspolitiikkaan. Sen vuoksi Suomen ja Ruotsin tärkein päämäärä tulisi olla vahvistaa eurooppalaista turvallisuusjärjestelmää, jossa sotien estäminen ja kriisien hallinta tapahtuvat yhteistyössä ja yhteisten instituutioiden puitteissa.

Pitkällä tähtäyksellä Suomen tulee arvioida myös puolustuspolitiikkansa EY:n ja koko Euroopan turvallisuuspoliittisen kehityksen valossa. Suomen ratkaisut riippuvat ennen kaikkea siitä, kuinka pysyväksi Euroopan sotilaallisen kahtiajaon mureneminen osoittautuu, kuinka entinen Itä-Eurooppa, erityisesti Venäjä ja entinen neuvostoarmeija, lähentyy läntistä puolustusliittoa Natoa ja millaiseksi Yhdysvaltain sotilaallinen läsnäolo Euroopassa muodostuu tulevaisuudessa. Esimerkiksi suhtautumistamme Länsi-Euroopan unioniin tuleekin arvioida sen perusteella, kehittykö Weu:sta kiinteä osa eurooppalaista kriisinhallintamekanismia, jossa Etyk on keskeisessä roolissa ja Venäjä läheisessä Nato-yhteistyössä. Tällaisen eurooppalaisen turvallisuusyhteisön syntyminen olisi Eurooppa-politiikkamme pitkäjänteisten tavoitteiden mukaista, koska se poistaisi rippeetkin kahtiajaosta.

Toistaiseksi Suomen tulee kuitenkin aktiivisesti vain seurata eurooppalaisen turvallisuusasetelman kehitystä ja edetä askel askeleelta sitten, kun Etykin ja EY:n kehitys voidaan arvioida nykyistä luotettavammin. Eihän Suomi voi edes määrittää suhtautumistaan eurooppalaiseen puolustusyhteistyöhön, ennen kuin keskustelu EY:n piirissä etenee vähintään parisen askelta nykyistä pidemmälle. Päätöksentekoon voimme vaikuttaa liittymällä EY:n jäseneksi ennen vuotta 1996.

Suomessakin on nyt ryhdyttävä pohtimaan Eurooppa-politiikkamme tulevaisuutta tai yhteisöpolitiikkaa. Esitän vain kolme periaatetta, joita pidän erityisen tärkeinä tässä suhteessa huomioon otettavaksi.

Ensinnäkin Suomen tulee nojata federalismiin ja läheisyysperiaatteeseen Euroopan yhteisön rakentamisessa, tulee pyrkiä siihen, että ratkaisut tehdään lähellä kansalaisia ja yhteisötasolla tehdään vain ne ratkaisut, jotka on todella perusteltua ja välttämätöntä nostaa nimenomaan EY:n tasolla päätettäväksi. Tämä on myös pienen valtion ja sen kansalaisten kohdalta kaikin paras tulevaisuuden vaihtoehto.

Toiseksi Suomen tulee lähteä liberaalista ja avoimesta lähestymistavasta Euroopan kehittämisessä suhteessa muuhun maailmaan eikä hyväksyä ajatusta linnoitus-Euroopasta. Siihen liittyen Keski- ja Itä-Euroopan maiden jäsenyyden edistäminen olkoon työlistalla kärjessä, eikä pidä unohtaa myöskään sitä, että kehitysmaiden kannalta linnoitus-Eurooppa olisi kaikkein kielteisin ja synkin vaihtoehto.

Kolmanneksi Suomen tulee edistää vihreän ja solidaarisen Euroopan syntymistä, pyrkiä estämään ekologista ja sosiaalista polkumyynnin ja nojata tässä suhteessa erityisesti pohjoismaisen yhteistyön tarjoamaan hyvään perustaan.

Rouva puhemies! Kuten pääministeri Esko Aho totesi, Suomi on Rooman sopimuksen hengessä aktiivisesti rakentamassa yhtynyttä Eurooppaa. Erityisesti nuorten suomalaisten kannalta on sekä luontevaa että välttämätöntä olla mukana niillä eurooppalaisilla foorumeilla, joilla 2000-luvun Eurooppaa ja siten Suomen toimintaympäristöä rakennetaan.

Ed. Gustafsson (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ed. O. Rehn puheenvuoronsa alkuosassa suoritti varsin ankaran ministeri Paavo Väyrysen talouspoliittisen ajattelun kritiikin. Minä ihmettelen vain sitä, että ed. Rehnillä ei ollut kanttia sanoa näistä ajatuksista palastakaan siinä yhteydessä, kun täällä salissa käytiin toista tuntia kestänyt debatti näistä asioista, sitä syvästi ihmettelen. Mutta johtopäätökseen, minkä edustaja teki, että hallituksen olisi aika saada omat rivinsä suoriksi talouspolitiikan osalta, mielelläni yhdyn.

Ed. Rehn lainasi pitkään Turo Bergmanin ja Ihalaisen artikkelia päätyessään siihen, että myöskin Suomessa tulee saada kurinalaista joustoa meidän työmarkkinapolitiikkaamme ja erityisesti palkkapolitiikkaamme, ja hän mainitsi siinä yhteydessä nimeni siinä merkityksessä kuin olisin jotenkin toiminut vastoin näitä Ihalaisen ajatuksia. Voin ed. Rehnille todeta, että siviili-työssäni jo kymmenisen vuotta sitten olen sekä keskustellut että opettanut mm. metallimiehiä ja -naisia kolmikantaisen sopimuspolitiikan suuntaan, jolloin palkkaraameja tehtäisiin keskusjärjestötasolla, tiettyä hiontaa liittotasolla ja myös tietty osa päätettäisiin työpaikkatasolla. Tältä osin ed. Rehnin on turha pyrkiä olemaan minkään sorttisena oppimestarina.

Ed. Härmäläinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Toivomus siitä, että hallitus saisi rivit suoriksi, on tietysti aivan perusteltu. Ei ainoastaan talouspolitiikassa vaan hyvin monella muullakin yhteiskuntapolitiikan alueella näyttää siltä, että hallituksella on joko asiallisia erimielisyyksiä tai ainakin tarve ilmaista asia eri sanoin. Tämä liittyy mm. turvallisuus- ja puolustuspolitiikkaan, maatalouspolitiikkaan myöskin.

Ed. O. Rehnin puheenvuorossa tuli uusi ulottuvuus, jota tähän mennessä ei kovin paljon ole käsitelty. Ed. Rehn halusi tulevasta Euroopasta tiukkaa federalistista Eurooppaa. Minä olen ymmärtänyt, että Suomen hallitus on kaikissa tähänastisissa kaavailuissaan ollut tukeutumassa enemmänkin brittiläiseen, vähemmän federalistiin suuntaukseen, mutta aivan uusi näkökulma tässä on näin painokas federalismin esille tuominen kuin ed. Rehn äskeisessä puheenvuorossaan korosti.

Rivit suoriksi -toivomus tietysti koskee myös sitä, että meidän pitäisi paitsi hallituksen sisällä myös suomalaisten keskuudessaan pystyä selvittämään, mihin suuntaan, minkälaiseen yhteisyyteen me loppujen lopuksi Euroopan yhteisön jäsenenä olemme yhteisöä viemässä, onko syntymässä Saksa- ja Ranska-vetoinen, kovaan liittoutumaan tähtäävä yhteisö vaiko väljempään liittoutumaan tähtäävä brittiläistyylinen yhteisö.

Ed. Luukkainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan ilmaista tyytyväisyyteni siitä, että keppussa on edes yksi kansanedustaja, joka on ymmärtänyt valuuttakurssien ja korkojen väliset yhteydet. Toivon, että ed. O. Rehnin talouspoliittiset näkemykset leviäisivät laajemmallekin keppun piirissä ja erityisesti keppun ministereiden tietoon. On todella vahinko, kuten ed. Gustafssonkin jo sanoi, ettei hän osallistunut talouspoliittiseen kommentointiin salissa silloin, kun sitä käytiin ja kun keppunkin ministerit olivat paikalla.

Ed. Vähänäkki (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oli todella, niin kuin äskeiset vastauspuheenvuoron pitäjät jo totesivat, virkistävää kuulla keskustapuolueen edustajalta tuolaista tekstiä, jota ed. O. Rehniltä tuli. Ihan piti eduskunnan juorukirjasta tarkistaa hänen puoluekantansa, onko hän todella samassa puolueessa kuin ne, jotka jatkuvasti puhuvat vainoalkeista ja maan taloudesta, eivät isänmaan tulevaisuudesta ja Euroopan yhteisöstä.

Yhdyn hänen sanoihinsa siinäkin, että hallituksella todella ovat sukset ristissä, ja vielä jatkaisin, että toisessa suksessa, kokoomuksen suksessa, ei ole edes side kiinnitetty. On hyvä, että on unilukkareita olemassa.

Mutta vaikka ed. Rehn pitkän tähtäyksen strategiaa ja taloussuunnittelua penäsi Euroopan yhteisölle, olisi todella hyvä, että hän myös kiinnittäisi puolueessaan huomiota hieman lyhy-

emmän tähtäyksen suunnitteluun Suomessa, että saisimme poistetuksi 350 000 ihmisen työttömyyden.

Edelleen totean, että oli erinomaisen hyvä, että hän lausui arvostelunsa myös puolustusministerin sanoista, jotka koskivat Suomen ja Ruotsin yhteistä puolustuspolitiikkaa. Niitä hän ei suoraan sanonut, mutta niitä varmaan tarkoitti. Me olemme Ruotsin kanssa aseellisesta yhteistyöstä vuosisatojen aikana tarpeeksemme saaneet.

Mitä tulee siihen, että hän vasta nyt puhuu, niin sananlaskuhan sanoo, että hiiret ovat pöydällä silloin, kun kissa on poissa.

Ed. O. Rehn (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Kiitokset asiallisista puheenvuoroista, joissa oli opposition puheenvuoroiksi harvinaisen paljon järkeä.

Mitä tulee ed. Gustafssonin puheenvuoroon, voin kertoa hänelle, että kerroin ulkoministeri Väyrykselle, että aion käyttää tämän kaltaisen puheenvuoron ja toivon, että hän voi olla paikalla. Näin silloin näyttikin, mutta äskeinen replikointi vei sen verran pitkään, että hän joutui poistumaan. Mielestäni on aika hyvä menettelytapa, että edes joskus sovellettaisiin myös normaalia puheenvuorojärjestystä eduskunnassa.

Mitä tulee siihen, että kun kissa on poissa, niin hiiret hyppivät pöydällä, siihen en osaa sanoa mitään muuta kuin sen, että ehkä historia osoittaa, että näin ei aina kuitenkaan ole ainakaan keskustaliikkeessä ollut. Me olemme aika demokraattinen liike, ja meillä myös nuoremmat uskaltavat joskus haastaa vanhempia ja ns. viisaampia poliitikkoja.

Ed. Hämäläiselle totean, että olen samaa mieltä hänen esittämistään kysymyksistä. Ne ovat olennaisia, ja niitä pitää jatkossa pohtia. En pidä kauhean välttämättömänä, että tässä vaiheessa hallituksella tai hallituspuolueitten eduskuntaryhmillä on kaikkien näiden asioiden kohdalla viimeisen päälle rivit suorassa, siis federalismi- ja demokratiakeskustelun osalta, koska se elää koko ajan Euroopassakin ja varmasti Suomessakin.

Näiltä osin ehkä sen voi todeta, että saksalainen federalismi on aivan eri juttu kuin se, mitä englantilaiset käsittävät federalismilla. Itse ainakin pidän saksalaista käsitystä federalismista, johon liittyy hyvin voimakas päätösvallan hajautus ja subsidiariteetti, aika lailla positiivisenakin, ainakin kehityskelpoisena vaihtoehtona. Näen, että päätösvallan hajautusperiaate liittyy kiinte-

ästi federalismiin ja sitä kautta parantaa kansalaisten vaikutusmahdollisuuksia.

Ed. J. Roos: Arvoisa puhemies! Kuten eduskuntaryhmäni puheenvuorossa todettiin, olen minäkin henkilökohtaisesti sitä mieltä, että Suomen tulee hakea Euroopan yhteisön jäsenyyttä, täysin tietoisena siitä, että matka ei ole pilvetön, vaan monta sadekuuroa tulee vielä niskaan, ennen kuin matka on tehty.

Pyrin tarkastelemaan tiedonantoa lähinnä siltä taustalta, miten näen työelämässä olevia asioita.

Monessa maassa työnantajat ja teollisuus ovat elätelleet toiveita harmonisoinnista alaspäin EY:n sisämarkkinaohjelman myötä. Toivottiin, että yhdentymisen myötä voitaisiin esimerkiksi alentaa aiheutuvia kustannuksia. Teollisuuden Keskusliitto esitti vielä kesällä 1988, että Suomen ympäristönormeja olisi alennettava euroopalaiselle tasolle, jotta yritykset pärjäisivät kilpailussa alempien ympäristövaatimusten maiden yritysten kanssa. Nyt ovat kuitenkin teollisuuspiiritkin huomanneet, että haaveet kilpailukyvyyn parantamisesta näillä keinoilla ovat turhia ja perustuvat ajatusvirheeseen.

Ensinnäkin EY:n uudet työsuojelu- ja osin ympäristödirektiivit ovat korkeatasoisia.

Toiseksi esimerkiksi paperitehtaiden päästörajoitusten löysäämisessä tai työsuojelumääräysten heikentämisessä ei ole paljoakaan järkeä useimmissa yrityksissä. Prosesseihin ja puhdistamoihin ja turvallisuuteen sijoitettuja varoja ei saa takaisin siinäkään tapauksessa, että poliitikot suostuisivat lieventämään määräyksiä. Kilpailukyvyyn kannalta on paljon järkevämpää ajaa sellaisia yhteisiä määräyksiä, jotka pakottavat heikon suojelun maissa olevat yritykset suoriuttamaan ne investoinnit tai muut toimenpiteet, jotka meillä on jo maksettu. Oma kilpailukyky paranee, kun kilpailijoiden kustannukset nousevat ja ympäristöteknologia käy kaupaksi.

Yhä useampi yritys onkin ymmärtänyt, että huono työympäristö tulee kalliiksi eikä sellainen yritys parasta työvoimaa houkuttele. Yhä harvempi yritys haluaa hankkia itselleen saastuttajan maineen. Mutta ilman pakottavaa sääntelyä ei kaikkia ongelmia poisteta. Vähemmän vakavia yrittäjiä riittää kyllä edelleenkin, ja yhdessä maassa siivosti käyttäytyvä yritys saattaa tehdä mitä tahansa toisessa maassa.

Yritysten kansainvälistyminen ja pääomaliikkeiden vapautuminen luo entistä suuremmat tarpeet yhteiselle säätelylle. Houkutus siirtää

tuotantoa huonon työsuojelun tai leväperäisen ympäristönsuojelun maihin on suuri ja maiden välinen kilpailu kansainvälisestä pääomasta ja työpaikoista on tiukkaa. Ilman yhteisiä, riittävän tiukkoja normeja investointivirrat vinoutuvat suuntautuessaan sosiaalista polkumyyntiä harjoittaviin maihin.

Mutta ovatko hallitus ja virkamiehet todella sisäistäneet sen ajatuksen, että EY:n säännöt mm. ympäristö- ja työsuojelun osalta ovat vain minimisääntöjä, joista Suomessa voidaan poiketa vapaasti parempaan suuntaan? Onko hallitus valmis sitoutumaan siihen, että EY:n minimimääräyksiä ei käytännössä mielletä maksimiksi?

Arvoisa puhemies! Ulkoministeri on arvovaltaiselta paikaltaan jälleen kerran arvoinut Suomen talouspolitiikan, erityisesti rahapolitiikan, liikkumatilaa, mikäli vuosikymmenen lopulla olemme liittymässä Euroopan talousunioniin. Tuossa pohdinnassa nk. vahva markka jää perinteisten devalvaatiounelmien jalkoihin. Vastaavaa haikailua olin havaitsevinani ed. Kääriäisen puheenvuorossa.

Viime marraskuun 15 päivänä Suomi devalvoi markan 14 prosentilla. Suomen Pankin johtokunta esitti 10:tä prosenttia, ulkoministerimme 17:tä prosenttia. Kysymykseni kuuluu: miten Suomen hallitus aikoo rahapolitiikkaa hoitaa? Ulkomailta, erityisesti EY:stä, käsin tarkasteltuna ulkoministerin pohdinta herättää vähintäänkin kummeksuntaa, ellei sitten suoranaisia epäluuloja kyvystämme hoitaa talouspolitiikkaamme. Esitetyt arvovaltaiset pohdinnat pitävät ainakin suomalaiset lainanottajat kurimuksessa, sillä korkotasoa pysyy taatusti korkeana. Tuo kurimus osaltaan kaataa yrityksiamme kahdeksan kappaleen päivävauhdilla ja vie mukanaan elinkelpoisia työpaikkoja.

Euroopan taloudellinen ja poliittinen vakaus nojaa kuitenkin EY:hyn ja sen koossa pitävään voimaan. Euroopassa on käynnissä laaja-alainen prosessi, jonka seurauksena Venäjä ja muut Itä-Euroopan maat ovat hakeutumassa läheiseen taloudelliseen yhteistyöhön Länsi-Euroopan kanssa. Tätä kehitystä meidän Venäjän naapuri on kaikin toimin tuettava ja osallistuttava siihen samanlaisin velvoittein kuin nykyiset kilpailijamme ja tulevat yhteistyökumppanimme.

Palkansaajaliike on ottanut hyvin laajasti niin Suomessa kuin muissakin Efta-maissa myönteisen kannan jäsenhakemuksen jättämiseen. Muun muassa SAK totesi viime edustajakouksessaan kesäkuussa, että palkansaajan edunvalvonnalle jäsenyys yhteisössä on monessa

mielessä myönteinen asia. Saman kannan ovat ilmaisseet kaikki työntekijäjärjestöt viime perjantaina 13.3. Suomen teollisuuden menestykselle ja sen turvin rakentuville hyvinvointiyhteiskunnan palveluille on tärkeää, että meillä on mahdollisimman tasavertainen asema nyt syntymässä olevalla maailman suurimmalla yhtenäisellä talousalueella.

Työ on ihmisen perusoikeus. Ihminen toteuttaa itseään työn kautta. Siksi työllisyyden turvaamisen tulisi olla aina talouspolitiikan keskeisin päämäärä. Me tiedämme varsin hyvin, että EY-hakemuksen jättäminen ei pelasta Suomen työllisyystilannetta eikä suomalaisen työelämään liittyvää sosiaaliturvaa. Me tiedämme varsin hyvin, että edessämme on monia hyvin vaikeita kysymyksiä, jotka joudumme yhteisön sisälläkin ratkaisemaan, mutta uskomme, että asiat ovat kuitenkin neuvoteltavissa.

Arvoisa puhemies! Koska hallituksen tiedonannossa lähinnä kosketellaan yhtä suomalaista toimialaa eli maataloutta, haluan ottaa mukaan vähän toisenlaisiakin ulottuvuuksia. Puhun lähinnä seuraavaksi suomalaisesta työelämästä ja siihen liittyvästä sosiaaliturvasta.

Suomen sitoutuminen tavalla tai toisella Euroopan integraatioon merkitsee myös Suomen sosiaaliturvan tietyn asteista sopeutumista. Me olemme sosiaaliturvassamme lähes maailman kärkimaita. Euroopan talousalueen järjestämiseen kuuluu pääomien, tavaroiden ja palvelujen ohella myös ihmisten vapaa liikkuminen. Ihmisten vapaassa liikkumisessa maasta toiseen on kyse työvoiman vapaasta liikkumisesta, vapaista työmarkkinoista. Keskeisintä ihmisen kannalta vapaassa liikkumisessa työntekijänä on luonnollisesti hänen työstään saamansa toimeentulo ja ruuut työsuhteeseen liittyvät tekijät. Merkittävää työntekijän kannalta on myös hänen sosiaaliturvaoikeutensa. Kansainvälisen sosiaaliturvaoikeuden kannalta on ensiarvoisen tärkeää, että maasta toiseen liikkuvalla työntekijällä on kussakin maassa omien kansalaisten tavoin oikeus päästä sosiaaliturvan piiriin ja säilyttää ansaitsemansa oikeudet siirtytessään maasta pois.

Kansainvälisen sosiaaliturvan sääntely on tahtunut pääasiassa Kansainvälisen työjärjestön Iloa sosiaaliturvasopimusten ja nyt Euroopan neuvoston ja Euroopan yhteisön kautta. Kansainvälisen sosiaaliturvan perusperiaatteen mukaisesti Euroopan yhteisön sosiaaliturvan koordinoinnin perusteena on, että työntekijän ja hänen perheenjäsentensä sosiaaliturva on turvat-

tava työntekijän siirtyessä maasta toiseen. Koordinoinnin avulla yritetään myös välttää kahdenvälisten sosiaaliturvasopimusten tapaan paitsi sosiaaliturvan menetyksiä maasta toiseen muuttaessa myös kaksinkertaisten sosiaalietuuksien ja kaksinkertaisten sosiaaliturvamaksujen maksaminen.

EY-sopimus pitää sisällään myös palvelujen vapaan liikkuvuuden. Palvelujen vapaalla liikkumisella tarkoitetaan EY-kansalaisten ja yritysten oikeutta tarjota palvelujaan toisessa EY-maassa, markkinoille pääsyä, oleskeluoikeuden ja elinkeinon harjoittamisen vapautta samoilla edellytyksillä kuin paikallisilla palvelujen tuottajilla on. Yritykset siis voivat toimia koko alueella kotivaltion antaman toimiluvan turvin ja vain kotivaltion viranomaisvalvonnassa. Kansalaisilla on myös vapaa oikeus ostaa palveluja toisesta sopimusvaltiosta. Pysyvinä poikkeuksina ovat vain Suomen kohdalla lakisääteinen tapaturmavakuutus ja työeläkevakuutukset.

Varsinkin palvelujen vapaaseen liikkumiseen liittyy ammattiyhdistysliikkeen kannalta koko EY-hakemuksen kenties yksi kaikkein hankalimpia kysymyksiä: Minkä maan työläinsäädäntöä ja työehtoja noudatetaan ulkomaisen yrityksen ulkomaisen työvoiman kohdalla? Suomalainen ammattiyhdistysliike lähtee siitä, että Suomessa noudatetaan Suomen sääntöjä. Tämän periaatteen suhteen ei juuri ongelmia pitäisi syntyä tänne EY:n ja Eftan alueilta tuleiden kohdalla. Rajojen avautuminen ulkomaisille yrityksille ja niiden työvoimalle suomalaisissa rakennus-, asennus- ja muissa urakatehtävissä, julkisissa hankinnoissa sekä palvelutuotannossa uhkaa sen sijaan aiheuttaa vaikeuksia, ellei ulkomaisia yrityksiä yksiselitteisesti velvoiteta noudattamaan suomalaista työmarkkinakäytäntöä. Lisäksi velvoitetta olisi valvottava tehokkaasti.

Maaliskuussa 1990 Holkerin hallituksen antamassa EY-selonteossa sanotaan: "Hallituksen lähtökohtana on, että ulkomainen työntekijä Suomessa on saman työläinsäädännön ja samojen työehtosopimusten määräysten alainen kuin suomalainen työntekijä. Ulkomainen työnantaja ja työntekijä eivät voi poiketa Suomen pakottavista oikeusnormeista, joita ovat esimerkiksi säännöllistä ja enimmäistyöaika, ylityökorvauksia, työturvallisuutta, vähimmäispalkkaa sekä syrjintäsuojaa koskevat työsopimus-, työturvallisuus- ja työaikalaain säännökset ja niiden nojalla annetut määräykset." Suomalaiset työnantajat eivät kuitenkaan tätä tulkintaa tunnu hyväk-

syvän ainakaan vähimmäispalkkojen tai muiden työehtosopimusten määräysten osalta. Ne haluavat muutenkin heikentää työsopimuslain yleis-sitovuutta.

EY-oikeus antaa yksiselitteisesti jäsenvaltioille oikeuden määrätä kansalliset työelämää koskevat lait ja sopimukset koskemaan myös ulkomaisia yrityksiä ja niiden ulkomaista työvoimaa sekä oikeuden valvoa määräysten noudattamista sopivin keinoin. Lisäksi Euroopan yhteisössä käsitellään ehdotusta direktiiviksi, joka määritteli ulkomaisen yrityksen ja ulkomaisen työvoiman vähimmäisehtoja. Ei ole kuitenkaan tällä hetkellä varmaa, milloin se saadaan aikaan. On puhuttu vuodesta 1993 tai vuoden 1993 alkuun mennessä.

On paikallaan muistuttaa niille, jotka toivovat eri maiden työntekijöiden keskinäisen kilpailuttamisen alentavan suomalaista palkkatasoa, että palkat ja tuottavuus kulkevat käsi kädessä. Alhaisen palkkatason maat ovat myös alhaisen tuottavuuden maita. On siis keskeistä huomata, että tässä EY-säännöstö antaa suomalaisille mahdollisuuden hoitaa asiat niin, ettei niistä aiheutuisi ongelmia. Se edellyttää kuitenkin työmarkkinaosapuolten ymmärrystä sekä hallituksen poliittista päättäväisyyttä hoitaa asia kunniallisesti.

Arvoisa puhemies! Kuten pääministeri totesi, ”Suomi on pohjoismainen oikeusvaltio, jossa demokratian ja tasa-arvon ihanteet ovat juurtuneet syvälle”. Sen vuoksi lähettäessä hakemuksen jälkeen neuvottelemaan niistä kysymyksistä, joita Suomi haluaa painottaa, tulisi keskeisesti huomioida sosiaaliturvan, työsuojelun ja työo-
pimusten säilyttäminen vähintään nykyisellä tasolla sekä kehittää yhteiskuntaa tasapuolisesti kaikki inhimilliset näkökohdat huomioiden. Olen vakuuttunut siitä, että turvattomuus luo jäykkyyttä ja turvallisuus joustavuutta ainakin pohjoismaisilla työmarkkinoilla. Uskon tämän toimivan myös eurooppalaisilla työmarkkinoilla, päinvastoin kuin monet väittävät.

Hallituksen hyökkäykset ansiosidonnaista sosiaaliturvaa ja työttömyysturvaa vastaan, riittämätön panostus työvoimapolitiikkaan sekä yksipuolinen työnantajien puolelle kallistuminen tulevat Suomelle kalliiksi. Pelon ja turvattomuuden keskellä mahdollisuudet hyödyntää yhden-
tymisen tuomia mahdollisuuksia tarvellaan ja jäykistetään entisestään työmarkkinoiden toimintaa. Tämäkö on Esko Ahon porvarihallituksen tapa varautua Euroopan yhteisön jäsenyyteen?

Ed. V ä h ä n ä k k i (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. J. Roos piti erinomaisen puheenvuoron nimenomaan työelämän ilmapiirin osalta eli siitä, millä tavalla Suomi saatetaan euronkuntoon myös työelämän ilmapiirin osalta ja millä tavalla meillä olevaa ilmastoa siltä osin saadaan viedyksi Keski-Eurooppaan, jossa ay-liike ei ole siinä voimassa, missä meillä.

Erityisen hyvä oli hänen luonnehdintansa työn perusoikeudesta, eli hallitusmuotomme 6 §:n 2 momentti takaa jokaiselle suomalaiselle työtä ja säättää valtiolle velvollisuuden järjestää työtä. Ministeri Arvo Aalto oli toistakymmentä vuotta sitten valtakunnanoikeuteen tähtäävän muistutuksen alaisena siitä, että hänet saatettaisiin valtakunnanoikeuteen, koska hän ei ollut huolehtinut työllisyyspolitiikasta, vaikka maassa ei ollut kuin alle 100 000 työttöntä ja liikaa tietysti noin 100 000 silloinkin. Nyt meillä on 350 000 työttöntä ja prosentti työttömyydessä 13,5.

Suurin onnettomuus sodan jälkeen, mikä perhettä, ihmistä ja yksilöä voi kohdata, on työttömyys. Tämän vuoksi kuusi kansanedustajaa tästä eduskunnasta, joihin juuri äsken puhunut ed. J. Roos kuuluu, teki muistutuksen eduskunnalle siitä, että pääministerin, valtiovarainministerin sekä työministerin toimet tutkittaisiin heidän työllisyys- ja talouspolitiikkansa osalta ja että heidät saatettaisiin vastuuseen suurtyöttömyydestä valtakunnanoikeudessa.

Ed. T i u r i : Arvoisa puhemies! On varmaan helppoa maailmaa hoitaa, jos lailla voidaan määrätä, että työttömiä ei saa olla, ja se vielä toteutuisi. Käytännössä on puhuttu paljon siitä, miten Suomen yritystoimintaa ja teollisuutta voitaisiin saada parempaan kuntoon. Nythän se on se, mitä meidän on tehtävä. Se merkitsee, että on saatava kilpailukykyisempää ja laajemmalla alueella toimivaa teollisuutta.

EY on erikoisesti perustettu juuri sitä varten, että Euroopan teollisuuden kilpailukyky parani. Sitä vartenhan perustetaan talousalue, joka ulottuu kaikkien maiden rajojen yli. Toinen alue, johon EY panostaa, on tutkimus- ja tuotekehitystoiminta. Sillä tavalla Euroopan teknologian pohja saadaan paremmaksi ja sillä tavalla kilpailukykyä enemmän. Tarkoituksena on siis tosiaan päästä eroon niistä työttömyysprosenteista, jotka nyt ovat Euroopassa jossakin tasolla 8—10 ja Suomessa siitä vielä yli, ja huomattavasti alemmalle tasolle. Sitä varten koko Euroopan yhteisö toimii. Tässä on ehkä se etu, kun Suomi

nyt joutuu miettimään näitä asioita, että meilläkin viimein tajutaan, miten meillä kilpailukykyä ja yritystoimintaa pitää kehittää.

Tänä vuonna Euroopan yhteisö käyttää puiteohjelmiin, jotka ovat lähinnä siis teknologian pohjaa vahvistavia tutkimusohjelmia, 10 miljardia markkaa ja yritykset saman verran Euroopassa. Tarkoituksena on Maastrichtin ja muiden sopimusten ja suunnitelmien mukaan kasvattaa summaa edelleen noin kaksinkertaiseksi muutamassa vuodessa. Se merkitsee mm. sitä, että tähtäyksessä on, että Euroopan elektroniikkateollisuuden tuotanto kymmenessä vuodessa on kaksinkertainen eli noin 1 650 miljardia markkaa vuodessa. Tässä on Suomellakin tekemistä, kun yrittää pysyä mukana.

Suomi on ollut jo projektipohjalta mukana Euroopan yhteisön tutkimusohjelmissa, ja viime vuonna käytettiin ilmeisesti valtion varoja noin 50 miljoonaa markkaa tähän, pääasiassa Teke-siltä ja osa Suomen Akatemialta. Suomi liittyy Eta-sopimuksen mukaan täysjäsenenä Euroopan yhteisön tutkimuspuiteohjelmiin ensi vuoden alusta tai ainakin viimeistään siinä vaiheessa, kun Eta-sopimus on saatu kuntoon. Silloin meille tulee maksettavaksi Euroopan yhteisölle tutkimusohjelmiin jäsenmaksu, joka ensi vuonna lienee suuruusluokkaa 100 miljoonaa, joka muutamassa vuodessa kasvaa useaan sataan miljoonaa markkaan.

Jos suomalaisilla yrityksillä ja tutkimuslaitoksilla on hyviä projekteja tarjottavana niin, että ne hyväksytään Euroopassa, jokin toinen yhteistyökumppani löytyy sieltä ja Euroopan yhteisö hyväksyy tutkimusohjelman, silloin me voimme saada jäsenmaksusta tutkimusohjelmien kustannuksista puolet takaisin, puolet maksetaan siitä. Jos jokin tutkimuslaitos tai korkeakoulu on tutkimuksessa mukana, silloin kotimaasta täytyy vielä saada tutkimuslaitokselle tai korkeakoululle tukea, koska niillä ei rahaa omasta takaa ole, joten tarvittaisiin vielä enemmän kuin pelkkä jäsenmaksu, jotta kotimainen tutkimustoiminta voisi hyödyntää noita jäsenmaksuja. Samaan aikaan tietenkin pitäisi huolehtia siitä, että kotimaassa muikin tutkimustoiminta kuin kansainvälinen toiminta kehittyy.

Meillä on siis aivan selvästi edessä Euroopan yhteisöön pyrittäessä ja Euroopan yhteisön pakottamana se, että Suomen teollisuus on saatava kilpailukykyisemmäksi ja monipuolisemmaksi investoimalla tutkimukseen ja tuotekehitykseen. Se merkitsee sitä, että tutkimusvaroja ensi vuonna ja mielellään jo tänä vuonna on selvästi

nostettava. Tässä ei ole kysymys alueesta, jolla voitaisiin säästää, vaan tässä on pakko sijoittaa rahaa.

Nythän valtio joutuu sijoittamaan kannattamattomien tai huonosti kannattavien yritysten tukemiseen satoja miljoonia markkoja, pankkien tukemiseen vielä enemmän. Jos me emme nyt tätä kohtuullisen vaatimatonta rahaa, mikä tarvitaan Euroopan tutkimusyhteistyöhön, sijoita omassa maassa lisää, niin silloinhan käy niin, että me vain maksamme Euroopan yhteisölle tuon 100 miljoonaa markkaa ensi vuonna ja myöhemmin muutaman 100 miljoonaa markkaa lisää joka vuosi, ja se käytetään siellä muiden maiden tutkimuksen tukemiseen. Suomessa vastaavasti tutkimus vähenee, kun rahoja siirtyy ulkomaille. Tämä on se ongelma, joka tällä hetkellä pitäisi tunnustaa, mutta joka ei näytä vielä olevan oikein selvillä, kun vain puhutaan siitä, että pitää yleensä varoja karsia.

Meillä kehitys tänä vuonnakin juuri ajatellen Euroopan yhteisöä tai yleensä Eta-toimintaakin jo on tässä suhteessa aika vaarallinen, koska teknilliset korkeakoulut ovat aika suuren osan tutkimusbudjetistaan saaneet yritysten tilaustutkimuksena. Viime vuonna tämä summa oli noin 220 miljoonaa markkaa, jonka teknilliset korkeakoulut ja tiedekunnat saivat yrityksiltä ja vastaavilta maksulliseen palvelutoimintaan, palvelututkimukseen. Vertailun vuoksi voi todeta, että Suomen Akatemia antoi Teknilliselle korkeakoululle perustutkimukseen vain alle neljäsosan tästä summasta eli 50 miljoonaa markkaa. Maksullisen palvelutoiminnan osuus on siis yli nelinkertainen. Se on ollut aivan ratkaisevaa, jotta on voitu tutkijoita ja tutkimusryhmiä kehittää ja pitää pystyssä.

Nyt kuitenkin, niin kuin kaikki tietävät, tänä vuonna yritysten varat ovat todella vähissä ja ne varat, joita voidaan tutkimukseen ja tuotekehitykseen käyttää, käytetään mielellään omassa piirissä niin, että niille henkilöille, joilla ei ole muuta työtä, tarjotaan sitten mahdollisuuksia tutkimustoimintoihin. Se johtaa siihen, että korkeakouluille ja tutkimuslaitoksille ei tilaustutkimuksia enää tänä vuonna ilmeisesti tule lähellekään sitä määrää kuin vielä viime vuonna. Noin 20 prosentin vähennystä ainakin ennustetaan jo tämän hetken näkymien perusteella, ja loppuvuosi voi olla vielä pahempi.

Tässä ei ole kovin paljon puhuttu irtisanomisista, koska nämä tutkimussopimukset ovat aina olleet hyvin raakoja tutkijan kannalta. Ne on tehty juuri määräaikaiksiksi, ja sitten kun rahat

loppuvat ja sopimus päättyy, niin työsuhdekin päättyy. Mutta käytännössä tämä merkitsee, että kun esimerkiksi noin 100 miljoonaa markkaa jää pois, niin monta sataa tutkijaa jää vastaavasti pois töistä. Tutkijan kustannukset ovat ehkä noin 300 000 markkaa, niin että se on noin 330 tutkijaa aina 100:aa miljoonaa markkaa kohti, ja vielä sellaisia töitä jää sitten tekemättä, joissa on kuitenkin parhaiten koulutettua väkeä, joten tämä ei missään tapauksessa ole kovin järkevä tulos, mikä tässä nyt uhkaa tapahtua.

Minusta nyt kun me tulemme hakemaan EY:n jäsenyyttä, tutkimuspuoli pitäisi nopeasti saada kuntoon, niin että me olemme sitten todella täysivaltaisesti mukana tarjoamassa tutkimus-sopimuksia ja tekemässä tutkimusta heti, kun siihen avautuu mahdollisuudet. Pitäisi vielä ottaa huomioon, että kun olemme Euroopan yhteisön jäsen, me pääsemme myös vaikuttamaan siihen, mitä nämä tutkimusohjelmat sisältävät, ja se on tietenkin hyvin tärkeää, kun ajatellaan Suomen intressejä. Silloin Suomi voi saada tutkimusohjelmiin juuri niitä asioita, jotka erikoisesti kiinnostavat suomalaista teollisuutta.

Täällä ulkoministeri Väyrynen on kovin negatiivisesti puhunut Suomen teollisuuden mahdollisuuksista. Hän ei ilmeisesti tunne näitä uusia aikaansaannoksia. Kyllä Suomen teollisuus on aika monipuolista jo tällä hetkellä ajateltuna aikaisempaan. Meillä elektroniikkateollisuus on pystynyt kasvattamaan vientiään niin, että se on suurin piirtein nollasta kasvanut jo 80 prosenttiin tuonnista, ja kun tuonti samaan aikaan on kasvanut parin — kolmenkymmenen vuoden aikana valtavasti, niin todella on ollut kysymys merkittävästä teollisuuden kasvusta.

Myös Tekes on tuottanut hyviä tuloksia. Vuosina 1984—1988 valtion tilintarkastajien mukaan Tekes on rahoittanut noin 800 projektia, joista yli puolet on kaupallisesti onnistuneita, ja nämä ovat tuottaneet noin 6 — 8 miljardin markan liikevaihdon, vientiäkin noin 5 miljardia markkaa vuodessa. Näiden vuosien aikana Tekes on sijoittanut kaikkiaan vain 1,5 miljardia. Tämä on aivan selvästi osoitus siitä, että tutkimukseen kannattaa sijoittaa.

Meillä on monia muita miljardisijoituksia tehty, jotka vain ovat tuottaneet vielä 2 miljardin markan tappion, niin että tässä minusta pitäisi vähitellen jo uskoa, että tutkimus on todella hyödyllistä puuhaa, ja ehkä Euroopan yhteisön jäsenanomus ja Euroopan yhteisön jäsenyys nyt pakottavat suomalaiset myös tutkimuspolitiikan

saamaan ajan tasalle, niin kuin toivottavasti käymuillakin alueilla, joilla me olemme jo ajasta jäljessä.

Ed. A p u k k a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Siltä osin olen ed. Tiurin kanssa aivan samaa mieltä, kun hän totesi, että jos Suomi menee Euroopan yhteisön jäseneksi ja joutuu maksamaan melko merkittävät maksut tutkimusyhteistyöstään EY:lle, siinä tapauksessa on järkevää, että myös Suomessa varataan riittävät määrärahat tähän tutkimustyöhön, koska ei ole mitään mieltä siinä, että maksamme vain EY:lle tutkimusyhteistyöstä, mutta meillä ei ole omassa maassa käyttäjä panoksia, että saisimme EY:ltä takaisinkin rahaa. Tämä on aivan järkevä lähtökohta siltä varalta ja siinä tapauksessa, että olemme tosiaan EY:n jäseniä, ja näinhän jaostossakin todettiin yksimielisesti.

Mutta haluaisin ed. Tiurin muistavan myös niitä asiantuntijalausuntoja, mitä sivistys- ja tie-dejaostossa kuulimme. En muista henkilöiden nimiä, mutta todettiin ihan suoraan, että olemme nytkin päässeet EY:n tutkimusprojekteihin aivan siinä määrin kuin olemme halunneet. Kuta kuinkin näillä sanoilla eräs asiantuntija totesi. Toinen asiantuntija totesi vielä, että ollessamme mukana EY:n täysjäsenenä ja tutkimusyhteistyössä joudumme maksamaan myös turhista asioista, emme pelkästään projekteista ja tutkimusyhteistyöstä, missä konkreettisesti olemme mukana, vaan myös turhasta.

Ed. T i u r i (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Apukka totesi, että näissä on valtio mukana. Se pitää tietysti paikkansa, mutta meillä on ollut viime vuonna vain noin 50 miljoonaa markkaa valtionosuutta käytettävissä. Ensi vuonna tulee lisää 100 miljoonaa markkaa riippumatta siitä, mitä EY-jäsenyysasiassa tapahtuu, koska Eta-sopimus sisältää tämän.

Toisekseen jos emme menisikään EY:n jäseniksi emmekä Etaankaan, meidän täytyisi joka tapauksessa omaa tutkimustoimintaa kasvattaa samalla tavalla kuin Euroopan yhteisössä tehdään, muutenhan me auttamatta jäämme joka vuosi jälkeen, joten kyllä ne rahat on löydettävä jostain.

Ed. L a i n e: Rouva puhemies! Käydyssä keskustelussa on esiintynyt eilen ja tänäänkin hieman eriäviä käsityksiä siitä, mistä huomenna äänestetään. Oma käsitykseni on se, että huomenna tapahtuvan äänestyksen pääkysymys on

kansanedustajien suhtautuminen hallituksen ilmoitukseen siitä, että hallitus aikoo hakea jäsenyyttä Euroopan yhteisössä sen jälkeen, kun eduskunta on ottanut kantaa hallituksen tiedonantoon. Puheenvuorossani haluan perustella, minkä vuoksi tulen huomisessa äänestyksessä äänestämään hakemusehdotusta vastaan.

Ensinnä kuitenkin äänestysjärjestyksestä, johon eilen kiinnitettiin niin paljon huomiota. Joku edustaja ehti kummastella, miten hallitus on voinut niin päättää, että asiat asetetaan näin ja näin äänestyksessä vastakkain. Tämähän ei ole tietenkään hallituksen asia, vaan eduskunnan puhemiesneuvoston ja viime kädessä puhemiehen asia, miten ehdotukset vastakkain huomena asetetaan. Minusta ministeri Väyrynen antoi eilen väärän todistuksen, kun hän sanoi, että yleensä aina pääoppositiopuolueen ehdotus on viimeisessä äänestyksessä puhemiehen ehdotusta vastaan.

Ottaen nyt huomioon sen, että lukuisat edustajat ainakin eilen toivoivat, että lopullisessa äänestyksessä olisivat vastakkain selkeät vaihtoehdot pääkysymykseen, vetoan puhemiehistöön tai puhemieheen, että puhemiehistössä pyritäisiin äänestysjärjestys esittämään siten, että toivomus, jonka monet edustajat ovat esittäneet, voisi toteutua. Ellei näin tapahdu, on pakko todeta, että demokratian vaje, josta niin paljon puhutaan EY-parlamentin puitteissa, ulottuu myös tähän parlamenttiin.

Tänään on vaihdettu muutamia mielipiteitä ulkopoliitikasta. Ulkopoliittika-kysymykseen päästään varmasti huomenna ulkoasiainvaliokunnan erään mietinnön tullessa käsittelyyn. Haluan tässä yhteydessä todeta, että ministeri Väyrynen sanoi tänään, että hallituksen ulkopolitiittinen kanta on tullut selkeästi esiin selonteossa, tiedonannossa ja pääministeri Ahon eilen käyttämässä puheenvuorossa.

Mielestäni se ei ole tullut selkeästi esiin, koska jo pelkästään pääministerin eilen käyttämä ilmaisu siitä, että puolueettomuuspolitiikkaa sovelletaan Suomen lähialueisiin, antoi sen käsityksen, että sitä ei todella sovelletakaan muualla. Minusta tämä ei voi olla oikein. Saattaa olla, että hallitus on todella sitä mieltä ja siihen suuntaan ministeri Väyrynen myös tänään puhui.

Hallituksen taholtakin on sanottu, mm. ministeri Salolainen sanoi, että kukaan ei vielä tiedä, mihin EY kehittyä Maastrichtin päätösten jälkeen ja perusteella. Sitä suuremmalla syyllä voisi kysyä, miksi hallitus on ilmoittanut yhtyvän Maastrichtin päätöksiin, kun se ei

kerran itseään tiedä, mihin tuo juna on kulkeudessa.

Hallituksen toimet maamme liittämiseksi EU:n jäseneksi ovat jyrkässä ristiriidassa Suomen perustuslaissa määritellyn valtaoikeuksien kanssa. Niiden mukaan valta Suomessa kuuluu kansalle, jota edustaa valtiopäiville kokoonnutunut eduskunta eikä esimerkiksi EY:n ministerineuvosto tai komissio.

Hyväksyessään vuonna 1917 kesällä laajojen työväen joukkoliikkeiden tukemana ns. valtalain Suomen eduskunta julistautui maan korkeimman vallan käyttäjäksi ulkopoliittikkaa ja puolustuspolitiikkaa lukuun ottamatta. Saman vuoden joulukuun 6 päivänä itsenäisyysjulistuksella eduskunta päätti maan valtiollisen itsenäisyyden toteuttamisesta, siis vielä selkeämmin. Miksi näin tapahtui? Maamme oli ollut vuosisatojen ajan ensin Ruotsin ja sittemmin Venäjän osana ja eräänlaisena alusmaana vailla valtiollista itsenäisyyttä, vaikka välillä olikin vapaampia autonomian aikoja. Suomi halusi päästä irti ensin Tukholman ja sittemmin Pietarin isännyydestä ja holhouksesta, jotta kansan vaaleilla valitsevat edustajat voisivat päättää maataan ja kansalaisia itseään koskevista asioista.

Nyt tätä itsenäisen valtion omaleimaisinta tunnusmerkintöä eli valtiosäännön mukaan parlamentille, hallitukselle ja presidentille kuuluvaa valtaoikeutta ollaan vapaaehtoisesti murentamassa, en nyt puhu prosenteista, luovuttamalla olennainen osa siitä Brysselissä päämajaansa pitävälle ja Euroopan unioniksi muodostumassa olevalle uuden tyyppisen supervaltion ministerineuvostolle ja sen virkamiehistä koostuvalle komissiolle. Eräät ovat eduskunnassakin luonnehtineet tällaista vallan siirtoa maanpetokseksi.

Mitkä ovat suurimmat uhat, joista mielestäni on hälytettävä? Käytettävissä olevan ajan huomioon ottaen tiivistän ne seuraavasti:

1) Maatamme ja kansamme elämää koskevat tärkeät asiaratkaisut tultaisiin EU-jäsenyyden toteuduttua tekemään pääsääntöisesti Brysselissä eikä enää Suomen valtiosäännön mukaisissa valtaelimissä, esimerkiksi eduskunnassa. Aloiteoikeus olisi komissiolle EY:ssä ja lainsäädäntövalta ministerien muodostamalla ministerineuvostolla, mutta ei edes EU:n parlamentilla.

2) Suomen talous-, raha- ja finanssipolitiikan päälinjoista päätettäisiin Brysselissä, eikä kansan valitsemilla edustajilla Suomen eduskunnassa olisi juuri minkäänlaisia mahdollisuuksia siihen vaikuttaa.

3) Palkansääjien ja kansan valtaenemmistön

käytössä olevat tulot tulisivat jatkamaan alenemistaan, ja paineet myös nimellispalkkojen alenemiseen vahvistuisivat entisestään.

4) Ellei Suomi omin elvytys- ja muin talouspoliittisin keinoin halua poistaa tai edes merkittävästi vähentää historiansa pahinta työttömyyttä, se ei ole toteutettavissa enää EU-jäsenyyden olosuhteissa, kuten jättimäisen työttömyyden ja erityisesti pitkäaikaistyöttömyyden olemassaolo EY-maissa osoittaa.

5) Suomen maatalouden ja koko elintarvike-sektorin työllistämisedellytykset heikkenisivät entisestään. Maaseudun ja kehitysalueiden autioituminen lisääntyisi tämän seurauksena ja maamme tulisi riippuvaiseksi ylikansallisten yritysten elintarviketuonnista.

6) EU-jäsenyyteen liittyy suunnitelma liikevaihtoverotuksen muuttamiseksi arvonlisäveroksi, joka hyödyttää ainakin yrityksiä merkittävästi, mutta asettaa kuluttajien maksettavaksi noin 7 miljardin lisäverot palvelujen siirtyessä entistä laajemmin välillisen verotuksen kohteeksi. On sanottu, että myös asuntojen hinnat ja esimerkiksi liikennemaksut näin kohoaisivat.

7) Vaikka EY:ssä hyväksytyt säännökset sosiaaliturvasta toistaiseksi määrittelevät minimitalouden, kehityssuunta EU:ssa vaarantaa suomalaisen sosiaaliturvan tulevaisuuden sen rahoitus-edellytysten vaikeutuessa verotuksen harmonisoinnin vuoksi. Samaan suuntaan vaikuttaa, että EU:ssa tullaan näkemään korkeammat sosiaaliturvan kustannukset kilpailukyyn ja kaupan esteenä.

8) EU:n jäsenyys johtaisi blokkipoliittikan jatkumiseen ja pakottaisi Suomen pystyttämään tullimuurin Venäjää, Baltiaa, kehitysmaita ja muita EU:n ulkopuolisia maita vastaan sekä luovuttamaan myös Suomen ulkomaankauppaa koskevien pelisääntöjen hyväksymisen Brysselin ministerineuvostolle tai virkamiesten komissiolle.

9) On väitetty, että maamme turvallisuus vahvistuu Euroopan unioniin liittymisen myötä. Mielestäni liittyminen Euroopan unioniin merkitsisi maamme sitomista paitsi poliittiseen myös ulkopoliittiseen ja sotilaspoliittiseen yhteistyöhön, yhä enemmän Natoon ja Weu:hun nojautuvaan yhteisöön, joka on täysin yhteensopimaton maamme korostamalle puolueettomuudelle ja sotilasliittoihin liittoutumattomuudelle.

10) On myös väitetty, että Suomi-kuvan parane-
minen edellytyksenä on liittyminen EU:hun. Ymmärrän hyvin, että Suomi-kuvaa pitää parantaa suomalaisten ja erityisesti kansan valta-

enemmistön keskuudessa, jossa ei ole hyvää kuvaa hallituksen ja eduskunnan tahdosta puolustaa ja parantaa työttömien, vähäosaisten, asuntovelkaisten, nuorten, palkkatyöläisten ja muiden edellisen ja nykyisen hallituksen politiikasta kärsineiden asemaa. Sen sijaan en ymmärrä sellaisia käsityksiä, että Suomen kuva kansainvälisessä elämässä ja yleensä kansojen keskuudessa olisi huono. Mikä vika Suomi-kuvassa on maailmalla? Eikö ministeriemme ja diplomaattiemme tehtävänä ole oikean kuvan antaminen? Ei Suomen ole syytä tanssia jokaisen läntisen mielenilmaisun tai pilliiparin mukaan.

On sanottu, että meidän pitää mennä vaikuttamaan. Vaikka vielä uskoisimmekin siihen, että suomalainen vastaa kymmentä muuta, niin kyllä on aika lailla sinisilmäistä uskoa, että vajaan 2 prosentin edustuksella EY-parlamentissa, jolla ei toistaiseksi itselläänkään ole mitään valtaa, voisi päästä vaikuttamaan EU-politiikan muotoutumiseen. Mielestäni virheellinen luulo vaikutusmahdollisuuksista ei anna aihetta niin korkeaan hintaan kuin itsenäisen päätösvallan luovuttaminen olisi. Kaikkein vähiten tällainen ratkaisu on perusteltavissa hetkellä, jolla valmistaudumme maamme itsenäisyyden 75-vuotisjuhlavuoteen.

Tähänastiset kokemukset Euroopan yhteisöstä ja Maastrichtin huippukokouksessa asetetut uudet tavoitteet ovat vakuuttavana todisteena siitä, että Euroopan unioniksi muodostumisen myötä yhteisön kehityssuuntana tulee olemaan jäsenmaitten suvereenisuuden kustannuksella tapahtuva markkinatalouden valtava keskittyminen paremman kilpailuaseman saavuttamiseksi Japaniin ja Yhdysvaltoihin nähden. Rahalla on tässä keskittymässä niin suuri valta, että se kyseenalaistaa kaiken muun vallan, vapauden ja oikeuden.

Itsekkyiden linnakkeeksi kuvattua EY:tä rakennetaan luonnon ja muun maailman kustannuksella. Suhteellisen raaka-aineköyhänä alueena EY:n alue tulee entisestään tehostamaan erityisesti ns. kolmannen maailman kriisiä. EY ei ole tähänkään saakka edustanut aitoa kansainvälisyyttä. EU tulee mitä todennäköisimmin kohtelevaan kaltoin pyrkimyksiä todellisen kansojen välisen kanssakäymisen kehittämiseksi.

EY:n jäsenmaiden esimerkit osoittavat, että laaja työttömyys ja erityisen suurimittainen pitkäaikaistyöttömyys kuuluvat pysyvänä ilmiönä yhteisön rakenteeseen. Tähän ja muihin palkan-saajien ongelmiin ei ole odotettavissa tukea yhteisömaiden ammattiyhdistysliikkeeltä, sillä

useimmissa maissa järjestäytymisaste on selvästi alle 50 prosentin.

Siksi, rouva puhemies, EU:lle lausuttu "ei" merkitsee "kyllä" maamme itsenäisyydelle, kansanvallalle, puolueettomuudelle, suomalaiselle sosiaali- ja eläketurvalle, elinkelpoiselle maaseudulle, yleiseurooppalaiselle yhteistyölle, kansainvälisyydelle, kansalliselle kulttuurille ja monille muille hyvillä asioille.

Ed. Luukkainen: Arvoisa puhemies! Hallitus on jälleen kerran onnistunut tekemään täydellisen farssin Suomen EY-ratkaisusta. Tiedonanto on vain yksi lisänäytös siihen poliittiseen farssiin, jota Ahon ajopuuhallitus on koko kautensa ajan näytellyt. Vaikuttaa siltä, että näytelmän käsikirjoitus on koottu lakkautettujen maakuntalehtien yleisönosastokirjoituksista. Sen ohjaus on annettu kepun kyläpolitiikkojen käsiin ja ensirakastajan rooliin on valittu impotentti harrastelijänäyttelijäharjoittelija.

Tiedonannossa on paha tyylivirhe. Se on laadittu sisäpolitiikan tavoitteista ja tarkoitettu selvästi lähinnä kepun tupailtoja varten. Se on tasapainoton, ja sen analyysi on niin alkeellista, että hävettää olla suomalainen, jos ja kun sen teksti leviää maailmalle.

En enää toista sitä analyysiä, miksi Suomen mielestäni kannattaa hakea EY-jäsenyyttä. Sen esitin jo EY-selontekokeskustelussa. Nyt puutun vain pariin lohkoon tiedonannossa: talouspolitiikkaan ja ulkopolitiikkaan. Muilta osin vihreät kollegani ovat jo tyhjentäneet pajatson.

Tiedonannosta paljastuu selvästi, että hallituksella ei näköjään ole muuta politiikkaa kuin maatalous- ja aluepolitiikka. Maataloutta käsitellään yhdeksässä kappaleessa, kun taas talouspolitiikkaa käsitellään niukasti vain kahdessa kappaleessa. Tämä on erityisen kornia nykytilanteessa, jossa maassamme on työttömiä enemmän kuin maa- ja metsätaloudesta toimeentulonsa saavia.

Asiaa voi katsoa myös toisesta näkökulmasta. Työttömien määrä ylittää jo maamme ruotsinkielisen väestönsosan määrän. Leikitään ajatusleikkiä. Jos kaikki työttömät olisivat ruotsinkielisiä tai jos kaikki ruotsinkieliset olisivat työttömiä, tiedonannon painopiste saattaisi olla toinen. On hämmästyttävää, että hallitus on viemässä Suomea EY:hyn lähinnä maatalouden ehdoilla. Näin vinoilla painotuksilla vesitetään niitä hyötyjä, joita EY-jäsenyyks toisi kansantaloudelle.

Talouspolitiikasta hallitus toteaa: "EY-jäse-

nyys edellyttää, että inflaatio ja korot saadaan alhaiselle tasolle, valuuttakurssi säilytetään vakaana sekä julkisen talouden alijäämä ja velka rajoitetaan mahdollisimman pieneksi." Tähän mennessä Ahon hallitus on epäonnistunut kaikkien näiden tavoitteiden kohdalla. Mitä enemmän tarkastellaan Ahon ajopuuhallituksen talouspoliittisia toilliluja, sitä selvemmin näkyy, että Suomi ei tule pääsemään näihin tavoitteisiin ilman EY-jäsenyyttä. Ilmeisesti Ahon hallitus ei pääsisi niihin edes EY-jäsenenä. Ahon hallituksen on tehokkaasti pilannut Suomen talouspoliittisen maineen maailmalla, koska se on osoittanut kyvyttömyytensä harjoittaa pitkäjänteistä, uskottavaa talouspolitiikkaa. Talouspolitiikkaa näyttää ohjailevan ulkoministeri kyltymättöminne devalvaatiohaaveineen ikään kuin jossain banaanivaltiossa.

EY-jäsenyyks pikemmin mahdollistaa edellä mainittujen taloudellisten tasapainotavoitteiden saavuttamisen kuin edellyttää niitä. Edellytyksiksi ne muuttuvat vasta Emun kolmosvaiheessa. Mikäli tiedotusvälineisiin on luottamista, hallitus on jo valmiiksi erimielinen Emuun liittymisestä tulevaisuudessa, Emussa kun Suomi ei enää voisi itse päättää devalvoinneistaan. Ministeri Väyrynen näyttää haluavan pitää tiukasti kiinni vanhan yksipuolisen elinkeinorakenteen säilyttämisestä devalvaatio — inflaatio-politiikan avulla.

Teen vielä pienen syrjähyppyn talouspolitiikan puolelle ja vastaan ministeri Väyrysen noitavainopuheisiin. Toki kaikenlainen teoreettinen pohdiskelu myös ulkoministerin taholta on toivottavaa, mutta devalvaatioajatuksella leikkiminen tilanteessa, jossa takana on traumaattinen devalvaatiokokemus ja edessä merkittävä EY-päätös, on vastuutonta. Mutta toki, jos hallitus haluaa nostaa korkoja ja aiheuttaa epävarmuutta maamme valuuttamarkkinoilla, siitä vain. Lasku näistä puheista lankeaa ei suinkaan niiden puhujalle vaan suomalaisille palkansaajille ja suljetun sektorin pky-yritysten maksettavaksi.

Tällä tänään monesti siteeratussa Optio-lehden haastattelussa todetaan: "Väyrynen perääkin ekonomisteilta uusia, valuuttakurssimuutokset korvaavia talouspolitiikan työkaluja, joilla suhdanteita voidaan tasata yhtä hyvin kuin revalvaatiolla ja devalvaatiolla." Toinen lainaus: "Meillä pitäisi olla muita talouspolitiikan instrumentteja devalvaation ja revalvaation asemasta käytettäväksi. Herää kysymys, mitä ne olisivat." Herää todella kysymys, eikö ministeri Väyrysen talouspoliittisessa työkalupakissa ole muita työ-

kaluja kuin devalvaatio ja revalvaatio, joskaan en ole itse tainnut koskaan törmätä siihen vaihtoehtoon, että ministeri Väyrynen olisi ollut vaatimassa revalvaatiota.

Kun Suomen talouden ongelma on yksipuolinen elinkeinorakenne, on selvää, että rakenteellinen ongelma voidaan korjata vain korjaamalla rakenteita. Valuuttakursseilla hoidettu suhdanepolitiikka on johtanut vain vinoutuneiden rakenteiden ja rakenneongelmien säilymiseen. Talouden rakenne on saatava muuttumaan siten, että sen suhdanneherkkyys vähenee. On tehtävä selväksi talouspoliittinen työnjako. Kaikissa kehittyneissä maissa on jo luovuttu valuuttakurssien käytöstä suhdanepolitiikan välineenä. Talouden käyttäytyminen on saatava muuttumaan kiinteiden kurssien mukaiseksi. Hinnat on saatava sopeutumaan määrien sijasta. Suomessa toteutettu määräsopeutuminen on liian kallis ratkaisu.

Katsotaanpa sitten kriittisin silmin muutamaa maatalousdoktriinia. Ensiksi hallitus sanoo tiedonannossaan, että "toimittuaan täysin erilaisessa kilpailuympäristössä ei maatalous nykyisellään pysty vastaamaan EY:n jäsenyyden haasteeseen". Miksi ei pysty? Kuka tai ketkä ovat vastuussa siitä, että kilpailua ei käytännössä ole lainkaan ollut? Pyydän nykyisiä ja entisiä päähallituspuolueita katsomaan peiliin.

Toiseksi hallitus sanoo, että "jäsenenä Suomen etujen mukaista on säilyttää maataloustuotanto mahdollisimman korkeana". Tarkoittaako tämä sitä, että ylituotannosta ei pyritäkään pääsemään eroon? Eikö jo nyt olisi aika siirtyä määrästä laatuun?

Kolmanneksi hallitus kertoo, että "yhteisö on kiinnittänyt erityistä huomiota maatalouden merkitykseen alueiden elinvoiman säilyttäjänä ja maatalousväestön tulotason turvaajana. Suomi pyrkii myös siihen, että nämä tavoitteet toteutuvat myös Suomessa". Tarkoittaako tämä sitä, että tavoitteena ei olekaan tuotantorakenteen monipuolistaminen maaseudulla?

Vielä neljäs näyttö. Hallitus toteaa, että "maatalousperäisestä raaka-aineesta riippuvaisen elintarviketeollisuutemme kilpailuedellytykset pyritään turvaamaan luomalla sille tasavertainen asema kilpailijoihin nähden raaka-aineen saatavuuden ja hinnan osalta". Miksi hallitus ei myönnä, että elintarviketeollisuutemme voisi pelastaa se, että teollisuus voisi itse valita, mistä se hankkii raaka-aineensa? Jo pelkästään se, että tuontimahdollisuus olisi olemassa, hillitsisi hintojen nousua Suomessa.

Arvoisa puhemies! Kuten edellä on ilmeisesti käynyt selväksi, en luota istuvan hallituksen talouspoliittisiin kykyihin, mutta en luota myöskään sen ulkopoliittisiin kykyihin. Miksen? Koska hallituksen ulkoministerinä istuu varsinainen ulkopoliittinen visionääri. Näkemykseni perusteeksi lainaan muutaman otteen tieteellisestä opinnäytteestä nimeltä "Suomen ulkopoliitiikka, kansallinen doktriini ja tulevaisuuden ihmiskuntapolitiikka".

Ensimmäinen ote: "Ei ole mitään syytä olettaa, etteikö perestroika ainakin taloudellisten tavoitteidensa osalta toteutuisi. Neuvostoliitolla on käytettävissään mahtavat aineelliset voimavarat, joiden suuntaamisessa järjestelmän keskittyneisyydestä on tiettyä etua. Liikkeelle pannut uudistussuunnitelmat nopeuttavat maan teknistä kehitystä ja tehostavat sen taloutta. Vaikka Neuvostoliiton uudistussuunnitelmat tähtäävät kansalaisten vaikutusmahdollisuuksien laajentamiseen, ei kysymys ole kuitenkaan siitä, että maa olisi luopumassa sosialismista. Näin ollen ei ole syytä olettaa, että Neuvostoliiton uudistuminen voisi johtaa ainakaan oleelliseen ideologisten vastakohtaisuuksien lievenemiseen idän ja lännen välillä. Neuvostoliiton uudistuspolitiikka ei siis näytä omalta osaltaan muuttavan Suomen ulkopoliittikan ympäristötekijöitä. On oletettavaa, että perestroika joka tapauksessa turvaa Neuvostoliiton suurvalta-aseman säilymisen. Toisaalta se tuskin johtaa sellaisiin muutoksiin, jotka poistaisivat ideologisen valtapoliittisen vastakohtaisuuden Itä- ja Länsi-Euroopan välillä."

Toinen lainaus: "Suomen kannalta katsoen EY:n asteittainen kehittyminen uudeksi yhteistä ulko- ja puolustuspolitiikkaa toteuttavaksi suurvallaksi, Euroopan yhdysvalloiksi, merkitsee sitä, että Euroopan kahtiajako ainakin toistaiseksi syvenee. Yhdysvaltain läsnäolon vähentyminen Euroopassa ei ehkä johdakaan maanosan sisäisen jännityksen vähenemiseen, vaan se saattaa johtaa jopa nykyistä suurempaan jännitykseen Länsi- ja Itä-Euroopan välillä." Ja lainaus jatkuu: "Suomen kannalta EY:n ennakoitavissa oleva kehitys merkitsee myös sitä, ettei sen ja muiden Euroopan puolueettomien maiden minäkäänlainen jäsenyys EY:ssä tule kysymykseen." Ja lainaus jatkuu: "On oletettavaa, että Euroopan kahtiajako säilyy ja saattaa edellä esitetyllä tavalla jopa voimistua."

Kolmas ote: "Ennustukseni on siis se" — siis kirjoittajan ennustus — "että Suomen ulkopoliittinen perusdoktriini tulee säilymään ennal-

laan, koska kaikki ne tekijät, joihin doktriini perustuu, tulevat säilymään muuttumattomina.”

Ja lopuksi vielä lainaus siitä, millaisin tutkimusmenetelmin edellä kuvattuihin johtopäätöksiin on päädytty, suora lainaus samasta kirjasta: ”Suomen ulkopoliittisen perusdoktriinin muuttamattomuutta koskeva ennustus on laadittu tukeutuen käytännöllisen päättelyn malliin.” Ja lainaus jatkuu: ”Ympäristötekijöiden osalta ennustus nojautuu arvaamisen taiteeseen. Se on kuitenkin analyttinen, ja se perustuu tähänastiseen kehitykseen tavalla, joka antaa ennustukselle ainakin näköpiirissä olevana ajanjaksona vahvan luotettavuuden.” — Näin siis näki ulkoministerimme Paavo Värynen väitöskirjassaan vuonna 1989.

Koska nyt on käynyt ilmi, että Suomen EY-neuvottelujen vetäminen on tarkoitus uskoa ulkoministerin haltuun, olen entistä vakuuttuneempi, että Suomen EY-neuvotteluja ei voi antaa nykyisen hallituksen tehtäväksi.

Arvoisa puhemies! Mielestäni Suomen tulee hakea EY-jäsenyyttä viipymättä, mutta ei nykyisen hallituksen johdolla. Näissä raameissa tulen siis äänestämään sellaisten ponsien puolesta, joissa puolletaan EY-jäsenhakemuksen jättämistä, mutta jotka ovat tyylikkäämpiä kuin hallituksen esitys ja tähtäävät hallituksen kaatumiseen.

Tunnen kuitenkin vastuuta nykyisten ministerien tulevastakin menestyksestä. Vihjeenä kerrottakoon, että EY:ssä on pyrkimystä rahapeli-markkinoiden vapauttamiseen. Siten ex-pääministeri Aho voi päästä osallistumaan kansainväliseen sökörinkiin tavallisena eurokansalaisena.

Ed. Ala-Nissilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yllätyin ed. Luukkaisen puheenvuoron sanoisiko kaunaisuudesta, mitä siinä oli mm. ulkoministeri Väyrystä kohtaan. Toisaalta kyllä huomasi hyvin, mikä on ed. Luukkaisen entinen työpaikka, Suomen Pankki. Siinä talouspoliittinen ajattelu lähti kyllä suoraan Suomen Pankin holvien uumenista. Myöskin voisi todeta sen, kun hän arvostelee ulkoasiainministeri Värysen tohtorinväitöskirjaa, niin kyllä maailma on muuttunut. Epäilen, ettei ed. Luukkaisenkaan lisensiaattityö enää ole kaikilta lauseiltaan ajankohtainen, jos nyt lähtisi sitä puhujakorokkeelta lukemaan; tämä oli vähän kohtuutonta mielestäni tässä mielessä.

Mutta varsinainen asiani oli tämä talouspoliittinen ajattelu. Minä olen sitä mieltä, että kyllä

pitää etsiä vaihtoehtoa, millä talouspolitiikalla Suomi pärjää Emun jäsenenä. Havaitsin, että ministeri Värynenkin tuossa Optio-lehden artikkelissa nimenomaan kysyy, mikä olisi se talouspolitiikka, jolla voisimme tulla toimeen, jos olemme mukana Emun kolmannessa vaiheessa, ja mitä muita instrumentteja Suomella olisi käytettävissään talouspoliittisesti.

Mehän tiedämme, että meillä taloudellinen rakenne on poikkeuksellisen yksipuolinen eurooppalaisittain. Meillähän jäisi vain tulopoliittikka välineeksi talouspolitiikassa. Toisaalta kun me olemme puunjalostusteollisuuden, metsäteollisuuden, varassa, joka on erittäin suhdannealtis, meille voisi tulla tällainen Texas-ilmiö: Sielläkin kun öljyn hinta nousee tai laskee, talous heiluu erittäin voimakkaasti sen mukaan. Me tarvitsemme jotain muutakin kuin tulopoliittikka, joka meillä ei näytä toimivan. Mitä ne keinot olisivat? Minä kysyn sitä ed. Luukkaiselta. Ne eivät ainakaan hänen puheenvuorossaan tulleet ilmi.

Ed. Luukkainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten puheenvuorossani sanoin, Suomen talouden ongelma on juuri se, että talouden rakenne on liian yksipuolinen. Miksi se on liian yksipuolinen? Siksi että tässä maassa on niin kauan harjoitettu kepu-vetoista talouspolitiikkaa, joka on jatkuvasti perustunut devalvaatio — inflaatio-kierteelle, jolla on vain vahvistettu talouden vanhoja rakenteita pyrkimättä lainkaan monipuolistamaan Suomen taloutta. Tämä on se ongelman ydin. Tässä on se juju. Nyt jos koskaan olisi kiire muuttaa talouden rakenne monipuolisemmaksi, ja juuri siksi, että samat tekijät ovat edelleen vallassa, jotka ovat tätä vanhaa devalvaatio — inflaatio-kierrettä pyörittäneet, en luota tämän hallituksen kykyihin johtaa Suomea tarkoittamalleni linjalle.

Ed. Paloheimo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun tässä ed. Ala-Nissilä syytti edustajatoveri Luukkasta kaunaisuudesta, niin minusta tässä kannattaisi kiinnittää huomiota sellaiseen piirteeseen, joka liittyy yleensä ennustamiseen. Se on se, että jokainen ennustaja tuntee eräänlaista henkistä sitoutuneisuutta ennustuksiinsa ja näkisi niiden mielellään toteutuvan.

Kun ministeri Värynen täällä tänään puhui puolueettomuus-käsitteestä, hän sanoi, että maailma ei ole muuttunut. Se on edelleen saman-

lainen kuin aikaisemmin. Ainoastaan se, mikä oli aikaisemmin Neuvostoliitto, on nyt Venäjä, mutta yleinen käsitys on toisenlainen. Yleinen käsitys on se, että maailma on muuttunut ja se vastakkainasettelu, joka Euroopassa aikaisemmin on ollut, on hälventynyt.

Jos meidän ulkoministerimme haluaa välttämättä edelleen väittää täällä, että maailma ei ole muuttunut, ainoastaan Neuvostoliiton nimi on muuttunut Venäjäksi, niin minusta silloin tätä pitää tarkastella tiettyä taustaa vasten: Jos hän niinkin myöhäisenä ajankohtana kuin vuonna 89 on ennustanut arvovaltaisesti, että maailma ei tule muuttumaan, niin saattaa olla semmoinen mahdollisuus, että hän tuntee jotenkin henkistä sitoutuneisuutta näihin omiin ennustuksiinsa ja haluaa edelleen nähdä maailman sellaisten silmälasien lävitse, että se niiden silmälasien lävitse ei olekaan muuttunut, vaan on vanhan kaltainen. Tämä on minusta paha ajatusvirhe.

Ed. Ala-Nissilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ihan lyhyesti olisin todennut sen vielä, että todellakin EY:n luonnehan on se, että siellä kukin maa periaatteessa keskittyy sille alueelle, missä se on vahvin taloudessa, eli mentistä enemmän joutuisimme keskittymään metsäteollisuuden varaan. Nyt siihen ei mikään rakennemuutos auta. Se on valitettavasti jatkuvasti suhdanteille altis kuten tähän saakka ja tulee olemaan. En minä löytänyt ed. Luukkaisen puheenvuorosta sitä lääkettä, millä me voisimme tätä suhdannealttiutta hillitä. Tulopolitiikalla siihen ei riittävästi pystytty. Tarvitaan ehkä joustavuutta valuuttakurssipolitiikkaan tai jotakin muuta keinoa. Ekonomistit voisivat sen sitten esittää, jos on joku parempi keino kuin valuuttakurssijoustavuus, mutta ei sitä kyllä nyt valitettavasti ed. Luukkaisen puheenvuorossakaan esitetty.

Ed. Seivästö (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Luukkainen puheensa lopussa vihjasi siihen suuntaan, että entinen pääministeri Aho voi ruveta sitten pelaamaan rahapelejä, kun ne vapautuvat EY:n sisällä ja tulee yhteiset rahapelimarkkinat. Tämä on hyvin vakava kysymys siinä mielessä, että Suomessa Oy Veikkaus Ab tukee aika suurilla summilla suomalaista kulttuuria, urheilua, nuorisotyötä jne. Tässä tilanteessa on hyvin vakavasti tutkittava, miten meidän veikkauksemme ja muut rahapelimme pystyvät tuollaisessa tilanteessa antamaan sen panoksen suomalaiselle urheilulle, tieteelle ja

taiteelle, minkä ne ovat tähän saakka pystyneet antamaan.

Ed. Luukkainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mikäli Suomen talouspolitiikka olisi tähän asti ollut toisen näköistä, niin meillä olisi myös talouden rakenne toisen näköinen. Valitettavasti ed. Ala-Nissilä ei ilmeisesti sattunut kuulemaan ed. Tiurin puheenvuoroa, mutta siinä kävi selvästi ilmi, että Suomella on myös muita orastavia vahvuuksia tällä hetkellä kuten elektroniikkapuolella ja mielestäni myös viestintäpuolella. Tämä maa ei voi olla loputtomasti kytkettynä turpeeseen, multa tai pölleihin. On pakko keksiä jotain muuta ja on kyllä keksittykin, ja niitä keksintöjä kehitettäisiinkin, kun vain talouspolitiikka suosisi myös tätä kehittämistä.

Ed. Tennilä (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Ed. Luukkaiselle toteaisin elektroniikasta, että te ette nyt ihan loppuun saakka harkinnut, kun te sanoitte, että se olisi meidän tuleva vahva alamme, mitä minäkin ajattelisin. EY on tulliliitto, ja komponentit tulisivat tullirajan takaa. Esimerkiksi jonkun suomalaisen suurenkin yhtiön toimintamahdollisuudet Suomessa elektroniikka-alalla olisivat vaikeat. Ei elinkeinorakenteen ja tuotannon monipuolistaminen näin yksinkertaista ole silloin, kun mennään tulliliittoon mukaan.

Ed. Paloheimo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen itse asiassa ed. Tennilän kanssa osittain samaa mieltä sikäli, että suuret tietokonefirmat ovat yleensä kansainvälisiä. Komponentit tehdään jossain muualla ja ne kootaan jossakin maassa kuten autojakin. Minä luulen, että Suomi ei elektroniikassa pärjännyt siitä syystä, että Nokia oli liian pieni firma verrattuna näihin suuriin kansainvälisiin yrityksiin.

Minä olen eri mieltä siinä suhteessa, että elektroniikka jakautuu ns. soft wareen ja hard wareen eli ohjelmointipuoleen ja itse laitteisiin. Minun nähdäkseni ohjelmointipuoli olisi esimerkiksi sellainen ala, jolla Suomella voisi olla paljonkin mahdollisuuksia siitä syystä, että se ei vaadi investointeja, sitä voi tehdä missä hyvänsä, esimerkiksi Lapissa, ja kaikkein parhaat maailman laajuiset ohjelmat ovat erittäin tuottavia. Jos niitä pystyttäisiin viemään ulkomaille, se olisi sen tyyppistä toimintaa, joka tuottaisi meille ulkomaan valuuttaa ilman, että omia luonnon-

varoja jouduttaisiin oikeastaan käyttämään laisinkaan. Tämä on semmoinen asia, jota kannattaa varmasti pohtia enemmän.

Ed. Laivoranta: Arvoisa puhemies! Minuakin tuoreen ed. Luukkaisen vanhakanlainen kepukauna vähän hämmästyttää, ja se suorastaan himmentää toivoa sellaisesta uudesta, tuoreesta ja vihreästä poliittisesta kulttuurista, jota minä olen odottanut ja odotan tuoreilta uusilta edustajilta, sen sijaan että kaivetaan vanhoja iankaikkisia kaunoja. Meidänkin porukamme on sentään muuttunut ja uudistunut eikä välttämättä edusta ihan sitä samaa vanhakanlaista keskustaa, joka tietysti saattaa olla jotakin hyvin paljon ärsyttävä.

Yleensäkin hallituksen arvosteleminen tässä asiassa niiden taholta, jotka kannattavat jäsenhakemuksen jättämistä, osoittaa, että oma poliittinen etu menee kansallisen edun ohi. Sitä minun on aika vaikea ymmärtää, saati hyväksyä. Sen sijaan ymmärrän kyllä hyvin niitä, jotka suhtautuvat kriittisesti EY-jäsenyyteen. Pidän myös luonnollisena sitä, että maataloustuottajat vastustavat liittymistä, sillä heidän asemansa kiistatta heikkenee ja sopeutumisvaikeudet ovat varmasti suurimmat. Niitä en myöskään ymmärrä, jotka kritiikittömästi ovat menossa EY:n, jopa Weu:n jäseniksi uskoen, että sillä tavalla saadaan helppo ja turvallinen elämä.

Käsitykseni on, että yhdentyvä Eurooppa on kovien arvojen markkinayhteisö, jossa menestyvät vain vahvat ja tehokkaat yhteisöt ja yksilöt. Kun tiedetään, että eurooppalaisten yritysten keskeiset vahvuudet: sijainti- ja pääomarakenne, ovat meidän yritystemme heikkouksia ja maataloutemme satotaso on vain noin puolet eurooppalaisesta satotasosta, niin on mielestäni turha kuvitella liikoja.

Turhaa toiveajattelua pitäisi hillitä myös sen, että kansantaloutena olemme nyt eläneet yli varojemme ja velkaantuneet ulkomaille tämän vuoden loppuun mennessä jo noin 170 miljardia markkaa. Kun summaa verrataan mm. pienen Sveitsin tilanteeseen, joka on Euroopan sydämessä ja jolla on saamisia ulkomailta noin neljä kertaa meidän velkamme verran, niin voimme vain kuvitella, mikä on kilpailutilanteemme.

Me olemme nyt sen tosiasian edessä, että idänkauppa ei vedä, kansallinen maatalouspolitiikkamme on umpikujassa ja yrityksemme sekä koko kansantaloutemme ovat lähes konkurssikypsiä. Muun muassa keskeisen vientiteollisuutemme eli puunjalostusteollisuuden keskimääräi-

nen velka-aste on tällä hetkellä liikevaihdosta noin 110 prosenttia. Tämä jos mikä on hyvin surullista tietoa. Tosiasia on myös se, että velkaantumiskierre koko ajan heikentää tilannetta. Lisääntyvät lainanhoitokustannukset samanaikaisesti pienenevien tulojen kanssa on hyvin kestämaton yhtälö varmasti kaikille niillekin, jotka hallitsevat talouspolitiikan.

Varmaa on, että Ivy tai EY ei maksa laskujamme. Tässä tilanteessa onkin aika turha haikailla mennyttä aikaa ja tehdä vertailuja siltä pohjalta. Valitettavasti emme saa takaisin menneitä lihavia vuosia, vaan joudumme elämään tätä ja tulevaa aikaa sopeuttamalla menot tuloihin ja kustannukset markkinahintoihin. Toisin sanoen meidän on kiristettävä vyötä, tehtävä lujaisti töitä ja säästettävä velkojen maksuun.

Voidaksemme tehdä töitä ja saada tuloa, mistä säästää, on meillä oltava maksukykyisiä markkinoita. Kun niitä ei ole idässä, on niitä etsittävä muualta. Tapahtuneen kehityksen ja tosiasioiden valossa on mahdotonta hyväksyä sellaista itsepetosta, että me voisimme välttyä Euroopan ja maailman mullistusten aiheuttamilta kriiseiltä katselemalla ohi kiitäviä eurojunia, joskaan niihin hyppääminen ei tuo takaisin menneitä lihavia vuosia.

Mielestäni meidän, joilla on vastuu tulevasta kehityksestä, pitäisi avoimesti kertoa, että ei ole mitään sellaista kansallista vaihtoehtoa, jolla voitaisiin estää mm. maatalouden alasajo ja ylivelkaantuneiden yrittäjien ja viljelijöiden vararikot. Pitäisi avoimesti kertoa myös, että työtömyyskierre on luonnollinen seuraus tuotannonlisten toimintojen kriisistä ja että se jatkuu, kunnes olemme sopeuttaneet menot tuloihin ja kustannukset markkinahintoihin toisin sanoen siihen asti, kunnes olemme kilpailukykyisiä ja meillä on markkinoita. Minusta on väärin ja vastuutonta elättää turhia toiveita ja antaa katteettomia lupauksia. Pidän jatkuvaa pettymistä ja petetyksi tulemista paljon pahempina kuin karujen tosiasioiden tunnustamista ja tietoa todellisista mahdollisuuksista.

Käyty EY-keskustelu on valitettavasti monilta osin luisunut pahasti katteettomien kuvitelmiin ja poliittisen taktikoinnin tasolle, jolla on vähän yhtymäkohtia arkitodellisuuteen. Käsitykseni on, että tulotasomme joka tapauksessa laskee. Seisomalla tumput suorina ja pitämällä tiukasti kiinni ns. saavutetuista eduista se romahtaa, mutta suosiolla sopeuttamalla me voimme säilyttää hyvinvointimme perusrakenteet ja selvittää 20 — 30 prosentin pudotuksella. Se antai-

si meille hyvän pohjan uuteen nousuun. Luvut saattavat tuntua hurjilta, mutta uskon, että ne ovat oikean suuntaiset ja lähempänä toteutuvia kuin ne utopiat, joissa EY:n uskotaan antavan meille uutta jaettavaa. Vakuuttunut olen kuitenkin siitä, että kriittinen "kyllä" on nyt vallitsevassa tilanteessa parempi vaihtoehto kuin jyrkkä "ei".

Varmaa on ainakin se, että maatalouden tulo-taso on jo pahasti romahtanut. Tämä näkyy ja tuntuu koko maaseudun yritystoiminnassa, työllisyydessä ja kuntien taloudessa. Se heijastuu myös koko kansakunnan talouteen. Tähän romahdukseen on turha etsiä syyllisiä ainakaan EY-jäsenyydestä. Kyllä syy löytyy omasta kansallisesta talouspolitiikastamme, Euroopassa tapahtuneesta ja myös maailman laajuisesta kehityksestä. Arvoisat edustajat! Jos tämä sali olisi peilisali, voisimme katsoa silmästä silmään suurimpia syyllisiä. Mielistelevät puheemme eivät ketään auta, vaan vastuunkantokyky. Työttömyyttä ja vararikkoja ei voi estää kauniilla puheilla vaan teoilla, jotka eivät aina ole kauniita.

Täydellistä silmien ummistamista tapahtuneelta kehitykseltä on mielestäni se puolesta ja vastaan -keskustelu, joka antaa ymmärtää, että meillä on nyt mahdollisuus valita hyvän ja pahan väliltä. Tosiasia kun näyttää olevan se, että itse asiassa meillä on valittavana vain enemmän tai vähemmän huonot vaihtoehdot. Niistä meidän pitää valita se, jonka kanssa me parhaiten voimme tulla toimeen. Käsittämättömiä ovat kuvitelmat, että odottamalla ja sivusta katsomalla voisimme turvata hyvinvointimme kannalta keskeiset taloudelliset etumme nopeasti muuttuvassa kriisin maailmassa, jossa Itä-Euroopan talous on romahtanut ja läntinen Eurooppa pyrkii turvaamaan etunsa keskinäisellä yhteistyöllä.

Ne, jotka kuvittelevat, että saamme vetoapua Ivy-maista, pettyvät pahasti. Tiedot Itä-Euroopan maiden taloudellisesta ja poliittisesta tilasta osoittavat, että ne selviävät vain mittavan länsiavun turvin. Käsittämätöntä on, jos tässä maassa on joku asioista vastuussa oleva henkilö, joka ei näe, miten riippuvaisia olemme ympärillämme tapahtuvasta kehityksestä, ja kuvittelee, että voimme elää täällä itsenäisessä lintukodossa muista välittämättä.

Jokainen asioista perillä oleva varmasti tietää, miten suuresti itänaapurissa tapahtuva romahdus heijastuu meidän talouteemme. Monet myös varmaan tunnustavat, että vaikutus olisi huomattavasti pienempi, jos tiedossa olevaan ro-

mahdukseen olisi hyvissä ajoin varauduttu. Näin ei kuitenkaan tehty, vaan toisinajattelijat leimattiin jopa valtiopetoksen tekijöiksi ja jäätiin odottamaan, mitä tuleman pitää. Samanaikaisesti annettiin nurkanvaltaajien ja muiden kasinokourien mellastaa vapaasti tekemättä asialle mitään.

Onko meillä vielä varaa vetäytyä aseman peräkammariin odottamaan, mitä muut tekevät? Nähtävissä on, että Länsi-Euroopan yhdentymiskehitys vaikuttaa meihin jo nyt ja että olemme suurien sopeutumisvaikeuksien edessä joka tapauksessa, teemme millaisia päätöksiä tahansa. Miten ja millä tavalla yhdentymiskehitys vaikuttaa meihin jatkossa, riippuu siitä, miten onnistumme järjestämään oman asemamme yhdentyvässä Euroopassa, ja siitä, millainen yhdentyvästä Euroopasta tulee, tuleeko siitä laaja ja väljä, inhimillinen kansojen välinen liitto vai suppea Bryssel-keskeinen liittovaltio. Varmaa on kuitenkin se, että kun talolla päätetään asioista, asioihin vaikuttavat vain ne, jotka ovat talolla. Ne, jotka ovat ovien ulkopuolella, saavat tyytyä muiden päätöksiin.

Arvoisa puhemies! Tapahtunut kehitys osoittaa, että asemalla seisten ja ohikiitäviä junnia katsellen meille varmasti käy huonosti, myös maataloudelle. Aktiivisesti toimien, valmistautuen tulevaan kehitykseen ja pitämällä huolta myös maataloutemme elinvoimaisuudesta voimme säilyttää kohtuullisen hyvinvoinnin tason.

Puuttumatta sen enempää hallituksen tiedonannon sisältöön totean, että siinä esitetyt neuvottelutavoitteet ovat kohtuulliset ja keskittyvät niihin oleellisiin asioihin, joista Eta-neuvottelujen yhteydessä ei ole sovittu. Mitä eri intressiryhmien huomioon ottamiseen ja kansalaissovun rikkomiseen tulee, haluan todeta SDP:lle lyhyesti: Väitteenne ovat kummallisia ja vailla asiallisia perusteita. Koska etujärjestöt MTK:ta lukuun ottamatta kannattavat jäsenhakemuksen jättämistä, on hallitus mielestäni toiminut yhteiskuntasopua rakentavasti pyrkimällä myös tuottajia tyydyttävään ratkaisuun.

Arvoisa puhemies! Kannatan jäsenhakemuksen jättämistä hallituksen esittämien ehdoin. Ilmoitan kuitenkin jo tässä vaiheessa, että neuvottelutulokseen tulen suhtautumaan kriittisesti ja edellytän, että neuvottelujen kuluessa perusteellisesti selvitetään myös se vaihtoehto, että jäsenyys ei toteutuisikaan. Lopullisen kannan EY-jäsenyyteen muodostan vertaamalla ei-vaihtoehtoa neuvottelutulokseen.

Ed. Korhonen (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Hyvin pitkälle niitä näkemyksiä, mitä ed. Laivoranta esitti, voin myös allekirjoittaa, eli kriittistä tarkastelukulmaa asiaan. Minusta olennainen, mikä nousi esille, on se, että ed. Laivoranta korosti yhteiskuntasopua, mitä hallitus on hakenut silloin, kun se on käsitellyt niin tiedonantoa kuin sopimustavoitteitakin. Minusta se on tietynlaista harhaa, koska hallitus hakee sopeutumista nimenomaan hyvinvointivaltion perusteiden purkamisen ja supertyöttömyyden kautta, ei suinkaan niitä rakenteellisia ongelmia korjaten, mitä meidän maassamme on.

Tarkoitin lähinnä tällaista "neljän markan maan" imagoa, mikä maassamme tällä hetkellä tilanne todellisuudessa teollisuudessa on. Teollisuutemme rakenteen muutoksiin ei minkäänlaisia vaihtoehtoja ole käytännössä esitetty, ei vaihtoehtoja siihen, miten niitä muutetaan, miten saadaan "neljän markan maa" pois käytännöstä eli teollista kehittymistä, uutta teollisuutta. Keskusteluun on noussut jonkun verran uuden teknologian ja sitä kautta mahdollisuuksien rakentaminen, mikä sinänsä on aivan hyvää mutta ei riittävää supertyöttömyytemme torjumisen osalle.

Minusta se on käsittämätöntä, että hyvinvointivaltion purkamista ja supertyöttömyyttä käytetään keinona EY:hyn menemiseen.

Ed. Laivoranta (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Korhosen puheenvuoroon puutun siltä osin, kuin hän sanoi, että hallitus ei pyri yhteiskuntasopua rakentamaan, vaan paremminkin romuttamaan purkamalla hyvinvointipalveluja ja tällä hirvittävällä työttömyydellä. Ei näitä hyvinvointipalveluja eikä työllisyyttä suinkaan pidetä yllä poliittisilla päätöksillä eikä lainsäädännöllä, vaan sillä, että meillä on talous kunnossa ja että meillä on taloudellinen pohja, jolla näistä voidaan huolehtia. Siihen varmasti hallitus pyrkii vilpittömästi, että meillä olisi taloudellinen pohja. Sen jälkeen me voimme sitten päättää vapaasti täällä, miten kaku jaetaan, kunhan saadaan kaku leivottua. Kakun leipomisesta tässä on kysymys, siihen hallitus vilpittömästi pyrkii.

Ed. Korhonen (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Ehkä on syytä kertoa ihan käytännön esimerkki, miten näin ei ole. Jos todella olisi halu elvyttää ja elvyttää vielä siten, että todellisia tehokkaita, tuottavia investointikohteita käytetään, niin Pudasjärven turvevoi-

mala on ihan käytännön esimerkki siitä. Valtio käyttää vuosittain noin 50 miljoonaa markkaa sillä alueella erityistyöllistämistoimenpiteisiin ja muuhun vastaavaan yhteiskunnan rakenteitten ylläpitämiseen. Kun voimala vaatii 150 miljoonaa investointiavustusta, jonka jälkeen se lähtee tekemään 45—50 miljoonan markan vuositulosta, niin onhan aivan käsittämätöntä, että ei tätä investointiavustusta voida antaa, kehittää sille alueelle 400:aa työpaikkaa. Ei voida puhua siitä, että halua on, vaan kyllä halu on pitää tätä työttömyyttä yllä. Ei mihinkään muuhun johtopäätökseen niistä toimenpiteistä voi tulla tämän yhden esimerkin kautta.

Ed. Laitynen: Arvoisa puhemies! Suotavaa olisi ollut, että ministerit olisivat olleet salissa, kun ed. Jukka Roos käytti puheenvuoron. Puheenvuorossaan nimittäin ed. Roos nosti palkansaajien kannalta esille asioita, jotka tulevaisuudessa EY-neuvotteluissa ovat varsin keskeisiä ja jotka olisi tullut sisällyttää jo hallituksen antamaan EY-tiedonantoon.

Ed. Laivorannalle on tässä yhteydessä todettava se, että ay-liikkeen EY-myönteisyys ei ole suinkaan hallituksen ansio. Kyllä tämä kannanotto ja ay-liikkeen päätökset perustuvat heidän omaan harkintaansa ja viisauteensa.

Arvoisa puhemies! Kyllä mutta — ei ellei-linja, jota Suomen keskusta on ajanut EY-keskustelun yhteydessä, on saanut mitä koomisimmat piirteet. Sama komedia näyttää jatkuvan nyt täällä käytävässä EY-keskustelussa. Minusta aika surkuhupaisaa on se, että eräät hallituspuolueiden kansanedustajat käyvät jopa meiltä opposition edustajilta kysymässä, mitähän pääministeri tänään äänestysmenettelynä sanoo ja tarkoittaa, onko kysymys hallituksen luottamuksen mittaamisesta vai vain EY-jäsenhakemuksen jättämisestä? Kaikki nämä signaalit, joita meiltä on annettu ulkomaille, ovat edelleen heikentämässä meidän poliittista luottamustamme.

Kun tähän vielä liitetään energiakysymyksessä hallituksen sekoilut maakaasun ja puuenergian käytön mukaan ottamisesta, ennen kuin varsinaista perusenergiapäätöstä tehdään, ovat jälleen meidän taloutemme mittarit kääntymässä yritysten ja kansalaisten kannalta todella huonoon suuntaan, ja kansainvälisesti uskottavuutemme sen kuin heikkenee. Ainoastaan kotimarkkinoiden lähes täydellinen pysäyttäminen, jonka hallitus oikeastaan ainoana taloudellisena toimena on aikaansaanut, on estänyt korkojen rajua nousua, mutta se ei näytä estävän meidän

valuuttavarantomme virtaamista maasta ulos. Nyt kun pitäisi palauttaa luottamus Suomeen myös maamme rajojen ulkopuolella, jotta voimme omaa investointitoimintaamme vireyttää ulkomaisella valuutalla, toimivat kaikki hallituksen teot aivan päinvastoin.

Ilmestellen syvästi, että kokoomus on julkisesti rähmällään keskustapuolueen edessä hallituksen päätöksenteossa. Tämä näkyy mm. EY-tiedonantotekstistä. Tässäkään palkansaajien etuja kokoomus ei ole pystynyt valvomaan. Hallituksen saamattomuus ja myöskin eripuraisuus varsinaisista taloudellisista toimista ja linjauksista on johtamassa entistä hullunkurisempaan talouspolitiikkaan maassamme. Tämän laskun maksajiksi hallitus kehittää uusia toimenpiteitä palkansaajien elinehtojen edelleen heikentämiseksi.

Sen sijaan hallituksen tulisi ymmärtää, että Suomella on kilpailuetunaan korkea koulutustaso ja suhteellisen hyvä perusrakenne sekä yhteiskunnalliset palvelut. Laman ja integraation haasteisiin tulisikin vastata aivan eri keinoin kuin hallitus nyt tekee.

Turha on käydä kokoomuksen puheenjohtajan, ministeri Salolaisen kertomassa palkansaajakeskusjärjestöjen hallintoelimille, kuinka kokoomus on todella palkansaajapuolue, kun samaan aikaan hallituksen toimet, joissa kokoomus on mukana, vain kurjistavat palkanansaitijoita ja syventävät maamme taloudellista lamaa.

Avoimesti myönnän, että kuulun niihin kansalaisiin, jotka arvostavat ministeri Salolaisen Eurooppa-asioiden asiantuntemusta. Mutta käsittelemättä on, että kokoomus ei väittäessään olevansa palkansaajapuolue ole pystynyt hallituksessa palkansaajien etuja valvomaan. Suomen poliittisen toiminnan kannalta on vahingollista, että kokoomus on jäänyt kepun agraari-puolueideologian vangiksi nykyisessä hallituksessa. Maamme talous, sosiaalipolitiikka eikä mikään muukaan taloudellinen toiminta voi olla enää alisteinen pelkästään maataloudelle. Meidän täytyy lähteä suunnittelemaan maamme taloutta ja valmistautumista Euroopan yhteisöön asetelmasta, jossa kaikkea ei alisteta maatalousalttarille.

Ovatko Suomen EY-neuvottelun olotila ja neuvotteluvalmiudet olemassa, mikäli maassamme taloudellinen syöksykierre jatkuu edelleen ja työttömyys sen kuin kasvaa sekä tulevan syksyn aikana maamme poliittinen ja työmarkkinatilanne on täydellisessä kaaoksessa ja ehkä mahdollisesti laajat lakkoliikehinnat päällä? Ellei nyt

viimeinkin tämän hallituksen harjoittama yhteistyökyvytön politiikka muutu, on maassamme odotettavissa juuri edellä kuvaamani tilanne. Tästä mielestäni vastuun kantaa yksin ja ainoastaan nykyinen hallitus. Hallituksen on turha yrittää enää säilyttää edellisen hallituksen niskaansa omaa kyvyttömyyttään ja saamattomuuttaan maamme talouden elvyttämisessä. Taloutemme ei elvy Euroopan yhteisön jäsenneuvottelujen kannalta järkevään kuntoon, ellei nopeita talouden perusrakenteiden korjauksia saada aikaan. Nykyisellä hallituksen linjalla, jossa ollaan vain palkansaajien pussilla, tämän maan taloutta ei voida kuntoon laittaa.

Onko niin, että kun yhteistyökyky ei riitä hallituksen keskeisten puolueiden kesken ryhtyä todellisiin talouden rakenteen muutoksiin, joilla elinkustannuksiamme ja ennen kaikkea jokapäiväisten elinkustannusten, ruokakorin ja asumisen, hintatasoa voitaisiin laskea eurooppalaiselle tasolle, lähdetään toimimaan sen ainoan yhteisen nimittäjän pohjalta, jota nykyisten hallituspuolueiden ideologiset lähtökohdat yhdistävät: ammattiyhdistysliikkeen toimintaoikeuksien kaventaminen, palkansaajien elinehtojen murentaminen, työllä ansaitun sosiaaliturvan leikkaaminen jne? Näissä asioissa hallitus tulee jakamaan näköjään kansalaiset todella kahteen leiriin.

Mielestäni tämä on järjetöntä politiikkaa, joka vie pohjan pois niiltäkin suhteellisilta kilpailueduilta, joita meillä on: toimivalta työmarkkinajärjestöelämlä, työrauhalta ja yhteistyön ilmapiiriltä. Hallituksen on syytä mielestäni muistaa jatkaessaan tätä toimintaa, jotta ei tule suuria yllätyksiä tulevaisuuden vaalitaisteluissa: Heidän omassa leirissään ei ole enää kohta kuin vain maatalousyrittäjät, jotka edustavat hyvin pientä joukkoa kansalaisia. Kun seuraavat vainovalkeat syttyvät maassa, ne saattavat olla paljon suuremmat roihut kuin keskustapuolueen komennuksella MTK aikaansai sunnuntai-iltana. Ne vainovalkeat tulevat kohdistumaan täysin nykyistä hallitusta ja sen harjoittamaa politiikkaa kohtaan.

Arvoisa puhemies! EY-jäsenneuvotteluja peitteinä käyttäen on turha keskustan yrittää ajaa läpi omaa ns. perusturva- eli kansalaispalkkajärjestelmäänsä. Kysymys on todella suuresta, mahdollisesti miljardien markkojen tulonsiirrosta palkanansaitijoilta mm. maatalousyrittäjille. Työllä ansaitun sosiaaliturvan, työttömyyspäivärahojen, äitiys- ja sairauspäivärahan sekä 60 prosentin työeläkkeen ovat palkanansaitijat jo omalla työllään maksaneet ja maksavat. Nyt

keskustan suunnittelemaan työntekijöiden työlään ansaitsemien rahojen ryöstöön eivät sosiaalidemokraatit voi vastata muuten kuin selvästi: ei käy, näpit irti palkansaajien sosiaaliturvan heikentämisestä.

Kansallista sosiaaliturvaamme uhkaa Esko Ahon hallitus Suomen keskustan johdolla eikä suinkaan Euroopan yhteisö. Ammattiyhdistysliike on ilmoittanut laajasti olevansa EY-jäsenhakemuksen kannalla, mutta se näyttää olevan valmistautumassa todella voimakkaisiin toimiin Esko Ahon hallitusta vastaan estääkseen jäsenkuntansa etujen heikentämisen ja rahojen ryöstämisen. Esko Ahon hallituksen laaja ryöstöyrittäminen on ruvennut selviämään tavallisille kansalaisille. Hallituspuolueiden kannatuksen alamäki ei ole vasta kuin alussa. Mitä laajemmin ihmiset tajuavat, että hallitus on heikentänyt ja heikentämässä heidän ansaittuja etuisuuksiaan, sitä jyrkempi käsittääkseni tulee olemaan hallituksen alamäki.

Arvoisa puhemies! On päivänselvää, että meidän on jätettävä jäsenhakemuksemme, mutta hallituksen esittämää tiedonannon tekstiä, joka alistaisi maamme taloudellisen toiminnan maatalouden alttarille, emme voi missään tapauksessa hyväksyä. EY-jäsenneuvottelut on käytävä huomioiden meidän kansalliset tavoitteemme erityisesti teollisuuden ja vientiteollisuuden sekä palkansaajien kannalta ja näiden tarpeet. Vain sitä kautta varmistetaan yhteiskunnan rahoitus myös maaseudun elävänä pitämiseen.

Euroopan yhteisön jäsenyyteen kielteisesti suhtautuvien taktiikkana on ollut ja on yrittää luoda sellainen käsitys, että Suomi ulkopuolelle jättäytyessään voi edelleenkin jatkaa samaan malliin mm. maatalouspolitiikan suhteen ilman, että kansainvälistyminen vaikuttaisi meille mitään. Tämä kuva on mielestäni harhaa, vailla todellisuuspohjaa, ja se on mielestäni kansalaisten pettämistä. Yksinkertaisesti se ei ole Suomelle eikä tälle kansakunnalle mikään vaihtoehto.

Arvoisa puhemies! Vaihtoehto on EY-jäsenhakemuksen jättäminen.

Ed. S a a s t a m o i n e n : Rouva puhemies! Minä kunnioitan syvästi kansanedustajan sananvapautta. Siitä huolimatta joskus tekisi mieli muutamia sanoja julistaa pannaan, ja eräs sellainen sana on hyvin mielikuvitusköyhä rillä alkava sana, jota mm. arvoisa kollega Laitinen puheessaan käytti. Kuitenkin olen sitä mieltä, että kokoomus ei ole EY-asiassa kuvia kumarrellut. Kokoomus on ollut systemaattisesti se puolue,

joka on luotsannut tätä maata kohti myönteistä EY-jäsenhakemusta.

Eduskunnan talousvaliokunta oli pari viikkoa sitten Frankfurtissa ja Zürichissä. Matka oli mielestäni varsinainen eurokunnan oppimatkka. (Ed. Tennilä: Oliko paluumatkakin?) — Kyllä. — Siitä syystä haluan ikään kuin muutamana terveisinä tuoda siltä matkalta joitakin ajatuksia.

Eurokunnan ihannemitat on ilmaistu Maastrichtin kokouksessa. Tavoitteena on suurempi ja vapaampi markkina-alue, kuten kaikki tiedämme. Maastrichtissa määriteltiin inflaatiovauhti, korkotason vaihteluväli, budjettivajeen suuruus, julkisen velkaantumisen aste sekä vakaan valuutan vaatimus. Suomi on monessa suhteessa vielä kovin kaukana asetetuista vaatimuksista, ja välillä epäilyttää, tokko niitä koskaan kunnolla saavutamme. Epäilyttää, kun lukee tämänpäiväisiä lehtien taloussivuja tai kuuntelee monenmoisia devalvaatiohoureita, joita silloin tällöin korviin tulee. Tämänhetkisten laskelmien mukaan ainoa euromittojen mukainen kohta meissä suomalaisissa on julkisen velan suhde bruttokansantuotteeseen.

Korjaamisen varaa on tietysti myös monilla muilla mailla. Ihan helppoa ei ole saksalaisilla, sillä heitä myös koettelevat kovat ajat. Saksassa avuksi tulee kenties talousihmementali-teetti, mutta tulisiko meillä se sisu, jota äskettäin jo tässä salissa peräänkuulutettiin?

Sveitsin suurimman pankin, joka teki viime vuonna ennätystuloksen, ekonomisti sanoi puheessaan tulevaisuuden haasteista sanasta saana seuraavaa: "Wir müssen früher aufstehen und später arbeiten, später arbeiten als die Deutschen." Eli siis: "On noustava aikaisemmin ylös ja tehtävä enemmän töitä." Siinäpä euroläksyä suomalaisille nukkujille ja lomailijoille. Muita euroterveysiä on mm. ympäristöstä huolehtiminen, vastuun kantaminen ja uudenlaiseen tuotantoon satsaaminen.

Rouva puhemies! Ministeri Salolainen luetteli tämänpäiväisessä ansiokkaassa puheessaan muutamia ei-ei- ja kyllä-kyllä-ehdoja. Samoja olin itsekin ajatellut, kun puheenvuoroani mietin. Deregulaatio eli monenmoisen säätelyverkon purkaminen on ensisijainen vaatimus, mikäli haluamme elinkeinoelämämme kehittyvän muun Euroopan tahdissa. Meillä on kotope- räistä protektionismia ja holhousmentaliteettia. Meillä on uskomattoman syvä usko Helsingin herroihin, jotka tietävät, mikä on hyväksi mm. maakunnan yrittäjille, tai ainakin Helsingin her-

roilla on uskomattoman syvä usko siihen, että he tietävät. Tästä on lukuisia esimerkkejä. Toivon todella, että hallitus asettaessaan neuvotteluehtoja huomaa, että ensin on poistettava malka omasta silmästä.

Rouva puhemies! Tänä on käyty keskustelua paljonkin EY-jäsenyyden turvallisuuspoliittisista ja ulkopoliittisista vaikutuksista. Pari viikkoa sitten eduskunnassa vieraili puhumassa Ruotsin ulkoministeri Margaretha af Ugglas. En malta olla tässä tilaisuudessa kertomatta, mitä ministeri af Ugglas sanoi. Hän totesi, että EY on tavallaan tämänhetkisen maailman merkittävin rauhanliike. Minusta asia on juuri näin. Kun me yhdessä rakennamme tulevaisuutta, vaikkapa lähtökohtana taloudellinen tulevaisuus, taloudelliset näkökohdat, meillä on silloin tietyllä lailla syytä uskoa toisiimme ja samoihin tavoitteisiin.

Jäsenanomuksen jättäminen ja EY:n jäseneksi pääseminenkin on kaiken kaikkiaan vasta alkuharjoittelua. Euroopan rattaila pysyy vain kovalla työllä. Olemmeko me siihen työntekoon valmiit?

Ed. R i m m i (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En ollut uskoa korviani, vaikka tiedänkin, että kokoomuksen suunnasta voi aivan tämän tyyppisiä puheenvuoroja tulla kuin ed. Saastamoinen nyt esitti: noustava aikaisemmin ja tehtävä enemmän töitä. Väite kertoo vain siitä, että puhuja ei tunne suomalaisen työelämän todellisuutta eikä tiedä, että tässä maassa on 350 000 työtöntä, jotka varmasti olisivat valmiita nousemaan vaikka kuinka aikaisin, kun vain saisivat työpaikan. Vertaus oli todella äärettömän ontuva. Minun sydäntäni oikein riipaisi. Se oli todella halventava suomalaista työntekijää kohtaan. Minä todella toivoisin, että mahdollisimman monet suomalaiset työtätekevät ihmiset nyt todella olisivat kuulleet ed. Saastamoisen puheenvuoron, joka viestitti siitä, miten hän ja kokoomus suhtautuvat suomalaiseen työntekijään.

Ed. S a a s t a m o i n e n (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Asian voi käsittää ja kuunnella monella tavalla. Silti olen sitä mieltä, että yleensäkin työ tekee työtä, työ antaa työtä. Tiedän ihan hyvin meidän tämänhetkisen vaikean työttömyystilanteemme. Periaatteessa on kuitenkin niin, että jos me haluamme pysyä kehityksen mukana, meidän on oltava valmiita kovaan työhön.

Ed. K e k k o n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Rimmi jo äsken sanoi aika lailla ne ajatukset, jotka minullakin oli mielessäni. Mutta tietysti tällaiset puheenvuorot, kuin ed. Saastamoinenkin pitää, kyllähän ne kertovat kokoomuksen arvomaailmasta aivan alastomasti kaiken sen, mitä siitä kerrottavissa on. Nimittäin todellakin, kun maassa on 350 000 ihmisen työttömyys, kun työttömyys koskee välittömästi pitkälti yli miljoonaa ihmistä, on täydellistä ihmisen, suomalaisen työntekijän pilkkaamista puhua tällaisista aikaisin heräämisistä ja töihin menoista vieläpä saksan kielellä, kun todella tiedämme, että suomalainen yhteiskunta tällä hetkellä on pahimmassa halvaustilassaan toisen maailmansodan jälkeen. Kysymys ei ole siitä, etteivät suomalaiset haluaisi tehdä työtä. Kysymys on siitä, että tämä teidän hallituksenne ei pysty työtä järjestämään.

Ed. R i m m i (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen samaa mieltä siitä, että työ todella uutta työtä luo. Mutta todellakaan, niin kuin ed. Kekkonen totesi, tämä hallitus ei ole kyennyt sitä tarjoamaan. Päinvastoin hallitus suunnittelee jatkuvasti uusia työttömiä ihmisiä tähän yhteiskuntaan. Yhtenä esimerkkinä, joka jo moneen kertaan on tullut esiin tämänkin keskustelun mittaan eilisen ja tämän päivän aikana, on julkisen sektorin purkaminen.

Minä haluaisin todella tietää, minkälaista kovuutta ed. Saastamoinen haluaisi esimerkiksi urakatöitä urakkavauhdilla jossakin tekstiili-tehtaassa ompeleville ihmisille, minkälaista vauhtia tai hiostusta te haluaisitte lisää tai minkälaista vauhtia ja raskautta te haluaisitte lisää esimerkiksi vanhainkodeissa ja kroonikkosairaloissa pienellä työvoimalla äärettömän kovan henkisen ja fyysisen paineen alla työskentelevälle hoitohenkilöstölle esimerkiksi.

Ed. V ä h ä n ä k k i (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yhtyen äskeisiin vastauspuheenvuoron käyttäjiin olisin vielä todennut sen, että ed. Saastamoisen puheenvuorosta ilmeni hyvin, että vaikka meidän ryhmillämme on pyrkimys yhteinen, pyrkii EY:n täysjäseneksi, ne perusteet, millä sinne mennään, tuntuvat olevan aivan räikeimmällä tavalla erilaisia. Ed. Saastamoisen puheenvuorosta kävi selvästi ilmi, että hän haluaa muuttaa työelämän ilmapiiriä Suomessa sellaiseen hiostukseen, mikä vallitsee eräissä vanhoillisemmissa maissa, missä työelämän lainsäädäntö ei ole kehittynyt.

Haluaisin muistuttaa vielä siitä, että ed. Saastamaisella on se kuvitelma, että ne 350 000 työtöntä ovat perinteellisiä työläisiä, duunareita, jotka äänestävät sossuja ja komukoitu. Mutta ed. Saastamoinen ei muista, että joukossa on hyvin huomattava prosentti, en muista onko se 25 vai 35, toimihenkilöitä: merkonomeja, insinöörejä, maistereita, tuomareita ja jopa lääkäreitä. Luulisi kokoomusta kiinnostavan näiden työttömyys, jos ei muuten.

Ed. Saastamoinen (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Minä myönnän, että minä haluaisin muuttaa työasenteessa jotakin. Minä olen joskus aikaisemminkin sanonut, että minä toivoisin, että meillä olisi sellainen suhde työhön, mikä on esimerkiksi (Ed. Vähänäkki: Saksassa!) japanilaisilla, (Ed. Rimmi: Tulihan se! — Ed. Tennilä: Miksi Eurooppaan mennään, jos Japani on parempi? — Ed. Gustafsson: Jalka paketissa töihin! — Ed. Vähänäkki: Nahkaruoka soi!) minkälainen meillä oli joskus aikaisemmin niin, että työ on arvo sinänsä, ja sitä halusin tässä puheenvuorossani painottaa. En suinkaan halua muuttaa meidän työolosuhteitamme, mutta minä tarkoitin puheenvuorollani sitä, että me olisimme valmiita todella ajattelemaan työtä ihan tulevaisuuden haasteena. Kysymys oli nimittäin siitä, että tulevaisuuden haasteena me arvostamme työtä, ja minun mielestäni tämä ei nyt, arvoisat kollegat siellä vasemmalla, ollut ollenkaan puheenvuoro työttömyyskysymyseen. Siitä minä olen kyllä aivan samaa mieltä kuin tekin, mutta minä tarkoitin tällä sitä, että me monessa suhteessa tarvitsimme uudenlaista ajattelua suhteessamme työhön.

Ed. Rimmi (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Debatti alkaa käydä osittain jo aliarvoiseksi, mutta kysyisin kuitenkin ed. Saastamaiselta, kun hän tätä japanilaisuutta haikailee: Onko hän kenties ajatuksissaan miettinyt sitä, perustuuko hänen japanilaisuusihanteensa esimerkiksi siihen, että Suomessa ruvettaisiin kenties lyhentämään vuosilomia, pidentämään työpäivää jnp. kuten nyt Japanissa on? Teoriassa ja tilastoissa maailman kansoille näytettäisiin, että hyvä, Suomessa on 4–5 viikon vuosiloma, mutta todellisuudessa se on 3 viikkoa, kun tehdään sitten töitä kuitenkin. Tämähän se ihanne on vai mikä se on? Se kannattaa rehellisesti sanoa, jos tavoittelee esimerkiksi vuosiloman lyhentämistä ja työviikon pidentämistä.

Ed. Laitinen (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Minulla oli, ed. Saastamoinen, mahdollisuus noin kuukausi sitten käydä tutustumassa japanilaiseen työelämään ja siihen kulttuuriin, missä siellä kansalaiset työtä tekevät. Me suomalaisethan olemme hyvin monissa asioissa yrittäneet erityisesti työelämän kysymyksissä apinoida japanilaisia, ja se on ollut kyllä meille osittain vahingoksi. Nimittäin kulttuurierot ovat niin valtavia Suomen ja Japanin välillä, että yksi yhteen ne järjestelmät, mitä siellä on, eivät käy meille.

Meillä on, ed. Saastamoinen, erittäin korkea työmoraaali työläisten keskuudessa. Ongelmana enemmänkin on se, että meidän työyhteisömmme on sen kaltainen, että se ota huomioon siellä työtä tekevän väestön mielipiteitä, ajatuksia ja ehdotuksia. Johtamistapa ja johtamismenetelmät ovat vanhakantaisia. Niissä ei oteta huomioon sitä resurssia, minkä henkilöstö kussakin yrityksessä voi antaa. Tässä suhteessa meillä suomalaisessa yrityselämässä on hyvin paljon korjaamista. Syy ei suinkaan ole työläisissä eikä työläisten työmoraalissa.

Ed. Saastamoinen (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Ensiksi minun täytyy todeta, että minä en ole koskaan käynyt Japanissa.

Tiedän oikein hyvin, että ei ole mitään järkeä puhua siitä, että jokin japanilainen enempää kuin minkään muunkaan maan järjestelmä siirrettäisiin meille tahi että me muuttuisimme japanilaisiksi tahi miksi hyvänsä muuksi. Sitä en tarkoittanut. Minusta vähän tuntuu, että ed. Laitisen vastauspuheenvuoron loppuosa oli ehkä aika lähellä sitä perusajatusta, jota ajoin takaa.

Rouva puhemies! Minulla on joka tapauksessa se käsitys, että työn tekemisessä tässä maassa on korjaamisen varaa. Omasta mielestäni en heittänyt tätä palloa mitenkään työläisille tai miten minä nyt sanoisin. Puhuin yleensä työstä ja olen edelleenkin sitä mieltä, koskepa se nyt sitten kansanedustajan työtä taikka lumen luontia tai jotain muuta. Kuitenkin kysymyksessä on se, että tulevaisuudessa, jos haluamme päästä tästä lamasta, mikä meillä on, niin me pääsemme siitä ainoastaan työllä ja ainoastaan työllä me saavutamme eurokunnon, joka on ehdoton vaatimus, että me pysymme rattailla.

Ed. Tennilä: Rouva puhemies! Keskustan johtohenkilöt harjoittivat eilen täällä edus-

kunnassa tiedonantokeskustelun alkaessa kaksilla korteilla pelaamista. Keskustan puheenjohtaja, pääministeri Esko Aho sanoi puheenvuorossaan: "Pyrkiessään EY:n jäseneksi Suomi on valmis hyväksymään yhteisön nykyisen säännösten, Maastrichtin sopimuksen sisällön ja Euroopan unionin päämäärän." Keskustan ryhmäpuheenjohtaja Seppo Kääriäinen sen sijaan puhui yhä hyvin laveasti reunaehdoista, jotka ovat kuitenkin tosiasiaa jo pudonneet neuvottelupöydän reunan yli, siis jo ennen neuvotteluihin ryhtymistä, niin kuin pääministerin hyvin selkeälinjaisesta puheenvuorosta kävi ilmi.

Tässä oli kysymys tietysti keskustan sisäisestä työnjaosta. Pääministeri puhui tyyliin "hyväksymme kaiken, mitä vuoden 1957 Rooman sopimuksen ajoista lähtien viime vuoden joulukuun Maastrichtin kokoukseen saakka päätetty jo on". Puheenvuoro on luultavasti jo tänään levitetty jakeluna EY:n päämajassa ja EY-jäsenmaiden johtohenkilöille. Ed. Seppo Kääriäinen sen sijaan piti television kautta tupailtaa jäsenyyden seuraamukset hyvin tuntevan ja niistä aiheellisesti edelleenkin syvästi huolissaan olevan keskustapuolueen kenttävään rauhoittelemiseksi.

Rouva puhemies! Kun pääministeri ilmoitti Suomen sitoutuvan Maastrichtin päätöksiin semmoisenaan ja kaikkienensa, niin se tarkoittaa sitoutumista paitsi sisämarkkinoihin, myös raha- ja talousliittoon, jonka ytimiä ovat yhteinen Länsi-Euroopan keskuspankki ja raha ecu tai mikä tuon yhteisen rahan nimeksi mahtaa tullaakaan.

Sitoutuminen Maastrichtin sopimukseen merkitsee myös sitoutumista yhteiseen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan, jonka jatkoksi tulee yhteinen puolustus, niin kuin tältä paikalta myös Euroopan hyvin keskeinen johtaja Helmut Kohl noin viikko sitten ilmoitteli. Tuo yhteinen puolustus rakennetaan, kaikki on sen osoittamassa, Weu:n sekä siihen kytkeyssä olevan Naton perustalle. Nämähän ovat pääasiat Treaty on European Union -asiakirjassa, jota ei tietääkseni ole kyllä kansanedustajille suomenkielisenä edes jaettu. Jos näin on, se osoittaa, että ei hallitus eduskuntaa erityisen paljon arvosta, jos tämä sopimus, josta täällä niin paljon puhutaan ja jonka varaan kaikki puheenvuorot hallituksen puolelta rakentuvat, on eduskunnan jäsenille jakamatta.

Rouva puhemies! Ulkoministeri Paavo Väyrynen on julkisuudessa pitänyt yhä kiinni puolueettomuudesta tosin sen sisältöä koko ajan kaventaan ja myös omasta valuuttakurssipoliti-

kasta. Niin minäkin haluaisin pitää. Meillä on vain se ero, että ministeri Väyrynen on menossa EY:hyn, minä taas en, emme, koska mukaan mentyämme meillä ei ole mahdollisuutta olla puolueeton tai harjoittaa omaa rahapolitiikkaamme. Ei ole myöskään harmonisoinnin toteutuksessa mahdollista päättää omasta verotuksestamme. Kun verotulot supistuisivat Emun puitteissa tapahtuvan harmonisoinnin seurauksena 14—15 miljardia vuositasolla, seuraisi siitäkin — siitäkin, pitää sanoa — rajuja paineita lisäleikkauksiin sosiaaliturvassa.

Kokoomuksen eduskuntaryhmän puheenjohtaja Kimmo Sasi sanoi, että ulkomaankauppa-ministeri Pertti Salolainen on ollut kaiken aikaa noin askeleen verran edellä Suomea Länsi-Euroopan unioniin vietäessä. Kyllä siinä perää on. Mitä kokoomus on esittänyt tänään, sitä sosialidemokraatit huomenna, keskusta ylihuomenna. Oikeistolla on kiistatta ollut hegemonia EY-prosessissa. Minä en kyllä kokoomuksen intoa mennä Euroopan yhteisöön ihmettelekään, sillä EY:n uskontunnustus on sääntelemätön markkinatalous.

Kun Brysselissä kuunteli EY-komission korkeita virkamiehiä, heilläkin oli pappien tapaan semmoinen kolmiyhteisyys, jota he koko ajan toistivat. Papit sanovat aina, että Isä, Poika ja Pyhä Henki. Nämä EY-komission korkeat virkamiehet käyttivät sanakolmikkoo: liberalisointi, harmonisointi ja direktiivi eli täydellinen markkinavapaus, samanlaiset säädökset eri jäsenmaihin, ja kun se ei muutoin toteudu, niin annetaan direktiivi. Tsaari antoi samanlaisia, mutta niiden nimi oli ukaasi.

Kokoomuksen hinkua sääntelemättömään markkinatalouteen en ihmettele, mutta sosialidemokraattien valmiutta purkaa markkinatalouden sääntelyä ja ohjausta minä kyllä ihmettelen, sillä sen tien päässä on kovan kapitalismin paluu.

Kaikkein huonoimmin käsitan kyllä niitä vihereitä, jotka ovat EY:hyn menemisen kannalle asettuneet. EY on luotu nimenomaisesti palauttamaan entisten eurooppalaisten suurvaltojen mahtiasema nyt yhdeksi nyrkiksi koottuna sekä kiihdyttämään talouskasvua. Talouskasvun kiihdyttämisen seurauksena on luonnonvarojen käytön ja myös saasteiden lisääntyminen. Miten kasvukriittinen liike tällaista kasvun ihannointia ja tavoittelua voi tukea, sitä minä vain ihmettelen yksinkertaisena maalaispoikana.

Rouva puhemies! Tänään ulkomaankauppa-ministeri Salolainen sanoi täällä parlamentissa,

että ei pidä haikailla entisenlaisen puolueettomuuden perään. Nyt alkoi siis voimistua paineita puolueettomuuden poistamisen aikaansaamiseksi jopa käsitteistöstäkin. Minun on mahdollista käsittää, mistä tällainen puolueettomuutemme vähättely kumpuaa. Mehän olemme harjoittaneet puolueettomuuspolitiikkaa, ja se on ollut onneksi tälle kansalle. Olemme voineet pysyä konfliktien ulkopuolella ja rakentaa rauhanomaisesti maata pian 50 vuotta. Miksi luopua siitä, mikä hyväksi on koettu?

Maastrichtin hahmotelmiin sitoutuminen johtaa ajan kanssa ilman muuta siihen, että olemme Weu:n sisällä ja sitä kautta kyttyssä myös Natoon, josta herra Kohl sanoi, että se on ykseys Weu — Nato.

Sitä en niinkään pelkää, että Weu — Nato kyttyä seuraisi se, että Suomessa olisi ulkomaalaisia joukkoja joissakin tilanteissa. Mutta se uhka on suuri ja jopa todennäköinen, että Suomen on annettava joukkojaan EY:n päättämiin ja Weu:n toteuttamiin toimiin kriisitilanteissa. Konflikti, johon liittoutuneena voisimme joutua mukaan, voisi olla esimerkiksi Persianlahden äskettäin koetun kriisin jonkinlainen toisinto. Silloin meidänkin poikamme ja pojanpoikamme olisivat aseissa kaukana kotoaan. Keijo Korhosen sanoin he seisoisivat niin, että "takana olisi Eurooppaa, länttä, edessä Aasiaa, itä".

Niin kuin jo totesin, minusta ei ole mitään syytä luopua puolueettomuudesta. Ei tietenkään puolueettomuus ole syrjässäoloa meidän ajattelumme mukaan, kun maapallomme kipeimpiä ongelmia pyritään ratkaisemaan. Päinvastoin se on aktiivisen panoksen antamista perustavaa laatua olevien ongelmien ratkaisemiseen. Blokkiin kuuluvana meiltä vain puuttuvat edellytykset purkaa esimerkiksi aikapommeista vaarallista eli rikkaamman ja köyhemmän maailman välistä konfliktia. Tuo konfliktihan on jo olemassa "kylmänä" ja niin kuin jo sanoin siitä voi milloin tahansa tulla "kuuma".

Rouva puhemies! EY-jäsenyyden toinen vakava seuraamus puolueettomuuden menetyksen ohella olisi demokratiavajeen paheneminen. Meillä on jo nyt erittäin vähää valtaa käyttävä eduskunta, valitettavasti. Valtaa käyttää tässä maassa tosiasiallisesti hallitus, erityisesti valtiovarainministeriö ja sen virkamiehet, joilla on hyvin tiiviit siteitä talouselämään.

EY-jäsenyyden myötä eduskunnan asema heikkenisi entisestäänkin. Päätöksistään tehtäisiin yhä isompi osa Brysselissä, ajan kanssa siis yhä isompi ja isompi osa, kun unioniajattelu

etenisi ja liittovaltio tulisi areenalle. Mietiskely siitä, kuinka monta prosenttia määrällisesti asioista päätettäisiin suoraan Brysselissä ja monta ko Helsingissä, ei ole relevanttia. Brysselissä näet päätettäisiin jatkossa oleellisesta eli esimerkiksi talouspolitiikan osalta sen ytimistä: verotuksen linjasta ja rahapolitiikasta. Niistähän sitten seuraa pääosa muusta päätännästä.

Keitä siten ovat ne jotka Brysselissä päättävät? Brysselissä ei ole mitään edistyskellistä ja demokraattista hallintoa, kuten voisi luulla joidenkin vasemmistolaisten ja vihreiden puheenvuoroja kuunnellessa. Siellä toimii suurimpien yhtiöiden intresseistä liikkeelle lähtevä ja hallitusten edustajista muodostunut päätöksentekokoneisto, jota päätöksentekoa "valvomassa" on noin 3 000 eri suuryhtiöiden päätoimista vaikuttajaa eli lobbaajaa. Vahvin asema päätöksentekossa on komissiolla, jota ei oikeastaan kukaan valvo, vaan joka paitsi valmistelee ja ehdottaa tosiasiallisesti myös paljon päättää direktiiveillään. Ministerineuvoston taas muodostavat ministerit eri maista. EY-parlamentilla on vain lausunnonantajan osa.

Bryseliin kun valta siirtyisi, se olisi nykyistäkin kauempana tavallisesta ihmisestä. Jo sillä olisi kansalaisten vaikutusmahdollisuuksien kannalta vakavia seuraamuksia. Vaikutusmahdollisuudet edelleen vähenisivät. Tästä taas edelleen seuraisi epäilemättä poliittisen aktiivisuuden edelleen heikentyminen. Kun ihmiset olisivat yhä passiivisempia poliittisesti, sosiaalivaltiota olisi yhä helpompi purkaa, sillä sehän on saatu rakennettua ja pysyy pystyssä vain ihmisten aktiivisen vaikuttamisen ansiosta.

Toinen todella suuri ongelma, joka liittyy EY-päätäntään, on se, että valta olisi myös parlamentaarisen kontrollin ulkopuolella. Se olisi todellakin komissiolla ja sen noin 20 000-päisellä virkamieskunnalla, josta pääosa on tietävästi juristeja. Nämä juristit sitten hyppyyttäisivät kansallisia parlamentteja jo mainituilla direktiiveillään. Olisimme siis Brysselissä toimivan "poliitbyroon" alaisia, jonka muodostavat euroopalaiset viinaset. Itse asiassa siellä istuvat konservatiivit ovat vielä kovalinjaisempia kuin meidän oma Viinasemme, jonka kanssa emme meinaa täälläkään selvitä.

Rouva puhemies! Vaihtoehtona ei ole eristäytyminen kansainvälisestä yhteistyöstä. Vaihtoehtona on pitää päätösvalta maksimaalisesti omisissa käsissä ja kehittää samalla kansalaisten vaikutusmahdollisuuksia kaikilla tasoilla.

EY on tulliliitto. Toisin sanoen se suojaa

markkinoitaan tullimuurilla. Tulliliittoon sitoutumisen sijasta ulkomaankaupan käynnissä vaihtoehtona Suomen osalta on harjoittaa kauppaa edelleenkin Länsi-Euroopan maiden kanssa Eta-sopimuksen perusteella. Samalla on kehitettävä edelleenkin hyvin sitkeästi talousyhteistyötä Venäjän ja myös muiden alueiden kanssa, mukaan lukien Japani, josta täällä äsken keskusteltiin minusta hieman sopimattomalla tavalla. Ei ole meidän asiamme ryhtyä sanomaan, että meille pitää ottaa Japanin malli. Meidän asiamme ei ole myöskään sanoa, että Japanin asioiden pitää olla toisin kuin meidän. Minusta kokoomuksen edustajalta oli epäkorrektia ryhtyä tällaisia vertailuja suorittamaan. Me olemme me, Japani on Japani.

Kansainvälisyyttä ei ole suinkaan sulkeutua Länsi-Euroopan blokkiin, johon kuuluu kuutisen prosenttia maataloutemme väestöstä ja jota kehitetään vastapainoksi paitsi USA:ta ja Japania vastaan myös köyhää maailmaa vastaan. — Jatkan hetken vielä, rouva puhemies.

Eurooppalaisen liittovaltion luomisen yksi keskeinen tavoite on pitää todellakin köyhä maailma, maapallomme suuri enemmistö, edelleenkin alamaisten asemassa. EY-maissa on nyt voimistumassa se henki, että rajat suljetaan köyhien maailman ihmisiltä ja köyhistä maista tulleita ihmisiä ajetaan ulos EY:n sisästä. Näin siksi, että EY:n sisälläkin alkaa olla työvoimareserviä niin paljon, että kapitaalikin ajattelee, että sitä on jo riittävästi. Onhan työttömyysaste EY:n piirissä noin 10 prosentin tasolla, on ollut jo pitkään ja niin näyttää olevan jatkossakin.

Niin kuin jo sanoin, tarvittaessa Euroopan unionin elintärkeät edut aiotaan turvata vaikkapa voimatoimin Weu:ta kehittäen. Weu:n ja Naton erohan on siinä, että Weu voi toimia myös jäsenmaittensa rajojen ulkopuolella, kun taas Naton säännöt ilmoittavat suoraan ja selvästi, että Nato toimii vain omalla alueellaan. Elintärkeiksi eduiksi luetaan, kuten USA muuten jo tekeekin, esimerkiksi öljyn ja muiden raaka-aineiden saanti halpaan hintaan kaikissa tilanteissa. Minulle tällainen ”kansainvälistyminen” ei ole aitoa vaan suorastaan ahdistavaa.

Rouva puhemies! Eduskunta tulee alistumaan hallituksen EY-kantaan, jäsenhakemus jätetään, se on jo selvää. Lopullisesti asiasta päätetään kuitenkin vasta neuvottelujen jälkeen neuvokantavassa kansanäänestyksessä ja sitä seuraavassa eduskunnan käsittelyssä, joka saattaa mennä seuraavaan eduskuntaan. Me vasemmistolaiset tulemmekin tekemään kaikkemme, jotta

suomalaiset saavat tietää, mikä EY/EU on ja miten rajusti se kaventaa omaa päätösvaltaamme. Näin menetellen me autamme suomalaisia tekemään kansanäänestyksessä päätöksensä tosiasiatietojen pohjalta.

Puhetta on ryhtynyt johtamaan toinen varapuhemies Pesälä.

Ed. V ä h ä n ä k k i (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Minä en kiinnittänyt suurempaa huomiota ed. Tennilän puheenvuoroon muuten, koska tiedän hänen kielteisen asenteensa Suomen metsäteollisuuden ja metalliteollisuuden menestymiselle eli EY:hyn liittymiselle, mutta kalskahti korvaani hänen lausumansa, että markkinatalouden sääntelyn purkamiseen ovat sosialidemokraatit syyllystyneet. Haluaisin mielelläni tietää, mihin yksityiskohtiin tai kohtiin tämä ed. Tennilän mielipide perustuu, koska jos katsomme EY-maita Saksaa, Ranskaa, Englantia ja Italiaa ja edelleen siihen pian tulevia Suomea, Ruotsia, Tanskaa, Norjaa ja Itävaltaa, niissä me olemme nimenomaan säännelleet markkinataloutta. Neuvostoliiton viimeinen presidentti Mihail Gorbatsšov totesi, että niissä maissa, missä vapaa markkinatalous on tarpeeksi säännelty, ollaan juuri lähinnä sitä olotilaa, missä ihmisen on paras maailmassa tällä hetkellä elää. Sen sijaan niissä maissa, joissa on ehkä ed. Tennilän mielipiteen mukaan tarpeeksi säännelty markkinataloutta eli se on kokonaan kahlehdittu, me tiedämme myös, minkälaista on ihmisten siellä elää.

Ed. T e n n i l ä (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Vähänäkille minä haluan todeta, että Pohjoismaissa ja eräissä muissakin Euroopan maissa on varsin vahvasti säännelty markkinatalous, ja sitä pidän sosiaalivaltion rakentamisen ohella työväenliikkeen parhaana saavutuksena nyky-Euroopassa. Mutta EY:n perusideologia on liberalisointi, uusliberalismi, markkinoiden vapauttaminen. Se on EY:n uskontunnustus, jos noin dramaattista ilmaisua saa käyttää. Eli ideana on poistaa sääntely ja ohjaus ja antaa markkinavoimien ratkaista asioita. Se on kovaa kapitalismia, ja se on pienen ihmisen kannalta hyvin vakavaa.

Minä en ole missään nimessä panemassa suomalaista puunjalostusteollisuutta ja metalliteollisuutta tullimuurin taakse. Siksi olen asettunut kannattamaan Eta-sopimusta, joka talouden

osalta antaa kaiken sen, mitä EY:kin. Ihan niin kuin Norjan ulkoministeriön korkea virkamies sanoi, Etan ja EY:n ero ei ole enää taloutta, se on pelkkää politiikkaa. Tämä on norjalaisten sosiaalidemokraattien arvio.

Sitten on tietysti vielä haasteena luoda tähän maahan uutta teollisuutta, esimerkiksi elektroniikkaa, ja kuuluu siihen muukin korkeata teknologiaa tuottava ja sitä käyttävä teollisuus. Tässä voidaan sitten kompastella siihen, että EY on tullimuurilla eristetty ja esimerkiksi komponenttien tuonti voi vaikeutua.

Ed. Haavisto: Arvoisa puhemies! Yritän puheenvuorossani käsitellä Suomen suhdetta EY:hyn ja tulevaan Euroopan unioniin muutamasta sellaisesta näkökulmasta, jotka ovat mielestäni jääneet tässä keskustelussa vähemmälle huomiolle. Lopuksi pyrin vastaamaan ed. Tennilälle kysymykseen, miten on mahdollista, että on olemassa vihreitä kansanedustajia, jotka tässä tilanteessa suhtautuvat suopeasti Suomen EY-jäsenyyshakemukseen.

Ensinnäkin puutun siihen argumenttiin, joka usein esitetään, että EY on syntynyt pelkästään talouden tarpeista. Jos menee historiassa taaksepäin 50-luvun alkuun ja lukee esimerkiksi Pariisissa 18.4.1951 allekirjoitetun sopimuksen Euroopan hiili- ja teräsyhteisön perustamisesta, niin saattaa tulla vähän toisiin ajatuksiin. Tässä sopimuksessa, joka on tavallaan yhteisön ensimmäinen suuri taloudellinen sopimus, ehkä selvemmin kuin koskaan myöhemmin ilmaistaan ne poliittiset tavoitteet, joita eurooppalaiselle yhteisölle silloin asetettiin. Pariisin sopimus lähtee tarpeesta säilyttää rauha Euroopassa, lähtee ajatuksesta säilyttää eurooppalainen sivilisaatio ja edistää sitä. Se lähtee solidaarisuuden ajatuksesta eri Euroopan maiden välillä ja siitä, että vanhoja tai ikivanhoja verisiä vihollisuuksia Euroopassa pyrittäisiin tulevaisuudessa välttämään. Kun nämä sanat on kirjoitettu 1950-luvun alussa Pariisin sopimukseen, niin toisen maailmansodan kokemukset ovat olleet hyvin tuoreessa muistissa, varsin lähellä. Uskon, että ne sanat silloin ovat olleet totisinta totta eurooppalaisessa kehityksessä.

Kun tänään puhuttiin federalismin ja nationalismin välisestä vedenjakajasta Euroopassa, nationalismin monelle etelä- ja keskieurooppalaiselle tuo ennen kaikkea mieleen natsi-Saksan ja siitä saadut kokemukset. Suomelle koko tämä eurooppalainen aatekeskustelu on varsin vierasta. Meidän oman kansallisvaltiomme synty on

tavallaan pohjannut omaan nationalistiseen aateeseemme. Kaiken lisäksi olimme toisessa maailmansodassa sotimassa natsi-Saksan rinnalla. Meille Euroopan federalistien äänenpainot ovat tuntemattomia tai ovat jääneet melko vieraiksi. Se, että Euroopan vastarintaliikkeen traditio on oleellinen osa EY:n aatehistoriaa, on suomalaisille hyvin tuntematon asia. Tämä tulee usein eurooppalaisissa keskusteluissa kuitenkin esille.

Kun Maastrichtin kokouksessa EY sitoo oman ulko- ja turvallisuuspolitiikkansa mm. aseistariisuntaan ja Etykin periaatteiden toteuttamiseen, mielestäni näissä tavoitteissa nähdään nyt enemmän mörköjä kuin olisi tarvis. Kun EY:n yhtenä poliittisena tarkoituksena alusta saakka on ollut sitoa Saksa selkeästi eurooppalaiseen yhteistyöhön, tämä motiivi on varmasti yhä olemassa ja yhdistyneen Saksan jälkeen varmasti entistä voimakkaampana.

Arvoisa puhemies! Toiseksi kysymys eurooppalaisesta sulatusuunista aina välillä nousee esille. Aina silloin tällöin nähdään, että on syntymässä uusi Eurooppa, jonka tarkoituksena olisi sulattaa jollain tavalla kaikki eri kulttuurivaikutteet, muuttaa ne jonkinlaisiksi harmaaksi euromassaksi, ja tämä sulatusuuniteoria on mielestäni varsin mielikuvituksellinen.

Ensinnäkin Eurooppa on täynnä pieniä kulttuureita. Se on monine kielineen ja paikalliskulttuureineen aivan erilainen kulttuurimosaiikki kuin esimerkiksi Yhdysvallat. Näitä kulttuureita ovat monet vallanpitäjät satojen vuosien ajan pyrkineet sulattamaan osaksi omaa valtapiiriään siinä kuitenkaan onnistumatta. Pienet kulttuurit ovat olleet täällä vahvoja. Uskon, että ne tulevaisuudessakin ovat. Jos EY:llä olisi tällaisia sulatuspyrkimyksiä, se ei tulisi niissä onnistumaan, ja tietääkseni sillä ei edes tällaisia pyrkimyksiä ole. Joka luulee, että lähivuosina tai -vuosikymmeninä saksalaiset harmonisoidaan ranskalaisen kanssa tai englantilaiset harmonisoidaan espanjalaisten kanssa, elää jollakin mielikuvituksen planeetalla. Kansalliset erot ovat valtavan suuria, kulttuurierot valtavan suuria, ja sellaisina ne tulevat säilymään. Alueiden Eurooppa on jo nyt hyvin todellista arkipäivää monissa identiteetiltään vahvoissa maakunnissa ja siellä, missä eri valtiot eivät ole kenneet edes alistamaan paikallisen kielen ja kulttuurin elinvoimaisuutta, vaikka ovat sitä joskus yrittäneet.

Herra puhemies! Kolmantena on kysymys puolueettomuudesta ja idän ja lännen ristiriidasta. Siitä keskusteltiin jo tänään aiemmin. Suomi on lähestymässä nähdäkseni klassista puolueet-

tomuuden määritelmää eli sitä tavallaan satoja vuosia vanhaa puolueettomuuden määritelmää sen määritelmän sijaan, johon sisältyivät myös kylmän sodan aikaiset erikoissuhteemme Neuvostoliittoon. On selvää, että tämän päivän tilanteeseen meidän aikaisemmat määritelmämme ovat varsin pitkälle venytettyjä ja tänä päivänä tarpeettomia. Poliittisesti nimittäin koko lännen käsite on muuttumassa. Venäjä ja monet uudet Ivy-maat ovat aidosti etenemässä tiellä kohti markkinataloutta, demokratiaa ja ihmisoikeuksien kunnioittamista. Jos tämä kehitys jatkuu myönteisen kuten toivon, poliittinen länsi ulottuu yhä idemmäs ja perinteinen itä — länsi-vastakkainasettelu muuttuu. Sen tilalle ehkä tulevat uudet uhkakuvat, joihin esimerkiksi ed. Paloheimo viittasi vihreiden ryhmäpuheenvuorossa. Toivottavasti näitäkään uhkakuvia ei synny.

Näissä olosuhteissa Suomen on mielestäni tehtävä selväksi, että se on valmis harjoittamaan EY-maiden kanssa sellaista turvallisuuspolitiikkaa, joka tähtää Etykin periaatteiden: rauhan, demokratian ja ihmisoikeuksien, turvaamiseen Euroopassa ja lähialueillamme. Irakin ja Jugoslavian tapahtumat ovat esimerkkejä siitä, min-käläisten konfliktien kanssa 90-luvulla olemme tekemisissä. Suomen ei tällaisissa kriiseissä pidä eikä tarvitse jättäytyä sivustakatsojaksi tai olla vain Euroopan turvallisuuden vapaamatkustaja vaan voimme kyllä kantaa oman kohtuullisen osamme uusista Euroopan turvallisuusrakenteista.

Vanhassa Euroopassa Jugoslavian kriisin tapainen konflikti olisi johtanut vain siihen, että Jugoslavian naapurimaat, esimerkiksi Unkari ja Itävalta, olisivat mobilisoineet joukkonsa ja kenties sekaantuneet tähän alueelliseen konfliktiin. Tämä on se vanha konsepti, joka tunnetaan molempien maailmansotien synnystä. On korkea aika, että uudet, koko Eurooppaa koskevat turvallisuusrakenteet korvaavat tällaiset kansalliset ja mielestäni hyvin vaaralliset mallit Euroopassa.

Puhemies! Neljäntenä kysymyksenä Suomen tavoitteet yhteisöpolitiikassa. Nähdäkseni kaikkein keskeisin asia eli Suomen asettamat tavoitteet omalle politiikalleen Euroopan yhteisössä ovat jääneet sekä hallituksen tiedonannossa että osin täällä käytävässä keskustelussa huomiotta. Mielestäni ministeri Salolaisen puheenvuoro tänään oli tästä positiivinen poikkeus. Muuten näyttää siltä, että Suomi olisi anomassa jäsenyyttä jonkinlaiseen köyhäinhoitorahastoon, josta

paluupostissa pitäisi tulla varoja ainakin maatalouden tukeen ja syrjäseuduille ja milloin mihinkin. Tämä ajattelu on mielestäni selkeä edellä Eurooppaan menemistä. Kun jäsenhakemusta tehtäessä vielä poltellaan vainovalkeita niin kuin joku vainolainen jossakin olisi nyt meitä uhkaamassa, niin ei se Suomi-kuva tästä nyt ainakaan Euroopassa kirkastu.

Vainovalkeiden ja rahanpyyntöjen sijaan olisi toivonut, että EY:lle olisi viestitetty, mitä kysymyksiä me suomalaiset 90-luvun Eurooppa-politiikassa pidämme keskeisinä. Minulla on ollut se käsitys, että suomalaisten kesken vallitsee varsin suuri yksimielisyys mm. siitä, että ympäristöky-symykset, tasa-arvokysymykset, sosiaaliturva ovat tärkeitä meille myös uudessa eurooppalaisessa yhteistyössä. Sellainen viesti olisi Suomen tullut jäsenhakemuksen yhteydessä Eurooppaan lähettää.

Herra puhemies! Menettelytavoista tai neuvottelutavoitteiden asettamisesta. Tämä tiedonantokäsittely sinänsä eduskunnassa on ollut farssi kuten on todettu, koskipa se sitten äänestysmenettelyä tai tiedonannon ja tulevan selontekovastauksen välisiä suhteita neuvottelutavoitteita määrittäessä. Hallitus ei ole kyennyt antamaan yksiselitteisiä vastauksia, miten neuvotteluissa edetään tästä eteenpäin ja mikä toisaalta tiedonannon ja toisaalta selontekovastauksen rooli tulee olemaan.

Vaikka valtiosääntö ei vielä annakaan eduskunnalle ulkopoliittista valtaa, olisi ehdottomasti oikea menettely tästä eteenpäin nojata neuvotteluissa eduskunnan valmistamaan selontekovastaukseen, ja hallituksen tulisi näiden neuvottelujen kestäessä myös kysyä eduskunnan mielipidettä ja kantaa kaikkiin niihin asioihin, jotka neuvotteluissa nousevat esiin.

Herra puhemies! Lopuksi ajatteli vastata ed. Tennilälle, koska itse kuulun niihin vihreisiin, jotka aikovat äänestää täällä sen puolesta, että Suomi hakee EY:n jäsenyyttä. Minulta on ed. Tennilän tavoin monta kertaa kysytty, eikö EY edusta juuri kaikkea päinvastaista kuin se, mitä vihreät ovat ajamassa, täysin päinvastaisia arvoja kuin luonnonsuojeluliike taikka vihreät edustavat.

Omassa ajattelussani lähdän ensinnäkin siitä, että Euroopassa tarvitaan yhteistyötä. Sitä ei ole tällä hetkellä siellä liikaa tai täällä liikaa, vaan sitä on Euroopassa liian vähän myös ympäristöpolitiikan saralla. Vaikka EY:n ympäristöpolitiikka on nyt lähtenyt liikkeelle, sitä ei mielestäni vielä juurikaan voi kehua, mutta siellä on asetet-

tu ensimmäiset tavoitteet mm. yhteiselle eurooppalaiselle ympäristöverotukselle koskien hiilidioksidiverotusta ja yhteiselle eurooppalaiselle ympäristönormistolle, joka toivottavasti tulevaisuudessa tulee estämään tällaisen, miksi sitä kutsuisi, ympäristövapaamatkustuksen Euroopassa eli estäisi sellaisten alueiden synnyn, jotka eivät noudata yhteistä normistoa.

Näen, että kysymys EY:n tulevan politiikan, myös sen ympäristöpolitiikan, sisällöstä on ennen kaikkea poliittisen taistelun kysymys. Niille, jotka kritisoiivat EY:tä erityisesti sen kritiikittömän talouskasvun ajamisen vuoksi, voi tietysti esittää vastakysymyksen, eikö esimerkiksi Suomen hallitus aja juuri tällä hetkellä saman tyyppistä tavoitetta, toisin vähän huonolla menestyksellä.

EY:n tavoitteet, ne jotka sillä ovat nyt ja ne jotka sille tulevat, ovat poliittisen taistelun kysymys ja tulevat olemaan niiden osien summa, joista EY:ssä tavoitteiden suhteen päätetään.

Jos voisimme aloittaa ikään kuin eurooppalaisen yhteistyön nyt tyhjältä pöydältä, voisin itse ajatella sitä, että esimerkiksi Etyk-prosessi, Etyk-järjestelmä, tarjoaisi paremmat laajemmat puitteet eurooppalaiseen yhteistyöhön siinä mielessä, että siinä valmiiksi on mukana suurempi joukko eurooppalaisia maita. Näyttää kuitenkin siltä, että EY on saanut ilmaa siipiensä alle myös laajenemismielessä eli Itä- ja Keski-Euroopan maat ovat kehittämässä yhteistyötä EY:n kanssa. Siinä mielessä itse ajattelen, että siitä on nyt tulossa se eurooppalainen keskeinen yhteistyöfoorumi 90-luvulla, joka meidän on tavallaan hyväksyttävä, mutta samalla omat tavoitteemme sille asettaen.

Ed. T e n n i l ä (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Hetken haluan jatkaa vielä debattia ed. Haaviston kanssa, koska minua todella kiinnostaa, miten kasvukriittinen liike vihreät voi olla kasvun kiihdyttäjäksi luodun EY:n kannalla. Minulle tämä ei vielä selvinnyt äskeisestä puheenvuorosta. EY luotiin kiihdyttämään kasvua, ja sitähan tulee. Esimerkiksi meille esitetyt tutkimustulokset osoittavat, että kasvua tulee. Mutta siellä on esimerkiksi tyhjää "kasvua". Sitä tulee, kun bruttokansantuote omalaatuisesti lasketaan mm. liikenteen kasvusta. Tulee paljon ristikkäiskuljetuksia, ja se on kasvua sekin, mutta se on samalla myös ympäristöhaittojen tuottamista. Kun kaikki rajapyykit pois otetaan ja rajatarkistukset lopetetaan, kuljetellaan tavaroita edestakaisin, ja siinä tulee ihan turhaa kuljet-

tamista, minun ajatteluni mukaan, ja siitä tulee ympäristösaasteita. Minä en pysty tätä peruskysymystä ymmärtämään: Jos te olette kasvukriittinen, miten te voitte tukea kasvua kiihdyttävää systeemiä?

Kyllä kriisejä pitää hallita, mutta siihen ei tarvita EY-systeemiä eikä sen armeijaa. Nyt on olemassa YK ja sen puitteissa ovat päätökset tekemässä kaikki maailman valtiot. Se on minusta erittäin hyvä elin ja paras elin kriisien hallintaa varten ja syntyneitä konflikteja ratkaistamaan. YK:han Jugoslaviassakin on kuitenkin se, jonka toimesta tätä kriisiä ratkaistaan. Tuntuu siltä, että ed. Haavisto olisi halunnut sinne heittää jo Weu-joukot. Oliko tämä ymmärrettävää näin? Onko siviilipalvelusmies itse valmis lähtemään sinne aseet kädessä? (Ed. Gustafsson: Emme me muut näin ymmärtäneet!) — Minä ymmärsin, että EY:n olisi pitänyt pystyä jotakin tekemään kättä pidemmän kanssa, koska puheet eivät auttaneet. Olinko väärässä?

Mutta tähän ette ole mukana kaikessa päätöksenteossa ja kaikissa päätöselimissä. Miksi vihreät eivät sitten ole hallituksessa? Tämähän on sama kysymys. Te olisitte voineet siellä saada aikaan sen, että Vuotoksen altaasta olisi tehty vähän pehmeämpi päätös eli pikkuisen enemmän reunaehtoja sille, mitä Lappi saa, kun allas tehdään. Tämähän on sama dilemma aina, että kun mukaan menee, niin voi vähän päättää, mutta silloin voi joutua luopumaan myös siitä pääasiastaan.

Ed. H a a v i s t o (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Taitaa tulla enemmän kysymyksiä kuin mihin kahdessa minuutissa ehtii vastata, mutta lähden EY:stä, talouskasvusta ja ympäristötekijöistä.

Ensinnäkin kuten aikaisemmin olemme todenneet bruttokansantuote sinänsä ei välttämättä mittaa kaiken tuotannon ympäristövaiikutuksia, vaan ne voivat olla paremmat tai huonommat monesta muusta asiasta riippuen, ja EY:ssä ollaan nyt vihdoinkin omaksumassa järjestelmä, jossa myös ympäristökustannukset tulevat todellisiin tuotteiden hintoihin mukaan. En minä ainakaan sinänsä taloudellista optimointia vastusta: Jos jokin tuote on halvempi tuottaa jossakin, jos siellä on siellä raaka-aineita, jos siellä on energiaa, niin ehkä sitten kannattaa siellä tuottaa. Ei tavallaan keinotekoisien rajojen tai keinotekoisien tullien asettaminen välttämättä ole ympäristön kannalta se ihanteellisin muoto.

Toinen asia on se, että EY:n sisällä käydään tällä hetkellä esimerkiksi erittäin voimakasta taistelua siitä, tuleeko pääpaino rautatiekuljetuksille vai maantiekuljetuksille, minne normisto tulee asettumaan. Kun itse uskon, että suomalainen teollisuus on jo Euroopassa ja se tulee pelaamaan juuri niillä pelisäännöillä, joita tässä eurooppalaisessa yhteisössä asetetaan, niin mieluummin olisin mukana vaikuttamassa siihen edes pieneltä osin, millaisiksi ne normit, tavoitteet, siellä muodostuvat, kuin katsoisin täältä vierestä esimerkiksi suomalaisen teollisuuden selityksiä siitä, että voittehan täällä Suomen parlamentissa kaikenlaista esittää, mutta nämä ovat faktat, ovat ympäristömääräykset päätehtään siellä EY:ssä ja niitä noudatetaan sitten täällä pienimpiä piirtoja myöten.

Tällaisille sivuraiteille — minusta on vaarana — koko suomalainen politiikka monessa muusakin mielessä kuin ympäristömielessä ajautuu, ellemme ole tavalla tai toisella mukana tässä keskeisessä eurooppalaisessa päätöksenteossa.

Ed. H ä m ä l ä i n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Tennilä on kasvukriittisyydessään joko ymmärtänyt väärin koko EY:n perusfilosofian tai sitten hän käyttää tätä eräänlaisena verukkeena. Totta kai on niin, että kun tavara kulkee maasta toiseen, maanosasta toiseen, aina syntyy liikennettä. Näin on käynyt silloin, kun ne ovat ylittäneet rajat, ja niin käy silloinkin, kun rajamuodollisuudet tulevat vähenemään.

Mutta ed. Tennilä on aivan oikeassa siinä, kun hän sanoi, että kasvun tavoittelemineen on ollut koko EY:n perustamisen ydin. Niin onkin, ja juuri siitä syystä mekin olemme valmiit omalta osaltamme uskomaan sen myönteisiin vaikutuksiin. EY on perustettu nimenomaan rapautuvien teollisten rakenteiden korjaamiseksi. EY on perustettu nimenomaan tuotannon voimistamiseksi, niin että ennen niin ylpeä teollinen Eurooppa uudelleen pystyisi nousemaan uusilla rakenteilla uutta yhteistä tulevaisuutta kohti, takaamaan ihmisille paremmin työtä ja toimeentuloa.

Sen vuoksi minä ihmettelen: Ed. Tennilä varmasti on täällä Suomessa yhtä murheellinen kuin mekin siitä, että meillä taloudellinen kasvu ei ainoastaan ole hidastunut vaan syöksynyt suorastaan räjähdysmäisesti alaspäin. Kun hän on varmasti nähnyt sen seuraukset, niin minä ihmettelen, että hän ei tässä tilanteessa kykene näkemään niitä etuja, joita toisaalta yhdyntymisestä taloudelliselle kasvulle, ihmisten työllisty-

miselle on. Koko Euroopan yhteisön ydin on nimenomaan juuri tässä.

Ed. T e n n i l ä (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Kyllä EY:n idea on kiihdyttää kasvua. Kyllä minä EY:n ideologiat tunnen ja vierastan tätä ajatusta, koska siinä kasvussa on paljon keinotekoisia mukana. Kyllä me tarvitsemme tuotantoa, palveluja jne., mutta sellaista doping-kasvua en voi pitää oikeana ajatteluna ollenkaan. (Ed. Hämäläinen: Sitä varten siellä onkin ympäristöverot!)

Mitä tulee siihen EY:n autuaaksi tekevyyteen esimerkiksi työllisyyskysymyksessä, niin pahin tilanne on nyt Irlannissa, 17 prosentin työttömyys, ja erittäin monissa EY-maissa 10 prosenttia. Ei tämä kysymys nyt ihan kovin yksinkertainen ole.

Sitten vielä tavaroiden kuljetteluun: Minä en pidä järkevänä sitä, että tavaroita noin vain sinne tänne kuljetellaan varsinkin, jos niitä voidaan tuottaa esimerkiksi paikallisesti, mistä aikaisemmin puhuttiin. Varsinkin kun EY on tulliliitto, niin voi johtaa siihen, että se mikä ennen on voitu ostaa läheltä tai viedä lähelle, joudutaankin nyt viemään EY:n sisällä kauas.

Ed. A l a - N i s s i l ä: Herra puhemies! Olisin lyhyesti tuonut esille oman näkemykseni Suomen integraatiovaihtoehdoista ja myös lyhyesti kommentoinut käytyä keskustelua liittyen Suomen tulevaan talouspolitiikkaan integroituvassa Euroopassa.

Suomen EY-hakemuksesta päättäminenhan on viime kädessä hallitusmuodon mukaan tasavallan presidentin asia, ja täällä eduskunnassa näyttää hakemuksella olevan runsaan kahden kolmasosan kannatus. EY-hakemus on siten väistämätön tosiasia. Mielestäni Suomen olisi tullut valita hitaamman ja varovaisemman integraation tie ja katsoa Eta-ratkaisu ensin. Täällä eduskunnassahan ei hitaamman vaihtoehdon kannatusta varsinaisesti lopullisessa äänestyksessä mitata, koska mukana on myöskin hallituksen luottamus.

Tilanne on jossain määrin ristiriitainen, mutta mielestäni on kuitenkin erityisesti Suomen maakuntien kannalta parempi, että keskeisiin reunaehtoihin sitoutunut Ahon hallitus suorittaa neuvottelut, kuin se, että neuvottelut vetäisi poliittisen kriisin jälkeen kriittiselle lähestymistavalle immuuni hallituskokoonpano.

Pääministeri Aho on eri yhteyksissä korostanut reunaehtojen merkitystä. Tiedonantokeskus-

telussa pääministerin puheenvuorossa reunaehdoksykymykset eivät kuitenkaan tulleet selkeästi esille. Tässä suhteessa selventävä puheenvuorokin pääministeriltä olisi paikallaan.

Haluaisin korostaa ed. Kääriäisen ryhmäpuheenvuorossa ollutta mainintaa, että mikäli neuvotteluissa osoittautuu, että Suomi ei pysty saavuttamaan olennaisissa kansallisissa tavoitteissaan tyydyttävää neuvottelutulosta, silloin on oltava rohkeutta ja selkärankaa tarvittaessa sanoa myöskin "ei". Myös väärään suuntaan läheneet neuvottelut on voitava tarvittaessa viiheltää poikki.

Suomi ei mielestäni missään vaiheessa saisi ajautua kokonaan vaihtoehtottomuuden tilaan integraatiossa ja siksi myös vaihtoehtokeskustelun olisi hyvä jatkaa jäsenyyshakemuksesta riippumatta ja tehostuakin. Onhan eri mahdollisuuksia, jotka voivat kariuttaa jäsenyyshakemuksen ja viivyttää sitä. Tästä on kokemuksia jo Eta-ratkaisun osalta, joka vain venyy ja vanuu. Vaihtoehtokeskustelussa tulisi välttämättä päästä myös konkreettisemmalle tasolle. Pelkkä iso "ei" ei vaihtoehdoksi riitä.

Täällä on käyty keskustelua talouden ongelmista ja sopeutumisesta nopeaan integraatioon. Onkin niin, että talouden tämän hetken lama, valtiontalouden suuret vaikeudet ja erityisesti rahamarkkinakriisi tekevät Suomelle välttämättömät sopeutumistoimet kovenemaan kansainväliseen kilpailuun nyt varsin vaikeiksi ja ehkä mahdottomaksikin nopeassa integraatiossa. Voipa käydä niinkin, että talouden ongelmat johtavat siihen, että integraatio ei toteudu kaavailulla tavalla. Tämä tosiseikka on nyt syytä tiedostaa, kun mietitään, miten integraatiossa edetään. Suomen talous valitettavasti ei ole valmis kovaan avoimeen eurooppalaiseen kilpailuun tällä hetkellä.

Ulkoministeri Paavo Väyrynen on Optio-lehden haastattelussa mielestäni varsin ansiokkaasti, miltei valtiomiesmäisesti, käsitellyt niitä ongelmia, mitä meno yhteiseen talous- ja rahapolitiikkaan toisi mukanaan. Haastattelua on täälläkin ehkä tahallisesti ymmärretty väärin. Kyse ei ole — haastattelun nimenomaisen maininnan mukaan — mistään tämän hetken devalvaatiospekulaatioista. Ongelmahan on se, että meillä kansantalouden peruspilari, metsäteollisuus, on erityisen suhdanneherkkä. Samoin Suomen talouden rakenne on eurooppalaisittain poikkeuksellisen yksipuolinen. Jos meillä ei tulopolitiikan ohella ole mitään muita välineitä vaikuttaa suhdanteisiin, olemme vaikeuksissa. Suomen talou-

teen tulisi jonkinlainen Texas-ilmiö. Texasissa nimittäin talous heiluu jyrkästi öljyn hinnan vaihdellessa.

Tästä syystä kannattaa tutkia muitakin talouspolitiikan liikkumamahdollisuuksia kuin tulopolitiikkaa. Aivan oikein voi ekonomisteilta kysyä, mikä olisi se muu vaihtoehto vaikuttaa talouspolitiikan kuin tulopolitiikka. Valuuttapolitiikan tietty joustavuus voisi olla yksi tällainen keino Emun kolmannenkin vaiheen toteutuessa ensi vuosituhaten vaihteessa. Siksi se kannattaa selvittää.

Täällä on paljon puhuttu myös elintarviketalouden uhkakuvista. Nehän ovat todellisuutta ja luovat maakuntiin ja maaseudulle todellisen uhan. Maatalouden eri tuotantomuodoissa ja erityisesti kasvinviljelyssä tilanne on tietysti vaikein. Tästä syystä tiedonannon painotus elintarviketalouteen on paikallaan. Siirtymäajathan eivät riitä elintarviketaloudelle, vaan tarvitaan myös välttämättä pysyviä järjestelyjä ja myös tehokkaita kotimaisia sopeuttamistoimia. Tässä mielessä kannattaa erityisesti korostaa energia-tuotannon, erityisesti biodieseltuotannon, mahdollisuuksia ja niiden hyödyntämistä. Kun lähemme siitä, että Suomi hoitaa oman puolustuksensa, niin siihen liittyy keskeisesti oma elintarvikehuolto. Lopuksi haluan korostaa elintarviketalouden osalta sitä, että kun haemme tehokkuutta, niin sitä tulisi välttämättä ohjata myös alueellisesti niin, että niillä alueilla, esimerkiksi Varsinais-Suomessa ja Lounais-Suomessa, missä on parhaat edellytykset, on mahdollisuudet tehokkaaseen tuotantoon ja sitä kautta tehokkaaseen kustannusjahtiin, mikä on edessä.

Herra puhemies! Totean lopuksi, että kriittinen suhtautuminen Suomen integraatiovaihtoehtoihin on viisautta neuvotteluprosessin aikana. Lopulliset ratkaisut on tehtävä ainoana perusteena selkeästi Suomen kansallinen etu.

Ed. H ä m ä l ä i n e n : Herra puhemies! Kansallinen keskustelu on selkiinnyttänyt asetelmia suhteessa EY:hyn, ja keskustelu on osoittanut eduskunnassakin, että meillä on varsin turvallinen enemmistö EY-hakemuksen puolustajia. Sen sijaan keskustelu ei ole selkiinnyttänyt kannanottoja siihen, minkälaista EY:tä me olemme kohtaamassa, eikä keskustelua myöskään siitä, minkälaisin eväin me olemme itse sinne lähdessä. Ed. Ala-Nissilän äskeinen puheenvuoro oli hyvä esimerkki siitä. Painotukset niin EY:n vastustajilla kuin puolustajilla näyttä-

vät olevan kovin erilaiset — toivomukset ja tavoitteet samoin.

Hallitus on ilmoittanut hyväksyvänsä Maastrichtin sopimuksen ja kaikki sitä ennen EY:ssä hyväksytyt asiakirjat. Se on ilmoittanut hyväksyvänsä tavan, jolla EY:tä ollaan syventämässä kohti länsieurooppalaista unionia. Sen vuoksi ei ole voinut olla hämmästyen kuuntelematta niitä erilaisia painotuksia ja tulkintoja, joita tänäänkin mm. ulkopoliitikasta, turvallisuuspolitiikasta ja puolustuspolitiikasta nimenomaan hallituksen edustajilta on saatu kuulla.

Me sosialidemokraatit olemme arvioineet niin, että meidän on mahdollisuus sopeuttaa puolueettomuuspolitiikkamme Maastrichtin sopimuksen tavoitteisiin, mutta näyttää siltä, että hallitukselle tuottaa tavattomasti vaikeuksia oman asetelmansa määrittely. Meillä on ilmeisesti liian pitkään ulkopoliitikassa totuttu siihen, että asioita on ilmaistu kanonisoidulla. Nyt on edelleen se vaara olemassa, että haetaan muotoa, jolla uuden ulkopoliitikan määrittely jälleen ker- ran kanonisoidaan.

Uudessa yhdyntävässä Euroopassa ei kuitenkaan näillä kanonisoiduilla muodoilla kovin pitkälle selvitä. Meillä täytyy olla selkeitä konkreettisia vastauksia niihin erilaisiin tilanteisiin, joita siellä eteen tulee. Sen vuoksi toivoisin, että erityisesti EY-neuvottelujemme ilmeisesti kaikkein keskeisintä kysymystä edelleen voidaan pohtia yhdessä ja löytää sopivia ilmaisuja, ennen kaikkea ilmaisuja, jotka ovat myös uskottavia. Varsin vähälle huomiolle minusta jäi pääministerin avauspuheenvuoron se kohta, jossa hän avasi uudelle puolueettomuudelle ikään kuin kolmannen ulottuvuuden, kun hän määritteli puolueettomuuden lähialueillamme mahdollisesti syntyvissä selkkauksissa erääksi tulevan puolueettomuuspolitiikkamme kulmakiveksi.

Kaikkein hämmästyttävintä kuitenkin on, että meillä on paljon helpommista ongelmista kuin ulko- ja turvallisuuspolitiikasta edelleen erilaisia näkemyksiä. EY:n turvallisuuspolitiikkahan on hyvin pitkälti vielä selkiintymättä, ja kaikkia vastauksia tulevista puolustusjärjestelyistä ei ole olemassa. Sen sijaan on hyvin pitkälle selkiintynyt se, mitä Maastrichtissa on sovittu Euroopan raha- ja talousunionista.

Me tiedämme hyvin tarkkaan, minkälaisia edellytyksiä eurooppalaisilta mailta raha- ja talousunionissa edellytetään: Tiedetään, mitä edellytetään koroilta, budjettivajeelta tai valtion lainanotolta. Samalla kun hallitus todistaa, että se on valmis hyväksymään Maastrichtin sopimuk-

sen ja valmis astumaan eurooppalaiseen talousyhteistyöhön, me edelleenkin arvovaltaisten hallituksen jäsenten piiristä olemme kuulleet lausuntoja, jotka poikkeavat tyystin siitä yhteisymmärryksestä, jonka Euroopan valtiot Maastrichtissa olivat saavuttaneet. Tarkoitin nyt sitä keskustelua, johon ed. Ala-Nissiläkin puheenvuorossaan viittasi, eli ministeri Väyrysen lausuntoja rahapolitiikasta ja liikkuvan valuuttakurssipoliitikan tarpeellisuudesta jatkossakin eurooppalaisessa talousunionissa.

Tuntuu, että koko yhdyntymisen perusajatus ei ole kaikin osin oivallettu. Koko yhdistymisen perusajatushan on tietysti se, että ei talouspolitiikalla — rahapolitiikalla, muuttuvilla valuuttakursseilla tai erilaisella korkopoliitiikalla — eurooppalaisen yhteisön mikään jäsenmaa hankkisi itselleen kohtuuttomia kilpailuetuja toisiinsa nähden. Devalvaatio on yksi sellainen keino, jota pidetään aggressiivisena ja tuomittavana kilpailuna. Ei aggressiivista, tuomittavaa kilpailua tee toiseksi se, että puhutaan joustavien valuuttakurssien nimellä samasta asiasta.

Kyllä hallituksen nyt täytyy ennen kaikkea ryhdistäytyä omassa piirissään ja ryhtyä laatimaan maalle sellaista talouspoliittista ohjelmaa, jolla me pystymme tulevana vuosina täyttämään ne edellytykset, joita eurooppalainen yhteisö meiltäkin tulee vaatimaan. Ei meidän tarvitse alemmuudentuntoisina Maastrichtin sopimuksen vaatimuksiin tälläkään hetkellä katsoa eikä edes pelolla. Tällä hetkellä useimpien eurooppalaisten maiden talous on näistä Maastrichtin sopimuksen edellytyksistä yhtä kaukana kuin Suomenkin. Eri kohdissa useimmilla mailla useampia edellytyksiä jää edelleen puuttumaan. Sen vuoksi meidän ei tarvitse olla häpeissämme eikä tuntea alemmuudentuntoa muiden eurooppalaisten maiden rinnalla. Se, mitä me tarvitsemme, on päättäväinen ohjelma, miten me tulemme tähän tavoitteeseen pääsemään.

Päättämättömyys on ollut hallitukselle leimaa-antavaa. Oikeastaan näyttää siltä, että hallitus sen sijaan, että se tekisi omaa talousohjelmaansa, on ikään kuin katsomassa Eurooppaan kuin messiaaseen ja odottamassa, että Maastrichtin sopimusten aikanaan sitovilla määräyksillä saataisiin Suomen talouteen ryhtiä. Hallitus seuraa katseella sivusta ja toivoo, että Euroopan yhteisö tekisi taloudessamme ne korjaavat toimet, joita se ei itse osaa eikä halua tehdä. Valitettavasti meidän pitää kuitenkin nämä ratkaisut itse keskenämme löytää, ja meidän täytyy olla valmiita myös sopeuttamaan

talouttamme, sopeuttamaan sen rakenteita sel-laisiksi, että ne tulevat täyttämään nämä tulevai-suuden ehdot.

Muutama puheenvuoro aikaisemmin mainit-tiin Irlanti ja Irlannin tämänhetkinen kova työt-ömyys. Irlanti on tehnyt juuri sen erehdyksen, ettei se ole ajoissa ryhtynyt taloutensa rakentei-den uudistamiseen. Kun se on liittynyt Euroo-pan talousyhteisöön, siitä on tullut suuri rahan nettosaaja. Sillä on itse asiassa niin suuri ylijää-mä tällä hetkellä vaihtotaseessa, että se kilpailee Japanin kanssa maailmanennätyksestä. Euroo-pan yhteisö on tavattoman paljon rahoittanut Irlantia. Äskettäin Irlannissa käydessäni kuulin irlantilaisten itsensä havahtuneen ja ryhtyneen viimeinkin myös itsekritiittiseksi ja todenneen, että he liian pitkään, liian monta vuotta tyytyivät vain vastaanottamaan Euroopan yhteisöltä ra-haa, joka teki heidät onnelliseksi, sen sijaan että he olisivat ajoissa ryhtyneet korjaamaan vanhen-tuneen taloutensa rakenteita ja ryhtyneet aktiivi-sesti käyttämään sitä rahaa kohteisiin, joka tuo lisää vaurautta ja lisää työllisyyttä maahan. Nyt he ovat siihen havahtuneet ja ovat ryhtyneet korjaamaan taloutensa rakenteita. Näin pitäisi meidänkin hallituksemme suhtautua. Me emme voi edes tuudittautua siihen, että meistä tulisi Euroopan yhteisöltä nettosaaja samalla tavalla kuin Irlanti. Raskaiden, vanhentuneiden talou-dellisten rakenteiden korjaaminen on meille yhtä tärkeätä kuin Irlannille.

Euroopan yhteisöä koskeva keskustelu on tavattoman paljon selkiinnyttänyt kansalaisten mielipiteitä, mutta on se myöskin tuonut pelko-ja. Pelkoja ovat tuoneet tienvarsille sytytetyt vainovalkeat. Pelkoa ovat tuoneet Euroopan yhteisön vastustajien pelottelevat ja uhkakuvia nostavat puheet.

Mutta kaikkein eniten pelkoja ja epävarmuut-ta kansalaisten mieliin ovat tuoneet hurmoshen-kisten Euroopan yhteisöön pyrkivien ystävien lausunnot, joissa he täysin kritiikittä, täysin ongelmitta ovat katsomassa Euroopan yhteis-öön ja tuomassa meille ainoaksi sisäiseksi kan-salliseksi toimenpiteeksi, joka yhteisön pääsy-vaatimukseksi tarvitaan heidän mielestään, jul-kisen sektorin leikkaamisen. Tämä on tavatto-man väärä suhtautuminen eurooppalaiseen yh-teisyyteen. Se on vaara suhtautuminen myös Suomen talouden kehittämisen kannalta, ja se on väärä suhtautuminen Suomen talouden tule-vaisuuden kannalta. Suomen talous tarvitsee tulevaisuudessakin hyvin hoidettua julkista sek-toria, ja me tarvitsemme pohjoismaisen hyvin-

vointiyhteiskunnan perusrakenteet tulevaisuu-dessakin riippumatta siitä, minkä puolen Eu-rooppa-keskustelussa olemme valinneet. Sen vuoksi minusta on tavattoman vahingollista, että nimenomaan Euroopan yhteisöön menijät niin tavattoman voimakkaasti ja innokkaasti ovat tätä meidän omaa hyvinvointiyhteiskun-taamme polkemassa jalkoihin. Eurooppalainen yhteisö ei sitä tee. Minkä vuoksi me tekisimme sen sitten täällä itse?

Minusta on myös hyvin väärä se tulkinta, joka kaikkein uhkaavimmissa mielikuviissa meil-le halutaan piirtää. Kun puhutaan Brysselin byrokraateista ja kylmäsilmaisista talouspoliti-i-koista ja puhutaan niistä pikkuviinasista, joita Eurooppa on tulvillaan, kyllä heitä riittää pitkin Eurooppaa, ja kotoisetkin viinaset ja korkmanit ovat talousoppinsa pitkälti sieltä hakeneet.

Mutta Euroopasta löytyy myös edistyksellisiä voimia. Sieltä löytyy kansainväliseen solidaari-suuteen tukeutuvia voimia, ja Eurooppa ei voi olla kovan kapitalismin eikä se voi olla markki-navoimien Eurooppa. Siitä pitää rakentaa myös-kin ihmisten Eurooppa, kansalaisten Eurooppa ja demokraattinen Eurooppa. Rahat ja tavarat liikkuvat jo. Markkinatalous on jo täällä. Euroopan yhteisö ei sitä meille tuo. Suuryhtiöiden kansainvälinen valta ulottuu Brysselistä toisille mantereille. Meidän tehtävämme on kansanval-taistaa markkinataloutta, ja meidän tehtävämme on saada siihen inhimillinen, sosiaalinen ulottu-vuus. Meidän tehtävämme on huolehtia siitä, että tulevaisuuden Eurooppa ei ole vain kansain-välisen pääoman Eurooppa, vaan että se on myös ihmisten ja kansalaisten ja turvallisen tule-vaisuuden Eurooppa.

Ed. Rauramo merkitään läsnä olevaksi.

Ed. Järvelähti: Herra puhemies! EY-hakemus lähtee tällä viikolla Brysseliin. Nyt on edessä sopeutumisen aika. Käsittelen puheen-vuorossani ainoastaan maatalouspolitiikkaa.

Maatalouden kannalta olemme hyvin suurien muutosten edessä. Meidän on muutettava maa-talouspolitiikkamme linja täydellisesti. Ensimmäinen ja tärkein tehtävä on turvata tässä maas-sa viljanviljelyn ja muun kasvinviljelyn kannattavuus. Se on mahdollista ainoastaan tuen avulla. On arvioitu, että viljanviljely tarvitsee tukea noin 3 000 markkaa hehtaaria kohti. Tämä johtuu siitä, että satotasomme on vain puolet parhaiden

EY-maiden satotasosta. Tästä johtuen EY:n hinnoilla ei voida täällä tuottaa kasvinviljelytuotteita ilman tukea. Kun Suomessa on peltoa noin 2,5 miljoonaa hehtaaria ja siitä tulevana vuosina varmasti kesannolla ehkäpä noin 700 000 hehtaaria, viljelyalaksi jää 1,8 miljoonaa hehtaaria. Tukea tarvitaan sekä kesannointiin että viljelyyn. On arvioitu, että tarvittava tuki olisi noin 6—8 miljardia markkaa.

Se, että kasvinviljelyä kannattaa tässä maassa tukea, johtuu siitä, että ilman omaa kasvinviljelyä, ilman omaa rehuviljant tuotantoa täällä ei myöskään voida harjoittaa kannattavaa kotieläintaloutta. Sen tekee mahdottomaksi jo yksinomaan se, että rehujen tuonti, ottaen huomioon varsin korkeat rahtikustannukset, johtaa siihen, että tähän maahan tuotaisiin valmiita elintarvikkeita eikä täällä tuontirehun varassa voisi olla kannattavaa kotieläintuotantoa. Käsitykseni mukaan suomalainen kotieläintuotanto on suhteellisen kilpailukykyinen edellyttäen, että sen kustannukset ovat samalla tasolla kuin kustannukset muualla Euroopassa.

Keskeinen asia maatalouden sopeuttamisen lisäksi on elintarviketeollisuuden saattaminen eurokuntoon. Suomalaisen elintarviketeollisuuden on pystyttävä tuottamaan ruokaa samoilla kustannuksilla kuin sen kilpailijat Euroopassa. Jos asia ei näin ole, se johtaa valmiitten elintarvikkeitten tuloon Suomeen, ja siten myöskin Euroopan elintarvikelijät ostavat raaka-aineensa lähialueiltaan eivätkä Suomesta.

Herra puhemies! Maatalouden sopeuttaminen euroaikaan edellyttää tukea kasvinviljelylle 6—8 miljardia markkaa. Oletan, että me EY-neuvotteluissa voimme saada tätä tukea ehkä 500—600 markkaa hehtaaria kohti, joten kotimaista tukea tarvitaan vielä runsaasti. Nykyinen maatalouspääluokka budjetissa on runsaat 12 miljardia markkaa, joten maatalouspääluokan rakensaminen vastaamaan EY-kilpailua on mahdollista nykyisten budjettirakenteiden puitteissa.

Se edellyttää kuitenkin sitä, että me emme tässä maassa harjoita ylituotantoa. Vientituen maksaminen sen paremmin valtion budjetista kuin tuottajienkaan toimesta ei ole järkevää. Sitä ei kestä meidän maataloutemme eikä kansantaloutemme. Kun me lopetamme ylituotannon, silloin luonnollisesti poistuvat kaikki ne rasitukset, erilaiset markkinointimaksut ja lannoiteverot, koska me emme tarvitse näitä rahoja viennin rahoittamiseen.

On myöskin muita kustannuksia, jotka pitkäl-

ti riippuvat valtiovallan ja yhteiskunnan toimenpiteistä. Niitä ovat mm. erilaiset verot, kuten liikevaihtovero maataloustarvikkeilla. Verotusta on muutoinkin helpotettava EY-tasoon, jotta maataloutemme voisi tulla toimeen.

Herra puhemies! Erittäin suuren ongelman muodostaa suomalaisen maatalouden velkaantumisaste. Nykyisinhan maatalouden velka on 32 miljardia markkaa, joka on suurin piirtein samaa luokkaa kuin maatalouden koko liikevaihto. Tällaisella velkamäärällä maatalous ei pärjää yhdyntävässä Euroopassa. Nyt onkin harkittava näitten velkojen saneerausta. Yksinkertaisin tapa lienee se, että annetaan kaikki taikka osa veloista anteeksi eli siirretään pankkien vastuulle olevat velat valtion vastuulle pitkäaikaisella järjestelyllä. Kysymys on akordimennettelystä. Tämä on osa sitä maatalouden eurokuntoon saattamista.

Metsätalous on osa maaseutua. Näillä näkymin metsiimme jää vuosittain yli 20 miljoonaa kuutiometriä hakkaamatonta puuta. Myös metsänomistajien kannalta on tärkeitä puun käytön lisääminen, ja siksi onkin metsäteollisuutta laajennettava, jotta puu menisi kaupaksi. Tämän lisäksi on puun polttamista lisättävä, ja siihen auttavat ensisijaisesti verotukselliset keinot.

Metsänomistajan kannalta oleellista on se, kuinka paljon kantorahatuloja kertyy, ja tulotahan kertyvät määrä kertoo hinta-periaatteella. Jos hinta laskee, niin kuin nyt näyttää, on määriä lisättävä.

Käsitykseni mukaan metsäverotusta joudutaan myöskin harkitsemaan siltä pohjalta, että verotus ei ole pinta-alaperusteisiin liittyvää kasvua verottava, vaan siirrytään asteittain lähde- taikka myyntivoittoverotustyyppiseen järjestelmään.

Herra puhemies! Yhteenvetona maatalouspolitiikan suunnanmuutoksista totean seuraavaa:

Maatalouden velat on saneerattava akordimennettelyllä. Kaikki ylimääräiset kustannukset, jotka aiheutuvat lähinnä ylituotannon markkinoinnista, on poistettava. Ylituotannosta on luovuttava. Kasvinviljelyyn on maksettava tukea noin 3 000 markkaa hehtaaria kohti, jotta tässä maassa ylipäättään voisi olla kannattavaa kasvinviljelyä. Kotieläintuotanto tulee täällä toimeen edellyttäen, että sen kustannukset, mm. rehukustannus, ovat samalla tasolla kilpailevien EY-maitten kanssa. Elintarviketeollisuuden, joka näissä oloissa saa raaka-aineensa EY-hinnoilla, tulee pystyä toimimaan myöskin EY:n kustannuksilla.

Kun maatalouspolitiikkaa tällä tavoin muutetaan, se saattaa mahdollistaa joskus 2005 jopa sen, että Suomi olisi maataloustuotteiden viejää. Silloin on taas tilaisuus ehkäpä myöskin laajentaa maataloustuotantoamme, koska näköpiirissä on 2000-luvulla ruoan hinnan voimakas nousu, joka johtuu hyvin pitkälti väestömäärän kasvusta maapallolla ja maatalouden sopivien peltojen vähenemisestä toisaalta saastumisen seurauksena, toisaalta aavikoitumisen johdosta. Mutta ylimenokausi vuodesta 1992 vuoteen 2005 tulee olemaan äärimmäisen vaikea maatalouden kannalta, ja siksi se edellyttääkin koko yhteiskunnan osallistumista tämän tärkeän peruselinkeinon ylläpitämiseen. Valtiontalouden kannalta tilanne ei vaikeudu tästä päivästä, se pikemminkin jonkun verran helpottuu, ja maatalouden säilyttämisen kokonaisvaikutukset kansantaloudessa ovat myönteiset. Emmehän me silloin tarvitse tuontiruokaan niitä miljardeja, jotka muussa tapauksessa olisivat välttämättömiä.

Ed. Ukkola (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Järvilahti löi pöytään sellaiset madonluvat maatalouden puolesta, että jos nämä olisivat ehdottomia reunaehdoja, saisimme jättää hyvästi koko EY-hakemukselle. Kun keskustellaan talousrakenteen korjaamisesta, jota esimerkiksi SDP:n puheenvuoroissa hyvin innokkaasti vaaditaan, olisi tietenkin hyvä tietää, mitä vanhentuneet, raskaat talousrakenteet ovat, mitä muuta kuin maatalous. Mitä muita on SDP:n mielestä sellaisia, joihin pitäisi puuttua, koska julkiseen sektoriin ei saa koskea? Tämä on hyvin monessa puheenvuorossa tullut esille, viimeksi ed. Hämäläisen puheenvuorossa.

Ed. Järvilahden oma maatalousohjelma on sellainen, ettei niillä eväillä tietenkään neuvotteluihin EY:n kanssa voi mennä, jos ne ovat ehdottomia neuvotteluhoitoja. Jos ministeri Väyrynen on sellainen ihmemies, että repii EY:stä meille 6 — 7 miljardia markkaa, totta kai se pitää ottaa vastaan. Samalla täytyy huolehtia siitä, ihan niin kuin ed. Hämäläinen sanoi, että meidän pitää myös korjata rakenteitamme, että emme käytä sitä samalla tavalla kuin Irlanti, jolloin raha ei tuota mitään.

Ed. Savolainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Järvilahden puheenvuoron jälkeen on kauhukseen todettava, että jos meidän pitää jättää EY-jäsenhakemus jopa sillä reunaehdolla, että meidän valtiomme on maksettava kaikki maatalouden velat, minä en enää

ymmärrä. Minun täytyy todeta, että sen lisäksi, että eilisen ja tämän päivänä aikana on esitetty pitkä luettelo siitä, mitkä kaikki asiat meillä eivät ole eurokunnossa, listaan on lisättävä vielä sekin, että meidän päätöksentekijämme eivät ole eurokuntoisia.

Ed. Järvilahti (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Ukkolalle totean, että en minä sanonut puheenvuorossani, että kyse on EY:n reunaehdoista. Minä vain totesin, että tällainen tukimäärä tarvittaisiin. En sanonut, kuka sen maksaa, vaan se pitäisi saada, jotta viljanviljely Suomessa pyörii. Mitä tulee velkojen saneeraukseen, myös totesin puheenvuorossani, että olisi hyvä asia, jos voitaisiin pääomarasitusta keventää. En minä siinä yhteydessä puhunut mitään EY:stä.

Ed. Backman: Herra puhemies! Hallitus on koko toimintansa ajan epäonnistunut sekä sisäisesti että suhteessa oppositioon nimenomaan asioiden hoidon tyyliä. Tosin sisällönsäkin on ollut huomattavasti toivomisen varaa. Se ei ole saanut aikaan selkeitä päätöksiä sisäisten kiistojensa vuoksi tai on samasta syystä vesittänyt esityksensä epäonnistuneiksi kompromisseiksi. Suhde oppositioon on ollut niin asioiden valmistelussa kuin eduskuntakäsittelyssäkin ylimielinen. Näin nytkin. On totta, että hallituksen tuleekin noudattaa omaa politiikkaansa neuvotelematta jokaisesta asiasta etukäteen opposition tai edes sen pääpuolueen SDP:n kanssa, mutta suurissa, maan kannalta keskeisissä, jopa historiallisissa ratkaisuisissa toivoisi yhteistyökykyisempää hallitusta. EY-kysymyksenkin kohdalla hallituspuolueet edellyttävät opposition taipuvan omaan kantaansa, ja sen pitäisi tapahtua jopa helpommin kuin niiden omien kansanedustajien osalta.

Sosialidemokraattien taholta on lukuisasti toistettu, että emme voi olla mukana hyväksymässä sellaista asioiden yhteennipputtamista, jota päähallituspuolue keskusta edellyttää omien sisäisten paineidensa vuoksi. Vielä kerran siis selkeästi: Sosialidemokraatit kannattavat EY-hakemuksen jättämistä mutta eivät hallituksen siihen liittämää sisäpoliittista ohjelmaa. Tiedonanto nimittäin alkaa, että "hallitus on päättänyt, että Suomi hakee Euroopan yhteisön jäsenyyttä, jos eduskunta hyväksyy tässä tiedonannossa ilmaistun hallituksen kannan".

Jäsenhakemuksen jättämistä ja tulevaa jäsenyysneuvottelua ei tule käyttää hallituksen ta-

voin myöskään sisäpoliittisena aseena joidenkin väestöryhmien yksipuolisten etujen ajamiseksi. Keskustan täytyykin tehdä välinsä selviksi pettämiensä kannattajien kanssa ilman verovarvoja. Suomalaiset eivät nimittäin suostu maksamaan kahteen kertaan: sekä EY:n jäsenmaksuja että vielä kompensatiota maataloudelle. Kokoomus joutuu varmasti selittelemään omille palkansaa-jakannattajilleen, onko se valmis jatkamaan veronkorotuslinjaansa toimimalla hallituksessa keskustan apupuolueena. Tiedonantoteksti ei nimittäin tyydytä sen paremmin kokoomuksen kuin meidän demarien kannattajakuntaakaan kepuväritteisyytensä takia.

Kun Suomea ollaan viemässä eurokuntoon, täytyy varoa, ettei sen varjolla tehdä täysin vääriä ja tarpeettomia toimenpiteitä. Koko ajan nimittäin näkee vedottavan EY:hyn niin joidenkin hankkeiden ajamiseksi kuin joidenkin vastustamiseksi. Muistissa on tyyppiesimerkkinä rekkujen akselipainojen ja -leveyksien lisääminen vedoten EY:n vaatimuksiin, jotka sitten osoittautuivat täysin paikkansapitämättömiksi.

Vuosikymmenien aikana rakennettua sosiaaliturvaamme ei myöskään tule lyhytnäköisesti purkaa sen paremmin EY:n kuin lamankaan varjolla. EY ei uhkaa sosiaaliturvaamme tai esimerkiksi sen rahoittamista verovaroin. Päätökset ovat jatkossakin omista käsissämme. Suurempi uhka suomalaisille onkin Ahon — Viinanen vaihtoehtohallitus. Tiedonannossa sosiaalinen ulottuvuus on mukana. Täällä nimittäin mainitaan: "Sosiaaliturvaa kehitetään tuotannosta luopuvien viljelijöiden aseman turvaamiseksi." Tässäkin siis vain viljelijäväestön osalta.

Asunto- ja opintovelallisia ei saa laittaa myöskään maksumiehiksi Suomen saattamiseksi eurokuntoon. Huomisaamuksi aiottu peruskoron nostaminen vain velallisilta pankkien aseman parantamiseksi on pankkivaltuusmiesten toimesta estettävä. Pankkien korkokilpailun ja kasinopelin aiheuttamiin vaikeuksiin eivät syyllisiä ole oman asunnon hankkineet. Tässäkin yhteydessä peräänkuulutan hallitukselta neuvotteluvalmiutta ja -halukkuutta opposition kanssa, kun se pyrkii tuomaan eduskuntaan nopealla aikataululla suuren paketin pankkien pelastamiseksi. Asia on sinänsä hyvä. Tyyli tässäkin on tuu.

Suomen talous lamaantuu lisää kiristävällä korko- ja veropolitiikalla. Peruskoron nosto yhdistettynä jo huippuunsa kiristettyyn verotukseen aiheuttaa muutenkin vaikeuksissa oleville kansalaisille ylitsepääsemättömiä ongelmia. EY-

tiestämme tehdään hallituksen omin toimin niin kivikkoinen, että moni yrittäjä ja kansalainen uupuu kesken matkan.

Verotuksen suhteen tiedonanto lupaa kylläkin myös helpotuksia. Siellä nimittäin todetaan taas: "Maatalouteen liittyvää verotusta kokonaisuudessaan ja erityisesti sukupolvenvaihdoskäytäntöä muutetaan siten, että tasavertainen kilpailuasema turvataan." Verohelpotuksia on siis luvassa mutta jälleen vain maanviljelijöille.

Verotus on suuri kokonaisuus, joka keskusteluttaa EY-täysjäsenyyden osalta. Haluan loppupuheenvuorossani keskittyä nimenomaan verotuskysymyksiin.

Verotuksen harmonisointia suoritetaan EY:ssä kuudella eri loholla: 1) välillisessä verotuksessa, 2) korkotulojen verotuksessa, 3) yhtiöveron osalta, 4) liikenteen verotuksessa, 5) ympäristöverotuksessa ja 6) leimaverotuksen osalta.

Harmonisointiin on pyritty EY:n sisällä jo 60-luvulta lähtien. Tuo työ on ollut kuitenkin huomattavasti hitaampaa ja laajuudeltaan rajoitettua kuin se, mihin alun perin pyrittiin. Pisimmälle on edistytty arvonnäköverotuksessa, kun taas välitön verotus ei sisälly lainkaan sisämarkkinaohjelmaan. Hitaus on johtunut verotuksen suuresta julkistaloudellisesta merkityksestä ja päätöksentekojärjestelmän vaikeudesta. Verotusta koskevat päätökset nimittäin tehdään ainakin vielä toistaiseksi yksimielisesti eikä enemmistöpäätöksinä. Tämä kannattaa muistaa niiden, joiden mielestä Suomi ei pysty vaikuttamaan EY:n sisällä oikeastaan mihinkään.

Jatkossa tulee kuitenkin selvittää yhtä aikaa EY-prosessin kanssa Suomen veropoliittinen liikkumavara suhteessa EY:n ulkopuolisiin valtioihin. Tätä selvitystyötä on nyt tehty huomattavasti vähemmän kuin itse EY-selvitystä. Mikä ero on Eta-ratkaisulla ja EY-ratkaisulla verotuksen näkökulmasta: Onko meidän mentävä EY:n jäseneksi vai onko EY:n jäsenyydestä sellaisia haittavaikutuksia, joita Eta-ratkaisu sinänsä ei toisi tullessaan? Kiteytetysti sanoen käytännössä ei ole kovinkaan paljon eroa, vaikka verotuksen harmonisointi sinänsä ei kuuluisikaan Eta-sopimukseen. Vapautuvat markkinat ja verokilpailu nimittäin ajaisivat Suomen samaan Eta-sopimuksella, ellei jopa pidemmälle kuin EY-jäsenyydessä. Itsemääräämisoikeutemme keskeisissä veroratkaisuissa säilyy käsissämme.

Harmonisoinnin tarkoitus on nimittäin puhtaasti instrumentaalinen, ei tarkoitus sinänsä. Sisämarkkinoiden toimivuuden kannalta tehtä-

vät harmonisoinnit tulee suorittaa mutta ei sen pidemmälle. Minimiverotasoja asetetaan, ei maksimeja. Tämä on ehkä suomalaisessa verokeskustelussa ollut kaikkein suurin harha, kun on kuviteltu, että EY tulee ja määrää meille verokatot eri verotuksen osalta. EY ei tätä tee, vaan sieltä tulee minimitasoja. Tämän pitäisi olla Suomelle hyvä asia.

Miksi EY ei aseta maksimitasoja? Toisaalta se ei sitä tee fiskaalisista syistä. Monissa maissa julkistaloudelle on erittäin suuri merkitys verotuksella, ja tämän takia kovinkaan monet maat eivät ole halukkaita tällaisiin maksimitasojen asettamiseen. Toisaalta sitä ei tarvitse tehdä, koska avautuvat markkinat jo sinänsä tulevat lähentämään verotasoja toisiinsa ja tällä tavalla osin varmasti myös alentamaan joitakin verotasoja.

Siis vaikka meillä on minimiverotasoja, me tulemme käymään edelleenkin verokilpailua. Tässä mielessä EY:n ulkopuolelle jättäytyminen saattaisi merkitä ja todennäköisesti merkitsisikin Suomelle kovempaa verokilpailua kuin EY:n sisällä oleminen. Se merkitsisi ainakin sitä, että Suomi ei voisi olla vaikuttamassa niihin minimiverokantoihin, joita EY:n sisällä tullaan päättämään. Suomen oma tavoite ja etu on se, että Suomi on mukana päättämässä mahdollisimman korkeista minimiverokannoista, jolloin oma liikkumavaramme verotuksen järjestämisessä on suurempi kuin siinä tapauksessa, että olemme ulkopuolella ja vain pyrimme sopeutumaan EY-verokilpailuun.

Kilpailua tullaan käymään useilla eri alueilla, ja erityisesti tässä suhteessa verotuksen rakenne tulee muuttumaan. Herkimmin maasta toiseen nimittäin liikkuu erityisesti pääoma, sen lisäksi tietysti tavarat, palvelut, suorat sijoitukset ja työvoima. Näiden asioiden verotuksen suhteen liikkuvuus määrää hyvin pitkälti myös verotasoja ja jatkossa. Toisessa ääripäässä ovat kiinteistöt, joita ei sitten Karjalan evakkojen ole kovin paljon maasta toiseen pyritty siirtämään, eikä se ole myöskään mahdollista. Se tarkoittaa sitä, että kiinteistövero tulee olemaan jatkossa hyvin keskeinen verotusmuoto ja sen suhteen yksittäiset valtiot pystyvät tekemään omia päätöksiä, koska tässä ei kilpailu merkitse niin paljon kuin muissa edellä mainituissa asioissa.

Meidän omaa verouudistustamme, jota parhaillaan tehdään, pitäisikin katsoa tätä silmälläpitäen ja laajentaa omaa veropohjaamme siten, ettei Suomessa tarvitse laskea verotuloja sen paremmin valtion kuin kuntienkaan osalta. Tämä edellyttää, että esimerkiksi kiinteistöveron

osalta emme jätä joitakin kiinteistömuotoja verotuksen ulkopuolelle. Nyt hallituksen suunnitelmassa on tietävästi jättää esimerkiksi maatalouskiinteistöt jälleen tämänkin veron ulkopuolelle ja näin rapauttaa veropohjaa ja lisätä muiden veronmaksajien verorasitusta.

Arvonlisävero on alue, josta EY:n yhteydessä on puhuttu kaikkein eniten sen vuoksi, että se on edellytys EY:n jäsenyydelle. Tämä edellytys on kuitenkin Suomen osalta hyvin helppo täyttää, koska vaikka meillä ei ole vielä arvonlisäverojärjestelmää, oma liikevaihtoverojärjestelmämme nykymuodossaan on jo hyvin lähellä sitä ja meidän on helppo tehdä se muutos, jonka tekisimme ehkä EY:n ulkopuolisenakin eli muuttaisimme järjestelmämme EY:n kaltaiseksi arvonlisäverojärjestelmäksi. Syy, minkä vuoksi EY tätä edellyttää, on se, että osa valtioiden maksamista maksuista EY:lle määräytyy arvonlisäverojärjestelmän pohjalta, ja tämän vuoksi on oltava yhtenäinen järjestelmä. Tässäkin itse järjestelmä sinänsä ei välttämättä olisi tarkoitus.

EY:n sisällä on käyty keskustelua verokannan suuruudesta, ja normaaliverokannaksi siellä on kaavailtu 14 ja 20 prosentin välillä olevaa kantaa. Nytemmin on sovittu, että normaaliverokanta olisi vuoden 93 alusta vähintään 15 prosenttia, siis vähintään. Tälle ei asetettaisi ylärajaa. Sen lisäksi tulisi olemaan useita verokantoja siten, että voisi olla yksi tai kaksi alemmaa verokantaa esimerkiksi elintarvikkeille. Lisäksi voitaisiin sallia joissakin tapauksissa jopa kokonaan nollaverokanta. Tässäkin suhteessa EY:n käytäntö on melko lähellä Suomen jo nykyistä järjestelmää alkutuotevähennysjärjestelmiseen. Alkutuotevähennysjärjestelmästä on varmasti siirryttävä pois, mutta käytännön merkitys tällä asialla ei ole niin suuri kuin yleisessä keskustelussa on annettu ymmärtää.

EY:n sisällä on erilaisia siirtymäaikoja myös verotuksen osalta. Suomen olisi hyvä päästä tähän prosessiin mukaan vaikuttamaan sisältä käsin myös verotuksen siirtymäsäännöksiin, ei tässä tapauksessa niinkään Suomen kannalta, vaan sen takia, että eräät maat eivät voisi verotuksen avulla käydä kilpailua ja tällä tavalla esimerkiksi ohjata sijoituksia tai yritystoimintaa omaan maahansa pois Suomesta ja suomalaisten päätösvallasta.

Muun välillisen verotuksen osalta talousyhteisön jäsenyys ei sinänsä edellytä kovin suuria toimenpiteitä. Tässä yhteydessä puhutaan hyvin paljon valmisteverotuksen harmonisoinnista. Kullakin jäsenmaalla on oikeus kantaa jatkossa-

kin erilaisia valmisteveroja, kunhan ne eivät rajoita kilpailua. Rajakontrollin poistuminen tulee kuitenkin merkitsemään sitä, että käytännössä nämä valmisteverot tulisivat yhtenäistymään joka tapauksessa eli myös Eta-ratkaisussa.

Tieliikenteen osalta on joitakin syrjäntäkielto-artikloja, jotka tulevat vaikuttamaan. Autoverotus ei välttämättä tule alenemaan. Se vain muuttaa muotoaan. Se tullaan esimerkiksi pistämään rekisteröintimaksuksi, ja tältä osin monen suomalaisen toive halvemista auton hinnoista ei välttämättä EY:ssä tule toteutumaan.

Valmisteverotulojen osalta Suomessa on olen- naisin kysymys alkoholijuomien verotus. Tältä osin toivon, että EY:n varjolla ei tässäkin hätiköidä, vaan tarpeeksi pitkän siirtymäajan kuluessa Suomessa pudotetaan omaa alkoholi- verotustasoa ja muutetaan sen sisältö vastaamaan EY:n sisäistä tasoa.

Viimeisenä, mutta ei vähäisimpänä asiana haluan todeta ympäristöverot, jotka tulevat ole- maan yksi keskeinen verotuksen muoto tulevas- sa Euroopassa. Tässä suhteessa Suomen tulee ottaa jo etukäteen ennen EY-täysjäsenyyttä omaan verotukseensa riittävästi ympäristöveroja ja pitää niiden verokanta myös niin korkeana, että sopeutumisvaihe EY:n täysjäsenyyteen ei ainakaan tämän vuoksi tule olemaan vaikea.

Ed. H u u h t a n e n : Herra puhemies! EY- keskustelussa vaihteittain olemme tulleet pistee- seen, jossa on arvioitava, haluammeko konkree- tilla tavalla selvittää mahdollisuuden olla EY- tai EU-jäsen tai sitten ei. Se tarkoittaa valintaa EY- jäsenhakemuksen jättämisen puolesta tai sitä vastaan.

Omalta kohdaltani ei suinkaan ole yhdenteke- vää, millaisilla neuvottelutavoitteilla tai ns. reu- naehdoilla jäsenhakemus jätetään. Kohdaltani on myös selvää, että keskustan mukana olemin- nen neuvotteluissa on ratkaisevaa. Uskon nimitä- in, että annetut matkaeväät parhaiten käyte- tään hyväksi keskustan ollessa hallituksen kaut- ta neuvotteluissa mukana riittävän edullisen neuvottelutuloksen saamiseksi Suomelle. Pidän- kin siksi kysymystä siitä, onko hallituksen luot- tamus ja jäsenhakemuksen jättäminen ratkaista- va samana kokonaisuutena, tarpeettomana. Näin on toimittava, ja hallituksen menettelyta- pavalinta on oikea.

On varsin yllättävää, kuinka vähän eduskun- taryhmät ovat löytäneet toisiaan tässä kansa- kunnalle tuiki tärkeässä asiassa. Näyttäisi siltä, että tietynlainen lilukanvarsissa roikkuminen

kuvaa tilannetta paremmin, kun pitäisi puhua jo metsän näkemisestä puilta. (Ed. Rajamäki: Hal- litus on ohran tähkässä!) Erityisen hämmästynt- olen siitä, että sosialidemokraatit suurimpana oppositio puolueena ovat ottaneet käyttöönsä menettelytavan, että ensin hylkäävät yhteistyö- mahdollisuuden hallituksen kanssa ja sitten il- moittavat tukevansa jäsenhakemuksen jättämis- tä. Kaikkea syleilevässä ponnassa on ainekset, joista osa on hallituksen tiedonannossa ja lopuis- ta olisi neuvotellen varmaankin päästy yksimie- lisyyteen, jos neuvotella olisi haluttu.

Tässä on siis pitänyt pyrkiä kokonaan muu- hun kuin varsinaisen asian hoitamiseen. SDP mitä ilmeisimmin pyrkiikin hallituksen kaatami- seen. Siksi keskustelu siitä, onko oikein äänestää hallituksen luottamuksesta jäsenhakemukseen liittyen vai ei, on tarpeeton. SDP on pakottanut siihen.

EY-problematiikka laajasti ottaen on selonte- on lähete keskustelusta tähän päivään pysynyt samana. Kansa on mielipiteitään jakautunut, vaikka ns. poliittinen ykköskenttämme on lausu- nut jäsenhakemukselle myönteisen kantansa lä- hes yksimielisesti. Selontekokeskustelu valio- kunnissa on luonnollisesti lisännyt kansanedus- tajiin tietämystä, mutta kokonaisuuden hah- mottaminen perustuu vieläkin osin arvailuille. Tämä on luonnollista, niin paljonhan saattaa kolmessa neljässä vuodessa vielä tapahtua.

Lisäksi yleinen itsekkyys värittää keskustelua tarpeettoman paljon. Jos jotain kielteistä ennus- tettavaa omalle sidosryhmälle on tiedossa, on jyrkästi myös vastustettu jäsenhakemuksen jät- tämistä. Tämä on varsin kapea-alaista ajattelua, mutta yleensäkin suomalaista keskustelua hallit- seva piirre, johon ei välttämättä kuulu kansain- välistymisen väkisinkin mukanaan tuomaa laa- jempaa perspektiiviä.

Joillakin meistä on myös huono sietokyky testata itseämme koskevaa arviointia ulkopuoli- silla ja näytämme olevan haluttomia päättämään yhdessä ns. laajemmissa kammareissa. Jotenkin on aistittavissa jopa itseensä sulkeutumisen mah- dollisuuskkin yhteiskuntana. Ehkä se on luonnol- lista, jos ulkoinen uhka nähdään todellakin rea- liteettina, mutta siitähän ei nyt ole kyse.

Suomen talous on tällä hetkellä varsin hallit- seva keskustelun aihe. On jopa sanottu, että talouden heikko kunto on este jäsenyydelle ja se määritetään EY:n puolelta. Vaikka juuri tällä hetkellä tilanne ei olisikaan niin vaikea, on syytä suhtautua tähänkin mielipiteeseen vakavasti.

Peruslähtökohta — ajallisesti siinä mielessä

että EY-jäsenyys tulee meillä ajankohtaiseksi 95 — 96, mutta muistakin syistä — on, että itsemme tulee ratkaista omat ongelmamme. On myös kiireesti päästävä eroon itsekyyden puhdasopisesta vaalimisesta, johon edellisen hallituskauden aikana yleisesti opittiin. Vieläkin näyttää olevan vaikeuksia sopia kansallisesta kriisiohjelmasta, vaikka olisikin käsillä jo viimeiset ajat.

Luulen, että monesta asiasta Suomessa ollaan yhtä mieltä. Yksi sellainen on, että maamme on erittäin riippuvainen ulkomaankaupasta. Toinen tosiasia on, että yli puolet nettotuloistamme viennistä tulee metsäteollisuudesta ja sen lisäksi huomattava metalliteollisuuden vientiosuus puunjalostusteollisuuteen liittyen.

On siis itsestäänselvää, että tulevaisuutemme ratkaisut on tehtävä siten, että metsäteollisuutemme edut säilyvät hyvinä. Erityisen tarkkaan meidän tulee seurata, mitä Ruotsi tekee omina ratkaisuihinsa, onhan se tosiasiallisesti meidän kova kilpakumppanimme esimerkiksi EY-markkinoilla. Tässä yhteydessä on muistutettava, että metsäteollisuutemme viennistä 72 prosenttia suuntautuu juuri EY-markkinoille. EY:n osuus viennistämme tulee tulevina vuosina edelleen kasvamaan eikä osuuksia voi juuri korvata lisäämällä vientiä muille markkinoille.

Kaiken kaikkiaan paperiteollisuus onkin Suomen ainoa teollisuudenala, jolla on Euroopan laajuista painoarvoa. Uskon ministeri Väyrysenkin tarkoittavan, että tämä paperiteollisuuden kokonaisuus ja sen merkitys Euroopan laajuisesti on Suomen ykkösasia, eikä hän poissulje suinkaan teollisuuden kehittymistä muilta osilta.

EY-jäsenyys vahvistaa joka tapauksessa metsäteollisuutemme asemaa Euroopassa. Meille on myös äärimmäisen tärkeää, että pääsemme päättämään EY:n tulevasta metsä- ja metsäteollisuuspolitiikasta. Eta ei suo sellaisia mahdollisuuksia.

Haluan korostaa, että metsän merkitys maaseudun kehityksen kannalta on huomattava. Maaseudulle suuntautuva kantohintaraha, metsien hoidon ja puun korjuun työtulo ovat kokonaan riippuvaisia siitä, miten vilkkaasti metsäteollisuuden pyörät pyörivät. Emme kerta kaikkiaan voi olla ottamatta huomioon metsäteollisuuden, MTK:n metsäosaston, metalliteollisuuden ja puuketjun eri vaiheissa työskentelevien työntekijäjärjestöjen yhtenäistä arviota siitä, että Suomen on hakeuduttava EY:n täysjäseneksi siinäkin tapauksessa, että Eta-sopimus toteutuu. Tämä mitä ilmeisimmin takaa parhaiten metsäteollisuuden pyörien pyörimisen.

On selvää, että en osaltani kannata jäsenhakemuksen jättämistä pelkästään metsäteollisuuden tulevaisuuden takia. Suuresti se on kuitenkin vaikuttanut kantaani, kun olen punninnut suomalaisen ja siinä vielä savolaisen maaseudun tulevaisuutta. Olen huolissani, mitä kansalliset ratkaisumme tulisivat ehkä olemaan EY:n ulkopuolella ja mitkä niiden vaikutukset erityisesti maatalouteen keskisestä Suomesta pohjoiseen alueellisesti. Ainakin tällä hetkellä EY:n maa-seutupolitiikka vaikuttaa edullisemmalla kuin se, mihin kansallinen politiikkamme johtaisi kansantaloutemme vaikeuksissa ja erityisesti siksi, että todellisia maaseudun ystäviä tässäkin salissa on niin vähän.

Hallituksen tiedonannossa on mielestäni kiinnitetty huomiota oikeisiin asioihin ja oikeassa suhteessa. Tiedonannon teksti kertoo riittävän seikkaperäisesti hallituksen tulevasta linjasta, kun neuvotteluja EY:n kanssa käydään ja kansallisia ratkaisuja samanaikaisesti tehdään. Tiedän, että tiedonantopaperin toteuttamiseksi on kyettävä tekemään poliittisia päätöksiä, jotka eivät aina ole helppoja viedä läpi. Mutta määrätietoisella työllä tavoite ei ole toivoton. On kuitenkin todettava, että lopullinen kannanotto EY-jäsenyyteen siinä tapauksessa, että huomena jäsenhakemuksen jättämisestä syntyy riittävä yksimielisyys, tapahtuu vasta neuvottelutuloksen selvittyä ja neuvoo-antavan kansanäänestyksen jälkeen. Uskon, että mikäli neuvotteluissa on sellaisia vaikeuksia, jotka viittaavat kansallisten etujen vaarantumiseen, ne voidaan myös keskeyttää. Mielihyvällä voi myös todeta, että eduskuntaa tullaan pitämään ajan tasalla neuvottelujen kulusta ja arvio, missä mennään, on kohtuullisen kansanvaltaisella pohjalla.

Arvoisa puhemies! Etenemisprosessi EY-jäsenyyteen tyydyttää toistaiseksi, ja hallituksen linjaa on viisasta tukea edelleen.

Ed. R a j a m ä k i (vastauspuheenvuoro):
Herra puhemies! Ed. Huuhtanen puhui täyttää asiaa metsäpolitiikasta mutta käytti sitten opposition puhujakoroketta kyllä kohtuuttomasti sosialidemokraattien moittimiseen siinä, että hän katsoi, että tiedonantotekstissä ei ole ollut mukana sosialidemokraattien halua yhteiseen soviteluun. Tämähän ei pidä paikkaansa, vaan hallitus halusi nimenomaan tietoisesti tehdä tiedonantotekstin sellaiseksi, että se ostaa sillä omia keskustan kansanedustajia taakseen ja toisaalta kokoomuksen heikkoutta hyväksi käyttäen rakentaa sisälle maatalouspoliittisen laskutusko-

neen, jolla nyt ylituotantoa laskutetaan palkansaajaveronmaksajilla ehkä jopa miljardin kahden verran ihan lähitulevaisuudessa.

Tämä tiedonantotekstin yksipuolisuus näkyy siinä, että sen ainoat yksityiskohtaiset kannanotot koskevat juuri maatalouspolitiikkaa ja ainut sosiaaliturvaa koskeva kohta, hyvin kuvaavaa, on maatalouden sukupolvenvaihdoksia koskeva kohta. Tämän takia sosialidemokraatit ovat joutuneet tekemään vaihtoehtoa ja vastaehdotusta perustelujen osaltakin sillä tavalla, että juuri sosiaalipolitiikka ja työllisyys tällaisena työttömyyden aikana myös noteerataan ja myös hallituksen edellytetään siihen suuntaan toimivan.

On vakavampi asia, kun sitten mietimme, miltä tämä hallituksen sisäpoliittinen peli kansallisesti näin tärkeässä kysymyksessä näyttää ulospäin, esimerkiksi Brysselin näkökulmasta kansallisten etujemme vaalimisessa. Siitä voi olla vain surullinen.

Ed. H u u h t a n e n (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Rajamäelle sanoisin ensin näkin, että saamieni tietojen mukaan sosialidemokraateille on tarjottu mahdollisuutta keskustella tiedonannon sisällöstä (Ed. Rajamäki: Ei pidä paikkaansa!), mutta siitä on jostakin syystä luovuttu heti alkuvaiheessa.

Mitä tulee maatalouden osuuteen tiedonannossa, on aika luonnollista, että sitä on merkittävä osa, sillä Eta-vaihtoehdosta EY-vaihtoehtoon maatalouden asema muuttuu melkoisesti, ja myös mahdollisesti EY:n rakennerahastosta saatava budjettiraha on maatalouden osalta huomattava.

Mitä tulee maatalouden sukupolvenvaihdosmainintaan sosiaaliturvan puolelta, tämäkin on aika luonnollista. Ylituotantoa on jollain tavoin purettava, ja tämä on yksi konkreettinen esimerkki ja keino purkaa ylituotantoa, saada vanhat ja jo huonossa työkunnossa olevat viljelijät eläkkeelle ja sitä kautta maatalouden ylituotanto pois. Kaiken kaikkiaan me molemmat ed. Rajamäen kanssa tiedämme, että maatalousväen sosiaaliturva on heikoimmin kehittynyt at-väestöstä, ja tässäkin suhteessa sitä toki kannattaa korjata, kun siihen on mahdollisuus.

Ed. O. O j a l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä minusta nyt ed. Huuhtasen puolestaa tuntui vähän oudolta, koska täytyy erottaa toisistaan kaksi seikkaa. Se, että tiedonannossa puhutaan EY-neuvottelutavoit-

teista nimenomaan maatalouden osalta, on hyvin ymmärrettävää, koska sillä tulee olemaan äärimmäisen suuret sopeutumisvaikeudet. Mutta ihmeellistä on, että kun tiedonannossa puhutaan myös kansallisista toimenpiteistä, joita toki ovat myös muut kuin pelkästään maatalouteen liittyvät kysymykset, näistä nimenomaan, mitä on vasemmalta ja osittain myös kokoomuksen puolelta voimakkaasti kritisoitu, näistä kansallisista toimista ei tiedonanto pidä sisällään mitään. Se on se kritiikin paikka, mitä nimenomaan opposition puolelta on haluttu esittää. Kun vaaditaan samanaikaisesti laajaa kansallista yhteisymmärrystä, olisi pitänyt pyrkiä rakentamaan myös tiedonannon sisältö siten, että se loisi pohjaa kansalliselle yhteisymmärrykselle. Nyt tiedonannon sisältö ei sitä valitettavasti tee.

Ed. H u u h t a n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. O. Ojalan puheenvuoron sanon sen ja jälleen kerran sen, että maatalouden rooli tässä keskustelussa, kun puhumme Eta — EY-tilanteesta on hyvin keskeinen. Toinen on tietysti puolustus- ja turvallisuuspolitiikan osa.

Jokaiseen asiaan, mitä käsittelemme tiedonannon yhteydessä ja jäsenhakemuksessa, liittyy luonnollisesti sekä kansallinen piirre että suhde EY:hyn. Ei tässä ole sen kummemmasta kysymys kuin tarkastella tätä asiaa kokonaisvaltaisesti.

Toki tiedonannossa on monia, monia muitakin asioita käsitelty, mutta niihin en tällä kertaa puuttunut.

Ed. T. R o o s: Arvoisa puhemies! Tuli oikeastaan mieli hyväksi kuunnellessani ed. Huuhtasen asiallista ja EY-myönteistä puheenvuoroa, vaikka en tietenkään kaikilta osilta voi olla samaa mieltä puhujan kanssa, mutta kuitenkin. Olen antanut kertoa itselleni, että keskustalaisen kansanedustajan EY-myönteinen valinta ei ole ollut helppo tähän saakka eikä tietysti tästä eteenpäinkään. Sellaista pitää arvostaa myös toisen ryhmän taholta.

Käytyä muita keskusteluja seuranneen mieltä on jäänyt kaivertamaan monta asiaa. Vielä emme tarkalleen edes tiedä, mistä asiasta loppujen lopuksi tullaan äänestämään. Jos kuuluisin vainovalkeiden syyttäjiin tai pinonpolttajiin, en tällaisia kyselisi. Painaisin vain ei-nappia ja sillä selvä.

Miksi sitten asia on vieläkin tässä jamassa? Siksi, että hallituksessa, itse asiassa sen päämi-

nisterillä, ei ole rohkeutta antaa tämän eduskunnan sanoa selkeätä ja kiertelemätöntä kantaansa asiasta. Hallituksen lintukodon suuressa pesässä yritetään pitää ja ruokkia niin omia kuin käenpoikasiakin. Hyvin moni jo minua ennenkin on kysynyt: Miksi hallitus ei ole tuonut yksiselitteisen selkeätä kyllä-vaihtoehtoa, jolle EY-vastainen rintama olisi asettanut oman ei-vaihtoehtonsa? Näiden käenpoikastenko tähden?

Mutta jatketaanpa ajatuksenkulkua vähän pidemmälle. Kun kaikki ovat sanoneet, että EY-asia vielä ennen lopullista päätöstä laitetaan neuvoa-antavaan kansanäänestykseen, niin varmasti sillä tavalla tulee tapahtumaan. Laki neuvoa-antavasta kansanäänestyksestä määrittelee melko tarkasti esille laitettavat vaihtoehdot. Samoin niistä ja asiasta yleensäkin tiedottaminen. Jos hallituksella, siis pääministerillä ei kantti riitä laittaa tähän taloon selkeätä äänestysesitystä, miten sitten koko kansalle? Aikooko hallitus neuvoa-antavaan kansanäänestykseenkin laittaa yhtä sekavat ja perimmäistä kysymystä kiertävät vaihtoehdot, sitä sopii kysyä.

Hallituksen rakentaman tiedonannon yksipuolisuus on jo saanut ansaitsemansa tuomion. Tuo yksipuolisuus osoitti, että hallitus ei ole kyennyt nousemaan puoluepyyteiden yläpuolelle koko kansan hallitukseksi. Itsekin maaseudun asukkaana minua on vaivannut nimenomaan EY:hyn menon vastustajien yksipuolinen kuva maaseudusta. Maaseudun ystäviin vetosi ed. Huuhtanenkin puheessaan ja epäili, etteivät kaikki ole aivan aitoja ystäviä. Minä yritän nyt kertoa, minkälainen ystävä minä olen, vaikka olen lievästi jäävi sitä itse arvioimaan.

On annettu sellainen kuva, että EY tulee autioittamaan maaseudun. Siihen puolestaan on syyksi sanottu maatalouden osalle tuleva kaltoin kohtelu. Minua kiinnostaa, mitä on jätetty sanomatta, ja sanon se siis tässä itse.

Ei ole rehellisesti kerrottu, että maataloutemme on tilassa josta se pitää tervehdyttää, vaikkapa aakkosissamme ei olisi edes kirjaimia e ja y. Ei ole kerrottu myöskään, että tuohon tervehdyttämiseen olisi pitänyt ensimmäiset reseptit kirjoittaa ja lääkkeet nauttia jo kymmenkunta vuotta sitten. Enemmän kuin suomalaisen veronmaksajan etu sitä olisi vaatinut maatalouden oma etu. Sellaiseen puuhaan ei ole MTK antanut lupaa ja niin siihen ei ole käyty.

Toinen kertomatta jäänyt asia ja sitä pahempi on, että maaseutua ei suinkaan yksin muodosta maatalo peltoineen, metsineen, rakennuksineen ja ihmisineen. Ne toki ovat olennainen ja erittäin

asiaankuuluva ja tärkeä osa maalaismaisemaa etenkin siellä, minne asti tehtaanpiiput eivät näy. Maalaismaisemaan, maalaishyllyään jossa itsekin asun, kuuluu kuitenkin Suomessa paljon muutaakin. Siellä on joko omassa kylässä tai kauempana työssäkäyviensä omakotitaloja, kehittyneillä seuduilla jo rivi- ja kerrostalojakin. On sanottu, että EY tappaa meillä maatalouden, että tilat kylmenevät ja tyhjenevät. Ilman EY:täkin tuo prosessi on jo hyvässä, oikeammin sanoen pahassa menossa. Tämän epäkohdan hallitus vain ja ainoastaan on suostunut kirjaamaan. On kirjannut ja sen kohteeksi joutuneiden tilaa surkutellut.

Hälyttäviin mittoihin kohonnut työttömyys on kautta maan tyhjentänyt verstaiteja ja liikkeitä. Suuri joukko niiden työntekijöistä asuu juuri maaseudulla, juuri niissä maalaishyllyissä. Eikö omakotitalon asukkaan työttömäksi joutuminen ole vähintäänkin samanarvoinen onnettomuus kuin maatilan vaikeutunut elinkeinon harjoittaminen? Mielestäni asukkaita kohdanneen työttömyyden takia kylmilleen jäänyt omakotitalo on myös maaseudun autioitumista. Mielestäni kylän henkinen ilmapiiri ei ole entisensä, jos suuri joukko kylän asukkaista on työtä vailla tai ehkä joutuneet jättämään omakotitalonsa tai tilansa. Rehelliä olisi hallitukselta ollut ottaa tämäkin näkökulma omiin papereihinsa, sillä maaseutua ovat myös ne asumukset, joiden haltijoiden saatavia ei MTK valvo eikä näytä kyllä tosin meillä valvovan nykyinen hallituskaan.

Arvoisa puhemies! Sitten muutama sana kulttuurista ja koulutuksesta yhdyntävässä Euroopassa. En ole suinkaan ainoa, joka täällä on tähän puoleen pyrkinyt huomiota kiinnittämään. Tärkeänä pidän sitä itsekin.

On muistettava, että EY:n ohjelmissa on keskeisenä piirteenä tuoda yhteistyön avulla uutta tietoa, kehittää innovaatiota ja kokeiluja, löytää tuoreita ratkaisuja tutkimuksen, koulutuksen ja viestinnän nykyisiin kiistämättömiin ongelmiin. Niissä lisätään osaamista ja luodaan uusia ideoita. Kuitenkin pelkkä mahdollisuus päästä mukaan hyötymään ohjelmien tuottamisesta, uudesta tietotaidosta on varsinkin pienille maille kuten Suomelle houkutteleva. On tärkeää, että Euroopan kulttuuriperintö, sen arkistot ja museot, ovat käytettävissämme, mutta yhtä tärkeää, ellei tärkeämpää, on olla mukana siellä, missä taotaan uutta ja katsotaan eteenpäin — niin, eikä museoida tätä omaa Suomeamme.

Aivovuotoa ulos on tapahtunut Suomestakin jo aivan riittävässä määrin. Siinä yksi syy tarjota

suomalaisille tutkijoille uusia mahdollisuuksia osallistua kiinnostaviin tutkimuksiin ja solmia kansainvälisiä suhteita. Uskoisin näet, että nämä kotimaiset huippukyvyyt viihtyisivät paremmin maassamme, kun heillä olisi mahdollisuus avoimesti osallistua kansainväliseen yhteistyöhön muiden maiden kanssa. Meitä suomalaisia, kuten muitakin pienten kielten ja kulttuurien edustajia, sanotaan vaivaavan epävarmuus, kun liikutaan ns. suuressa maailmassa. Epäillään, että me kärsimme monenlaisista komplekseista, alemmuudentunnosta, ja onhan siitä selviä merkkejä joskus äärimmilleen viety ulkomaalaisten ihailukin ja ulkomailla käydessämme kiitosten ja kehu kerjääminen omalle kotimaallemme.

Tämän johdosta koulutus kansainvälisyyteen, luontevat kansainväliset asenteet ja valmiudet opitaan parhaiten menemällä ennakkoluulottomasti mukaan. EY:n ohjelmat tarjoavat eri alojen suomalaisille asiantuntijoille oivan tilaisuuden tähän vaativaan kansainvälisyyskasvatuksen lajiin.

EY:n koulutuspoliittinen näkökulma on mielestäni viime vuosina avartunut. Jäsenmaiden opetusministerit ovat kokoontuneet säännöllisesti ja jo tehneet parisenkymmentä koulutukseen liittyvää päätöstä, päätöslauselmaa ja ohjelmaa, jotka ovat luonteeltaan suosituksia. Koulutusalun toimintaohjelman tavoitteeksi on asetettu yhteistyön lisääminen korkeakouluopetuksen ja yliopiston välisillä alueilla, vieraiden kielten opetuksen tehostaminen ja opiskelumahdollisuuksien parantaminen toisessa maassa. Sen sijaan Euroopan yhteisön tavoitteena ei ole 12 jäsenmaan koulutusjärjestelmien yhdenmukaistaminen.

Jäsenmaiden koulutuspolitiikkaa ei siis ole tarkoitus ajaa samaan putkeen. Koulutusmuotojen perinteinen kirjo Euroopassa tulee säilymään ja se tulee säilyttää. Päätöksenteko jää ja sen pitää jäädä kansallisille viranomaisille näissäkin asioissa. Tämä koskee tietenkin myös Suomea ja muita Efta-maita. Peruskoulumme tai kansalaisopistomme eivät ole uhattuina ainakaan Brysselin suunnasta.

Työvoiman liikkuvuuden keskeinen seuraus tulee olemaan mahdollisuus työskentelyyn ja ammatin harjoittamiseen EY- ja Eta-alueen sisällä riippumatta siitä, missä jäsenmaassa asianomainen on hankkinut koulutuksensa. Käytännössä EY on hyväksynyt jo noin 60 tutkintoa eri ammattialoille. Nämä saatetaan voimaan jäsenmaissa. Näiden lisäksi on tullut voimaan yleinen

korkeakoulututkintojen tunnustamisjärjestelmä, joka koskee vähintään kolme vuotta kestäneitä opintoja. Se on tarkoitus myöhemmin laajentaa myös lyhyempiin tutkintoihin ja ammatillisen koulutuksen toisen asteen koulutukseen, ja sen kehityksen henkilökohtaisesti näen aivan välttämättömäksi.

Kun työvoiman liikkuvuus vilkastuu, suomalaisten lasten, nuorten ja aikuisten koulutustarve tulee lisääntymään. Eurooppalaisten kielten opetusta joudumme lisäämään — itse asiassa monessa suhteessa palauttamaan sille tasolle, millä se on jo kerinnyt välillä olemaan — samoin perehdyttämistä Euroopan maiden kulttuureihin ja yhteiskuntiin. Suomeen mahdollisesti asettuvat muiden maiden kansalaiset tarvitsevat suomen kielen opetusta ja suomalaiseen kulttuuriin perehtymistä.

Arvoisa puhemies! Lopuksi siteeraan kansliapäällikkö Jaakko Nummista. Useita vuosia sitten taisi olla, kun hän sanoi mielestäni varsin osuvasti niistä peloista, mitä saatetaan tuntea kansainvälistymistä kohtaan. Kysymys taisi olla silloin enempi näistä taivaskanavista ja muista. Numminen nimittäin sanoi suunnilleen näin: ”Paras tapa suojautua kansainvälistymistä vastaan on kansainvälistyä itse.”

Ed. Aul a: Arvoisa puhemies! Olen jo selontekokeskustelussa tammikuussa esittänyt omat perusteluni sille, miksi Suomen on syytä hakea tänä keväänä EY:n täysjäsenyyttä. Siksi minun on helppo keskiviikkona äänestyksessä tukea hallituksen linjaa. Selonteon jälkeen alkuvuodesta käyty keskustelu on myös osoittanut, ettei jäsenyyden hakeminen ole pelkästään yksinkertainen kyllä — ei-kysymys. ”Kyllä” voidaan sanoa monella tavalla, kuten on nähty. Pidän hallituksen tiedonantoa ja sen sisältämiä neuvottelulinjauksia sosialidemokraattien pontta parempana. Selkeät kannanotot elintarviketaloudesta ja maataloudesta ovat tarpeen juuri siksi, että tämä alue ei kuulu Eta-sopimukseen. Yksimielisesti on todettu myös, että tällä alalla jäsenyyden tuomat sopeutuspaineet ovat suurimmat.

Huolen kantaminen maataloudesta on perusteltua muistakin syistä kuin pelkän elintarviketuotannon takia. Esimerkiksi metsäteollisuuden etu on lieventää maatalouden murrosta. Maanviljelijä-metsänomistaja on edelleenkin teollisuuden tärkein puun toimittaja.

En aio perusteluja jäsenyyden hakemiselle alkaa nyt yksityiskohtaisesti toistaa. Totean

vain, että jäsenyyttä kannattaa hakea siksi, että ensimmäiseksi Eurooppa on muuttunut ja Suomen on syytä hankkia sanavaltaa siellä, missä päätökset Euroopan tulevaisuudesta tehdään. Toiseksi maamme vientiteollisuudelle on syytä turvata tasavertaiset asemat erityisesti ruotsalaisten yritysten kanssa EY-markkinoilla. Eta-ratkaisu ei ilmeisesti tule olemaan vientiteollisuudellemme niin turvallinen ja uskottava kuin pitkään uskoimme.

Totean kuitenkin seuraavaksi eräitä näkökohtia alkuvuodesta käydyistä EY-keskusteluista.

Ensinnäkin, edelleenkin voi ihmetellä sitä näköharhaa, joka useilla tiukimmilla EY-vastustajilla on EY- ja Eta-ratkaisujen eroista. Erityisesti kansallisen päätöksenteon kannalta EY esitetään kauhukuvana ja itsenäisyyden menetyksenä. Samalla Etan vaikutukset unohdetaan kokonaan. Mielestäni esimerkiksi Vaihtoehto EY:lle -liikkeen mielenosoituksen kannanotto, jossa vaaditaan päätöksenteon säilyttämistä omassa maassa, tarkoittaa kategorisesti ajateltuna myös Eta-ratkaisun hylkäämistä. EY:n ulkopuolella Eta-jäsenenä me joutuisimme sopeutumaan ilman suurtakaan puhe- tai päätösvaltaa useimpiin EY:n päätöksiin neljään vapauteen liittyvillä alueilla sekä myös esimerkiksi ympäristöpolitiikan alalla. Mikäli haluaisimme pitää Eta-ratkaisun talouselämän kannalta jotenkin uskottavana, tämä olisi välttämätöntä.

Eta-sopimus näyttää siis päällisin puolin hyvältä, koska se ei tarkoita lainsäädäntövallan suoranaista delegointia ylikansallisille elimille. Kuitenkin tosiasiallisesti päätösvalta säilyy Suomessa vain muodollisesti. Meille jää Etassa näennäinen mahdollisuus jättää uusia direktiivejä hyväksymättä. Koska uudet säännökset kuitenkin yleensä liittyvät aikaisempiin ja tuleviin, on osan hyväksymättä jättäminen käytännössä varsin hankalaa ja saattaa johtaa koko Eta-järjestelmän romuttumiseen. Siksi Eta-jäsenyyden ero EY-jäsenyyteen, jossa päätösvaltaa muodollistekin siirtyy yhteisön elimille, on käytännössä pieni. EY:n jäsenenä Suomi voi, kuten tiedämme, osallistua uusien säännösten valmisteluun ja päätöksentekoon kaikilta osin laajemmin ja joustavammin kuin Etassa. Myös ylikansallisen EY-tuomioistuimen valta ulottuu Suomeen jo Eta-sopimukseen tänä keväänä tehtyjen muutosten seurauksena.

EY-jäsenyyden myötä tulevan täysivaltaisen vaikuttamisen ja osallistumisen on jopa arvioitu palauttavan osan pelkällä Eta-sopimuksella.

Brysseliin menetetyistä kansallisesta päätösvalta. Ehkäpä olemmekin itsenäisempiä EY:n täysjäsenenä kuin Eta-jäsenenä.

Oma kysymyksensä ovat Eta- ja EY-jäsenyyden vaikutukset Suomen sisäiseen päätöksentekoon. Jos mitään ei tehdä, on seurauksena presidentin, ulkoministerin ja hallituksen aseman vahvistuminen eduskunnan kustannuksella. Tämä ei ole toivottavaa. EY-jäsenyyden hakeminen ilmeisesti käynnistääkin vuosikymmeniin laajimman keskustelun Suomen valtiosäännöstä. Tämän olisi pitänyt käynnistyä ehdottomasti ponnekkaammin jo aiemmin Eta-sopimuksesta neuvoteltaessa ja sitä koskevia selontekoja käsiteltäessä aiemmassa eduskunnassa ja hallituksessa. Jo Etan kohdalla olisi voitu haluttaessa käyttää Tanskan markkinavaliokunnan tyyppistä menettelyä eduskunnan kantojen määrittämiseksi. Välttämätöntä se on ainakin EY-jäsenyysneuvottelujen aikana. Suomen eduskunnan oman markkinavaliokunnan muodostamista esimerkiksi suuresta valiokunnasta on siksi syytä kiirehtiä.

Toinen Eta-ihannonnin harha liittyy talouskasvuun ja kilpailuun mukaan menemiseen. EY:tä kritisoidaan talouskasvuideologian ruumiillistumaksi ja sanotaan, että kyllä Eta riittää. Mutta juuri Eta-sopimuksellahan me menemme mukaan yhteismarkkinoille eli tavaroiden, palveluiden, pääomien ja työvoiman vapaaseen liikkuvuuteen, jonka tavoitteena on kiihdyttää taloudellista kasvua ja siten myös kuluttaa luonnonvaroja ja energiaa. Johdonmukaisuuden vuoksi tämän argumentin käyttäjän tulisi vastustaa myös Eta-sopimusta.

Ympäristöasioissa EY:n toimiala on hyvin nopeasti laajenemassa. Etan jäsenenä ja sopimuksen luonteen takia me lähinnä sopeutuisimme EY:n direktiiveihin ympäristöalalla. EY:n ympäristöstrategiaa voi edelleenkin pitää liian teollisuuspainotteisena, mikä näkyy mm. harmonisointidirektiivien laadinnassa. Suomen luonnonolot ovat toisenlaiset kuin Keski- ja Etelä-Euroopassa. Esimerkiksi pohjoisen sijainnin ja ilmastomme takia luontomme on herkempi saastepäästöille. Siksi meidän tulisi nimenomaan mahdollisimman nopeasti päästä vaikuttamaan EY:n sisällä direktiivien sisältöön. Ympäristönsuojelun taloudellisten ohjauskeinojen käyttöön myös ainoa realistinen tie on edetä EY-maiden yhteisellä päätöksellä. Ympäristödirektiivien sisältöön vaikuttaminen on mahdollista vain EY:n jäsenenä. Siksi voi myös sanoa, että ympäristön takia Eta nimenomaan ei riitä.

Kolmanneksi, hakemusta on vastustettu myös sillä, että kaikki on niin epävarmaa. Emme voi sanoa, mihin suuntaan Eurooppa kehittyy tai mihin EY kehittyy tai mitkä ovat neuvottelujen tulokset. Voisimmeko siis odotella, kuinka asiat varmistuvat ajan myötä? Tämäkin argumentti on mielestäni yksipuolinen. Millä tavoin jääminen EY-neuvottelujen ulkopuolelle olisi varmempi tai vakaampi vaihtoehto? Eikö siihen liity yhtä paljon epävarmuuksia kuin hakemuksen jättämiseen? Kun valittavana on kaksi epävarmaa vaihtoehtoa, on kansallinen etu valita linja, joka takaa jatkossa eniten valinnan mahdollisuuksia ja vapauksia. Suomen kannalta vähiten riskialtista on siksi hakea nyt jäsenyyttä yhtä aikaa Ruotsin ja Itävallan kanssa, katsoa neuvottelujen lopputulosta ja tehdä siitä omat johtopäätökset. Hakematta jättäminen sulki nyt yhden ikkunan ehkä 5 — 10 vuoden ajaksi.

Arvoisa puhemies! Oma keskustelunsa on käyty suomalaisen kulttuurin tulevaisuudesta yhdyntyneessä Euroopassa. On kysely mm. sitä, tulisiko kansallinen kulttuurimme uhatuksi EY:n jäsenenä. Eduskunnan sivistysvaliokunnan matka Irlantiin antoi tässä suhteessa mielenkiintoista pohdittavaa. Irlanti on pieni, köyhä maa, jonka kulttuuria kielierotkaan eivät suoja siinä määrin kuin suomalaista. Kuitenkin irlantilaiset kulttuurihallinnon edustajat arvioivat EY-jäsenyyden aikana Irlannin kansallisen identiteetin vahvistuneen. Yhteisön jäsenyyks on heidän mielestään lisännyt irlantilaisten tietoisuutta oman kulttuurinsa omaperäisyydestä. Aiemmin Irlanti nähtiin vahvojen englanninkielisten maiden Amerikan ja Ison-Britannian kylkiäisenä. EY-jäsenenä se on saanut enemmän painoarvoa omalle kulttuurilleen Euroopassa. Ongelmiakin tuki tuli esille. EY:n ja Etan yhteinen markkina-alueajattelu antaa esimerkiksi vahvemman pohjan amerikkalaistyyppisten kulttuuri- ja viestintäteollisuuden jättien synnylle myös Eurooppaan.

Irlannin esimerkki kuitenkin antoi vahvistusta aiemmalle käsitykselleni kansainvälistymisen vaikutuksesta kansalliseen kulttuuriin. Merkit eivät Suomessakaan viittaa kansallisen kulttuurin rappeutumiseen. Asiassa voi käydä myös päinvastoin. Ajatellaanpa aivan pienenä kuriositeettina esimerkkiä vaikka suomalaisen kansanmusiikin uudesta tulemisesta maailmanmusiikkiin liittyvän innostuksen seurauksena. Väitän, että suomalaisuus on löytymässä uudelleen, kun vuorovaikutuksessa muiden kulttuurien kanssa omat ominaispiirteet korostuvat. Kulttuuriero-

jen näkeminen auttaa ymmärtämään omaa paremmin.

Verrataksemme historiaan 1800-luvun lopulta alkaen Sibeliukset, Gallen-Kallelat ja muut eivät suinkaan luooneet suomalaisuuden perikuviksi myöhemmin tunnustettuja sävellyksiä, maalauksia tai arkkitehtuuria tyhjiössä. He ikään kuin löysivät suomalaisuuden Euroopasta. Opiskellessaan Pariisissa, Berliinissä ja Roomassa he peilasivat suomalaista perinnettä muuhun eurooppalaiseen. Siinä vuorovaikutuksessa seuloituivat ja jalostuivat suomalaiset ominaispiirteet. Onneksi kansainväliset vaikutteet eivät enää ole harvojen yksinoikeus. Suomen kulttuurin kansainvälisen historian valossa voi vähän ihmetelläkin sitä valtaisaan nationalismia ja kansainvälisen yhteistyön pelkoa, jota meilläkin EY-keskustelussa on näkynyt.

Lopuksi: Asia, jota olisin toivonut hallituksen tiedonannossa tai ministereiden puheenvuoroissa eriteltävän laajemmin, on tavoite EY:n kehittämiseksi myös kolmannen maailman ja kehitysmaiden näkökulmasta. EY-keskustelusta huolimatta on syytä varoa maailmankuvamme kapeenemista. Suomen tulee mielestäni EY:n jäsenenä edistää eurooppalaisuutta, joka ei jatka kehitysmaiden ja teollisuusmaiden välisen elintasokuilun kärjistämistä. EY:tä on hyvin paljon moitittu tässä suhteessa, mutta on siitä meillä oppimistakin. Esimerkiksi kehitysmaatuotteiden tullit ovat EY:ssä selvästi suomalaisia alemmat.

Ed. Koskinen: Herra puhemies! Koetan tässä laajentaa keskustelun spektriä vähän samaan tapaan kuin ed. Aula kulttuurin ja koulutuksen osalta aivan myönteisellä tavalla äsken teki.

Ed. Jaakonsaaren esittämässä sosialidemokraattien perustelulausumassa puutun kahteen kohtaan, joita tarkemmin käsittelen. Ensinnäkin: "Väistämättömät rakennemuutokset toteutetaan turvallisesti ottaen inhimilliset näkökohdat huomioon. Tämä edellyttää aktiivista työvoima-, koulutus- ja kulttuuripolitiikkaa, joka tukee erityisesti heikoimmassa asemassa olevien edellytyksiä käyttäen hyväkseen uusia avautuvia mahdollisuuksia. Rakennemuutosten kielteisten vaikutusten ehkäiseminen edellyttää myös palkansaajan perusturvan kehittämistä. Sosiaaliturvan rahoitus varmistetaan."

Näissä kysymyksissä hallituksen tiedonanto on kovin puutteellinen, ja sosialidemokraatit haluavat korostaa sitä, että hakiessaan EY:n jäsenyyttä Suomi samalla sitoutuu rakentamaan

ja edelleen kehittämään tätä pohjoismaista yhteiskuntamallia, josta kansainvälisesti varsin laajassa käytössä — myös Euroopan yhteisön sisällä — on termi Nordic Model, Pohjoismainen malli. Se pitää sisällään tehokkaan työllisyyspolitiikan, myös suhteellisen tehokkaan aluepolitiikan, mutta ennen kaikkea kehittyvän ja korkeatasoisen sosiaaliturvan. Sosiaaliturva puolestaan pitää sisällään sekä vähimmäisetuudet, perusturvan, että laajempaan perusturvaan sisältyvät yhteiskunnan hyvinvointipalvelut ja ansiosidonnaisen sosiaaliturvan.

Onkin hyvin tärkeätä, että kun suuntaudumme EY:n jäseneksi, pidämme huolta hyvinvointiyhteiskunnan rahoitus pohjasta. Tässä näkyy siten kansallisia eroja siinä, kuinka huolella valmistaudutaan väistämättä edessä oleviin verotuksen harmonisoinnista aiheutuviin ongelmiin. Suomessa on ollut nähtävillä kaksi linjaa. Toisaalta vähätellään niitä miljardien menetyksiä, joita suoraviivainen verotuksen harmonisointi Suomen tilanteessa merkitsisi, ja toisaalta menetyksiä taas paisutellaan.

Sama ongelma on Ruotsissa noussut juuri eilen keskeiseksi keskustelun kohteeksi. Siellähän on julkaistu tarkennetut laskelmat, mitä Ruotsin valtio menettää vuodessa, jos se orjalisesti noudattaa EY:n verosuosituksia. Siellä on laskettu, että arvonlisäveroa jouduttaisiin pudottamaan nykyisestä 25 prosentista 20 prosenttiin ja se merkitsisi yli 15 miljardin kruunun verotulojen vähenemistä. EY ei kuitenkaan edellytä 20 prosentin arvonlisäveroa, vaan minimi on 15 prosenttia. Kieltämättä Ruotsin, Tanskan ja Suomen arvonlisäverot, Suomessahan se on vielä liikevaihtovero, ovat Euroopan huipputasoa ja ajan myötä joudutaan niitä harmonisoimaan.

Lisäksi Ruotsissa 35 miljardin kruunun kokonaismenetykseen ovat arvonlisäveron vähenemisen ohella vaikuttamassa viini- ja alkoholiverojen putoaminen 6 miljardilla kruunulla, tupakkaveron putoaminen 1,4 miljardilla kruunulla ja energiaveron minustaminen 6 — 11 miljardilla kruunulla. Suomessahan päästään hiukan pienempiin lukemiin, mutta suhteessa erityisesti alkoholiverotuksessa ja myöskin pidemmällä aikavälillä autoverotuksessa harmonisointipaineet ovat suuremmat.

Verotuksen harmonisoinnin kautta aiheutetaan aukoja valtion tulopohjaan ja joudutaan pysyvsti vähentämään menoja. Porvarillinen kokoomuslainen linja Suomessa ja Bildtin linja Ruotsissa on selvästikin se, että leikkaus tehdään

juuri sosiaaliturvasta ja hyvinvointipalveluista. Sosialidemokraattien linja on toinen. Me haluamme huolehtia siitä, että korkean sosiaaliturvan ja yhteisten palvelujen taso turvataan. Niiden rahoitukseenhan vaikuttavat kolme tekijää: 1) Suomen taloudellinen kehitys, 2) harjoitettava talous- ja yhteiskuntapolitiikka Suomessa ja 3) Euroopan yhteisössä ja myöhemmin unionissa omaksuttava sosiaaliturva- ja julkisen sektorin politiikka.

Kolmanteen kohtaan voimme vaikuttaa mahdollisesti jatkossa EY:n jäsenenä, mutta keskeiset Suomen sisällä tehtävät ratkaisut koskevat omaa talouspolitiikkaamme ja yhteiskuntapolitiikan sisältöä, mitkä arvot ja asiat asetamme ensisijaisiksi. Käsitysero ensisijaisuudesta on johtanut pitkälti myöskin erillisiin perustelulausemiin, jotka ovat huomenna sitten valittavissa: EY-myönteinen kanta hallituksen perusteluilla ja EY-myönteinen kanta sosialidemokraattien perusteluilla.

Puhuin edellä mahdollisista verotuksen harmonisoinnista aiheutuvista aukoista. Suomessa on sikäli ongelmallisempi tilanne, että olemme alentaneet verotusta juuri tuloverotuksessa, missä taas ei tällaisia kansainvälisiä harmonisointipaineita ainakaan EY:n direktiivien muodossa ole. Toisaalta olemme vieneet verotusta korkeen lähdeverotukseen tilanteessa, jossa EY ei ole taas siitä onnistunut suositusta aikaansaamaan. Täten meillä on ikään kuin etukäteen muutettu verotusta väärillä lohkoilla, jos tavoitteena olisi mahdollisimman helppo sopeutuminen EY:n yleiseen verotusrakenteeseen.

Edelleen Suomessa aiheuttavat ongelmia isot laskut. Tänä kuulumme taas tarpeesta satsata pankkeihin useita miljardeja markkoja. Aiemminhan meille veronmaksajille on tullut miljardilaskut kannettavaksi PSP:n, SKOPin ja NKP:n aiheuttamista syistä. Nyt tähän listaan on varmasti lisättävä KOP, SYP ja kumppanit. Nämä eivät siis ole EY:n tai integraatiopaineiden aiheuttamia kustannuksia vaan niistä riippumattomia. Ne kärjistävät kuitenkin ongelmiamme, jos joudumme verotuksen harmonisoinnin vuoksi vielä murentamaan valtion ja yhteiskunnan tulopohjaa.

Ottaisin vielä toisen sitaatin ed. Jaakonsaaren esittämästä sosialidemokraattien ponnen jaksosta: "Palkansaajan aseman ja työmarkkinoiden toimivuuden takaava tulopolitiikka on suomalaisen sopimusjärjestelmän perusta. Työmarkkinoilla noudatetaan jatkossakin kansallisia säännöksiä ja alan työehtosopimusten palkanorme-

ja myös ulkomaisen työnantajan ulkomaisiin työntekijöihin.”

Työehtosopimusten yleissitovuuden turvaaminen on tärkeä tekijä. Se tarkoittaa toisaalta sitä, että EY:ssä annettavia direktiivejä voitaisiin Suomessa saattaa voimaan myös yleissitovissa valtakunnallisissa työehtosopimuksissa, ja toisaalta sitä, että EY:ssä ei katsota kilpailun esteeksi meidän työehtosopimusjärjestelmäämme, jossa työehtosopimusten normi on juuri yleissitovuudella ulotettu koskemaan myös sellaisia työntekijöitä ja yrittäjiä, jotka eivät oman alansa järjestön jäseniä ole. Tämä kysymys tulisikin sen vuoksi ottaa jo neuvotteluvaiheessa hyvin keskeisenä esille.

Suomen tulee myöskin sitoutua EY:n työntekijöiden yhteiskunnallisten oikeuksien peruskirjaan, ns. Social Charteriin. Peruskirjan tavoitteena on työllisyyden parantaminen, työntekijöiden oikeuksien vahvistaminen kansainvälistyvässä taloudessa, työolojen parantaminen, tasa-arvon edistäminen ja muita heikommassa asemassa olevien ihmisten aseman parantaminen. Nämä kaikki ovat Suomen palkansaajakunnalle keskeisiä tavoitteita, ja palkansaajajärjestöt ovatkin suhtautumisessaan Euroopan integroitumisprosessiin olleet niistä hyvin yksimielisiä. Tässä yhteydessä on vain ilmennyt, että työnantaja-puolella halutaan käyttää todella surkeaa työllisyystilannetta ja heikkoa talouden tilaa hyväksi ja pyritään heikentämään Suomen työlainsäädännön ja työehtosopimustoiminnan perusteita.

EY:n työntekijöiden yhteiskunnallisten oikeuksien peruskirjassa on keskeisesti esillä myös työntekijöiden oikeus tiedonsaantiin, neuvonpitoon ja osallistumiseen ylikansallisissa yrityksissä eli nk. kansainvälinen konserniyhteistyö. Asiaa koskeva direktiivi on valmisteilla EY:ssä, ja Suomen edun mukaista on pyrkiä vauhdittamaan sitä ja omaksumaan nämä kansainvälisen konserniyhteistyön periaatteet omaan lainsäädäntöön mahdollisimman pikaisesti.

Yleissitovuuden yhtenä osana on huolehdittava myös siitä, että Suomessa on noudatettava Suomen työlainsäädännön keskeisiä normeja ja työehtosopimuksien määräyksiä, myös ulkomaiden työnantajien ulkomaisiin työntekijöihin nähden. Muutoin suomalainen, kansainvälistä mainettaikin nauttanut tulopoliittinen järjestelmä ja työehtosopimusjärjestelmä kärsisi vakavista ongelmista ja johtaisi levottomuuksiin työmarkkinoilla, jos ulkomaisen halpatyövoiman käytöllä voitaisiin heikentää suomalaisten yritysten ja suomalaisen työvoiman kilpailuasemaa. Kysy-

mys on vähintään yhtä tärkeä kansallisen talouden ja toimeentulon tulevaisuudelle kuin ne kysymykset, joita hallitus omassa tiedonannossaan on kovin lavealti painottanut.

Neuvotteluprosessin pitäisi olla mahdollisimman tasapainoinen, ja sen takia EY-neuvotteluihin tulisi saada mukaan myös keskeisten työmarkkinajärjestöjen ja ennen kaikkea palkansaajajärjestöjen edustus. Edelleen eduskunnan osallistuminen koko laajuudessaan neuvotteluprosessiin tulee turvata.

Aiemmin suurissa valtiosopimusneuvotteluissa on ollut esimerkiksi rauhansopimusten valmistelussa suorastaan eduskunnan nimeämiä neuvottelijoita, mutta niin tapahtui aikana, jolloin tietoliikenneyhteydet ja diplomatian käytännöt ovat olleet kokonaan toisenlaisia kuin nykyään. Meille järkevintä ja tehokkainta on se, että valiokuntalaitos koko laajuudessaan pystyy tarkasti seuraamaan neuvottelujen kulkua ja että eduskunnan valiokunnat myös vaativat ja saavat mahdollisuuden edellyttää ministereiltä — sekä ulkoministeriltä, ulkomaankauppaministeriltä että myös sektoriministereiltä — selvityksiä, missä neuvotteluissa ollaan menossa. Siten pystytään hoitamaan neuvottelujen edetessä jatkuva seuranta ja vaikutussuhde.

Ed. Rätty merkitään läsnä olevaksi.

Ed. S u h o l a : Arvoisa puhemies! Suomalainen EY-keskustelu muistuttaa television viihdeohjelmaa. Juuri kun keskustelu on pääsemäissillään pintaa syvemmälle, se leikataan poikki ilmoituksella: Nyt musiikkia, bändi esiin. Bändi esiin tässä keskustelussa on politiikka. Maapallon kohtalo ja ihmisen kohtalo on täysin epäpoliittinen asia. Silti me olemme tehneet itsenäisyytemme ajan tärkeimmästä päätöksestä sisäpoliittisen pelin välikappaleen.

Kansa, joka pohtii olemassaolon perimmäisiä edellytyksiä, ei voi millään käsittää, että me emme faktisesti nyt päättäkään EY-jäsenhakemuksen jättämisestä, vaan siitä, kenen johdolla jäsenyysneuvotteluja käydään. Puuhastelemme erilaisia äänestyskattauksia samaan aikaan, kun Suomi sukeltaa yhä syvemmälle lamaan. Etsimme kansallista yhteisymmärrystä tullaksemme osalliseksi ylikansallisesta päätöksenteosta, vaikka emme löydä yhteisymmärrystä keinoista, joilla isänmaa pelastettaisiin.

EY ei ole taivas eikä helvetti, mutta arvovalin-

ta se on. Siinä materialismi voittaa humanismin. Se on kulutukseen nojaava teknis-taloudellinen maailma, joka luottaa virkamiesvallan, ekonomistien, rahan ja jatkuvan kasvun pyhään yhteeseen. Se on järjestelmä, joka toimisi loistavasti, jos ei olisi ihmisiä. Mutta se sopii meille, koska jo nyt aivan itse olemme oppineet tekemään uusia huikeita laskennallisia perusteita. Kädet viuhuen me esitämme malleja, kuinka pääoma menee näin ja nuppiluku näin ja jakoperuste on tämä viiva tässä. Onhan se tietysti ikävää, jos maalah-telainen nuori ei saa koulukyytiä Vaasan ammat-tikouluun, mutta uudistusta ei voida luoda ilman muutosta. Keskimäärin uudistus on hyvä. Niin-pä. Jos varpaat palaa ja pää jäätyy, ihmisellä on keskimäärin lämmin. Me olemme kadottamassa kykymme hallita elämää edes kotoisessa järjes-telmässämme. Silti hinkuamme osaksi ylikansal-lista järjestelmää, suorastaan vaadimme byro-kratiaamme yhden kerroksen lisää kansainväli-syyden nimissä, koska kansainvälisyys on iha-naa, wonderful suorastaan!

EY:n autuutta epäilevät on leimattu pelkää-jiksi ja taantumukselliseksi impivaaralaisiksi. Ei terve kriittisyys ole pelkoa, eikä impivaaralai-suus ole häpeäksi, sillä Impivaarassa sentään selvittiin oman osaamisen, oman tekemisen voi-min. Sitä tekemistä ja voimaa me tarvitsemme juuri nytkin, koska vain oman osaamisen, oman tekemisen turvin selviämme EY:ssä tai sen ulko-puolella. EY ei merkitse meille mitään muuta kuin nettomaksajan paikkaa, jos me emme kyke-ne ankarin kansallisiin ponnisteluihin. Ennen kuin siitä on ulosmitattavissa hyötyä, on oltava millä mitata, ennen muuta osaamista, tietotai-toa, aitoa yrittämisen henkeä.

Liian pitkään me olemme olleet kykenemättö-miä ratkaisemaan taloutemme ongelmia. Siksi tarraudumme epätoivoisesti ulkoisen pakon mahdollisuuteen. Kun hyvinvointi ja egoismi kasvavat, jossakin vaiheessa olemme tilanteessa, jossa olemme kykenemättömiä ratkaisemaan ongelmiamme demokraattisesti. Tarvitsemme ulkoisen pakon. Pelastukseksi tulee EY. Silti Suomen ja maapallon tulevaisuuden mahdolli-suus on ihmisessä ja vain ihmisessä. Mikään järjestelmä ei pyöri eikä tuota tulosta ilman ihmistä. Mutta ihmiselle emme tässä keskuste-lussa suo montakaan sanaa. Inhimillisyydestä puhuminen on liki yhtä häpeällistä kuin isän-maallisuus.

Hyöty ajaa etiikan edelle. EY-jäsenhakemuk-sen jättämiseen liittyvä prosessi paljastaa surullisella tavalla sen, miten mitätön arvo maailmas-

samme on sellaisilla käsitteillä kuin oikeudenmu-kaisuus, totuus, rehellisyys, lähimmäisyys. Arvo-maailmassamme ensimmäisenä on raha, toisena valta ja yhteen liitettynä nämä merkitsevät ra-han valtaa, joka on kaikki.

Kun me pesemme kasvojamme eurokuntoon, pesuveden mukana loiskahtavat sellaiset asiat kuin puolueettomuus ja kansallinen suvereni-teetti. Nielaistemme Maastrichtin koukun. Otam-me sopimuksen nahkoineen, karvoineen, käsit-teineen, pakotteineen kaikkineen päästäksemme Euroopan unioniin, jossa ovat kaikki, Weu ja sopusointu Natonkin kanssa, koska sen ulko-puolella ei ole elämää.

Vaikka unionin lopullista muotoa ja sisältöä on mahdotonta hahmottaa, me haluamme sii-hen. Me otamme nenästä kiinni ja hyppäämme niin kuin kersana järveen ja toivomme, että alla olisi vettä eikä iso kivi. EY on ministeri Salolai-sen lainatakseni komplisoitu ja vaikea kaveri. Sen lopullista hahmoa ei voida tietää. Se on vähän kuin aids-virus, joka vaihtaa vaippaa niin, että sitä on mahdotonta hallita. Mutta me emme uskalla epäillä, koska mikään ei ole niin epäilyt-tävää, typerää ja epä-älyllistä kuin jättää käyttä-mättä hyväkseen mahdollisuus ruokkia ahneutta vielä hiukan. Viis siitä, jos päätöksenteko siinä sivussa lipsahtaa Brysseliin, sillä ihminen, jota päätöksenteko koskee, on joka tapauksessa niin etäällä, että huuto ei kuulu.

Arvoisa puhemies! Materialismin täyteen ja henkisen tyhjyyden vuosina uskon, että vielä me sukellamme tarkoituksettomuuden syvyydestä palauttaa arvoonsa etiikan, moraalin, oikeuden-mukaisuuden, tunteen ilman pyydettyä ja oman edun tavoittelua. Uskon siihen vielä tämän laman kynnykselläkin, mutta sitten tuli tämä EY ja taivaaseen aukeni uusi kultasannoitettu tie. Saatamme yhä luottaa harhaamme ja uskoa ikuisen talouskasvuun ja egoismin lopulliseen voittoon.

Kyllä minä ymmärrän kansainvälisyyden tär-keyden. Ymmärrän tuloksenteon ja talouskas-vun välttämättömyyden, koska myllynkiven on jauhettava, jotta maailmanlapset saavat leipää. Mutta sitä minä en ymmärrä, että me tarvitsem-me tulevaisuutemme luomiseen aina jonkun toi-sen luoman järjestelmän, järjestelmän, joka pa-kottaa meidät siihen, mihin meistä itsestämme ei ole: tervehdyttämään taloutemme.

Mutta onko meillä aikaa odottaa EY:tä? Yritykset kaatuvat, ihmiset ajelevat köydenpät-kät autojensa takabokseissa. Ainoa, mikä tässä ajassa nousee työttömien määrän ohella, on

korko. Entä jos ulkoinen pakko ei ehdikään? Entä jos ajaudumme todella syvään kriisiin, joka tuhoaa paitsi ihmisiä myös taloutta niin, että se ei olekaan eurokunnossa ja me menettämme EY-kelpoisuutemme, sillä EY tarvitsee hyviä maksajia, ei niitä, joiden oma talous on kuralla?

Arvoisa puhemies! EY on valjastettu tuloksentekoon. Tässä ylikansallisessa talousliitymässä ihmisellä on vain tuloksentekoa välinearvo. Ihminen on suuren talouskasvun pikkutekijä. Yhteisöä vetää hevonen, jonka nimi on markkinat, ja vankkureissa keikkuvat ihminen ja luonto tietämättä, koska aisat katkee ja kärry kaatuu.

Siksi juuri nyt on käynnistettävä keskustelu siitä, tahdommeko tosiaan luoda maailmaa, jossa vain ulosmitattava hyöty ratkaisee. Jos tahdomme, ihmisestä tulee kertakäyttötutuote, joka puristetaan tyhjiin kuin hammastahnatuubi. Ympäristöhaitta "hajoamaton muovi" saa rinnalleen hajoavan ihmisen, sillä ihminen ei kestä sitä, että hänellä on vain välinearvo. Hän tarvitsee myös ihmisarvon.

Matematiikan ja luonnontieteiden kaikkivoipuuteen uskoessamme unohdamme, että elämä ei taivu suunnitteluun, että suurin merkitys sitenkin on ihmisyyden salaisuudella. Ihminen sielulle ei pärjää mikään. Suurin uhka ja mahdollisuus kätkeytyy sen hallitsemattomuuteen.

EY-keskustelun kaikissa vaiheissa on kysyttävä, annammeko rahamiesten rappioporukan tuhota ihmisessä ihmisyyden. On kysyttävä, mitä meillä on tuoda omanvoitonpyynnin rinnalle vai onko mitään. Jos aikanaan todella päätämme liittyä EY:hyn, meidän on tiedettävä, tapahtuuko se muiden armoilla vai omilla arvoillamme.

EY ei ole vain talousratkaisu. Se vaikuttaa aikanaan välillisesti moneen asiaan, esimerkiksi koulutuksemme sisältöihin, sillä taloudellisia arvoja korostavassa yhteiskunnassa sellaiset aineet, joilla näyttää olevan suoraa nopeaa hyötyä, ovat vahvempia kuin sellaiset, joiden tärkeys elämässä tulee näkyviin vasta pitemmän ajan kuluessa. Tänään tuijotamme vain tietoon, mutta emme voi väistää arvoja, koska tietoa ei koskaan voida hallita toisella tiedolla.

Hyötyä mittaava yhteiskunta antaa arvon vain vahvalle selviytyjälle. Siksi juuri nyt, käynnistyvien neuvottelujen aikana, meidän on kysyttävä, missä on meidän arvopohjamme vaikkapa silloin, kun niukkuutta jaetaan sosiaaliturvan alueella. Mikä arvo on vanhuksilla ja vammaisilla, joista ei ole enää ulosmitattavissa hyötyä? Jonakin päivänä edessämme on

kysymys, mikä arvo markkinatalousmaailmassa on elämällä, vain elämällä — tai juuri elämällä, sillä vanhainkodissahan on vain elämää tai juuri elämää.

Arvoisa puhemies! Ratkaisu jäsenhakemuksen jättämisestä on jo tehty. Tämän keskustelun päätteeksi äänestämme vain siitä, käydäänkö neuvotteluja istuvan hallituksen vai jonkun toisen johdolla. Lopputuloksen kannalta oleellista on, että neuvotteluissa on mukana myös kyseleviä, kriittisiä, epäileviä äänenpainoja.

EY-keskustelun tässä vaiheessa vauhti hallitsee meitä. Me olemme tilanteessa: on kiire, on pakko, ei ole aikaa. Ei ole aikaa edes huomata, että samalla kun meidän vauhtisokeutemme kasvaa, kriittisyys jäsenmaissa lisääntyy. Meidän onkin pysyttävä valppaina, ettei käy niin, että toiset ovat jo tulossa, kun me olemme vasta menossa.

Jäsenyysneuvottelujen aikana meidän on paitisi ponnistettava suomalaiset elinehdot turvaava ratkaisu myös luotava rinnalle kansallisen selviytymisen vaihtoehto, niin että todellakin voimme tehdä jäsenyyspäätöksen valinnan eikä pakkoon ajautumisen perusteella. Lopullisen ratkaisun kynnyksellä minulle ainakaan ei enää riitä vastaukseksi: tämä tuli niin äkkiä, on pakko.

Demokraattistakin päätöksentekoa alati vaanii vaara harvainvaltaan lipsahtamisesta. Kabinettipuuhastelu on kivaa, kansainvälinen kabinettipuuhastelu kivempaa. Siksi on välttämätöntä, että eduskunta pidetään ajan tasalla neuvottelun kaikissa vaiheissa eikä vain sille tiedottaen, vaan sitä kuullen ja aivan erityisesti kuunnellen. Me tarvitsemme syvällistä pohdiskelua siitä, mitä EY meille merkitsee, mikä sen sisältö on, mihin suuntaan elämäämme johdamme siihen mukaan menemällä.

Arvoisa puhemies! Meidän ei pidä antaa periksi hyödyille. Elämän tarkoitus ei ole talouskasvu. Se voi olla vain väline, ei itsetarkoitus. Pienen kansan voima on sivistyksessä, uskossa ja uskalluksessa luottaa muuhunkin kuin laskennallisiin perusteisiin. Joskus unelma on yhtälöä pitävämpi. Siksi Harry Martinsonia lainatakseni: "Unet on rakennettava lujemmiksi kuin kaupungit, ja joka päivä ne on korjattava ja paikattava hyökäysten jäljiltä, kun niitä kalvaa hyödyn hammas, ajan hammasta pahempi."

Ed. V ä h ä n ä k k i (vastauspuheenvuoro):
Herra puhemies! Onnittelen ed. Suholaa erittäin kaunopuheisesti esitetystä ja varmasti monina yön hiljaisina hetkinä sommitellusta puheenvuo-

rosta. Se oli erittäin kaunista kuultavaa. Mutta kaikesta huolimatta en malta arvostella. Huomasin, että ed. Suhola pelkäsi EY:hyn liittymisessä kolmea asiaa: sosialismia, antikristusta ja Impivaaran tuhoutumista, niin kuin puurovioiden eilisenä iltana.

Ensiksikin hän pelkää sosialismia, koska Margaret Thatcher on sanonut, että EY on sosialismia, koska siinä on kansainvälistä yhteistyötä ja demokraattisten maiden välistä yhteistyötä ja koska se kehittää koulutusta ja tutkimusta jäsenmaissaan. Tämä on aivan totta, mutta niitä on turha pelätä.

Antikristus välähti ainoastaan kahdessa sanassa eli "toinen Rooma". Sitä ovat käyttäneet ne, jotka uskonnollisilla perusteilla vastustavat EY:tä, että toinen Rooma kuin katolinen kirkko tulee määräämään. Turha pelätä protestanttisessa Suomessa, että näin tulee tapahtumaan.

Myöskään kolmas pelko, että Impivaara tuhoutuu, ei varmasti tapahdu. Vaikka ed. Saastamainen jopa Suomen tasavallan eduskunnassa puhui saksan kieltä, niin vakuutan, että impivaaralainen kulttuuri tulee Suomessa säilymään. Huomaatan samalla, ed. Suhola, että Impivaaraan kuuluu myös se, mitä Seitsemässä veljeksessä oli, että Timo ja Simeoni kävivät kaupunkimatalla markkinoilla. Se on se meidän EY:tämme vastaava. Vaikka täällä elämme kuin Impivaarassa, välillä käymme asioimassa niin kuin Timo ja Simeoni ja palasivat aikanaan kotiin. (Ed. Rätty: Vaihtelevalla menestyksellä!)

Ed. Pulliainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Suhola osaa todella puhua uppealla tavalla. On sääli, että ministeriaitio on jälleen tyhjä. Ministerit olivat valinneet kupilan kuuntelupaikakseen. Siellä tarinat ovat toiset.

Poimin ed. Suhkan äskeisestä loistavasta puheesta neljä sanaa: EY — vahvojen selviytyjien alue. Tässä suhteessa palaa mieleeni se, mitä ministeri Salolainen sanoi iltpäivän tunteina. Hän lupasi nopeiden pelureiden palkinnon. Hän sanoi, että nyt on niillä, joilla on hyvät ja nopeat valmiudet, tilaisuus ottaa potti päältä. Suurin piirtein ajatuksena oli tämä.

Tämä on sikäli mielenkiintoinen lausuma tähän keskusteluun, että ilmeisesti huomenna ja ylihuomenna tässä tasavallassa jaetaan mielenkiintoiset nopeiden pelureiden palkinnot, kun kasinopelin laskut tuodaan tähän saliin maksettavaksi. Tässä on oiva malli siitä, mitä palkintoja

ehkä EY-keikaltakin on odotettavissa niiltä, jotka sinne nopeasti kiitävät.

Ed. Jaakonsaari (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eduskunnasta on tullut keskustapuolueen kansanedustajien jonkinlainen terapiahuone, jossa eri tavalla yritetään selitellä, miksi niin monet ovat kääntäneet takiaan. En ole todellakaan kuullut kuin yhden ainoan keskustapuolueen kansanedustajan sanovan, että hän on sitä mieltä, että hallitus on tässä linjassa oikeassa ja jäsenyyttä on haettava. Kansanedustajat ovat sanoneet, että päätös on tehty, ei voi mitään, puoluevaltuusto on niin sanonut, presidentti on sitä mieltä. Kaikki muut ovat "sitä mieltä", paitsi he henkilökohtaisesti itse.

Eniten minua ihmetyttää se maailmankuva, mitä ed. Suhola puheenvuorollaan edusti, se aika suppea, oudolla tavalla Suomen aika materialistista ja aika yhdenmukaistavaa kulttuuri-ilma- piiriä puolustava maailmankuva. Se oli kaikkein oudointa, että hän antoi ymmärtää, että ikään kuin EY-maissa EY:n ansiosta ei ihmisillä olisi ihmisarvoa. Kyllä minä luulen, että ranskalaiset, englantilaiset ja muut hämmästyvät tällaisista väitteistä, kun päinvastoin voidaan sanoa, että monien monien tutkimusten mukaan esimerkiksi Ranskassa ihmiset kokevat itsensä arvokkaiksi, tärkeiksi paljon enemmän kuin Suomessa, missä ihmiset tutkimusten mukaan tämän aineellisen yltäkylläisyyden keskellä kokevat itsensä ulkopuolisiksi ja turhiksi, puhumattakaan siitä, mikä ihmisarvo vanhuksilla on monissa Euroopan maissa verrattuna Suomeen, jossa todellakin on tällä hetkellä ihmisarvo vain menestyvillä ja selviytyjillä, mikä näkyy siinä, että hiljaisesti on hyväksytty sellainen täysin ihmisarvoton tila kuin joukkotyöttömyys.

Ed. S-L. Anttila (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Suhola käytti erinomaisen puheenvuoron. Hän totesi siinä mm., että nyt päätetään vain vallasta eli siitä, kenen johdolla Euroopan yhteisön täysjäsenyyttä koskevat neuvottelut käydään. Pidän todella valitettavana, että näin on käymässä. Haluan muistuttaa tässä yhteydessä siitä, että itse tasavallan presidentti sanoi uudenvuodenpuheessaan, että päätös siitä, että haetaan Euroopan yhteisön jäsenyyttä, on todella vakava pyrkimys myös jäsenyyteen. Samalla muistutan siitä, että jos nyt päätetään vallasta ja siitä, kenen johdolla neuvottelut käydään, voidaan olla varmoja, että niitten neuvot-

telujen jälkeen ei ainakaan se hallitus, joka ne neuvottelut käy, itse aseta omaa neuvottelututostaan kyseenalaiseksi eli käytännössä siinä pää on leikkurin välissä ja pysyy.

Ed. Ukkola (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä hieman ihmettelen ed. Jaakonsaaren vastauspuheenvuoroa ed. Suholan puheeseen. Siitä henkii sellainen mielipide, sellainen käsitys, ikään kuin kansanedustajat eduskunnassa eivät saisi ilmaista omia mielipiteitään ja tuntojaan vaikeistakin asioista ja tästä olisi tullut keskustapuolueen kansanedustajien terapiahuone. Entä sitten, jos on tullut? Mielestäni on arvokasta, että tässä salissa sentään voidaan puhua, ja minusta olisi arvokasta, että tässä salissa voitaisiin kuunnella toista. Olisin toivonut, että enemmänkin meitä olisi ollut kuuntelemassa ed. Aino Suholan erinomaista puhetta. Se puhe oli erinomainen, ja sen argumentointi oli erinomainen niistä johtopäätöksistä lähtien, joihin ed. Suhola on päätenyt. Ne ovat aivan toiset johtopäätökset kuin esimerkiksi minun. Toivon, että myös muut haluaisivat kuunnella, mitä vastustajilla, toisella tavalla ajattelevilla, on mielessään ja millä tavalla he omat mielipiteensä perustelevat. Se minusta on sitä ihmisyyttä ja myös sitä ihmisarvoa, jota ed. Suhola puheenvuorosaan korosti.

Puhetta on ryhtynyt johtamaan puhemies Suominen.

Ed. Metsämäki: Arvoisa puhemies, värderade talman! Harvoin on minulle tapahtunut niin, että joudun olemaan samaa mieltä ed. Aittoniemen kanssa. Hän ei nyt kuitenkaan ole salissa, vaikka onkin yleensä kaikkein ahkerimpia meistä.

Ed. Aittoniemen toteamus eilisessä ryhmäpuheenvuorossa hallituksen tiedonannosta oli kuitenkin niin nappiin osunut, että siihen on helppo yhtyä. Hän totesi, että oleellinen kohta hallituksen tiedonannossa on sen ensimmäinen kappale, jossa todetaan Suomen hakevan EY:n jäsenyyttä. Muu hänen mielestään on pelkkää liturgiaa ja tarkoitettu aivan muita tarkoituspieriä palvelemaan. Näinhän se on. Loppuosa tiedonannosta on tarkoitettu kepun sisäiseen käyttöön. Muilta osin en voikaan enää yhtyä ed. Aittoniemen näkemyksiin, koska mielestäni ne jo loppupuolelta puheenvuoroa menivät täysin pieleen.

Keskustan menettelyn ymmärtää, vaikkei sitä hyväksyisikään. Kepu näyttää nyt sitä kylvöä, jonka se teki vuoden 1991 vaalikamppailun aikana, kun miehissä ja naisissa kuljettiin vaalitulaisuuksissa pelottelemassa kannattajajoukkoja EY:n kauheuksilla. Vainovalkeat palavat nyt tämän politiikan seurauksena. Nyt, kun pitäisi vastata näistä huudoistaan, kiemurtelee kepu kuin mato koudessa.

Vaikka minä ehkä jonkin verran ymmärränkin kepuä, en voi ymmärtää kokoomuksen ja RKP:n menettelyä, kun ne ilman näkyviä protesteja ovat hyväksyneet kepun markkinoiman maatalouspoliittisen tiedonannon. Olisi odottanut, että ainakin kokoomus, joka markkinoi itseään palkansaajien puolueena, olisi pyrkinyt tuomaan esille muitakin näkemyksiä. Näin ei kuitenkaan käynyt, ja puheet siitä, että kokoomuksesta on tullut kepun sylikoira, hallituksen äänetön yhtiömies tai poliittinen eunukki, saivat jälleen uutta pohtia. Ministeri Salolaisen puhe tänään oli sikäli hyvä, kun se edes näin jälkikäteen toi valaistusta kokoomuksen omista linjauksista. Ikävä vain, että niitä ei löydy itse tiedonannosta.

Keskustelu on julkisuudessa ja tiedonannossa painottunut pääsääntöisesti maatalouden ongelmiin. Minusta tämä on hyvä saavutus, kun 3 prosentin kansantuotteen osuudella on hallittu yli 50:tä prosenttia keskustelusta. Tavallisen suomalaisen kannalta olisi ollut paljon tärkeämpää keskustella siitä, kuinka EY-ratkaisussa pystymme säilyttämään nykyisen sosiaalisen hyvinvointimme ja turvallisuutemme, luomaan uusia työpaikkoja, alentamaan hintoja ja korkotasoa, niin että hinnat ja korot todella tulisivat eurokuntoon. Tuon tuostakin olemme saaneet kuulla, että Suomi on Euroopan ylivoimaisesti kallein maa. Suomalaiselle kuluttajalle tämä ei ole mikään uutinen. Suomalainen kuluttaja on tuntenut tämän jo vuosikausia sekä kukkarossaan että selkänahassaan. Erot Suomen kuluttajien vahingoksi ovat entistään kasvaneet viime vuosina. Myös näihin kysymyksiin olisi odottanut hallituksen tiedonannon kannanottoja.

Arvoisa puhemies! Pohjoismaiden neuvoston 40-vuotisjuhlaistunnossa Helsingissä kiinnitettiin suurta huomiota Pohjoismaiden välisen yhteistyön kehittämiseen ja sen tarpeen lisääntymiseen Euroopan integraatiokehityksen myötä. Ruotsin ja Suomen tehtyä päätöksensä — ilmeisesti huomenna näin käy — jäsenhakemuksensa jättämisestä, tulee Norja mitä ilmeisimmin seu-

raamaan naapureittensa esimerkkiä. Näin olisi koko Pohjola Islantia lukuun ottamatta EY:n jäseniä tulevaisuudessa.

Keskustelussa kuulee usein puhuttavan alueiden Euroopasta. Pohjoismaat muodostavat luonnollisen yhteistyöalueen Euroopan puitteissa. Meillä on pitkä kokemus yhteistyöstä lähes kaikilla yhteiskuntaelämän aloilla. Nämä kokemukset ovat arvokkaita myös uusissa olosuhteissa. Yhdessä Pohjoismaat muodostavat 22-miljoonaisen väestön korkeasti kehittyneen yhteisön alueen, joka EY:n puitteissa on erittäin varteenotettava ryhmä ja jonka kannatoilla ja mielipiteillä varmasti on suurempikin painoarvo.

Pohjoismaiden neuvoston Helsingin istunnossa hyväksyttiin äänestyksen jälkeen sosialidemokraattisen ryhmän tekemä esitys, jossa Pohjoismaiden hallituksia kehoitettiin toimimaan pohjoismaisen yhteiskuntamallin markkinoimiseksi Euroopassa mm. täystyöllisyyden, tasa-arvon, ympäristöpolitiikan, työympäristövaatimusten ja sosiaalisen hyvinvoinnin alueilla päämääränä EY:n määräysten harmonisointi vastaamaan pohjoismaista korkeata tasoa.

On mielenkiintoista nähdä, kuinka vakavasti pohjoismaiset hallitukset ottavat tämän suosituksen. Siitä riippuu myös, kuinka suuren painoarvon voimme tulevaisuudessa asettaa pohjoismaiselle yhteistyölle ja sen uskottavuudelle.

Värderade talman! I diskussionen hör man ofta talas om regionerna Europa. De nordiska länderna utgör ett naturligt samarbetsområde inom Europa. Vi har en lång erfarenhet av samarbete på så gott som alla samhällsområden. De erfarenheterna är värdefulla även i de nya förhållandena.

Tillsammans bildar de nordiska länderna en enhetlig välutvecklad region med 22 miljoner invånare. Det är ett område som också inom EG är beaktansvärt och som säkert får gehör för sina åsikter och ställningstaganden inom gemenskapen. På Nordiska rådet Helsingfors-session godkändes efter omröstning den socialdemokratiska gruppens förslag till rekommendation som uppmanar de nordiska regeringarna att arbeta för att öka förståelsen för den nordiska samhällsmodellen i de europeiska sammanhangen, bl.a. inom arbetsmarknadspolitik för full sysselsättning, jämlikheten, miljöpolitiken, arbetsmiljön och den sociala välfärdspolitik, med sikte på att harmonisera de europeiska bestämmelserna på en högre nivå.

Det blir intressant att följa med hur allvarligt de nordiska regeringarna kommer att ta rekommendationen. Det beror på regeringarnas inställning hur trovärdigt det framtida nordiska samarbetet ser ut i omvärldens och också i våra egna ögon.

Arvoisa puhemies! Pieni elinkeinonharjoittajaryhmä, joka on käydyssä keskustelussa jäänyt vähälle huomiolle, on ammattikalastajat. Heidän ongelmansa tulisi myös ottaa huomioon, kun aina maatalouttakin muistetaan. Ammattikalastajien kohdalla ei EY-jäsenyys tuottaisi suuria ongelmia, mikäli seuraavat neuvottelutulokset saavutetaan.

Neuvotteluissa olisi tuotava esille maamme kalastuksen pienimuotoisuus. Se eroaa huomattavasti EY:n piirissä harjoitettavasta kalastuksesta. Kalavesien säilyttäminen kansallisessa hallinnassa on ensiarvoisen tärkeää. EY:n kalastajille ei missään tapauksessa pidä myöntää vapautta kalastusoikeutta Suomen vesillä. Suomessa voitaisiin Tanskan tapaan rekisteröidä ammattikalastajat ja säilyttää ammattikalastusoikeus ensisijaisesti maamme omilla kalastajilla aivan niin kuin Tanskassakin on tehty.

Suomen kalastuksen erityisominaisuudet tulisi huomioida EY:n markkinointipolitiikassa. Meidän nykyinen kalataloutemme ei sovellu EY:ssä käytössä oleviin systeemeihin kalahuutokauppoineen ja tuottajajärjestöineen. Suomen kalansaalessa tuodaan maihin pienissä erissä pitkin rannikkoa, ja tämän toiminnan tulee saada jatkoa. Se on myös edellytyksenä nykyisenlaisen kalastuksen jatkumiselle.

Suomen osuus Itämeren kiintiöidystä kalalajeista tulee säilyttää vähintäänkin nykyisellä tasollaan, mieluummin tietenkin lisää sitä, jos se on mahdollista. Perinteiset kalastusoikeudet Itämeren alueen muiden valtioiden kalastusalueilla tulee säilyttää nykyisellään. Pohjanlahden kalastuksesta, joka on aina ollut vähän ongelmallinen, tulee neuvotella yhdessä Ruotsin kanssa. Kalastus molemmilla puolilla Pohjanlahtea on tyypillistä rannikkokalastusta. Neuvotteluissa tulisikin aikaansaada sopimus, jolla taattaisiin kalastus 12 meripeninkulman rajan sisällä perinteiselle kalastukselle.

Kalastuksen tukimuotojen osalta tulee pyrkiä sellaiseen neuvottelutulokseen, että suomalaiselle kalastukselle taataan samat tukimuodot kuin vastaavalle kalastukselle EY-maissa. Samalla tulisi pyrkiä säilyttämään nykyisestä tukimuodosta ainakin korkotukilainat.

Värderade talman! En liten näringsgren som i den förda diskussionen i det närmaste blivit utanför är yrkesfiskarna. Trots att ett eventuellt EG-medlemskap inte medför ett direkt hot mot näringen bör näringens problem ändå tas i beaktande. I de förestående underhandlingarna bör man framföra betydelsen av det småskaliga fisket i Finland och att förvaltningen av fisket hålls under nationell kontroll. EG:s fiskare bör inte under några som helst omständigheter ges fri fiskerätt i de finländska vattnen. Vi kunde i likhet med Danmark inrätta ett register för yrkesfiskare och bibehålla rätten till yrkesfiske i första hand för det egna landets fiskare precis som också Danmark har gjort.

Den finländska fiskerikungärens särförhållanden bör beaktas i EG:s marknadspolitik. Vår nuvarande fiskeripolitik lämpar sig inte för ett system med centrala fiskauktioner och producentorganisationer. Våra fångster landas i små partier längs kusten och detta bör också få fortsätta. Det är också en förutsättning för det nuvarande fiskets fortbestånd.

Finlands andel av de kvoterade fiskearterna i Östersjön bör bibehållas minst på den nuvarande nivån. Den traditionella fiskerätten i de andra östersjöländernas fiskezon bör bibehållas. Vid förhandlingarna bör vi samarbeta med Sverige när det gäller fisket i Bottniska viken. Vi har på båda sidorna av Bottniska viken ett likartat fiske. I underhandlingarna bör vi sträva till lösningar som garanterar fisket inom tolvsmilsgränsen för båtar som idkar traditionellt fiske.

När det gäller fiskerikungärens stödformer bör vi sträva till ett sådant underhandlingsresultat att det finländska fisket får minst likvärdiga stödformer som tillämpas inom EG. Samtidigt bör vi sträva till att bibehålla en del av våra nuvarande stödformer, framför allt röntestödslännen.

Arvoisa puhemies! Ed. Ukkolan eilen pitämä ryhmäpuheenvuoro ei muutoin ansaitsisi vastausta, mutta kun se sisälsi suoran hyökkäyksen henkilöäni kohtaan, katson kuitenkin, että on syytä vastata. Haluankin valottaa valiokunnassa käyttämäni puheenvuoron taustaa, koska ed. Ukkola siihen viittasi.

Valiokunnassa keskusteltiin ulkoasiainvaliokunnan pyytämästä vastauksesta hallituksen EY-selontekoon. Valiokunnassa oli esitetty käsitys, että valiokunnan tulisi ottaa vastaukseensa kanta, jolla kaikki alueet 60 leveysasteen poh-

joispuolella tulisi saada EY:n tukitoimenpiteiden piiriin. Pidin esitystä järjettömänä, merkitsi siihen se, että EY-aluepoliittisten tukitoimenpiteiden raja kulkisi Helsingin eteläpuolelta. Totesin keskustelussa, ettei eteläinen Suomi tarvitse kehitysalueasemaa, ja totesin myös, että olemme täällä Etelä-Suomessa tottuneet rakentamaan hyvinvointimme yrittämisen ja työnteon varaan, emme tukitoimenpiteille.

Ed. Ukkola pisti ryhmäpuheenvuorossaan suuhuni sellaisia sanoja, joita en tunne omikseni. En puhunut kehitysalueiden ihmisistä rahaa riuksuttavina syöttöinä. Se tulkinta on ed. Ukkolan omasta päästä.

Aivan toinen asia on, että Suomessa tarvitaan tulevaisuudessakin aluepolitiikkaa. Toivonkin, että ed. Ukkola, mikäli kihtymykseltään pystyy, kuuntelisi, mitä mieltä olen aluepolitiikasta. Uskon, että näkemykseni monelta osin vastaavat myös sosialidemokraattisen ryhmän näkemyksiä laajemmaltikin.

Tulevissa EY-jäsenyysneuvotteluissa on tarpeen asettaa selviä neuvottelutavoitteita sekä EY:n aluepolitiikan kehittämiseksi että oman kansallisen aluepolitiikkamme edellytyksille. EY:n kanssa käytävien neuvottelujen lähtökohdaksi tulee ottaa maamme pohjoisesta sijainnista johtuvat erityisolosuhteet: harva asutus, pitkät etäisyydet ja ankarat ilmasto-olosuhteet. Erityisesti nämä asiat tulee tuoda esille infrastruktuuriin ja muun rakentamisen kustannuksia korottavina tekijöinä. Aivan samoin kuin vuonna 1986, kun Espanja ja Portugali tulivat yhteisön jäseneksi, otettiin heidän erityisolosuhteensa huomioon.

Eräs tärkeä aluepolitiikan osa on Suomen maaseutualueiden rakennemuutoksen läpivieminen. Tukitoimenpiteillä on pyrittävä aikaansaamaan uutta yrittäjätoimintaa, turvattava maaseudun elinkeinojen harjoittaminen ja säilytettävä maaseutu elinvoimaisena. On kuitenkin muistettava, että maaseudulla on myös muita eläjiä ja asujia kuin pelkästään maatalouden harjoittajia. Maamme eri alueiden tasa-arvon kannalta on myös tärkeää, että saaristolain mukaiset saaristokunnat saadaan vastaavien tukitoimenpiteiden piiriin. Taantuvien teollisuuspaikkakuntien ongelmat ovat usein verrattavissa maaseudun rakenneongelmiin. Tulevissa EY-jäsenyysneuvotteluissa tulee myös nämä ongelmat ottaa tarkastelun piiriin painottaen erityisesti nk. rakennerahastojen käyttöä kyseisten ongelmien ratkaisemisessa.

Sitä vastoin en voi hyväksyä keskustan voi-

makkaasti markkinoimaa maakuntaitsehallintoa. Se loisi meille uuden, kalliin byrokratian entisten rinnalle. Näkemykseni mukaan ei valtionhallinnon ja kunnallishallinnon välillä edes välttämättä tarvita kolmatta porrasta. Listaa aluepoliittisista toimenpiteistä voisi jatkaa pitempäänkin, mutta jätetään se myöhempää tarvetta varten, kun yhdessä ed. Ukkolan kanssa käsittelemme aluepoliittisia asioita hallintovaliokunnassa.

Ed. Ukkola (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen ed. Metsämäen kanssa aivan samaa mieltä, että voimme jättää nämä aluepoliittiset kiistat kyllä hallintovaliokuntaan.

Yhden ainoan korjauksen teen. Minä vanhana toimittajana en mene siihen lankaan, että minä panen ihmisten sanomiksi sellaisia, mitä he eivät ole sanoneet. (Ed. Rajamäki: Eivätkö toimittajat juuri niin tee?) Minä luen hyvin tarkkaan, mitä minä sanoin, ed. Metsämäki. "Kun SDP:n ed. Metsämäki pitää kehitysalueen ihmisiä lähestulkoon rahaa ruikuttavina syöttiläinä." Eli minä en sanonut "rahaa ruikuttavina syöttiläinä" vaan "lähestulkoon".

Se, mitä ed. Metsämäki puheenvuorossaan nyt sanoi, tätähän hän tarkoitti. Me emme tee töitä emmekä yritä pohjoisessa. Me vain ruikutamme rahaa. Tämähän oli ed. Metsämäen sanoma siellä valiokunnassa, mutta tästä ei tämän enempää tässä vaiheessa.

Ed. Korhonen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Oli ihan mielenkiintoista, että ed. Metsämäki otti esille myös kalastuspolitiikan, joka on jäänyt aivan koskettelematta tämän keskustelun yhteydessä. Se on hyvin mielenkiintoinen osa-alue, joka kumminkin pitää sisällään useita tuhansia työpaikkoja. Mutta ed. Metsämäen näkemys oli hyvin ristiriitainen kyseisestä asiasta. Näkemys lähti siitä ajatusmallista liikkeelle, että säilytetään tukimuodot, mutta ei sovelleta yhteistä kalastuspolitiikkaa, joka joka tapauksessa on EY:ssä säänneltyä ja pitää sisällään yhteisen hinta- ja markkinapolitiikan, kalastuksen sääntelypolitiikan ja rakennetukipolitiikan.

Ongelmaksihan ja olennaiseksi kysymykseksi muodostuu lähinnä silloin se, voiko Suomi säilyttää, jos EY-kiintiöt tulevat käyttöön, oman kalastuslaivastonsa ja miten se soveltuu pyyntimenetelmiin. Siltä kannalta tämä selonteko vähättelee kysymystä hyvin huomattavasti. Se kysymyksen on tunnetusti hyvin merkittävä

EY:ssä, suhteellisen vähän meillä saanut julkisuutta. Mutta jatkuvaa kiistaa käydään EY:n sisällä siitä, miten kalastusalueiden jako onnistuu ja minkälaisia ongelmia siitä muodostuu. Minä pelkään Suomen osalta, että meidän kalastuspolitiikkamme ei tule onnistumaan, ei ainakaan siitä lähtökohdasta, mistä ed. Metsämäki lähti liikkeelle, että säilytetään tukimuodot, mutta ei osallistuta muuten tähän yhteiseen politiikkaan.

Ed. Metsämäki (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun ed. Ukkola täällä totesi, että hän totesi vähän sinnepäin, niin todettakoon sitten myös minun kohdaltani, että minunkin puheenvuoroni oli vähän sinnepäin, etten minä nyt ihan sitä tarkoittanut.

On aika mielenkiintoista, että ed. Ukkolan puheenvuoroista usein kuultaa läpi traumaattinen vihasuhde sosialidemokraattista puoluetta ja meitä sosialidemokraatteja kohtaan. Ed. Ukkolalla täytyy ilmeisesti olla aika huonoja kokemuksia meistä, tai sitten on käynyt niin, että kun muita pikkulapsia ennen muinoin peloteltiin mustalaisilla ja poliisilla, niin ed. Ukkolaa peloteltiin sosialidemokraateilla.

Ed. Ukkola (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Siellä, missä minä olen syntynyt, ei demareita ollut 20 kilometrin säteellä. Voi olla, arvoisa puhemies, että tämä selittää sen. Mutta sanottakoon nyt tässä, minkä olen joskus sanonut kahvipöydässä, että tämä vuosi on ollut aikamoinen yllätys. Ja kyllä minä siihen tulokseen olen tullut, että se demarikin on ihminen.

Ed. Koskinen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Kun ed. Ukkola ensimmäisessä puheenvuorossaan totesi, että sana "lähestulkoon" lauseen eteen liitettynä voi kääntää sen tarkoituksen, voi pyöristää sen niin, ettei siinä virheestä ole kysymyskään, niin täytyy todeta, että meillä on täällä keskustelun kohteena lähestulkoon tasapainoinen tiedonanto, jonka on antanut lähestulkoon hyvä hallitus.

Ed. A. Ojala: Arvoisa puhemies! Hallituksen tiedonanto kuvastaa hyvin sitä onnetonta tilannetta, mikä keskustan kentässä ja koko hallituksessa on. On edesvastuutonta antaa tiedonannon mukaisia lupauksia viljelijäväestölle, koska on aivan varmaa, ettei niitä voida toteuttaa täysimääräisesti. Jonkinlainen realismi pitäi-

si kyetä sentään säilyttämään jopa hallituksenkin.

Keskusta on nyt saanut pitää tupailtansa ja käydä jäsenten väliset taistelut, joista ministeri Pokka maanantaina meille varsin ansiokkaasti kertoi. Tulos on kuitenkin ilmeisesti jäänyt vähän laihanlaiseksi saadusta palautteesta ja virvutulista päätellen.

Valiokunnat ovat kuunnelleet lukemattoman määrän asiantuntijoita ja tehneet enemmän tai vähemmän onnistuneita tutustumismatkoja EY-maihin. Valtiopäivien avajaisissa presidentti Koivisto ilmaisi varsin selkeästi oman kantansa EY-hakemuksen jättämiseen, joten tietoa on etsitty, jaettu ja saatu päätöksenteon pohjaksi, mutta silti tuntuu, että paljon asioita on vielä hämärän peitossa, sillä sen verran laajasta ja monipuolisesta asiasta eli koko itsenäisyytemme ajan tärkeimmästä ratkaisusta on kyse.

Tulevaisuuden näkymät ovat vielä kristallipallon piilossa, eikä kukaan varmasti pysty enustamaan, millaiseksi EY muotoutuu seuraavien kymmenen vuoden aikana ja millaiseksi muu maailma sen ympärillä. Ilmoittaudun niihin, jotka ovat tulleet yhä kriittisemmiksi, mitä enemmän ovat asiaan paneutuneet. Tämän hetken tiedon valossa EY ei näytä mitään ihannetilalta, johon olisi suin päin rynnättävä. Päinvastoin Euroopan yhteisön koneisto ja käytännöt vaikuttavat erittäin virkavaltaisilta, ja siellä kansalaisen asia saattaa hukkua byrokratian rattaisiin. Kuitenkin uusi Eurooppa on vasta muotoutumassa ja sen kehitykseen vaikuttaminen on erittäin suuri haaste. Me sosialidemokraatit haluamme olla mukana rakentamassa uudenlaista rauhanomaista Eurooppaa.

On käyty paljon keskustelua siitä, mihin me oikein olemme jäsenanomusta jättämässä. Osa edustajista käytti puheessaan kirjainyhdistelmää EU ja osa EY. Maastrichtin asiakirjojen mukaan Euroopan yhteisöt pyrkivät ajan mittaan muodostumaan Euroopan unioniksi. Se on pidemmän aikavälin yleiskäsite, joka on otettu kuvaamaan aivan uuden tyyppisen kansainvälisen yhteisön muotoa. Oman ajatteluni mukaan me anomme nyt jäsenyyttä EY:hyn, mikäli hallitus sen sallii.

Hallituksen omien riitojen ja taktikoinnin vuoksi on yhä epäselvää, mistä me oikeastaan huomenna äänestämme. Eilenhän kävi ilmi, ettemme saakaan äänestää anomuksen jättämisestä, vaan vain hallituksen luottamuksesta. Mikäli huomenna tilanne on näin, ilmoitan, etten missään nimessä anna luottamusta tällaiselle riisto-

hallitukselle, joka ei osaa edes tiedonantoa sorvata siten, että se olisi selkeä, asiallinen ja kattava. Kun me toivottavasti kuitenkin anomme pääsyä EY:n jäseniksi ja neuvottelun tulos joskus kerrotaan, silloin olemme varmasti jo tekemässä päätöstä Euroopan unioniin menosta.

Esille nousseet pelot ovat liittyneet sotilaalliseen yhteistyöhön ja velvoitteisiin Euroopan unionissa. Oma arvioni perustuu asiantuntijoiden kuulemiseen puolustusvaliokunnassa ja sivistysvaliokunnan matkalla, eli Weu on tällä hetkellä pelkkä tyhjä raami, jonka muotoutumisesta ei kukaan voi tietää vielä mitään varmaa. Seuraavan kerran unionin tiivistämisestä on sovittu päätettävän vuonna 1996. Silloin ne maat, jotka ovat jäseniä, ovat ratkaisevassa asemassa päättäessään, mitä tästä unionista loppujen lopuksi tulee.

Arvoisa puhemies! On ilmeistä, että yhdentymisen luo uusia taloudellisia voimakkeskuksia. Nyt on huolehdittava siitä, että Pohjolalle ja Itämeren alueelle annetaan kaikki mahdollisuudet kehittyä tällaiseksi alueeksi. On paljon liikenne-, energia- ja ympäristöpolitiikkaan liittyviä kysymyksiä, jotka ratkaistaan pohjoismaisella tasolla. Pohjoismaista ja pohjoiseurooppalaista yhteistyötä on määrätietoisesti kehitettävä yhdentymiskehityksestä riippumatta. Mutta mahdollisuudet yhteistyöhön Tanskan ja Ruotsin kanssa ovat EY:ssä erinomaiset, ja yhdessä vaikutusmahdollisuudet paranevat koko Euroopan yhteisöjen parhaaksi.

Minun oma epävarmuuteni, josta aikaisemmin mainitsin, liittyy lähinnä yksittäisen kansalaisen ja eritoten naisen asemaan. Olen huolissani, kuten monet muutkin edustajat, sosiaaliturvastamme, koska meille saattaa syntyä paineita, jotka liittyvät sosiaaliturvan rahoitukseen. Mikäli rahoitus tuntuu riittämättömältä, on sillä perusteella helppoa yrittää leikata yhteiskunnan ylläpitämää palvelutasoa. Erinomaisia viitteitä juuri tämän tyyppiselle toiminnalle olemme budjetin käsittelyn yhteydessä hallituksen taholta nähneet. Viime päivinä ovat ansiosidonnaisen sosiaaliturvan leikkauspuheet taas kiihtyneet ja hallituksella näyttää olevan hyvä valmius leikata kansalaistensa elämisen mahdollisuuksia yhä lisää. Porvarihallituksen toimenpiteet todella pelottavat.

On vaara, että yhdentyminen suosii niitä ihmisiä, joilla muutoinkin on parhaat lähtökohdat ja valmiudet selviytyä kovenevan kilpailun sävyttämässä elämässä, ja että se samanaikaisesti kaventaa julkisen vallan mahdollisuuksia tukea

niitä, joita uhkaa vauhdista putoaminen ja syrjäytyminen. Tällaisessa tilanteessa on huolehditava heikommassa asemassa olevien ryhmien lisääntyvästä tukemisesta, joten sosiaaliturvajärjestelmien yhtenäistämässä on myös nämä tilanteet ennakoitava.

Erittäin hyvinä puolina pidän naisten osalta tasa-arvodirektiivejä, jotka ilmeisesti antavat paineita myös oman tasa-arvolainsäädäntömme tarkastelulle, johon me tulemme palaamaan ministeri Rehnin lupauksen mukaan syksyllä. EY on kyllä säännöksensä kautta ollut kiinnostunut naisten työmarkkina-asemasta, sillä siellä korostetaan, että naisten tasavertaisen työmarkkina-aseman edellytyksenä on varsinaisten tasa-arvosäännösten lisäksi useita yhteiskuntapoliittisia toimia: erityisesti lasten hoidon järjestäminen, koulutusmahdollisuuksien ja ammatillisen aikuiskoulutuksen tukeminen, sosiaaliturvan parantaminen ja verotuskäytännöt. Ongelmia vain syntyy siitä, miten näitä erinomaisia näkökohtia kyetään käytännössä toteuttamaan kussakin maassa.

Tässä juuri on meidän mahdollisuutemme olla vaikuttamassa muun Euroopan naisten aseman parantamiseen lähemmäksi omaa pohjoismaista perusturvaamme, joka myös heillä on tavoitteena. Tämän asian hoitaminen vaatii kovia ponnisteluja eri maiden naisten yhteistyössä, jotta äänemme kuuluisi myös Brysselissä, Bonnissa ja Strasbourgissa. Tässä on myös tämän hetken ärsyttävin piirre. Valta näyttää jälleen kerran pakenevan naisia. Meillä on saavutettu ennätys eduskunnan naisistumisessa, mutta juuri kun pääsemme vallankahvaan kiinni, se vie-däänkin kauas Eurooppaan. Tosiasiaan on se, että EY:ssä päätökset tehdään kovin miehisin voimin. Varsinkaan Suomen naisia ei valmistelu-tehtävissä ole kovin paljon esiintynyt. Mutta optimistina uskon, että varmasti naiset kykenevät rivinsä tiivistämään ja antamaan uutta potkua myös EY:n kehittämiseksi.

Käytetyissä puheenvuoroissa on pelätty suomalaisen identiteetin katoavan yhdentymisen seurauksena. Sivistysvaliokunnan matkalla saimme Irlannissa varmuuden siitä, että asia on juuri päinvastoin. Pienen maan omaleimaisuus, sen taide-elämä ja kirjallisuus saavat uusia ulottuvuuksia muiden maiden kanssa tehtävästä yhteistyöstä. Kaiken kaikkiaan EY:ssä voimme osallistua tasavertaisina jäseninä myös asioiden valmisteluun, jonka tärkeyden jokainen meistä ymmärtää. Ilman EY-jäsenyyttä tätä mahdollisuutta meillä ei ole.

Koulutuksen ja kulttuurin näkymät ovat myönteisiä, kuten useat edustajat ovat todistaneet ja sivistysvaliokunnassa asiantuntijat vaakuutelleet. Nuorisomme on hyvinvointimme parhaina vuosina oppinut liikkumaan rajojemme ulkopuolella. He ovat interreilaajasukupolvea mitä suurimmassa määrin. EY:hyn liittymisen on heille hyvä asia myös opiskelumaksujen halpenemisen sekä tutkintojen yhtenäistämisen kannalta.

Maatalous on mielestäni saanut kohtuuttoman suuren painoarvon koko keskustelussa. Me tiedämme, että rakennemuutos odottaa maataloutta joka tapauksessa. Teollisuudessa sen vaikutuksia on koettu jo useiden vuosien ajan, eikä isompia vainovalkeita ole näkynyt. Maatalouden osalta on vain terveellistä miettiä vihdoin, miten rakennemuutos parhaiten voidaan toteuttaa. Omavaraisuus-, työllisyys- ja aluepoliittisista syistä meillä on ylläpidetty korkeaa maataloustuotannon tasoa. Resursseja on pantattu. Vanhoja rakenteita vain pönkitetty. Tämä on heikentänyt ennen kaikkea uusien vaihtoehtojen maatalouselinkeinojen syntyä. Uudet työpaikat maaseudulla ovat vielä löytämättä. Kun niihin uskalletaan ja halutaan suunnata voimavaroja, säilyy maaseutumme elinkelpoisena, mikä tietysti on koko Suomen etu.

Kilpailulainsäädäntömme tulee saattaa EY:n normien tasolle jo ennen jäseneksi tuloa mm. määräävän markkina-aseman väärinkäytön ehkäisemisen suhteen. Kartellien, monopolien ja tuontimuurin purkaminen aiheuttaa paineita kotimaisen hintatasomme pudottamiseen. Maailman kalleimman ruuan maana se on todella tervetullutta kaikille suomalaisille.

Arvoisa puhemies! Yhteenvetona voisin todeta, että kaikista peloista ja epävarmuudesta huolimatta olen kallistunut sille kannalle, että meidän tulee anoa jäsenyyttä ja katsoa, millä ehdoilla EY meidät hyväksyy. Kun neuvottelutulos on saatu, on jo tietoaakin tarpeeksi päätöksenteon pohjaksi. Kun on selvinnyt, mitkä ovat hyväksymisen ehdot, tulee asiasta järjestää kansanäänestys. Kansanäänestys ei suinkaan poista vastuuta hallitukselta sen enempää kuin kansanedustajiltakaan, mutta itsenäisyytemme tärkeimmässä päätöksessä tulee kansalaisilla olla mahdollisuus oman mielipiteensä ilmaisemiseen. Tietysti on itsensänselvää, että hallitus ja neuvottelijat pitävät eduskunnan koko ajan tietoisena tapahtumien kulusta.

Ed. Alaranta (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. A. Ojala terhakkaassa ja hyvin monipuolisessakin puheenvuorossaan syyllistyi kuitenkin puheenvuoron alussa siihen keskustan panetteluun, jota tässä keskustelussa sosialidemokraatit ovat paljon harjoittaneet, aivan äskettäin muun muassa ed. Jaakonsaari, joka kommentoi ed. Suholan erinomaista puheenvuoroa. Näin ed. Ojala ja kumppanit ovat tavallaan vastanneet siihen kysymykseen, jonka ed. Jaakonsaari jätti eilen avoimeksi omassa puolueryhmänsä puheenvuorossa. Siinähan ed. Jaakonsaari sanoi, että SDP:lle EY on työkalu, kirves, ja lainasi tuossa yhteydessä Erno Paasilinnan aforismia, että joku rakentaa kirveellä kirkon ja joku toinen tappaa sillä ihmisen. Ed. Jaakonsaari ei vielä eilen kertonut, mitä SDP aikoo tällä kirveellä tehdä. Näitä puheenvuoroja kuunnellessa tulee ajatelleeksi, että SDP yrittää käyttää tätä kirvestä tappaakseen sillä pari kepulaista tunnissa. Samalla joutuu kysymään, miten me suomalaiset opimme elämään suuressa eurooppalaisessa perheessä, kun me osaamme näin paljon riidellä jo tässä omassa pienessä piirissämme.

Ed. Komi: Herra puhemies! Suomi on jättämässä EY-hakemustaan ja tarjoamassa eväitään yhteiseen pöytään. Tarttuuko Euroopan yhteisö Suomen tarjoukseen? Jos tähän saisin itse vastata, vastaisin, että varmasti tarttuu, ellei taloutemme romahda sitä ennen aivan kohtuuttomalle tasolle.

Edelleen puhumme vain hakemuksen jättämisestä toteamalla, että päätökset liittymisestä EY:hyn tehdään sitten aikanaan. Näinhän se teoriassa on, mutta tosiasiallisesti nyt lähemme liikkeelle Euroopan tielle, jolta paluuvaihtoehtoa ei ole näköpiirissä. Hallitus lupaa tiedonannossaan saattaa Suomen euron kuntoon kaikilta osiltaan ennen liittymistä yhteisöön. Hieno lupaus. Reaalinen toteutusvaihtoehto vain on vielä julkaisematta. Taloudellinen tilanteemme ei lupaa hyvää. Resurssit ovat vähissä toteuttaa radikaaleja uudistuksia, ja niitä todella tarvittaisiin.

Meillä suomalaisilla on vahva usko ulkopuolelta tulevaan pelastukseen, kun itse emme rohkene tehdä riittävän kovia päätöksiä. Tämä kohta on itselleni ehkä kaikkein vaikein nieltäväksi. Ei meidän tarvitsisi olla rähmällään EY:n edessä eikä edes pettää itseämme uskottelemalla pystyvämme muuttamaan EY:tä meille sopivaksi yhteisöksi. Toki me teemme päätökset itsenä-

sesti hakemuksen jättämisen jälkeenkin, mutta voimme perustella niitä sen jälkeen toisilla perusteilla.

EY-komission puheenjohtaja Jacques Delors on todennut EY:n kehityksestä: "Tämän hetken dynamisesta talous- ja kauppamahdista on kehitettävä poliittinen suurvalta. Muuten on pelättävissä, että yhteisö hajoaa. Delors jatkaa: "Euroopan yhteisö valitsee tulevaisuudessa itselleen presidentin, joka muodostaa hallituksen, jota hän johtaa niillä yhteisön alueilla, jotka on annettu yhteisön hoidettavaksi. Aika kauaskantoisia arvioita Euroopan yhteisön tulevaisuudesta.

Samainen herra Delors on sanonut 80 prosentin kaikesta taloudellisesta, sosiaalisesta ja veroteknisestä lainsäädännöstä siirtyvän EY:n ratkaistavaksi. Tietenkin me voimme väittää, että kansallisilla päätöksillä voimme poiketa tasosta, jonka EY päättää minimitasoksi. Tämäkin lielee totta, mutta millä keinoilla säilytämme kilpailukykyämme EY:n sisällä, jos poikkeamme yhteisestä tasosta ja kuitenkin joudumme samoilla ehdoilla olemaan mukana taloudellisessa kilpailussa?

Kaiken lisäksi olemme reunavaltio Euroopassa, halusimmepa sitä tai emme. Geopoliittinen sijaintimme vaatii meiltä keskimääräistä parempaa osaamista ja kilpailukykyä.

Euroopan yhteisö on jo nyt lirissä kasvavan budjettinsa kanssa, joten uusien jäsenien lienee turha kuvitella tulevansa osille yhteisestä potista, ainakaan mitä tulee vauraan Pohjolan osalle. Ruotsi neuvottelukumppanina antoi jo esimakua asenteestaan, kun Teollisuusliiton toimitusjohtaja Magnus Lemmel epäili Suomen reunaehtoineen olevan haitaksi Ruotsin neuvottelijoille.

Kaikesta kielteisyydestä huolimatta ulkopuolelle jääminenkin tuntuu aika kovalta ratkaisulta näin pienelle kansantaloudelle. Suurteollisuus ja ulkopuoliset voimat ovat liian vahvassa asemassa ohjailemassa kansantalouttamme, ja avoimessa Euroopassa on vaikea löytää riittävä kansallinen yhtenäisyys, jolla taloudellisia voimia voitaisiin hallita.

Monet vähättelevät elintarvikesektorin osuutta kansantaloudessamme ja sen vaikutuksia työllisyyteen, ympäristöön ja sosiaalipolitiikkaan. Vainovalkeat maaseudun pelastamiseksi eivät olleet uhittelua. Ne olivat hätähuuto Suomen maaseudun puolesta. Kauniit puheet eivät anna enää pohjaa tulevaisuudenuskolle, jota nyt tarvittaisiin, jos maaseudun autioituminen haluttaisiin estää.

Mielestäni luotamme liiaksi siihen, että EY nostaa imagoamme yritysentsä, jolloin pääomavirta kääntyy taas Suomeen päin ja investoinnit suuntautuvat tänne. Jos näin tapahtuu, on työpaikkakehityksemme mahdollista kääntyä pidemmällä aikavälillä nousuun. Ellei tämä arvio toteudu, olemme todella pahassa pulassa. Silloin entisen työttömyyden lisäksi tulee elintarvikesektorin ketjusta arviolta noin 100 000 työttömän joukko jonoon lisää. Maaseudun investoinnit, joita on jo nyt tehty paljon velkarahalla, yksin maataloudessakin yli 30 miljardin edestä, jäävät osittaiselle käytölle ja rasittavat ennestään heikkoa kansantalouttamme.

Väestön siirtyminen kaupunkiin lisää paineita asunto- ja sosiaalipolitiikan kenttään. Investoinnit tällä sektorilla eivät lisää tuottavaa kansantuloamme, jonka kehittyminen on kuitenkin avainasemassa kansantaloudessamme. Jollakin tavoin meidän olisi löydettävä keinot, joilla voidaan hidastaa muuttoliikettä ja käyttää jo suoritettut investoinnit loppuun.

Maaseudusta puhuttaessa ei ole kysymys yksin maataloudesta, niin kuin virheellisesti monesti halutaan usotella. Vaikutukset ulottuvat selkeästi maaseudun kirkonkyliin ja kaupunkeihin, joiden toimintaedellytykset ja voimavarat ovat vahvasti sidoksissa ympäröivään maaseutuun. Palveluverkoston purkautuminen ajaa ihmiset pois maaseudulta lopullisesti. Tietenkään muutokset eivät johdu yksin EY:hyn liittymisestä tai ulkopuolelle jäämisestä. Silti EY:hyn liittymisen rajoittaneen selvästi omaa vapauttamme käyttää kansallista päätösvaltaa omissa asioissamme.

Mielestäni jokaisella EY-matkalla on selkeästi tullut esille se demokratiavaje, joka ilmenee yhteisön päätöksenteossa. Selvästi näkyvät ne vaikeudet, jotka jäytävät päätöksentekoa yhteisön sisällä ja joihin kansallisin päätöksentekokeinoin ei voi riittävästi puuttua. Toteutuksessa on vaihtoehto vahvempien oikeuksien käytön lisääntymisestä selkeillä enemmistöpäätöksillä. Se ei lupaa hyvää pienille jäsenmaille kuten Suomelle. Niin sinisilmäisiä emme voi olla, että uskoisimme vahvempien jäsenmaiden olevan solidaarisia loppuun saakka pienempiä jäsenmaita kohtaan.

EY näyttää lisäksi unohtavan ns. kolmannen maailman, mikä merkitsee eriarvoisuuden rajua kasvua maapallon väestön keskuudessa. Ympäristön ja kestävä kehityksen haasteet ihmiskunnan olemassaolon puolesta eivät sallisi tällaista kehitystä. Suurempana yhteisönä EY:llä on silti

mahdollisuudet ratkaista näitä kysymyksiä, mikäli ne koetaan riittävän tärkeiksi.

Itä-Euroopan saastuminen ja sen vaikutukset Suomeen pakottavat Suomen ottamaan ympäristökysymykset vahvasti esille neuvotteluissa. Lähtökohtana tulee olla ihminen eikä pelkkä raha ja markkinatalous.

Herra puhemies! Hallituksen tiedonannossa olevat reunaehdot ovat saaneet kovaa kritiikkiä ehdoista hakemuksen jättämisestä puoltaneiden joukossa. Vaikka hallituksen lupauksille ei katetta löytyisikään, on Suomen neuvottelijoiden pidettävä kaksin käsin kiinni reunaehdoista, sillä ilman hyvää neuvottelutulosta olemme Euroopan yhteisössä tuhoon tuomittu kansakunta.

Ed. Muttilainen: Arvoisa herra puhemies! Viime kuukausina on maassamme käyty vilkasta keskustelua Suomen EY-jäsenyyden hakemisesta. Tällainen keskustelu on uutta Suomessa. Meillä ei ole pitkiä perinteitä Eurooppakeskustelussa kuten ei yleensääkään ulkopoliitikassa. Aikaisemmin ei edes pidetty kovin suotavana sitä, että kansa keskusteli ulkopoliitikasta, vaan keskustelu jätettiin asiantuntijoiden huoletuksi.

Nyt suomalaisia on kehoitettu keskustelemaan EY-jäsenyyden myötä Suomelle tarjoutuvista vaihtoehtoista. Keskustelu onkin ollut vilkasta, ja kansalaisilla on valtava tiedonhalu kaikista EY-jäsenyyteen liittyvistä asioista. Asiat ovat edenneet hyvin nopeasti. Varmasti olisi ollut helpompaa edetä pidemmällä aikataululla eli ensin olisi toteutunut Eta-sopimus ensi vuoden alusta, jolloin olisimme voineet nähdä, miten se käytännössä toimii. Nyt kuitenkin Etasta näyttää tulevan väliaikainen jo ennen kuin se on syntynytään. Efta-maiden, Itävallan ja Ruotsin, EY-jäsenhakemuksen jättäminen nopeutti meidänkin aikatauluamme. Kysymys on nyt siitä, mihin viiteryhmiin Suomi haluaa kuulua, haluammeko kuulua länsimaiden viiteryhmiin ja hakea jäsenyyttä yhdessä Ruotsin ja Itävallan kanssa vaiko myöhemmin Keski-Euroopan entisten sosialististen maiden Unkarin, Puolan ja Tshekkoslovakian kanssa.

Itse uskon siihen, että on parempi jättää jäsenhakemus nyt, sillä mielestäni neuvottelumahdollisuudet ovat paremmat Itävallan ja Ruotsin kanssa kuin Unkarin, Puolan ja Tshekkoslovakian kanssa. Neuvottelut tapahtuvat samanaikaisesti, mutta jokaisen maan kanssa neuvotellaan kuitenkin erikseen, joten neuvottelujen kuluessa tiivis yhteistyö toisten Efta-maiden

kanssa on tarpeen. Ennen kaikkea Ruotsin kanssa meillä on yhteisiä neuvottelutavoitteita aluepolitiikan, pitkien välimatkojen ja pohjoisen ilmaston osalta.

Arvoisa puhemies! Hallituksen tiedonanto on keskittynyt maatalouspolitiikkaan. Se painottaa yksipuolisesti maatalouden tukimuotojen jatkamista. Tosiasia kuitenkin on, että Suomen vaikeudet suuren maataloustuen lisäksi ovat vientiteollisuutemme ongelmat eikä niitä ongelmia ratkaista maatalouden tukemisella.

Löysin tiedonannosta kolme sanaa työelämästä, sivulauseessa, joka kuului: "lisätään joustavuutta työelämässä". Sosiaaliturvasta on paljon puhuttu ja sen heikkenemistä on EY:n myötä pelätty. Siitä löysin yhden kokonaisen lauseen: "Sosiaaliturvaa kehitetään tuotannosta luopuvien viljelijöiden aseman turvaamiseksi." Sosiaaliturvaa ja palkansaaajia ei siis tiedonannossa huomioida.

On taas syytä muistuttaa, että Suomessa on omalla kansallisella päätöksenteolla eduskunnan yksinkertaisella enemmistöllä leikattu sosiaaliturvaa ja lisäleikkauksia näyttää olevan suunnitteilla. Jos me nyt olisimme EY:n jäseniä, kaikki tämä menisi varmasti EY:n piikkiin, samoin kuin 350 000 työtöntäkin olisi EY:n syytä. Ehkäpä raippaverokin olisi EY:n syytä. Jos peruskorkoa nyt nostetaan, mikä on mielestäni aivan väärä toimenpide eikä sitä missään tapauksessa tule tehdä, mutta jos näin tapahtuu, voi olla, että sekin menee EY:n piikkiin.

Joka tapauksessa kuitenkin me tiedämme, että sosiaaliturvan tasosta päättäminen on omaa kansallista päätöksentekoaamme. Ratkaisevaksi muodostuu eduskunnan enemmistön poliittinen tahto kuin myös kunnallisten päättäjien poliittinen tahto sekä maamme taloudellinen tilanne. EY:n voimassa olevat sosiaalipolitiikkaa ja työelämää koskevat säädökset eivät aseta esteitä hyvän suomalaisen ja pohjoismaisen sosiaaliturvatason säilyttämiselle. Keskustelua käydään sosiaaliturvan harmonisoinnista tai eri maiden tasojen lähentämisestä, mutta se ei tarkoita suomalaisten palvelujen kuten neuvolatoiminnan, päivähoidon, kouluruokailun tai sairaan lapsen hoito-oikeuden poistamista tai heikentämistä, vaan tavoitteena on oltava oman tasomme säilyttäminen ja eurooppalaisen tason nostaminen.

Hyvinvointiyhteiskunnan naisille ja perheille tarjoamat palvelut kuten lasten päivähoito, kouluruokailu ja julkiset liikenneyhteydet ovat mahdollistaneet suomalaisten naisten osallistumisen työelämäänsä. Tasa-arvon ja suomalaisten perhei-

den kannalta on ensiarvoisen tärkeää, että myös jatkossa huolehditaan hyvinvointipalvelujen säilyttämisestä ja kehittämisestä. Naisten osallistuminen työelämäänsä tulee kasvamaan Euroopan yhteisössäkin, joten tasa-arvon ja samapalkkaisuuden edistäminen sekä julkisten palvelujen järjestäminen muodostuvat tärkeäksi haasteeksi koko Euroopassa. Suomi voi tässä yhteydessä toimia Euroopan mallimaana ja hyvänä esimerkkinä, elleimme jo tätä ennen heikennä omaa sosiaaliturvaamme kansallisella päätöksenteolla.

Arvoisa puhemies! EY:tä syytetään usein siitä, että se kahmii itselleen kaiken vallan eikä kansallista päätöksentekoa enää ole olemassa. EY:n periaatteena on kuitenkin siirtää päätösvaltaa mahdollisimman lähelle kansalaisia, esimerkiksi valtiovalalta valtaa kuntiin, ja EY:n tasolla päätetään ne asiat, joissa yhteisö voi toimia tehokkaammin kuin kukin jäsenmaa itse. Mikäli päättäisimme jäädä EY:n ulkopuolelle, joutuisimme käyttämään suuren osan voimavaroistamme EY:n päätösten seuraamiseen. Syytä on myös muistaa se, että integraatio Euroopassa etenee Suomen ratkaisusta huolimatta ja toimintaympäristömme joka tapauksessa muuttuu.

Teollisuus joutuu noudattamaan EY:n yhtenäistettyjä tuotenormeja ja standardeja vientituotannossa, vaikka emme olisikaan EY:n jäseniä. Myös yrityksemme ovat jo kansainvälistyneet ja pääomaliikkeet on vapautettu säännöstelystä. Luonnollisesti EY-jäsenyys merkitsee sitä, että EY:n lainsäädäntö ja muu oikeuskäytäntö tulee Suomea sitovaksi, mutta samalla meillä on täydet oikeudet osallistua muiden rinnalla päätöksentekoon. Eta-sopimukseen verrattuna se merkitsisi liittymistä EY:n maatalous- ja aluepolitiikkaan, tullunioniin ja poliittiseen yhteistyöhön sekä lisäksi liittymistä valuuttapoliittiseen yhteistyöhön.

EY:n jäsenenä Suomen talouspoliittinen liikkumatila vähenisi. EY:n nykyisen valuuttakurssijärjestelmän mukaan EY-maiden valuutan arvoa voidaan muuttaa vain yhteisellä päätöksellä. Suunnitteilla oleva Emu poistaa lopullisesti valuuttapolitiikan kansallisen talouspolitiikan keinovalikoimasta. Korkotaso muodostuu yhtenäiseksi, Suomen tapauksessa korko alenisi. Emu siirtää rahapolitiikan lisäksi myös finanssipoliittista valtaa yhteisölle. Toisaalta jäsenmaiden finanssipoliittinen liikkumatila kasvaa, kun yksittäisen jäsenmaan ei enää tarvitse kantaa huolta valuuttavarannosta tai valuuttakurssin puolustamisesta. Rahapolitiittinen liikkumatila on jo nyt talouden kansainvälistymisen, valuuttasään-

nöstelyn purkamisen ja ecukytkenän seurauksena ratkaisevasti kaventunut eikä finanssipoliitiikan liikkumatila ole kovinkaan suuri.

Arvoisa puhemies! Alue-, elinkeino-, rakenne- tai kilpailupoliitiikan alueella EY-jäsenyys ei juuri rajoita Suomen vapautta Eta-ratkaisua enempää mutta tuo jonkin verran uusia resursseja erityisesti aluepolitiikan osalta eli EY:n aluetukea. Hallituksen tulisikin panostaa neuvotteluissa aluepoliittiseen tukeen varsinkin, kun näyttää siltä, että jatkossa aluetuet EY:ssä kasvavat ja maataloustuet sen sijaan vähenevät. Hyvän neuvottelutuloksen varmistamiseksi olisi jo nyt muodostettava pientalousaluejakoon perustuva oma aluejako mutta ilman uutta aluehallintoa, aluejako, joka muodostuu työssäkäyntialueista ja kuntien yhteistyöalueista. Tärkeää on nostaa esille omat erityisolosuhteemme: pohjoinen ilmasto, joka aiheuttaa lisäkustannuksia, pitkät välimatkamme sekä harva asutuksemme.

Arvoisa puhemies! EY:n vastustajat pelottelevat kansalaisia itsenäisyyden menetyksellä EY-jäsenyyden myötä. Asiaa voisi peilata pohtimalla, miten itsenäisiä nykyiset EY-maat ovat. Kyllä mielestäni esimerkiksi Saksa, Ranska tai Tanska ovat erittäin itsenäisiä valtioita, joiden kansalaisilla on voimakas kansallistunto. Toisaalta voi kysyä, olemmeko me jo kaikilla kansainvälisillä sopimuksilla luovuttaneet itsenäisyyttämme ja omaa päätöksentekoamme Suomen rajojen ulkopuolelle.

Taloudellisen hyvinvointimme turvaamiseksi Suomi on pyrkinyt koko sodanjälkeisen ajan integroitumaan kansainväliseen talouteen. Suomi on ajanut kansainvälisissä yhteyksissä kaupan vapauttamista alkaen Gatt-jäsenyydestä vuonna 1949. Länsikauppa rajoittaneiden säännösten purkaminen aloitettiin 1957. Siitä seurasi päätös liittyä liitännäisjäseneksi Eftaan sekä sen jälkeen Oecd:hen. Efta-ratkaisua täydennettiin vapaakauppasopimuksella Eec:n kanssa ja sitä ennen oli tehty jo Kevsos-sopimukset. Suomi on ollut aktiivisesti mukana syventämässä ja laajentamassa EY:n ja Eftan yhteistyötä tavoitteena Etan muodostuminen. Nyt Suomi on jättämässä EY-jäsenyyshakemuksensa Euroopan yhteisölle.

Euroopan yhdentymiskehitys ei saa johtaa kehitysmaita syrjiviin järjestelyihin, vaan päinvastoin sen tulee edistää avoimen ja vapaan kansainvälisen talousjärjestelmän kehittämistä sekä tukea yhteistyötä ja toimia edistäjänä EY:n ja kehitysmaiden kaupankäynnissä.

Tärkeintä tulevaisuuden Euroopassa on se, että Euroopan yhteisö, jossa Suomi on mukana,

on ennen kaikkea ihmisten ja kansalaisten Eurooppa.

Arvoisa puhemies! Eniten minua keskustelussa ovat ärsyttäneet jaa- ja ei-markkinointit, jotka yrittävät pakottaa kansalaiset jo tässä vaiheessa ottamaan kantaa EY-jäsenyyden puolesta tai sitä vastaan. Mielestäni siihen ei ole vielä kiirettä. Nyt on jätettävä jäsenhakemus, käynnistettävä neuvottelut, joiden aikana kansalaiskeskustelun tulee jatkua, jolloin kansalaisten tietomäärän kasvaa. On itsestäänselvä asia, että eduskunnan on koko ajan oltava tietoinen siitä, miten neuvottelut edistyvät, sekä pystyttävä myös vaikuttamaan niihin. Neuvottelutuloksen saatuaan me neuvoo-antavan kansanäänestyksen vuoro. Sen jälkeen eduskunnan on tehtävä asiasta päätöksensä.

Ed. Luhtanen: Arvoisa puhemies! Tulen keskittymään puheenvuorossani lähinnä Suomen ja EY:n tutkimus- ja koulutusyhteistyötä käsitteleviin asioihin. Tutkimus- ja koulutusyhteistyökysymykset ovat mielestäni avainasioita Suomen liittyessä EY:hyn, minkä vuoksi niitä on mielestäni välttämätöntä tarkastella valtioneuvoston tiedonantoa ja hallituksen EY-selontekokin perusteellisemmin.

Eta-ratkaisu avaa Suomelle ja muille Efta-maille osallistumisen EY:n tutkimus- ja koulutusohjelmiin. Tämä ratkaisu saattaisi huomollaan johtaa kuitenkin siihen, että meistä tulee vain eurooppalaisen yhteistyön maksumiehiä. Onhan pelkkä osallistumismaksu esimerkiksi EY:n kolmanteen tutkimuksen puiteohjelmaan jo pitkälti toistasataa miljoonaa markkaa vuodessa. Syytä on tietysti korostaa, että parhaimmillaan osallistumista kyetään hyödyntämään tehokkaasti niin, että hyödynnämme yhteistyöstä myös itse ja osallistumisen kautta luomme entistä paremmat valmiudet vaikuttaa suunnitteluun ja päätöksentekoon Euroopan yhteisössä yhteisön jäsenenä.

Euroopan yhteisöt: Talousyhteisö, Euratom sekä Hiili- ja teräsunioni, viittaavat pelkillä nimillään siihen, että keskeisenä pyrkimyksenä on talouselämän ja erityisesti teollisuuden kehittäminen. Tutkimuksen alueella vastaavasti pyritään maailman laajuisesti kilpailukykyisiin tuotteisiin ja tuotantoon sekä niiden vaatiman teknologisen infrastruktuurin kehittämiseen Eurooppaan. Mielestäni on selvää, että Suomen talouselämä ei voi jäädä tämän kehityksen ulkopuolelle sen enempää kaupankäynnin kuin tutkimuksen ja teknologian näkökulmista katsoen.

Haluaisin myös korostaa sitä, että sosiaalinen ja kulttuurinen näkökulma ovat tähän saakka olleet perin vajaasti edustettuina, näin voi sanoa, länsieurooppalaisessa ponnistelussa. Tällä suunnalla merkittävimpiä toimintoja ovat mielestäni juuri kasvavat koulutus- ja vaihto-ohjelmat sekä tiedeyhteistyö, joka EY:n kolmannessa puiteohjelmassa tarkoittaa nimenomaan yhteistä tutkijakoulutusta sekä yhteistyöverkostojen luomista. Mielestäni oikeastaan voisi sanoa näinkin, että itse asiassa on nyt herätty sosiaalisen infrastruktuurin kehittämiseen. Minusta tämä on Suomelle hyvin tärkeä kehityspiiri ja yhteistyösuunta jo Eta-vaiheen alusta lähtien. Tämän merkitystä oikeastaan lisää EY:n hoitama ja koordinoima koulutusyhteistyö ja monenkeskinen avustustoiminta, joka suuntautuu Euroopan entisiin sosialistisiin maihin. Näitä kysymyksiä-hän täällä myös on tuotu esiin.

Arvoisa puhemies! Suomessa on mielestäni tehtävä kaikki voitava integraatiokehityksen hyödyntämiseksi omaan taloudelliseen ja sosiaaliseen kehitykseen. Eurooppalaiseen yhteistyöhön on voitava sijoittaa riittävät resurssit huolimatta kansantalouden ja valtiontalouden tämänhetkisistä vaikeuksista. Ilman uusia voimavaroja yhteistyöhön tuloksiakaan ei saavuteta. Pelkkä resurssien siirto kotimaisesta tutkimuksesta ja koulutuksesta EY-yhteistyöhön voi seurauksiltaan johtaa vain huonoon vaihtoehtoon. Rahoitamme sadoilla miljoonilla markoilla Euroopan maiden yhteistyötä. Varat tähän kehitysapuun ottaisimme omasta tutkimus- ja koulutuksestamme ja näin saaisimme varsin tehokkaasti tiedon ja osaamisen puusta irti juuri sitä oksaa, jolla itse istumme.

Pelkkä yhteistyön rahoitus ei siis riitä. Tutkijoiden, opettajien ja opiskelijoiden samoin kuin yliopistojen, tutkimus- ja oppilaitosten on kohdallaan aktiivisesti tutkittava mahdollisuudet osallistua eurooppalaiseen yhteistyöhön, hyödyntää sitä ja saada siitä impulsseja omaan kehitykseensä. Joka tapauksessa on selvää, että kontaktipinnan Suomen ja muun Euroopan välillä on kaiken aikaa laajennuttava. Kansainvälistymisen on oltava kaksisuuntaista. Meillä on oltava niin korkeatasoisia tiedon ja osaamisen keskuksia, että kiinnostamme muuta Eurooppaa samalla tavoin kuin nyt itse olemme kiinnostuneita meille tarjotuista uusista mahdollisuuksista. Tämä ei tietenkään tule itsestään. Tämä tarkoittaa sitä, että Suomen tutkimusorganisaatiolla sekä tiede- ja teknologiahallinnolla on edessään lähivuosien tärkein haaste. On ilman

muuta selvää, että myös päätöksentekijöiden on asia oivallettava.

Arvoisa puhemies! Valtioneuvoston tiedonannossa on aivan oikeiden todettu, että kansantalouden saattamiseksi EY-jäsenyyden edellyttämään kuntoon ja ennen kaikkea teollisuuden kilpailukyyn parantamiseksi laaditaan kattava talous- ja teollisuuspoliittinen ohjelma. Aivan oikein. Talous- ja teollisuuspolitiikan olennainen osa on kuitenkin teknologiapolitiikka. Olisin toki odottanut, että tiedonannossa olisi edes viitattu teknologian osuuteen ja sen merkitykseen. Teknologian kehittäminen ja sen soveltaminen on ilman muuta maallemme elinehto, mikäli mielimme päästä taloutemme ahtaasta pullonkaulasta, sen yksipuolisuudesta, eroon. Tähän on siis panostettava.

Tutkimuksen ja teknologian kehittämisen elinehto on myös se, että maassamme jo nyt huolehditaan perustutkimuksen rahoituksesta sekä Suomen Akatemian että korkeakoulujen osalta. Toistan vielä sen aikaisemminkin täällä esiintuomani asian, että parina viime vuotena korkeakoulujen ja Suomen Akatemian tutkimusvarat ovat supistuneet noin 3 prosenttia. Vaikka samalla on panostettu esimerkiksi Tekeisiin, niin sen tehtävätkin ovat kyllä moninkertaistuneet. Edelleen on pidettävä huolta siitä, että maassamme huolehditaan tutkijankoulutuksen edellytyksistä ja ylipäätään siitä, että meillä on elinvoimaisia kilpailukykyisiä kansallisia tutkimusyhteisöjä. Ainoastaan näin voimme taata sen, että täysosallistuminen EY:n tutkimus- ja koulutusohjelmiin antaa maallemme kaiken mahdollisen hyödyn.

Arvoisa puhemies! Jo näillä perusteilla maamme on haettava EY-jäsenyyttä välittömästi. Haluan korostaa vielä sitä, että meistä itsestämme riippuu, miten käytämme edessä olevan siirtymäkauden hyväksemme. Tällä on erittäin tärkeä merkitys, sillä siitä riippuu, miten EY:ssä tai sen kanssa sitten elämme ja olemme.

Ed. Väistö: Herra puhemies! Päätöksenteon teko Suomen EY-jäsenyyden hakemisesta osuu aikaan, jolloin elämme monenlaisen murroksen ja muutoksen keskellä. Historialliset muutokset ovat muovanneet Eurooppaa. Itänaapurissamme demokratiaan ja markkinatalouteen suuntautuva Venäjä on korvannut Neuvostoliiton, Baltian maat ovat jälleen itsenäisiä, ja Ruotsi on hakenut Euroopan yhteisön jäsenyyttä. Muutosten vauhti on hämmäntänyt, ja myös epävarmuus Eta-sopimuksen osalta on askarruttanut.

Tässä tilanteessa pohdinnat Suomen etujen turvaamisesta ja tehtävistä ratkaisuista ovat nousseet hallituksen eteen odotettua nopeammin.

Hallitus on tehnyt ratkaisunsa lähteä neuvottelemaan EY-jäsenyydestä. Keskustan ryhmäpuheenvuorossa ratkaisua luonnehdittiin järkeväksi, sillä se antaa aikalisää harkinnalle. On korostettava, että EY-ratkaisuun liittyy monia kipeitä kysymyksiä. Niitä on mm. puolueettomuutemme sovittamisessa yhteen jäsenyyden vaatimusten kanssa. Niitä on kansallisen päättävällän kaventumisessa. Niitä on maataloudessa ja elintarviketaloudessa, ja niitä on Suomen alueellisessä kehityksessä, aluepolitiikassamme.

Maatalous ja maaseutuväestö on viime vuosiina ollut huolestunut tulevaisuudestaan. Euroopan yhdentyminen Eta-sopimuksineen ja EY-näkyminen on heittänyt varjon tulevaisuuden ylle. Maatalous ja maaseutu ovat suurimman sopeutujan roolissa. Se tunnustetaan hallituksen EY-tiedonannossa, ja tästä syystä siinä korostuvat maataloutta ja elintarviketaloutta koskevat neuvottelutavoitteet. Meille Suomessa on elinkysymys, että voimme tulevaisuudessakin hyödyntää mahdollisimman täysimääräisesti maaseutumme mahdollisuuksia ja uusiutuvia luonnonvarojamme. Keskeisessä asemassa kansantaloutta ajatellen on se, miten Suomen metsien hyödyntäminen tulevaisuudessa onnistuu.

Arvoisa puhemies! Talkoot Suomen talouden tervehdyttämiseksi ja työllisyytemme parantamiseksi ovat osoittautuneet arvioitua vaikeammiksi. Näitä talkoita EY ei tee puolestamme, vaan ne on tehtävä itse. Taloutemme on saatava kuntoon joka tapauksessa riippumatta siitä, tuleeko Suomesta joskus EY:n jäsen tai ei. (Ed. Vähänäkki: Vuorenvarmasti!) Onnistuminen riippuu hyvin pitkälle omista kansallisista toimenpiteistämme.

Sopeutuminen EY:ssä harjoitettavaan talouspolitiikkaan tulee olemaan vaikeaa ongelmiseen ja rajoituksineen. Suomessa tehtävien päätösten liikkumavara tulee rajoittumaan. Tämän vuoksi taloutemme kuntoon saamista on kiirehdittävä, sillä vain vahvan talouden ja hyvän korkeatasoisen osaamisemme ansiosta me voimme saada yhdentymisen hyödyt. Keskeisenä linjanvetona tulee olla vakaa talouspolitiikka, joka mahdollistaa reaalisesti ennätyskorkean korkotasomme laskun, elvyttää Suomen taloutta ja edistää työllisyyttämme.

Tuotantotoimintamme kilpailukykyä on integraatiokehityksestä riippumatta voimakkaasti

parannettava. Tuotekehitystä ja tutkimustointa on tehostettava ja edistettävä ennen muuta sellaisen tuotantotoiminnan kilpailukykyä, jonka tuotteilla on markkinoita Euroopassa. Erityisen aktiivista toimintaa tarvitaan pienten ja keskisuurten yritysten toimintaedellytysten parantamiseksi. Hyvän lähtökohdan näille toimenpiteille antavat tänään pääministeri Aholle jätetyt pkt-työryhmän ehdotukset.

Euroopan yhdentymiskehitys edellyttää myös aluepolitiikkamme tehostamista. Tässä toiminnassa korostuvat ohjelmien puitteissa myönnettävät yritystuet, kehittämisprojektien tukeminen ja infrastruktuurihankkeiden rahoittaminen. Ohjelmiin perustuva aluepolitiikka ja alueellisen kehittämisrahan käyttöönotto on meilläkin parhailaan pohdittavana.

Arvoisa puhemies! Euroopassa puhutaan valtioiden sisäisen rakenteen maakunnallistamisesta. Sama pyrkimys on myös oman maamme rakenteen ja hallinnon kehittämisessä. (Ed. Rajamäki: Läänestä vähemmän!) Tätä koskevia koikeiluhankkeita on vireillä eri puolilla maata. Tässä yhteydessä korostan kuitenkin, että koikeilut ovat vasta koikeiluja ja on välttämätöntä, että mahdollisesti maakuntahallintokoikeilua hakevan Pohjois-Karjalan läänin tulee jatkossakin olla kaikin tavoin tasavertaisessa asemassa muiden läänien kanssa. Pohjoiskarjalaiset eivät voi hyväksyä läänin jättämistä käsillä olevissa maaherraratkaisuisa minkään väliaikaisen menettelyn tai määräaikaisen ratkaisun varaan. (Ed. Rajamäki: Puhuja ehdolle!) Kotiläänissäni Pohjois-Karjalassa maakunta ja lääni on yhtenäinen alue. Rajojen yhtenevyys on vahvuus maakunnassa, jolla on vahvan karjalaisen kulttuurin perinne. Maakunnallisille erityispiirteille on annettava tilaa ja ne on hyödynnettävä mahdollisimman tehokkaasti. Kunkin maakunnan etuja, tavoitteita sekä historiallista, kielellistä ja kulttuuriperintöä on kunnioitettava.

Arvoisa puhemies! Olemme päättämässä Suomen kannalta suuresta ja vakavasta kysymyksestä, EY:n jäsenhakemuksen jättämisestä. Ratkaisu syntyy hallituksen valitseman tiedonantomenettelyn pohjalta. Linjanveto on oikea ja mielestäni tiedonantoon sisältyvät neuvottelutavoitteet ovat erittäin tärkeitä ja perusteltuja. Tulen tulevassa tiedonantoäänestyksessä antamaan tukeni pääministeri Esko Ahon hallitukselle.

Alkavia jäsenyysneuvotteluja ajatellen tiedonantoon sisältyy suuri joukko tärkeitä neuvottelutavoitteita. Haluan lisäksi nostaa esille vielä erään kotimaakuntaani liittyvän tavoitteen.

Kyse on Pohjois-Karjalan, Suomen Karjalan tunnustamisesta eurooppalaiseksi kulttuuri- ja talousperinteiltään omaleimaiseksi alueeksi samaan tapaan kuin Schleswig-Holstein, Sleesia tai Vallonia. Toivon, että maastamme Suomen Karjala pääsee näiden alueiden Euroopassa tunnettujen omaleimaisten kulttuuri- ja talousalueiden joukkoon.

Ed. R a s k : Arvoisa puhemies! Tarkastelen Suomen mahdollista EY-jäsenyyttä Meri-Lapin suurteollisuuden sekä maamme länsirajan, toisin sanoen Torniojokilaakson, naapuruusyhteistyön näkökulmasta.

Lapin suurteollisuus, teräs- ja metsäteollisuus, on keskittynyt Meri-Lappiin, Kemin — Tornion alueelle. Outokummun Tornion tehtaiden ja Kemin Metsä-Botnian sekä Veitsiluodon tehtaiden yhteinen tekijä on se, että yli puolet viennistä suuntautuu nyt EY-maihin. Lisäksi, kun vienti Efta-maihin liikkuu 10 — 15 prosentin tasolla, on ymmärrettävissä teollisuuden oma väittämä: Olemme kotimarkkinoilla, kun olemme EY-markkinoilla. Veitsiluodon tärkeimmästä tuotteesta paperista kulutetaan Suomessa vain 6 prosenttia, sen sijaan nykyisiin EY-maihin sitä viedään 63 prosenttia. Teräs- ja metsäteollisuudelle EY:n ulkopuolelle jäänti olisi ilmeisesti kohtalon kysymys.

Torniojokilaaksoon, Kilpisjärveltä lähtien noin 500 kilometrin matkalla, on ajan myötä muodostunut asutustaajamia. Jokivarren ihmiset ovat löytäneet toisensa rajan molemmin puolin. Jokivarren vällä on yhteinen kieli, poikkinaisuudet ja kulttuuri. Yhteistyölle on vanhat ja vankat toiminnalliset perusteet, järkisyys. Pitkät etäisyydet valtakunnallisista ja läänien keskuksista ovat auttaneet valtakunnan rajan ylittävään yhteistyöhön.

Yhteistyötä Suomen ja Ruotsin välillä on sekä valtioiden että kuntien ja järjestöjen kesken: on virallista, sopimus pohjaista, vapaaehtoista ja sattumanvaraista. Pitkäaikaisimmat ja laajimmat sopimukset yhteistyöstä ovat perinteistä kunnallista toimintaa. Esimerkiksi palo- ja pelastussopimukset on solmittu peräti kuuden suomalaisen ja vastaavan ruotsalaisen kunnan kesken. Terveystieteiden alalla on valtakunnan rajan ylittäviä sopimuksia, joilla turvataan esimerkiksi vuoroviikoittain lääkäripäivystys, ensiavun anto, sairaankuljetus, hammaslääkäripalvelut jne.

Kulttuuri- ja opetuspuolella yhteistyö lienee monipuolisinta. Sopimus peruskoulun käymis-

mahdollisuudesta yli valtakunnan rajan on perua 1970-luvulta. Haaparannalla toimii yhteinen peruskoulu, kielikoulu. Valtakunnan rajan ylittävä opiskelu ammatillisissa oppilaitoksissa on mahdollista, samoin kuin opiskelu ammatillisessa aikuiskoulutuskeskuksessa. Tämän lisäksi järjestetään yhteisiä leirikouluja ja yläasteen oppilasvaihtoja.

Väki kokoontuu rajan molemmin puolin Kallottajazz & blues festival -tapahtumaan, Pohjois-Kalotin harmonikkaviikolle, kolmen valtakunnan moottorikelkkasafarille, seuraamaan ja osallistumaan maailman pisimpään yli 500 kilometrin maratonmelontakilpailuun Kilpisjärveltä Tornioon. Poikkinainti tositarkoituksella juhlistaa Pellon korkeudella kesän parhaita hetkiä. Kahden valtakunnan yhteisellä golfkentällä Torniossa putataan ja ylitetään valtakunnan raja neljä kertaa pelin kuluessa. Liikuntatiloja, kenttiä ja halleja on käytetty yhteisesti, ja rahaa on säästynyt. Sähköenergiaa tuodaan Ruotsin Vattenfallista Pohjois-Suomeen.

Tornion ja Haaparannan yhteistyön tehostamiseksi on vuonna 1987 perustettu maakunta Provincia Bothniensis. Tämän lisäksi Tornio-laakson neuvosto ja rajajokikomissio ym. yhteisöt toimivat.

Torniojoen lohiprojektin tarkoituksena on Lapin läänin ja Norrbottenin lääninhallitusten ja alueen kuntien rahoituksen voimin ja toimin saada Torniojoki uudelleen satoisaksi lohijokeksi.

Viime syksynä toimintansa aloittanut Kemin — Tornion kehittämiskeskus, johon muuten kuuluu Kuivaniemen kunta Oulun läänin alueelta, tähyää yhteistyöhön yli valtakunnan rajan Ruotsin puolelle.

Arvoisa puhemies! Hallituksen tammikuussa antaman selonteon taustaselvityksessä todettiin aika karusti, että jos Ruotsi liittyy EY:n jäseneksi ja Suomi jää ulkopuolelle, muodostuu Suomen ja Ruotsin välille EY:n ulkoraja. Mitä se käytännössä mahdollisine passi- ym. muodollisuuksineen tarkoittaa, jäisi nähtäväksi. Pelättävää kuitenkin on, että tässä onnettomassa tilanteessa, jos näin kävisi, arkipäivän yhteistyö yli valtakunnan rajan tulisi todennäköisesti vaikeutumaan.

Nämä asiat ovat lisäsyitä, minkä vuoksi katson, että Suomen on syytä hakea EY-jäsenyyttä samanaikaisesti Ruotsin kanssa.

Ed. R a j a m ä k i : Herra puhemies! Täällä keskustelun aikana tehdään kovinkin helposti

johtopäätöksiä. Kuitenkin EY, Euroopan yhteisö, on liikkuva päämäärä, joten enemmänkin ehkä eduskunnan käsittelyssä, varsinkin nyt valiokunnissa, kun EY-selontekoa käsitellään, tulisi kiinnittää huomio EY-integraation vaikutusten arvioimiseen ja siltä pohjalta tehdä sitten hallinnonaloja koskevia toimenpidejohtopäätöksiä ja toimenpidetarpeita kartoittaa. Erityisesti uskoisin pk-yrityskenttään liittyvät järjestelyt hyvin keskeisiksi Suomen EY-integraatiossa. Myös Suomen eduskunnan päätösvaltaan ja asemaan liittyviä johtopäätöksiä on syytä arvioida tämän EY-selonteon käsittelyn yhteydessä. Poliittisen unionin ja rahaunionin kehittämiseen ja sen toteuttamiseen liittyy jo nyt EY-maissa itsesääntä monia ongelmia, joten tietyksi kaikkia näitä taustoja vasten on arvioitava myös Suomen asemaa. Joka tapauksessa Pohjoismaiden erityinen tehtävä tulee olemaan EY-integraatiossa korostaa demokratian vahvistamista, ja toisaalta myös Brysselin byrokratiaan liittyviä epäkohtia on syytä osoitella. Kyllä aika monessa tapauksessa voidaan todeta, että se lasitalo Brysselissä on aikamoinen baabelintalo ja siihen liittyy myös hallinnollista virkamiesvaltaisuutta. Siinä suhteessa myös Suomen eduskunnan asema tulee muistaa.

Tanska toteutti välittömästi liittyessään EY:hyn 1972 järjestelmän, jolla Tanskan parlamentti puuttuu etukäteen ministerineuvoston päätettäviin asioihin. Siellä toimiva markkinavaliokunta käsittelee euroministerien esityksestä jokaisen EY:n komission esityksen ja Tanskan ministeri joutuu noudattamaan eduskunnan markkinavaliokunnan kantaa. Viidessä prosentissa tapauksista on ilmennyt, että markkinavaliokunta on hylännyt EY-komission esityksen, ja ministeri on toiminut sen mukaisesti. Vastaavainen järjestelmä on meidän syytä tavalla tai toisella rakentaa oman eduskuntamme toiminnan sisälle.

Maatalous- ja aluepolitiikka on paljon korostunut täällä, ja se on tietyksi ihan paikallaan. Toisaalta kuitenkin täytyy muistaa, että koko EY:nkin ongelma on ylituotanto. Se vie Euroopan yhteisön kehittämisen voimavaroja sen sosiaaliturvalta ja teknologialta. Vallitseva ongelma on siinä, että maailmanmarkkinahinnat ovat niin alhaisia monien elintarviketuotteiden osalta, että ne alittavat tuotantokustannukset jopa edullisimmat tuotanto-olosuhteet omaavissa maissa. Tämä on heijastunut sitten hyvin voimakkaasti maiden sisäisinä ongelmina budjettimenojen kasvun kautta ja on tällä tavalla estänyt myös

Euroopan yhteisön maiden teknologista ja sosiaalista kehitystä.

Me olemme tältä osin kyllä yhtä surkeassa eurokunnossa kuin EY-maatkin. Meidän oma ylituotantomme vie kansantalouden kipeästi tarvitsemia voimavaroja 3 000—4 000 miljoonaa markkaa vuositasolla pelkästään vientitukina, toisaalta tasapainottamismenoina 1 000—1 500 miljoonaa markkaa vuositasolla, ja viljelijöille heitetään myös voimakkaat vientimaksut. Tältä osin meidän tulisi välittömästi lähteä jo omista kansallisista syistä nimenomaan viljan ja rehuviljan hintaa alentamaan, jotta saamme ylituotannon pois ja toisaalta halvennamme kotieläin- ja maidontuotannon tuotantokustannuksia ja näin alue- ja sosiaalipoliittisesti tuemme Itä- ja Pohjois-Suomen maataloutta.

Saman ratkaisunhan Ruotsi, tietysti paljon helpommilla edellytyksillä, pystyy tekemään EY-jäsenyyden alkuun mennessä, mutta Norjakin, joka on tällä hetkellä hyvin kielteinen EY-jäsenyyteen, on ymmärtänyt omankin maatalouspolitiikkansa syistä sen, että heidän on myös vähin erin alennettava viljan hintaa.

Suomessa on ehdottomasti pian lähdettävä samalle tielle, ja ne sosialidemokraatit 1989 maataloustulolain yhteydessä vaadimme tavoitehinta-alueesta rehuviljaa ulos ja olemme sitä vaatineet jatkuvasti. Toivon, että vihdoinkin hallitus ja maatalouspolitiikasta vastaavat tajuavat, että nyt on kohtalon hetki ryhtyä ratkaisuihin tältä osin. Muuten tuhotetaan Suomen maatalous ihan kansallisen maatalouspolitiikan rakennevirheiden takia.

On luotu vain kiintiöt ja holhous, joilla estetään tilojen kehittäminen. Tuki suuntautuu vanhoille tiloille sen sijaan, että nuoret, tilojaan kehittämään pyrkivät ihmiset saisivat mitään tukea. Tuontisuoja on tehnyt maataloudesta kilpailukyvyttömän, elintarviketeollisuudesta samoin. Tuontisuoja on tarjonnut kuluttajalle vain laskun maksajan osan maksaa ilman vaihtoehtoja kallista suomalaista elintarviketeollisuutta ja tuotantoa.

Maatalouden osalta sinänsä on tärkeitä, että me pystymme osoittamaan vaikean maatalouden alueet tuen piiriin, EY:n suoran tuen plus aluetuen piiriin. Nämä on varmasti juuri Ruotsin mutta erityisesti Norjan ollessa neuvottelukierroksella mukana hyvä yhdessä esittää.

EY:ssähän on yllättävän paljon näitä tuen piirissä olevia maatalousalueita, jopa yllättäen Schleswig-Holstein, erittäin hyvä viljelyn alue, on aikamoisen tuen piirissä. Meidän on omalta

osaltamme pyrittävä vaikuttamaan, että EY:n tukialueita pienennetään, jotta myös meidän todella poikkeavat viljelyalueemme voisivat saada paremman kohtelun.

Aluepolitiikka on myös hyvin keskeinen. EY:ssähän ovat aluepoliittiset kriteerit olleet pitkälti alueelliset bruttokansantuotteet plus alueellinen työttömyys. Muutama vuosi sitten Suomesta ei löytynyt yhtään Euroopan yhteisön aluepoliittisten kriteerien mukaista aluetta. Valittavasti työttömyyden osalta olemme eurokunnossa. Nyt meiltä löytyy näitä alueita. Kuitenkin meidän on syytä korostaa monta kertaa mainittuja harvan asutuksen ja pitkien etäisyyksien kriteereitä, jotta olemme aluepoliittisesti paremman tuen piirissä.

Sopeutumisongelmia tulee, ja aluepoliittisesti tullaan tarvitsemaan kyllä juuri kansallista aluepolitiikkaa sillä tavalla, että me rakentaisimme sen heti nyt jo aluepoliittista lainsäädäntöä ensi vuoden alusta uusittaessa siten, että me tunnustamme itse projekteillamme omat erityisolomme ja samalla mahdollistamme näiden projektien pääsyn Euroopan yhteisön rahastojen tuen piiriin. Tämä koskee lähialueprojekteja, mutta se koskee myös meidän pohjoisen ja Koillis-Suomen haja-asutusalueiden kehittämistä. Osaamiskeskusprojektit ovat tietysti myös tärkeitä.

Olen ollut hyvin pettynyt siihen, että meidän virkamiehemme ovat esiintyneet Brysselin suuntaan jo etukäteen nöyrinä kolkkapoikina sillä tavalla, että hyvin monessa asiassa ennakoidaan jo enemmän kuin on kansallisesta edusta lähtien tarvettakaan ns. EY-vaikutuksia. Aluepolitiikassakin tätä on ollut havaittavissa mm. kuljetustuen osalta. Yhteiskustannustyöryhmä esitti tiettyä määräaikaista tukea korvaamaan koko kuljetustuen, ja se on aivan älytön lähtökohta näissä neuvottelutilanteissa. Pitkät etäisyytemme ja erityisesti metsäteollisuuden Itä- ja Pohjois-Suomen tuotantoon liittyvät ongelmat vaativat sen, että pitkät kuljetusetäisyydet kompensoidaan. Ei kysymys ole EY:n sisäisen kilpailun vääristämisestä, vaan Itä- ja Pohjois-Suomen teollisuuden saattamisesta Helsinki-mittakaavaan. Toivon, että kuljetustuki nimenomaan säilytetään myös puunjalostus- ja metsäteollisuus mukaan lukien.

On hyvin tärkeää myös huomata se, että pk-yritysten erityinen ongelma on rahan kalleus Suomessa verrattuna Euroopan yhteisöön. Pk-yritystemme kilpailukykyä haittaa rahan hinta. Tämän takia on tärkeää toteuttaa suunniteltu Keran valtakunnallistaminen mutta niin, että korkotuki alueellisesti porrastetaan enemmän

tukemaan Itä- ja Pohjois-Suomen yrityksiä, ja myös niin, ettei niiden taloudellisen tuen määrää pienennetä valtakunnallistamisen seurauksena, vaan se säilytetään ennallaan.

Metsätaloudesta ja -teollisuudesta täällä on puhuttu aiheellisesti paljon. Se on Suomen selkäranka. Tällä hetkelläkin metsäteollisuuden tuoteista lajikohtaisesti 70—90 prosenttia viedään EY-maihin. EY:ssä ei ole varsinaista yhteisön metsäpolitiikkaa, tosin eri mailla on omaa kansallista metsäpolitiikkaa. EY-metsävarat kaksinkertaistuvat jo Suomen ja Ruotsin EY-jäsenyyden myötä. On selvää, että meidän on oltava määrittelemässä EY:n metsäpolitiikan tavoitteita, ja tätä osaa meille tullaan varmasti siellä tarjoamaankin kokemuksemme ja metsävarojemme merkittävyydenkin vuoksi.

On vain syytä myös huomata se, että EY:n ulkopuolella ollessamme olemme joutuneet vaikeuksiin EY:n ympäristö- ym. määräysten suhteen metsäteollisuudessa. Erityisesti jätepaperikierrätyskuidun osuuden nostovaatimukset jopa 60 prosenttiin paperista ovat synnyttämässä aivan mielettömän tilanteen, jossa Suomi, jolla on hakkuuvajetta kymmeniä miljoonia kuutioita, joutuisi tuomaan jätepaperia Keski-Euroopasta. Meidän on mukana ollen vaikuttettava siihen, että EY:n metsäpolitiikassa syntyy sisäinen työnjako, jossa Suomen, miksei Ruotsinkin, olennainen osa prosessissa on neitsyt kuidun tuottaminen tuotantoketjuun. Tämä on varsin tärkeä lähtökohta.

Toinen on se, että myös painorajoituksiin liittyvät ongelmat metsäteollisuuden kuljetuskustannuksien lisäämisessä otetaan huomioon. Arvioidaan jopa 22— 5 prosentin kuljetuskustannusten nousu, jos EY:n painorajoitusnormeja sovelletaan. Tämä olisi kestäväntöntä metsäteollisuutemme kehittämiseksi.

Toinen asia on se, että kun hyvin voimakkaasti on metsäteollisuutta rakennettu ja jalostusta Eurooppaan lähelle kuluttajia, pitää myös huolehtia siitä, että emme hyvin halvalla ostettavan suomalaisen metsäteollisuuden kautta sen joutuessa ulkomaiseen omistukseen ajautu raaka-puun tuottajamaaksi. Pidän hyvin tärkeänä sitä, että huolehdimme siitä, että Suomen metsäteollisuuden päätösvalta säilyy kansallisissa puitteissa eli osake-enemmistöt ulkomaalaisilla rajoittuvat sellaiselle tasolle, että tätä ei vaaranneta. Pidän tätä hyvin tärkeänä. Metsäteollisuus ei ole meille mikä tahansa elinkeino. Se on aluerakenteen ja aluepolitiikan kannalta myös selkäranka-teollisuutta sen lisäksi, että kansantalouden vien-

tivastuusta se joutuu entistä suuremman osan jatkossa vastaamaan.

Myös on erittäin tärkeätä, että Eta-neuvottelua paremmin meillä on erikoisalojen asiantuntemus myös neuvotteluissa. EY-jäsenyysneuvotteluissa on oltava sisäinen eduskunnan reunaehto se, että metsäalan asiantuntemus on vahvasti mukana EY-neuvotteluissa.

Edelleen haluan tässä yhteydessä myös tuoda yksittäiskohtana esille EY-neuvottelujen suhteen sen, että on pidettävä kiinni Suomen rantojen kotimaisesta omistuksesta. Kyse on maaseudun tulopohjan vahvistamisesta maatilamatkailun ym. suhteen. Mikäli saaristomme ja sisävesiemme rannat kuten Saimaa avataan avoimeen myyntiin myös ulkomaalaisille, tulevat raharikaiden keskieuropalaisten ostot viemään hintabuumin pilviin. Tämän jälkeen ei tavallisella suomalaisella palkansaajalla ole enää varaa kesämökkipaikan hankintaan.

Suomen matkailuarvoa tulee nostamaan muutenkin Keski-Euroopan ympäristön tilan huononeminen. Maanomistajien lyhytnäköistä EY-rahastusta Suomen rannoilla ei saa hyväksyä. Olisi käsittämätöntä, mikäli emme kykenisi samaan johtopäätökseen ja lopputulokseen kuin Tanska liittyessään aikoinaan 20 vuotta sitten Euroopan yhteisön jäseneksi. Tältä osin eduskunnalla ei ole mitään syytä muuttaa kaksi vuotta sitten Eta-selonteon yhteydessä ottaamaansa kantaa, jonka maa- ja metsätalousvaliokunta otti yksimielisesti, ja myös ulkoasiainvaliokunta tältä osin on saman sisältöisen kannan ottanut.

Sosiaaliturva ja työllisyys eivät korostu hallituksen tiedonannon tekstissä, vaan kuten on monta kertaa todettu, sillä tähdätään omien hoitamiseen hallituksen tiedonannon taakse ja toisaalta sisäpoliittiseen, budjettipoliittiseen rahastukseen palkansaajaveronmaksajien kustannuksella. Ylituotannon laskuhan on nyt jo sellainen, etteivät budjettirahat riitä. Samaan aikaan, kun hallitus leikkaa sosiaaliturvaa ja pyrkii leikkaamaan entistä rajummin ansiosidonnaista sosiaaliturvaa, se kaippaa nyt jo ennen satokautta satoja miljoonia markkoja lisää miljardin kilon rehuviljavuoren hoitamiseen. Visusti hiljaa on oltu viime aikoina, mutta eiköhän tuo lasku tänne saavu lisäbudjettien muodossa lähiaikoina?

Kun EY:n vaikutukset veropohjaamme voivat olla kaventavia ja kun porvarihallitus on tapansa jo näyttänyt sosiaaliturvan leikkaamisessa, on eduskunnan kannalta erittäin tärkeätä

se, että huolehdimme siitä, että meillä on valtion tulokehitys turvattu, jotta ei annettaisi tälle hallitukselle tai yleensäkin porvarihallitukselle mahdollisuutta tällä varjolla iskeä enää sosiaaliturvaan kiinni. Nythän hallituksen budjettilinja jo muutenkin merkitsee budjettivaran pienentymistä, koska velanhoitokustannukset parissa vuodessa kaksinkertaistuvat, kasvavat noin 9 000 miljoonaa markkaa loppusumman muuttumatta. Tämä on aika pelottava uhka Suomen sosiaaliturvalle lähivuosina, ja tietää kyllä, miten se kohdennetaan. Maatalous ei varmasti ole ensimmäisiä karsintakohteita, onhan hallituksessa niin vahvasti yhden väestöryhmän etuja ajava puolue.

Joka tapauksessa, herra puhemies, Euroopan yhteisö on liikkuva päämäärä. Meidän tulee nyt varsinkin EY:n selonteon valiokuntakäsittelyn yhteydessä hyvin tarkkaan pohtia kansallisista eduista lähtien erilainen lähestymistapa näihin asioihin ja toivoa EY-teatterista ja aika surullisen näköisestä EY-äänestyksestä huolimatta, että Suomen kansan edut historiamme perinteidemme parhaiden puolien mukaan valvottaisiin neuvotteluissa ja että eduskunta ainakin valiokuntakäsittelyssä EY:n selontekoon liittyen olisi asettamassa tältä osin kansakunnan parasta ajavia tavoitteita.

Sisäasiainministeri P e k k a r i n e n : Arvoisa puhemies! Kun kuuntelin ed. Rajamäen puheenvuoron sitä osaa, jossa hän kosketteli aluepolitiikkaa ja niitä tarpeita ja tavoitteita, joita Suomella on Euroopan yhteisössä ymmärtämyksen saamiseksi omalle aluepolitiikalleen, voi aika pitkälle yhtyä kaikkeen siihen, mitä ed. Rajamäki sanoi, samoin niihin ajatuksiin, joita ajemmin toinen sosialidemokraattisen ryhmän edustaja, ed. Metsämäki sanoi. Ihmettelenkin, miksi jossakin aiemmassa vaiheessa sosialidemokraattien taholta alleviivattiin ja painotettiin sitä, kuinka tarpeetonta on tällaisia neuvottelutavoitteita asettaa silloin, kun lähdetään neuvotteluja käymään.

Mitä tulee siihen kysymykseen, että hallituksen tai joidenkin ministeriöiden piirissä esimerkiksi aluepolitiikan suhteen olisi kädet nostettu ylös, saattaa näin olla. Tässä suhteessa voinkin yhtyä jossakin mitassa ed. Rajamäen näkemykseen siinä, että uuden aluepoliittisen lainsäädännön valmistelussa eräissä asioissa tällaista tuntua saattaa olla havaittavissakin. Mutta muuten niissä keskusteluissa ja selvityksissä, joita me olemme tehneet ajatellen neuvotteluprosessia,

olemme lähteneet siitä, että me parhaamme mukaan pyrimme saamaan ymmärtämystä omalle aluerakenteellemme Euroopan yhteisössä ja saamaan muutoksia Euroopan yhteisön aluepolitiikan kriteeristöön niin, että tulevat uudet kriteerit ymmärtäisivät ja huomioisivat Suomen aluerakenteen ja maantieteellisen tilanteen — pitkien etäisyyksien ja ilmaston luomia erityisolosuhteita — ja sitä kautta pääsisimme nykykriteereitä paremmin osallisiksi siitä noin 120 miljardin markan suuruudesta Euroopan yhteisön alue- ja maaseutupoliittisesta tukipaketista tai budjetista, joka heillä tälle vuodelle, vuodelle 1992, on.

Arvoisa puhemies! Varsinainen sanottavani kuitenkin liittyy integraatioprosessiin liittyviin rajakysymyksiin. Henkilöiden vapaa liikkuminen on yksi Länsi-Euroopan yhdentymisen perusjuonne. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että valvonta rajoilla vähenee. Suomen osalta ihmisten liikkumista helpotetaan jo Eta-sopimuksen kautta. Itse sopimus ei tosin sisällä rajatarkastuksia koskevia määräyksiä, sen sijaan sopimuksen yhteydessä on tarkoitus antaa EY:n jäsenvaltioiden ja Efta-maiden yhteinen julkilausuma. Siinä ilmoitetaan, että osapuolet ryhtyvät yhteistoimintaan helpottaakseen henkilöihin kohdistuvia rajatarkastuksia alueidensa välisillä rajoilla henkilöiden vapaan liikkuvuuden edistämiseksi.

Eta-sopimukseen sisältyy artikla henkilöiden vapaasta liikkuvuudesta. Se vastaa sisällöltään Rooman sopimuksen vastaavaa artiklaa. Pääperiaate on, että vapaa liikkuvuus koskee sekä sopimusvaltioiden kansalaisia että heidän perheenjäseniään, vaikka nämä olisivatkin kolmansien valtioiden kansalaisia, siis vaikka nämä olisivatkin kolmansien valtioiden kansalaisia. Sopimusmääräysten mukaan sopimusvaltioiden on poistettava kaikki kansalaisuuteen perustuva syrjintä EY:n jäsenvaltioiden ja Efta-valtioiden kansalaisten osalta. Eta-sopimus rajoittaa myös sopimusvaltioiden oikeutta estää liikkumisvapauden piirissä olevien henkilöiden maahan tulo.

Eta-sopimukseen nähden EY-jäsenyyks vapauttaisi edelleen ihmisten liikkumista. Euroopan yhteisön perustamissopimuksen mukaan yhteisön sisämarkkinat muodostuvat alueesta, jolla ei ole sisäisiä rajoja. Tällä sisämarkkina-alueella on varmistettu mm. henkilöiden vapaa liikkuvuus. Suomen liittyminen Euroopan yhteisöön poistaisi näin ollen rajatarkastukset Suomen ja muiden Euroopan yhteisön jäsenvaltioiden välisiltä rajoilta.

Suomen kannalta ydinkysymys on mielestäni se, miten kohdellaan Euroopan yhteisön alueella laillisesti oleskelevia kolmansien maiden kansalaisia. Tässä suhteessa Rooman sopimusta tulkitaan eri tavoin Euroopan yhteisön sisällä. Tanska, Iso-Britannia ja Irlanti katsovat, että vapaa liikkuminen koskee vain jäsenvaltioiden kansalaisia mutta ei alueella laillisesti oleskelevia kolmansien valtioiden kansalaisia. Muut Euroopan yhteisön jäsenvaltiot lähtevät taas siitä, että vapaa liikkuminen koskee myös kolmansien valtioiden kansalaisia. Mielestäni Suomen tulisi yhtyä tässä kysymyksessä Rooman sopimuksen rajoittavaan tulkintaan. Suomen pitäisi ainakin toistaiseksi säilyttää oikeus rajatarkastuksiin kolmansien valtioiden kansalaisten osalta. Myös Ruotsi ja Norja ovat ilmaisseet kannattavansa tällaista tulkintaa. Käytännössä valvontaa toteutettaisiin lähinnä pistokokeiden avulla.

Lähivuodet saattavat tuoda myös merkittävän muutoksen Suomen turvapaikkapolitiikkaan. Euroopan yhteisön jäsenvaltiot ovat nimittäin allekirjoittaneet turvapaikkahakemusten käsittelyä koskevan ns. Dublinin sopimuksen. Sen tarkoituksena on yhdenmukaistaa turvapaikkahakemusten käsittelyä Euroopan yhteisön alueella siten, että Euroopan yhteisön alueella jätetty turvapaikkahakemus käsiteltäisiin vain yhdessä jäsenvaltiossa. Hylkäävän päätöksen saanut joutuisi poistumaan koko Euroopan yhteisön alueelta.

Euroopan yhteisön ulkopuoliset Efta-maat sekä mm. Yhdysvallat ja Kanada ovat ilmaisseet kiinnostuksensa Dublinin sopimusta kohtaan. Niillä ei ole kuitenkaan mahdollisuutta liittyä suoraan sopimukseen. Sen sijaan on käynnistetty neuvottelut erityisestä rinnakkaissopimuksesta, joka toteuttaisi Dublinin sopimuksen perusajatuksen laajemmalla alueella, ainakin Eta-maissa. Tällöin Suomi voisi tulla tämän tyyppisen järjestelmän osaksi jo ennen mahdollista Euroopan yhteisön täysjäsenyyttäkin mutta viimeistään sen jälkeen, kun mahdollinen jäsenyyks käytännössä toteutuu.

Ed. Aittoniemi (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Aluepoliittisesta tuesta Suomessa ja 120 miljardista minäkin olisin kovin tyytyväinen, kun rahahanat Ilomantsin suuntaan Brysselistä avautuisivat. Mutta viittaan arvoisan ministerin omasta ministeriöstä hiljattain täällä käyneeseen korkean tason asiantuntijaan, joka käsiteli aluepoliittisia asioita. Hänen ja eräiden muidenkin kertoman mukaan Saksa on

nyt esittämässä entistä Itä-Saksaa ensimmäisen alueen tukiväyhykkeeksi, mikä tarkoittaa sitä, että varsin mittavat tukisummat Euroopan yhteisössä virtaisivat nyt Itä-Saksan kehittämiseen, ei tästä eteenpäin vaan tulevista vuosista eteenpäin. Tämä on varmasti merkittävä suonenisku aluepoliittiselle tuelle, jota Euroopan yhteisöstä olisi mahdollisesti saatavissa. Katson, että ajatukset rahavirroista Ilomantsin suuntaan ovat utopistisia.

Euroopan yhteisössä on monia muitakin alkavia toimenpiteitä, jotka tulevat viemään yhteisön varoja hyvin voimakkaasti, mm. Euroopan unionin yhteiset puolustusvoimat sillä tavalla, että johtojärjestelyt ja muut tulevat suunnattoman kalliiksi, niin kuin tänä päivänä ulkoasiainvaliokunnassa eräät asiantuntijat totesivat. Mutta jos pysytään pelkästään aluepoliittisessa tues- ja sen jakautumisessa, tulevaisuuden näkymät eivät ole aivan yhtä hyvät kuin ovat olleet tähän saakka.

Ed. Skinnari (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Sisäasiainministeri käsitteli kolmansien maiden kansalaisten asemaa Eta- tai EY-alueella, mutta hän ei ottanut esille sitä, mikä selvästi sekä diplomaattisesti että muuten on vilkastumassa: Suomen ja Venäjän sopimuksia mm. siirtolaisuuden ja sosiaaliturvan osalta. Kaikki merkithän viittaavat siihen, että meillä tulee entistä enemmän olemaan yhteistyötä nimenomaan Venäjän kanssa näissä kysymyksissä. Paineet tulevat kasvamaan, ja asia pitää tietysti jollakin lailla laittaa järjestykseen. Lähtökohtana pitää olla, että meillä on edelleen viisumipakko ja työlupapakko. Tulkoon sitten Eta-ratkaisu tai EY-ratkaisu, joka tapauksessa Suomen pitää huolehtia siitä, että se pelaa itärajan osalta, joka Venäjän suuntaan on pitkä. Niissäkin keskusteluissa, joissa itse olen ollut mukana, venäläiset hyvin ymmärtävät tämän asian. Mutta tähän meidän on panostettava, jotta siitä ei sen kummemmin Venäjälle kuin meillekään tule muita kuin sellaisia ongelmia, jotka pystytään yhdessä hallitsemaan.

Ed. Vuorensola (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluaisin hiukan palata ed. Rajamäen puheenvuoroon ja kommentoida siinä nimenomaan maa- ja metsätaloutta koskevia asioita, jotka sinänsä ed. Rajamäki minusta hyvin korrektilla tavalla toi esille. Ennen muuta haluaisin korostaa sitä, mitä hän totesi, että rehuviljan hintakysymys on aivan oleellinen jat-

kossa koko maatalouspolitiikan ja sen uskottavuuden kannalta nimenomaan siinä tilanteessa, jos ja kun olemme EY:ssä. Sen sijaan olen hiukan eri mieltä siitä, että välttämättä kyse olisi siitä, että rehuvilja pitäisi poistaa tavoitehintaluetelosta. Minusta asia voidaan ratkaista myös muulla tavalla.

Toinen asia, mihin puuttuisin, on tukipolitiikka, johon myös ed. Rajamäki puuttui. Olen hänen kanssaan aika pitkälti samaa mieltä siitä, että tukipolitiikka, joka meillä nykyisin on voimassa, on aika pitkälti passiivituotantoon ohjautuvaa rahaa. Toivoisin kovasti, että todellinen maatalouspolitiikan muutos jo neuvottelu- vaiheessa olisi sen tyyppinen, että voitaisiin käyttää enemmän aktiivirahaa.

Kolmas asia on metsäpolitiikka. Todella toivon, että Suomi olisi mukana aktiivisesti metsäpolitiikassa. Jos haluan korostaa EY:n joitakin hyviä puolia, minusta sen hyvä puoli on se, että meidän on päästävä mukaan EY:n metsäpolitiikan muotoittamiseen.

Sisäasiainministeri Pekkarinen: Arvoisa puhemies! Ihan pari lyhyttä kommenttia, ensinnä ed. Skinnarin puheenvuoron johdosta. On aivan totta, että rajakysymykset myös Venäjän suuntaan ovat perin tärkeitä ja ajankohtaisia varmasti ja todennäköisesti vielä ajankohtaisempia kuin lännen suuntaan. Kun kuitenkin nyt keskustelussa on EY-tiedonanto, tästä syystä pitäydyn lähinnä siinä osassa rajakysymyksiä, jotka tulevat siltä suunnalta vastaan. Olen muuten aivan samaa mieltä ed. Skinnarin kanssa mm. siitä, että viisumipakko näillä näkymin on välttämätön, työlupajärjestelyt siihen liittyen niin ikään. Hallitulla tavalla näiden ns. normaalia rajanaapureiden kanssakäymistä haittaavien taikka vaikeuttavien asioiden purkaminen tulee kysymykseen ja sen täytyykin tulla kysymykseen, mutta lyhyellä tähtäyksellä sellaista näkymää ei myöskään minun silmiäni edessä ole, joka esimerkiksi mainitut asiat, viisumipakon ja työlupapakon, poistaisi.

Mitä tulee aluepoliittiseen tukeen, kun mainitsin nuo miljardit, en suinkaan pyrkinyt luomaan siitä käsitystä ja kuvaa, että niistä hyvin merkittävä osa Suomeen olisi tulossa tai saatavissa, ei ollenkaan, vaan halusin antaa kuvan siitä, mitä maaseutu- ja varsinainen aluetuki yhteensä ovat tällä hetkellä saamiemme tietojen mukaan.

Ed. Aittoniemen tiedot ovat aivan oikeita siitä, että Saksa pyrkii saamaan karkeasti sanoen koko aiemman DDR:n mukaan korkean alueel-

lisen tukipolitiikan kohdealueeksi. Samaan aikaan Euroopan yhteisön piirissä ollaan kuitenkin lisäämässä aluepoliittista tukea tuntuvastikin. Jos niin käy, että entisen DDR:n alue tulee nykyistä voimallisemmin mukaan aluepolitiikan kohteeksi, en ole aivan varma, että se vähentäisi suoranaisesti resursseja muusta kuten Suomelta.

Arvoisa puhemies! Aiemmassa puheenvuorossaan ed. Rajamäki totesi, kuinka sosiaaliturvaa on leikattu ja leikataan tämän hallituksen toimesta. En halua pidempään sitä keskustelua jatkaa. Haluan muistuttaa vain, että tämän vuoden eli 92 budjetin sosiaali- ja terveysministeriön pääluokka ei suinkaan supistunut eikä se edes kasvanut vähän, vaan se kasvoi aika paljon, muistini mukaan noin 8 miljardilla markalla. Tosin merkittävän osan tuosta kasvusta selittää nimenomaan työttömyysturvan kasvu, mutta useamman miljardin luokkaa on muu pääluokan kasvu.

Ed. V ä h ä n ä k k i: Herra puhemies! Yllätys yllätys kosketti minua, kun tähän korokkeelle tulin. Olin nimittäin varautunut siihen, että täällä on paikalla puhetta johtavan puhemiehen ja sihteerin ja notaarin ohella yksi kohteliaasti haukotteleva virastomestari parvekkeella ja mahdollisesti vielä seuraavan puheen pitäjä ja siinä kaikki. Mutta täällä on jopa useampi, taitaa olla toistakymmentä kansanedustajaa ja kaiken lisäksi vielä eräs ministerikin. Erityisen ilahtunut olen ministerin läsnäolosta, koska kotva sitten ryhmätoverilleni oli annettu virallinen tieto, että ei sallita vastauspuheenvuoroja, ja ministeri arvovallallaan poisti tämän esteen, koska hänen puheenvuoroonsa annettiin vastauspuheenvuoroja. Uskon, että sitä työjärjestyksen mukaista käytäntöä myös täällä tavallisten riiviedustajienkin puheenvuorojen jälkeen voidaan soveltaa.

Ajattelin kosketella muutamaa asiaa, kun olen täällä pari iltaa istunut, joita ei ole varsinaisesti tuotu esiin täällä, vaikka hyvinkin hyviä ja ahkerasti asioita tutkiskellen yön pimeinä hetkinä kirjoitettuja puheita on luettu. Mutta en muista ainakaan kuulleen muutamaa näistä asioista, joita meidän tupailloissamme eli työväentaloilla ja muissa paikoissa, missä sosialidemokraatteja on ollut koolla, on eniten kysytty ja eniten kosketeltu.

Usein on kysytty nimenomaan sitä imagoa, mikä imago meille tulee. Mikä on se ihmeellinen imago, mikä Suomelle tulee, kun liitymme täysjäseneksi? Olen selittänyt jotenkin tähän tapaan,

että meidän pitää tehdä itsellemme kysymys täällä, olemmeko länsieurooppalainen demokraattinen maa, jossa on hyvä sosiaalinen palveluvarustus, terveydenhuolto ja koulutusmahdollisuudet ja mahdollisimman pitkälle edennyt kansantulon jako, vai olemmeko Venäjän reunavaltio, Venäjän etupiiriin kuuluva Länsi-Euroopasta irrallaan oleva valtio. Nämä ovat ne kaksi vaihtoehtoa. (Ed. Aittoniemi: Olemmeko Jäämeren rantavaltio?) — Ed. Aittoniemi saa kyllä varmasti vastauspuheenvuoron, kun ministeri Pekkarinen on tänne saapunut.

Jos palautamme mieleen historiaa, mikä on varmaan hyödyksi ed. Aittoniemellekin, kun hän ainoastaan päivän asioissa täällä yleensä liikkuu, niin viime vuosikymmenen alkuvuosina Venäjän keisari Aleksanteri I ja Ranskan keisari Napoleon I Tilsit-nimisellä paikkakunnalla sopivat, että Suomi kuuluu Venäjälle. Aika pian Aleksanteri toteutti tämän sopimuksen omalta osaltaan ja otti Suomen pitäen pitkälti toistasataa vuotta Suomea Venäjään kuuluvana. Entäs sitten? Kun oli pari vuosikymmentä oltu itsenäisenä valtiona, niin kokoontuivat herrat Molotov ja Ribbentrop esimiestensä Hitlerin ja Stalinin kehoituksesta ja totesivat sopimuksessaan, että Neuvostoliiton etupiiriin kuuluvat Suomi ja Baltian maat. Aika pian neuvostoliittolainen osapuoli ryhtyi tätä sopimusta myös toteuttamaan ja otti Baltian maat, mutta ei ottanut Suomea.

Tällä hetkellä, kun elämme vuotta 1992, meillä on täysi vapaus valita, olemmeko länsieurooppalainen demokraattinen maa vai olemmeko siitä irrallaan oleva Venäjän reunavaltio. Meillä on jopa niin suuri vapaus tämä valinta tehdä, tämä imagovalinta, että Venäjän varapääministeri ei kovinkaan monta viikkoa sitten totesi, että heillä ei ole mitään tätä asiaa vastaan. (Ed. Aittoniemi: Vieläkö hän on virassa?) Heillä ei ole mitään sitä vastaan, jopa hän kehotti siihen.

Entä jos emme tee niin, vaan jättäydymme tietoisesti pois, kun meillä kerrankin historiamme aikana, kenties ensimmäisen kerran, ja nimenomaan ensimmäisen kerran, on tilaisuus, jos emme mene, niin kuviteltakoon tilannetta 10 — 20 vuoden kuluttua, jolloin jokainen meistä tietää, että Venäjä on yksi Euroopan mahtavimmista, ellei mahtavin valtakunta varakkuudeltaan, voimaltaan. Silloin ei ole ollenkaan mahdollista, jos Zhirinovskin puolueeseen taikka johonkin muuhun puolueeseen kuuluva Venäjän johtomies toteaa, että vuonna 1992 teillä suomalaisilla oli oikeus valita, kumpaa te olette, ja te valitsitte sen toisen vaihtoehdon: Länsi-Euroo-

pasta irrallisen Venäjän kyljessä olevan Venäjän reunavaltion, Venäjän etupiiriin kuuluvana alueena. Tämä on kylmä totuus. Tätä pitäisi myös pohtia, kun imagoa ajatellaan ja iltalypsyä suoritetaan muutaman miljoonan tai 10 miljoonan maataloustulon puitteissa, jonka ympärille on sorvattu koko tämä tiedonanto. Pitäisi nähdä vähän pidemmälle.

Seuraava kohta koskee mielestäni myös tärkeää asiaa, jota myös on sivuttu näissä tupailloissa — tosin se on vähän liian impivaarainen nimitys, mutta kutsutaan nyt tupailloiksi. On kysytty, mitä taloudellisia syitä on olemassa. Koska olen tämän osan jo etukäteen toimittanut lehdistä puheestani, niin noudattaen täällä käytettyä hyvää tapaa myös luen pätjän — tällä kertaa kyllä itse kirjoittamaani:

Suomi elää metsästä ja metallista. Metsä- ja metalliteollisuuden vientituotteet ja vain ne pitävät meidän maailmankartalla. Toisiamme vain täällä palvellen ja vain kotimarkkinateollisuutta harjoittaen on pää pian vetävän kädessä, niin tärkeitä kuin nämä elinkeinonhaarat mm. työllistämisen kannalta ovatkin.

Jos jäämme EY:n täysjäsenyyden ulkopuolelle, menetämme ne suurteollisuutemme markkinat, jotka tosiasiaassa ovat meitä koko itsenäisyytemme ajan elättäneet ja pitäneet pinnalla. Euroopan yhteisöjen tullit ja muu kauppapoliittinen suojavarustus olisivat meille ylitsepääsemättömän este perinteellisille kauppapaikoillemme, näin varsinkin kun pahin kilpakumppanimme Ruotsi on ilman muuta menossa EY:hyn, siitä ei ole epäilystäkään. Ulkopuolella ollen olisimme samalla viivalla kuin esimerkiksi Kanada, jolle puolestaan emme pärjää tuotantokustannuksissa.

Usein kauhistellaan EY:n antamia määräyksiä, direktiivejä, ja pelätään, että ne vievät meiltä itsenäisyyttä. Tosiasia kuitenkin on, että niin kauan kuin esimerkiksi paperia on Suomesta länteen viety, ovat ostajat määränneet, millaista tuotteen on oltava, minkä paksuista paperia, minkä väristä, minkä levyistä ja millaisessa rullassa. Useat kauppapoliittiset direktiivit tulevat olemaan sellaisia, että ne olisivat kaupалlemme muutenkin välttämättömiä. Ostaja määrää aina sen, mitä hän haluaa ostaa.

Sitten olisin erään asian ottanut esille, joka nimenomaan ja usein tuntuu täälläkin eräitä kansanedustajia pelottavan. Se on Saksan pelko, Saksan hegemonian pelko. Pelon lapsia tuntuu todella olevan. Clemenceau-niminen ranskalainen valtiomies sanoi alkuvuosikymmeninä tätä

vuosisataa — Tiikeri-Clemenceauksi historiassa kutsuttu — että Saksa on Euroopan ikuinen rauhanhäiritsijä, ja hän oli siinä varmasti oikeassa, koska kaksi maailmanpalloa on nimenomaan Saksan kautta lähtenyt. Nyt moni suomalainen pelkää, että sen, mitä Saksa ei saanut noin 50 vuotta sitten aseilla, se ottaa rahalla. Minä olen varmasti tässä parinsadan kansanedustajan joukossa viimeisiä, jotka ovat tähän saakka luottaneet Saksaan. Olen tuntenut aika lailla suurta vieroksuntaa tätä maata kohtaan, ja ne kokemukset ovat henkilökohtaisia sikäli, että 4—6-vuotiaana olin Ruotsissa eteläisimmässä kaupungissa kaksi vuotta ja jokasunnuntainen vierailumme osui eristysleirille, ei keskitys- vaan eristysleirille, kaupungin ulkopuolelle, jonne oli tullut Saksasta, Baltiasta sekä Venäjältä paenneita natsi-Saksan vainon uhreja. Oli sellaisia, jotka olivat olleet keskitysleireillä ja esittelivät kehoaan eri paikoilta, mitä heille oli tapahtunut. Siinä piikkilanka-aitojen välissä appelsiineja ojennellessani kuulin, että nämä haavat ja muut vammat olivat saksalaisten tekemiä.

Mutta kaikesta tästä huolimatta minä kuitenkin uskon, että koska Saksa on ollut demokraattinen maa kohta 50 vuotta ja sitä ovat johtaneet sellaiset miehet, poliitikot, kuten Adenauer, Ludwig Erhard ja erityisesti ja ennen kaikkea Willy Brandt, minä uskon, että totalitäärisyyteen ja natsilaisuuteen kasvatettu, ensin kovaan keisarivaltaan ja sitten fasismiin kasvatettu Saksan kansa on nyt kohta puolessa vuosisadassa oppinut demokratian pelisäännöt.

Sitten voidaan sanoa, että Saksan hegemoniapyrkimykset tuskin ovat, paitsi tuon demokraattisen kehityksen vuoksi, myöskään tämän integroitumisen itsensä vuoksi enää mahdollisia. Integroituminen sammuttaa tarvetta kansalliseen hegemoniaan. Kun Saksa sijoittaa varojaan Itä-Saksaan, Venäjälle, entiseen Itä-Eurooppaan, jakaa niitä keskustapuoluelaisen iloksi Portugaliin ja Irlantiin jne., nämä kaikki imevät voimia päämaasta Saksasta. Harmonisoinnista myötä tapahtuu todella tiivis integroituminen, ja tätä myöten en usko tähän pelkoon, mihin muun muassa ed. Aittoniemi, vaikka vahvalta mieheltä vaikuttaa, jatkuvasti jaksaa mennä.

Sitten on vielä kolmas tekijä: Meillä Suomessa sodan aikana olleilla suomalaisilla ei ole Saksasta oikeastaan muilta kielteisistä muistoja, paitsi se, että Lapin he polttivat. Mutta kun vieraillette esimerkiksi Lontoossa, niin siellä muistetaan melkein joka kadunkulmassa, jos keskustele englanti- tai saksalaisten kanssa, saksalaisten pommituk-

set. Niin muistetaan myös Hollannissa ja edelleen Ranskassa, jossa oli miehitys. On huomattavasti meitä viittä miljoonaa vahvempia voimia ja taloudellisia mahteja, joilla on vielä suurempi kiinnostus kuin meillä Saksan hegemonian hillitsemiseen. Ranska on aina löytänyt Venäjän Saksan pään ylitse ja Englanti on löytänyt Ranskan, silloinkin, kun Saksa pyrki siirtomaavaltioksi.

Sitten aluehallinnosta, ennen kuin menen aluepolitiikkaan, kun ministeri Pekkarinen on täällä läsnä, haluaisin eräitä näkökohtia tuoda esiin. Suomen keskustan edustajien taholta on tavan takaa näinä viikkoina ja kuukausina tuotu esiin, että Euroopan yhteisöön meneminen vaatii, että meille pitää perustaa maakuntaitsehallinto. Se on lempilapsi, mitä keskusta on imettänyt rinnoillaan jo vuosikymmeniä. Maakuntaitsehallinto tämän vanhan intohimon mukaan meidän pitäisi perustaa kuntien yläpuolelle, kuntien ja läänien välimaastoon, maakuntaitsehallinto, jonne valittaisiin luottamushenkilöitä vaaleilla. Edelleen perustettaisiin byrokraatiaa, virkakuntaa. Edelleen varmasti sekoin on taka-ajatuksena, että verotusoikeuskin maakunnalle annetaan. Kun verotuskalentereita katsoo, niin keskustan edustajat aika lievillä summilla ovat siinä mukana, joten on varmasti helppo ajaa sellaista asiaa, että myös lisäverotusta tätä kautta syntyy. Olen kuitenkin sitä mieltä enkä varmasti tässä talossa yksin, että Euroopan yhteisöjen mukamas esittämien vaatimusten varjolla ei Suomeen tarvita uutta hallinnollista organisaatiota kaiken muun päälle, kun ollaan purkamassa entisiäkin. Suomalaiset ovat kyllästyneet liialliseen hallinnoimiseen ja liialliseen byrokraatiaan.

On väitetty taas yritettäessä tuoda maakuntaitsehallintoa tähän maahan, että EY:ssä oltessa aluehallintoa tarvitaan aluepoliittisten ja maatalouspoliittisten tukien jakamiseen. Tämä on harhaa. Meidän uusi kunnallislakimme, joka on muutoksen osalta tekeillä, tuo mukanaan kuntayhtymät, niin kuin varsin hyvin tiedetään, jotka muodostavat tavallaan maakunnallisen tai työssäkäyntialueen, monissa tapauksissa jopa maakunnan alueen muodostavan yhteisön. Kyllä sen kuntayhtymän puitteissa nämä rahat tulevat varmasti niillä osilla Suomea, mihin niitä on saatavissa, jaetuksi. Tätä en epäile yhtään. Mutta tällä suinkaan en tarkoita sitä, ettemmekö me ja minä olisi valmiit kokeiluihin, koska tietysti jossain päin Suomea, sanotaan aivan pohjoista Suomea ajatellen, voi olla, että joku kiinteämpi ja vakinaisempi aluehallinnon tapainen voisi olla

mahdollista. Mutta pitääkö sitä samaa siunausta jakaa koko Suomeen? Eikö nyt olla monimuotoisessa maailmassa ja yhä lähemmäksi sitä kohti tulossa? Etelä-Suomessa, esimerkiksi Kymenlaaksossa, josta olen, ei ole minkäänlaista tarvetta tällaiseen impivaaralaiseen maakuntahallintoon. Kyllä siellä kuntayhtymät eli sopivat taisteluparit tai useammat kunnat pystyvät asiansa hoitamaan ilman, että sinne väkisin perustettaisiin tällaisia.

Sitten tässä tuli eräässä puheenvuorossa esiin seuraava asia. Taisi olla, että tätä sivuttiin ministeri Pekkarisenkin puheenvuorossa. Monia Suomen nykyisiä työttömiä Ahon hallituksen aikana syntyneessä 350 000 työttömän joukossa on peloteltu, että kun vapaa liikkuvuus Etassa ja EY:ssä tulee, niin tänne tulee työvoimatoimistoon seisokselijoita, jonottelijoita, ja suomalaiset saavat nuolla näppejään, kun portugalilaiset ottavat työn.

Olen tähän vastannut — ja tämä kokemus on nimenomaan Tanskassa, joka on ollut jo kauan EY:n jäsen — että minkäänlaista ruuhkaa ei ulkomailta ole tänne työnhakuun tulossa, vaan todellinen ongelma on siinä, että täältä lähtee nuorta väkeä ulkomaille hakemaan puolitoista kertaa parempia palkkoja. Vaikka meidän palkkatasoaamme on nimenomaan porvaripuolen taholta sanottu korkeaksi, monet nuoret lähtevät hakemaan puolitoista ja jopa kaksi kertaa korkeampia palkkoja Keski-Euroopasta, eikä kysymys ole maistereista, minkään nimisistä maistereista, ei uima- eikä humanististen tieteiden maistereista, vaan siellä on insinöörejä, tekniikoja, rakennusmestareita, ja mikä kenties kaikkein tärkeintä, suomalaisia erikoisammattimiehiä: sähköasentajia, muurareita ja rakennustyöntekijöitä. Näitä kun tarpeeksi paljon lähtee, niin silloin ovat nämä, jotka nyt kauhistelevat ulkomaalaisten tuloa, kädet ojossa ottamassa tätä väkeä vastaan.

Sitten olisin muutaman kommentin lausunut näistä tukiasioista. Minusta on ihmeellistä, kun me olemme anomassa pääsyä joukkoon, joka rakentaa tulevaisuuden Eurooppaa, niin joku puolue todella — oliko se Lauri Ihalainen, joka totesi, että tämä on kaikkien aikojen iltalypsy — katsoo isänmaallisesti tärkeimmäksi tehtäväkseen huolehtia noin 150 000 suomalaisen työpai- kasta, kun kaiken aikaa meidän tähtäimessämme ovat yli 2 miljoonan suomalaisen työpaikat. Sen verranhan, kolmatta miljoonaa, meillä työvoimaa tässä maassa on. En halua maatalouspolitiikasta sen enempää sanoa vaan totean, että

erittäin epäisänmaallista on tässä yhteydessä olla käsi ojossa, kun pitäisi olla antamassa oma panos. Totta kai meillä on harvaan asuttuja seutuja, meillä on kasvukausi lyhyempi, ja aivan niin kuin Irlanti ja Portugali molemmat omilla perusteillaan, jopa Italiakin ja eräät vuoristoalueet, totta kai me tulemme saamaan erityisjärjestelyjä, mutta ei sen pitäisi olla näissä asioissa pääasia.

Sen sijaan maataloustuen ohella tämä aluepoliittinen tuki on erityisen tärkeä muiden elinkeinojenkin pystyessä pitämiseksi ja kehittämiseksi nimenomaan pohjoisessa ja Itä-Suomessa. Yhtenä tällaisena alueena näen nimenomaan Kymen läänin, jossa monet kaupungit ja kaupunkiseudut ovat taantuvia teollisuusalueita. Tosin kuulin aivan äskettäin, että kun Irlanti aikanaan liittyi — taisi olla ensimmäisiä liittyjiä EY:hyn — sen jälkeisenä aikana Irlantiin on tullut 1 000 uutta teollisuuslaitosta, ja mikä ihmeellisintä, noin puolet niistä on amerikkalaisella pääomalla perustettuja. Kun kyseltiin, mistä se johtuu, niin todettiin, että kun amerikkalainen pääoma perustaa tehtaansa Irlantiin, niin se on silloin EY-maan tehdas, joka voi EY-markkina-alueella myydä tullivapaasti tuotteitaan.

Mitkä mahdollisuudet ovatkaan Suomessa, kun me olemme ainoa EY-maa, kun olemme jäsenenä, jolla on yhteistä pintaa eli rajaa Venäjänmaan kanssa. Toisin sanoen, jos saksalainen lähtee toimittamaan Venäjälle myytäviä tavaroita jostain muualta kuin Suomen kautta, niin kenties joutuu maksamaan tulleja ja muita maksuja mennessään läpi Puolan, Tshekkoslovakiian, Unkarin jne. Sen sijaan Suomen ja Venäjän välillä on samalla EY:n raja. On jo puhuttu aika vakavaankin sävyyn, että samalla tavalla kuin USA:n osalta niin myös Suomessa meidän itärajallamme — ed. Väistä murehti Pohjois-Karjalan läänin — se alue ottaen huomioon rajan takana olevat suuret asutuskeskukset, nimenomaan Suomen puoleinen osa, saattaa olla ulkomaisen pääoman hyvää sijoituspaikkaa. (Puhemies: 25 minuuttia!)

Nyt, Suomen keskusta, tarvitaan sitä isänmaallista talvisodan henkeä, jota tiedän porvaripuolueiden vaatineen vasemmistopuolueilta vuonna 39. Nyt tarvitaan nimenomaan keskustapuolueelta sitä. Olemme vähintään maamme kannalta yhtä tärkeän ratkaisun edessä kuin silloin, kun meidän puolueemme edustajia esimerkiksi lähti. Vaikka toisinkin toivottiin eräiltä tahoilta, niin lähdimme sinne mukaan. Ovet on saatava todella auki Eurooppaan, mutta ne on

ennen kaikkea myös pidettävä jatkuvasti auki Venäjälle.

Sisäasiainministeri P e k k a r i n e n : Arvoisa puhemies! Siinä määrin eri käänteissä hankittua väärinymmärtämystä oli ed. Vähänäkin puheenvuorossa, että muutama kommentti on pakko tässä yhteydessä esittää.

Ensinnäkin omassa puheenvuorossani en suinkaan pelotellut portugalilaisilla, en puhunut heistä mitään. Puhuin sen sijaan sisärajakontrollista ja siitä, miten mielestäni Suomen tulisi suhtautua kolmansista maista EY:hyn tullessiin kansalaisiin, niihin jotka sieltä pyrkisivät sitten sisämarkkinoihin kuuluvaan Suomeen. Mutta se siitä.

Sen sijaan toinen asia. Ed. Vähänäkki väitti, että keskusta eri käänteissä on vaatimassa uutta laajaa byrokraatiaa maahan, byrokraattista maakuntaitsehallintoa, niin kuin hän asian sanoi. En käy pitkään tästä asiasta selvityksiä pitämään. Kerron vain, että siinä ed. Vähänäkki on oikeassa, että ei Euroopan yhteisössä ole tehty mitään velvoittavia päätöksiä siitä, että pitää olla kansanvaltaisesti koottu maakuntahallinto. Euroopan parlamentti on kyllä tehnyt päätöslauselman. Euroopan parlamentti on hyväksynyt päätöslauselman asiasta, mutta kuten kaikki tiedämme, Euroopan parlamentin päätöslauselmat eivät ole jäsenmaitaan sitovia. Toki joku merkitys ja arvo silläkin on, että europarlamentti on tällaisen päätöksen tehnyt.

Mitä tulee siihen, mitä mm. keskustan tai koko hallituksen toimesta on ajateltu, kun on puhuttu maakuntahallinnon kehittamisestä, ed. Vähänäkki, joka tuntee kunnallishallintoa erinomaisen hyvin, tietää, että meillä on tällä hetkellä maakuntia. On esimerkiksi maakunta x, ei sanota sitä nyt nimeltä, jossa saman maakunnan puitteissa toimii 8 erillistä laaja-alaista koko maakunnan kattavaa kuntainliittoa ja siinä kuntainliitossa, missä on vähiten liittovaltuustossa jäseniä, on 32 jäsentä ja enimmillään 77 jäsentä. Tällaisia kuntainliittoja samassa maakunnassa voi olla 8 kappaletta, eikä ole edes kovin iso maakunta. Tämän lisäksi samassa maakunnassa voi olla noin 30 erillistä valtion aluehallintoviranomaista.

Jos joku taso hallinnosta on pöhöttynyt, hajallinen ja epäkansanvaltainen, niin se on kyllä väliportaana taso. Ed. Vähänäkki, on tarkoitus ensinnäkin hajanaista valtion aluehallintoa koota ja keventää ja koko maakuntatasoista hallintoa koota, keventää ja kansanvaltaistaa. Kolme

kovaa koota, joita tässä yhteydessä yritetään viedä eteenpäin.

Kansanvaltaistaminen tapahtuu nimenomaan niin, että rakennetaan kevyt maakuntahallinto, jonka siipien suojassa maakunta jäsentää oma tahtonsa ja näkemyksensä maakunnan edunvalvontaan, alueiden käytön suunnitteluun ja elinkeinopolitiikkaan ja jonka kautta jäsenyyden maakunnan tahto myös valtion aluehallintoviranomaisten toimintapolitiikkaan, maakunnan näkemys siitä, mitä mieltä maakunta on tienpidosta tai vesi- ja ympäristöhallinnon asioita jnp. Tästä tässä on kysymys: keventämisestä ja kokoomisesta ja kansanvaltaistamisesta, ei uudesta byrokratiasta eikä minkään hallinnon paisuttamisesta. Jos ne kaavailut, mitä hallituksella tässä suhteessa on väliportaan tason uudistamiseksi, kyetään viemään läpi, niin tuo hallinnon taso kevenee esimerkiksi henkilölukuilla mitaten todella runsaasti nykyiseen tilanteeseen verrattuna.

Ed. Norrback merkitään läsnä olevaksi.

Ed. Vuoristo: Arvoisa puhemies! Koska kaikki asiallinen luultavasti on jo moneenkin kertaan sanottu, sallittaneen nyt toinen näkökulma vielä yön myöhäisinä tunteina ottaa esille. Nimittäin Euroopan henkiset juuret ovat Ateenassa ja Jerusalemissa taikka Jerusalemissa ja Ateenassa, miten päin tahansa. Tästä luultavasti Euroopassa ollaan jotakuinkin yhtä mieltä.

Ateenasta tulee oikeastaan sellainenkin ajatus, joka liittyy identiteettiin. "Tunne itsesi" oli tietysti ehkä keskeisimpiä Kreikan filosofian ja Sokrateen opetuksia ja äärimmäisen tärkeä paitsi ihmiselölle sinänsä, ihmisyksilölle, myös eurooppalaiseen identiteettiin liitettynä.

Mitä me oikeastaan eurooppalaisina olemme, mistä me tulemme tai mihin me oikeastaan menemme eurooppalaisina ihmisinä, sillä eurooppalaisia me suomalaisetkin olemme? On hyvä tämä asia pääpiirteissään pitää mielessä taikka olla siitä selvillä, siis historiasta määrätyllä tavalla. Se auttaa myös tulkitsemaan nykyistä aikaa ja ehkä suuntaa myös oikealla tavalla tulevaisuuteen, sillä tulevaisuutta me tietysti nyt olemme rakentamassa eurooppalaisina.

Eurooppa on mielenkiintoinen jo käsitteenä, ihan sanana Eurooppa. Se on kreikkalaista mytologiaa, siis käsitteeseen sisältyy jo jotakin arvoituksellista. Alkujaan tämä oli keskisen Kreikan maakunta, siis maakuntakin liittyy jo jolla-

kin tavoin ihan alkuperäisesti Eurooppaan. Sieltä se sitten laajeni, kuten tiedämme. Rajat olivat aina epäselvät Euroopassa. Niitä vedettiin monella tavalla, Eurooppa määriteltiin, mutta rajat olivat aina epämääräisiä. Jollakin tavalla ne määriteltiin kyllä aina itään päin. Eurooppa oli Aasiasta erillään. Milloin raja oli Uralissa, milloin se oli lännenpänä, mutta jotenkin se oli selvä aina Aasiaan päin. Siis Eurooppa on jotakin sen kaltaista, että se on sekä rajoitettua että rajoittamatonta, sekä selkeätä että mytologista, arvoituksellista.

Historiasta tietysti jotakin tiedämme. Minä ottaisin siitä esille yhden eurooppalaisen aikakauden, joka on hyvin tunnusomainen, nimittäin keskiajan. Me puhumme keskiajasta pimeänä keskiaikana tuntematta, minkälainen keskiaika oli, joka oli aika tavalla saman kaltainen, mitä meidän oma aikamme on, samoja piirteitä. Se oli kuohuva keskiaika määrättyllä tavalla, ei luultavasti niin pimeä kuin meidän vuosisatamme tulee olemaan tulevaisuuden määrittelyissä. Ehkä 500 vuoden päästä muistetaan tämän vuosituhannen viimeinen vuosisata mustana vuosisatana. Sitä me olemme päättämässä.

Tämän keskiajan Euroopan ehkä kolme perusinstituutiota, jotka jotkut ovat määritelleet, ovat keisarivalta, yliopisto ja kirkko. Minä ajattelisin, että näistä ehkä lähtisi jotakin sellaista, mikä auttaisi ymmärtämään tätä nykyistä muotoutuvaa Eurooppaa oikealla tavalla.

Keisarius kuului merkillisellä tavalla Euroopan ytimeen Kaarle Suuresta alkaen. Hän ajatteli frankkilaisvaltiona sellaista valtiota, joka olisi alueellisesti ja kulttuurisesti yhtenäinen frankkilaisvaltio. Kaarle Suurta alettiinkin kutsua Euroopan isäksi: Pater Europae. Ja siitä sitten nämä erilaiset keisariuden muodot ovat vuosituhenten aikana vaihdelleet, kuten tiedämme.

Mutta se, mitä tällä haluan sanoa, on se, että Eurooppaan ideana määrättyllä tavalla sisältyy aina imperialistisia piirteitä. Imperaattorit ovat Euroopan ytimessä hallitsijoina. Ovatpa ne sitten valtioita tai henkilöitä, jotenkin Eurooppaan sisältyy aina imperiumin ajatus ja vaara Euroopasta imperiumina. Minä ajattelen, että tämä on yksi keskeisiä vaaroja, joita pitäisi tajuta: Euroopan imperialisoituminen sillä tavalla, että se merkitsee muureja Euroopan ympärillä. Se merkitsee sitä, että aina on vaara nousta eurooppalaisen isän Pater Europaen jostakin, Imperaattorin jostakin taikka kansan jostakin, joka pyrkii hallitsemaan niin kuin Imperaattorit hallitsivat, ja ei ainoastaan muurina, vaan myöskin sillä

tavoin, niin kuin siirtomaavallan aikana osoitautui, että myöskin hallitsemaan ehkä koko maailmaa määrättyllä tavalla. Tämä on eurooppalaista ydintä, joka on äärimmäisen vaarallista toisaalta, mutta on ymmärrettävä, että se kuuluu meidän maanosaamme.

Nyt kun Eurooppa muotoutuu uudella tavalla, niin nämä vaarat on nähtävä, mutta myöskin muistettava, että näillä vaaroilla voidaan ratsastaa, niin kuin nyt Saksalla ratsastetaan. Ei ole mikään ihme, että tämmöisillä populistisilla aineksilla ratsastetaan, se kuuluu tämän mantteen olennaisiin piirteisiin. En minä ihmettele, että ed. Aittoniemi ratsastaa Saksalla tällä hetkellä. Se menee eurooppalaiseen kansaan, eurooppalaisiin ihmisiin, juuri tästä historiallisesta näkökulmasta niin kuin häkä, jos näin voimme sanoa. Se kuuluu tähän, ja siinä on sen vaarallinen elementti, joka on tiedostettava.

Siis Eurooppa on imperialistinen Eurooppa. Sen takia entiset siirtomaavallat ja niitten edustajat ja ihmiset siellä pelkäävät kehitystä, mikä tällä hetkellä Euroopassa tapahtuu, koska heillä on muistissa juuri nämä puolet tästä meidän hienosta vanhasta maanosastamme.

Yliopisto oli toinen keskiajan suuri vaikuttaja: Studia generalia universitatis, valtavan hieno ajatus, josta suomalaisetkin ovat olleet osallisia paljon enemmän kuin äkkipäätä ajattelee. Suomi on ollut eurooppalainen tässä suhteessa paljon enemmän kuin nopeasti kuvittelee.

Yliopistoajatus siis merkitsi sitä, että oli yhteinen kieli, latina, yhteiset tavat, yhteinen oppi, oppisuunnat, koulukunnat, eurooppalainen oppiperusta, sivistys jne. Se on kaikki hienoa, mutta siihenkin sisältyy eurooppalainen piirre, että se on niin hienoa, että sitä voidaan käyttää myös silkkihansikkain määrättyllä tavalla toisen tyyppisiin tarkoituksiin. Silloin se merkitsee sitä, että yliopiston, universitasin, hienot ajatukset kääntyvät helposti vastakohdikseen. Tiedosta muodostuu kovaa. Kovien ihmisten käsissä muodostuu hirvittävää tiedettä. Tiedämme, että hirvittävää tiedettä, siis tutkimusta, Euroopan sydämessä on ollut paljon. Pahimmillaan se on silloin, kun se yhdistyy imperialismiin. Mutta se on eurooppalaisessa ytimessä, niin kuin on tietokin, tieteellinen tieto, tutkimus. Se on äärimmäisen tärkeätä tälläkin hetkellä, niin kuin monta kertaa on tullut esille. Mutta vaara on, että se kääntyy myös muuksi kuin se on tarkoitettu.

Mutta siihen sisältyy myös kriittinen aines. Nyt kun ollaan tällaisten ratkaisujen edessä, missä nyt ollaan Suomen näkökulmasta, ei tämä

ainoastaan Suomen näkökulma ole, tämä on eurooppalainen näkökulma. Kun Eurooppa on jälleen myllerryksessä noiden vuosikymmenisten pysähtyneisyyden tilojen jälkeen, on oltava erityisen kriittinen, koska se kuuluu myös eurooppalaiseen perimään, henkeen, olla kriittinen. Minä ajattelen ja toivon, että me myös Suomen eduskunnassa olisimme tässä asiassa kriittisiä, sillä silloin me olemme eurooppalaisia.

Kolmas tekijä, joka oli keskiajan Euroopassa ja vahvasti sitä muovaamassa, oli kirkko, joka määrättyllä tavalla silloin imperiumin pyhitti. Muodostui pyhä imperiumi, imperium sacrum. Siinä on kirkon vaara: pyhittää maallinen. Se on kirkon jatkuva vaara, mutta se ei ole kirkon olemuksessa olevaa, sillä olemuksessaan se kantaa jotakin sellaista, mikä kestää läpi vuosisatojen, niin kuin kummasti on kestänytkin. Voidaan sanoa, että kirkko on Mater Europae, Euroopan äiti, kantaessaan sisimmässään, kohdussaan, jotakin sellaista, joka pyrkii aina esille nousemaan, kasvamaan, syntyään, uudistumaan jne. On kuitenkin muistettava, että tämä kirkko, josta näin puhutaan, on tullut Eurooppaan. Se on jerusalemlaista alkuperää, se ei siis ole eurooppalainen syntymältään, vaan se on tänne tuotu. Se on merkki siitä, että Eurooppa ei saa koskaan olla itseriittoinen vaan jotakin muuta.

Arvoisa puhemies! Ehkä tämänkin tyyppiseen Eurooppaan me olemme nyt menossa, jos näin voimme sanoa. Mutta olemme menossa jalat maassa eikä kovin suurta hurraata huutaen. Tämä ratkaisu, tämä päätös huomenna on tehtävä, ja sen jälkeen totisesti on tehtävä paljon muuta. Minä toivon, että hallitus olisi myös tekemässä sitä muuta, mitä Suomessa nyt olisi tehtävä, jotta me voisimme täällä ihmisinä elää.

Ed. Skinnari: Herra puhemies! Ed. Vuoristo erittäin mielenkiintoisella tavalla lähestyi Eurooppaa. Tapa oli kiehtova, ja niin on Eurooppakin historialtaan kiehtova eri kielineen, uskontoineen ja kulttuureineen. Tuli mieleen eräs kokous pari vuotta sitten Sisiliassa Syrakusassa, joka noin 2 500 vuotta sitten oli senaikaisen Euroopan, vanhan mantteen, keskus. Vasta sen jälkeen Ateena ja Rooma muodostuivat keskuksiksi ja näyttää siltä, että keskus on nyt siirtymässä pohjoiseen päin. Ei ajatus laajasta taloudellisesta ja poliittisesta yhteistyöstäkään maapallolla ja Euroopassa ole uutta. Aikoinaan jo Rooman imperiumi muodosti pinta-alaltaan suuremman kokonaisuuden kuin nyt Euroopan yhteisön suunnitelmissa on. Rooma-

han käsitti Pohjois-Afrikan osia, Länsi-Euroopan aina nykyiseen Britanniaan asti ja entisen Itä-Euroopan alueita Germaniaan asti. Roomasta johdettua yhdentymistä kesti noin 200 vuotta. Kuinka ikuinen tulee EY:stä, vain aika voi sen näyttää. Itäisessä Euroopassa Neuvostoliiton hajoaminen osoittaa, kuinka vyörynomaisesti yhteenliittymä voi myös hajota. Tuskin tätä kukaan todella uskoi tapahtuvan edes muutama vuosi sitten.

Euroopan yhteisön piirissä ei ole ja on mahdotonta saada aikaan sellaisia tehokkaita pakotteita, jotka voisivat pitää organisaatiota väkisin pystyssä. EY-jäsenmaat eri kansallisuuksineen pysyvät yhteisön piirissä niin kauan, kun ne katsovat siitä olevan itselleen enemmän etua kuin haittaa. Esimerkiksi direktiivit eli lainsäädäntöohjeet on toteutettava Suomessa niin kuin ne kansallisesti ovat meille toteutettavissa ottaen huomioon ne elinolot, jotka täällä Suomessa ovat. Mitään ei voida suoraviivaisesti viedä samojenlaisena Italian eteläosiin kuin Suomen pohjoisiin.

Euroopan taloudellinen yhdentyminen maailman mahtavimmaksi talousmahdiksi on jo sinänsä itsekäs ajatus. Useinhan kysytään kansalaisten keskuudessa sitä, onko EY kurjistava vai hyvinvointia edistävä yhteisö. Tuskin voisi kuvitella, että nämä tällä hetkellä 12 EY-jäsenmaata olisivat päättäneet liittyä yhteen, jotta voisivat mahdollisimman paljon kurjistaa omia kansojaan ja kansalaisiaan. Lähtökohta on, voisi sanoa, koko maailma huomioon ottaen jopa valittavan itsekäs. Toisaalta on nähtävä sekin hyvä puoli, että Yhdysvallat Neuvostoliiton hajottua on taloudellisesti ja poliittisesti nousemassa maailmassa liian määräävään asemaan. Tarvitaan vastavoima, ja ainoastaan Eurooppa tällä hetkellä pystyy tähän. Jäsenvaltioiden ja niiden kansalaisten hyvinvoinnin luominen ja jatkuva parantaminen on tietysti tavoitteena erittäin hyvä. Mutta samaan aikaan on kyllä muistettava ristiriita Afrikkaan ja muihin kehitysmaihiin nähden, missä ongelmat jatkuvasti pahenevat. Eli enemmänkin on pelko EY:n osalta liiallisesta itsekkydestä kuin pyrkimyksestä kurjistaa omin kansalaistensa elinoloja.

Kun katsotaan maapalloa kokonaisuutena, niin Suomen kuten myös Länsi-Euroopan kansojen suurimmat uhat ovat maapallon räjähdysmäinen väestönkasvu, ympäristötuhot sekä näistä seuraava pakolaisuus ja siirtolaisuus. Ihmisten liikkumisesta muodostuu vakava ongelma. Yksistään ympäristötuhot vievät yhä enemmän va-

roja Suomen kuin muidenkin maiden budjeteista. Ne kilpailevat sosiaali-, terveys- ja koulutussektorin suurista määrärahoista ja kaventavat liikkumavaraa.

Kun katsotaan Suomen lähipiiriä, niin jos monet kokevat EY:n uhaksi, niin monet kysymysmerkit ovat myös Neuvostoliiton hajoamisen kohdalla ja siinä, millä tavoin me pystymme Venäjän ongelmat kohtaamaan. Tämä näkyy jo tällä hetkellä maamme pakolais- ja siirtolaisuudessa, sillä venäläisten osuus on selvästi kasvanut. Tällä hetkelläkin sekä diplomaattisesti että muutoin ollaan hyvin aktiivisia Venäjänkin taholta saamaan Suomen kanssa sopimus mm. siirtolaisuudesta ja sosiaaliturvasta.

Euroopan yhteisön kiinnostus maailman vaurimpiin kuuluviin kuuteen Efta-maahan on nähtävä maapallon ja Euroopan ongelmienkin näkökulmasta. Syy on EY:n osalta puhtaasti alun perin ollut taloudellinen. Efta-maiden kauppa EY-maiden kanssa on yhteensä suurempi kuin Japanin ja Yhdysvaltojen kauppa on yhteensä EY-maiden kanssa. Toisin sanoen Yhdysvallat ja Japani yhdessäkin ovat kaupassa vähämerkityksellisempiä EY-maille kuin Efta-maat yhteensä. Suomen osuus EY:n kaupasta on kuitenkin vain 1 prosentti, minkä alittaa Efta-maista vain Islanti. Ainoastaan Islanti on Suomen ja entisten Itä-Euroopan maiden välissä, kun puhutaan Suomen osuudesta eurooppalaisessa kaupankäynnissä. Tiukan paikan tullen tällainen 1 prosentin EY-kaupan valtio ei yksinään asettele juuri minkäänlaisia reunaehjoja ainakaan voimallaan, mutta se voi tehdä sen taidollaan ja niin, että sillä on neuvotteluissa selvät tavoitteet.

Suomen voima Euroopan erilaisissa organisaatioissa on perustunut nimenomaan asiantuntemukseen. Tämän asiantuntemuksen säilyttäminen ja jatkuva kehittäminen tasollisesti on pienelle kansalle elintärkeää. Tähän liittyy se, ettemme voi sirotella jokaiseen niemeen ja notkelmaan korkeampaa koulutusta ja tutkimustoimintaa. Meillä ei ole tähän taloudellisia eikä henkilöllisiääkään edellytyksiä. Toisaalta meidän on luotava vahvoja talousmaakuntia. Suomen maakuntien on pystyttävä myös omin voimin ja suoraan olemaan taloudellisissa yhteistyössä EY-maiden ja niiden talousmaakuntien kanssa. Pääkaupunkiseudusta ei saa muodostua ainoa väylä EY-maihin.

Länsi-Euroopan taloudelliseen yhdentymiseen liittyvät asiat ovat olleet useasti esillä eduskunnassa. Muistini mukaan tällä hetkellä tämä

asia, tosin ei tässä muodossa mutta kokonaisuutena, on neljättä kertaa käsiteltävänä. Selvityksiä on paljon, johtopäätöksiä ei.

Eriyisen huolestunut olen suomalaisen elinkeinoelämän tilasta yhdentyvässä Euroopassa. Suomalaisessa elinkeinotoiminnassa on liian vähän kilpailua ja liian paljon valtion tukea. Eikä tämä koske yksistään maataloutta, vaan puhdasta bisnestoimintaakin. Ilman yhteiskunnan tukea, ilman kartelleja ja monopoleja toimivia yrityksiä saa Suomesta todella etsiä. Aitoon venäläiseen tapaan Suomessakin odotellaan yleensä ihmettä tai korkeampaa voimaa, esimerkiksi tasavallan presidenttiä, määräämään, mitä pitää tehdä. Suomessa luovuus ja siihen liittyvät patentit ja keksinnöt eivät ole eurooppalaista tasoa. Suomalaiset ovat erittäin hyviä autonkuljettajia, maailman parhaita, mutta emme silti ole pystyneet tekemään suomalaista autoa. Vain yksi pieni esimerkki, mutta kuvastaa hyvin tilannetta.

Euroopan yhteisöön jäsenhakemuksen jättäminen on Suomelle haaste ja avain uusiin mahdollisuuksiin. Tiemme keskiseen Eurooppaan ei tule olemaan helppo. Uusien kaupallisten ja poliittisten yhteyksien luominen ei voi merkitä poliittisten ja taloudellisten suhteiden laiminlyöntiä Venäjään ja muuhun itäiseen Eurooppaan. Meidän on myös pystyttävä kehittämään kauppaamme Yhdysvaltojen, Japanin ja muun maailman kanssa. Useasti näyttää vain siltä, että tähän maahan mahtuu ainoastaan pari asiaa yhdellä kertaa, ja kauppasuhteissakin se valitettavasti näyttää olevan totta. Yksin Euroopalla me emme pärjää.

Korkeasuhdanteen aikana ulkomaankauppammekin organisaatiot pääsivät ränsistymään, kun tehtäviin on päässyt liikaa sopivia pätevien sijasta. Tämä on sellainen asia, joka nykyisen hallituksen olisi pitänyt aikoja sitten yrittää laittaa parempaan järjestykseen.

Meidän ei tule liiaksi intoutua myöskään EY:n etujen puolesta, mutta ei myöskään mustamaalata tulevaisuutta tarpeettomasti EY:n mukanaan tuomine ongelmineen. Nyt, kun Ahon hallitus EY:tä tekosyynään käyttäen purkaa ansiosidonnaista sosiaaliturvaa, on syytä muistaa eräs tärkeä tosiasia. Se on se, että mitä terveempi fyysisesti ja henkisesti ja mitä paremmin sosiaalisesti turvattu Suomen kansa on, sitä vahvempi ja kilpailukykyisempi se on Euroopassa ja koko maailmassa.

Meillä Suomessa on sosiaali- ja terveystalvet sekä sosiaali- ja terveysturva järjestetty keski-

vertotasoiseksi kohtuuhintaan. Kansainvälinen terveysjärjestö Who ja monet muutkin ovat todenneet suomalaisen sosiaali- ja terveysturvan mallikelpoiseksi. Siksi meidän on Euroopan yhdentymisneuvotteluissa EY:n kanssa lähdettävä siitä, että olemme osaltamme esimerkki kehitykseen. EY-neuvottelijoiden on lähdettävä tästä lähtökohdasta eikä päinvastoin. Tämä tietysti liittyy moneen muuhunkin sektoriin ja yleensä neuvotteluasetelmaan. Meidän ei pidä nöyrystellä, vaan olla itsetietoinen 75 vuotta täyttävä itsenäinen kansakunta, jolla on selvät, määrätietoiset tavoitteet siinä missä muillakin, jotka neuvottelut tulevat aloittamaan.

Immetelin jonkin verran tiedonannon yhteydessä käytyä keskustelua verotuksen osalta. Euroopan yhteisön piirissä on aikaisemminkin ollut suunnitelmia siitä, että arvonlisäveroa pitäisi alentaa, jolloin mm. Tanska selvitti oman tilanteensa ja totesi, että se merkitsi Tanskalle noin 50 miljardin kruunun menojen supistumista eli noin 30 miljardia Suomen markkaa ja että Tanskalla ei ole varaa siihen, että se laskisi arvonlisäveroaan 24 prosentista 21 prosenttiin. Samanlainen selvitys on tehty nyt Ruotsissa, mutta en ole kuullut todellisten asiantuntijoiden Brysselissä tai muuallakaan esittävän suunnitelmia siitä, että tällaista olisi todella tapahtumassa. Meillä tämä käännettiin kuitenkin niin, että EY:n lähiajan tärkeimpiä tavoitteita on asettaa katto arvonlisäverolle. Mutta jo kilpailullisistakin lähtökohdista on enemmänkin ymmärrettävää se, että verotus ei saa olla liian alhainen, niin että jossakin maassa tavaroilla olisi vähemmän veroa kuin jossakin toisessa maassa. Monista suosituksista huolimatta tällaisia päätöksiä ei ole tehty, ja Suomenkin neuvottelijoiden on otettava tavoitteeksi se, että valtion tuloja ei tarpeettomasti vaaranneta tämän tyypillisillä verouudistuksilla.

Herra puhemies! Nykyisen hallituksen toimesta, erityisesti keskustapuolueen toimesta, on syntynyt tilanne, jossa kansa EY-kysymyksen osalta on jakautunut valitettavan vahvasti kahdella. Se on nimenomaan keskustapuolueen johdon syytä siinä mielessä, että se on kiihottanut jäseniään ensin EY:tä vastaan ja nyt sitten tuomassa tänne toisen tyyppisen ratkaisumallin, vaikka erityisesti pääministeri Aho ja ulkoministeri Väyrynen saatuaan kaiken mahdollisen informaation ovat koko ajan tiennet, mitä todella olisi pitänyt tehdä, eikä järjestää ns. tupailtoja, joissa ne ihmiset, joilla on vähemmän tietoa, ovat sitten esittäneet omat näkökantansa, joita tämä puoluejohto ei kuitenkaan käytännössä

noudata. Miten kannattajat ja puolueen jäsenet voivat tällaista pompottelua kestää, sen tietysti seuraava puoluekokous näyttää.

Energiapolitiikassa on kohta syntymässä samanlainen näytelmä, joten tässäkin mielessä tällainen toisinto on tulossa.

Mutta murheellisinta tässä on se, miten tällainen kansa pystyy nousemaan taloudellisesti ja loilleen ja luomaan jotakin uutta, jos tämän tyyppinen poliittinen johto hallituksessa on pitkään vallassa. Päinvastoin kuin kansalaiset yleensä luulevat, nykyinen hallitus on omilla toimillaan kansan suurin uhka verrattuna EY:hyn, on sitten kysymys työllisyydestä, palkoista, sosiaali- ja terveysturvasta tai koulutuksesta.

Ed. Lahikainen: Arvoisa puhemies! Käyty keskustelu Euroopan yhteisön jäsenyydestä on luonut epävarmuutta ja pelkoja jäsenyyden vaikutuksista yhteiskuntaamme. Näin totesi pääministeri Esko Aho tiedonantokeskustelun avauspuheenvuorossaan. Mitä on tehnyt maamme hallitus tässä asiassa? Käyty keskustelu EY-jäsenyyden hakemisesta on paljastanut, että keskustapuolue on pelannut pääministerinsä johdolla sisäpoliittista peliä oman puolueensa piikkiin koko kansakunnan etujen nimissä.

Tiedonanto, jossa selkeästi ylipainottuu maatalous, kertoo myöskin siitä, että kokoomus ei ole kyennyt taivuttamaan keskustapuoluetta omien tavoitteidensa taakse, vaan kokoomusministerit ovat tyytyneet maksumiehiksi saavuttaakseen rauhallisen rinnakkaiselon hallituksen sisällä sekä keskustapuolueen sisäisen eheyden ostamalla maatalouden EY-jäsenyyshakemuksen taakse kovalla hinnalla, hinnalla, joka on paitsi siemen epäoikeudenmukaisuudelle myöskin kaikessa eriarvoisuudessaan tuomittava kauppa. Hallituksen sisällä on siis kantti pahasti pettänyt. Kokoomuksella ei ole ollut rohkeutta ryhtyä vaatimaan omia tavoitteitaan sillä uhalla, että vene olisi voinut kaatua.

Koko EY-jäsenyyshakemusta on vaivannut kylläpä — eipäs-asetelma, josta on puuttunut luova uteliaisuus kurkistella mahdollisuuksiimme ihan avoimesti Euroopan yhteisön yhtenä jäsenmaana. Me olemme ikään kuin sortuneet eurohyssyttelyyn saavuttaaksemme kansallisen yhtenäisyyden. Kunnollista keskustelua eri poliittisten ryhmien ja eri intressipiirien välillä ei ole syntynyt, vaan se on ontunut pahasti, mikä on johtanut siihen, että tehtailemme täällä ponsia kukin ryhmä tai tietyt koalitiot erikseen. Uskoi-

sin, että EY:ssäkin olisi katsottu meitä varmasti myötämielisemmin, mikäli olisimme ihan avoimesti käyneet kunnan ottelun EY-jäsenyydestä ja sille asetettavista tavoitteista.

Nyt jätetty tiedonanto sisältää yhden, tosin viime vaaleissa menestyneen puolueen sisäisiä ristiriitoja tasoittavia elementtejä. Pajaaamalla maataloutta vastuuttomalla tavalla hallitus murentaa kansalaisten uskoa oikeudenmukaisuuteen ja siten luo kansalaisissa epävarmuutta ja huolta siitä, millaisin eväin me lähestymme tulevia neuvotteluja. Pääministeri Esko Aholle toteaisin, että juuri maan hallitus on omilla toimillaan, omalla epäroinnillaan, omalla politikoinnillaan luonut epävarmuutta ja pelkoa jäsenyyden vaikutuksista yhteiskuntaamme.

Tämä sisäpoliittiseksi valtapeliksi muodostunut tiedonantokeskustelu antaa meistä myöskin ulkomaille kovin kyseenalaisen kuvan. Tällaisena sisäisesti poliittisesti hajanaisena porukkana ko me sitten luomme menestystarinaa, mahdollisuudet niin saattaa maamme eurokuntoon kuin ryhtyä neuvottelemaan tavoitteistamme liittyä Euroopan yhteisön jäseneksi?

Meidän olisi välittömästi kyettävä etenemään kahdella rintamalla. Euroopan yhteisön jäsenyysneuvotteluihin tulee voida laatia tavoitteet, jotka tasapuolisesti ottavat huomioon koko kansakuntamme edut, ja taloutemme on kyettävä saamaan kuntoon, olimme sitten Euroopan yhteisön jäsenyyttä hakemassa tai emme. Tähän liittyy myös omalta osaltaan jo keskustelussa mukana ollut menoautomaattimme maatalous.

Sisäpolitiikan osalta haluan esittää kysymyksiä: Kuinka palautamme luottamuksen talouspolitiikkaamme, jota alvariinsa horjuttaa hallituksen sisäinen eripura ja toimettomuus? Kuinka palautamme kuntoon pankki- ja rahoitusjärjestelmämme, joka sekin on kaatamassa syliin? Kuinka turvaamme hyvinvointiyhteiskuntamme palvelut, joita niitäkin käytetään laman turvin poliittisina pelivälineinä? Kuinka huolehdimme tulevaisuuden energian tarpeestamme, mistä jo nyt näyttää muodostuvan EY-prosessin kaltainen poliittinen sekamelska? Kuinka turvaamme maaseudun elinvoimaisuuden ja huolehdimme hallitusta maatalouden rakennemuutoksesta taloudellisesti terveemmälle pohjalle perustuvalla maataloudelle? Kuinka turvaamme elinkeinoelämämme kilpailukykyisyyden? Kuinka saamme aikaan tehokkuutta julkiseen hallintoon? Täällä on jo tänä iltana ministeri Pekkarisen toimesta käyty keskustelua aluepolitiikasta ja väliportaan hallinnon uudistuskin on otettu esille. Pelkäänpä

vain pahoin, että olemme luomassa maahamme jälleen uutta menoautomaattia erilaisten maakuntahallintokokeilujen avulla. Kuinka huolehdimme ympäristömme kestävästä kehityksestä? Kuinka kehitämme työmarkkinapolitiikkaa joustavammaksi? Kuinka poistamme suurtyötömyyden? Kuinka turvaamme sukupuolten tasa-arvoisen kohtelun työelämässä?

Nuo kysymykset ovat meidän yhteiskuntamme kannalta tärkeitä. Niiden ratkaiseminen on suorastaan elinehto meille. Tästä syystä toivoisin, että politikoinnin aika olisi ohitettu ja ryhtyisimme todella työhön niin tässä eduskuntassalissa kuin myös hallituksen piirissä.

Huolimatta siitä, että toimintaympäristömme on muuttumassa ja muuttuu koko ajan, jatkuu maassamme vanhakantainen poliittinen kulttuuri. EY-operaatioita on pyöritelty politiikanteon välineinä. Sisäpoliittiset ratkaisut antavat odottaa itseään, nekin poliittisen pelin kenttinä. Tämän kaltaisen politikoinnin tuomittavuus paljastuu työn jäljessä, mikä ei ansaitse arvosanaa. Tuo työsarka, joka on edessämme, vaatii nyt aivan uudenlaista poliittista kulttuuria. Se vaatii vastuunkantajia, luottamusta yhteiskunnan kykyyn huolehtia tehtävistään.

Arvoisa puhemies! EY-jäsenyyshakemus on jätettävä välittömästi. Se on paitsi poliittinen linjaratkaisu myös edellytys avata keskeisille teollisuudenaloille yhtälaiset toimintaedellytykset kilpailijoidensa kanssa. EY-jäsenyyshakemus tarjoaa meille mahdollisuuden osallistua yhteisön päätöksentekoon. Se tarjoaa meille mahdollisuudet myös vaikuttaa yhteisön tulevaan kehitykseen. Se antaa meille mahdollisuuden osallistua yhteistyöhön monilla eri aloilla, mm. tutkimus-, koulutus- ja kulttuuriyhteistyöhön sekä eritoten ympäristöongelmien ratkaisemiseen, joista on ansiokkaasti käytetty puheenvuoroja.

Kulttuurin, tieteen, taiteen, urheilun ja nuorisokasvatustyön rahoituksen osalta haluan kiinnittää huomiota siihen, että veikkaus- ja raharpajaispelien tuotto voitaisiin lainsäädännöllisin toimenpitein turvata kuten tähänkin asti näiden alojen tukemiseksi.

EY-jäsenyyshakemus tulee merkitsemään yhteistä maatalouspolitiikkaa. Mutta kuten on jo useissa puheenvuoroissa todettu, maatalous on joka tapauksessa muutosprosessin edessä, joka on käynnistettävä välittömästi. Me sosialidemokraatit olemme valmiita kannustamaan talonpoikia aloitteelliseen yrittäjyyteen ja ympäristönsuojelua korostavaan maaseutupolitiikkaan. Tähän saakka toteutettu maatalouspolitiikka on

tullut tiensä päähän eikä ole edes maatalouden itsensä etujen mukaista. Lainsäädännöllä on ryhdyttävä pikaisesti purkamaan maatalouden holhousjärjestelmää ja avaamaan tietä vapaalle yrittäjyydelle. Sama koskee monia muitakin elinkeinoelämän aloja.

Haluan muistuttaa, että Euroopan markkinat avautuvat myös maataloustuotteille. Kyse on ehkäpä enemmänkin markkinoinnista, jota meillä ei vielä ole opittu harrastamaan suljetun talouden sektorilla. Nyt tarvitaan kannustavaa otetta, tutkimusta, tuotekehittelyä, koulutusta ja ennen kaikkea uutta asennetta, historiasista tunnettua suomalaista sisua myös maatalouden ongelmien ratkaisemisessa. Maataloudelle tulee pyrkiä saamaan kansantalouden kannalta järkeviä siirtymäaikoja sekä joitakin erityisehtoja sijaintimme ja ilmanalamme perusteella. Minäkäänlaista itsepetosta, kuten ministeri Salolainen totesi, ei neuvottelutavoitteiden osalta kuitenkaan tule harrastaa, sillä työ on tehtävä meidän itsemme.

Maa- ja metsätalousvaliokunnan työssä mukana ollen olen tyytyväinen siitä, että valiokunta on löytämässä yhdessä asiassa ainakin yksimielisyyden eli siinä, että metsätalous ja siihen liittyvä teollisuus on se alue, jonka turvin kansantalouttamme kyetään pitämään vankalla jalustalla. Se on meidän taloutemme kulmakiviä. EY on myös metsäteollisuustuotteidemme tärkein markkina-alue 72 prosentin osuudellaan. Sahatavaran viennistä 81 prosenttia, sellun viennistä 79 ja paperin sekä kartongin viennistä 72 prosenttia päättyy EY-maihin. Merkittävää on myös se, että jo puoli vuosikymmentä sitten vallinneella tuotavuuden tasolla yksi metsätalouden työpaikka ylläpiti reilua kahdeksaa muuta työpaikkaa maaseudulla.

Suomen tulisiikin yhdessä Ruotsin ja muiden metsäteollisuusvaltioiden kanssa päästä vaikuttamaan Euroopan yhteisön metsäpolitiikkaan, jolla tällä hetkellä on EY:ssä varsin vähäinen merkitys. Suomen metsäosaaminen on arvostettua kansainvälisillä markkinoilla. Suomen metsävarojen inventointi ja metsien terveydentilan seuranta on pitkälle kehitetty. Suomalaisen tutkimuksen kansainvälistä asemaa tulisiikin pyrkiä vahvistamaan mm. siten, että kaavailtu Euroopan metsäinstituutti perustetaan Suomeen.

Arvoisa puhemies! Nyt tarvitaan maahamme kriisiohjelma, sellainen toimintapolitiikka, jolla pannaan maan talous kuntoon, työllisyyskehitys myönteiseksi ja uusi draivi päälle. Vanhakantaisella politiikanteolla ja politikoinnilla se ei onnis-

tu vaan yhteistyössä laajalla rintamalla. Vain siten me kykenemme mittaamaan EY-jäsenyydestä maksimaalisen hyödyn suomalaisen hyvinvoinnin ja myönteisen kehityksen turvaamiseksi.

Puhetta on ryhtynyt johtamaan ensimmäinen varapuhemies Paakkinen.

Ed. Lahti - Nuuttila: Arvoisa puhemies! Valtiopäivien avajaisissa presidentti Mauno Koivisto suuntasi Suomen tietä Euroopan yhteisön jäseneksi. Hän sanoi mm.: "me käytämme valinnanvaraamme parhaiten hakemalla EY-jäsenyyttä niin sanotun lyhyemmän kaavan mukaan ja lähtien siitä, että eduskuntaa pidetään hyvin informoituna neuvottelujen kulusta." Presidentti perusteli kantaansa: "Kun olemme riippuvaisia ulkomaankaupasta, me olemme riippuvaisia myös muualla tehtävistä päätöksistä. Tällöin on parempi, että meillä on ääni siellä, missä päätöksiä tehdään, kuin että ei ole." Se oli hyvin ja ytimekkäästi sanottu jäsenyyden hakemisesta perusteluja myöten.

Esko Ahon porvarihallitus ei ole kuitenkaan tyytynyt näin lyhyeen kaavaan tiedonannossaan. Hallitus edellyttää eduskunnan hyväksyvän mm. suuren määrän kansallisia maatalouspoliittisia toimia, jotta Suomi hakisi Euroopan yhteisön jäsenyyttä. Yhden poliittisen liikkeen, vaikka se vaalituloksen perusteella on väliaikaisesti suurin ja valtaa käyttävin puolue, eli Suomen keskustan yksipuolisin reunaehdoin suomalaisille veronmaksajille ei voida saavuttaa pääministerin tavoittelemaa kansallista yksimielisyyttä. Se on käynyt selväksi keskustelussa ja tehdyissä päätösehdotuksissa. Hallitusrintamakin rakoilee.

Kun on kysymys yhdestä itsenäisen Suomen suurimpia ja kauaskantoisimpia linjaratkaisuja, hallituksen olisi uskonut harkitsevan ja valmistelevan tiedonantonsa huomattavasti huolellisemmin ja yhteistoimintatahtoisemmin. Tästä on vastuussa myös toinen suuri hallituspuolue, kokoomus. Itse pääasia, EY-jäsenyyden hakeminen ja sen pääasialliset perustelut ovat varsin laajasti hyväksyttävissä. Hallitus ottanee nyt opiksi tulevia EY-tiedonantoja varten, joita oikeusministeri Hannele Pokka eilen lupaili jopa puolivuositain EY-neuvottelujen edetessä.

Muussa kuin EY-tiedonannon yhteydessä annettavaa hallituksen kattavaa talous- ja teollisuuspoliittista ohjelmaa kansantaloutemme saattamiseksi tasapainoon jään myös mielen-

kiinnolla odottamaan. Sen toteuttamisessahan pääministerin mukaan tarvitaan jokaisen suomalaisen panosta.

Tiedonannon sisältörikkaudessa hallitus on sijoittanut energiaansa ja panostanut erityisesti EY-jäsenyyden vaikutuksiin yhdessä elinkeinossa, maataloudessa. Siinäkin se ei muista maataloudessa työskentelevän pienen ryhmän, palkansaajien, asemaa. EY-jäsenyyden vaikutuksista maatalouteen ollaan monta mieltä. Jopa päähallituspuolue ja sen ministerit sekä kansanedustajat jakavat kovin ristiriitaista tietoa, miten maataloudelle käy, millaisiin muutoksiin EY-jäsenyys johtaa, mitkä ovat maataloustuotteiden vientimahdollisuudet ja onko sopeutuminen ylipäättänsä välttämätöntä. Ei ole ihme, että maatalouden harjoittajat itse ovat kovin hämmentyneitä eivätkä jaksa luottaa päättäjiin sen kummemmin kuin omaan tulevaisuuteensa.

Toistaiseksi uskomattomimpia ovat olleet ministeri Paavo Värysen lausumat ja lupaukset EY:n vaikutuksista maatalouteen. Hänhän lupaili varmistavansa EY-neuvotteluissa, että Suomen maataloudessa tullaan tuottamaan tulevaisuudessa yhtä paljon kuin nyt, ellei enemmän. Samalla hän näki, että Suomi voi saada saman verran takaisin maataloustukiaisinakin kuin EY-jäsenyys maksaa Suomelle. Se merkitsisi ylituotannon lisäämistä vielä nykyisestä, vaikka hallitusohjelmaan on kirjoitettu vallan toisenlaiset tavoitteet.

Ministeri Värysen on siis jo jakamassa EY-miljardeja kotimaisten tukimiljardien päälle maataloudelle. Samalla hän unohtaa, että EY-miljarditkin ovat veronmaksajilta, lähinnä palkansaajakuluttajilta, koottua rahaa. Jos ministeri Värysen visiot maataloudesta pääsisivät toteutumaan, toisi EY suomalaisille kuluttajille pelkästään lisälaskuja. Kotimaasta maksetun suoran budjettituen lisäksi maksaisimme myös EY:n kautta tukiaisia Suomen maataloudelle. Tämäkö on suomalaisen kuluttajan osa tulevaisuudessa?

Itse en halua uskoa enkä usko ministeri Värysen lupauksiin, niin kauniilta ja suureltilta kuin ne tuntuvatkin varsinkin viljelijöiden näkökulmasta. Pidän välttämättömänä, että Suomen elintarviketalouden sopeuttaminen EY-jäsenyyteen aloitetaan välittömästi. Se olisi itse asiassa pitänyt aloittaa jo vuosia sitten.

Muutoksen välttämättömyyden puolesta puhuu myös maanantaina julkistettu Työväen taloudellisen tutkimuslaitoksen tutkimus maatalouden tuontisuojaista ja sen kustannuksista Suo-

messä. Tutkimuksen mukaan maataloustuotannon tukeminen maksaa vuosittain summan, joka suhteutettuna bruttokansantuotteeseen on runsaat 2 prosenttia. Luku on erittäin suuri. Samalla tutkimuksessa todetaan, että maatalouden tuotusuojan purkamisen ohella on vaikeaa kuvitella mitään muuta talouspoliittista reformia, jolla olisi suuremmat hyvinvointivaikutukset. Eikö tämä ole selkeä viesti meille päättäjille?

Samainen tutkimus paljastaa ikävän totuuden maatalouden tuen kohdentumisesta. Sen lisäksi, että tukea on maksettu paljon, se on mennyt korkeatuottoisille tiloille. Runsas 20 prosenttia tiloista on kerännyt tukipotista yli puolet, ja yli 50 hehtaarin tilat ovat saaneet tuesta nelinkertaisen osuuden verrattuna niiden osuuteen maataloista.

Maatalouden on annettu Suomessa elää omaa elämäänsä. Tuottajahintojen on annettu nousta kaksinkertaisiksi EY:n tasoon nähden. Vientituen on annettu kasvaa vuosi vuodelta kuluttajien ja kansainvälisten järjestöjen huomautuksista riippumatta jne. Nyt olemme siten tilanteessa, jolloin sopeutuminen tekee kipeää, mutta silti se on aloitettava. Muuten suomalainen kuluttaja ei tule hyötymään EY-jäsenyydestä.

Arvoisa puhemies! Edellä sanomani perusteella hallituksen olisi pitänyt kirjoittaa tiedonantonsa runsaat maatalouspoliittiset kohdat aivan toisella tavalla. Suomi tarvitsee elävän, toimivan maaseudun, jossa sekä turvataan välttämättömän elintarviketuotannon edellytykset ja sen erikoistumismahdollisuudet että varmistetaan muiden maaseudulle sopivien elinkeinojen kehitys. EY-jäsenyyttä edellyttää maaseudulla myös rantojensuojelu- ja luonnonsuojelulainsäädännön kehittämistä.

Kun hallitus ilmoittaa valinneensa tiedonannon sisällöksi alueet, joilla Suomen sopeutumisvaikeudet ovat suurimmat, ihmettelen, että tiedonannosta on jätetty kokonaan pois verotus ja sen harmonisointipaineet. Verotulothan ovat hyvin olennainen tekijä huolehtiessamme valtiontaloudesta ja sen turvin esimerkiksi yhteisistä palveluista, sosiaali- ja terveysturvasta, koulutuksesta, tutkimuksesta, kulttuurista, jopa työllisyydestä jne.

Verotuksella tulisi edistää myös ympäristönsuojelua, taloudellista tasa-arvoa sekä yhteiskunnallista oikeudenmukaisuutta. Verotuksen harmonisointipaineet johtavat väistämättä siihen, että verokertymät uhkaavat alentua. EY:n ohjailun ulkopuolelle jääviä veromuotoja tulee

säätämään verokilpailu, mikä vaikuttaa verokertymiin saman suuntaisesti.

Veromuodoista tilanne näyttää pahimmalta pääomatulojen kohdalla. Toistaiseksi EY:ssä ei ole nimittäin pystytty sopimaan minkäänlaisesta verotuksen minimitasosta pääomatulojen verotuksessa. Tämän vuoksi pääomatulojen verotuksen taso uhkaa pudota olemattomiin, jopa nolnaan, mihin se on eräissä EY-maissa ajautunut. Mielestäni EY:ssä pitäisi mahdollisimman pian sopia pääomatulojen verotuksen minimitasosta, kuten on tapahtunut eräiden muiden veromuotojen osalta. Koska pääomatuloja on perinteisesti verotettu Pohjoismaissa hieman enemmän kuin Euroopan maissa yleensä, Pohjoismaat voisivat tässä asiassa koota voimansa ja ryhtyä yhdessä vaatimaan ratkaisuja pääomatulojen verotukseen.

Arvoisa puhemies! Yhteisymmärryksen rakentajana Esko Ahon hallitus olisi voinut laatia tiedonantonsa siten, että meillä kansanedustajilla olisi ollut selkeä mahdollisuus ilmaista kantamme itse pääkysymykseen, haetaanko EY:n jäsenyyttä vai ei. Hallituksen olisi pitänyt malttaa odottaa eduskunnan muita EY-kannanottoja, kuvailuja ja neuvottelutavoitteita antamansa selonteon pohjalta.

Ed. L i p p o n e n : Arvoisa puhemies! Lapsi on syntymässä, mutta pesuvesi on likaista. Suomi hakee Euroopan yhteisön jäsenyyttä, ja hallitus panee hakemuksen saatteeksi ikään kuin Suomen tavaramerkiksi maatalouspoliittisen julistuksen; ja vainovalkeat palavat. Suomen keskustan edustajat ovat viime viikkoina uhonneet ja selittäneet, selittäneet ja uhonneet. Huomenna tämä pelleily loppuu ja keskustan eduskuntaryhmä äänestää hallituksen tiedonannon puolesta.

Sen jälkeen kun hallitus oli antanut tiedonannon, jonka johtolause katkeaa sanaan "jos", on ollut selvää, että hallituksen on hankittava oma enemmistö maatalousjulistukselleen. Jos hallitus olisi selkeästi todennut yksikantaan, että Suomi hakee EY:n jäsenyyttä, ja liittänyt siihen vaikkapa pääministeri Ahon eilen pitämän puheen, olisi voinut vakavasti harkita esityksen kannattamista.

Maataloudessa tunnetaan aiheellisesta huolta selviytymisestä EY:ssä. Mutta vainovalkeiden polttaminen ja tappiomielialan lietsominen on edesvastuutonta, etenkin kun tiedetään, että syy maatalouden kriisiin on täsmälleen mielenosoitusten järjestäjissä, MTK:ssa ja Heikki Haavistossa. Miksi kustannukset ovat maataloudessa

nousseet 80-luvulla kaksinkertaisiksi? Miksi nuoret viljelijät ovat velkaantuneet? Siksi, että maatalous on tukehtunut sääntelyyn ja tukiaisiin.

Ed. Lahti-Nuuttila edellä käsitteli jo varsin tyhjentävästi hallituksen maatalouspolitiikkaa EY-yhteydessä. Ministeri Väyrysen puheisiin viitaten voidaan todeta, että vain Suomessa ja Suomen keskustassa voidaan olla niin härskejä, että kuvitellaan EY:n suostuvan tukemaan oma-varaisuutta tai sitäkin suurempaa maataloustuotantoa mahdollisimman epäedullisissa pohjoisissa olosuhteissa. Sellaista voimavarojen haaskausta alhaisen tuottavuuden tuotantoon ei EY:ssä hyväksytä, eikä se ole millään tavoin Suomen etu. Suureen maataloustuotantoon jouduttaisiin joka tapauksessa sijoittamaan myös kansallisia varoja. Siihen sitoutuisi henkistä ja muuta pää-omaa, jota tarvittaisiin korkean tuottavuuden sektoreihin.

Keskustan ja erityisesti ministeri Väyrysen mahtailava "pieni talousmahti Suomi" olisi maataloustuotteita kalliisti tuottava ja puuta jalostava Euroopan perä, jossa valtaa pitäisivät maakuntien keisarit palkansaaaja-veronmaksajan kustannuksella. Jos hallituksen vastuullinen jäsen puhuu Suomen erityisasemasta EY:n talous- ja rahaunionissa, voidaan tämä EY:ssä ymmärtää vain siten, että Suomessa pyritään harjoittamaan löyempää politiikkaa kuin muualla. Ministeri Väyrysen realismi, ennuste siitä, että Suomessa menestyy vain puunjalostusteollisuus, muuttuikin tavoitteeksi. Ja jos 10 vuoden kuluttua tilanne todella olisi se, mitä ministeri Väyrynen ennustaa, niin varmaan hän olisi todella tyytyväinen.

Hallitus menee EY-neuvotteluihin kaksilla korteilla sekä talous- että ulkopoliitikassa, talouspolitiikassa siksi, että se hakee moninkertaista erityisasemaa, ulkopoliitikassa siten, että annetaan väärää tietoa EY:n kannanotoista ja ylläpidetään puolueettomuuden harhaa.

Keskustelu EY:stä ja puolueettomuudesta on enimmäkseen ollut turhanaikaista inttämistä, mikä johtuu siitä, että ulkoministeri on tehnyt asiasta opillisen kiistan. Ulkoministeri on joskus tullut väitelleeksi teesillä, että koko Suomen ulkopoliittika on oikeastaan puolueettomuuspolitiikkaa. Tähän liittyi väite, että se maailma, jossa puolueettomuuspolitiikkaa harjoitettiin ja pysyteltiin tiukasti EY:n ulkopuolella, ei muutu miksikään.

Maastrichtin kokouksen jälkeen, siis kokouksen, jossa EY päätti siirtyä yhteiseen ulko- ja

turvallisuuspolitiikkaan ja avasi yhteisen puolustuksen näköalan, ulkoministerimme on entistäkin kiivaammin ryhtynyt elämöimään puolueettomuudella, ikään kuin Suomi ei milloinkaan olisi ollut niin puolueeton kuin EY:n jäseneksi liittyttyään. Ulkoministeri tekee väkivaltaa puolueettomuuspolitiikan käsitteelle selittäessään, että Suomen perinteinen pyrkimys ajaa kansallisia etujaan ja edistää rauhaa lähialueillaan tavoitteena sodan välttäminen on puolueettomuuspolitiikkaa. Ministeri Väyrynen panee kärryt hevosen edelle. Välineestä, puolueettomuuspolitiikasta, tulee tavoite, arvo sinänsä.

Suomessa voidaan selittää ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa mielin määrin siten, että käsite "puolueettomuus" pysyy sanastossa, mutta edestavutuon ja valheellinen on ulkoministerin tapa selostaa EY:ssä käymään keskusteluja siten, että EY:n johtajat toivottavat Suomen tervetulleeksi liittymään puolueettomaksi jäseneksi Euroopan yhteisöön. Tästä syntyy epärealistisia odotuksia Suomessa ja epäluuloja EY:ssä.

EY:ssä kyllä ymmärretään Suomen kansalliset perusedut ja Suomen tarve jatkuvuuteen ulkopoliitikassa. Tähän on keskityttävä, sen selvittämiseen, että Suomen etu ylläpitää hyviä suhteita Venäjään sovitetaan EY:n jäsenyyteen. Kun EY ei voi antaa Suomelle sotilaallisia turvallisuustakeita, ei EY voi edellyttää, että Suomi luopuisi sotilaallisesta liittoutumattomuudesta. Puolueettomuudella elämointi vain pahentaa näiden perustavoitteiden saavuttamista. Suomi ei voi pysyä EY:n jäsenenä ulko- ja turvallisuuspoliittisesti puolueettomana.

Arvoisa puhemies! EY-keskustelussa on toinen ja sekin hyvin koulutettu koulukunta, joka vääntää EY-jäsenyyteen liittyvät turvallisuuspoliittiset velvoitteet eräänlaiseksi kauhukuvaksi. Nämä isonveljen menettäneet pikkuveljet odottavat uuden isonveljen kutsuvan heidät palvelukseensa. Itse asiassa eräänä iltana televisiossa yksi tällainen pikkuveli esiintyikin jo siihen tapaan, ikään kuin olisi saanut tehtävän uudelta isoltaveljeltä hoitaa tätä pikkuveljen hommaa. Nämä pienet veljet käyttävät tehokkaasti hyväksi suomalaisiin ehdollistettua kylmän sodan syyllisyydentunnetta. Aina kun pikkuveljet sanovat Nato, he odottavat kuulijoiden vähintäänkin heristävän korviaan ja hyppivän seinille.

Ymmärtäisin, jos pikkuveljet onnistuivat pelottelemaan joukon tynnyrissä eläneitä tosiuskovaisia, mutta sitä en ymmärrä, että eduskunnan kokonainen valiokunta on suostunut manipulointavaksi. Puolustusvaliokunta, jolle kysymys

Suomen liittoutumattomuudesta tai liittoutumisesta ei lainkaan kuulu, on katsonut aiheelliseksi esittää, että Suomi etukäteen, ennen kuin on selvitetty, mistä on kysymys, sanoutuisi irti kaikista mahdollisista jäsensuhteista, tarkkailijajäsenyys mukaan lukien, Länsi-Euroopan unioniin.

Pikkuveljen taktiikkaan kuuluu, että EY:n tai Länsi-Euroopan unionin edustajien kaikki puheet sotilaallisesta yhteistyöstä otetaan täydestä. Asiantuntemattomat asiantuntijat ja kokemattomat toimittajat valjastetaan juoksemaan näiden lausuntojen perässä. Niin suomettuneita ollaan, että taktikka, joka puri 80-luvun alkupuolella, puree vielä tänäkin päivänä.

Vasemmistoliitto on täysin itsekeskeisten populistien ja pikkuveljen käsissä, näiden jotka viattomalla naamalla puhuvat EY:n komissiosta politbyroona. Mitä vasemmistoliitto aikoo tehdä presidentinvaaleissa? Jos Kalevi Kivistö asetetaan ehdokkaaksi, muuttuu vasemmistoliiton kanta EY:n jäsenyydelle myönteiseksi. Jos vasemmistoliitto pysyy kannassaan, se joutuu vaihtamaan presidenttiehdokasta. Näillä näkymin ei ole edellytyksiä vasemmiston yhteistyöhön ulkopolitiikassa, etenkin presidentinvaaleissa, joissa valitaan ulko- ja integraatiopoliittinen päälinja. Vasemmistoliitto pelaa kaksinaamaista peliä: antaa sosialidemokraattien ottaa vastuun EY:n jäsenyyden hakemisesta ja ilmestyy sitten muina miehinä vaatimaan reunaehtoja ja asettamaan neuvottelutavoitteita. Vasemmistoliitto on täysin siivellä ja perusteellisesti rappiolla ja sitä paitsi täysin nukuksissa.

Sosialidemokraatit ovat valmiit vetämään vasemmistoliittoa tämänkin kivireen päällä. Odotamme kärsivällisesti, milloin ainakin järkevimmät vasemmalla palaavat siltä harharetkeltään, joka alkoi lokakuussa 1917 naapurin silloisen ajanlaskun mukaan. (Ed. Rinne: Se alkoi jo vuonna 1903!)

EY ei ole mikään utopia. Sitä on rakennettu ja rakennetaan tästäkin eteenpäin käytännönläheisesti vähän kerrallaan itsenäisten valtioiden vapaaehtoisena yhteistyönä ja jäsenten etuja kunnioittaen. Utopiat sortuvat omaan mahtipontisuuteensa. Eurooppalaisen yhteistyön rakenteet säilyvät ja vahvistuvat.

Ed. T a k a l a : Arvoisa puhemies! Vaikka Suomella on eurooppalaisena ja pohjoismaisena valtiona omat erityispiirteensä niin luonnonolosuhteiden, yhteiskunnallisen kehityksen kuin historian suhteen, on meillä enemmän yhteisiä kuin

erottavia piirteitä muiden länsieurooppalaisten maiden kanssa. Muiden eurooppalaisten maiden tiivistäessä yhteistyötään on Suomelle luontevaa ja tarpeellista olla kehityksessä mukana. Olemmehan me jo nyt monin tavoin riippuvaisia muista maista, eikä vähiten viennin johdosta. Viennin merkitystä ei voi aliarvioida, ovathan meidän taloudelliset ongelmamme alkaneet juuri itäviennin tyrehtymisestä ja viennin rakenteen liiallisesta yksipuolisuudesta.

Me elämme muutosten pyörteessä, eikä kukaan voi ennustaa tulevaisuutta. Meidän on kuitenkin varauduttava tulevaisuuteen. Nykylänteen valossa voi aivan varmasti sanoa, että entinen meno ei tule jatkumaan, siitä pitävät muut maat huolen. Muutokset Suomen ympärillä tapahtuvat sellaista vauhtia, että puheet siitä, että Suomi pärjää entisillä sopimuksilla tai täysin omillaan ja ovet suljettuina, ovat tuulesta temmattuja.

On selvää, että muutokset pelottavat ihmisiä. Pelokaskin ihminen tietää kuitenkin, että muutokseen sisältyy aina myös mahdollisuus parempaan. On tietysti vähemmän stressaavaa, jos muutos tapahtuu pienin askelin, jolloin sen hallittavuus on parempi. Parempi hallittavuus saavutetaan myös silloin, kun muutokseen varaudutaan riittävän aikaisin. Se edellyttää, että tietoa muutoksen mahdollisuuksista annetaan ja otetaan vastaan. Näin ei mielestäni esimerkiksi MTK ole toiminut omalla vastuualueellaan. Silloin myös kun muutoksen mahdollisuuksista tiedottamisessa ei kerrota kokonaisuutta, vaan osatoukuksia tai puolitoukuksia tai jopa pelotellaan ihmisiä, tehdään kansalaisille karhunpalvelus.

EY on meille mahdollisuus, joka meidän täytyy käyttää hyväksemme ja muuttaa voitoksemme. Kyse neuvotteluissa on neuvottelutavoitteista, neuvottelijoiden kyvystä ja sitkeydestä, meidän tarpeistamme ja EY:n tarpeista. Neuvotteluasemamme olisi vahvempi ja riippuvaisuutemme vähäisempi, jos taloutemme olisi tasapainossa ja vakaa.

On selvää, ettei hyvää voi seurata siitä, että valtio ottaa miljardin lainaa lisää viikossa kyetäkseen hoitamaan menonsa. Me siis rahoitamme tämän kuuluisan pohjoismaisen hyvinvointimme lainarahan turvin, jonka hinta kallistuu kallistumisestaan. Menot on voitava sopeuttaa tuloihin ja menojen säästöt on voitava tehdä nopeammin. Suurin uhka hyvinvointipalveluille ja sosiaaliturvallemme on huono talous eikä EY. EY ei päätä eikä määrää sosiaali-

turvamme tasosta, sen me tulemme tekemään itse.

Mielestäni hyvinvointi ei saa olla sitä, että ihmisten jokapäiväinen elämä on riippuvainen moninaisista erilaisista valtion tuista, jotka osaksi rahoitetaan siirtämällä rahaa taskusta toiseen kalliin hallintokoneiston kautta. Tukiviidakko yhdistettynä lukuisiin säännöksiin, lakeihin, ase-
tuksiin ja byrokraatiaan tekee ihmisistä liikaa riippuvaisia valtion holhouksesta ja toimista.

Mielestäni hyvinvoinnin pitää olla sitä, että ihminen kasvatetaan ja opetetaan niin, että hän oppii ottamaan vastuun omasta elämästään, niin että ahkeruudella, työnteolla ja yrittämisellä on suurin vaikutus ihmisen aineelliseen hyvinvointiin. Yhteiskunnan palveluja tulee tarjota sen verran kuin yhteiskunnalla on varaa, silloin kun palkkaverotus on nykyistä matalampi ja työnte-
koa ja yrittämistä suosiva.

Nyt on mielestäni kysymys siitä, että EY antaa mahdollisuuden talouden tasapainottamiseen ja talouden tasapaino takaa parhaiten hyvinvointipalvelut, joita ei voi jatkaa, ellei rahoitus ole kunnossa. On ihmisten pettämistä väittää toisiin. Niiden, jotka vastustavat EY-hakemusta, pitäisi myös kertoa, että seuraus ehdottomattomasta riippumattomuudesta on nykyisen elintasomme voimakas taantuminen. Haluaako Vaihto-
toehto EY:lle tätä? En ole kuullut liikkeen täl-
laista mahdollisuutta esittäneen eikä sitä myös-
kään kumonneen.

EY-tiedonantoteksti on suhteettoman maatalouspainotteinen, mitä voi kuvata sillä, että pelkästään maataloutta keskeisesti käsitteleviä kapaleita on viisi ja teollisuutta käsitteleviä vain yksi. Kuitenkin maatalous kattaa bruttokansantuotteesta vain noin 6 prosenttia. Entä se 94 prosenttia? Ymmärtääkö keskusta sen huolen? Maatalouspainotteisuutta ei voikaan sellaise-
naan hyväksyä. Tiedonannon eräänlainen lisä-
lehti onkin valtiovarainministeri Viinasen ja pää-
ministeri Ahon sopimus, jossa todetaan ylituo-
tannosta ja tukiaisista luopumisesta aiemmin sovitun mukaisesti.

Tiedonannon on sanottu olevan ennen kaik-
kea keskustan sisäiseen käyttöön. Mielestäni on myös valitettavaa, jos keskustalaisille annetaan väärä kuva arkitodellisuudesta ja he joutuvat jälleen pettymään katteettomiin lupauksiin. Tiedonanto paljastaakin keskustapuolueen todelli-
sen yksipuolisen mielenkiinnon kohteen, maan-
viljelyksen ja maatalouden.

Mielestäni rinnan EY-tavoitteissa on asetetta-
va ja pantava huomattavasti painotusta lisää

uustyöllistämishjelmaan, työpaikkojen lisäämi-
seen, yritysten toimintamahdollisuuksien paran-
tamiseen sekä julkisen sektorin toimintojen rati-
onalisointiin ja tehostamiseen ja liiallisen pääl-
lekkäisen hallinnon purkamiseen.

EY ei automaattisesti meidän mahdollisuuksi-
amme paranna, jos me emme itse pysty vastaa-
maan niihin haasteisiin, joita kiristynvä kilpailu,
kansainvälistyminen ja toimiminen paljon laa-
jemmassa toimintaympäristössä meille merkitse-
vät. Siihen pitäisi keskustankin paljon paremmin
paneutua.

Meillä on vielä mahdollisuudet selvittää kan-
santaloutta uhkaavista karikoista. Pitää panos-
taa koulutukseen, tutkimukseen, tuotekehitte-
lyyn nykyistä enemmän. Pitää tehdä myös ny-
kyistä enemmän työtä, jos haluamme pärjätä,
sekä poistaa lomarahat ja pekkaset, ja näin työn
hintaa joudutaan ilmeisesti laskemaan. Pitäisi
tutkia myös minimipalkan tarpeellisuutta. Mie-
lestäni se on aikansa elänyt ainakin opiskelijoi-
den ja koululaisten kohdalla heidän etsiessään
kesätöitä. Nykyisenä työttömyyden aikana pitäi-
si hyödyntää myös kotitalouksien mahdollisuu-
det toimia työnantajina. Pitää myös arvioida
uudelleen, onko nykyinen tapa maksaa työttö-
myyskorvaukset "sänkyy" järkevää. Tekemä-
töntä työtä on yllin kyllin, ja tekeväälle on hyö-
dyllistä työtä löydettävissä ja osoitettavissa
myös ilman varsinaista uudelleen koulutusta.

EY-neuvottelutavoitteet tulee hallituksen sel-
vemmin määritellä ja niistä myöhemmin edus-
kunnassa vielä keskustella ja päättää.

Näitä on mm. pohjoisen sijainnin johdosta
hyvitys energiapolitiikassa. Kuluuhan meillä osa
bruttokansantuotteesta pelkästään lumen ja
pakkasen torjumiseen kaikessa rakentamisessa
ja toimintojen ylläpidossa, lämmityksessä jne.
(Ed. Apukka: Se nostaa vain bkt:tä!) — Aivan,
ja siitä syystä se pitää huomioida tukia ja hel-
po-
tuksia määriteltäessä.

Tähän liittyy myös maataloustuki. Tärkeätä
on sellaisen maatalouden turvaaminen, joka ta-
kaa peruselintarvikkeiden riittävän omavarai-
suuden tulevaisuudessakin. Tietyt siirtymäajat
ovat tarpeellisia.

Välttämätöntä on myös säilyttää ympäristön-
suojelun korkea vaatimustaso sekä ympäristö-
vaurioiden ennalta ehkäisyn periaate kaikessa
taloudellisessa suunnittelussa, jolloin kestävä
kehitys nousee erääksi yhteiskuntien ykkösta-
voitteeksi. Suomen ainutlaatuisen luonnon suo-
jelu ja varjelu liialliselta rantarakentamiselta pi-
tää myös ottaa erääksi neuvottelutavoitteeksi.

Tasa-arvokysymysten huomioiminen ja naisten mahdollisuuksien tasavertainen kehittäminen ja hyödyntäminen sekä demokratian lisääminen EY:n omassa päätöksenteossa vaativat asianomaiset neuvottelunsa niin kuin myös työtömyyden ennalta ehkäisy ja sosiaaliset kysymykset.

Ydinjätteen loppusijoitus on sen verran suuren luokan kysymys ja auki oleva kysymys EY:n sisällä, että jo jäsenyysneuvottelujen kuluessa Suomen on saatava varmuus, ettei se joudu minkään muun EY-säädöksen nojalla sijoittamaan muiden maiden ydinjätteitä omalle alueelleen missään olosuhteissa.

Myös puolueettomuus on varsin keskeinen kysymys.

Itse hakemus pitää mielestäni tehdä lyhyen kaavan mukaan ja neuvottelutavoitteet esittää neuvottelujen kuluessa. Neuvottelijoina tulee olla taitavia miehiä ja naisia tasa-arvolain hengessä, ja neuvottelijoiden johtoon ja keskeiseen vastuuseen on asetettava hallituksen paras ihminen ja nimenomaan paras integraation tuntijana. Ei liene monta mahdollisuutta valita tätä henkilöä. Jokainen tietää, että ministeri Salolainen on kokenein ja paras integraation tuntija, jonka panosta tässä työssä ei voi millään perusteluilla sivuuttaa eikä ohittaa.

Ed. Niinistö: Arvoisa puhemies! Näyttää siltä, että ylivertainen enemmistö tässä salissa on jättämässä EY-hakemuksen. Kaikki muu, mikä näiden parin vuorokauden aikana ja oikeastaan jo tammikuun puolestavälistä asti tässä salissa ja tässä talossa on elänyt, alkaa vaikuttaa enemmän tai vähemmän taktiikalta löytää joku oma vivahde siihen, että nyt tulee hakemus jätetyksi.

Hakemuksen jättäminen ei varmastikaan ole vailla vaikutuksia, johtipa se minkälaisiin jatko-neuvotteluihin tai minkälaiseen lopputulokseen tahansa. On ihan selvää, että hakemuksen jättäminen jo nyt johtaa siihen, että meidän täytyy vakavasti ryhtyä pohtimaan eräitä kysymyksiä, joista ottaisiin esille valtiosääntöoikeudellisen näkökulman, jota en ole kuullut täällä käsiteltävän.

Ajatellen yleisesti poliittisen kulttuurin kannalta EY:n ehkä meille kaikkein uusin piirre on sen vahva oikeusvaltiorooli korostava periaate. Se tunkeutuu pitkälti sellaiselle alueelle, joka meillä on perinteisesti opittu tuntemaan puhtaasti poliittisena, ja tästä syystä ehkä on käytetty täällä sellaisia arvioita, että ollaan siirtymässä

tuomarivaltioon. Mutta joka tapauksessa on aivan selvää, että poliittiselle päätöksentekijälle Suomessa EY-jäsenenä tulisi kyllä aika paljon uuden oppimisen aika niin kuin esimerkiksi Eta-neuvottelijoille tuli siinä muodossa, että EY:n tuomioistuin ehkä hyvin yllättävällä tavalla puuttui noihin pitkäisiin neuvotteluihin ja periaatteessa kertatulkinnalla kaatoi kaiken senastisen.

Keskeisin piirre tässä oikeusvaltioajattelussa on se, että EY-oikeus on ensisijainen kansalliseen lainsäädäntöön verrattuna ja ristiriitatilanteissa kansallisen tuomioistuimen on sovellettava EY-normia. Periaatteessa tämä ensisijaisuus koskee myös kunkin jäsenvaltion valtiosääntöä, joskin ihmisoikeuksia koskevin osin tätä periaatetta on jossain määrin lievennetty. EY-tuomioistuimen toimivaltaan kuuluu kuitenkin sen seikan vahvistaminen, onko jonkin maan lainsäädäntö "EY:n valtiosäännön tai perustuslakien" mukaista. Tällä tavoin EY-tuomioistuin siis tavallaan lähtee tutkimaan kansallisten lainsäädäntöjen valtiosäännön mukaisuutta.

Suomessa on paljon puhuttu lakien perustuslainmukaisuuden tutkimisesta, joka meillä on järjestynyt perustuslakivaliokunnan kautta. Mutta meillähän ei ole tuomioistuimilla mahdollisuutta tulkita Suomessa annetun lain yhdenmukaisuutta Suomen perustuslakien kanssa. Nyt alkaa näyttää siltä, että voidaan päätyä tilanteeseen, jossa EY-tuomioistuin kylläkin voi lähteä miettimään, onko joku suomalainen laki sopu-soinnussa Suomen oman valtiosäännön kanssa. Meille muodostuisi tällainen ylivaltiosääntöoikeus EY-tuomioistuimesta. Tämän vuoksi minusta olisi erittäin tähdellistä, että Suomessa lähdetäisiin nyt pikaisesti uudelleen miettimään ja tutkimaan, selviämmekö me mahdollisen EY-jäsenyyden varalta ilman omaa valtiosääntötuomioistuinta.

Arvoisa puhemies! Ed. Lipponen kiinnitti huomiota eräisiin harhoihin, joita tämän keskustelun aikana on voimakkaasti tuotu esiin. Hän näki murhetta lähinnä ns. pikkuveljien toiminnasta. On muitakin veljiä, ja otan muutamia yleisesti esitettyjä harhakäsityksiä tässä lopuksi vielä esille.

Ihan selvästi se EY:n direktiivien määrä, josta meille on kerrottu tuhansina sivuina, on luonut sellaista harhaa, että EY-lainsäädännön piiriin kuuluisi väittämien mukaan 80 prosenttia meidän kansallisesta lainsäädännöstämme. Tämä ei pidä paikkaansa. EY:n säännösten määrä on kyllä suuri, mutta suurimmalta osin ne ovat

standardisointeja, joilla ei ole vaikutusta meidän sisäiseen oikeusjärjestykseen. Tehtyjen tutkimusten mukaan todellisuus onkin sellainen, että siitä lainsäädäntötyöstä, jonka eduskunta viime syksynä teki, vain noin 15 prosenttia olisi ehdotomasti kuulunut EY:n piikkiin (Ed. Aittoniemen välihuuto) ja todellinen määrä — niin kuin ed. Aittoniemikin hyvin tietää — on sitäkin pienempi. (Ed. Aittoniemi: Suurempi!)

Mutta hyvin mielenkiintoisen näkökulman antaa tämä suomalainen lainkuuliaisuus ja yli-päättänsä pohjoismaiden perinne toimia myös sen mukaan, mitä säädetty on, itse EY:n toimintaan, kun muistamme, että monien ja varmojenkin tietojen mukaan EY:n jäsenmaista yksikään ei ole hyväksynyt sataprosenttisesti EY:n direktiivejä ja lieene jäsenmaita, joitten hyväksymisprosentti jää alle 50:n asiasisällöstä. Tästä tietysti helposti päätyy sellaiseen ajatukseen, syntyköhän niitä säännöksiä sen vuoksi juuri niin tiheään tahtiin, että säätäjät osin olettavat, ettei näitä nyt tarvitse niin nopeasti ainakaan panna täytäntöön tai mahdollisesti ei koskaan noudatata. Minusta pohjoismainen lainkuuliaisuuskulttuuri voisi johtaa siihen, että itse säännöstiheyttä saataisiin vähän harvennetuksi, kun perille tulisi se tieto, että se, mitä säädetään, on ihan todesta myös tarkoitettu otettavaksi.

Aivan lopuksi muutama sana paljon puhutusta EY:stä eroamisen mahdollisuudesta. Monet väittävät, että tämä tie on nyt ehdoton absoluuttinen tie, jota koskaan ei voisi taka-askeleella korjata. Sehän ei ilmeisesti välttämättä pidä paikkaansa. Se seikka, ettei Rooman sopimuksessa ole irtisanomisklausuulia, ei tarkoita, että se olisi irtisanomaton. Wienin kansainvälisen yleissopimuksen mukaan ilmeisesti täytyy lähteä liikkeelle siitä, että mikään kansakunta ei ole ikuisuuksia sidottu mihinkään sopimukseen. Toinen asia on, että ehkä tällaisissa yhteyksissä joudutaan puhumaan taloudellisista kompensatioista eroamisen varalta, mutta siihenkin toki vaikuttaa se, että jos sopimusolosuhteet olennaisesti muuttuvat, niin se luonnollisesti alentaa myös sopimuksen noudattamisen ja siinä pysymisen kynnystä.

Ed. D r o m b e r g : Arvoisa puhemies! EY-jäsenyyshakemuksen jättäminen on Suomen kannalta välttämätön, jotta pystymme turvaamaan tulevaisuudessa maamme taloudellisen kasvun ja sitä kautta kansamme hyvinvoinnin. Ministeri Väyrynenkin huomasi, että jäädään Puolan, Tshekkoslovakian ja Unkarin jalkoihin

puhumattakaan siitä, että Baltian maat olisivat jäsenenä ennen Suomea, ellei jäsenanomusta jätetä nyt yhdessä Ruotsin ja Itävallan kanssa. Tätä taustaa vasten hänenkin oli parasta muuttaa kantaansa ja lähteä tukemaan Suomen EY-jäsenyyttä. Tämä oli signaali myös keskustantokentälle, jolloin hallituksessa olevat keskustalaisetkin uskalsivat avoimemmin tukea EY-hakemuksen jättämistä.

Edelleen on jätetty kansanäänestyksen pohjaksi tarpeeksi uhkakuvia, joiden oikaisemiseen menee varmasti aikaa. Realiteetit toki täytyy tunnustaa siltä osin, että EY:hyn liittymisestä seuraa omat velvoitteet maattamme kohtaan ja EY:n tulevaisuuden kehitys saattaa aiheuttaa tiettyjä ongelmia Suomen kannalta, mutta laskettaessa yhteen hyvät ja huonot puolet hyvien puolien saldo on kuitenkin huomattavasti suurempi.

Suomen on pakko tervehdyttää niin suljetun kuin avoimen sektorin toimintoja ja panna taloutensa kuntoon nopeutetussa aikataulussa, ja jokaisen on kannettava oma vastuunsa eikä työnnettävä vastuuta toisten kannettavaksi. Yhteiskunnassamme on edelleen liiaksi naapurimaistamme otettuja malleja keskittymisestä ja yhteiskunnan holhoamisesta, malleja jotka on saatava purettua, jotta vapaa markkinatalous pääsee toimimaan niin yritysten kuin kansalaisten hyväksi. EY:hyn liittyminen nopeuttaa näiden rakenteiden tuhoamista.

On tietenkin oikein, että EY:hyn liittymistä tarkastellaan usealta eri näkökannalta, jotta pystytään ryhtymään kaikkiin mahdollisiin toimiin ongelmien minimoimiseksi. Mutta hämmästyttävää on kuitenkin se tapa, millä ministeri Väyrynen sitkeästi jatkaa keskustelua devalvaation merkityksestä Suomen taloudelle. Täytyy kysyä, onko hän edelleenkin jonkin tahon asialla ja miksi. (Ed. Aittoniemi: Meidän on pakko devalvoida!) Tuntuu suorastaan helpottavalta ajatus siitä, että tulevaisuudessa ei enää pystyttäisi käymään poliittista tai muutakaan peliä liittytessä EY:hyn, vaan Suomen talouspolitiikka tulee pakostakin kurinalaisemmaksi.

On tietenkin perusteltua selvittää talous- ja rahaunionin eri vaiheiden vaikutukset Suomen kansantalouteen ja päättää tarvittavista talouspoliittisista toimenpiteistä, kuten tiedonannossa todetaan, jotta pystymme mukauttamaan talouspolitiikkamme jäsenyyden vaatimalla tavalla. Taloutemme yksipuolisuus eli suuri riippuvuus metsäteollisuudesta on toki tekijä, joka vaatii maaltamme ponnistuksia, mutta onneksi

se on myös samalla vahvuutemme, sillä kuten on todettu EY-alueen nykyiset metsävarat eivät ole kehuttavat.

Talouden rakenteen monipuolistumiseen tulee kiinnittää entistä enemmän huomiota niin yhteistyössä EY:n kanssa kuin Suomen mahdollisuuksiin hyödyntää rajakauppaa ja samalla toimia EY:n mahdollisena asiantuntijana näissä kysymyksissä, joskin erityisaseman saavuttaminen länsimaisen kilpailun lisääntyessä Ivy-maiden ja Baltian välillä tulee Suomelta vaatimaan erityisiä ponnistuksia. Vanhat markkinointimenetelmät tulevaisuudessa eivät enää toimi. Suomen tulee talouden rakenteen monipuolistamiseen kiinnittää entistä enemmän huomiota ja panostaa entistä enemmän koulutukseen, tutkimukseen ja tuotekehittelyyn ministeri Väyrysen talouden yksipuolistumisuuhkauksista välttymiseksi.

Tasa-arvokysymykset on otettu oikeutetusti esille niin hallituksen tiedonannossa kuin pääministeri Esko Ahon puheenvuorossa. Suomalaista yhteiskuntaa on rakennettu pitkälti pohjoismaiseksi tasa-arvoyhteiskunnaksi, jossa naisen asema niin työelämässä, päätöksenteossa, koulutuksessa kuin sosiaali- ja terveystaloudessa on tunnustettu. Meillä on paljon annettavaa keski- ja eteläeurooppalaiselle päätöksentekojärjestelmälle. Ne mallit, joita EY:ssä tällä hetkellä on tarjolla, eivät vastaa pohjoismaista ja suomalaista tasoa. Siksi on tärkeää, että suomalaiset voivat antaa oman näkemyksensä ja mallinsa EY:n käyttöön, jotta yhteiskuntaa tasa-arvoistavat toimintalinjat saataisiin toteutumaan myös nykyisissä ja tulevaisuudessa EY-maissa. EY on tässä suhteessa suomalaiselle naiselle mahdollisuus ja haaste, onhan eduskuntamme maailman naisvaltaisin ja ministereistään huomattava osa on naisia.

Suomen kansa on antanut luottamuksen naisten toiminnalle politiikassa ja haluaa kehittää yhteiskuntaamme naisten ajamiin periaatteiden kautta, joten edellytän, että valittaessa ministereitä EY-neuvottelijoiksi joukossa on myös naisministeri, jonka kautta välittyvät suomalaisen yhteiskunnan tasa-arvopyrkimykset yhdyntävässä Euroopassa.

Ed. Kuittinen: Arvoisa puhemies! Aluksi totean, että olen edelleen hyvin kriittinen itse EY-jäsenyyteen. En myöskään oleta, että kaikki neuvottelutavoitteemme toteutuvat. Olen kuitenkin sitä mieltä, että vain hakumenettely tuo nykyistä paremman selvyuden oletetuista

uhista ja mahdollisuuksista. Toivon, että jatkossa keskustelu neuvottelujen aikana on kriittinen ja objektiivisuuteen pyrkivä. Uhkakuvien maalailu ei auta ketään. Se luo ihmisille turvattuutta.

On myös muistettava, että Suomen talouden tai muita ongelmia EY-jäsenyyden ei itsessään ratkaise. On tehtävä kovasti työtä, muutettava työtapoja ja rakenteitamme, jotta vientimme nousisi, vaihtotasevajeeemme korjaantuisi ja taloutemme elpyisi. Mikäli eduskunta päättyy äänestyksessä hakemuksen jättämiseen, niin neuvotteluissa on maamme itsenäisyys ja taloudellinen etu ja sitä kautta hyvinvoinnin ja perusturvallisuuden luominen oltava ensisijainen tavoitteemme ja neuvottelujen osalta tulos on oltava positiivinen.

Tiedämme jo etukäteen myös suuren EY-organisaation päätöksenteon etäännyttämisen ja kovan kilpailun aiheuttavan maallemme myös monia ongelmia. Eräs Luxemburgin kansanedustajakollega totesikin maansa EY-jäsenyydestä: "It is not happiness, but necessity." Se ei ole onnella, mutta meille välttämättömyys. Hallituksen EY-tiedonanto sisältää hyvin tärkeitä neuvottelutavoitteita ja liittymisehtoja, jotka ovat tarpeen Suomen erityisolosuhteiden huomioon ottaen. Mainitsen muutamia: ulko- ja turvallisuuspolitiikka, maatalouden turvaaminen, siirtymäjärjestelyt ja erityisolosuhteiden huomioon ottaminen.

Maatalouspainotteisuus EY-tiedonannossa on luonnollista. Toteutuhan suuri osa pääoman, palvelujen, tavaroiden ja työvoiman liikkuuudesta jo EY-sopimuksen kautta.

Puheenvuorossani koskettelen sosiaaliturvaa, hyvinvointipalveluja, tasa-arvoa, työelämää ja aluepolitiikkaa.

EY-jäsenmaat voivat päättää kansallisesti omasta sosiaaliturvastaan ja hyvinvointipalveluistaan. Välittömiä muutoksia ei EY-jäsenyyden tuo. Sosiaaliturvan ja palvelujen ylläpitämiseen ja kehittämiseen vaikuttaa keskeisesti itse asiassa kaksi seikkaa: ensinnäkin maan ja valtion talouden on oltava sellainen, että palvelut voidaan järjestää, toiseksi on oltava poliittinen tahto voimavarojen myöntämiseen ja tarvittaessa tahdotarkistaa rahoitusmuotojen keskinäistä suhdetta.

Kysymystä EY-jäsenhakemuksen jättämisestä tulee siis arvioida punniten, kummassa tapauksessa Suomen talous voi paremmin. Suomessa sosiaalimenojen suhde bruttokansantuotteeseen ei ole tällä hetkellä korkeampi kuin EY-maissa

keskimäärin. Nykyisin osuus hipoo 30:tä prosenttia. Tiedämme myös, että Suomi sijoittui hyvin Oecd-maihin verrattuna vertailtaessa esimerkiksi minimieläkkeitä, työeläkkeitä, sairausvakuutuksen ja työttömyysvakuutuksen peittävyttä ja korvaavuustasoa. Se, kuinka paljon haluamme käyttää varoja sosiaaliturvaan, ei ole välittömästi riippuvainen Euroopan yhteisön jäsenyydestä tai sen ulkopuolella olemisesta. Rooman sopimukseen ei sisälly määräyksiä sosiaaliturvan tasosta, eikä EY ole määrännyt jäsenmaita nostamaan tai laskemaan sosiaaliturvansa tasoa. Se ei voi sitä edes tehdä.

Jo Eta-sopimus tuo monia muutoksia työvoiman ja palvelujen vapaan liikkuvuuden takia, mutta vasta EY-jäsenyys tuo täydellisen osallistumisoikeuden EY-komiteoihin ja työryhmiin sekä päätöksentekoon. On vain arvioitava nyt, kuinka paljosta voimme olla päättämässä ja onko jäsenyyden tuoma etu riittävä menetyksiin verrattuna.

Sosiaalipolitiikka on saanut EY:ssä lisää painoarvoa vasta viime aikoina. EY:n joulukuisessa Maastrichtin huippukokouksessa sovittiin yhteisen sosiaalipolitiikan tavoitteenasettelusta, josta kuitenkin Iso-Britannia jättäytyi ulkopuolelle. Tavoitteena on yhteisen miniminormiston luominen tällä alueella.

Vuonna 1989 hyväksyttiin EY:n työntekijöiden sosiaalisia perusoikeuksia koskeva julistus, joka on perusta EY:n sosiaalipolitiikan kehitykselle. Julistus ei ole EY-maita sitova asiakirja. Sen avulla vahvistuu maiden pyrkimys edistää jäsenmaiden yhteistyötä sosiaalipolitiikan alalla, ja se edellyttää jäsenmaiden osallistumista EY:n sosiaalipoliittisten ongelmien ratkaisemiseen. EY:n sosiaalipoliittisia ohjelmia ovat esimerkiksi vammais- ja köyhyysohjelmat. Suomen liittymisen esimerkiksi EY:n erilaisiin vammaisohjelmiin olisi myös myönteinen asia. EY:n komissio on laatinut lähes 50 direktiiviluonnosta, jotka ovat edenneet kylläkin hyvin hitaasti. Vammaisten liikkumiseen liittyvä direktiivi on valmisteilla ja parantaneet Suomenkin normeja.

Jo Eta-lainsäädäntö vaikuttaa terveydenhuollon ammattien harjoittamiseen, joskin vähäisesti. Tarkistuksia joudutaan tekemään vain kätilön ja yleislääketieteen erikoislääkärien tutkintojen osalta.

Arvoisa puhemies! EY-valtioiden sosiaaliturvajärjestelmät perustuvat keskeisesti ansio-työhön toisin kuin Suomessa. Näin työntekijän oikeus sosiaaliturvaan ratkeaa pääsääntöisesti sen valtion lainsäädännön mukaan, jossa hän

työskentelee. Myös työntekijän perheenjäsenen oikeus etuuksiin ratkeaa työntekijän työntekovaltion lainsäädännön mukaan.

Suomen asumisperusteinen sosiaaliturva tulee säilyttää ja tarkistaa siten, ettei sosiaalietuuksia tarpeettomasti eksportoida eli viedä ulos maasta. Tulee myös taata perusturvan kehittäminen niillekin, jotka ovat työelämän ulkopuolella. Yhtenä esimerkkinä mainitsen kehitysvammaiset. Työssä käyvän ja työelämän ulkopuolella olevien henkilöiden asemassa olevat erot ovat EY:n jäsenmaissa suuret.

Kansaneläkelaitoksen asemaa tulee vahvistaa ja säännöksiä muuttaa siten, että kansaneläkkeen määrä suhteutettaisiin Suomessa asumisen aikaan. Tätä edellyttää jo Eta-sopimus, ja säännöksiä ollaan jo tarkistamassa.

Lisään vielä muutamia asioita, joihin toivon kiinnitettävän huomiota: Tuotteiden ja palvelujen laatua on valvottava. Alkoholipolitiikassa tulee voida sosiaali- ja terveystaloudellisin perustein jatkaa entisin tavoin vähittäismyyntiä. Lääkkeiden vähittäisjakelu tulee säilyttää valvottuna. Kansallisen päätöksentekovalvon on säilyttävä ydinjätteiden loppusijoituksesta päätettäessä.

Arvoisa puhemies! Hyvinvointivaltion palveluihin liittyy oikeudenmukaisuuden periaatteen lisäksi tasa-arvo. Euroopan yhteisössä on hyväksytty tasa-arvosta viisi direktiiviä ja useita suosituksia. Suomen lainsäädäntö on tasa-arvoasioissa melko hyvin sopusoinnussa EY-oikeuden kanssa. Suomessa naisista käy yli 73 prosenttia töissä kodin ulkopuolella ja heistä ainoastaan 11 prosenttia osapäivätyössä. Useimmissa EY-maissa naisten työhön osallistumisosuus on huomattavasti Suomea pienempi ja osa-aikatyötä tekevien osuus on noin 30 prosenttia.

Suomen työmarkkinat ovat jakautuneet sukupuolen mukaan toisin kuin joissakin EY-maissa. Naiset toimivat meillä pääasiassa julkisen sektorin matalapalkkaisilla hoito- ja hoiva-aluilla. Ainakin lyhyellä aikavälillä tämä voi merkitä työmarkkinakilpailun kiristymistä ja epäedullista palkkapolitiikkaa. Vaikka suomalaiset naiset käyvät työssä, he ovat edelleen pääasiassa lasten, vanhusten ja vammaisten huolenpitäjiä.

Meillä tasa-arvokeskustelussa on vielä liian paljon kehitystä hidastava ajattelumalli ja siinä vaikuttaa erityisesti se, että hyvinvointipalvelut kuten päivähoito, terveyskeskukset, koulu-ruokailut ja monet muut palvelut ovat kehittyneet, jotta naiset pääsisivät työelämään. Siitä huolimatta, että naiset osallistuvat työelämään tasa-arvoisesti, ajattelua ohjaa se, että työelämä

on miesten ja tietyillä järjestelyillä siitä on siivu annettu naisille. Tasa-arvokeskustelussa tulisi-kin olla näkökulma, että puolet työvoimasta on naisia, puolet miehiä ja molempia on myös yksinhuoltajina ja toisaalta perheet tarvitsevat palveluja. Vain tämä lähtökohta edistää tasa-arvoajattelua.

EY-jäsenyysneuvotteluissa tuleekin olla tasa-arvolain periaatteiden mukaan naisten edustus. Samoin neuvottelujen aikana eduskunta ja sen valiokunnat on pidettävä jatkuvasti ajan tasalla neuvottelujen kuluista.

Vielä muutama sana työelämästä: Niin sanotun Cecchinin raportin mukaan EY:n piirissä menetettäisiin sopeutumisvaiheessa työpaikkoja, näin varsinkin rajakontrollissa, rahoitussektorilla ja maataloudessa. Lisään tähän vielä koko elintarvikesektorin. En usko raportin toiveikkaaseen arvioon, että menetykset saataisiin 5—6 vuodessa moninkertaisesti takaisin muilla aloilla.

Talouden elpymisponnistelut ovat vaikeita mutta mahdollisia. Tässä yhteydessä viittaan viimeiseen välikysymyspuheenvuorooni, jossa käsitelin työelämän kehittämistä; siihen en nyt puutu. Taloutemme elvyttämiseksi on erityisen tärkeää myös aluepolitiikka. Läheinen taloudellinen ja muu yhteistyö on edelleen merkityksellistä itäisen rajanaapurimme kanssa. Neuvotteluissa tulee turvata Suomelle mahdollisuudet laajalaisen lähialueyhteistyön kehittämiseen. Samoin tulee turvata harvaan asutujen ja pitkien etäisyyksien päässä olevien alueiden ihmisten työllistämismahdollisuudet, palvelut ja liikenneyhteydet.

Arvoisa puhemies! Lopuksi totean, että jäsenhakemuksen jättäminen on viisasta vain, mikäli uskomme kansallisten kokonaisuujemme olevan turvattavissa Euroopan yhteisön jäsenenä. Päätös on historiallinen, ja tulokset tiedetään vasta paljon myöhemmin. Laaja kansalaiskeskustelu, jota keskusta on virittänyt, sekä monet muut pohdinnat ja nyt käyty eduskuntakeskustelu ovat olleet välttämättömiä. Epäilyt, monet näkökulmat ja erilaiset painotukset ovat osaltaan tuomassa taustatietoa neuvotteluihin.

On kuitenkin rehellisesti todettava, että keskustelu täällä istuntopöydässä ei ole ollut aina asiallista eikä toisiamme kannustavaa. Eräs lehterillä seurannut totesikin: "Nehän pelleilevät vakavalla asialla ja haukkuvat vain toisiaan." Tällaista kuvaa eduskuntatyöskentelystä emme varmasti halua antaa. Toivon näin kaikkien ajattelevan. Edelleen toivon yhteisen kansallisen

tahdon löytyvän maan talouden kuntoon saattamiseksi ja yhteisymmärryksen löytämiseksi EY-jäsenyyslakemuksen neuvotteluheidoista.

Ed. Ala - Harja: Arvoisa puhemies! Haluan käyttää puheenvuoron tiedonantokeskustelussa sen takia, että asia on niin suuri ja selontekokeskustelussa minulla ei ollut mahdollisuutta käyttää puheenvuoroa.

Jäsenanomus herättää kysymyksiä: Onko sen jättäminen nyt aiheellista vai mikä olisi se Suomen paras, jota presidenttikin peräänkuulutti? Onko hallitus luottamuksemme arvoinen hoitaakseen Suomen sisäpolitiikkaa ja myös luotsaamaan maatamme Eurooppaan? Näihin kysymyksiin vastaamme myöhemmin tänä päivänä.

Samalla voimme kysyä, mitkä mahdollisuudet meillä suomalaisilla olisi, jos jättäytyisimme EY:n jäsenneuvottelujen ulkopuolelle vapaaehtoisesti. Jäisimme Eta-sopimuksen varaan ja päätöksenteon ulkopuolelle huolimatta siitä, että Ruotsi ja Itävalta ovat jo anoneet täysjäsenyyttä.

Mielestäni Suomen on päästävä mukaan päätöksentekoon eurooppalaisella tasolla. Meidän tehtävämme on tehdä päätöksiä, joiden tarkoituksena on huolehtia suomalaisten eduista. Olemme pystyneet nostamaan maamme elintason kovalla työllä. Sen tuloksena meillä on korkea sosiaaliturva, hyvä kaikki kattava koulutus, meillä on myös ennätyslyhyt työvuosi ja alhainen eläkeikä.

Sosiaalietuuksien maksamiseen tarvittiin vielä viime vuonna vähintään 3 prosentin bruttokansantuotteen nousu. Mutta kuten tiedämme, bruttokansantuote laski 6,5 prosenttia, joten olemme melkoisessa aallonpohjassa ja laskusuhdanne paneekin arvioimaan tilannetta uudelleen. Me emme voi sosiaaliturvaamme pitkään maksaa ulkomaan velan turvin. Meidän on saatava yritystemme pyörät pyörimään ja ulkomaankauppa vetämään, sillä vain vientituloilla voimme maksaa sosiaaliturvaa, koulutusta, jopa maatalous- ja teollisuustukea sekä velkojemme korkoja. Mitä siis tehdä?

EY-jäsenanomus on sellainen positiivinen signaali, joka toivon mukaan alentaa korkoja ja lisää investointihalukkuutta Suomeen. EY-täysjäsenyys antaisi Eta-sopimusta paremmin suomalaisille yrityksille tasavertaiset kilpailuolosuhteet Euroopassa. Tiedämmehän, että vain terveet ja kilpailukykyiset yritykset takaavat hyvinvoinnin ja parantavat työllisyyttä. Meidän on oltava

yhtä aikaa Ruotsin kanssa kolkuttelemassa EY:n portilla.

On paljon peloteltu tässäkin salissa, että sosiaaliturvamme EY:n myötä laskee. Tiedämme, että meille jää kansallisesti päätettäväksi niin sosiaaliturva kuin myös se tapa, miten sosiaaliturva rahoitetaan. Mutta koska meillä on nyt uhkaamassa vielä paheneva taloutemme lama, niin meillä todella vähenevät mahdollisuudet kustantaa sosiaaliturvaamme, ellemmme saa piristystä aikaan. Tämän vuoksi onkin nyt kiireesti tehtävä tämä talouttamme tervehdyttävä päätös, jotta saisimme vientikaupparamme vetämään ja elinkeinoelämän pyörät pyörimään.

Suomen valtti pienenä kansana on koulutussessa ja tutkimuksessa. EY:n täysjäsenenä joutuisimme tosin maksamaan EY:n rahastoon, mutta pääsisimme kuitenkin mukaan suunnitteluun ja myös päätöksentekoon ja sitä kautta meillä olisi mahdollisuus saada suomalaiselle teollisuudelle tuoteprojekteja, ei niin kuin Eta-sopimuksen voimassa ollessa, jolloin saisimme vain niitä jäämiä, mitä jää EY-mailta.

Tämä edellyttää kuitenkin, että myös suomalainen koulutus- ja tutkimustaso pidetään korkealla, ja se vaatii tietysti myös lisäresursseja. Se tulee toisaalta piristämään suomalaista koulutusta ja tutkimusta. On turhaan epäilty, että pieni suomalainen kulttuuri tulisi häviämään EY:ssä. Päinvastoin. Esimerkki Irlannista: Irlannin identiteetti ja itsetunto on selvästi lisääntynyt EY-jäsenenä. Tämä totesimme pari viikkoa sitten Irlannissa käydessämme. EY myös tukee pieniä kulttuureja.

Arvoisa puhemies! Viime kuukausien aikana EY-keskustelu on saanut sellaisia muotoja, että täytyy ihmetellä, onko ihmisten pelottelussa kokonaan unohdettu vastuu kuulijasta. Esimerkiksi velkakierteessä ponnistelevilla viljelijöillä on jo riittävästi kärsimyksiä. Heitä ei pitäisi politiikan nimissä enää lyödä. Jatkuva pelottelu voi murtaa vahvemmankin ihmisen henkiset voimavarat.

Tämän päivän taloudelliset vaikeudet alalla kuin alalla on helppo syyttää EY:n syyksi unohtaa samalla, että meillä on edessämme suuret muutokset riippumatta siitä, lähetämmekö EY-jäsenanomuksen vai jäämmekö Eta-sopimuksenaraan.

Täällä on paljon puhuttu myös siitä, että tiedonanto on liiaksi maatalouspainotteinen. Ymmärrän tämän painituksen. Epävarmuus tulevaisuudesta maataloudessa ja maaseudulla on vahva eikä suotta. Jälkikäteen löytyy kyllä viisautta. On hyvä muistaa, että nykyinen maa-

taloutta pönkittävä tukiviidakko on rakennettu 50-luvulla. Kyllä siinä sopimusta tehtäessä ovat olleet osallisina niin keskusta kun SDP:kin, joten turha on toisiaan syyttää. Viljelijät ovat yrittäneet tulla toimeen kiintiöiden ja tuotantorajoitusten keskellä. Tuotantokustannukset ovat nousseet jatkuvasti. Valtion subventoimilla lainoilla on maksettu sisarosuuslainoja, joilla on tehty kaupunkien asuntoja eri puolille maata. Maan ja metsän hinta ovat nousseet kohtuuttomasti lisäten velkataakkaa viljelijälle. On tarvittu yhä uusia tukimuotoja, ja näillä viljelijät on nitattu tiloilleen.

Samanaikaisesti 70- ja 80-luvuilla ei ole luotu maaseudulle korvaavia työpaikkoja ja yrityksiä, joihin maataloudesta vapautuneet ihmiset olisivat voineet mennä töihin. Nyt olemme tulleet siihen tilanteeseen, jolloin on tehtävä remonti. Se koskettaa kovasti juuri tämän hetken viljelijöitä erikoisesti, koska nyt niin maan kuin metsänkin arvo on laskenut ja samalla vakuusarvot romahtaneet.

Kannattamatonta yritystä ei voi loputtomiin pitää avustuksilla pystyssä. Nuori viljelijäpolvi joutuu nyt maksamaan 40 vuoden aikana tehdyt virheet. Se on mielestäni kohtuutonta. Tämän vuoksi näen tärkeäksi neuvottelutavoitteeksi EY-jäsenyydelle Suomen maatalouden tulevaisuuden turvaamisen, viljelijöiden elintason ja myös suomalaisen maaseudun asuttuna pitämisen turvaamisen.

Uuseen otteeseen ovat tulleet esille ne tekijät, jotka alentavat maataloutemme tulosta, kuten pieni satotaso, korkeat tuotantokustannukset. Nämähän vastaavat suomalaista korkeaa kustannustasoa. Niissä on palkkakustannuksia. Palkathan ovat nousseet myös moninkertaisiksi 40 vuoden aikana. Viljelijän toimintaa rajoittaa lisäksi lukuisa verkko säädoiksi ja kieltoja. Monopoliasemassa olevat yhteistyökumppanit kuten rehu-, siemen-, lannoite-, kone-, viljakauppa nostavat kustannuksia. Tarvitaan siis riittävä pitkä siirtymäajat, jolloin myös kotimaisin keinoin ja tukimuodoin helpotetaan viljelijöiden selviytymistä ja uusien tuotantomuotojen ja yritystoiminnan muodostumista myös maaseudulle. Ilmasto-olosuhteet on otettava huomioon, ja niiden perusteella pitäisi olla mahdollisuus pysyviinkin poikkeuksiin.

Mikä on maaseutumme kohtalo, kun rajat aukeavat Eurooppaan? On katsottava totuutta silmiin. Ei suomalaisiakaan voida pakottaa elämään vasten tahtoaan syrjäisillä paikkakunnilla puutteellisella tulotasolla. Siksi on tehtävä maa-

seutustrategia. Maaseudun asuttuna pitäminen ei voi olla pelkästään maatalouden varassa, vaan meidän on yhdessä päätettävä, missä määrin ja mitkä alueet pidetään asuttuina, niin että myös säilyvät välttämättömät palvelut. Päätoimisten viljelijöiden lisäksi ainoa mahdollisuus on sallia myös osa-aikaviljely. Suoraa tulotukea on voitava maksaa myös tarvittaessa heille. EY:n aluepoliittisia tukia voidaan käyttää tulevaisuudessa pkt-yritystoiminnan tukemiseen. Tämä antaakin lisää mahdollisuuksia juuri yrityselämälle. Mielestäni tulevaisuudessa Suomella pitäisikin olla mahdollisuuksia säilyttää ainakin suuri osa maaseudustamme asuttuna. Myös maataloustuotannolla on mahdollisuuksia, mutta ei yksinäisenä vaan yhdessä metsätalouden ja maaseudun monimuotoisen pienyritystoiminnan kanssa. Tähän päästään vain kovan remontin kautta, joka on jo alkanut.

Arvoisa puhemies! Olemme todella suuren ja vakavan ratkaisun edessä. Mielestäni me voimme turvata suomalaisen hyvinvoinnin ja länsimaisen demokratian vain pyrkimällä EY:n täysjäseneksi ja pääsemällä osallistumaan täysivaltaisesti päätöksentekoon, mutta se vaatii meiltä monia asenteellisiakin muutoksia. Pärjätäksemme meidän on tehtävä kovasti työtä, vielä kovemmin kuin tähän asti, nykyistä enemmän, yhtä paljon kuin Euroopassa, sillä vain työnteolla ja yrittämisellä tulemme pärjäämään.

Voin yhtyä tiedonannon kohtaan, jossa määritellään Suomen puolueettomuus sotilaalliseksi liittoutumattomuudeksi ja itsenäiseksi puolustukseksi.

Irlannissa saimme ohjeen, joka on ollut mielessä täälläkin: EY-neuvotteluissa on oltava päteviä ja tehokkaita neuvottelijat, jotka muistavat ne neuvottelutavoitteet, joista on mainintoja tiedonannossa, mutta joista tulee vielä lisää selontekokäsittelyssä, ja jotka pitävät meidät kansanedustajat ajan tasalla.

Tulen kannattamaan EY:n jäsenanomuksen jättämistä ja myös luottamusta hallitukselle.

Ed. Vehkaja: Arvoisa puhemies! EY-hakemus on Suomelle juuri nyt tärkeä kysymys, mutta se ei ole maailman tulevaisuuden kannalta ehkä tärkein kysymys. Ihmiskunnan suurimmat ongelmat liittyvät mielestäni tänä päivänä väestönkasvuun, ympäristötuhon uhkaan sekä pakolaisuuteen ja siirtolaisuuteen, tahdoimmepa tai emme. Tämän johdosta EY:n tulevaisuudessa tulee painottaa oman Suomemme likeisimpien kysymysten hoidon lisäksi myös sitä, miten EY

vastaa alussa mainittuihin maailman laajuisiin ongelmiin. Vaikka EY-asiat nyt valtaavatkin paljon suomalaisten energiasta, olisi suomalaisten syytä edelleen olla herpaantumattoman aktiivisia edellä mainituissa asioissa mm. YK:n yhteyksissä. Tätäkin kautta voidaan luoda lisäpaineita, mitä tulee EY:n vastuuseen muuta maailmaa kohtaan.

EY on liikkuva maali ja joukkuepeli, jonka pelaajat itse omine arvoineen luovat. En tunne suurta innostusta EY:n nykyisiin pelisääntöihin. Demokratiavaje, virkavaltaisuus ja naisten vähäinen asema EY:ssä ovat tähän eräänä syynä. Näissä kysymyksissä toivon EY:n kehittävän, mutta liittymisen reunaehtoina niitä en voi pitää. Vasta EY:n jäsenenä voisimme olla vaatimassa muutoksia EY:n sisäisiin pelisääntöihin yhdessä muiden samanmielisten kanssa. EY:n monisäikeisyys taas on juuri se pidäke, jonka itse miellän pitävän tulevaisuudessa yllä rauhaa Euroopassa.

Suomen kannalta EY:tä vieläkin suurempi kysymysmerkki liittyy itäisiin naapureihimme. EY tulee vaikuttamaan keskeisesti elämäämme, vaikka emme olisi tulevaisuudessa sen jäsenenä. Näin ollen vain EY ei ole mörkö. Koko tulevaisuus on mörkö niille, jotka tulevaisuuden sellaisena haluavat nähdä.

Suomi on ottanut suurimman askeleen kansainvälistä kanssakäymistä kohti jo Etassa. Tämä on lähes unohdettu. Etää kohtaan ei ole esitetty juurikaan kritiikkiä, vaikka tavaroiden, palvelujen, pääomien ja ihmisten vapaa liikkuminen toteutuu jo tätä kautta pitkälle. EY oikeastaan vain parantaisi Eta-järjestelyä, koska saisimme EY:ssä myös päätösvaltaa. Saisimme täysivaltaisesti tulla mukaan myös asioiden valmisteluun.

Kannattaa tähdentää, että suomalaisilla saatavaa olla laskennallista painoarvoa suurempi merkitys EY:n asiantuntijatehtävissä. Tämä kuitenkin edellyttää, että Suomessa panostetaan riittävästi koulutukseen sekä tutkimukseen ja kehittämistoimintaan. Hallitus ei näytä riittävästi mieltäneen tämän menestystekijän arvoa. Suomalaisista arvomaailmaa voidaan siis välittää maailmalle ei vain poliitikkojen vaan myös asiantuntijoiden kautta.

Pidän tärkeänä, että Suomi hakee EY:n jäsenyyttä yhdessä Ruotsin kanssa, sillä se sisältää mahdollisuuden saavuttaa jäsenyyttä myös samaan aikaan. Näin välttyisimme perinteiseen suuntautumiseemme nähden kohtalokkaalta EY-rajalta Tornionjoella ja Merenkurkussa.

EY-selonteko on parhaillaan parlamentaarisessa järjestyksessä valiokuntakäsittelyssä. Kuulemme asiantuntijoita ja olemme muodostamassa kantojamme siitä, millaisin neuvottelutavoitein hallituksen tulisi lähteä neuvonpitoon. Tämä perusteellinen työ on kesken. Tätä taustaa vasten on käsittämätöntä, että hallituksen EY-tiedonanto sisältää pitkän hännän, jossa käsitellään niin ikään neuvottelutavoitteita mutta varsin valikoidusti vain maatalouden osalta. Maatalous joutuu rakennemuutokseen, vaikka emme EY-hakemusta jättäisikään tai jäseneksi pääsikään.

Tänään on kuultu monissa puheenvuoroissa maataloustukien pienviljelijöitä sortavasta luonteesta. Epäkohdat näyttävät vasta nyt saavuttavan kansalaisten laajemman tietoisuuden. Tilanne ei mitenkään mairrita MTK:ta, joka kantaa asiasta suurimman moraalisen vastuun. Kysymys on pitkälti siitä, miten maatalous sisällään jakaa tukimiljardit.

Maaseudulla asuu myös muuta kuin maatalousväestöä. Kysyn, eikö kepun solidaarisuus yllä edes kotikylän naapureihin. Joukkotyöttömyys ulottuu myös maaseudulle. Yhä useampi on työtön, maaton. Yhä useampi työttömistä joutuu taloudelliseen kaaostilanteeseen, kun esimerkiksi asuntolainoista tulisi työttömänäkin selvitä. Minkälaisia tukipaketteja hallitus on valmis solmimaan rajun EY-rakennemuutoksen näille uhreille?

Mikä on eduskunnan aikanaan hyväksymän selontekovastauksen ja tiedonantopäätöksen sitovuuden ero koskien neuvottelutavoitteita? Mikäli parlamentaarille asian käsittelylle annetaan mitään painoa, jokainen ymmärtää, että eduskunnan neuvottelutavoitteet voidaan kestävästi muotoilla vasta EY-selonteon käsittelyn yhteydessä. Olisi ollut ulkopoliittisista syistä tärkeää, että hallituksen tiedonantoteksti olisi sisältänyt ainoastaan tahdonilmaisun siitä, että Suomi hakee EY-jäsenyyttä. Tiedonannon sisällöstä tai hännän pituudesta ei riipu se, mitataanko sillä hallituksen luottamusta. Tiedonannon kautta luottamusta nimenomaan mitataan.

Olisi ollut äärimmäisen tärkeää, että jo EY-hakemuksesta olisi voitu tehdä aito äänestystilanne, että lopullisessa äänestyksessä olisi voitu selkeästi äänestää vain hakemuksen jättämisestä, joko puolesta tai vastaan. Sellaisella äänestystuloksella olisi ollut enemmän painoarvoa maailmallakin, niin arvelen. Oppositio ei enää voinut pelastaa tilannetta, kun hallitus on juonikkaan junansa liikkeelle laskenut.

Aito äänestys puolesta tai vastaan ja vain siitä olisi ollut sitäkin tähdellisempää, kun varsinkin kepu on vaatinut kansanäänestyksen toimeenpanoa myöhemmin itse jäsenyydestä. Aikooko hallitus ehkä silloinkin tulla eduskuntaan monimutkaisella ehdotuksella ja vältellä selkeää asiaa, ”kyllä” tai ”ei” EY:lle?

Kepulle, kristillisille ja RKP:n maataloussivelle olisi ollut valtopoliittisista syistä aika vastenmielistä näyttää loppuäänestyksessä, että näissä puolueissa on itse asiassa varsin paljon EY:n vastaista mielialaa. Tämähän ei ole kaiken lietsunnan jälkeen mikään ihme edes. Vainoalkeatkin sen osoittavat. Kansaa on haluttu jakaa kahtia, ja ihme on tapahtunut: Se on jakautunut kahtia. Millaiset heijastukset tämä kahtiajakautuminen jättää muuhun kuin EY-politiikkaan, sitäkin hallitus kantaa vastuun.

Mutta muuttaako hallituksen järjestämä äänestystempuili erimielisyyttä mitenkään? Mielestäni ei. Hallituksen sisäistä eheyttä ja kykyä viedä uskottavasti asioita eteenpäin on mitattava nyt väliäänestyksen perusteella. Tuon äänestyksen arvo ei voi olla vain maakuntapolitiikan tarpeessa. Me tiedämme jo tähän mennessä tapahtuneen ja puheiden perusteella, että hallitus on sisäisesti rikkiäinen. Tämä ei lupaa hyvää myöskään tulevien EY-neuvottelujen osalta.

Kun Suomessa nyt harjoitellaan aitoon parlamentarismiin siirtymistä, tulisi mielestäni oppia näkemään, että tarvitaan koko hallituksen yhteistä politiikkaa. Mitä keskeisempi kysymys on, sitä selkeämpi tämän seikan tulisi olla. EY-hakemus on mielestäni niin keskeinen asia, ettei hallituksen sisäisiin erimielisyyksiin ja taktikointiin pitäisi olla minkäänlaista sijaa.

Yksittäisen ministerin lojaalisuus hallituksen valitsemaa politiikkaa kohtaan myös korostuu parlamentarismissa. Ei näytä siltä, että ministeri Värynen ehtisi kuitenkaan tätä oppia. Ehkäpä hänessä siis on presidenttiainesta.

EY-jäsenyyttä vastustavien suurin mörkö näyttää olevan ns. EY-direktiivit, joilla suomalainen elämänmeno ahdettaisiin eurooppalaisiin uumiin. On aivan liian vähän pohdittu sitä seikkaa, mikä arvo direktiiveille ylimalkaan tulee antaa. Erikoisen kiinnostavaa kysymyksen pohdinta on mielestäni ns. pehmoalojen osalta. Me tiedämme, että Eurooppa on nykyin direktiivinsä sisällä hyvin erilainen. Tiedämme myös, että yhteinen eteneminen on hankalinta niillä alueilla, joilla kansalliset erityispiirteet ovat vahvimmat. Miksei Suomikin voisi säilyttää erilaisuutensa? Tämä näyttäisi olevan eniten kiinni

meistä itsestämme. Ottakaamme väljempi suhtautuminen EY-direktiiveihin. Totta kai ne ilmaisevat tavoitteiden yhteistä suuntaa, mutta keinovalikoimat ovat jo niin runsaat, että käytännön liikkumavara lieene paljon suurempi kuin arvaamme.

Useissa puheenvuoroissa on peloteltu, että EY uhkaa meidän sosiaaliturvaamme ja hyvinvointipalvelujamme eli yhteiskunnan heikoimpien huomista. Olemme nähneet, että oma hallituksemme on suurempi uhka kuin EY konsanaan voi olla. Ei tarvittu kuin ensimmäinen lamavuosi, niin jo lähdettiin murentamaan perusrakenteitamme. Tämän kokoomuksen edustajat muuten jatkuvasti unohtavat keskustelussa. He jatkuvasti liittävät sosiaaliturvan heikentämisen EY-kysymykseen.

Sanotaan, että Suomi tarvitsee noin 3 prosentin bkt:n kasvun voidakseen ylläpitää nykyisen sosiaaliturvan tason. Näin varmasti on pitkällä tähtäyksellä mutta myös edellytyksellä, että emme uudista kakunjakoa miltään osin. Kannattaisi kuitenkin muistaa, että talouskasvumme on joskus ylittänyt 3 prosentin tason. Tämän takia lyhyt lamakausi olisi tullut kyetä ylittämään ilman purkuoperaatioita. Se hallituksen yrityksistä asiallisesti perustella tuota purkua.

Eri yhteyksissä on todettu, ettei EY-jäsenyydestä seuraisi välitöntä uhkaa suomalaiselle sosiaaliturvalle ja hyvinvointipalveluille. Vaikutukset tulevat olemaan välillisiä, jos asia niin halutaan nähdä. Sanotaan, että verotuksen harmonisointi, jonka etenemisestä kuitenkin en ole niin varma, vähentäessään valtion verotuloja on sosiaaliturvallemme suurin uhka. Toisaalta sanotaan, että EY tarjoaa taloudellisen kasvun mahdollisuuden ikään kuin muiden imussa, minkä seurauksena sosiaaliturvaamme voidaan ylläpitää.

Näyttää todennäköiseltä, että mitä enemmän verotusta harmonisoidaan, sitä korkeampi talouskasvuvaatimus Suomelle EY:ssä on asetettava, jotta sosiaaliturvamme taso säilyy. Näin on, ellemmme ole valmiit keskustelemaan myös arvoista eli kakunjaon muuttamisesta sosiaaliturvamme enemmän turvaavaan suuntaan, ihmistä enemmän huomioon ottavaan suuntaan.

Suomalainen sosiaaliturva ja hyvinvointipalvelut ovat turvanneet suomalaiselle naiselle kohtuullisen tasa-arvoiset lähtökohdat, koska naisten työssäkäynti ei olisi mitenkään mahdollista ilman näitä palveluja. Suomalainen hyvä sosiaaliturva on nähtävä myös hyvän talouden mahdollistajana, ei vain sen rasitteena.

Porvarihallitukselta, joka haluaa murentaa sosiaaliturvamme ja purkaa julkisen sektorin EY-verukkeella tai ilman, meidän on oikeus saada vastaus myös siihen kysymykseen, millaisen roolin se antaa ja on varannut suomalaiselle naiselle tulevaisuudessa. Osallistuvatko suomalaiset naiset heidän ideaalimallissaan työelämäänsä tulevaisuudessa, kuten nytkin? Ketkä vastaavat hoivaamisesta tulevaisuuden Suomessa? Siirtykö hoiva takaisin koteihin? Siirretäänkö Suomen naiset takaisin lieden ääreen sen kautta, että työhönlähdön edellytykset murennetaan?

Arvoisa puhemies! Tiedonanto häntineen tulee eduskunnan äänestykseen vielä tänä päivänä. Sosialidemokraattisella ryhmällä on tiedonannon tekstiksi oma vaihtoehtonsa, joka ottaa Suomen lähtötilanteen, ongelmat ja tavoitteet paljon tasapuolisemmin huomioon kuin hallituksen teksti. Minun on helppo yhtyä sosialidemokraattisen ryhmän tekstiin, joka painottaa myös eduskunnan ja sen valiokuntien roolia integraatioprosessissa.

Ed. R a u r a m o : Arvoisa puhemies! (Ed. Rädyn välihuuto) — Ed. Rätty, kiitos kannustuksesta! — Kuten kaikki tiedämme, huomenna on äänestyksessä neljä EY-jäsenyyttä puoltavaa ja kolme vastustavaa kantaa. Mielestäni olisi paras vaihtoehto, että viimeisessä äänestyksessä olisi vastakkain jäsenyyttä puoltava kanta lyhyen kaavan mukaan ja jäsenyyttä vastustava kanta.

Jäsenyyttä puoltava kanta lyhyen kaavan mukaan on saanut tukea monissa puheissa, mutta nähtäväksi jää, kuinka suuren tuen se saa huomenna varsinaisessa äänestyksessä. Jos vastakkain viimeisessä äänestyksessä olisi jäsenyyttä puoltava kanta ja sitä selkeästi vastustava kanta, saataisiin esiin ainakin eduskunnan todellinen mielipide. Tällä olisi mielestäni merkitystä Suomen jäsenhakemuksen kannalta, ja ainakin se olisi huomattavasti reilumpaa äänestäjiä kohtaan.

Yleistä hämminkiä lisäävät päähallituspuolueiden eduskuntaryhmien puheenjohtajien tulkinat tiedonantotekstistä. Ed. Kääriäinen puhuu reunaehdoista ja ed. Sasi neuvottelutavoitteista. Voitaisiin siis olettaa, että puheenjohtaja Kääriäinen vastustaa EY-jäsenyyttä, jos tiedonantotekstiä ei hyväksytty, ja puheenjohtaja Sasi pitää tiedonantotekstiä vain neuvottelun pohjana. Ed. Sasin tulkinta lieene lähempänä totuutta. Tosin neuvottelutavoitteita on toki monia muitakin ja ne ovat hyvin eritasoisia. Niitä mielestäni ei olisi

pitänyt sisällyttää tiedonantotekstiin lainkaan.

Otan kolme esimerkkiä kolmesta eri valio-
kunnan lausunnosta ulkoasiainvaliokunnalle.

Liikennevaliokunta tukee liikenteen painora-
jojen säilyttämistä suurempina kuin keskimäärin
muissa EY-maissa. Tähän löytyy ymmärtämystä
Brysselin suunnasta, tosin me itse Suomessa
omalta taholtamme asetamme paineita romut-
taaksemme tämän kuljetustaloudellisen edun.

Sivistysvaliokunta puolestaan kiinnittää huo-
miota Veikkaus Oy:n asemaan yhdistyvässä Eu-
roopassa. Veikkaus säilyttää asemansa vain, jos
sen tuotosta tuetaan suoraan yleishyödyllisiä
tarpeita kuten nykyään. Tukea Veikkaus Oy
asemansa säilyttämiseen tulee saamaan niistä
EY-maista, joissa on samanlainen rahapelisys-
teemi kuin Suomessa. Siis tämäkin etu pystytään
säilyttämään, jos osataan neuvottelutavoitteet
oikein tässä asiassa asettaa.

Isoin asia näistä kolmesta esimerkistäni on
luonnollisesti puolustusvaliokunnan päätös, jos-
sa se teki, kuten ed. Lipponen jo totesi, virheen
asettaessaan Suomen ensisijaiseksi tavoitteeksi
pysymisen Weu:n ulkopuolella. Mielestäni tark-
kailijajäsenyys Weu:ssa olisi Suomen kannalta
ehdottomasti paras ratkaisu. Tämä päätös on-
neksi on ainakin vielä tällä hetkellä ensisijaisesti
suomalaisten omissa käsissä.

Nähdäkseni myönteinen EY-ratkaisu on
myös muissa kansalliseen identiteettiimme liitty-
vissä yhteyksissä lähinnä rikastuttava ja kansal-
lisia mahdollisuuksiamme myös muilla kuin ta-
loudellisilla alueilla vahvistava tekijä.

Arvoisa puhemies! Lopuksi kannatan ed.
Donnerin ehdotusta perustellun päiväjärjestyk-
seen siirtymisen sanamuodoksi. Arvoiset kolle-
gat, hyvää yötä!

Ed. Louvo: Arvoisa puhemies! Kun sun-
nuntai-iltana oli tilaisuus ajaa pääteitä, saattoi
omin silmin todeta, että EY-vastaisen liikkeen
lupaamia, MTK:n ideoimia vainovalkeita torju-
maan EY:stä tulevaa vaaraa oli todellakin syty-
tetty teitten varsille. Se oli uskomaton näky.
Tulivat mieleen lapsuuden pääsiäiskokot Poh-
janmaalla ja lapset trulleina kokkojen ympärillä.
Vanhan perinteen mukaanhan pääsiäistulilla
karkotettiin pahoja henkiä.

Pohjanmaan pääsiäiskokot ovat nykyään kui-
tenkin hyvin viattoman lapsen leikkimielisiä.
Sitä eivät mielestäni kuitenkaan olleet sunnun-
tai-illan valkeat. Sävy oli täysin toinen, niin kuin
maanantai-iltapäivän EY-vastaisesta mielen-
osoituksestakin eduskunnan edessä iskulausei-

neen "Vainotuli varoittaa, EY uhkaa" voi pää-
tellä.

Se, että järkevät ihmiset maaseudulla tuollai-
sia vainotulia sytyttelivät, osoittaa, että heidät
on todella saatu uskomaan, että juuri EY, ei
esimerkiksi Gatt, on vihollinen, joka uhkaa ja
jota on kaikin keinoin vastustettava. (Ed. Rätty:
Kenttä ei tiedä tarpeeksi!) — Nimenomaan. —
Tätä alkukantaista pelkoa on ennen kaikkea
juuri maatalousväestössä, joka aidosti on huolis-
saan elinkeinonsa puolesta. Näiden ihmisten
häätä onkin otettava vakavasti. Siksi hallituksen
EY-tiedonannon kompromissina syntynyt, mut-
ta edelleen pitkä, tässä keskustelussa paljon
arvosteltu maataloutta koskeva osa neuvottelu-
tavoitteineen on mielestäni kuitenkin paikallaan.

Maatalouden on saatava sopeutuakseen siir-
tymäaikoja. Kuitenkin on todettava, että jo
hallitusohjelmassa on sovittu, että ylituotanto ja
vientituki asteittain poistetaan. Tästä tavoittees-
ta pidetään kiinni ja siihen on maatalousyrittä-
jienkin piirissä vähitellen sopeuduttu. Joka tapa-
uksessa mielestäni maatalouden omavaraisuuden
säilyttäminen peruselintarvikkeiden osalta
kuuluu edelleen turvallisuuspolitiikkaamme,
vaikkei esimerkiksi ministeri Väyrynen ollut
tällä aikaisemmin tätä mieltä. Minun mielestäni
siitä samoin kuin omista puolustusvoimistamme
emme EY-jäsenenäkään voi luopua.

Mielenkiintoista oli maanantaina nähdä, ettei
EY-vastainen mielenosoitus eduskunnan edessä
kerännyt enää läheskään sellaista valtaisa jouk-
koa, mikä oli syksyisissä maatalousväen mielen-
osoituksissa, puhumattakaan palkansaajien, elä-
keläisten ja myös opiskelijoiden vastaavista mielen-
osoituksista. Nämä viimeksi mainitut ryhmät
eivät nyt ole liikkeellä. Hehän, samoin kuin
yrittäjät, kannattavat pääsääntöisesti EY-jäse-
nyyttä.

Kuvaavaa oli erään oman läänini, Kymen
läänin, metsäteollisuuden pääluottamusmiehen
lausunto häneltä tiedusteltaessa, onko hän val-
mis palkanalennuksiin kilpailun kovetessa EY-
jäsenyyden myötä. Pääluottamusmies totesi, et-
tei se mitään haittaa, vaikka palkka alenisi, jos
ostovoima paranee. Siinä onkin asian ydin. Sa-
moin eräs toimihenkilöpuolen ay-johtaja vastasi
kysyessäni häneltä, miksi ay-liike suhtautuu ylei-
sesti ottaen kovin myönteisesti Suomen EY-
jäsenyyteen, että he uskovat tätä kautta ta-
loutemme kasvun parantuvan niin, että myös
sosiaaliturvasta ja työllisyydestä pystytään pa-
remmin huolehtimaan. Onhan esimerkiksi Ruot-
sissa todettu, että jo pelkkä EY-jäsenhakemuk-

sen jättäminen on lisännyt investointihalukkuutta Ruotsiin.

Näin asian näkevät myös eläkeläiset, joiden kannalta Suomen EY-jäsenyys tuo todella monia etuja. Samoin myönteisesti suhtautuvat opiskelijat, joiden koulutusmahdollisuudet paranevat huomattavasti nimenomaan EY-jäsenyyden myötä. Suomalaisilta opiskelijoilta ei tällöin esimerkiksi muissa EY-maissa opiskeltaessa voida periä suurempia opiskelumaksuja kuin oman maan opiskelijoilta. Tärkeää on myös tulevaisuuden kannalta, että pääsemme jäsenenä tasavertaisesti osallistumaan jo päätettäessä EY:n tutkimus- ja koulutusohjelmista.

Tässäkin eduskuntakeskustelussa on yritetty todistaa, että Eta-ratkaisu turvaisi jo kaikki nämä edut ja riittäisi Suomelle. Näin ei asianlaita kuitenkaan ole. Sitä paitsi EY kehittyi koko ajan. On tärkeää, että äänivaltaisena jäsenenä pystymme vaikuttamaan tähän kehitykseen. Se on meille erityisen tärkeää talouden ja turvallisuuspolitiikan lisäksi juuri tutkimuksessa ja ympäristönsuojelussa, mutta myös jatkossa sosiaaliturvan kehittämisessä. Ollaanhan EY:n sosiaaliturva-asetusta 1408 juuri muuttamassa niin, että esimerkiksi opiskelijat ja muut palkkatyön suhteen ns. ei-aktiivit pääsevät paremmin sosiaaliturvan piiriin. Muun muassa tätä asiaa ratkaistaessa kansallinen etumme vaatii, että meillä pitää olla äänivalta. Maanantaisen EY-vastaisen liikkeen mielenosoituksessa näkynyt iskulause "Estä EY, olet isänmaallinen" tuntuu tätä taustaa vasten hyvin ontolta.

EY-keskustelu on meilläkin saanut ajoittain suorastaan uskomattomia piirteitä. On peloteltu itsenäisyyden menettämisellä ja vedottu juuri isänmaallisiin, mutta myös uskonnollisiin tunteisiin. Vakaata uskomusta EY:stä Ilmestyskirjan petona esiintyy meilläkin jatkuvasti. Sitä todistavat mm. kansanedustajien lähes päivittäin saamat kirjeet. Samaa pelottelua on ollut myös muissa Pohjoismaissa, erityisesti Norjassa, jossa asiasta oli televisiossa oikein teologinen väittely.

Meillä luterilainen kirkko on onneksi puuttunut tähän keskusteluun ja selkeästi sanoutunut irti tällaisista petokäsityksistä. Muun muassa emeritus-piispa Aimo T. Nikolainen, joka on kirjoittanut Ilmestyskirjan selitysteoksen, totesi Kotimaa-lehden 25.2. ilmestyneessä numerossa: "On aivan naurettavaa puhua siitä, että EY tai jokin muu ajan ilmiö olisi se peto, jota Johannes alun perin tarkoitti." Kirkon ulkomaankeskuksen noin kuukausi sitten julkistamassa EY-kannanotossa todetaan: "Kristittyjen velvollisuute-

na on punnita, mikä ratkaisu tuo parhaat edellytykset rauhalle Euroopassa, oikeudenmukaisuudelle ja ympäristöstä huolehtimiselle."

Tätä punnitsemista me olemme nyt tekemässä tässä tiedonantokeskustelussakin. Itse olen vakuuttunut, että tuo ratkaisu on EY-jäsenyys. Toivon hartaasti, että myös kristillisen liiton eduskuntaryhmä tulee tälle kannalle, kun pian äänestämme jäsenhakemuksen jättämisestä. Toivon sitä todella. (Ed. V. Laukkanen: Se on turha toivo!)

Tiedonannossa todetaan: "Euroopan yhteisöstä kehittyi Euroopan unioni, jonka ulko- ja turvallisuuspolitiikka kattaa periaatteessa kaikki turvallisuuteen liittyvät kysymykset. Sen tavoitteena ovat yhteisten arvojen, perusetujen ja itsenäisyyden takaaminen, jäsenten kaikinpuolisen turvallisuuden vahvistaminen, rauhan ylläpitäminen ja kansainvälisen yhteistyön edistäminen sekä ihmisoikeuksien ja perusvapauksien kunnioittaminen." En usko, että nämä ovat vain kauniita sanoja. Yhteinen tavoite rauhan ylläpitämisestä Euroopassa tuli voimakkaasti esiin mm. Saksan liittokanslerin Helmut Kohlin puheessa toissa viikolla Pohjoismaiden neuvoston 40-vuotisjuhlaistunnossa Helsingissä. Sitä painotti myös Ruotsin pääministeri Carl Bildt, aivan kuten Ruotsin ulkoministeri vähän aiemmin todetessaan, että EY on paras rauhanliike. Itse olen samaa mieltä. EY-jäsenyys parantaa Suomenkin turvallisuutta ja rauhaa Euroopassa.

Se luo myös parhaat edellytykset ympäristöstä huolehtimiselle. Juuri ympäristönsuojelussa tarvitaan kansainvälistä yhteistyötä. Mitä laajemmalla pohjalla yhteistyö toimii, sitä tehokkaampaa se on, suuret ympäristöongelmat kun eivät ole vain kansallisia kysymyksiä. Totta kai myös haluamme, että voimme olla täysivaltaisesti päättämässä meitäkin koskevista ympäristönormeista, mm. kierrätyskuidun osuudesta paperissa, mitä painotin jo selontekokeskustelussa. En haluaisi, että tämän asian takia metsäteollisuuttamme siirtyisi enää enempää Eurooppaan.

Olen vakuuttunut, että pohjoismainen yhteistyö ollessamme vähitellen kaikki Pohjoismaat EY:n jäsenenä tulee olemaan EY:ssäkin hedelmällistä. Uskon sen olevan sitä jo jäsenneuvotteluissa. Todennäköisesti Norjakin on niissä pian mukana. Suomi ja muut Pohjoismaat yhdessä jäsenenä voivat mm. vaikuttaa siihen, että oikeudenmukaisuus sosiaaliturvassakin paremmin EY:ssä toteutuu.

Pohjoismaiden neuvoston juhlaistunnossa oli

mielenkiintoista havaita, että pääasiassa vain norjalaiset vasemmistoliiton edustajat vastustivat ideologisista syistä EY-jäsenyyttä. Meillä Suomessa vasemmistoliitto ei vastustuksessaan ole onneksi yhtenäinen. On aika merkittävää, että heidän puoluesihteerinsä kannattaa EY-jäsenyyttä samoin kuin esimerkiksi maaherra Kalevi Kivistö.

Myös kristillisen liiton puoluevaltuuskunnassa on EY-jäsenyyden kannattajia, mm. entinen kansanedustaja professori Asser Stenbäck on mielestäni osuvasti painottanut, että vertauskuvallisesti EY-jäsenyydessä on kysymys jokapäiväisestä leivästä. EY-jäsenyyttä lisätessään taloudellista turvallisuutta, ulkoisen turvallisuuden ja ympäristön turvallisuuden lisäksi, takaa meille paremmin työtä ja näin jokapäiväisen leivän.

Nämä merkittävien henkilöiden omista ryhmistään jo tässä vaiheessa poikkeavat myönteiset EY-kannanotot osoittavat, että meillä on mahdollisuus saada aikaan vähitellen tässä kauaskantoisessa ja tärkeässä linja-ratkaisussa suuri kansallinen yksimielisyys, mitä presidenttikin toivoi. Myös politiikolla pitää olla varaa muuttaa mielipidettään uusien näkökulmien ja tosiasioiden tullessa esiin. Se on viisautta.

Arvoisa puhemies! Itse olen vakuuttunut kuten hallitus, että EY-jäsenanomuksen jättäminen turvaa kansalliset etumme. Toivon, että jäsenyysneuvottelut etenevätkin niin, että jäsenyydestä parin vuoden kuluttua lopullisesti päätetäessä todellakin mahdollisimman suuri osa kansasta on myös sitä mieltä, että EY-jäsenyysskin turvaa kansalliset etumme.

EY-ratkaisu puoleen tai toiseen on niin suuri kansallinen kysymys, että soisi kaikenlaisen puoluepolitiikoinnin tässä elintärkeässä asiassa jätettävän syrjään. Asiaa on viileästi ja rauhallisesti punnittava. Pelottelu, vainovalkeat ja kristillinen taikausko toivottavasti jatkossa väistyvät tosiasioiden kirkastuessa.

Ed. R i n n e : Rouva puhemies! Koska paikalla on vain kaksi ihmistä, toinen kristillisistä, sanon, että rakas veli ja hyvä sisar, kokoomuksesta toinen edustaja.

Työväenliikkeen periaatteisiin on aina kuullut kansainvälisyys. Me näemme myös taloudellisen yhteistyön tärkeänä silloin, kun kansainvälisiä ja kansallisia ja muitakin asioita ratkotaan. Hallituksen esityksessä on pahinta on se, että se lähtee uhkailun tielle, jossa se sanoo, että haetaan jäsenyyttä, jos hyväksytään se, mitä hallitus on tässä esittänyt.

Kokoomuksen kanta on selvä ja ilman mitään suurempia venkurointeja se on tapahtunut, samoin sosialidemokraateilla. Mutta keskusta on käyttänyt sen kaltaista vaalikampanjaa ja vaskankarkua, että siihen on kyllä ihan muutama sana kyllä sanottava. Vaalithan käytiin "Ei EY"-teemalla ja vaalikarjaa ajettiin niin kuin karjaa haassa ajetaan yhteen suuntaan ja nyt sitten ajetaan toiseen suuntaan. Ed. Seppo Kääriäinen, entisen puoluesihteerin, piti tärkeänä, että EY-kysymyksessä kuullaan kansaa herkillä korvalla. Kuulemistilaisuuksia on nyt herkillä korvalla pidetty, mutta toivoa sopii, ettei neuvottelijoiden korva olisi ihan yhtä herkkä Brysselissä tai missä näitä neuvotteluja käydäänkin.

Me sosialidemokraatit emme ole halunneet pelata tällä asialla, niin kuin ei idän suhteillaakaan haluttu pelata. Kepuhan harrasti sitä myös takavuosina. Helisteltiin telaketjuja rajan takana tai helistytettiin, eihän siellä mitään telaketjuja ollut, ja sillä ajettiin sisäpolitiikassa omia tavoitteita. Näyttää vähän siltä, että samaa yritetään nyt länsisuhteissa. Sen takia on äärimmäisen tärkeää, että neuvotteluista annetaan tai niistä pitää vaatia tietoja, toisin sanoen tiedetään, mitä nämä takinkääntäjät, jotka ovat kotimaassa kääntäneet takkinsa, tekevät rajojen ulkopuolella.

Oikeastaan voisi tiivistää ihan muutamaan kohtaan mielestäni tärkeät asiat, joista neuvotteluissa, joihin on mielestäni lähdeävä, on saatava selvä, ennen kuin voidaan sanoa kyllä tai ei.

Ensimmäinen on mielestäni eurooppalaisen ydinjätteen loppusijoituspaikka. Siitä ei ole saatua mitään selkoa. Me tiedämme, että Suomen kallioperä on paras mahdollinen joskaan ei myöskään täysin turvallinen, mutta kuitenkin paras mahdollinen paikka tällaiselle sijoitukselle. Kun tiedämme, että raskaimmat jätteet ovat vaarallisia puoli miljardia vuotta, on saatava selko, onko sellainen mahdollisuus, että joutuisimme joissakin tilanteissa joskus mahdollisesti tällaiseksi sijoituspaikaksi.

Toinen kysymys on, voiko tästä yhteisöstä erota. Mikä on sen hinta, jos yhteistyö osoittautuu mahdottomaksi?

Kolmas kysymys on turvallisuusjärjestelmä. On muistettava itäraja. Se on edelleen täsmälleen yhtä pitkä, koska se on ollut kautta historian, yli 1 000 kilometriä. On syytä muistaa, mitä siellä rajalla on tapahtunut vuosisatojen ja vuosikymmenien aikana ja mitä siellä mahdollisesti voi tapahtua. Nimittäin idän ja lännen raja ei ole vielä siirtynyt islamilaisen fundamentalismin ja

eurooppalaisen demokraattisen valtiokäsityksen välille. Koko läntinen kulttuuripiiri lepää yksilönvapaudessa ja demokratiassa. Islamilainen valtiokäsitys ei näitä hyväksy, ja on syytä selvittää, onko sellainen mahdollisuus, että esimerkiksi suomalaiset asevelvolliset vasten tahtoaan mahdollisesti joutuisivat taistelemaan näillä eteläisillä rintamilla.

Neljäs on maaseudun asia. Se tarkoittaa muuta kuin joittenkin keinottelijaviljelijöitten mahdollisesti saamia direktiivejä Etelä-Suomessa. Tästä on saatava jonkinlainen konkreettinen selko.

Siinä ne oikeastaan ovatkin. Minä en pelkää europarlamenttia. Siellä suurin on sosialistien ryhmä.

Mutta lopuksi aivan tältä paikalta voisi sanoa, että jos me emme lähde neuvottelemaan, emme myöskään tiedä, mistä me joskus muuttaman vuoden kuluttua teemme päätöksen. Se päätös voi olla kyllä tai ei, mutta minkään kuulopuheitten varaan näin suurta asiaa ei voi missään tapauksessa jättää. Neuvotteluista on saatava konkreettiset tiedot neuvottelujen aikana, jolloin voimme suhtautua näihin tuloksiin kyllä tai ei.

Ed. V. L a u k k a n e n : Arvoisa puhemies! Pidän nyt puheeni ns. kakkososan, ja valitettavasti se kestää arviolta 22 minuuttia, mutta asia on tärkeä.

Tässä osassa käsittelem Raamatun merkitystä liittyen EY-kysymykseen. Julkisuudessa on yksiselitteisesti annettu kristillisen liiton ja myös sen yksittäisten kansanedustajien asennoitumisesta EY:hyn kuva, jonka mukaan EY on nähtävä Raamatun valossa Ilmestyskirjan petona. Vaikka annettu kuva ei vastaa tosiasioita, tuomiot julkisuuden perustalta ovat olleet ankarat lähtien kirkon korkeimmista henkilöistä päätyen eri puolueiden kansanedustajiin.

Ed. Louvon puhe 16.1.92 on tältä osin kuvaava. Hän toteaa, että papin tyttärenä ja kristillisenmaallisen kasvatuksen saaneena hän on hyvin huolissaan petokeskustelusta. Ed. Louvon mielestä on edesvastuutonta, että uskonnon varjolla manipuloidaan maallisia asioita. Varmimmaksi vakuudeksi ed. Louvo vielä toteaa, että hänen mielestään kirkon ja uskonnollisten liikkeiden ensisijaisena tehtävänä on saarnata Jumalan sanaa ja pelastusta. Yhteiskunnallisia asioita ja päätöksiä varten on toiset asiantuntijat.

Ankarin tuomio on ulkomaankauppaministeri Salolaisen lausunto 23.2. Helsingin Sanomissa,

jossa hän sanoi sanatarkasti lainaten näin: ”Yritys manipuloida poliittisia asioita vetoamalla kansalaisten uskonnolliseen vakaumukseen on sekä edesvastuutonta että tuomittavaa. Se on sitä tuomittavampaa, mitä selvemmin manipuloinnin taustalla on pohjimmiltaan poliittisia päämääriä.”

Arvoisa puhemies! Kannan henkilökohtaisesti vastuuta keskustelusta Raamatun ja EY-keskustelun välisestä yhteydestä. Siksi tulen seuraavassa mahdollisimman perusteellisesti osoittamaan, mikä merkitys Raamatulla on tämän päivän yhteiskunnallisessa päätöksenteossa. Totean siis jo heti aluksi, että puhuessani Raamatusta puheeni liittyy välittömästi EY-keskusteluun, koska tulen esittämään argumenttini EY-jäsenyyttä vastaan lopuksi Raamatun pohjalta.

On siis ratkaisevan tärkeää ensiksi pohtia, voiko Raamatulla olla vastaus tai suuntaviivat johonkin poliittiseen kysymykseen, ja sen lisäksi tarkastella, onko sillä vastaus juuri nyt kysymyksessä olevaan asiaan. Puheellani en siten millään tavalla yritä käännästä ja manipuloida ketään, vaan osoittaa oman kantani syntyneen. Se, että toivoisin tietysti jokaisen kansalaisen omaksuvan samat perustelut ja lopputuloksen kuin itsensä, johtuu yksinomaan loogisuudesta.

Miksi Raamattu tulisi olla perustana päätöksenteossa? Raamattu ei ole ainoastaan historiallinen kirja kuvaten tapahtumia maailman alusta aina näihin päiviin saakka, vaan se sisältää selkeän ilmoituksen siitä, mitä tulevaisuudessa tulee tapahtumaan. Tammikuussa käydyssä keskustelussa on monissa puheenvuoroissa nöyrästi myönnetty, ettei meillä ole tietoa tulevaisuudesta, eikä kukaan ole kiistänyt sitä, etteikö tällainen tieto olisi hyödyllistä.

Minusta on välttämätöntä nöyrästi myöntää, ettemme voi luotettavasti oman inhimillisen viisautemme perusteella tietää oikeaa ratkaisua sellaisissa kysymyksissä, jotka ratkaisevat Suomen asemaa pitkälle tulevaisuuteen käytännössä peruuttamattomalla tavalla, koska riippuu täysin tulevaisuuden sinänsä arvaamattomista tapahtumista, mikä on viisasta ja mikä ei. Kaikki eivät voi asettua voittajan puolelle. Tämä nöyryys on tavattoman tärkeää kansan päättäjille, koska Raamattu toteaa, että suuri onnettomuus kansalle on vallanpitäjästä lähtenyt erehdys.

Tämän nöyrän asenteen ilmaisi aikanaan hyvin syvällisellä tavalla kuningas Salomo sen jälkeen, kun Jumala oli puhunut hänelle ja pyytänyt Salomoa anomaan mitä tahansa. Salomo vastasi: ”Minä olen kuin pieni poikanen, en

osaa lähteä enkä tulla. Anna sen tähden palvelijalle kuuliainen sydän tuomitakseni sinun kansaasi ja erottaakseni hyvän pahasta." Jumala mielistyi Salomon pyyntöön toteamalla, että Salomo anoi itselleen ymmärrystä kuullakseen, mikä oikein on. Myöhemmin Raamattu vahvistaa, että Salomo oli viisaampi kaikkia ihmisiä, ja meidänkin päivinäamme salomonintuomiot ovat esimerkkejä suuresta viisaudesta.

Kun totean, että Raamattu sisältää yksityiskohtaisen kuvauksen tapahtumista aina loppuun saakka, on tietysti hyvä perustella lyhyesti Raamatun uskottavuutta. Useiden vuosituhansien aikana Raamattuun on kirjoitettu paljon ennustuksia, jotka myöhemmin ovat toteutuneet. Käsittelen tässä lyhyesti kolmea ennustusta.

Jeremia ennusti jo kauan ennen Jeesuksen syntymää sanoen: "Kuule, Raamasta kuuluu valitus, katkera itku: Raakel itkee lapsiansa, hän ei lohdutuksesta huoli surussaan lastensa tähden, sillä niitä ei enää ole." (31. luku, jae 15) Matteuksen evankeliumin toisessa luvussa kuvataan tapahtuma, jolla kuningas Herodes lähetti tappamaan kaikki kahta vuotta nuoremmat poikalapset Beetlehemistä ja koko sen ympäristöstä. Näin kävi toteen profeetta Jeremiaan ennustus.

Profeetta Jesaja kuvasi aikoinaan yksityiskohtaisella tavalla Jeesuksen uhrikuoleman aina hautapaikan sijaintia myöten, ja tiedämme, että näin myös kirjaimellisesti tapahtui.

Kolmas esimerkki liittyy Israelin kansan kohtaloihin. Vanhassa testamentissa kuvataan yksityiskohtaisesti, kuinka Jumala hajottaa Israelin kansan ympäri maailmaa. Tämän lisäksi kerrotaan, kuinka lopun aikoina Israelin kansa palaa kaikilta ilmansuunnilta takaisin omaan kotimaahansa. Nyt elämme sellaista aikaa, jolloin silmiemme edessä voimme nähdä tämän vuosituhansia vanhan ennustuksen täyttyvän. Elämme siten Raamatun tarkoittamaa lopun aikaa.

Voidaan siis todeta, että Raamattu on sisältänyt tavattoman paljon ennustuksia, jotka ovat toteutuneet, ja sisältää paljon ennustuksia, jotka tulevat toteutumaan. Tulevaisuuden kannalta Raamattu on siten ainoa lähde, johon voi täydellisesti luottaa. Tarkoiton nyt luonnollisesti niitä, joilla on tällainen usko Jumalan sanaan. Vastustajien osalta voi vain todeta, että heillä ei ole tarjota vastakkaisen kantansa tueksi muuta kuin epäuskonsa.

Arvoisa puhemies! Olen nyt varsin huolellisesti perustellut Raamatun merkitystä. Raamatun arvovaltaa voisin perustella myös siteeraamalla

tasavallan presidentin allekirjoittamaa julistusta neljästä kiitos-, katumus- ja rukouspäivästä 92, jossa väkevällä tavalla korostetaan Raamatun merkitystä kansakunnan kannalta. Koska elämme kuitenkin vaikeita aikoja ja Suomen itsenäisyys on uhattuna EY-jäsenhakemuksen vuoksi, viittaan presidentti Kyösti Kallion aikanaan antamaan kehotukseen Suomen armeijalle. Kallio lausui näin: "Kehotan kaikkia, jotka tänä vakavana aikana palvelevat isänmaata, lukemaan Raamattua. Esi-isämme ovat vuosisatojen kuluessa sekä ahdingoissa että vainoissa että rauhan aikana ammentaneet siitä elämää, voimaa ja lohtua. Nykyhetkenä kansamme tarvitsee Jumalan sanan uudesti luovaa voimaa. Omaksukaamme nöyrällä sydämen uskolla sen siunaukset. Vanhurskaus kansan korottaa, mutta synti on kansakuntien häpeä."

Kristikansan keskuudessa on esiintynyt melko paljon ajatuksia siitä, että Johanneksen Ilmestyksessä ennustettu peto olisi EY ja sen johtoon tuleva hallitsija. Raamatussa tällä pedolla tarkoitetaan maallista vallanpitäjää, joka jumalallistaa itsensä ja vaatii itseään jumaloitavan kuten aikoinaan Rooman keisarit. Petoa tullaan palvomaan myös jumalana. Huomattavaa on, että tämä peto eli suurhallitsija saavuttaa koko maailman herruuden ja palvonnan lukuunottamatta Jumalan seurakuntaan kuuluvia uskovia. Tähän antikristuksen valtaan kuuluu myös talousjärjestelmä, joka takaa sen, ettei kukaan muu kuin se, jossa on pedon merkki otsassa tai kädessä, voi ostaa tai myydä.

Tänä päivänä on helppo ymmärtää, että edellä hahmoteltu rahajärjestelmä on helppo toteuttaa, ja se on yliverainen verrattuna vanhanaikaisiin setelirahoihin tai epäkäytännöllisiin muovikortteihin, joita voidaan varastaa. Antikristuksen valtaantulo perustuu ymmärrettävästi ns. sosiaaliselle tilaukselle. Kansat ja kansakunnat etsivät yhteistä vapahtajaa, ja kun joku löytyy, joka korottaa itsensä sellaiseksi, alamaiset ovat valmiina.

Edellä olevat Raamatun kuvaukset eivät kuitenkaan osoita, että juuri Euroopan yhteisön pohjalta syntyisi tällainen antikristuksen valtakunta. Sitä vastoin Danielin kirjan sanoma sisältää melko konkreettisia kuvauksia tulevista tapahtumista. Danielin kirjan 2. luvussa kuvataan eri valtakuntien nousu ja tuho. Viimeisenä eli neljäntenä valtakuntana nousee valtakunta, joka on oleva hajanainen. Osa sitä valtakuntaa on oleva luja, osa sitä on oleva hauras. Vaikka nämä valtakunnat sekaantuvat toisiinsa ihmis-

siemenellä, ne eivät yhdisty toinen toiseensa. Tämä valtakunta saa tuomionsa sellaisten tapahtumien kautta, jotka yleisesti on ymmärretty tuhatvuotisen valtakunnan syntymisenä.

Danielin kirjan sanoman ajankohtaisuus käy ilmi ensinnäkin siitä, että Danielin kirjassa useassa eri kohdassa painotetaan, että kysymys on lopun ajan ennustuksesta. Toisaalta Jeesus itsekin viittaa nimenomaan Danielin kirjaan puhuessaan lopun ajan tapahtumista Matteuksen evankeliumin 24 luvun 15 jakeessa.

Kuvaus tästä hajanaisesta valtakunnasta on laajasti ymmärretty muinaisen Rooman valtakunnan toisinnoksi mutta sillä erolla, ettei tule vain yhtä valtakuntaa, vaan useat valtakunnat ovat yhdistyneet toisiinsa, mitä kuvaa varsin hyvin liittovaltiomalli. Parituhatta vuotta sitten olisikin varmasti ollut vaikea ymmärtää modernin liittovaltion rakennetta, mutta mielestäni kuvaus sopii varsin hyvin siihen yhdentymiskehitykseen, joka Euroopassa tapahtuu. Tästä yhteensopivuudesta huolimatta ei kuitenkaan voida mielestäni sanoa varmuudella, että Euroopan unioni olisi tämä neljäs valtakunta. En olekaan koskaan sanonut, että näin olisi. Itse asiassa olen haastattelussa todennut, että tulkinta antikristuksen nousemisesta Euroopassa kuulostaa varmasti melko nurkkapatrioottilta esimerkiksi kiinalaisen tai amerikkalaisen raamatunlukijan mielestä. Toistan siis, ettei kenenkään tulisi kompastua tähän pedon käsitteeseen, vaan jokaisen tulisi tutkia Raamattua kokonaisuutena tämän äärimmäisen tärkeän EY-kysymyksen kohdalla.

Tässä suhteessa voin todeta, että Raamatun melko perusteellinen lukeminen on vakuuttanut minut siitä, että Euroopan yhteisön kehitys on sellainen kielteinen kehityspiirre, johon ei yhdenkään Raamattua kunnioittavan ihmisen tulisi sitoutua. Perustelen kantaani näkökulmilla liittyen vallan keskittämispyrkimyksiin, rahan valtaan ja kansallisvaltion ideaan.

Vallan keskittämispyrkimykset.

Arvoisa puhemies! Pyrkimys keskittää valtaa on kielteinen piirre. Se sisältää väistämättä uhan siitä, että mitä harvempien käsissä valta on, sitä suurempi on riski siitä, että valtaa käytetään poikkeuksellisissa tilanteissa väärin. Vallan keskittämispyrkimyksissä on taustalla ykseyden ajatus, joka luonteeltaan muuttuu helposti myös uskonnolliseksi. Tämä ilmenee jo Baabelin tornin rakentamisessa. Ihmiset sanoivat, että "tulkkaa, rakentakaamme itsellemme kaupunki ja torni, jonka huippu ulottuu taivaaseen, ja teh-

käämme itsellemme nimi, ettemme hajaantu yli kaiken maan". Tähän vallan keskittämispyrkimykseen Jumala vastasi näin: "Katso he ovat yksi kansa ja heillä kaikilla on yksi kieli, ja tämä on heidän ensimmäinen yrityksensä, ja nyt ei heille ole mahdotonta mikään, mitä aikovatkin tehdä." Kuten tunnettua Jumala torjui tämän yrityksen ja sekoitti kielen ja hajotti kansat yli kaiken maan. Koska tämä oli ihmisen ensimmäinen yritys, on selvää, että uusia yrityksiä on tullut ja tulee.

Nyt nähtävissä oleva Euroopan kehitys sopii erittäin hyvin tällaisiin pyrkimyksiin. Suuri kaupunki on luonnollisesti Bryssel. Kieliongelmien ratkaisemiseksi Brysselillä on jo vastaus. Brysselin korkeimpaan torniin eli pilvenpiirtäjään on sijoitettu lähes 4 000 kielenkääntäjää ja tulkkia. Tällaiseen Raamatun vastaiseen ylikansalliseen yhdentymiskehitykseen ei ole syytä mennä mukaan.

Ykseys Euroopassa ei ole mikään uusi asia, sillä keskiajalla sen takeena ja toteuttajana oli nimenomaan katolinen kirkko. Olemmekin nopeasti kulkemassa kohti keskiaikaa tältä osin.

Väittäessäni kehityksen johtavan ykseyteen pyrkimiseen voin perustella kantaani myös kulttuuriantropologian professorin Matti Sarmelan kirjalla "Rakennemuutos tulevaisuuteen, postlokaalinen maailma ja Suomi". Siinä Sarmela tiedemiehen täsmällisyydellä tutkii suomalaista kulttuurikehitystä lähtien luontoiskulttuurista. Sarmela kuvaa äärimmäisen tarkasti kehityksen eri vaiheita. Tässä yhteydessä ei ole syytä mennä kehityksen eri välivaiheisiin vaan hahmotella hieman lopputulosta.

Sarmela kuvaa tietokoneyhteiskuntaa, jossa globaali talousjärjestelmä vaatii tietoja kansalaisten luotettavuudesta ja riskiominaisuuksista, jopa heidän tulevaisuudestaan. Tapahtuu tietokonerahaan siirtyminen. Tietokonevaluutan tärkein etu on siinä, ettei kukaan saa jäädä systeemin ulkopuolelle vaihto- tai luontoistalouteen. Kaikkien ihmisten on oltava globaalissa järjestelmässä mukana. Ulkopuolelle jäävät olisivat järjestäytyneen maailmanyhteisön vihollisia. Heidät olisi dehumanistettava ja eliminotava.

Lainaan sitten sanatarkasti Sarmelaa: "Yhä kasvavissa koneistoissa tieteellis-tekninen valvonta nousee olemassaolon perimmäiseksi filosofiksi. Jokainen, joka ei ota otsaansa järjestelmän tunnusta, olisi eristettävä yhteiskunnasta. Kenelläkään ei saisi olla oikeutta elää ilman kontrollia, ei oikeutta valvomatta käyttää yhä

niukkenevia yhteisiä luonnonvaroja. Elää saisivat ne, jotka ottaisivat otsaansa pedon merkin. Näin Ilmestyskirjan ennustus lopun aikojen maailmanvaltakunnasta käy painajaismaisella tavalla todeksi. Tieteellis-tekniinen kontrolli saavuttaa lopullisen päätepisteensä." Näin siis Sarmela.

Sarmela ennustaa kehityskulun historiantuntemuksensa perusteella. Itse en tunne historiaa kuin nimeksi, mutta Raamattu ennustaa aivan samanlaisen kehityksen. Siksi tällaista kehitystä on luonnollisesti vastustettava, vaikka aikaan kaikki Raamatun ennustukset kirjaimellisestikin toteutuvat niiden ja vain niiden toimesta, jotka eivät usko Raamattuun. Tässä suhteessa ei eroa ole siten siinä, ovatko suomalaiset unionin kansalaisia vai eivät. Toinen asia on kuitenkin se, että Euroopan unioni saattaa ryhtyä sellaisiin sotilaallisiin toimenpiteisiin, jotka osoittautuvat tuhoisiksi. Silloin on tietysti viisasta, ettei Suomi ole yhdessä rintamassa mukana esimerkiksi jossakin Lähi-itää koskevassa taistelussa.

Euroopan unioniin liittyminen muokkaisi epäilemättä suuresti kulttuuriamme. Ed. Donner, suuri kulttuurin asiantuntija, on yrittänyt hälventää näitä pelkoja kertomalla, että italialaiset säilyttävät ruokailutapansa ja baijerilaiset oluenjuontitapansa. Tämän suuntaisesti ovat jotkut muutkin edustajat rohkaisseet EY:hyn menemistä. Itse käsitteisin kysymystä kuitenkin huomattavasti hienojakoisemmin. Olen nimittäin aivan samaa mieltä siitä, että suomalaisesta kulttuurista eivät poistu tietyt asiat, vaikka menisimmekin EY:hyn. Pidän varmana, että keskiolutbaari ja läskisoosi, HK:n sininen lenkki ja Turun sinappi tulevat säilyttämään asemansa. (Ed. Rinne: Musta makkara Tampereella!) — Valitettavasti musta makkarakin, jota en itse koskaan syö. — Vastaavasti herraviha ja perjantaipullo ovat suomalaisesta kulttuurista lujia ilmentymiä, jotka eivät varmastikaan katoa EY:n myötä, vaikka niin toivottaisiin.

Arvoisa puhemies! Itse puhuisin kulttuurin näkymättömistä muutoksista eli sellaisista muutoksista, jotka muuttavat yhteiskuntaa niin hitaasti, ettei liikettä huonompaan välttämättä edes havaita, koska muutomme itse näiden muutosten mukana. Tällainen muutos voisi liittyä esimerkiksi materialististen asenteiden lisääntymiseen. Moni tietysti kysyy, onko mitään kielteistä niissä kehityspiirteissä, jotka liittyvät kulttuurin muutoksiin. Tämän kysymyksen ratkaisu edellyttääkin, että on olemassa jokin arvomaail-

ma, johon peilataan tiettyä kulttuuria ja sen muutoksia. Jollei tällaista arvomaailmaa ole, ei ole mahdollista arvostella kulttuurin tilaa sen enempää kuin määrittää laivan asemaa ilman sijainninmäärittäyslaitteita.

Oma arvioni kulttuurin muutoksista perustuu kurinalaiseen muutosten vertailuun Jumalan sanan iankaikkisiin totuuksiin liittyen ihmiskäsitukseen, elämänarvoihin ja maailmankatsomukseen. Olen asunut kolme vuotta Saksan liittotasavallassa ja sen pohjalta kokenut tietynlaista kylmyyttä tuossa tavattoman vauraassa yhteiskunnassa. Varsin karrikointu, suotakoon se minulle anteeksi, ilmaus tällaisesta elämänarvojen kylmenemisestä oli eräässä saksalaisessa kaupungissa tapahtunut, suurta julkisuutta saanut murhenäytelmä, jossa kaksi alle 10-vuotiasta poikaa tippuivat kaupungin keskellä kulkevaan jokeen talvella. Vettä oli metrin verran, ja pojat olivat noin 30 metrin päässä joen reunalta. Paikalla kerääntyi parikymmentä ihmistä seuraamaan poikien kamppailua heidän yrittäessään päästä jään päälle. Vajaan puolen tunnin kuluttua paikalle saapui lääkäriambulanssi, josta lääkäri kahlassi suoraan poikien luo ja toi pojat rantaan. Pojat olivat kuitenkin jo tätä ennen menehtyneet. Tämän jälkeen paikalla olleet katsoijat poistuivat paikalta.

Tapaus järkytti suuresti Saksan liittotasavaltaa, mutta syyllisiä ei saatu edes koskaan kiinni, jotta heitä olisi voitu syyttää pelastustoimien laiminlyönnistä. Totta kai voimme ajatella, että kohdalle osui sattumalta parikymmentä onnetonta vastuuntunnotonta ihmistä, mutta pidän vakavana vaarana, että tämä murhenäytelmä kuvasi vain sitä todellista ihmisten sydämen tilaa, josta Raamattu puhuu lopun aikojen ihmisten osalta materialismin ja egoismin vallatessa alaa ihmisten sydämissä, jolloin aidolle uhrautuvaisuudelle lähimmäisenrakkauden pohjalta ei ole sijaa. Oikeutettu kysymys kuuluukin, onko vaara, että Suomi Euroopan yhdyntymisen myötä omaksuu jo lainsäädännön tasolla eurooppalaisten kovien taloudellisten arvojen ideologiaa ja laiminlyö yhä enemmän Raamatun näkemystä ihmiselämän tarkoituksesta ja hyvän tekemisen tavoitteesta.

Toinen asia, mikä muuttaa kulttuuriamme, on se, että pienenä kansana helposti uskomme, että suuret valtiot tietäisivät jotenkin paremmin vastauksia vaikeisiin moraalisiin ja eettisiin kysymyksiin kuin me itse. Tiettyä ratkaisuvaihtoehtoa voidaan aina perustella sillä, että se perustuu kansainvälisesti hyväksyttävään periaatteeseen.

seen. Tämä kuulostaa lähes vastaansanomattomalta. Vaarana on siten se, että joudumme hylkäämään oman arvomaailmamme yhdyntymisen myötä.

Otan tästä yhden yksinkertaisen esimerkin. Rikoslain kokonaisuudistuksen toisessa osassa rikoslakiprojektin ehdotuksessa todetaan, että tahallisena surmaamisrikoksena ei pidettäisi ns. kuolinhoitoa. Milloin kuolinhoito olisi luvallista ja milloin ei, määräytyisi yleismaailmallisten periaatteiden pohjalta, joiden avulla määriteltäisiin hyväksyttävä lääkintäkäytäntö. Tällaisten kysymysten osalta on vakava vaara, että joutuisimme omaksumaan EY:n direktiivin, joka saattaisi perustua esimerkiksi Hollannin vaatimuksiin, ja siellä surmataa aktiivisesti vanhuksia noin 6 000 vuodessa. En kuitenkaan halua kiistää millään tavalla, etteikö suomalainen yhteiskuntakin olisi syvällisen hengellisen herätyksen tarpeessa ja ilman sitä nopeasti ajautuisi aivan yhtä moraalittomaan ja Raamatun vastaiseen elämänmuotoon kuin Länsi-Euroopan rikkaissa kapitalistisissa maissa. EY:n ulkopuolella päätöksemme voisi muuttua kuitenkin pelkästään oman kansamme herätyksen avulla, mutta EY:ssä olisimme väistämättä sidottuja EY:n yhteiseen arvomaailmaan, jolloin muutokset olisivat mahdollisia vain, jos EY:n supervaltioissa koettaisiin vastaavanlainen herätys.

Rahan valta.

Euroopan yhteisö rakentuu ensisijaisesti rahan vallalle. Luovuttaa valtansa toiselle taloudellisen edun tavoittelun vuoksi on sen vuoksi virheratkaisu. Juuri tällaisessa tilanteessa Jeesuskin oli Perkeleen vieressä hänet korkealle vuorelle ja näyttäessä hänelle kaikki maailman valtakunnat ja niiden loiston sanoen, että ”tämän kaiken minä annan sinulle, jos lankeat maahan ja kumarrat minua”. Raamattu korostaa, että taloudelliset arvot eivät saa olla koskaan minikään toiminnan tavoite, koska se edellyttää Jumalan syrjäyttämistä rahan palvonnan vuoksi.

Kansallisvaltio.

Jumala on suunnitellut kansat elämään itsenäisinä yksikköinä tällä maapallolla. Kansallinen omalaatuisuus on Raamatun valossa Jumalan luoma periaate, mitä korostavat mm. Jumalan määräykset kansoista ja niiden rajoista. Itsenäisen kansan ei pitäisi mistään hinnasta luopua itsenäisyydestään ja päättävävallastaan. Itsenäisyys tulee nähdä mittaamattoman arvokkaana Jumalan lahjana, josta ei tule vapaaehtoisesti luopua.

Yhteenvetona totean, että Raamatun pohjalta olen syvästi vakuuttunut siitä, että Euroopan unionin kehitys on Raamatun periaatteiden vastaista, enkä voi mistään hinnasta tukea jäsenhakemuksen jättämistä. Kuuntelen luonnollisesti mielelläni kaikkien pappien, pappien tyttäreiden ja muiden Raamattuun perehtyneiden henkilöiden ajatuksia, jos he mielestään ovat päätyneet päinvastaiseen ratkaisuun Raamatun pohjalta. — Puheeni on kestänyt, arvoisa puhemies, 22 minuuttia 3 sekuntia.

Ed. L o u v o (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan ed. Vesa Laukkaselle todeta, että allekirjoitan edelleen jokaisen sanan, jonka selontekokeskustelussa noin kuukausi sitten sanoin. Minusta on edelleenkin edesvastuutonta manipuloida uskonnon varjolla tällaisia maallisia asioita kuin tämä EY-ratkaisu. Ed. Laukkanen totesi, että EY on sellainen kehitys, johon ei yhdenkään Raamattua kunnioittavan ihmisen tulisi sitoutua. Olen todella pahoillani, jos kaikki kristillisen liiton edustajat ovat tätä mieltä.

Itse elätän kuitenkin vielä toivoa, että näin ei olisi asianlaita, ja tässä toivossa minua suuresti on auttanut kristillisen liiton entinen kansanedustaja professori Asser Stenbäck, joka aloitti eduskuntatyön samaan aikaan 1979, kuin itse aloitin. Hänen kanssaan olen keskustellut, ja hänellä on kyllä erilaiset EY-käsitykset kuin ed. Vesa Laukkasella. Professori Stenbäck on painottanut, niin kuin puheessanikin totesin, sitä että Raamatussa sanotaan myös, että ”anna meille meidän jokapäiväinen leipämme”. Kyllä tässä EY-kysymyksessä on hyvin pitkälti kysymys taloudesta ja taloudellisesta hyvinvoinnista, joskin todella paljon, paljon muustakin, mitä yritin myös tuoda esiin juuri pitämässäni puheenvuorossa.

Ed. R i n n e (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Minä en ole papin poika enkä tiedä, lienekö pakana, mutta käytän nyt kuitenkin puheenvuoron, koska on Raamattu tullut luetua läpi. Historia lyhyesti on se, että äitini halusi, että minä luen Raamattua ja minä en sitä niin halunnut lukea, mutta hän antoi aina lakritsirullan jokaisesta luvusta, jonka luin. Minä olin tietysti aivan hullu lakritsin perään, ja siitä johtui, että olen lukenut Uuden testamentin kolme kertaa ja Vanhan testamentin kerran. Tosin olen niissä sukutauluissa vähän fuskannut ja silti syönyt lakritsia.

Mutta minä annan suuren arvon tälle, että täällä käytetään tämän kaltaisia puheenvuoroja, siitä syystä että se on juuri sitä monipuolisuutta, juuri sitä mitä tämä parlamentti tarvitsee. On hyvä asia, että ihmiset perustelevat kantansa ja toimivat sen uskonsa ja vakauksensa mukaan, minkä kokevat ja näkevät oikeaksi. Minä en näe EY-kysymyksessä yhteyttä Raamattuun. Se, mikä jonkin verran epäuskoa tähän antaa, niin että ehkä siinä voi sittenkin olla jotain, on tämä ed. V. Laukkasen puhuma materialismin korostuminen. Mutta en usko, siis minä en usko, päinvastoin kuin edustajatoveri Laukkanen, siihen että kysymys on Ilmestyskirjan pedosta. Hänkään ei välttämättä siihen usko, mutta hän pitää sitä mahdollisena ja siitä syystä toimii näin.

Puhetta on ryhtynyt johtamaan toinen varapuhemies Pesälä.

Ed. J ä ä s k e l ä i n e n : Arvoisa puhemies! Voi olla, että toivo kyllä sammuu täällä kaiken yövalvomisen keskellä. Käydyssä keskustelussa on ilmeisesti tuotu esille kaikki mahdolliset seikat EY-jäsenyyden puolesta ja sitä vastaan. Samoin voin omalta osaltani viitata niihin kannanottoihin, joita aikaisemmassa tiedonantokeskustelussa on kristillisen liiton taholta esitetty. Asian taloudellinen puoli ja kansantaloutemme tila kannattanee vielä joillakin sanoilla tuoda esille.

Maastrichtin huippukokouksessa hyväksyttiin ne periaatteet, joilla luodaan EY:n jäsenmaiden talous- ja rahaliitto Emu. Päätöksen mukaan liitto toteutuu 1996 ja viimeistään 1999. Liittoon pääsevät mukaan jäsenmaat, jotka täyttävät varsin tiukat ehdot: Inflaatio ei saisi poiketa parhaiden maiden tasosta enempää kuin 1,5 prosenttia. Julkisen talouden alijäämä saisi olla korkeintaan 3 prosenttia ja julkisen sektorin velka korkeintaan 60 prosenttia markkinahintaisesta bruttokansantuotteesta. Korkotaso saisi olla 2 prosenttia korkeampi kuin matalimman inflaation maan korkotaso. Kahden vuoden tasolla on pystyttävä valuuttakursseihin, joissa ei tapahdu devalvaatiota minkään muun jäsenvaltion valuutan suhteen. EY-maissa siirrytään vähitellen yhteiseen valuuttaan ja perustetaan yhteinen keskuspankki. Tämä merkitsee, että itseinäistä kansallista rahapolitiikkaa ei voida enää harjoittaa. Jäsenmaat päättävät finanssipoliti-

kasta, mutta senkin liikkumavaraa käytännössä rajoittaa kansantalouden tasapainon säilyttäminen.

On totta, että Suomen on sopeuduttava EY:ssä, tulevassa EU:ssa, harjoitettavaan talouspolitiikkaan ongelmiseen ja rajoituksineen joka tapauksessa. Pääoman liikkeet ovat jo vapaat, ja Euroopan talousaluetta koskevan sopimuksen toteutuessa Suomi yhdentyy Euroopan talouteen hyvin läheisesti myös muilta osin. EY:ssä tehtävät talouspoliittiset päätökset tulevat rajoittamaan Suomessa tehtävien päätösten liikkumavaraa. Tämä edellyttää Suomen talouden kuntoonsaattamista viivyttämättä tavoitteena edellä mainitut kriteerit.

Arvoisa puhemies! Näyttää ilmeiseltä, että Suomen on talouspoliittisella linjalla, joka nyt on nähtävissä, lähes mahdotonta täyttää näitä ehtoja, joita ei siis täysin täytetä edes hyvien vuosien jäljiltä. Tosin sama ongelma on myös useimmilla EY-mailla. Silti on todettava Suomen osalta, että kaikissa tapauksissa Suomi on puun ja kuoren välissä. Jos taloutemme on rapakunnossa, emme saa mitään muita ehtoja lävitse, koska pääsemme mukaan vain ns. poliittisella päätöksellä kuten ne muutkin maat, joilla ei talouspolitiikka ole reilassa. Tarkoitin siis EY-maita, nykyisiä.

Jos vastaavasti oma taloutemme on kunnossa, menetämme melkoisen määrän suvereniteettiamme ja päätöksentekovaltaamme EY:lle ja sen keskuspankille.

Nämä ovat kehityslinjoja, joita emme pidä toivottavina.

Suomen Pankin itsenäisyyttä joudutaan lisäämään, mutta samalla itsenäisyys joudutaan käytännössäkin, vaikkakin yhden äänen valtaa käyttäen, luovuttamaan Euroopan keskuspankille. Epäilen, että vaikutusvaltamme ei ole jäsensittävän suuri.

Totesimme ryhmäpuheenvuorossamme useampaankin kertaan, että hyväksymme sen kilpailun, jonka Eta-sopimus tuo mukanaan. Mutta nyt meidän tulee kysyä itseltämme, miksi olemme joutuneet siihen rapakuntoon, jossa nyt olemme. Silloin voimme tutkia sitä elämäntapaa, jolla olemme toimineet. On hyvä muistaa niitä yli 3 000 vuoden takaa meille annettuja ajatuksia, jotka ovat yllättävän ajankohtaisia nytkin: "Jos kuulet Herran sinun Jumalasi ääntä ja pidät tarkoin kaikki hänen käskynsä, niin Herra sinun Jumalasi asettaa sinut korkeammaksi kaikkia kansoja maan päällä ja nämä siunaukset tulevat sinun osaksesi, mutta jos sinä et kuule Herran

ääntä, etkä tarkoin pidä kaikkia hänen käskyj-
änsä, niin --" Sitten luetellaan koko joukko
esimerkkejä, jotka voisivat yhtä hyvin olla uuti-
sia tämän päivän lehtileikkeistä. Perheongelmia:
"Sinä kihlaat naisen, mutta toinen ottaa hänet."
Suunnitteluongelmia: "Sinä rakennat talon,
mutta et siinä asu." Investointiongelmiä: "Sinä
istutat viinitarhan, mutta et korjaa sen hedel-
mää." Vielä: "Muukalainen joka asuu keskuu-
dessasi, kohooa sinun ylitsesi yhä ylemmäksi,
mutta sinä painut aina alemmaksi. Hän lainaa
sinulle, mutta sinä et voi lainata hänelle. Hän
tulee pääksi, mutta sinä hännäksi."

Arvoisa puhemies! Tänä päivänä taloudelli-
nen vallankäyttö tapahtuu näyttöpäätteiden
avulla eikä muukalainen aina suinkaan asu
luonamme. Joka tapauksessa on selvää, että
pitkään jatkunut taloudellinen menestyksemme
on vaihtunut nyt aivan liian moniksi ongelmik-
si. Voimme kukin miettiä elämäntapaamme ja
kansanedustajina arvioida sitä koko kansam-
mekin puolesta ja varsinkin lainsäädäntötyöm-
me pohjalta. Selvää kuitenkin on, että ne vilje-
lyn ja varjelen periaatteet, jotka ikaikainen
sana jo vuosituhansia sitten on meille perus-
taksi antanut, eivät ole kulkeneet läpikäyvänä
periaatteena ajattelussamme. Olemme hyljän-
neet kaksi näköalaa: sen mistä ihminen tulee ja
sen mihin ihminen menee. Elämämme arvo-
pohja on ollut vähintäänkin epäselvä. Eräällä
tavalla koko taloudellinen integraatiotouhui-
lumme kertoo siitä, mitä asioita pidämme
kaikkein tärkeimpinä.

Arvoisa puhemies! Subsidiariteettiperiaate eli
päästösten tekeminen kulloisessakin tilanteessa
alimmalla mahdollisella tasolla saatiin
Maastrichtin sopimukseen eurooppalaisten kris-
tillis-demokraattisten puolueiden toimesta.
Tämä on periaatteessa oikea linjaus ja kannatet-
tava periaate. Ongelma on vain se, että monet
periaatteet toimivat teoriassa, eivät aina käytän-
nössä.

Voidaan näet kysyä: Mitkä päätökset todella
vaativat korkeinta kansainvälistä tasoa ja mitkä
jotakin alemmaa tasoa? Jos kansallisvaltiot eivät
pysty hoitamaan ongelmiaan, niin onko 350
miljoonan ihmisen johtoryhmän — komission
tai ministerineuvoston — tasoa se, joka pystyy
globaaleja ongelmia ratkaisemaan vai tarvitaan-
ko koko maailman taso? Ongelmamme näyttä-
vät olevan ylittämättömiä viitaten pakolais-,
energia- ja ympäristöongelmiin ja maailman laa-
juisesti vaikkapa nälkäongelmaan. Olemme kä-
sitteellisessä ja käytännöllisessä solmussa. Olem-

me luoneet yksilöinä, kansoina, tuottajina ja
kuluttajina sellaisia ongelmia, jotka ovat lähes
mahdottomia ratkaista.

Kansakunnat ilman vastuullista suhdetta
Luojaansa ja siitä nousevia vastuullisen vapau-
den periaatteita, ovat helposti tuuliajolla. Ym-
märrän, että emme tarvitse suuria johtajia tai
ylikansallisia päättäjiä, vaan tarvitsemme kaik-
kia yksilötasollakin velvoittavia eettisiä periaat-
teita. Mitkä nämä periaatteet ovat, on sinänsä
suuri periaatteellinen kysymys. Näin etiikka ja
vallankäytön rakenteet syvimmiltään kohtaavat
toisensa ja kehä sulkeutuu.

Arvoisa puhemies! Ympäristöpolitiikan kan-
nalta EY:tä ei voida pitää yksiselitteisesti hyvänä
tai huonona vaikuttajana. Jo Euroopan talous-
aluesopimuksen keskeisenä ajatuksena on neljän
vapauden toteuttaminen eli ihmisten, tavaroi-
den, palvelusten ja pääoman vapaa liikkuminen.
Ympäristöpolitiikka ei kuulu näiden neljän va-
pauden piiriin, vaan on ns. muu yhteistyöala,
jolla politiikkaa pyritään yhdenmukaistamaan.
Suurin osa EY:n ympäristönsuojelua koskevista
asetuksista ja direktiiveistä, yhteensä noin 150,
tulee sellaisinaan voimaan myös Etassa. Kuiten-
kin yhdentymiskehityksen keskeisenä päämäärä-
nä on taloudellinen kasvu. Jos taloudellinen
toimeliaisuus lisää myös luonnonvarojen ja ener-
gian käyttöä, kasvaa ympäristörasitus. Kestävän
kehityksen kannalta onkin olennaista, että kasvu
suunnataan laatuun ja että käytetään soveltuvia
ja oikein kohdistettuja taloudellisia ja muita
ohjauskeinoja.

Arvoisa puhemies! Meidän ei ole tarve jäädä
tänään voivottelemaan menneitä ja tulevia. Jos
haluamme ponnistaa terveeltä arvopohjalta,
voimme lähteä rakentamaan uutta ja terveem-
pää Suomea, joka ei ole ainoastaan taakkana
maailmassa vaan tarjoaa aktiivisen panoksen
paitsi oman kansamme myös kaikkien meiltä
apua ja innostusta tarvitsevien kansojen elä-
mään. Jumalan kymmenen käskyä ja lähimmäi-
senrakkauden periaate ovat ne velvoitteet, jotka
antavat meille potkua ja velvoitetta siihen lähim-
mäisenrakkauden työhön, jota täälläkin on meil-
tä ja ehkä muiltakin vaadittu. Uskon, että tällai-
sen kansallisen ylösrakentamisen ohjelman
voimme parhaiten rakentaa suvereniteettimme
säilyttäen EY:n täysjäsenyyden ulkopuolella,
mutta toki silti myönteisesti kaikkiin maihin
suhtautuen.

Arvoisa puhemies! Hallituksen selonteossa on
vedetty linjaa puolueettomuudesta. Siinä on to-
dettu, että Weu:n eli Länsi-Euroopan unionin

jäsenyyden ei ole Euroopan yhteisön jäsenyyden ehto. Pääministerin puheessa linjattiin Suomen puolueettomuus, ainakin erään tulkinnan mukaan, lähialueita koskevaksi. Samoin merkittiin Suomen hyväksyttäväksi linjaksi liittyminen Maastrichtin sopimuksen periaatteisiin myös ulko-, turvallisuus- ja puolustuspolitiikan osalta. On tietysti todettava, että tuo sopimus eräiltä osin sinänsä sisältää poikkeamien ja monenmoisten kehityspolkujen mahdollisuuden. Olenaisista ja pääasia kuitenkin on se, että Suomen tulee laajimmassa mahdollisessa mielessä olla puolueeton myös jatkossa. En pidä Suomen puolueettomuuden kaventamista hyvänä tai hyväksyttävänä asiana.

On pantava myös merkille, että Maastrichtin sopimuksen eräässä kannanotossa todetaan, että jäsenvaltiot siihen määrään asti kuin mahdollista pyrkivät välttämään estämästä — monimutkaisesti sanottu — yksimielisyyttä vaativaa päätöstä siinä tapauksessa, että yhteistä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa koskevassa päätöksessä on olemassa myönteinen määräenemmistö. Tämä jokseenkin ajatuksellisesti sanatarkkana käänneksenä. Toisin sanoen yksittäinen valtio ei käytännössä tulisi kuitenkaan omaamaan veto-oikeutta.

Ministerimme Toimi Kankaanniemi saneli hallituksen pöytäkirjaan eriyvän mielipiteensä. Hän totesi, että Euroopan yhteisö, tuleva Euroopan unioni, on kehittymässä liittovaltion suuntaan: "Suomen kansalliset edut eivät ole riittävän hyvin turvattavissa tällaisen yhteisön jäsenenä. Jäsenyysoikeudet eivät myöskään riittävästi mahdollista maamme ulko-, turvallisuus- ja puolustuspolitiikan tavoitteiden etujemme mukaista soveltamista. Suomi joutuu Euroopan yhteisön jäsenenä nettomaksajaksi. Jäsenyyttä edellyttää verotuksen laajaa harmonisointia, mikä alentaa valtion verotuloja. Suomen kansalliset edut ovat parhaiten turvattavissa säilyttämällä mahdollisimman laajasti itsenäinen päätöksentekomme, solmimalla Euroopan talousalue- eli Eta-sopimus ja muutoin lisäämällä monipuolista kansainvälistä yhteistyötä. Suomen etujen mukaista ei ole hakea Euroopan yhteisön jäsenyyttä." Tähän lainaus, osin lyhennellen, päättyi. Siksi mieluusti äänestän niiden ei-ponsien puolesta, jotka tässä salissa on esitetty. (Ed. Riihijärvi: Entäs lopussa?)

Ed. Puisto: Arvoisa puhemies! EY-jäsenyyden anominen on realiteetti, joka on ollut meidän kaikkien tiedossa jo ennen tiedonanto-

keskustelun alkamista. Hallituksen hyväksyttyä maatalouspoliittisen kansallisen toimintaohjelman pääministeri Aho saattoi hankkia lentoliput viedäkseen ilosanoman eteenpäin. Tämän realiteetin hyväksyminen ei kuitenkaan ole este vaan lähtökohta asian kriittiselle tarkastelulle. Nyt alkaneen ja jäsenäänestykseen asti yhtäjaksoisena kestävä keskustelun ja ennen kaikkea päätöksenteon tulee perustua eduskunnan tahtoon sekä kaikki suomalaiset huomioivaan eri intressiryhmien kuulemiseen.

Sosialidemokraatit eivät hyväksy hallituksen EY-tiedonantoon sisältyvää uhkavaatimusta sitoutua tiedonantotekstin sisältöön. Keskustan sanelupolitiikka, johon kokoomus on tahdottomasti alistunut, johtaa kansallisen yhteisymmärryksen murtumiseen EY-jäsenhakemuksen suhteen. Hallitus kantaa tästä täyden vastuun.

Tiedonanto painottaa yksipuolisesti maatalouden etuja. Palkansaaajien, kuluttajien, veronmaksajien ja kansantalouden kokonaisuus on unoitettu. Jäsenyysevenvotteluihin ei voi ryhtyä keskustan sisäisten ristiriitojen sanelemilla ehdoilla. Sekä selonteossa että tiedonannossa 150 000 ihmisen asiat ovat ajaneet kirkkaasti koko väestön etujen edelle. Tästä syystä haluan omassa puheenvuorossani keskittyä sosiaalili- ja terveydenhuollon sektorilla oleviin uhkakuviin.

Yleisessä keskustelussa Euroopan integraation sosiaalipoliittiset vaikutukset ovat olleet vähän esillä. Hallituksen selonteossa esiintyy kanta: "EY:ssä ei ole yleisesti ottaen toistaiseksi määräyksiä kansallisesta sosiaaliturvasta, mitä tulee järjestelmiin tai etuuksien tasoon." Euroopan integraatio "ei merkitsisi välittömiä muutoksia kansalliseen sosiaaliturvajärjestelmäämme".

Julkisuudessa on lisäksi esitetty, että sosiaaliturvan ja sen rahoituksen korjaamisapaineet ovat seurausta yleisestä integraatio- ja talouspolitiikasta. Samaan viitataan selonteossa. Yhdenmukaisuuskehityksen voidaan kuitenkin arvioida vaikuttavan välillisesti suomalaisen sosiaaliturvan järjestämiseen.

Pelkoa sosiaaliturvaan liittyvistä integraatiovaikutuksista on pyritty vähentämään. Vaikutusten tulkinnassa on oltu myös varsin suorasanaista. Nyt käytävän tiedonantokeskustelunkin yhteydessä erityisesti kokoomuksen edustajat ovat julistaneet kantaa, jonka mukaan sosiaaliturvakeskustelu ei kuulu EY-keskustelun piiriin, koska sosiaaliturvasta päättämme kansallisesti itse. On vakuutettu, ettei jäse-

nyys romuta suomalaista sosiaaliturvaa, heikennä palveluja ja murra hyvinvointi-ideologiaa. Kukin maa tekee itse sellaisia päätöksiä, kuten olemme tämän hallituskauden aikana tuoreeltaan todenneet tässäkin maassa, ihan kansallisesti. Kun uhkakuvia on maalailtu tulevaisuudesta, niitä on samalla voimalla poistettu.

EY:n sosiaalipoliittisista vaikutuksista käydyssä keskustelussa esiin ei ole noussut riittävästi, että EY:llä on sosiaaliturvaa ja muita sosiaalipoliittikkaa koskevia säännöksiä. EY koordinoi ja harmonisoi. EY voi vaikuttaa erilaisin ohjelmoin. EY:llä on sosiaalipoliittisia ohjelmia, esimerkiksi vammais- ja köyhyysohjelmat. EY voi myös suosittaa, julistaa ja antaa tiedonantoja. Sitovaa ohjausta kohdistuu sosiaaliturvaan ja muuhun sosiaalipoliittikkaan. EY harjoittaa myös lievempää ohjausta. Käsittelyssä on suositus sosiaaliturvan tavoitteiden lähentämisestä jäsenmaissa. Julistus työntekijöiden sosiaalisista perusoikeuksista on hyväksytty, perhepoliittinen tiedonanto on annettu jne. EY:llä on sosiaalipoliittisia tavoitteita ja keinoja, mutta kokonaisvaltainen sosiaalipoliittikan kehittäminen ei kuulu yhteisön tavoitteisiin. Vastuu sellaisesta jää kuitenkin jäsenvaltiolle.

Yhteisön toimivaltaan kuuluva sosiaalipoliittikka on palkkatyökeskeistä. Ohjaus kohdistuu ennen muuta työntekijöiden työolojen ja elintason parantamiseen. Ohjauksessa sovelletaan ns. toissijaisuusperiaatetta, joka painottuu työoikeuden alaan. Työterveyttä ja työturvallisuutta, ammattikoulutusta, miesten ja naisten samapalkkaisuutta ja tasa-arvoa ohjataan käyttäen keinona harmonisointia. Ohjesäännöillä säädelään minimitasosta, jonka tason jäsenvaltio voi omalla lainsäädännöllään ylittää. Toissijaisuusperiaatteen soveltamista ilmentää se, että liikkuvuus edellyttää EY:n ohjausta. Liikkuvuuden parantamiseksi tarvitaan työoloja koskevaa säätelyä. Työolojen olisi eri maissa lähestyttävä toisiaan. Tässä nousee harmonisointi ohjauskeinoksi.

Suomalainen sosiaali- ja terveysturva, joka muodostaa hyvinvointiyhteiskuntamme perustan, on kansainvälisesti merkinnyt sitä, että Suomi on tunnustettu hyvinvointivaltioiden joukkoon. On myös huomattava, että sosiaali- ja terveysturvan hyvä taso on Suomessa saavutettu monia läntisiä naapurivaltioitamme merkittävästi kevyemmin hallintomenoin.

Suomalainen sosiaalipoliittikka rakentuu toisaalta kaikille kansalaisille tarjolla olevalle pe-

rusturvalle ja toisaalta ansiosidonnaiselle turvalle, jonka tarkoituksena on säilyttää työelämässä olevien ihmisten toimeentulo ja kulutustaso häiriöiden sattuessa. Järjestelmien kehittäminen on yleensä tapahtunut kolmikantaperiaatteella neuvotellen, ja erityisesti tulopoliittisissa neuvotteiluissa on tehty merkittäviä järjestelmien kehittämismisratkaisuja.

Mikäli hyväksytään lähtökohdaksi se, että Euroopan integraatio ei sinänsä muodosta uhkaa suomalaisen sosiaalipoliittikan pysyvyydelle ja kehittymiselle, uhkat siis syntyvät pikemminkin kansallisella tasolla ja niistä arvoista ja päätöksistä, joita Suomessa tehdään.

Ylipääsemätön tosiasia kuitenkin on, että niin sosiaali- kuin terveydenhuolto ovat suorassa riippuvuussuhteessa valtion budjetissa oleviin määrärahoihin. Uhkana ovat siis hallituksen tahto ja laman nimissä tehtävät leikkaukset sekä EY:n myötä mahdollinen verotuksen harmonisointi, joka vähentää valtion tuloja ja kyseenalaistaa hyvinvointipalvelujen rahoituksen. Tästä syystä tulisi mahdollisimman laajalla pohjalla luoda hyvinvointipalvelut takaava kansallinen ohjelma. Tästä ei nykyhallitus kuitenkaan tunnu olevan kiinnostunut, joten pessimistisimmässä mielikuvissa lienee syytä kiinnittää huomiota Euroopan yhteisön minimiratkaisuihin, mikäli porvarihallituksen nykyinen suuntaus jatkuu maassamme.

Eurooppalaisen hyvinvointivaltion tulevaisuuden visiointiin vaikuttaa myös näkemys naisen asemasta. Saksalaiset naistutkijat jakavat eurooppalaiset valtiot neljään ryhmään. Pohjoismaisen tasa-arvopoliittikan ja naisen työssäkäyntimallin ohella Euroopassa on saksalainen sosiaalivaltiollinen miesmalli, brittiläinen markkinamuotoinen patriarkaatti ja eteläisen Euroopan maatalouskristilliselle rakenteelle perustuva yhteiskunta.

Suomalaisen hyvinvointivaltion itsestäänselvyydet eivät olekaan keskieuropalaisen naisen arkea. Useimmista Euroopan maista puuttuvat naisten työssäkäynnin kannalta välttämättömät peruspalvelut: lasten päivähoito, kotipalvelut, vanhusten laadukas hoiva tai oikeus olla työstä pois lapsen sairauden vuoksi jne.

Pohjoismainen hyvinvointivaltiomalli pohjaa keski-eurooppalaista enemmän tasa-arvoon. Toisin sanoen naisten osuus hoivan tuottajina on useammin näkyvää, tunnustettua ja palkattua, joskin matalapalkkaista. Keskieuropalaisten naisten tekemä palkaton ja vapaaehtoinen hoivatyö on itsestäänselvyys ja lankeaa useimmin

keski-ikäisille naisille. EY-maissa naisten työssäkäynti on huomattavasti vähäisempää kuin Suomessa ja 90 prosenttia osa-aikatyössä käyvistä on naisia.

Työssäkäynnin mahdollistavien peruspalvelujen takaaminen ja samapalkkaisuuskysymys eivät ole vain naisten tasa-arvokysymyksiä vaan mitä suurimmassa määrin perhepoliittisia kysymyksiä, joiden jatkuvuus on maassamme taattava.

Arvoisa puhemies! Tässä vaiheessa yötä on turha pitkittää keskustelua. Tiivistettynä sosiaali- ja terveydenhuollon ja tasa-arvon kannalta toivon, että EY-neuvottelijamme ovat herkkäkuuloisia ja unohtavat nyökyttelyn ja nöyryttelyn mentäessä kohti Euroopan yhteisön jäsenyyttä. Kansallisessa valvonnassamme on, etteivät neuvottelijamme tuo tuliaisina suomalaisille elämisen ehdot minimissään turvaavaa sosiaalipoliittikkaa tai sosiaalipoliittikkaa, joka jakaa suomalaisen yhteiskunnan kahtia: toiseen osaan, joka tuottaa sosiaaliturvaa työelämän kautta, ja toiseen, joka huolehtii työelämästä syrjäytyneiden hoivasta. Sen sijaan neuvottelijoillamme on mahdollisuus ja velvollisuus ylpeänä viedä muillekin malliksi suomalainen hyvinvointiyhteiskunta, jonka haluamme säilyttää, ja tasa-arvo, josta olemme ylpeitä.

Ed. Linnainmaa: Arvoisa puhemies! Hallituksen päätös hakea Euroopan yhteisön jäsenyyttä on tervetullut. Toivottavasti eduskunnan suuri enemmistö antaa tukensa tälle päätökselle ja hyväksyy nyt käsittelyssä olevan tiedonannon äänestämällä sen puolesta. Eta-sopimuksen syntyminen on edelleen epävarmaa, joten pikainen päätös jäsenyyssanomuksen jättämisestä on entistä perustellumpi.

Valtioneuvosto antoi tammikuussa eduskunnalle selonteon EY-jäsenyyden vaikutuksista Suomelle. Tämän jälkeen eri valiokunnat ovat asiantuntijoita kuulemalla perehtyneet niihin oman sektorinsa haasteisiin ja mahdollisiin lainsäädännön muutostarpeisiin, joita EY-jäsenyys aiheuttaisi. Ulkoasiainvaliokunta ei ole vielä koonnut kaikkia lausuntoja yhteen eikä julkistanut omaa näkemystään. Voidaan kuitenkin jo tehdyn työn perusteella todeta, että emme läheskään EY-jäsenyyttä silmät ummessa tai tietämättöminä tulevista vaatimuksista ja haasteista.

EY-jäsenyyshakemuksen jättämistä puoltavat erityisesti taloudelliset syyt. Aivan kuten hallitus tiedonannossaan toteaa, maamme talouselämän kannalta on välttämätöntä, että sillä on yhden-

vertaiset toimintaedellytykset kilpailijoidensa kanssa.

Riippumatta siitä, tuleeko Suomesta Euroopan yhteisön jäsen vai ei, maamme talous on saatava kuntoon. Se on sopeutettava eurooppalaiseen talouspolitiikkaan. Samoin lainsäädäntöä on harmonisoitava ja liberalisoitava. EY-jäsenyys edellyttää maaltamme mahdollisimman matalatasoista inflaatiokkehitystä, korkojen saamista alhaisemmalle tasolle, vakaata valuuttaa ja julkisen talouden alijäämän ja velan rajoittamista mahdollisimman pieneksi. Kaikki nämä edellytykset ovat sellaisenaan terveen talouden tunnusmerkkejä, joihin tulee joka tapauksessa pyrkiä. Oman etumme mukaista on toteuttaa nämä päämäärät, sillä vain vahva talous pystyy maksimaalisesti hyödyntämään mahdollisen yhdentymisen mukanaan tuomat edut, mutta ne ovat oikeita ja tavoiteltavia päämääriä muutenkin.

Erityistä kiitosta tiedonannossa ansaitsee kappale, jossa todetaan: "Kansantalouden saatamiseksi EY:n jäsenyyden edellyttämään kuntoon ja teollisuuden kilpailukyyn parantamiseksi laaditaan kattava talous- ja teollisuuspoliittinen ohjelma, jota toteuttamalla nostetaan teollisuuden ja viennin osuutta kansantaloudessa, kehitetään verorakennetta yhteisön verorakenteen suuntaan, parannetaan pk-teollisuuden toimintaedellytyksiä, sopeutetaan julkisen sektorin kehitystä taloudelliseen kehitykseen, lisätään joustavuutta työelämässä ja parannetaan muutenkin talouselämän toimivuutta."

Arvoisat ministerit — joista tällä hetkellä kukaan valitettavasti ei enää ole paikalla — juuri näin tulee menetellä, mutta näin tulee menetellä mahdollisesta EY-jäsenyydestä huolimatta. Me tarvitsemme päämäärätietoisien ohjelman. Me tarvitsemme ratkaisuja ja asioihin tarttumista. Me emme tarvitse hätiköiden ja hutiloidusti tehtyä lainsäädäntöä, joka saattaa kääntyä hyviä päämääriään vastaan. Erityisesti verolainsäädäntömme kehittäminen vaatii paitsi uusia ratkaisuja myös vastuullista harkintaa ja oikeaa ajoitusta.

Tiedonantoa on arvosteltu siitä, että maatalouden ongelmille on annettu liian suuri painoarvo verrattuna maatalouden vajaan 6 prosentin kansantuoteosuuteen. Hallituksen linjaus on kuitenkin hyväksyttävissä, kun siihen liittyy varsin tarpeellinen valtiovarainministeri Iiro Viinanen jättämä tulkintalisäys. Tällä lisäyksellä täydennettynä hallituksen linjausta voidaan pitää oikeutettuna siksi, että juuri maataloudesta ja sen liitännäiselinkeinoista elantonsa saavat kan-

salaiset ovat olleet eniten huolestuneita maamme EY-jäsenyydestä. Sille sektorille kohdistuvat voimakkaimmat muutospaineet.

Hallitus kiinnittää tiedonannossaan huomiota myös ympäristökysymykseen, metsiemme terveen kasvun turvaamiseen, Suomen pohjoisen luonnon haavoittuvuuteen ja erityiseen herkkyyteen saastumisen vaikutuksille. Saasteet eivät levitessään tunne rajoja. Juuri tästä syystä tarvitsemme kansainvälisesti yhdenmukaista lainsäädäntöä ja yhteisiä tavoitteita.

Aivan viime päivinä olemme saaneet lisää huolestuttavia tietoja lähialueilla olevista ympäristön uhkatekijöistä. Emme selviä yksin emmekä edes pohjoismaisella yhteistyöllä Baltian maiden, Pietarin ja Kuolan alueen vaatimasta ympäristöyhteistyön rahoituksesta. Tarvitaan laajempaa kansainvälistä tukea, johon EY-jäsenyyden puitteissa on mahdollisuudet.

Arvoisa puhemies! Suomalaisen kuluttajan asemaa yhdentyvässä Euroopassa ei tiedonanto eivätkä käydyt keskustelut ole erityisesti nostaneet esiin. Kuitenkin Euroopan integraation vaikutukset koskettavat meitä jokaista myös kuluttajana. Yhdentymiskehitys tulee johtamaan suomalaiset nykyistä liberaalimpaan uusajatteluun ja kansainvälisyyteen. Se pakottaa meidät karsiamaan usein ahdasta, jähkkyä ja pikkutarkkaa lainsäädäntöämme, jonka turvin on voinut syntyä monopolieja ja piilokartelleja. Näyttää siltä, että tämä sääntöjen, kieltojen ja luvanvaraisuuksien maa on vihdoinkin integraation asettamien vaatimusten vauhdittamana pääsemässä valvonta- ja tarkastusmentaliteetistaan ja siirtymässä vapaaseen todelliseen markkinatalouteen. Vapaa kilpailu ja rajoituksista luopuminen ovat kuluttajan edun mukaisia. Ne suosivat tehokkuutta ja karsivat kilpailukyvyttömiä toimintoja. Kuluttajan kannalta tehottomuus merkitsee aina ylimääräisiä kustannuksia, jotka siirtyvät hintoihin.

Laajenevat markkinat sekä lisääntyvä kilpailu ja tarjonta laskevat hintatasoa ja siten parantavat kuluttajan asemaa. Luonnollisesti kehitys vaatii seurainta. On varmistettava, että integraation hintoja alentava vaikutus todella siirtyy kuluttajahintoihin. Erityisen tärkeää tämä on elintarvikkeiden ja asumisen kohdalla. Niihin me suomalaiset olemme aina joutuneet käyttämään suhteettoman suuren osan tuloistamme.

Kuluttajan oikeusturvan tasoon ja pohjoismaiseen kuluttajansuojajärjestelmään ei EY-jäsenyydellä ole heikentävää vaikutusta. Oikeusturvan säilyminen samoin kuin kuluttajansuoja-

järjestelmämme perustuvat kansalliseen lainsäädäntöön ja ovat tulevaisuudessakin riippuvaisia kotimaisesta päätöksenteosta ja poliittisesta tahdosta.

EY-jäsenyys merkitsisi suomalaisille kuluttajille ja kuluttajaliikkeelle parempaa mahdollisuutta osallistua eurooppalaiseen kuluttajakeskusteluun ja päätöksentekoon. Pohjoismainen kuluttajansuoja on varsin korkeatasoista, ja suomalaisen kuluttajan oikeusturva on lainsäädännöllisesti vahvempi kuin EY-maissa keskimäärin. Useissa Euroopan maissa on vahva ja riippumaton kuluttajaliike, joka on taannut kuluttajansuojan toteutumisen lainsäädännön heikkoudesta huolimatta. Suomessa vuonna 1990 syntynyt vapaa kuluttajaliike Suomen Kuluttajaliitto ry on tärkeä osa suomalaisen kuluttajan edunvalvontaa Euroopan yhdentyessä. Tästä syystä on erityisen tärkeää, että turvaamme Suomen Kuluttajaliitto ry:n toiminnalle tarvittavat taloudelliset resurssit, jotka mahdollistavat itsenäisyyden ja riippumattomuuden, jotka ovat edellytys yhteistyölle Euroopan kuluttajaliittojen toimiston kanssa.

EY:n komission kuluttaja-asioista vastaava jäsen Karel van Miert kertoo tammikuisessa haastattelussaan olevansa tyytyväinen siihen, että kuluttaja-asiat ovat kokeneet uuden arvonnousun yhteisössä. Haastattelun mukaan Miert uskoo tulevien kuluttajadirektiivien saavan laajaa kannatusta niin komissiossa, Euroopan parlamentissa kuin ministerineuvostossakin. Hänen mielestään kuluttajapolitiikka on jopa nousemassa yhdeksi yhteisön pääaiheeksi. Tärkeänä merkinä uudesta suunnasta Miert pitää Maastrichtin huippukokouksessa tehtyä päätöstä, jonka mukaan ministerineuvostossa kuluttaja-asioista ryhdytään päättämään määräenemistöllä.

Arvoisa puhemies! Suomalaisen kuluttajan edun mukaista on olla mukana vaikuttamassa kuluttajia koskevien EY-direktiivien ja -standardien sisältöön mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. EY-jäsenyys antaa osallistumisoikeuden asioiden valmistelun lisäksi myös itse kuluttajaa koskevaan päätöksentekoon sekä kuluttajatutkimusyhteistyöhön. On selvää, että jäsenanomuksen jättäminen on suomalaisen kuluttajan edun mukaista.

Ed. Vilja maa: Arvoisa puhemies! Suomen itsenäisyyden ja hyvinvoinnin turvaaminen sekä kansalaisten työllisyyden, sosiaaliturvan ja palveluiden ylläpitäminen sekä parantaminen

edellyttävät kansantalouden kehityksestä huolehtimista. Siksi on todellakin välttämätöntä, että Suomen talouselämällä on päämarkkina-alueellaan EY-alueella yhdenvertaiset toiminta-edellytykset kilpailijoidensa kanssa. Myös ympäristöongelmien ylikansallinen luonne edellyttää valtioiden rajat ylittävää yhteistyötä niiden ratkaisemiseksi.

EY-jäsenyyttä tarjoaa lisäksi Suomen kansalaisille ja suomalaisille yhteisöille tasavertaiset mahdollisuudet osallistua niin tutkimus-, koulutus-, kulttuuri- kuin muuhun yhteistyöhön. Yhteisön jäsenenä Suomi voi tasavertaisesti osallistua päätöksentekoon kaikilla yhteisön toimialoilla sekä vaikuttaa Euroopan yhteisön ja koko Euroopan tulevaan kehitykseen täysivaltaisesti.

Osallistumalla päätöksentekoon meillä on paremmat mahdollisuudet pohjoismaisen yhteiskuntamallin pohjalta edistää myös täystyöllisyyteen tähtäävää, kestävään kehitykseen perustuvaa ja sosiaalisen turvallisuuden varmistavaa talouspolitiikkaa sekä kehittää korkeaa normitasoa työsuojelussa, kuluttajansuojassa, ympäristönsuojelussa, ylipäänsä työelämässä, tasa-arvopolitiikassa ja sosiaaliturvassa.

Nämä ovat sosialidemokraattisia perusteita ja myös henkilökohtaisia perusteita, joilta lähdän EY-myönteistä kannanottoani perustelemaan. Suomen tulee hakea EY:n jäsenyyttä. Tulevaisuuttahan ei kukaan voi taata eikä ennustaa tarkalleen, mutta rohkeutta tehdä valinta on oltava. EY-vaihtoehto antaa Suomelle paremmat mahdollisuudet, ja Suomen on todella viisasta mennä mukaan tässä vaiheessa, kun EY on muotoutumassa, luottaen omaan aktiiviseen vaikutusmahdollisuuteensa.

Arvoisa puhemies! Koska hallitus tiedonannossaan on valinnut sen sanamuodon, jolla se hakee luottamusta sekä EY-jäsenanomukselle että myös omalle kaiken kaltaiselle poliittikalleen, mm. tuetulle maataloudelle, tulonsiirroille maatalouden piiriin, ei sosialidemokraattiselle ryhmälle ole jäänyt muuta vaihtoehtoa, mahdollisuutta, kuin esittää todella oma pontensa, oma sanamuotonsa päätökseksi. Sosialidemokraatit ovat vahvasti EY:n kannalla mutta haluavat myös vahvasti sanoa "ei" hallituksen politiikalle. Tältä pohjalta on ratkaisumme syntynyt. Eduskuntahan on vasta nyt rakentamassa neuvottelutavoitteitaan, kun valiokunnat käsittelevät paria aikaa EY-selontekoa, ja eduskunnan kanta EY:n neuvottelutavoitteiksi määräytyy todellakin silloin, kun valiokunnat ovat työnsä jättä-

neet ulkoasiainvaliokunnan mietintöön ja mietinnön pohjalta eduskunta ratkaisunsa tekee. Siksi reunaehtoilu, jota hallitus nyt on harrastanut EY-tiedonannossaan, on turha työ.

Mitä tulee neuvotteluprosessiin, sen osalta toivon todellakin, että se tapahtuu tasa-arvoisemmin kuin tapahtui Eta-neuvottelu, jossa Suomen valtuuskunta koostui pelkästään miehistä. Jo tasa-arvolain periaatteiden mukaisesti on naisten edustus turvattava valittaessa Suomen neuvotteluvaltuuskuntaan jäseniä Euroopan yhteisön kanssa käytäviä neuvotteluja varten. Asiantuntevuutta naisilta ei puutu. Kun katsotaan eri valiokuntien tässä vaiheessa EY-selonteon asiantuntijoina käyttämiin henkilöihin, esimerkiksi työasiainvaliokunnassa 60 prosenttia asiantuntijoista on ollut naisia. Niin on monessa muussakin valiokunnassa. Olisi varaa valita.

Jos ajatellaan myös alueita, joita EY kaikkineen koskettaa, erityisesti työelämän alue on hyvin keskeinen. Tänä vuonna ensimmäisen kerran naiset ylittivät 50 prosenttia palkkatyöntekijöistä, 51 prosenttia oli naisia. Tältäkin pohjalta sen näkökulman on tultava selkeästi esille. Olisi ollut toivottavaa, että myös ministeritason valmistelussa olisi Suomessa samoin kuin Ruotsissa naisnäkökulma ollut tietoisemmin esillä, mitä merkitsee naisille EY-jäsenyyttä, mitä asioita perheiden arjessa ja naisten tasavertaisen työssäkäynnin mahdollistamiseksi on huomioitava.

Siksi olikin todella paikallaan, että sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä otti näkökulmaksi yksinhuoltajaperheen, yksinhuoltajanaisen näkökulman, kun EY:n "reunaehtoja" tarkasteltiin. Kertauksen vuoksi voin sieltä joitakin asioita tuoda esille. Esimerkiksi turvataan päivähoitopalvelut ja parannetaan lastenhoitopalvelujen saatavuutta myös iltaisin ja viikonloppuisin, turvataan maksuton kouluruokailu ja kouluterveydenhuolto, parannetaan työterveyshuoltoa ja kuntoutusta, kehitetään joustavia eläkejärjestelmiä, (Ed. Riihijärvi: Eikö niitä voi omin päin kehittää, tarvitaanko siinä EY:tä?) turvataan ansiotason romahtamisen estävä perusturva sairauden ja työttömyyden varalta. — Omin päin niitä voisi hoitaa, mutta talouden kuntoon saattamiseksi tarvitaan EY:tä ja siltä pohjalta sitten arvojemme mukaisesti turvataan nämä tietyt asiat, jotka ovat hyvin keskeisiä. Viittaan ryhmäpuheenvuoroomme.

Haluan puheeni loppuosassa tuoda esille erityisesti naisten työhön ja työssäkäynnin edellytyksiin sekä tasa-arvoiseen asemaan työelämässä liittyviä asioita. Suomessa on hyvin pitkät perin-

teet naisten työssäkäynnille, ja korkea koulutustaso on omalta osaltaan lisännyt työssäkäyntiprosenttia, joka Suomessa on 73. Naisten osuus myös kokonaistyövoimasta on suuri ollen noin 48 prosenttia, EY-maissa noin 39 prosenttia, Efta-maissa 45 prosenttia. Leimallinen piirre Suomessa naisten ansiotyöhön osallistumisessa on todellakin se, että naiset tekevät meillä koko-aikatyötä ja myös pienten lasten äidit ovat työelämässä.

Vertailun vuoksi naispuolisista palkansaajista voidaan sanoa, että meillä vain 11 prosenttia on osa-aikatyössä, kun esimerkiksi Ruotsissa ja Norjassa luku on erittäin korkea, 40—50 prosenttia, EY-maissa kolmisenkymmentä prosenttia. Tältä pohjalta on itsestäänselvää, että Suomessa naisia ei voida katsoa enää reservityövoimaksi, jota pallotellaan kodin ja työn välillä. Suomalainen yhteiskunta ei toimi ilman naisten palkkatyötä, eikä naisia ole mahdollista kotiuttaa edes EY:stä mahdollisesti tulevien paineiden vuoksi. Nämä ovat niitä arvoja, joista meidän on syytä pitää monestakin syystä kiinni.

Suomalaisen naisen poikkeuksellisen vahva työmarkkinoihin osallistuminen on aikoinaan myös luonut paineet monien hyvinvointipalvelujen kehittämiseksi, esimerkkeinä päivähoitopalvelut valinnaisine päiväkotipalveluineen ja kotihoidontukijärjestelyineen sekä eurooppalaisen mittapuun mukaan pitkä äitiys- ja vanhempainloma ja niihin liittyvä oikeus palata entiseen työhön sekä kouluruokailu. Ne mahdollistavat osaltaan naisten kokopäiväisen työssäkäynnin. Mistään ylihyvinvointipalveluista ei ole kyse, niin kuin saatiin erään puolueen lehdestä lukea, kun kuvattiin suomalaista palvelujärjestelmää.

Julkisessa keskustelussa erityisesti naisia on peloteltu, että EY-jäsenyys uhkasi hyvinvointipalveluja ja niiden säilymistä. Meillä hyvinvointipalvelujen kustannukset on suurelta osin katettu verovaroin ja verotuksen harmonisointipaineiden on ennakoitu aiheuttavan verotuksen alentumista, millä voi olla välillistä vaikutusta palveluiden tarjontaan.

Kuitenkin on hyvä huomata, että Suomen sosiaalimenot ovat todellakin Oecd-maiden keskitasoa ja tällä perusteella ei siis painetta sosiaalimenojen vähentämiseen ole kilpailullisistakaan syistä. Päinvastoin voimme olla ylpeitä, että samalla rahamäärällä olemme saaneet huomattavasti kattavamman palveluvalikoiman kuin monissa muissa Euroopan maissa, joissa esimerkiksi päivähoitopalvelut ovat lapsenkengissä ja

äitiyslomat huomattavasti lyhyemmät, vanhempainlomista puhumattakaan.

Eli EY-jäsenyys ei merkitse itsestään selviä muutoksia sosiaaliturvajärjestelmässämme. Sosiaalisella ulottuvuudellahan ymmärretään kaikkia niitä tekijöitä, jotka vaikuttavat ihmisten asemaan ja olosuhteisiin. EY-maissa sosiaalipoliittikka painottuu voimakkaasti työelämään ja työolainsäädäntöön. Kuitenkin sosiaalisen ulottuvuuden EY-direktiivit ovat minimidirektiivejä, jotka eivät estä korkeampaa palvelujen järjestämistä eri maissa. On keskeistä, että jäsenyyden hakemisvaiheessa tiedostamme nämä omat arvomme ja toimimme niiden mukaan.

Maastrichtin kokouksessa painotettiin sosiaalipoliittisten kysymysten merkitystä. Pohjoismailla olisi EY:n jäsenenä mahdollisuus korostaa sosiaalisten kysymysten painoarvoa, osallistua niitä koskevaan päätöksentekoon ja esittää omasta hyvinvointipoliitikastaan nousevia aloitteita. Pohjoismaiden yhteistyö erityisesti näissä kysymyksissä on tarpeen.

Taloudellinen tilanteemme ratkaisisi siis ennen kaikkea hyvinvointipalvelujen tason. On oletettavaa, että EY parantaa kansantaloutemme ja yritystemme toimintaedellytyksiä ja täten myös sosiaaliturvan rahoitusmahdollisuudet ovat paremmat kuin taantuvan talouden olosuhteissa.

Arvoisa puhemies! Vielä muutama näkökulma tasa-arvoon. Euroopan yhteisön tasa-arvo-ohjelmat ja tasa-arvodirektiivit ovat osoittautuneet edistyksellisemmiksi kuin Suomen voimassa oleva tasa-arvolaki vuodelta 1987. EY:ssä voimassa olevat viisi tasa-arvodirektiiviä, jotka koskevat samapalkkaisuutta, naisten ja miesten yhdenvertaista kohtelua työhön pääsyssä, ammatillisessa koulutuksessa ja uralla etenemisessä sekä työolosuhteissa, ovat pohja tasa-arvotyölle. Lisäksi on direktiivi tasa-arvoisesta kohtelusta sosiaaliturvan ja ammatillisen sosiaaliturvan alueella.

Yhteistä kaikille viidelle tasa-arvodirektiiville on se, että niissä kielletään paitsi syrjintä sukupuolen perusteella myös syrjintä perheaseman ja siviilisäädyn perusteella. Täten ei EY-tasa-arvoikäytäntöön vedoten olisi voinut syntyä sen kaltaisia päätöksiä, joita korkein hallinto-oikeus on meillä viime aikoina tehtaillut. Syrjintää ei ollut se, että mies ansaitsee enemmän samasta työstä kuin nainen, sekä toinen tapaus, jossa raskaus oli perusteena irtisanoa työntekijä. Kaikki tiedämme, että tasa-arvolakiamme ollaan uudistamassa. Sosiaali- ja terveysministeriön asettaman toi-

mikunnan työn perusteella arvioidaan EY-direktiiveistä aiheutuvaa tasa-arvolain muutostarvetta.

Arvoisa puhemies! Käsittääkseni meillä EY:ssä on erittäin hyvä mahdollisuus yhteistyössä kehittää Euroopan naisten työolosuhteita ja työssäkäynnin vaatimia hyvinvointipalveluja. EY:n tasa-arvo-ohjelmassa korostetaan naisten yhä runsaampaa osallistumista työmarkkinoille ja yhtäläisten mahdollisuuksien luomista kummallekin sukupuolelle työelämässä. Tältä pohjalta erityisesti olen erittäin myönteisesti suhtautumassa EY-jäsenanomuksen jättämiseen.

Ed. R ä t y: Arvoisa puhemies! "Päätös Euroopan yhteisön jäsenyyden hakemisesta on yksi itsenäisen Suomen suurimmista ja kauaskantoisimmista linjaratkaisuista. Jäsenhakemuksen jättäminen on viisasta vain, mikäli uskomme kansallisten kokonaisuutemme olevan parhaiten toteutettavissa Euroopan yhteisön jäsenenä." Näillä kuulemattomilla ajatuksilla pääministeri Esko Aho avasi eduskunnassa EY-tiedonantokeskustelun.

Kun katsoo keskustelun kulkua, mihin on edetty, ei voi kuin todeta, että EY-tiedonantotatteri on päättynyt tulokseen, jolloin eduskunta ei äänestä 18.3. eli tänään EY:n puolesta tai sitä vastaan, vaan hallituksen luottamuksesta. Me katsomme, että sekoilu EY:hyn liittymiseen puolesta tai sitä vastaan on osoittautunut aivan kummalliseksi farssiksi: Hallitus voi tehdä päätöksen EY:n jäsenanomuksen jättämisestä eduskuntaa kuulematta, mutta tuo asian keskusteltavaksi näyttääkseen Euroopalle, mikä on eduskunnassa todellinen kannanotto EY:n puolesta tai sitä vastaan. Nyt kuitenkin me emme äänestä EY:stä, vaan aivan muusta. Jotenkin ymmärrän, että kristilliset ovat sotkeneet koko hallituksen pakan ko. asiassa. Miksi tämä sotku tai politiikkaan kuuluva poliittinen juonittelu on nostettava pääasiaksi? Kun hallitus äänestää itselleen valtaa vähän väliä, niin miksi hallitus ei käytä hallitukselle kuuluvaa valtaa? Minusta rehellisyyden nimissä meidän pitäisi nyt ottaa kantaa vain siihen, jättämmekö jäsenanomuksen vai emme. On aivan selvää, että Suomi jättää, puhumme täällä mitä tahansa, koska eduskunnalta on nyt poliittisen kieroilun kautta viety mahdollisuus näyttää, mikä on eduskunnassa istuvien edustajien kanta EY:hyn menemisestä tai sitten ei.

Edellä käydyn sanailun tuloksena on todettava, että jälleen kerran Suomen kansa saa lisää

potkua ajatella, kuinka kieroja politiikka on, ja luo lisää mielipidettä, ettei kannata tulevissa vaaleissa äänestää. On mielenkiintoista seurata, kuinka kauan meidän poliittinen kulttuurimme tätä peliä tietää.

Mitä mieltä itse olen nyt EY:stä, kun olen opiskellut, seurannut ja ottanut selvää, mistä on kysymys? Edelleen on selvää se, ettei EY:hyn liittyminen ole ongelmatonta. Me olemme maksajan asemassa. Mitä me saamme takaisin, ei kukaan tiedä. Nuo haaveet jäävät neuvottelijoiden ja EY:n herrojen harteille, mitä katsovat tärkeiksi tai sitten ei. Sen me tiedämme, että Suomen painoarvo EY:ssä on erittäin vähäinen. Miten Suomi pärjää tuossa kilpailun koneessa ja myllytyksessä, on keskeinen kysymys. Kuinka paljon eurooppalaisia investointeja Suomelle on tulossa, siihen en ole saanut vastausta.

Suomi on vapaa, itsenäinen tasavalta teemmään kauppaa kaikkien maailman kansojen kanssa. En ymmärrä, miksi meidän on sitouduttava EY:n sisälle ja jätettävä käyttämättä puolueettomana maana ja tunnustusta saaneena valtiona ne mittaamattomat mahdollisuudet, mitä myös EY:n ulkopuoliset valtiot antavat. Ymmärrän hyvin, että EY:n sisällä on suuria ongelmia tullut taloudessa, koska esimerkiksi Itä-Saksasta tulleet ongelmat on nyt EY:n hoidettava ja saatava jäseniksi maita, jotka maksavat reilun, uudelle jäsenvaltiolle kuuluvan laskun. Suomi maksaa näin nöyrästi, sen Suomi on tehnyt ennenkin.

Kulttuuriyöntekijänä olen huolissani niistä monikansallisista voimista, jotka alistavat suuren rahan kautta kaikki maailman kolkat. Mikä on meidän identiteettimme, miten käy suomen kielen, taiteen, kansallisen kulttuurin, vähemmistökulttuurin? Ollessamme sivistysvaliokunnan kanssa kuulemassa Brysselissä virkamiehiä kävi ilmi, että EY:n budjettiin vasta nyt ollaan saamassa pieniä summia, joilla karotetaan jäsenmaiden kulttuuritapahtumia jne. Tuli tunne, ikään kuin nuo määrärahat rauhoittaisivat EY:n arvostelijoita ja vastustajia ja että kyllä tuetaan kansallista identiteettiä, kansallista kulttuuria. Toisin sanoen kyllä suomalaisen kulttuurin tulee säilyä suomalaisten käsissä, se kävi hyvin ilmi. Eli ne tulevat olemaan hyvin pehmentäviä arvoja, joilla luodaan kuva ulospäin, että EY on kansallisten kulttuurien tukijana.

Kansainvälistyminen mm. taiteen tekijöiden kannalta on meillä Suomessa ollut kauan erit-

täin konkreettista. Orkesterit, kapellimestarit, kuvataiteilijat, säveltäjät, arkkitehdit jne. kaikki ovat olleet hyvin syvällä eurooppalaisten koettavissa, joten tältä osin liittyminen EY:hyn ei tuo uutta.

Mitä tulee ympäristöpolitiikkaan EY:ssä, voin todeta, että direktiivejä on, mutta jäsenvaltiot valvovat piittaamattoman huonosti niiden noudattamista, koska ympäristöön kohdistuva ajattelu EY:ssä ei saa olla taloudellisen kehityksen este. Näin ollen EY lisää tuotantoa, kuluttaa luonnonvaroja, lisää energian tarvetta ja näin myös ydinvoimaa tullaan lisäämään. Kysynkin: Miksi vihreät, kuusi kansanedustajaa kymmenestä, tukevat näitä tavoitteita liittymällä EY:hyn? Tiedän, että heidän tavoitteensa on päästä EY:n sisälle luomaan vihreämpää Eurooppaa hyvillä palkoilla ja olemaan eurovihreitä poliitikkoja, mikä on hienoa, upeaa ja idealistista. Ympäristöongelmat EY:ssä ovat isot, enkä usko, että muutamat prosentuaaliset vaikutukset, mitä meidän osuudellamme ollaan sisällä päättämässä, muuttavat tuota suuntaa muuksi. Ei meillä edes tässä parlamentissa ole kyetty tekemään lakeja ympäristön hyväksi ja viemään niitä läpi, niin että olisimme esimerkkejä EY:lle.

Jos katsomme, mikä on viisasta, siitä ei edes EY:n sisällä tiedetä, koska maailma ympärillämme muuttuu kovaa vauhtia. Suomi on menossa mukaan, vaikka enemmistö puolueiden jäsenistä vastustaa kuten myös vihreiden sisällä. Toivon, että EY taistelee elämän ja ihmisyyden puolesta ja luo Euroopan, joka ei lisää pelkoa sodista, riistosta, ihmisoikeuksien loukkauksista jne. ja ennen kaikkea EY huolehtii meidän ympäristöstämme.

En kannata Suomen liittymistä Eurooppaan, koska Suomi on aina kuulunut Eurooppaan. Miksi maksaa jäsenmaksua 5–6 miljardia markkaa siitä, ikään kuin nyt vasta olisimme osa Eurooppaa? Eta antaa meille mahdollisuuden mennä vielä selvemmin EY:n sisämarkkinoille, eli koko EY:n 20 000 virkamiehen byrokratia tuntuu uskomattomalta kaikkinä kääntäjineen, tulkkeineen jne. Saammeko jäsenenä muuta kuin mikrofonin ja lapun, jossa lukee Finland, kuten suurlähettiläs Liikanen totesi? On ilmeisesti tärkeää, että olemme saman pöydän äärellä keskustelemassa myös pienen Suomenmaamme ongelmista.

Eikö työttömyytemme Suomessa ja Euroopassa olisi tärkein hoidettavana oleva tehtävä ja hyväksymmekö nuo 14 miljoonaa työtöntä EY:n

sisällä plus meidän ja Ruotsin työttömät? Miten tuo ongelma ratkaistaan? Ei sanoin, ei omaa valtaa himoiten, vaan teoin, ja nyt tekoja tarvitaan.

On aivan selvää, että vihreät ovat huolissaan ydinjäteongelmasta, maapallon tuhoutumisesta, ilman saastumisesta, vesistöjen tuhoista jne. Mutta keskeinen kysymys on, että jokaisen maan itse tulee hoitaa saasteensa ja lopettaa vuosikymmenen toisensa jälkeen selittäminen, että me tulemme mukaan, kunhan muut maat ottavat oman vastuunsa. Suomen tulee näyttää esimerkkiä ensin ja osoittaa, että pieni maa osaa hoitaa ongelmansa, eikä jäädä odottamaan, että EY ottaa vastuun myös meidän ympäristöongelmistamme.

Maamme työttömyys, maamme ulkomaanvelka, maamme maatalouteen liittyvät ongelmat olisi hoidettava ensin ja sitten näytettävä omalla kilpailukyvyllä, voidaanko liittyä EY:n jäseneksi vai ei. Itä-Euroopan ongelmalle, joka varmasti meitä kaikkia koskettaa hyvin syvästi, ei saa jäädä välinpitämättömäksi, niin että Suomi kääntää selän ja lähtee Euroopan yhteisön jäseneksi.

Mitä Suomen kansan kahtiajakautumisessa on tapahtumassa, kuka siitä kantaa vastuun? Se on erittäin mielenkiintoinen prosessi. On hyvin kyseenalaista, koska ei täälläkään tiedetä, mihin tämä kaikki epäselvyys johtaa. Siis mistä me todella äänestämme tänään? Äänestämmekö me todella Euroopan yhteisöön liittymisestä vai emme? Vai äänestämmekö me siitä sotkusta, josta täällä ei oikein kukaan näytä tietävän? Vai äänestämmekö me siitä, ketkä ovat seuraavassa hallituksessa ja kuka on seuraava presidentti? Mikä peli, mikä juoni, kuka sitä peliä johtaa, kenen edellytyksillä mennään eteenpäin, siitä on tällä hetkellä kiinnostunut jokainen suomalainen. On kuitenkin selvää, että tämän kaltainen poliittinen toiminta näyttää johtavan tässä talossa aina yhä uudelleen ja uudelleen mielenkiintoiisiin sotkukatastrofeihin, ja ilmeisesti Suomen poliittinen kulttuuri, joka myös välittyy Eurooppaan, näyttää siltä. Tämähän on se viesti, jonka haluamme nimenomaan tänään, jolloin meidän poliittista kulttuuriamme seurataan erittäin tarkasti, näyttää Euroopalle, että näin me käsittelemme yhtä maamme tärkeimmistä kysymyksistä?

Itsenäisyydestä vielä sen verran, että itsenäisyydellä käsitän, että päätösvallan kansamme kohtalosta kuuluu olla meillä suomalaisilla eikä eurooppalaisella tasolla. Mielestäni on nöyryyt-

tävää, että suomalaiset itse eivät osaa päättää omista asioistaan, vaan päätösvalta siirretään Brysseliin. Sen jälkeen toimitaan sen lainsäädännön pohjalta, mikä sieltä komentona meille tulee.

Arvoisa puhemies! Tähän aikaan yöstä näillä vaatimattomilla sanoilla näille kuudelle seitsemälle kansanedustajalle, jotka ovat vielä läsnä, ja muutamille lehtimiehille paikan päällä toteaisin, että Suomi on äärettömän vaikean tehtävän edessä. Henkilökohtaisesti en kannata jäsenanomuksen jättämistä, koska se on tuotu äärettömällä kiireellä, eikä tämä eduskunta huomenna äänestä kyseessä olevasta asiasta.

Ed. P u i s t o (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Rädyn vähättelevä, katkera ja alistunut puheenvuoro ja suhtautuminen tiedonantoon ja äänestykseen kuvastaa pienen ryhmän vielä pienempään oppositioon jääneen kansanedustajan kannanottoja. Toivon, että kuitenkaan tämä ei sävyttäisi Suomen neuvottelijoiden suhtautumista, vaan siitä huolimatta, että olemme vähemmistössä, uskallamme pitää ja tulemme pitämään kannastamme kiinni. Ihmettelen myös teidän kantaanne tähän keskusteluun. Kun kansanedustajille annetaan mahdollisuus vaikka yön tunteina tuoda kantansa esiin, minusta se on demokratiaa eikä teatteria. Jos se on teistä teatteria, niin ihmettelen, osallistuttekko siihen 4.35 aamulla ammatillisista vai poliittisista syistä.

Ed. R i i h i j ä r v i: Herra puhemies! Amatillisista ja poliittisista syistä tänä tiedä ollaan. On ollut hyvin liikuttavaa seurata EY-jäsenyyden kannattajien niin täällä oikealla kuin myös sosialidemokraattien puolella liikuttavan sinisilmäistä suhtautumista, kuinka hyvin käy, kun Suomi pääsee joskus Euroopan talousyhteisön jäseneksi. On ajateltu, että siellä kuluttajalle onni aukeaa ja siellä myös naisten asema paranee. En tiedä, missä ovat kansanedustajien silmät olleet, kun ovat verrattain paljon matkustelleet ja viime aikoina erityisesti Brysselissä. Eivätkö he ole nähneet, että Suomi ja muut Pohjoismaat ovat sittenkin Euroopan maista edistyneimmät? Ei kuluttaja ole Keski-Euroopan maissa mikään kuningas, mieluummin välttämätön paha, joka kantaa kaikki rahansa suurpääoman hyväksi. Ei naisen asema ole suinkaan Euroopan valtioissa missään sellainen kuin se on Pohjoismaissa. Totta kai siinä on korjaamista niin kuin täällä on

aivan oikein sanottu, mutta joka tapauksessa me olemme edistyneisimmät valtiot ja nyt me olemme kuitenkin ikään kuin itseämme ruoskien menemässä sinne yhteisöön, jossa vasta opetellaan sitä, mitä Pohjoismaissa on toteutettu jo vuosikymmenet.

Koko tämä EY-ruljanssi on ollut hämäystä. Tällä on kansalaisten huomio kiinnitetty tulevaisuuden uhkiin ja toiveisiin. Monet ovat asettaneet toiveita, ja toiset ovat polttaneet kokkoja ja vainovalkeita, ja koko kansa on ollut liikkeellä. Tämän hetken kysymykset hallitus on jättänyt kokonaan paljojen EY-puheitten alle. Suurtyöttömyys, kansantalouden umpikuja, korkeat korot, kaikki se, mikä tänä päivänä puristaa suomalaista, on saanut väistyä tämän EY-keskustelun tieltä. Tämä on farssia, haluaisin ed. Rädylle todeta, että tämä on farssia, johon on koko Suomen kansa vedetty, vaikka tilanne on vakava. (Ed. Rinne: Tragikomiikkaa!)

EY-maissa ei ole mitään niistä ongelmista ratkaistu, mitkä meillä tänä päivänä ovat ajankohtaiset. Suurtyöttömyys on edelleenkin Euroopan yhteisön maissa. Myös maatalouden ongelmat ovat siellä valtavat, samoin korkea korkotaso. Kaikki se aivan samalla tavalla kuin Suomessa ja vielä monin kerroin monimutkaisempana ja vaikeampana ratkaista. En tiedä, miksi ei lueta lehtiä, kun EY:n johtavat poliitikotkin sanovat, että tämä on jo liian suuri yhteisö, jossa ei voida ratkaista kysymyksiä. Mitä enemmän maita tulee, sitä vaikeammaksi se käy. Tämä on erään italialaisen asiantuntijan ja EY-poliitikon sana. Muutama viikko sitten tämä oli monissa Suomen lehdistä.

Asettamalla reunaehdot lohdutetaan tietysti keskustan, kokoomuksen ja sosialidemokraattien kannattajia ja kansanedustajia, mutta reunaehdoilla ei ole mitään merkitystä. Niin kuin presidentti on todennut, hakemus tehdään lyhyen kaavan mukaan, ja puheet reunaehdoista ovat pelkkää puhetta. Sillä ei ole mitään merkitystä. Näin on myös sanottu, että niitä erityisiä ehtoja ei tulla EY-maille antamaan, ainoastaan siirtymäaikoja. Voi hirveätä sitä 50:tä vuotta, jonka Suomi mahdollisesti saisi siirtymäajaksi. Se olisi kansalaisten toimeentulon alasajoa vielä voimakkaammin kuin nyt. Sen uuden odotuksessa kaikki ajettaisiin alas. Se olisi niin kuin kissalta hissun kissun hiljaa hänen katkaisemista. Koko kansa varmasti joutuisi ulvomaan.

Tekee mieli sanoa toinen kansanviisaus: Tämä meidän runsas puheemme EY-hakemuk-

sesta on ollut samalla tavalla turhaa kuin pääsin työ lampaantapon edellä.

Kuka lopulta hyötyy EY:stä, se on vain arvailua. Suomen Pankin laskelman mukaan EY-hyöty parhaimmillaan yhdeksän vuoden aikana on yhteensä 2 700 markkaa jokaista suomalaista asukasta kohti eli siis 300 markkaa vuodessa. Me tiedämme, että varmasti jokainen terve Suomen kansalainen pystyy majoja poimimallakin sen 300 markkaa vuodessa tienamaan. Tämäkin Suomen Pankin arvio voi olla ylimitoitettu. Varsinainen hyötyjä on metsäteollisuus, jonka viennistä yli 70 prosenttia on suuntautunut juuri EY-maihin, mutta eivät ne metsäteollisuudenkaan hyödyt tule missään tapauksessa olemaan pysyviä, sillä metsäteollisuus EY:hyn liittymisen jälkeen joutuu uuteen asemaan. Ulkomainen pääoma tulee sen valtaamaan ja vähitellen myöskin siirtämään metsäteollisuutta maamme rajojen ulkopuolelle.

Todelliset EY:stä hyötyjät ovatkin maamme rajojen ulkopuolella. Ei liittokansleri Kohl tullut tänne vain hyvántahtoisuuttaan Pohjoismaiden neuvoston istuntoon. Hölmöyttään tietysti Pohjoismaiden taholta hänet tänne pyydettiin, mutta hän tuli tietystä tarkoituksessa, ja se tarkoitus on osoittautunutkin jo todeksi, kun hän on saamassa Itä-Saksan erityisalueeksi EY:n sisällä. Kaikki puheet Suomen erityis asemasta EY:ssä ovat aivan katteettomia. Jos Itä-Saksaa ja Suomea verrataan, niin totta kai vertailija ilman muuta joutuu toteamaan, että täällä ovat asiat jo niin kehittyneessä vaiheessa, että Itä-Saksa on paljon jäljessä. Me emme kuitenkaan suomalaisina ole vastuussa Itä-Saksan kehityksestä vaan Suomen kehityksestä, enkä näe mitään syytä liittyä EY:hyn maksamaan Itä-Saksan nousua Länsi-Saksan tasolle. Mutta Kohl toimii tietysti oman valtakuntansa parhaaksi. Oli liikuttavaa, kuinka Suomen ministeritkin pitivät arvokkaana Kohlin myönteistä suhtautumista Suomen EY-hakemukseen. Ai hyvä ihme! Tällainen hallitus kuin on tässä maassa: Mennään vielä tuonne, kun joku Kohl tulee tänne, ollaan sitten niin ihmeissään ja nöyriä. Tällainen hallitus vielä pelaa poliittista peliä sosialidemokraattien kanssa niin kuin tässä EY-äänestyksessä tulemme myöhemmin näkemään.

Hyötyjät ovat siis maamme rajojen ulkopuolella. Kansainväliset yritykset saavat vapaat kädet, ja poliittinen päätösvalta menee Brysseliin. Eihän siitä mitään muuta ole seu-

rauksena. Tästä herääkin kysymys: Onko ulkomainen raha vaikuttamassa nytkin päättäjien mielipiteisiin, kuten 70-luvulla Neuvostoliiton ilmitulleet ainakin 80 miljoonaa markkaa vaikuttivat Suomen politiikassa? Tämän 80 miljoonaaan kommunistit saivat tukea Neuvostoliitolta. On kuitenkin rohkaisevaa, että niin kuin kävi kommunisteille, niin käy myöskin niille, jotka puliveivaavat maataamme EY:n jäseneksi. (Ed. Rinne: Kapitalisteille!) — Aivan oikein. Ed. Heikki Rinne sanoi aivan oikein. Siis kapitalistit ja kommunistit ovat samanlaisia ihmisen orjuuttajia.

Me olemme täällä Pohjoismaissa koettaneet kehittää omaa pohjoismaista kansanvaltaa, jossa ihminen on arvokkain ja jokainen ihminen arvokas. Tällaista ei vielä kapitalismi eikä kommunismi ole pitkänkään historian aikana oppinut. Se, että markkinatalous avaa jotakin uusia mahdollisuuksia, on suuri harhaluulo. Kyllä kansantalous on paljon, paljon muuta kuin markkinataloutta.

Mutta vielä on kuitenkin voimassa vanha totuus: Rehelliys maan perii. Siksi olen ehdottomasti sitä mieltä, että näin sekavan poliittisen pelin seurauksena tehty EY-jäsenhakemus ei tule tuomaan minkäänlaista onnea ja menestystä kansallemme. Vetoankin kaikkiin vastuullisiin kansanedustajiin, että kannattavat SMP:n tekemää hylkäysesitystä, jolloin tämä hallituksen hakemus saadaan torjuttua.

Herra puhemies! Niin merkittävä kuin tämä EY-jäsenyysasia Suomen kansan kannalta onkin, kuitenkin on todettava se, että Suomi on ollut aina eurooppalainen maa ja meidän kulttuurimme varmasti eurooppalaista siinä kuin Italian taikka Ranskan kulttuuri. Päinvastoin kansallisella pohjalla pysyessämme olemme kaikkein suurimmat kulttuurisaavutukset saavuttaneet.

Se arvomaailma, jota täällä kristillisen liiton taholta on tähän keskusteluun yritetty tuoda, on paljon enemmän kuin vain puhetta. Se on kuitenkin uskollisuutta ja isänmaanrakkautta, jota minä uskon kaikissa Suomen kansalaisissa olevan, kunhan tämä EY-pöly saadaan pyyhittyä pois.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies: Asian käsittelemättä keskeytetään.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat: 5) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 9 (HE 17)

Pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti seuraavaan täysistuntoon

Toinen varapuhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on tänään keskiviikkona kello 10.

1) Ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 3 (A 9/1991 vp)

2) Hallintovaliokunnan mietintö n:o 3 (HE 237/1991 vp)

Täysistunto lopetetaan keskiviikkona 18 päivänä maaliskuuta kello 4.50.

3) Talousvaliokunnan mietintö n:o 5 (HE 6)

Pöytäkirjan vakuudeksi:

4) Lakivaliokunnan mietintö n:o 3 (HE 1)

Seppo Tiitinen
